ARISTOTELIS

DE ARTE POETICA LIBER

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ

ARISTOTELIS

DE ARTE POETICA LIBER

TERTIIS CVRIS

RECOGNOVIT ET ADNOTATIONE CRITICA AVXIT

IOHANNES VAHLEN

LIPSIAE

APVD S. HIRZELIVM

MDCCCLXXXV

HERMANNO BONITZ

MNEMOSYNVM VINDOBONENSE

A MDCCCLXVII

MISSVM

EIDEM ITERVM OBLATVM

A MDCCCLXXIV

PRAEFATIO

[SECVNDAE EDITIONIS]

Exhaustis libelli a. MDCCCLXVII a me editi exemplis redemptor nouam parari editionem iussit. cui aequa non sine impetu fraterno petenti quantumuis iniquo tempore non potui quin aliqua ex parte obtemperarem. nec tamen mera uerba iubere describi, quo tum edendi consilio usus eram, uolui, cum displicuisse eam rationem uiris etiam beneuolentibus rescissem. putaram hoc mihi licere, quoniam de plerisque ac potioribus scripturis quid sentirem in quattuor libellis academicis etsi non huic maxime rei dicatis aliisque quibusdam disputationibus uaria occasione emissis declararam. sed sero comperi talia non legi a doctis hominibus et ne iis quidem cognita fuisse qui sibi sumerent ut palam de libello iudicium facerent, qui identidem diffitentes se editoris mentem perspicere maluerunt superbi uideri quam pusilla sumpta opera cognoscere et de cognita causa ut aequos iudices decet iudicare. sed ego mihi nunc aliam esse uiam ingre-

diendam ratus curaui primum ut quos testes quosque auctores haberet is quem constitui textus facili conspectu cognosceretur.

Continetur autem omnis huius libri memoria fide unius codicis Parisini 1741 inde a Bekkero nota A[c] signari soliti, quem undecimo saeculo scriptum esse technici ferunt. eum librum antiquitus cum in Italia esset a Petro Victorio usurpatum postea ab Immanuele Bekkero diligentius excussum ipse a. MDCCCLXI cum Parisiis essem ea qua decebat cura examinaui; testimoniaque eius nunc omnia, ne minutiis quidem quas fere contemnere solent exceptis, in adnotatione exposui, uolui quidem certe exponere, ita existimans, artis interesse, eius testis cuius auctoritatem ualere constaret quasi quoddam simulacrum oculis subiici.

Praeter eum autem librum bene magna copia codicum poeticam Aristotelis aut solam aut cum pluribus eiusdem aliorumque libris complectentium in uariis Europae bibliothecis asseruatur. ex quibus hi quos infra scripsi plenius mihi cogniti fuerunt

Vrbinas 47, Bekkeri B[c], qui haec subscripta habet μιχαῆλος ἀποστόλης βυζάντιος καὶ τόδε μισθῶ ἐξέγραψε πενία συζῶν. contulit in meum usum a. MDCCCLXIV intercedente familiari meo Henrico Brunnio Vlricus Koehlerus qui tunc Capitolinus erat nunc est professor Argentoratensis

Vaticanus 1400

Vaticanus 1388

Laurentianus plut. xxxi 14

Laurentianus plut. lx 14 cui inscribitur *Angeli politiani et amicorum* ἀγγέλου κτῆμα πολιτιανοῦ καὶ τῶν φίλων

Laurentianus plut. lx 21

Laurentianus plut. lx 16

Riccardianus 15

Riccardianus 16

atque hos quidem octo libros a. mdccclxvi et vii contulit totos et accurate descripsit Hugonis Hinckii tunc Romani nunc Heidelbergensis compar diligentiae humanitas

Marcianus ccxv 20, Bekkeri N[a]

Marcianus cc, eiusdem Q, Bessarionis iussu a. mcccclvii exaratus

quos Vindobonam allatos ipse comparaui

Parisinus 2038 ex bibliotheca cardinalis Ridolphi Parisios delatus

Parisinus 2040, ad quem codicem a. mdlv Parisiis suam poeticae editionem adornauit Guil. Morelius in graecis typographus regius

Parisinus 2938 qui deficit 9. 1451 b 15 ποιοῦσι

hos tres codices Guilelmus Hartelius qui mihi ex discipulo est collega et amicus dum Cypriani sui causa Parisiis commoratur excussit

Leidensis (ex bibliotheca Isaaci Vossii) 34

Guelferbytanus siue Gudianus graec. 26 (Ebert. p. 22)

Dresdensis graec. D 4 (Ebert. p. 241)

quos licuit mihi Vindobonae, quo ab illarum bibliothecarum praefectis commodissimis transmissi sunt, tractare.

Eos libros, quos sub renascentium litterarum initia, nonnullos etiam post renatas auctasque scriptos esse mihi constat, omnes illos quidem sed diuersis riuulis ex fonte Parisini qui unus uetus est codex manasse hariolari omnino procliue erat sed cum fide asseuerare non potuit, nisi qui laboriosam operam cognoscendi omnes non detrectasset. cum enim in uno aut altero eorum aut etiam pluribus multa menda leuiora praesertim Parisini codicis sublata sint, in aliis gliscentis interpolationis uestigia, quibusque ea profecta erroribus sit, deprehendantur, uniuersa tamen omnium in maximis et minimis ea cum Parisino conspiratio est, ut ne speciosae quidem quaedam scripturae, quae olim deceperunt, ultra casum aut emendandi periculum aestimari debeant. eorum igitur scripturas, quarum nec assensus augere codicis Parisini auctoritatem nec dissensus imminuere potest, singulatim recensere inutile duxi, satis esse arbitratus sciri, quibus illi uitiis Parisini correctionem probabili coniectura inuentam adhibeant. itaque separaui in adnotatione codicem et apographa, si forte desituri essent

ii qui in hunc emendandum librum curam impendunt numerare codices ex numeroque eorum suis commentis speciem captare fallacem. apographorum autem, etsi quasdam singulorum scripturas siue ueras siue certa ratione memorabiles suis nominibus signaui, fere uniuerse mentionem feci ita ut quidquid aut unum aut plura eorum utile uel memorabile suppeditarent apographis tribuerem. unde cum iam liquido appareat id quod ultro credere licebat, multas scripturas quae adhuc uidebantur editionis principis ab Aldo a. MDVIII adornatae propriae esse in codicibus illa aetate natis circumferri, tum a ceteris in eo genere non tenui discrimine discedunt Riccardianus 16 et Parisinus 2038, qui etiamsi neutrum Aldus uideatur suis exscribendum operis dedisse, nobis possunt exempla esse eius libidinis non inscitae quidem sed a seueritate artis longe remotae, qua tum temporis ueterum scriptorum lectionem pro arbitrio adiuuare non uererentur.

Praesto fuit etiam Arabis uersio saeculo decimo ut aiunt facta. nam Georgii Vallae rudiuscula interpretatio latina ne ipsa quidem a Parisini codicis memoria deflectit, ex barbaris autem translationibus latinis satis inter se distantibus quas ex Auerrois periphrasi arabica fluxisse constat non contigit mihi ut quod usui esset expiscarer. sed illam uersionem arabicam a collega meo Eduardo Sachauio Parisiis ex lacero impeditaeque lectionis codice descriptam meum-

que in usum uernacule conuersam semel in adnotationis mantissa ad 1. 1447 b 9 memoraui, saepius consideratione dignam offendi, quamquam interpres ille iam sua aetate hoc est uno certe saeculo ante exaratum codicem Parisinum nec pleniorem habuit poeticam nec uniuerse aliter conformatam. sed ego nolui anteuertere collegae, qui editurus est ipse, cum praesertim haec uideantur facilius et certius ab Arabum sermonis perito qui graeca confert quam ab eo qui illius ignarus circa haec tantum uersatur exhauriri.

Hoc igitur apparatu instructus uerba poeticae ad codicis Parisini normam exegi ita ut ubi nihil adnotatum legatur credendum sit eius scripturam in textu haberi. cuius libri praestantia et infucata sinceritas cum pridem cognita fuerit, tamen tanta uis est uulgatae lectionis semel auctoritatem nactae, ut paulatim et incertis gressibus ad uerum fontem redeatur. et Aldi quidem textus non is ad optimum sed pessimum aliquod apographon formatus, saepius repetitus adeo inualuerat, ut ualentissimi saeculi decimi sexti et insequentium critici raro ascita librorum scriptorum ope aut felici coniectura usi ab eo fundamento discedere auderent. sed posteaquam Immanuel Bekkerus uir magnus, qui lassus nimirum exantlato edendi Aristotelis labore improbo in ipso exitu operis artem poeticam satis habuit instrumento critico augere quo perpoliretur ab aliis, cum magno

huius libri beneficio fontis illius unici aditum aperuit, tum demum complures uiri docti exstiterunt qui intentiore cura huius codicis usum ad pristinam libelli formam recuperandam conuerterent, nec tamen nihil ut illi reliquum fecissent.

Verum restituto quidquid ex eo codice immerito neglectum iacebat, correctis etiam leuioribus multis apographorum subsidio erroribus, multum tamen abest ut exactus iam satisque emendatus liber exeat. ut enim assolet in iis libris quorum memoria ab unius librarij diligentia aut incuria pendet, ita in poetica is qui Parisinum codicem scripsit praeter cetera uitia communia eo maxime peccauit ut similium earundemue uocum aut syllabarum repetitione deceptus aut bis poneret quae semel scribenda essent aut ordinem uerborum immutaret aut media inter similes uoces interiecta omitteret. hac maxime parte adiuuare si qua possem huius libri emendationem olim periclitabar. nam textus nunc non multum prodit mutatus ab illo quem a. MDCCCLXVII edidi. ut enim tum multa quae haec ferax coniecturarum aetas protulerat repudianda putaui, ita ne nunc quidem multorum in hoc opusculum collata cura insigniorem maturasse fructum uisa est. tamen addidi pauca noua, nonnulla retractaui. sed in quibusdam non est hoc mutatum iudicium quod uideatur. cum enim tum nulla adnotatione libellum instruxissem, inuentis nonnullis ualde

illis quidem ueri similibus sed tamen non plane certis non fraudare lectores par esse duxi. quae nunc malui ex adnotatione peti. posui autem in textu quae certa haberem. in adnotatione memoraui quae aut probe excogitata uiderentur aut considerationem exposcere. est enim ea huius scriptoris oratio, ut in nonnullis iure haereamus, in promptu sit etiam quod recte scribi potuerit, tamen non contingat supra dubitationem ascendere. opinionum uero congeriem struere in adnotatione nolui, quod genus, quo hodie multos exemplo sumpto ab eximio uiro delectari uideo, fateor mihi non constare utiliusne dicam arti an perniciosius.

Testimonia scriptorum textui subieci partim ea, quae certius ad poeticam referri uiderentur, partim alia, quorum uaria est ratio nec obscura intelligentibus. in quibus cum nec omnia exponere uellem quae parata essent (et Platonem totum exclusi) et hic illic chartarum angustiis coercerer, selegi maxime ea, quae mihi in explicanda publicis scholis poetica utilia esse memineram.

Sed cum ita comparata esset huius libelli condicio critica, ut certissima nonnumquam testimonia codicis uanis dubitationibus labefactarentur, alia quae aut uere aut pro rei natura ueri similiter emendata haberi deberent futilibus saepe rationibus impugnarentur, ita ut obiter intuenti labare omnia nec quicquam iam satis esse stabilitum uideretur, faciendum

putaui in mantissa adnotationis grammaticae ut expositis argumentis et exemplis collectis eam quam ratam habui textus conformationem confirmarem pro uirili parte ac uindicarem. in qua negotii mei parte breuitati studui ita ut non quamlibet cuiusuis opinionem ambitiosius recenserem, id quod esset infiniti operis, sed quae certis nominibus ad rem pertinere putarem ea tantum attingerem nec fere usquam nisi ubi grammatica iuberet ad explananda Aristotelis de arte poetica praecepta exspatiarer, satis beatus, diuturni laboris si hunc cepisse fructum contigerit ut oratione Aristotelis declarata et firmius stabilita iis qui de eius doctrina poetica philosophari cupiunt non inutile parasse instrumentum iudicer.

Dabam Vindobonae m. Februario a. MDCCCLXXIV.

PRAEFATIO

EDITIONIS TERTIAE

Tertiis curis libellus recognitus cum editur qua parte nouatus exeat ut paucis enarrem, uerba scriptoris exhibentur non multum diuersa ab ea forma quam a. MDCCCLXVII et MDCCCLXXIV publici iuris feci. cum enim eam mihi legem scripsissem, ut ne quid aspernarer quod unici testis fide traditum sermonis usu aut huius scriptoris more confirmaretur, diuinando autem repertis locum non darem nisi quae certa essent, factum est ut orationis forma quam tum constitui uniuerse quidem adhuc probari posse mihi uideatur. nisi quod paucis locis communi uitio humanae naturae quae acrior esse solet in aestimandis alienis quam suis peccaui cum a me temptata in ordinem recepi ut certa quae certa non esse sero intellexi. restituta igitur codicis scriptura quamuis deprauata quae ex iis ueri quidem similia esse opinabar in adnotatione memoraui atque explicatis rationibus sententiam meam in mantissa exposui. haec dico 11. 1452a 35; 15.

1454a 19, 23; 19. 1456b 8. quae praeterea mutaui leuidensia sunt nec memoratu digna. nouas autem coniecturas purgando textui non adhibui, sed emendandi conamina nuper prolata, a Christio maxime et ab Vssingio (26. 1462a 5), quae quidem probe excogitata haberem, perpauca mea (2. 1448a 15; 25. 1460b 36), ex adnotatione cognosci malui. in qua quamquam tenui quod olim mihi proposueram, ne uana et inutilia commenta recenserem, tamen plures nunc opinationes, Spengelii potissimum, quae mihi non probantur, ne ob inuidiam bona tegere uiderer, commemorandas duxi. in testimoniis textui subiectis addidi quae utilia aut necessaria esse iudicaui, et haec quidem uncis seclusa, sed ut uniuerse terminos olim fixos non migrarem. impensissimam autem curam consumpsi in augendam et corrigendam mantissam quam adieceram adnotationis grammaticae. quae quibus olim nimis prolixa esse uisa est uereor ne nunc intolerabilem habituri sint. sed ego cum ad secundam editionem uentum esset, quia mihi multis partibus tam in aestimanda codicis fide quam in emendando a nostrae aetatis criticis et interpretibus discedendum fuerat, eius dissensus causas, ne ut ante inauditus damnarer, cognosci quidem a doctis uolueram. quod quia in minutis commentariis quibus codicum scripturae et criticorum reperta enumerantur apte fieri posse desperabam, hunc latiorem mihi campum patefeceram

quo totam quam proponebam orationis conformationem argumentando stabilirem ab alienisque iudiciis uindicarem. itaque et in iis quae teste codice seorsum ab aliis edideram, siue suscitabam quae contempta iacebant (3. 1448a 31; 6. 1450a 2, b 10; 16. 1454b 20; 17. 1455a 24; 18. 1455b 31; 19. 1456b 2; 20. 1457 a 4, 19, 22; 21. 1457a 33; 22. 1458b 1; 25. 1460b 32; 26. 1461b 27, 1462a 13, alia) siue temere moueri arbitrabar quae recte scripta essent (uelut 4. 1449a 9, 28; 5. 1449b 9; 8. 1451a 16; 11. 1452b 9; 13. 1453 a 4; 14. 1453b 17; 15. 1454b 17; 16. 1454b 29; 18. 1456a 11; 20. 1457a 24; 24. 1459b 7, 10, alia multa) iudicii mei rationes exposui, et si qua praeter memoriam codicis mea usus coniectura in textu posueram, eis fidem addere ratiocinando periclitabar, ut simul itinera corruptelae quae essent in hoc libro ostenderem. duplici enim genere emendationis usus eram (ne quis obtrectatoribus meis credat me unice in defendendis codicis apicibus sudasse) illo communi quod mutandis demendis addendis litteris uel syllabis continetur (ut 4. 1449a 7; 6. 1450a 29; 16. 1454 b 35, 1455a 18; 18. 1456a 10, 17; 20. 1457a 22; 21. 1457a 33; 25. 1460b 18, 1461a 27, b 19; 26. 1461b 28 al.) et hoc quo nullum efficacius huic libello adhiberi posse mature perspexeram, quod hiantis orationis indicia et supplementa indagaret (6. 1450 a 17; 9. 1452a 3; 18. 1455b 28, 31, 34; 20. 1457a 2, 7;

25. 1460 b 11, 17, 1461 b 12, alibi). probandi autem uim et materiam in utroque adnotationis genere plerumque petiui unde peti oportebat, ex obseruato more sermonis Aristotelici. cum enim in illo dissensu doctorum ita mihi persuasissem quid recte quid praue scriptum esset in hoc libro, quid credibile aut incredibile esset Aristotelem sibi in scribendo permisisse non nostro arbitratu aut communi sensu sermonis graeci diiudicari sed huius scriptoris ingenio ac more sedulo consulto, hoc mihi faciendum putaram, ut scriptis Aristotelicis deinceps omnibus assidue lectitatis, perquisitis etiam peripateticorum reliquiis, hanc dicendi ac disputandi rationem et consuetudinem penitus perspicere studerem, simul in quouis genere dictionis exempla quorum in recognoscendo artis poeticae libello usus esse posset diligenter colligerem. ita paratus a. MDCCCLXVII ad edendum accesseram, dupliei quidem commodo instructus, quoniam et norma erat ad quam uniuersam libri memoriam referrem et in singulis habebam qui et probarem mea et aliena refellerem. cumque a. MDCCCLXXIV repetitae editioni mantissam adnotationis adiiciendam constituissem, ex illis copiis selecta quae utilia essent exposui, quibus aut fidem memoriae tuerer aut coniecturae probabilitatem sustentarem, nonnumquam latius uagatus, ut ad cognoscendum sermonis graeci usum aut ad alios Aristotelis aliorumue scriptorum locos expediendos

aut stabiliendos aliquid quod usui esset conferrem. eamque uiam quam coeperam exsecutus etiam post a. MDCCCLXXIV plerisque libris Aristotelicis denuo aut accurate pertractatis aut festinantius percursis in hac noua editione conseruato adnotationis filo ac tenore passim auxi exemplorum copiam aut aptiora posui pro minus aptis aut addidi noua quibus quae olim praeterieram aut obiter tetigeram curiosius fulcirem. alia accesserunt additamenta, quorum mihi causa nata est ex Spengelii criminibus quae is in libellum inuectiuum a. MDCCCLXXV editum coniecit. de quo libello uniuerse quid sentirem paucis excerptis speciminibus uiuo Spengelio dixi breuiter et aliud agens in Hermae uol. X (1876). nunc postquam is diem obiit totam causam suscitare taedet. uerum tamen nonnulla, quo magis rationes aperiam quas in redintegranda adnotatione secutus sum, exponere opus est. ac de Parisino quidem codice, unde controuersiam natam putant, non habeo quod addam aut demam iis quae in superiore praefatione dixi. nam quod Christius in sui libelli praefatione p. III scribit '*omnium in quibus hic liber exaratus exstat codicum fontem atque originem esse codicem Parisinum Leon. Spengelius primus perspexit; qua re explorata quantopere curae criticae promotae sint, uel ex Bekkeri editione academica intelligas in qua uir doctissimus multos errores codicum interpolatorum intactos reliquit*' (pace dicam

uiri egregii qui quamquam cum Spengelio pietatis officio iunctus erat nulla in me malitia usus est) Spengelii extollendi causa miscuit quae discreta sunt. quippe a '*uulgata*' textus forma, quam ex Aldi exemplari a. MDVIII propagatam etiam Bekkerus in re summa restituit, ad librorum memoriam redeundum esse, notum est alios ante Spengelium intellexisse multosque ante edita eius *studia* a. MDCCCLXVI cum fructu in eo genere elaborasse (cf. praef. p. XII) in quo Spengelii praecipua cura non fuit, qui contra saepe codicum scripturas prae *uulgata* h. e. prae coniecturis Graecorum contemni iussit. ab hac autem quaestione seiuncta est altera quae est de Parisino codice, quem potissimum testem esse et aetate et fide sciebant omnes, unicum fontem esse Spengelius dixit. cuius sententiae utilitati ne quis nimium tribuat sciendum est in summo omnium codicum consensu disceptari potuisse de perpaucis apographorum scripturis, Vrbinatis maxime codicis, quae speciosae erant meque cum aliis aliquamdiu deceperant ne forte non ingenio repertae sed ex alio quo fonte praeter Parisinum deductae essent. sed uerum dixit Spengelius non fuisse alium testem. quem quod hoc 'hariolando' posuisse significaram h. e. ita ut etiam qui temere iactat nonnumquam scopum attingere potest, id quam uerum fuerit libellus ipse in quo hanc sententiam dixit accurate perspicienti documento esse potest. uerum esto. neque

enim illi detrahere ausim haerentem capiti cum multa laude coronam. quem inuento suo uti nesciuisse non uno sed pluribus exemplis demonstraui. de codicum dissensu, cuius numquam non exiguum erat in huius libri emendatione momentum, nisi qui calumniis occaecatus est, intelligere potest nihil omnino inter me et Spengelium controuersiae agitatum esse. sed litis radices aliunde ducuntur et quia eum temere multis locis uexasse uerissima probaram ille me contra criminatus est praue omnia interpretis praestigiis defendere. etenim cum Spengelius aduersaria sua critica in complures libros Aristotelicos, in quibus artem poeticam, ab a. MDCCCLXIII edere coepisset quae paucis bonis nonnullis egregiis mixta tenebant multa futilia ac temeraria, fastuose nec sine contemptu alieno exposita, ei rationi criticae, quae uerendum erat ne magna uiri auctoritate damnosâ euaderet, cum Bonitzius obuiam iuit in illa docta censura opusculorum Spengelii in ann. gymn. Austriac. a. MDCCCLXVI exhibita, quam a Spengelio in isto libello praetermissam legi uelim etiam ab iis si qui de mea cum Spengelio simultate recte et ad uerum iudicare cupiant, tum ego quamquam alia sectabar πάρεργ' ὁδοῦ multa Spengelii commenta in artem poeticam aliosque libros Aristotelis collata, maxime sermonis usu declarato, refutabam, in symb. ad artem poeticam coll. fasc. III et IV (nam fasc. I et II et pleraque mea Aristotelica

ante edita Spengelii *studia* publicata erant), in ann. gymn. Austriac. a. MDCCCLXVII et LXVIII, MDCCCLXXII, al., denique in illa mantissa. quae furibundum Spengelii responsum excitauit, quo non me multis locis errasse quod facile erat probatum ibat sed illis superbis iudiciis quibus etiam antea non me solum laedere solitus erat totam interpretandi rationem conuellendam, immo totum hominem discerpendum dictis sibi sumpserat. nollem libellum festinantis stili et illiberalis ingenii post Spengelii obitum laudatores eius tamquam praeclarum opus praedicassent, ne quid dicam de iis quorum furor aut inuidia modo editum ingenti plausu exceperunt. quem ego si per meas rationes licuisset immemoratum reliquissem. nunc quamquam multa praeterii, non modo conuicia quae plurima in me congessit uerum etiam quaedam nimis inconsiderate coniecta aut asseuerata quae neminem decipere possunt, omnino sententias quas ibi posuit aut defendit, in quibus sunt quae aliis probentur, silentio praeterire non potui propterea quod illa si uera sunt mihi mea ratio ac uia quam adhuc probaui abiicienda est. itaque hoc consilium inii primum ut (in adnotatione suis locis appicta) responderem iis quibus ille me insimulauit falso de sua opinione rettulisse. ut ipsius uerbis positis iudicari possit numquid ei iniuriae fecerim, simul appareat quid maxime inter illius rationes measque discriminis intercesserit. deinde ut

iis poeticae locis quibus meos interpretandi modos impugnauit, suos defendit, in multis quidem eorum, non tam illius sententiam redarguerem quam meam etiam studiosius sustentarem ab iisque quae is obiecit defenderem. quod genus est 1. 1447 b 22; 2. 1448 a 5; 4. 1449 a 28; 5. 1449 b 9; 6. 1450 b 9; 15. 1454 a 22, 25; 16. 1454 b 29; 26. 1461 b 27, al. in quibus omnibus apparet hoc praecipue agendum fuisse ut quae ille temerario arbitratu negasset fieri posse in sermone non aliena fuisse ab usu exemplis comprobarem, in extremo uero (26. 1461 b 27) uel maxime intelligitur Spengelium cum uerborum collocationem τοιαύτη ἡ πρὸς βελτίους θεατάς ἐστιν ἀεί, λίαν δῆλον ὅτι ἡ ἅπαντα μιμουμένη φορτική satis ut opinor allatis exemplis confirmatam uituperare non desiit mero sensu et praesumpta opinione iudicasse numquam collocationis modum Aristotelicum qui multa memorabilia habet obseruandi diligentia persecutum. ex his autem δειλίαν δῆλον prius errore librarii δῆλον exarare uolentis ortum putare absurdum est, tam hercle quam 9. 1452 a 3 καὶ μάλιστα καὶ μᾶλλον alterum alteri corrigendi causa appictum credere. in his igitur et similibus a pristinis adnotationibus secreta addidi quae utilia essent. in aliis uero et iis paene grauioribus Spengelii criminationes meam interpretandi rationem auersantis, quoniam ad unam sententiae explicationem res rediit, cui a me satis factum putabam, neque habui

qui renuentem cogerem, silentio praetermisi. quid etiam dicam cum ille pergit asseuerare 6. 1450a 30 negationem falso addi et (29) a me praue ῥήσεις λέξει καὶ διανοίᾳ εὖ πεποιημένας appellari, aut 24. 1459b 10 necessariam esse τῶν ἠθῶν commemorationem, qua inserta planissimum scriptoris consilium misere conturbatur, aut ineptius etiam iudicat de generibus tragoediae 18. 1455b 32 cum largitur ille quidem ἁπλῆν non posse a πεπλεγμένῃ seiungi sed ἁπλῆν praecedere oportere contendit, Aeschyli autem Prometheum negat esse τερατώδη, qua nulla hodie fabula exstat quae plura habeat τέρατα quae dicit Aristoteles, aut de peccatis artis poeticae 25. 1460b 15 mihi haec inter se opponi iubenti εἰ προείλετο μιμήσασθαι ⟨ὀρθῶς . .⟩ et εἰ δὲ τὸ προελέσθαι μὴ ὀρθῶς κτλ aduersatus rursus disiicit quae apte composita erant, aut in eo perseuerat 25. 1461 b 9 λύσεις τοῦ ἀδυνάτου non duas quod uolueram sed tres appellari pari ordine compositas πρὸς τὴν ποίησιν ἢ πρὸς τὸ βέλτιον ἢ πρὸς τὴν δόξαν, quasi uero qui ἀδύνατον in poemate defendat ita ut idem βέλτιον uel ad hominum δόξαν relatum πιθανώτερον esse probet non ex poesi ducat solutionem ut quae τὸ βέλτιον uel τὸ πιθανὸν non ferat sed requirat. et tam absurda Aristoteli obtrudunt ii qui sibi uidentur τὸν ὀρθότατον λόγον ab ipso accepisse et sibi sumunt aliis ut sanam mentem precentur. in talibus tutandis inutilem operam sumere taedebat. praetermitti non poterat aliud quod-

dam genus, quod grammaticum appellare licet, quia non de scriptoris sententia sed tantum de orationis forma agitur, de quo multum mihi cum Spengelio contentionis fuerat, qui Aristotelis sermonem saepe mihi uisus est ad eam formam et aequabilitatem reuocare uelle, quae nusquam in scriptorum usu fuit sed quam pueri discunt ex artibus. ubi enim ellipsis in oratione legentem retinet, hoc dico (neque enim nunc de definiendo termino ago) si uerbum (uel nomen) desideratur quod per sermonis leges abesse non potest et ex sententia ceteroquin perspicua audiatur necesse est, id quod non unam formam habet sed multas ac uarias (cf. ad 14. 1453 b 17; 15. 1454 a 22; 24. 1459 b 7 et ind. s. u. *ellipsis*); aut si quid uarietatis numeri in nominibus offendit, siue in eadem oratione pluralem numerum singularis excipit (26. 1461 b 29), siue in dinumerandis generibus a singulari ad pluralem pergitur uel contra (16. 1454 b 30; 9. 1451 b 4), siue in nominibus coniunctis uel oppositis mutatur numerus (9. 1451 b 3; 19. 1456 b 1; 23. 1459 a 19), siue uerbum singulari ad nomina pluralia non neutrius refertur (22. 1458 b 1); porro si geminantur in eadem sententia particulae quibus semel positis defungi licebat, aut adduntur ubi abesse poterant, uelut γε (26. 1462 a 13), ἄν (25. 1460 b 7), καί (15. 1454 a 33; 21. 1457 b 22; 18. 1456 a 11), alioue quo modo oratio abundat (9. 1451 a 36); denique sicubi in formis nominum uel

uerborum (9. 1451 b 13; 24. 1460 a 3; 25. 1461 a 9), in praepositionum delectu uel constructione (19. 1456 a 36; b 7), in articulis positis aut omissis (4. 1449 a 1; 17. 1455 a 24; 21. 1457 b 7; 25. 1460 b 15), aliisque modis multis uariatur: hoc genus omne Spengelius ubi attendit (nam non semper attendisse facile probari potest) miro fastidio aspernatus aut dubitationes mouit aut corrigendi libidini indulsit. et tamen uel una ars poetica, tanti moduli libellus, quae in quouis horum genere exempla habet, in unum locum coniecta qui libero animo recognouerit, non potest non intelligere hanc non esse incuriam librariorum sed uerissimum scriptoris stilum agnosci: quid uero si quis haec ut oportet generatim discreta ad uniuersum scribendi morem rettulerit quem ex cunctis Aristotelis scriptis perspicimus. ac uarietatem quidem sermonis omni in genere uel ex historia animalium quam Spengelius (p. 10) ipse fatetur rara integritate seruatam esse qui hoc agat abunde monstrare possit. de ellipsi autem ita iudico ut nihil esse sentiam quo magis peripateticorum sermo a communi scribendi consuetudine discedat. qui mihi uidentur hoc concisum genus dicendi ob quandam docendi facilitatem excoluisse ex quo quidem nulla aut obscuritas aut ambiguitas oreretur iis qui graece scirent et rerum tractatarum ignari non essent. quae quid ualeat apud Aristotelem non nesciet qui metaphysicorum libros

pertractauerit et Alexandri et Bonitzii commentarios uolutauerit, quorum uterque saepe hoc interpretandi modo utitur ut additis quae intelligantur philosophi sensum declaret. in hoc genere grammatico Spengelium saepenumero prauo iudicio usum esse cum alibi tum postremo in illa mantissa explorato sermonis usu comprobaram. sed exceptis paucis in quibus uim exemplorum spernere non licebat (p. 38) nihil profeci: neque enim Spengelium moui, qui dici uix potest quam inficete nonnumquam in hac controuersia mihi repugnarit (p. 16. 40. 41), neque alios qui Spengelii auctoritatem suspicientes Aristotelis sermonem contempta scriptoris libertate cuius morem neque norunt neque cum cura inquirunt suum ad arbitrium conformare pergunt. uerum tamen non destiti in hac parte meam pristinam adnotationem addendo et corrigendo quantum potui meliorem et utiliorem reddere. et quia subinde Platonis aliorumque bonorum scriptorum exempla posueram, nunc ne quid desideraretur plerumque iis Aristotelica adieci. illud enim Spengelius uituperarat factum (p. 48), qui ut credere uidebatur nihil in sermone nisi ipso gemino monstrato exemplo probari posse et cum ipse nihil obseruaret aliis praescribere solebat quid agi oporteret (cf. p. 17 sq. et 48), ita Heindorfio nescio quo iure auctore appellato (p. 47) Platonis inter et Aristotelis sermonem discrimina constituerat, quae mihi uana et irrita uisa sunt,

qui ita censeam cum plerisque, quod Platonis bonorumque usu comprobatum sit, Aristoteli, modo fide librorum stabiliatur, adimere non licere. sed nunc uti dixi huic desiderio sic ut licuit satisfactum est ac uideor mihi a Spengelio in isto libello allata si non omnia at grauissima quaeque non uerborum tumore sed ui argumentorum reprobasse.

In minutiis grammaticis nunc et olim meam operam haesisse scio. sed ita sentio, iudicium de ueteris scriptoris sermone ac stilo multis minutis rebus contineri, quae si susque deque habeantur nec de sermone neque uero de multo maioribus ac grauioribus posse recte iudicari.

Dabam Berolini m. Martio a. MDCCCLXXXV.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ

1 Περὶ ποιητικῆς αὐτῆς τε καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς, ἥν τινα 1447 a
δύναμιν ἕκαστον ἔχει, καὶ πῶς δεῖ συνίστασθαι τοὺς μύθους εἰ μέλλει καλῶς ἕξειν ἡ ποίησις, ἔτι δὲ ἐκ πόσων καὶ ποίων ἐστὶ μορίων, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστι μεθόδου, λέγωμεν ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν πρῶ-

---

Index librorum Aristotelis apud Diogenem Laertium 5, 24 (1464 b 83 Ros.): πραγματείας τέχνης ποιητικῆς ᾱ β̄. Hesychius in onomatologo (1467 a 75 Ros.): τέχνης ποιητικῆς β̄. Ptolemaei philosophi index (1470 b 19 Ros. cf. 1471 a 32[b]): *de arte poetica secundum disciplinam Pythagorae eiusque sectatorum tr. II.* (conf. Rosii Ar. ps. p. 194). Vita Aristotelis Marciana (cod. 257) f. 276[a] (cf. ed. Robbii p. 2 et 22) ἕως μὲν οὖν ἔτι νέος ἦν, τὴν τῶν ἐλευθέρων ἐπαιδεύετο παιδείαν, ὡς δηλοῖ τὰ γεγραμμένα αὐτῷ Ὁμηρικὰ ζητήματα . . καὶ ὁ περὶ ποιητῶν διάλογος καὶ τὸ περὶ ποιητικῆς σύγγραμμα καὶ αἱ ῥητορικαὶ τέχναι. Dauid in categor. p. 25 b 17 Brandis. τὰ δὲ ὑποδυόμενα αὐτὴν τὴν ἀπόδειξίν εἰσι τὰ τοπικά, αἱ ῥητορικαὶ τέχναι, οἱ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι καὶ τὸ περὶ ποιητικῆς. Alfarabius interprete Schmoeldersio docum. philos. Arabum p. 21 *de demonstratione omnino fallaci disseritur in ipsius libro de arte poetica.*

VARIETAS LECTIONIS CODICIS PARISINI MDCCXLI

ἀριστοτέλουσ περὶ ποιητικῆσ 1447 a 8 τὲ 9 ἕκαστον apogr: ἕκαστοτι 12 λέγωμεν apogr: λέγομεν καταφύσιν (κατὰ

τον ἀπὸ τῶν πρώτων. ἐποποιία δὴ καὶ ἡ τῆς τραγῳδίας ποίησις ἔτι δὲ κωμῳδία καὶ ἡ διθυραμβοποιητικὴ καὶ τῆς αὐλητικῆς ἡ πλείστη καὶ κιθαριστικῆς, πᾶσαι τυγχάνουσιν οὖσαι μιμήσεις τὸ σύνολον, διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τρισίν, ἢ γὰρ τῷ ἐν ἑτέροις μιμεῖσθαι ἢ τῷ ἕτερα ἢ τῷ ἑτέρως καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον. ὥσπερ γὰρ καὶ χρώμασι καὶ σχήμασι πολλὰ μιμοῦνταί τινες ἀπεικάζοντες οἱ μὲν διὰ τέχνης οἱ δὲ διὰ συνηθείας, ἕτεροι δὲ διὰ τῆς φωνῆς, οὕτω κἀν ταῖς εἰρημέναις τέχναις ἅπασαι μὲν ποιοῦνται τὴν μίμησιν ἐν ῥυθμῷ καὶ λόγῳ καὶ ἁρμονίᾳ, τούτοις δ' ἢ χωρὶς ἢ μεμιγμένοις, οἷον ἁρμονίᾳ μὲν καὶ ῥυθμῷ χρώμεναι μόνον ἥ τε αὐλητικὴ καὶ ἡ κιθαριστικὴ κἂν εἴ τινες ἕτεραι τυγχάνουσιν οὖσαι ⟨τοιαῦται⟩ τὴν δύναμιν οἷον ἡ τῶν συρίγγων, αὐτῷ δὲ τῷ ῥυθμῷ μιμοῦνται χωρὶς ἁρμονίας

1447a 13 Hermias in Platonis Phaedrum 245a (p. 111 Ast.) ᾠδὰς δὲ λέγει τὰ τῶν λυρικῶν συγγράμματα, τὴν δὲ ἄλλην ποίησιν ἐποποιίαν καὶ ἰαμβοποιίαν καὶ τἆλλα εἴδη τῆς ποιήσεως ἣ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ποιητικῆς.

---

rec corr) 13 τραγωδίασ, **sic semper non adscripta** ι **littera, nisi quod semel 5. 1449a 37** τραγωιδῖ **h. e.** τραγωιδίασ, **idem cadit cum in huius nominis deriuata et composita tum in** κωμῳδία κωμῳδοί κωμῳδοῦν κωμῳδοποιοί, παρῳδία, ῥαψῳδία ῥαψῳδοῦν, προσῳδία; **in his igitur** ι **non adscriptum (nam nusquam subscribitur) non notabo 14** διθυραμβοποιικὴ **Spengelius 16** τρισὶν **17** τῷ ἐν ἑτέροις **Forchhammerus:** τῶι γένει ἑτέροισ τῶ **bis 19** μιμοῦνται τινὲσ **20** διασυνηθείασ φωνῆς] φύσεως **Madius 21** κἀν] καὶ ἐν **apogr:** καὶ **22** ρυθμῶι **23** ἁρμονία **25** τυγχάνουσιν **apogr:** τυγχάνωσιν τοιαῦται **add apogr**

οἱ τῶν ὀρχηστῶν, καὶ γὰρ οὗτοι διὰ τῶν σχηματιζομένων ῥυθμῶν μιμοῦνται καὶ ἤθη καὶ πάθη καὶ πράξεις, ἡ δὲ ἐποποιία μόνον τοῖς λόγοις, ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις καὶ τούτοις εἴτε μιγνῦσα μετ' ἀλλήλων εἴθ' ἑνί τινι γένει χρωμένη 1447b τῶν μέτρων * * τυγχάνουσα μέχρι τοῦ νῦν· οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν ὀνομάσαι κοινὸν τοὺς Σώφρονος καὶ Ξενάρχου μίμους καὶ τοὺς Σωκρατικοὺς λόγους οὐδὲ εἴ τις διὰ τριμέτρων ἢ ἐλεγείων ἢ τῶν ἄλλων τινῶν τῶν τοιούτων ποιοῖτο τὴν μίμησιν· πλὴν οἱ ἄνθρωποί γε συνάπτοντες τῷ μέτρῳ τὸ ποιεῖν, ἐλεγειοποιοὺς τοὺς δὲ ἐποποιοὺς ὀνομάζουσιν οὐχ ὡς κατὰ τὴν μίμησιν ποιητὰς ἀλλὰ κοινῇ κατὰ τὸ μέτρον προ-

---

1447b 10 Athenaeus 11, 505b ἐγκώμια αὐτοῦ (τοῦ Μένωνος) διεξέρχεται ὁ τοὺς ἄλλους ἀπαξαπλῶς κακολογήσας (Πλάτων), ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ Ὅμηρον ἐκβάλλων καὶ τὴν μιμητικὴν ποίησιν, αὐτὸς δὲ τοὺς διαλόγους μιμητικῶς γράψας, ὧν τῆς ἰδέας οὐδ' αὐτὸς εὑρετής ἐστιν. πρὸ γὰρ αὐτοῦ τοῦθ' εὗρε τὸ εἶδος τῶν λόγων ὁ Τήιος Ἀλεξαμενός, ὡς Νικίας ὁ Νικαεὺς ἱστορεῖ καὶ Σωτίων (cf. Eustathius Il. 1228, 22). Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ποιητῶν οὕτως γράφει «οὐκοῦν οὐδὲ ἐμμέτρους τοὺς καλουμένους Σώφρονος μίμους μὴ φῶμεν εἶναι λόγους καὶ μιμήσεις ἢ τοὺς Ἀλεξαμενοῦ τοῦ Τηίου (λόγους, ἢ μὴ μιμήσεις τοὺς Ἀ. τ. Τ. λόγους Iahnius Herm. 2, 237) τοὺς πρώτους (προτέρους Dobraeus) γραφέντας τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων;» ἄντικρυς φάσκων ὁ πολυμαθέστατος Ἀριστοτέλης πρὸ Πλάτωνος διαλόγους γεγραφέναι τὸν Ἀλεξαμενόν. Diogenes Laert. 3, 48 διαλόγους τοίνυν φασὶ πρῶτον γράψαι Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην, Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτῳ περὶ ποιητῶν Ἀλεξαμενὸν Στυρέα ἢ Τήιον. Diogenes Laert. 3, 37 φησὶ δ' Ἀριστοτέλης τὴν τῶν λόγων ἰδέαν αὐτοῦ (Πλά-

---

27 οἱ ⟨πολλοὶ⟩ τῶν Heinsius   28 ἠθη rec corr ἤθη   29 conieceram ἢ ψιλοῖς τοῖς siue ἢ τοῖς ψιλοῖς   1447b 9 ⟨ἀνώνυμος⟩ τυγχάνουσα Bernaysius   14 οὐχ' ὡσ   15 κατὰ τὴν Guelferbytanus: τὴν κατὰ   κοινῆ (siue κοινῇ) apogr: κοινὴ

σαγορεύοντες, καὶ γὰρ ἂν ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι διὰ τῶν μέτρων ἐκφέρωσιν, οὕτω καλεῖν εἰώθασιν, οὐδὲν δὲ κοινόν ἐστιν Ὁμήρῳ καὶ Ἐμπεδοκλεῖ πλὴν τὸ μέτρον, διὸ τὸν μὲν ποιητὴν δίκαιον καλεῖν, τὸν δὲ φυσιολόγον μᾶλλον ἢ ποιητήν· ὁμοίως δὲ κἂν εἴ τις ἅπαντα τὰ μέτρα μιγνύων ποιοῖτο τὴν μίμησιν καθάπερ Χαιρήμων ἐποίησε Κένταυρον μικτὴν ῥαψῳδίαν ἐξ ἁπάντων τῶν μέτρων, καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον. περὶ μὲν οὖν τούτων διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον· εἰσὶ δέ τινες αἳ πᾶσι χρῶνται τοῖς εἰρημένοις, λέγω δὲ οἷον ῥυθμῷ καὶ μέλει καὶ μέτρῳ, ὥσπερ ἥ τε τῶν διθυραμβικῶν ποίησις καὶ ἡ τῶν νόμων καὶ ἥ τε τραγῳδία καὶ ἡ κωμῳδία, διαφέρουσι δὲ ὅτι αἱ μὲν ἅμα πᾶσιν αἱ δὲ κατὰ μέρος. ταύτας μὲν οὖν λέγω τὰς διαφορὰς τῶν τεχνῶν, ἐν οἷς ποιοῦνται τὴν μίμησιν· ἐπεὶ 2
1448a δὲ μιμοῦνται οἱ μιμούμενοι πράττοντας, ἀνάγκη δὲ τού-

τωνος) μεταξὺ ποιήματος εἶναι καὶ πεζοῦ λόγου. 18 Diogenes Laert. 8, 57 Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ σοφιστῇ . . . ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν φησιν ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ δεινὸς περὶ τὴν φράσιν γέγονε, μεταφορικός τ' ὢν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ ποιητικὴν ἐπιτεύγμασι χρώμενος. Schol. in Dionys. Thrac. (anecd. Bekk. 733, 13) οὐκ ἔστι ποιητὴς ὁ μέτρῳ μόνῳ χρώμενος, οὐδὲ γὰρ Ἐμπεδοκλῆς ὁ τὰ φυσικὰ γράψας οὐδ' οἱ περὶ ἀστρολογίας εἰπόντες.

21 Χαιρήμων conf. 24. 1460a 2. Κένταυρον cf. Athenaeus 13, 608e ὁ τοῦ τραγικοῦ Χαιρήμονος Οἰνεὺς . . ἐπικατάφορος δὲ ὢν ὁ ποιητὴς οὗτος καὶ ἐπὶ τὰ ἄνθη ἐν Ἀλφεσιβοίᾳ φησίν . . . ἐν δὲ Κενταύρῳ ὅπερ δρᾶμα πολύμετρόν ἐστιν . . .

---

16 ἀν μουσικόν] φυσικόν Heinsius 18 δι' ὃ 24 αἳ] αἱ Riccardianus 16: οἱ 26 διθυράμβων apogr 28 πᾶσαι apogr οὖν apogr: ὀυ 29 οἷς Victorius: αἶσ

τους ἢ σπουδαίους ἢ φαύλους εἶναι, τὰ γὰρ ἤθη σχεδὸν
ἀεὶ τούτοις ἀκολουθεῖ μόνοις, κακίᾳ γὰρ καὶ ἀρετῇ τὰ ἤθη
διαφέρουσι πάντες, ἤτοι βελτίονας ἢ καθ' ἡμᾶς ἢ χείρονας
ἢ καὶ τοιούτους, ὥσπερ οἱ γραφεῖς, Πολύγνωτος μὲν γὰρ
κρείττους, Παύσων δὲ χείρους, Διονύσιος δὲ ὁμοίους εἴκαζεν·
δῆλον δὲ ὅτι καὶ τῶν λεχθεισῶν ἑκάστη μιμήσεων ἕξει
ταύτας τὰς διαφορὰς καὶ ἔσται ἑτέρα τῷ ἕτερα μιμεῖσθαι
τοῦτον τὸν τρόπον. καὶ γὰρ ἐν ὀρχήσει καὶ αὐλήσει καὶ
κιθαρίσει ἔστι γενέσθαι ταύτας τὰς ἀνομοιότητας· καὶ [τὸ]
περὶ τοὺς λόγους δὲ καὶ τὴν ψιλομετρίαν, οἷον Ὅμηρος
μὲν βελτίους, Κλεοφῶν δὲ ὁμοίους, Ἡγήμων δὲ ὁ Θάσιος ⟨ὁ⟩
τὰς παρῳδίας ποιήσας πρῶτος καὶ Νικοχάρης ὁ τὴν Δηλι-
άδα χείρους· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς διθυράμβους καὶ περὶ
τοὺς νόμους· ὥσπερ γᾶσ Κύκλωπας Τιμόθεος καὶ Φιλό-
ξενος, μιμήσαιτο ἄν τις· ἐν αὐτῇ δὲ τῇ διαφορᾷ καὶ ἡ
τραγῳδία πρὸς τὴν κωμῳδίαν διέστηκεν, ἡ μὲν γὰρ χεί-
3 ρους ἡ δὲ βελτίους μιμεῖσθαι βούλεται τῶν νῦν. ἔτι
δὲ τούτων τρίτη διαφορὰ τὸ ὡς ἕκαστα τούτων μιμή-
σαιτο ἄν τις. καὶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ τὰ αὐτὰ μι-
μεῖσθαι ἔστιν ὁτὲ μὲν ἀπαγγέλλοντα, ἢ ἕτερόν τι γιγνό-

[1448a 12 Κλεοφῶν conf. 22. 1458a 20.]

1448a 3 κακίᾳ . . ἀρετῇ apogr: κακία . . ἀρετὴ 8 τῷ apogr: τὸ 9 γαρ 10 ἔστι, στι in litura ταύτας] πάσας apogr τὸ del Vaticanus 1400 12 ὁ alterum add apogr 13 δ[η]ειλιάδα, η rec sup scr 15 ὥσπερ|γᾶσ κυκλω-πᾶσ fortasse ὥσπερ γὰρ κύκλωπας apogr 16 ἐν ταύτῃ δὲ τῇ Casaubonus, ἐν τῇ αὐτῇ δὲ Victorius 21 ἐστίν ὅτε

μενον ὥσπερ Ὅμηρος ποιεῖ ἢ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα, ἢ πάντας ὡς πράττοντας καὶ ἐνεργοῦντας τοὺς μιμουμένους. ἐν τρισὶ δὴ ταύταις διαφοραῖς ἡ μίμησίς ἐστιν, ὡς εἴπομεν κατ' ἀρχάς, ἐν οἷς τε ⟨καὶ ἃ⟩ καὶ ὥς. ὥστε τῇ μὲν ὁ αὐτὸς ἂν εἴη μιμητὴς Ὁμήρῳ Σοφοκλῆς, μιμοῦνται γὰρ ἄμφω σπουδαίους, τῇ δὲ Ἀριστοφάνει, πράττοντας γὰρ μιμοῦνται καὶ δρῶντας ἄμφω. ὅθεν καὶ δράματα καλεῖσθαί τινες αὐτά φασιν, ὅτι μιμοῦνται δρῶντας. διὸ καὶ ἀντιποιοῦνται τῆς τε τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας οἱ Δωριεῖς, τῆς μὲν γὰρ κωμῳδίας οἱ Μεγαρεῖς οἵ τε ἐνταῦθα ὡς ἐπὶ τῆς παρ' αὐτοῖς δημοκρατίας γενομένης καὶ οἱ ἐκ Σικελίας, ἐκεῖθεν γὰρ ἦν Ἐπίχαρμος ὁ ποιητὴς πολλῷ πρότερος ὢν Χιωνίδου καὶ Μάγνητος, καὶ τῆς τραγῳδίας ἔνιοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, ποιούμενοι τὰ ὀνόματα σημεῖον, οὗτοι μὲν γὰρ κώμας τὰς περιοικίδας καλεῖν φασιν, Ἀθη-

---

22 conf. 24. 1460a 5 sqq. 25 εἴπομεν 1. 1447a 17. 31 Aspasius in Arist. eth. Nicom. 4, 6. 1123a 24 f. 53b διασύρονται οἱ Μεγαρεῖς ἐν κωμῳδίᾳ, ἐπεὶ καὶ ἀντιποιοῦνται αὐτῆς ὡς παρ' αὐτοῖς πρῶτον εὑρεθείσης, εἴγε καὶ Σουσαρίων ὁ κατάρξας κωμῳδίας Μεγαρεύς. 33 Themistius or. 27, 337b κωμῳδία τὸ παλαιὸν ἤρξατο μὲν ἐκ Σικελίας, ἐκεῖθεν γὰρ ἤστην Ἐπίχαρμός τε καὶ Φόρμος, κάλλιον δὲ Ἀθήναζε συνηυξήθη καὶ τραγῳδίας εὑρεταὶ μὲν Σικυώνιοι, τελεσιουργοὶ δὲ Ἀττικοὶ ποιηταί. conf. 5, 1449b 6.

36 Anonymus de comoedia 3. schol. Aristoph. Duebn. p. xiv τὴν κωμῳδίαν ηὑρῆσθαί φασιν ὑπὸ Σουσαρίωνος, τὴν δὲ ὀνομασίαν ἔχειν οἱ μὲν ὅτι ἐπὶ τὰς κώμας περιιόντες ᾖδον καὶ ἐπεδείκνυντο μή-

---

25 καταρχὰσ καὶ ἃ add Guelferbytanus τῇ 28 κάλεῖσθ τινὲσ αὐτὰ φασὶν 29 δι' ὃ 32 δημοκρατείασ 33 πολλῶ 34 Χιωνίδου Robortellus: χωνίδου 36 αὐτοὶ et Ἀθηναίους

ναῖοι δὲ δήμους, ὡς κωμῳδοὺς οὐκ ἀπὸ τοῦ κωμάζειν λεχθέντας ἀλλὰ τῇ κατὰ κώμας πλάνῃ ἀτιμαζομένους ἐκ τοῦ ἄστεως, καὶ τὸ ποιεῖν αὐτοὶ μὲν δρᾶν, Ἀθηναίους δὲ 1448b
πράττειν προσαγορεύειν. περὶ μὲν οὖν τῶν διαφορῶν καὶ πόσαι καὶ τίνες τῆς μιμήσεως εἰρήσθω ταῦτα.

4 ἐοίκασι δὲ γεννῆσαι μὲν ὅλως τὴν ποιητικὴν αἰτίαι δύο τινὲς καὶ αὗται φυσικαί. τό τε γὰρ μιμεῖσθαι σύμφυτον τοῖς ἀνθρώποις ἐκ παίδων ἐστὶ καὶ τούτῳ διαφέρουσι τῶν ἄλλων ζῴων ὅτι μιμητικώτατόν ἐστι καὶ τὰς μαθήσεις ποιεῖται διὰ μιμήσεως τὰς πρώτας, καὶ τὸ χαίρειν τοῖς μιμήμασι πάντας. σημεῖον δὲ τούτου τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἔργων· ἃ γὰρ αὐτὰ λυπηρῶς ὁρῶμεν, τούτων τὰς εἰκόνας τὰς μάλιστα ἠκριβωμένας χαίρομεν θεωροῦντες οἷον θηρίων τε μορφὰς τῶν ἀτιμοτάτων καὶ νεκρῶν. αἴτιον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι μανθάνειν οὐ μόνον τοῖς φιλοσόφοις ἥδιστον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως, ἀλλ' ἐπὶ βραχὺ κοινωνοῦ-

---

πω πόλεων οὐσῶν ἀλλ' ἐν κώμαις οἰκούντων τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ ἀντιλέγοντές φασι μὴ κώμας καλεῖσθαι παρὰ Ἀθηναίοις ἀλλὰ δήμους καὶ κωμῳδίαν αὐτὴν καλοῦσιν, ἐπεὶ ἐν ταῖς ἰδοῖς ἐκώμαζον.

1448b 11 rhet. 1, 11. 1371b 4 ἐπεὶ δὲ τὸ μανθάνειν τε ἡδὺ καὶ τὸ θαυμάζειν, καὶ τὰ τοιάδε ἀνάγκη ἡδέα εἶναι οἷον τό τε μιμούμενον, ὥσπερ γραφικὴ καὶ ἀνδριαντοποιία καὶ ποιητική, καὶ πᾶν ὃ ἂν εὖ μεμιμημένον ᾖ κἂν ᾖ μὴ ἡδὺ αὐτὸ τὸ μεμιμημένον. οὐ γὰρ ἐπὶ τούτῳ χαίρει ἀλλὰ συλλογισμός ἐστιν ὅτι τοῦτο ἐκεῖνο, ὥστε μανθάνειν τι συμβαίνει. conf: de part. anim. 1, 5. 645a 11.

Spengelius (cf 1460b 34) φασίν 37 κωμωδούσ 38 κατακώμασ 1448b 5 τίνεσ αὖται apogr: αὐταὶ φυσικαὶ 6 τούτω* (uidetur τούτων fuisse) 7 μιμητικώτατον ἐστὶ 8 διαμιμήσεωσ 12 ἀτιμωτάτων 13 τούτου apogr 14 ἐπιβραχὺ

σιν αὐτοῦ. διὰ γὰρ τοῦτο χαίρουσι τὰς εἰκόνας ὁρῶντες, ὅτι συμβαίνει θεωροῦντας μανθάνειν καὶ συλλογίζεσθαι τί ἕκαστον οἷον ὅτι οὗτος ἐκεῖνος, ἐπεὶ ἐὰν μὴ τύχῃ προεωρακώς, οὐχὶ μίμημα ποιήσει τὴν ἡδονὴν ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπεργασίαν ἢ τὴν χροιὰν ἢ διὰ τοιαύτην τινὰ ἄλλην αἰτίαν. κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμεῖσθαι καὶ τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, τὰ γὰρ μέτρα ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι φανερόν, ἐξ ἀρχῆς πεφυκότες καὶ αὐτὰ μάλιστα κατὰ μικρὸν προάγοντες ἐγέννησαν τὴν ποίησιν ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων. διεσπάσθη δὲ κατὰ τὰ οἰκεῖα ἤθη ἡ ποίησις· οἱ μὲν γὰρ σεμνότεροι τὰς καλὰς ἐμιμοῦντο πράξεις καὶ τὰς τῶν τοιούτων, οἱ δὲ εὐτελέστεροι τὰς τῶν φαύλων πρῶτον ψόγους ποιοῦντες, ὥσπερ ἕτεροι ὕμνους καὶ ἐγκώμια. τῶν μὲν οὖν πρὸ Ὁμήρου οὐδενὸς ἔχομεν εἰπεῖν τοιοῦτον ποίημα, εἰκὸς δὲ εἶναι πολλούς, ἀπὸ δὲ Ὁμήρου ἀρξαμένοις ἔστιν, οἷον ἐκείνου ὁ Μαργίτης καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐν οἷς κατὰ τὸ ἁρμόττον ἰαμβεῖον ἦλθε μέτρον, διὸ καὶ ἰαμβεῖον καλεῖται νῦν, ὅτι ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ ἰάμβιζον ἀλλήλους· καὶ ἐγένοντο τῶν παλαιῶν οἱ μὲν ἡρωικῶν οἱ δὲ ἰάμβων ποιη-

---

21 rhet. 3, 8. 1408b 29 ῥυθμός ἐστιν, οὗ καὶ τὰ μέτρα τμητά.
30 Eustratius in Arist. eth. Nicom. 6, 7. 1141a 14 f. 95b παράγει εἰς μαρτυρίαν καί τινα ποίησιν Μαργίτην ὀνομαζομένην Ὁμήρου, μνημονεύει δὲ αὐτῆς οὐ μόνον αὐτὸς Ἀριστοτελης ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ποιητικῆς ἀλλὰ καὶ Ἀρχίλοχος . .

---

16 συλλογίζεσθαί τι 17 προεωρακώσ 18 οὐχ ἢ Hermannus 20 καταφύσιν δὲ] δὴ conieceram 22 φανερὸν 24 δι᾽ ἐσπάσθη 27 ἅτεροι Spengelius 28 προομήρου 29 πολλοὺσ 30 ἐστίν μαργείτησ sed 38 μαργίτησ 31 ἰαμβεῖον

ταί. ὥσπερ δὲ καὶ τὰ σπουδαῖα μάλιστα ποιητὴς Ὅμηρος ἦν, μόνος γὰρ οὐχ ὅτι εὖ ἀλλ' ὅτι καὶ μιμήσεις δραματικὰς ἐποίησεν, οὕτως καὶ τὰ τῆς κωμῳδίας σχήματα πρῶτος ὑπέδειξεν οὐ ψόγον ἀλλὰ τὸ γελοῖον δραματοποιήσας· ὁ γὰρ Μαργίτης ἀνάλογον ἔχει, ὥσπερ Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια πρὸς τὰς τραγῳδίας, οὕτω καὶ οὗτος πρὸς τὰς κωμῳδίας. παραφανείσης δὲ τῆς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας οἱ ἐφ' ἑκατέραν τὴν ποίησιν ὁρμῶντες κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν οἱ μὲν ἀντὶ τῶν ἰάμβων κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο, οἱ δὲ ἀντὶ τῶν ἐπῶν τραγῳδοδιδάσκαλοι διὰ τὸ μείζονα καὶ ἐντιμότερα τὰ σχήματα εἶναι ταῦτα ἐκείνων. τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν ἆρ' ἔχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἴδεσιν ἱκανῶς ἢ οὔ, αὐτό τε καθ' αὑτὸ κρίνεται ἢ ναί καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος. γενομένης οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ κωμῳδία καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν τὰ φαλλικὰ ἃ ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων διαμένει νομιζόμενα, κατὰ μικρὸν ηὐξήθη προαγόντων ὅσον ἐγίγνετο φανερὸν αὐτῆς, καὶ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα ἡ τραγῳδία ἐπαύσατο, ἐπεὶ ἔσχε τὴν αὑτῆς φύσιν. καὶ τό

(bis) apogr: ἰαμβίον δι' ὃ 34 σπουδαία 35 ἀλλὰ καὶ Bonitzius δραματικῶς apogr 36 οὕτω apogr 37 ὑπῆρξεν apogr 38 ὁ apogr: τὸ 1449a 6 μείζονα apogr: μεῖζον 7 ἆρ' ἔχει scripsi, εἶ ἄρα ἔχει apogr: παρέχει 8 καθαυτὸ κρίνεται ἢ ναί.|καὶ fortasse κρῖναι καὶ 9 γενομένη apogr. ἀπαρχῆσ 11 φαλλικά apogr: φαϋλλικά 12 διαμένει apogr: διαμένειν 15 ἑαυτῆς apogr: αὐτῆσ

σιν αὐτοῦ. διὰ γὰρ τοῦτο χαίρουσι τὰς εἰκόνας ὁρῶντες, ὅτι συμβαίνει θεωροῦντας μανθάνειν καὶ συλλογίζεσθαι τί ἕκαστον οἷον ὅτι οὗτος ἐκεῖνος, ἐπεὶ ἐὰν μὴ τύχῃ προεωρακώς, οὐχὶ μίμημα ποιήσει τὴν ἡδονὴν ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπεργασίαν ἢ τὴν χροιὰν ἢ διὰ τοιαύτην τινὰ ἄλλην αἰτίαν. κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμεῖσθαι καὶ τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, τὰ γὰρ μέτρα ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι φανερόν, ἐξ ἀρχῆς πεφυκότες καὶ αὐτὰ μάλιστα κατὰ μικρὸν προάγοντες ἐγέννησαν τὴν ποίησιν ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων. διεσπάσθη δὲ κατὰ τὰ οἰκεῖα ἤθη ἡ ποίησις· οἱ μὲν γὰρ σεμνότεροι τὰς καλὰς ἐμιμοῦντο πράξεις καὶ τὰς τῶν τοιούτων, οἱ δὲ εὐτελέστεροι τὰς τῶν φαύλων πρῶτον ψόγους ποιοῦντες, ὥσπερ ἕτεροι ὕμνους καὶ ἐγκώμια. τῶν μὲν οὖν πρὸ Ὁμήρου οὐδενὸς ἔχομεν εἰπεῖν τοιοῦτον ποίημα, εἰκὸς δὲ εἶναι πολλούς, ἀπὸ δὲ Ὁμήρου ἀρξαμένοις ἔστιν, οἷον ἐκείνου ὁ Μαργίτης καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐν οἷς κατὰ τὸ ἁρμόττον ἰαμβεῖον ἦλθε μέτρον, διὸ καὶ ἰαμβεῖον καλεῖται νῦν, ὅτι ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ ἰάμβιζον ἀλλήλους· καὶ ἐγένοντο τῶν παλαιῶν οἱ μὲν ἡρωικῶν οἱ δὲ ἰάμβων ποιη-

---

21 rhet. 3, 8. 1408b 29 ῥυθμός ἐστιν, οὗ καὶ τὰ μέτρα τμητά.
30 Eustratius in Arist. eth. Nicom. 6, 7. 1141a 14 f. 95b παράγει εἰς μαρτυρίαν καί τινα ποίησιν Μαργίτην ὀνομαζομένην Ὁμήρου, μνημονεύει δὲ αὐτῆς οὐ μόνον αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ποιητικῆς ἀλλὰ καὶ Ἀρχίλοχος . .

---

16 συλλογίζεσθαί τι 17 προεωρακὼσ 18 οὐχ ἢ Hermannus 20 καταφύσιν δὲ] δὴ conieceram 22 φανερὸν 24 δι' ἐσπάσθη 27 ἅτεροι Spengelius 28 προομήρου 29 πολλοὺσ 30 ἐστίν μαργείτησ sed 38 μαργίτησ 31 ἰαμβεῖον

ταί. ὥσπερ δὲ καὶ τὰ σπουδαῖα μάλιστα ποιητὴς Ὅμηρος ἦν, μόνος γὰρ οὐχ ὅτι εὖ ἀλλ' ὅτι καὶ μιμήσεις δραματικὰς ἐποίησεν, οὕτως καὶ τὰ τῆς κωμῳδίας σχήματα πρῶτος ὑπέδειξεν οὐ ψόγον ἀλλὰ τὸ γελοῖον δραματοποιήσας· ὁ γὰρ Μαργίτης ἀνάλογον ἔχει, ὥσπερ Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια πρὸς τὰς τραγῳδίας, οὕτω καὶ οὗτος πρὸς τὰς κωμῳδίας. παραφανείσης δὲ τῆς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας οἱ ἐφ' ἑκατέραν τὴν ποίησιν ὁρμῶντες κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν οἱ μὲν ἀντὶ τῶν ἰάμβων κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο, οἱ δὲ ἀντὶ τῶν ἐπῶν τραγῳδοδιδάσκαλοι διὰ τὸ μείζονα καὶ ἐντιμότερα τὰ σχήματα εἶναι ταῦτα ἐκείνων. τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν ἆρ' ἔχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἴδεσιν ἱκανῶς ἢ οὔ, αὐτό τε καθ' αὑτὸ κρίνεται ἢ ναί καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος. γενομένης οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ κωμῳδία καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν τὰ φαλλικὰ ἃ ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων διαμένει νομιζόμενα, κατὰ μικρὸν ηὐξήθη προαγόντων ὅσον ἐγίγνετο φανερὸν αὐτῆς, καὶ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα ἡ τραγῳδία ἐπαύσατο, ἐπεὶ ἔσχε τὴν αὑτῆς φύσιν. καὶ τό

(bis) apogr: ἰαμβίον δι' ὃ 34 σπουδαία 35 ἀλλὰ καὶ Bonitzius δραματικῶς apogr 36 οὕτω apogr 37 ὑπῆρξεν apogr 38 ὁ apogr: τὸ 1449a 6 μείζονα apogr: μεῖζον 7 ἆρ' ἔχει scripsi, εἰ ἄρα ἔχει apogr: παρέχει 8 καθαυτὸ κρίνεται ἢ ναί.|καὶ fortasse κρῖναι καὶ 9 γενομένη apogr. ἀπαρχῆσ 11 φαλλικά apogr: φαϋλλικά 12 διαμένει apogr: διαμένειν 15 ἑαυτῆς apogr: αὐτῆσ

τε τῶν ὑποκριτῶν πλῆθος ἐξ ἑνὸς εἰς δύο πρῶτος Αἰσχύλος ἤγαγε καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε καὶ τὸν λόγον πρωταγωνιστὴν παρεσκεύασεν, τρεῖς δὲ καὶ σκηνογραφίαν Σοφοκλῆς. ἔτι δὲ τὸ μέγεθος ἐκ μικρῶν μύθων καὶ λέξεως γελοίας διὰ τὸ ἐκ σατυρικοῦ μεταβαλεῖν ὀψὲ ἀπεσεμνύνθη. τό τε μέτρον ἐκ τετραμέτρου ἰαμβεῖον ἐγένετο· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τετραμέτρῳ ἐχρῶντο διὰ τὸ σατυρικὴν καὶ ὀρχηστικωτέραν εἶναι τὴν ποίησιν, λέξεως δὲ γενομένης αὐτὴ ἡ φύσις τὸ οἰκεῖον μέτρον εὗρε, μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖόν ἐστιν· σημεῖον δὲ τούτου, πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, ἑξάμετρα δὲ ὀλιγάκις καὶ ἐκβαίνοντες τῆς λε-

---

1449a 16 Themistius or. 26, 316d οὐ προσέχομεν Ἀριστοτέλει ὅτι τὸ μὲν πρῶτον ὁ χορὸς εἰσιὼν ᾖδεν εἰς τοὺς θεούς, Θέσπις δὲ πρόλογόν τε καὶ ῥῆσιν ἐξεῦρεν, Αἰσχύλος δὲ τρίτον β ὑποκριτὰς (β addidit Vsenerus, τρίτον ὑποκριτὰς cod. Mediol.) καὶ ὀκρίβαντας, τὰ δὲ πλείω τούτων Σοφοκλέους ἀπελαύσαμεν καὶ Εὐριπίδου. [cf. Hillerus mus. Rhen. a. 1884 p. 330sq.] 21 rhet. 3, 1. 1404a 30 οἱ τὰς τραγῳδίας ποιοῦντες . . ὥσπερ καὶ ἐκ τῶν τετραμέτρων εἰς τὸ ἰαμβεῖον μετέβησαν διὰ τὸ τῷ λόγῳ τοῦτο τῶν μέτρων ὁμοιότατον εἶναι τῶν ἄλλων (conf. 3, 3. 1406b 4) οὕτω καὶ τῶν ὀνομάτων ἀφείκασιν ὅσα παρὰ τὴν διάλεκτόν ἐστιν, οἷς δ' οἱ πρῶτον ἐκόσμουν καὶ ἔτι νῦν οἱ τὰ ἑξάμετρα ποιοῦντες ἀφείκασιν. 23 rhet. 3, 8. 1408b 32 τῶν δὲ ῥυθμῶν ὁ μὲν ἡρῷος σεμνὸς καὶ λεκτικῆς ἁρμονίας δεόμενος, ὁ δ' ἴαμβος αὐτή ἐστιν ἡ λέξις ἡ τῶν πολλῶν, διὸ μάλιστα πάντες τῶν μέτρων ἰαμβεῖα φθέγγονται λέγοντες. δεῖ δὲ σεμνότητα γενέσθαι καὶ ἐκστῆσαι. ὁ δὲ τροχαῖος κορδακικώτερος· δηλοῖ δὲ τὰ τετράμετρα· ἔστι γὰρ ῥυθμὸς τροχαῖος (fort. τροχαλὸς) τὰ τετράμετρα.

---

20 σατυρικοῦ apogr: σατυριακοῦ 21 et 25 ἰαμβεῖον apogr: ἰαμβίον 25 ἐστίν 26 ἰαμβεῖα apogr: ἰαμβία

κτικῆς ἁρμονίας. ἔτι δὲ ἐπεισοδίων πλήθη. καὶ τὰ ἄλλ' ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται ἔστω ἡμῖν εἰρημένα· πολὺ γὰρ ἂν ἴσως ἔργον εἴη διεξιέναι καθ' ἕκαστον. ἡ δὲ κωμῳδία ἐστὶν ὥσπερ εἴπομεν μίμησις φαυλοτέρων μέν, οὐ μέντοι κατὰ πᾶσαν κακίαν, ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ ἐστι τὸ γελοῖον μόριον· τὸ γὰρ γελοῖόν ἐστιν ἁμάρτημά τι καὶ αἶσχος ἀνώδυνον καὶ οὐ φθαρτικόν, οἷον εὐθὺς τὸ γελοῖον πρόσωπον αἰσχρόν τι καὶ διεστραμμένον ἄνευ ὀδύνης. αἱ μὲν οὖν τῆς τραγῳδίας μεταβάσεις καὶ δι' ὧν ἐγένοντο οὐ λελήθασιν, ἡ δὲ κωμῳδία διὰ τὸ μὴ σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς ἔλαθεν· καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν 1449b
ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν, ἀλλ' ἐθελονταὶ ἦσαν. ἤδη δὲ σχήματά τινα αὐτῆς ἐχούσης οἱ λεγόμενοι αὐτῆς ποιηταὶ μνημονεύονται. τίς δὲ πρόσωπα ἀπέδωκεν ἢ προλόγους ἢ πλήθη ὑποκριτῶν καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἠγνόηται. τὸ δὲ μύθους ποιεῖν ·Ἐπίχαρμος καὶ Φόρμις· τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθε, τῶν δὲ Ἀθήνησιν Κράτης πρῶτος ἦρξεν

---

conf. 24. 1459b 34 sq. Horatius a. p. 79 *Archilochum proprio rabies armauit iambo: hunc socci cepere pedem grandesque cothurni alternis aptum sermonibus et populares uincentem strepitus et natum rebus agendis.* 31 ὥσπερ εἴπομεν 4. 1448b 26 sqq. 2. 1448a 17.
1449b 7 Anonymus de comoedia 3. schol. Aristoph. Duebn. p. xv Φερεκράτης Ἀθηναῖος νικᾷ ἐπὶ θεάτρου, γενόμενος δὲ ὑπόπικρος

---

28 ἐπεισοδίων, ει in litura ἄλλα ὡς apogr: ἄλλωσ ἄλλα οἷς Hermannus 30 δι' ἐξιέναι καθέκαστον 31 ἐστὶ 32 μὲν κατᾶ, fuit κατὰ 34 ἐστι̃, fuit ἐστὶ γελοιον γέλοιον ἐστὶν 35 φθαρτικὸν 36 δι' ἐστραμμένον 1449b 1 ἐξαρχῆσ 4 λόγους Hermannus, πρόλογον Christius 6 μὲν οὖν

ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας καθόλου ποιεῖν λόγους καὶ μύθους. ἡ μὲν οὖν ἐποποιία τῇ τραγῳδίᾳ μέχρι μόνου μέτρου μεγάλου, μίμησις εἶναι σπουδαίων, ἠκολούθησεν· τῷ δὲ τὸ μέτρον ἁπλοῦν ἔχειν καὶ ἀπαγγελίαν εἶναι, ταύτῃ διαφέρουσιν· ἔτι δὲ τῷ μήκει ἡ μὲν ὅτι μάλιστα πειρᾶται ὑπὸ μίαν περίοδον ἡλίου εἶναι ἢ μικρὸν ἐξαλλάττειν, ἡ δὲ ἐποποιία ἀόριστος τῷ χρόνῳ, καὶ τούτῳ διαφέρει, καίτοι τὸ πρῶτον ὁμοίως ἐν ταῖς τραγῳδίαις τοῦτο ἐποίουν καὶ ἐν τοῖς ἔπεσιν. μέρη δ' ἐστὶ τὰ μὲν ταὐτά, τὰ δὲ ἴδια τῆς τραγῳδίας. διόπερ ὅστις περὶ τραγῳδίας οἶδε σπουδαίας καὶ φαύλης, οἶδε καὶ περὶ ἐπῶν· ἃ μὲν γὰρ ἐποποιία ἔχει, ὑπάρχει τῇ τραγῳδίᾳ, ἃ δὲ αὐτῇ, οὐ πάντα ἐν τῇ ἐποποιίᾳ.

περὶ οὖν τῆς ἐν ἑξαμέτροις μιμητικῆς καὶ περὶ κω- 6
μῳδίας ὕστερον ἐροῦμεν, περὶ δὲ τραγῳδίας λέγωμεν ἀπολαβόντες αὐτῆς ἐκ τῶν εἰρημένων τὸν γινόμενον ὅρον τῆς οὐσίας. ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας μέγεθος ἐχούσης ἡδυσμένῳ λόγῳ χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγ-

---

(γινόμενος, ὁ δὲ ὑποκριτὴς ante Dindorfium) ἐζήλωκε Κράτητα καὶ αὖ τοῦ μὲν λοιδορεῖν ἀπέστη, πράγματα δὲ εἰσηγούμενος καινὰ ηὐδοκίμει γενόμενος εὑρετικὸς μύθων. 16 conf. 24. 1459b 10. 22 ὕστερον 23. 1459a 16.

---

apogr 8 ἰδέας apogr: εἰδέασ 10 τῷ apogr: τὸ 11 ταύτη 12 ἡ μὲν γὰρ apogr, conieceram ⟨ῇ⟩ ἡ μὲν 14 τούτω 16 ἔστι ταυτὰ apogr: ταῦτα 17 δι' ὅπερ 19 αὐτῆι (sic) 21 μὲν οὖν apogr 22 ἀναλαβόντες Bernaysius

γελίας δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν. λέγω δὲ ἡδυσμένον μὲν λόγον τὸν ἔχοντα ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν καὶ μέλος, τὸ δὲ χωρὶς τοῖς εἴδεσι τὸ διὰ μέτρων ἔνια μόνον περαίνεσθαι καὶ πάλιν ἕτερα διὰ μέλους. ἐπεὶ δὲ πράττοντες ποιοῦνται τὴν μίμησιν, πρῶτον μὲν ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη τι μόριον τραγῳδίας ὁ τῆς ὄψεως κόσμος, εἶτα μελοποιία καὶ λέξις, ἐν τούτοις γὰρ ποιοῦνται τὴν μίμησιν. λέγω δὲ λέξιν μὲν αὐτὴν τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν, μελοποιίαν δὲ ὃ τὴν δύναμιν φανερὰν ἔχει πᾶσαν. ἐπεὶ δὲ πράξεως ἐστὶ μίμησις, πράττεται δὲ ὑπὸ τινῶν πραττόντων, οὓς ἀνάγκη ποιούς τινας εἶναι κατά τε τὸ ἦθος καὶ τὴν διάνοιαν, διὰ γὰρ τούτων καὶ τὰς πράξεις εἶναί φαμεν ποιάς τινας, πέφυκεν αἴτια δύο τῶν πράξεων εἶναι, διάνοιαν καὶ ἦθος, καὶ κατὰ ταύτας καὶ τυγχάνουσι καὶ ἀποτυγχάνουσι πάντες. ἔστιν δὲ τῆς μὲν πράξεως ὁ μῦθος ἡ μίμησις· λέγω γὰρ μῦθον τοῦτον τὴν σύνθεσιν τῶν πραγμάτων, τὰ δὲ ἤθη, καθ' ὃ ποιούς τινας εἶναί φαμεν τοὺς πράττοντας, διάνοιαν δέ, ἐν ὅσοις λέγοντες ἀποδεικνύασίν τι ἢ καὶ ἀποφαίνονται γνώμην. ἀνάγκη οὖν πάσης τραγῳδίας μέρη εἶναι ἕξ, καθ' ὃ ποιά τις ἐστὶν ἡ τραγῳδία· ταῦτα δ' ἐστὶ μῦθος καὶ ἤθη καὶ λέξις καὶ

---

28 παθημάτων corr apogr: μαθημάτων 29 μέλος] μέτρον Victorius 30 διαμέτρων 32 ἐξανάγκησ 35 μέτρων] ὀνομάτων Hermannus (cf 1450b 14) ὁ 36 πᾶσιν Madius 37 ὑπό τινων

1450a 1 et 6 εἶναι φαμὲν 4 τοῦτο Madius 5 καθὸ (καθ' ἃ apogr) 6 δὲ ἐνόσοισ 7 ἀποδεικνύασιν (ἀποδεικνύουσί apogr) cf 1450b 11 8 καθοποία (καθ' ἃ ποιά apogr) τίσ ἐστιν 9 ἔστι

διάνοια καὶ ὄψις καὶ μελοποιία. οἷς μὲν γὰρ μιμοῦνται, δύο μέρη ἐστίν, ὡς δὲ μιμοῦνται, ἕν, ἃ δὲ μιμοῦνται, τρία, καὶ παρὰ ταῦτα οὐδέν. τούτοις μὲν οὖν οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν ὡς εἰπεῖν κέχρηνται τοῖς εἴδεσιν· καὶ γὰρ ὄψεις ἔχει πᾶν καὶ ἦθος καὶ μῦθον καὶ λέξιν καὶ μέλος καὶ διάνοιαν ὡσαύτως. μέγιστον δὲ τούτων ἐστὶν ἡ τῶν πραγμάτων σύστασις· ἡ γὰρ τραγῳδία μίμησίς ἐστιν οὐκ ἀνθρώπων ἀλλὰ πράξεως καὶ βίου καὶ εὐδαιμονίας * * καὶ ἡ κακοδαιμονία ἐν πράξει ἐστὶν καὶ τὸ τέλος πρᾶξίς τις ἐστίν, οὐ ποιότης· εἰσὶν δὲ κατὰ μὲν τὰ ἤθη ποιοί τινες, κατὰ δὲ τὰς πράξεις εὐδαίμονες ἢ τοὐναντίον. οὔκουν ὅπως τὰ ἤθη μιμήσωνται πράττουσιν, ἀλλὰ τὰ ἤθη συμπαραλαμβάνουσιν διὰ τὰς πράξεις· ὥστε τὰ πράγματα καὶ ὁ μῦθος τέλος τῆς τραγῳδίας, τὸ δὲ τέλος μέγιστον ἁπάντων. ἔτι ἄνευ μὲν πράξεως οὐκ ἂν γένοιτο τραγῳδία, ἄνευ δὲ ἠθῶν γένοιτ' ἄν. αἱ γὰρ τῶν νέων τῶν πλείστων ἀήθεις τραγῳδίαι εἰσὶν καὶ ὅλως ποιηταὶ πολλοὶ τοιοῦτοι, οἷον καὶ τῶν γραφέων Ζεῦξις πρὸς Πολύγνωτον πέπονθεν, ὁ μὲν γὰρ Πολύγνωτος ἀγαθὸς ἠθογράφος, ἡ δὲ Ζεύξιδος γραφὴ οὐδὲν

---

13 εἴδεσιν, εἴ in litura ὄψεις (ὄψιν) apogr: ὄψισ 14 ὡσ αὔτωσ 16 μίμησισ ἐστὶν ὀυκ' ἀνθρώπων 17 defectus indicium feci, intercidisse uidentur καὶ κακοδαιμονίας, ἡ δὲ εὐδαιμονία 18 πρᾶξισ τίσ ἐστιν 19 τα 21 conieceram πράττοντας ποιοῦσιν συμπαραλαμβάνουσι Spengelius (συμπᾶράλαμβάνουσι Guelferbytanus): συμπεριλαμβάνουσιν 25 ἃν 27 πολύγνωτον et πολύγνωτος apogr: πολύγνωστον, πολύγνωστοσ (cf 2. 1448a 5) 28 ἀγαθὸς libri omnes, ἀγαθῶν Aldina, inde error

ἔχει ἦθος. ἔτι ἐάν τις ἐφεξῆς θῇ ῥήσεις ἠθικὰς καὶ λέξει καὶ διανοίᾳ εὖ πεποιημένας, ⟨οὐ⟩ ποιήσει ὃ ἦν τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡ καταδεεστέροις τούτοις κεχρημένη. τραγῳδία, ἔχουσα δὲ μῦθον καὶ σύστασιν πραγμάτων. πρὸς δὲ τούτοις τὰ μέγιστα οἷς ψυχαγωγεῖ ἡ τραγῳδία, τοῦ μύθου μέρη ἐστίν, αἵ τε περιπέτειαι καὶ ἀναγνωρίσεις. ἔτι σημεῖον ὅτι καὶ οἱ ἐγχειροῦντες ποιεῖν πρότερον δύνανται τῇ λέξει καὶ τοῖς ἤθεσιν ἀκριβοῦν ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι, οἷον καὶ οἱ πρῶτοι ποιηταὶ σχεδὸν ἅπαντες. ἀρχὴ μὲν οὖν καὶ οἷον ψυχὴ ὁ μῦθος τῆς τραγῳδίας, δεύτερον δὲ τὰ ἤθη. παραπλήσιον γάρ ἐστιν καὶ ἐπὶ τῆς γραφικῆς· εἰ γάρ τις ἐναλείψειε τοῖς καλλίστοις φαρμάκοις χύδην, οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράνειεν καὶ λευκογραφήσας εἰκόνα. ἔστιν τε μίμησις πράξεως καὶ διὰ ταύτην μάλιστα τῶν πραττόντων. τρίτον δὲ ἡ διάνοια. τοῦτο δέ ἐστιν τὸ λέγειν δύνασθαι τὰ ἐνόντα καὶ τὰ ἁρμόττοντα, ὅπερ ἐπὶ τῶν λόγων τῆς πολιτικῆς καὶ ῥητορικῆς ἔργον ἐστίν· οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι πολιτικῶς ἐποίουν λέγοντας, οἱ δὲ νῦν ῥητορικῶς. ἔστιν δὲ ἦθος μὲν τὸ τοιοῦτον ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν, ὁποῖά τις ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον ἢ προαιρεῖται ἢ φεύγει· διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος τῶν λόγων ἐν

[1450b 9 conf. rhet. 3, 16. 1417a 17 τί ἦθος ποιεῖ· ἓν μὲν

Bekkeri 29 λέξει καὶ διανοίᾳ scripsi: λέξεισ καὶ διανοίασ 30 οὐ ποιήσει apogr: ποιήσει 31 ἡ apogr: ἢ 34 ἐστὶν 37 συνιστάναι Thurotus 39 γὰρ ἐστὶν 1450b 1 ἐναλείψειε apogr: ἕνα λείψειε 2 ἂν ὁμοίως apogr: ἀ|νομοίωσ 8 τὸ] το ὁ ποῖα τίσ 9 δι' ὅπερ

οἷς μηδ' ὅλως ἔστιν ὅ τι προαιρεῖται ἢ φεύγει ὁ λέγων. διάνοια δέ, ἐν οἷς ἀποδεικνύουσί τι ὡς ἔστιν ἢ ὡς οὐκ ἔστιν ἢ καθόλου τι ἀποφαίνονται. τέταρτον δὲ τῶν μὲν λόγων ἡ λέξις· λέγω δέ, ὥσπερ πρότερον εἴρηται, λέξιν εἶναι τὴν διὰ τῆς ὀνομασίας ἑρμηνείαν, ὃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμμέτρων καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν. τῶν δὲ λοιπῶν πέμπτον ἡ μελοποιία μέγιστον τῶν ἡδυσμάτων, ἡ δὲ ὄψις ψυχαγωγικὸν μέν, ἀτεχνότατον δὲ καὶ ἥκιστα οἰκεῖον τῆς ποιητικῆς, ὡς γὰρ τῆς τραγῳδίας δύναμις καὶ ἄνευ ἀγῶνος καὶ ὑποκριτῶν ἔστιν, ἔτι δὲ κυριωτέρα περὶ τὴν ἀπεργασίαν τῶν ὄψεων ἡ τοῦ σκευοποιοῦ τέχνη τῆς τῶν ποιητῶν ἐστιν.

διωρισμένων δὲ τούτων, λέγωμεν μετὰ ταῦτα ποίαν 7
τινὰ δεῖ τὴν σύστασιν εἶναι τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ τοῦτο καὶ πρῶτον καὶ μέγιστον τῆς τραγῳδίας ἐστίν. κεῖται δ' ἡμῖν τὴν τραγῳδίαν τελείας καὶ ὅλης πράξεως εἶναι μίμησιν ἐχούσης τι μέγεθος· ἔστιν γὰρ ὅλον καὶ μηδὲν ἔχον μέγεθος. ὅλον δέ ἐστιν τὸ ἔχον ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ τελευτήν. ἀρχὴ δέ ἐστιν ὃ αὐτὸ μὲν μὴ ἐξ ἀνάγκης μετ'

τὸ προαίρεσιν δηλοῦν, ποιὸν δὲ τὸ ἦθος τῷ ποιὰν ταύτην· ἡ δὲ προαίρεσις ποιὰ τῷ τέλει. διὰ τοῦτο οὐκ ἔχουσιν οἱ μαθηματικοὶ λόγοι ἤθη ὅτι οὐδὲ προαίρεσιν.] 13 πρότερον εἴρηται 6. 1449b 34 sq. 18 conf. 26. 1462a 11 sq. 23 κεῖται 6. 1449b 24.

---

10 μὴδ'όλωσ ἐστὶν ὅ τι apogr: ὅ τισ 11 δὲ ἀποδεικνύουσι τί (ἀποδεικνύασί Bekkerus, cf 1450a 7) 12 τί 13 δὲ 16 πέμπτον apogr: πέντε 17 μὲν ἀτεχνώτατον siue ἀτεχνότατον apogr: ἀπεχνώτατον δέ καὶ ήκιστα 18 كما h. e. ὡς (ἤ apogr) ἀγώνων apogr 19 ἔστιν] Λ' 23 ἐστὶν 25 τί 27 δὲ ἐστὶν 27 et 30 ἐξανάγκησ

ἄλλο ἐστίν, μετ' ἐκεῖνο δ' ἕτερον πέφυκεν εἶναι ἢ γίνεσθαι, τελευτὴ δὲ τοὐναντίον ὃ αὐτὸ μετ' ἄλλο πέφυκεν εἶναι ἢ ἐξ ἀνάγκης ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλο οὐδέν, μέσον δὲ ὃ καὶ αὐτὸ μετ' ἄλλο καὶ μετ' ἐκεῖνο ἕτερον. δεῖ ἄρα τοὺς συνεστῶτας εὖ μύθους μήθ' ὁπόθεν ἔτυχεν ἄρχεσθαι μήθ' ὅπου ἔτυχε τελευτᾶν, ἀλλὰ κεχρῆσθαι ταῖς εἰρημέναις ἰδέαις. ἔτι δ' ἐπεὶ τὸ καλὸν καὶ ζῷον καὶ ἅπαν πρᾶγμα ὃ συνέστηκεν ἐκ τινῶν οὐ μόνον ταῦτα τεταγμένα δεῖ ἔχειν ἀλλὰ καὶ μέγεθος ὑπάρχειν μὴ τὸ τυχόν· τὸ γὰρ καλὸν ἐν μεγέθει καὶ τάξει ἐστίν, διὸ οὔτε πάμμικρον ἄν τι γένοιτο καλὸν ζῷον, συγχεῖται γὰρ ἡ θεωρία ἐγγὺς τοῦ ἀναισθήτου χρόνου γινομένη, οὔτε παμμέγεθες, οὐ γὰρ ἅμα ἡ θεωρία γίνεται ἀλλ' οἴχεται τοῖς θεωροῦσι τὸ ἓν 1451a
καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῆς θεωρίας, οἷον εἰ μυρίων σταδίων εἴη ζῷον· ὥστε δεῖ καθάπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ζῴων ἔχειν μὲν μέγεθος, τοῦτο δὲ εὐσύνοπτον εἶναι, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν μύθων ἔχειν μὲν μῆκος, τοῦτο δὲ εὐμνημόνευτον εἶναι. τοῦ μήκους ὅρος μὲν πρὸς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν αἴσθησιν οὐ τῆς τέχνης ἐστίν· εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν

[37 conf. metaph. 12, 3. 1078a 36 τοῦ καλοῦ μέγιστα εἴδη τάξις καὶ συμμετρία καὶ τὸ ὡρισμένον.]

---

28 ἔστιν   30 πολὺ   32 et 33 μὴθ'   34 ἰδέαις apogr: εἰδέαισ   35 ἔκ τινων   36 τυχὸν   37 ἔστιν   δι' ὃ   πάμμικρον Riccardianus 16, πάνυ μικρὸν Laurentianus LX 16: πᾶν μικρὸν   39 χρόνου inducit Bonitzius   παμμέγεθες Riccardianus 16, πάνυ μέγα Laurentianus LX 16: πᾶν μέγεθοσ   1451a 6 πρὸς μὲν apogr,

τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι, πρὸς κλεψύδρας ἂν ἠγωνίζοντο, ὥσπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτέ φασιν. ὁ δὲ κατ' αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος ὅρος, ἀεὶ μὲν ὁ μείζων μέχρι τοῦ σύνδηλος εἶναι καλλίων ἐστὶ κατὰ τὸ μέγεθος, ὡς δὲ ἁπλῶς διορίσαντας εἰπεῖν, ἐν ὅσῳ μεγέθει κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἐφεξῆς γιγνομένων συμβαίνει εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταβάλλειν, ἱκανὸς ὅρος ἐστὶν τοῦ μεγέθους. μῦθος δ' ἐστὶν εἷς 8 οὐχ ὥσπερ τινὲς οἴονται ἐὰν περὶ ἕνα ᾖ· πολλὰ γὰρ καὶ ἄπειρα τῷ ἑνὶ συμβαίνει, ἐξ ὧν ἐνίων οὐδέν ἐστιν ἕν· οὕτως δὲ καὶ πράξεις ἑνὸς πολλαί εἰσιν, ἐξ ὧν μία οὐδεμία γίνεται πρᾶξις. διὸ πάντες ἐοίκασιν ἁμαρτάνειν ὅσοι τῶν ποιητῶν Ἡρακληίδα Θησηίδα καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα πεποιήκασιν· οἴονται γὰρ ἐπεὶ εἷς ἦν ὁ Ἡρακλῆς ἕνα καὶ τὸν μῦθον εἶναι προσήκειν. ὁ δ' Ὅμηρος ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει καὶ τοῦτ' ἔοικεν καλῶς ἰδεῖν ἤτοι διὰ τέχνην ἢ διὰ φύσιν· Ὀδύσσειαν γὰρ ποιῶν οὐκ ἐποίησεν ἅπαντα ὅσα αὐτῷ συνέβη, οἷον πληγῆναι μὲν ἐν τῷ Παρνασσῷ, μανῆναι δὲ προσποιήσασθαι ἐν

1451a 25 πληγῆναι ἐν τῷ Παρνασσῷ conf. Od. 19, 394—466. 26 μανῆναι προσποιήσασθαι Proclus chrestom. p. 454, 13 Gaisf. ἔπειτα τοὺς ἡγεμόνας ἀθροίζουσιν ἐπελθόντες τὴν Ἑλλάδα. καὶ μαίνεσθαι προσποιησάμενον τὸν Ὀδυσσέα ἐπὶ τῷ μὴ θέλειν συστρατεύεσθαι ἐφώρασαν Παλαμήδους ὑποθεμένου τὸν υἱὸν Τηλέμαχον ἐπὶ κόλασιν

⟨ὁ⟩ μὲν πρὸς Bursianus 8 κλεψύδραν apogr 9 ἄλλοτε φασίν φησὶν Laurentianus LX 16 15 ἔστιν μέγεθουσ ἔστιν 17 τῷ ἑνὶ Guelferbytanus: τῶι γένει 18 ἓν οὕτω apogr καὶ αἵ apogr 19 δι' ὃ 26 πρὸσ ποιήσασθαι

τῷ ἀγερμῷ, ὧν οὐδὲν θατέρου γενομένου ἀναγκαῖον ἦν ⟨ἢ⟩ εἰκὸς θάτερον γενέσθαι, ἀλλὰ περὶ μίαν πρᾶξιν οἵαν ⟨ἂν⟩ λέγοιμεν τὴν Ὀδύσσειαν συνέστησεν, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Ἰλιάδα. χρὴ οὖν καθάπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις μιμητικαῖς ἡ μία μίμησις ἑνός ἐστιν οὕτω καὶ τὸν μῦθον ἐπεὶ πράξεως μίμησίς ἐστι μιᾶς τε εἶναι ταύτης καὶ ὅλης καὶ τὰ μέρη συνεστάναι τῶν πραγμάτων οὕτως ὥστε μετατιθεμένου τινὸς μέρους ἢ ἀφαιρουμένου διαφέρεσθαι καὶ κινεῖσθαι τὸ ὅλον· ὃ γὰρ προσὸν ἢ μὴ προσὸν μηδὲν ποιεῖ ἐπίδηλον, οὐδὲν μόριον τοῦ ὅλου ἐστίν.

9 φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ὅτι οὐ τὸ τὰ γενόμενα λέγειν, τοῦτο ποιητοῦ ἔργον ἐστίν, ἀλλ' οἷα ἂν γένοιτο καὶ τὰ δυνατὰ κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ τὸ ἀναγκαῖον. ὁ γὰρ ἱστορικὸς καὶ ὁ ποιητὴς οὐ τῷ ἢ ἔμμετρα λέγειν ἢ ἄμετρα διαφέρουσιν, εἴη γὰρ ἂν τὰ Ἡροδότου εἰς μέτρα τεθῆναι καὶ οὐδὲν ἧττον ἂν εἴη ἱστορία τις μετὰ μέτρου ἢ ἄνευ μέτρων, ἀλλὰ τούτῳ διαφέρει, τῷ τὸν μὲν τὰ γενόμενα λέγειν, τὸν δὲ οἷα ἂν γένοιτο. διὸ καὶ φιλοσοφώτερον καὶ σπουδαιότερον ποίησις ἱστορίας ἐστίν· ἡ μὲν γὰρ ποίησις

ἐξαρπάσαντες. 28 sq. conf. 17. 1455 b 17; 23. 1459 a 35; b 3; 26. 1462 b 8.

---

27 ἦν ἢ apogr: ἦν 28 ὅιαν ἂν addidi οἵαν λέγομεν apogr 31 μίμησισ ἐστὶ 32 ταύτης καὶ Susemihlius: καὶ ταύτησ 35 προσὸν ἢ μὴ προσὸν apogr: πρ̊ ὂν ἢ μὴ πρὸσ ὂν ἐπίδηλον ὡς apogr 36 ἐστιν οὐ τὸ apogr: οὕτω 37 γενόμενα Riccardianus 16, Victorius (cf 1451 b 4): γινόμενα ἐστὶν ὅια 1451 b 3 ἱστορία τίσ 4 τούτῳ apogr: τοῦτο τῶ τοῦτο διαφέρει, τὸ Spengelius γινόμενα apogr 5 δι' ὃ 6 ἐστὶν

μᾶλλον τὰ καθόλου, ἡ δ' ἱστορία τὰ καθ' ἕκαστον λέγει. ἔστιν δὲ καθόλου μέν, τῷ ποίῳ τὰ ποῖα ἄττα συμβαίνει λέγειν ἢ πράττειν κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ τὸ ἀναγκαῖον, οὗ στοχάζεται ἡ ποίησις ὀνόματα ἐπιτιθεμένη, τὸ δὲ καθ' ἕκαστον, τί Ἀλκιβιάδης ἔπραξεν ἢ τί ἔπαθεν. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς κωμῳδίας ἤδη τοῦτο δῆλον γέγονεν· συστήσαντες γὰρ τὸν μῦθον διὰ τῶν εἰκότων οὕτω τὰ τυχόντα ὀνόματα ὑποτιθέασιν καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἰαμβοποιοὶ περὶ τὸν καθ' ἕκαστον ποιοῦσιν. ἐπὶ δὲ τῆς τραγῳδίας τῶν γενομένων ὀνομάτων ἀντέχονται. αἴτιον δ' ὅτι πιθανόν ἐστι τὸ δυνατόν. τὰ μὲν οὖν μὴ γενόμενα οὔπω πιστεύομεν εἶναι δυνατά, τὰ δὲ γενόμενα φανερὸν ὅτι δυνατά, οὐ γὰρ ἂν ἐγένετο, εἰ ἦν ἀδύνατα. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τραγῳδίαις ἐνίαις μὲν ἓν ἢ δύο τῶν γνωρίμων ἐστὶν ὀνομάτων, τὰ δὲ ἄλλα πεποιημένα, ἐν ἐνίαις δὲ οὐθ' ἕν, οἷον ἐν τῷ Ἀγάθωνος ἄνθει· ὁμοίως γὰρ ἐν τούτῳ τά τε πράγματα καὶ τὰ ὀνόματα πεποίηται, καὶ οὐδὲν ἧττον εὐφραίνει· ὥστ' οὐ πάντως εἶναι ζητητέον τῶν παραδεδομένων μύθων περὶ οὓς αἱ τραγῳδίαι εἰσὶν ἀντέχεσθαι. καὶ γὰρ γελοῖον τοῦτο ζητεῖν, ἐπεὶ καὶ τὰ γνώριμα ὀλίγοις γνώριμά ἐστιν ἀλλ' ὅμως εὐφραίνει πάντας.

[1451b 8 conf. de an. 3, 11. 434a 17 ἡ μὲν καθόλου ὑπόληψις, ἡ δὲ τοῦ καθ' ἕκαστα· ἡ μὲν γὰρ λέγει ὅτι δεῖ τὸν τοιοῦτον τὸ τοιόνδε πράττειν, ἡ δὲ ὅτι τόδε τοίνυν τοιόνδε κἀγὼ δὲ τοιόσδε.]

8 μὲν τῶ ποίω τὰ ποῖα ἄττα 10 τὸ apogr : τὸν 13 ἐπιτιθέασι Riccardianus 16 14 περὶ τῶν apogr 16 πιθανόν apogr: πειθανόν ἔστι] Λ' 17 et 18 δυνατὰ 19 ἐν ἐνίαις apogr 21 οὐθέν apogr 23 ὥστ οὐ (ὡς τοῦ apogr) 24 fortasse περὶ οὓς αἱ ⟨εὐδοκιμοῦσαι⟩ 25 τα 26 γνώριμα ἐστὶν

δῆλον οὖν ἐκ τούτων ὅτι τὸν ποιητὴν μᾶλλον τῶν μύθων εἶναι δεῖ ποιητὴν ἢ τῶν μέτρων, ὅσῳ ποιητὴς κατὰ τὴν μίμησίν ἐστιν, μιμεῖται δὲ τὰς πράξεις. κἂν ἄρα συμβῇ γενόμενα ποιεῖν, οὐθὲν ἧττον ποιητής ἐστι· τῶν γὰρ γενομένων ἔνια οὐδὲν κωλύει τοιαῦτα εἶναι οἷα ἂν εἰκὸς γενέσθαι καὶ δυνατὰ γενέσθαι, καθ' ὃ ἐκεῖνος αὐτῶν ποιητής ἐστιν.

τῶν δὲ ἁπλῶν μύθων καὶ πράξεων αἱ ἐπεισοδιώδεις εἰσὶν χείρισται. λέγω δ' ἐπεισοδιώδη μῦθον ἐν ᾧ τὰ ἐπεισόδια μετ' ἄλληλα οὔτ' εἰκὸς οὔτ' ἀνάγκη εἶναι. τοιαῦται δὲ ποιοῦνται ὑπὸ μὲν τῶν φαύλων ποιητῶν δι' αὐτούς, ὑπὸ δὲ τῶν ἀγαθῶν διὰ τοὺς ὑποκριτάς· ἀγωνίσματα γὰρ ποιοῦντες καὶ παρὰ τὴν δύναμιν παρατείναντες μῦθον πολλάκις διαστρέφειν ἀναγκάζονται τὸ ἐφεξῆς. ἐπεὶ δὲ οὐ 1452a
μόνον τελείας ἐστὶ πράξεως ἡ μίμησις ἀλλὰ καὶ φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν, ταῦτα δὲ γίνεται καὶ μάλιστα * * καὶ μᾶλλον ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν δι' ἄλληλα· τὸ γὰρ θαυμαστὸν οὕτως ἕξει μᾶλλον ἢ εἰ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου καὶ

---

28 conf. 1. 1447 b 15. [33 conf. metaph. 11, 10. 1075 b 37 οἱ λέγοντες . . ἀεὶ ἄλλην ἐχομένην οὐσίαν καὶ ἀρχά; ἑκάστης ἄλλας, ἐπεισοδιώδη τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν ποιοῦσιν· οὐθὲν γὰρ ἡ ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ συμβάλλεται οὖσα ἢ μὴ οὖσα. ibid. 13, 3. 1090 b 19 οὐκ ἔοικε δ' ἡ φύσις ἐπεισοδιώδης οὖσα ἐκ τῶν φαινομένων ὥσπερ μοχθηρὰ τραγῳδία. Theophrastus metaph. p. 308, 11 Brandis. εὐλογώτερον οὖν εἶναί τινα συναφὴν καὶ μὴ ἐπεισοδιῶδες τὸ πᾶν.]

---

28 μίμησιν ἐστίν 29 κἀν 32 καθὸ 36 αὐτοὺσ 37 ὑποκριτὰσ (κριτάς apogr) 38 παρατείνοντες Laurentianus xxxi 14 1452 a 1 ἔπει 3 in lacuna quam significaui suspicor talia omissa esse τοιαῦτα, ἐὰν παρὰ δόξαν γένηται, ἐκπλήττει γὰρ μάλιστα 4 ὅτ' ἂν διάλληλα

τῆς τύχης, ἐπεὶ καὶ τῶν ἀπὸ τύχης ταῦτα θαυμασιώτατα δοκεῖ ὅσα ὥσπερ ἐπίτηδες φαίνεται γεγονέναι, οἷον ὡς ὁ ἀνδριὰς ὁ τοῦ Μίτυος ἐν Ἄργει ἀπέκτεινεν τὸν αἴτιον τοῦ θανάτου τῷ Μίτυι, θεωροῦντι ἐμπεσών· ἔοικε γὰρ τὰ τοιαῦτα οὐκ εἰκῇ γενέσθαι. ὥστε ἀνάγκη τοὺς τοιούτους εἶναι καλλίους μύθους. εἰσὶ δὲ τῶν μύθων οἱ μὲν ἁπλοῖ οἱ δὲ πεπλεγμένοι, 10 καὶ γὰρ αἱ πράξεις ὧν μιμήσεις οἱ μῦθοί εἰσιν ὑπάρχουσιν εὐθὺς οὖσαι τοιαῦται. λέγω δὲ ἁπλῆν μὲν πρᾶξιν ἧς γινομένης ὥσπερ ὥρισται συνεχοῦς καὶ μιᾶς ἄνευ περιπετείας ἢ ἀναγνωρισμοῦ ἡ μετάβασις γίνεται, πεπλεγμένη δέ ἐστιν ἐξ ἧς μετὰ ἀναγνωρισμοῦ ἢ περιπετείας ἢ ἀμφοῖν ἡ μετάβασίς ἐστιν. ταῦτα δὲ δεῖ γίνεσθαι ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ μύθου, ὥστε ἐκ τῶν προγεγενημένων συμβαίνειν ἢ ἐξ ἀνάγκης ἢ κατὰ τὸ εἰκὸς γίγνεσθαι ταῦτα· διαφέρει

1452a 7 de mir. ausc. 156. 846a 22 φασὶν ὡς ἀνδριὰς ὁ τοῦ Βίτυος ἐν Ἄργει ἀπέκτεινε τὸν αἴτιον (τὸν αἴτιον om. pars codd.) τοῦ θανάτου τῷ Βίτυι, θεωροῦντι ἐμπεσών. ἔοικεν οὖν οὐκ εἰκῇ τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι. Plutarchus de sera numinis uindicta 8. 553d οἷόν ἐστι . . καὶ τὸ Μιτίου τοῦ Ἀργείου κατὰ στάσιν ἀναιρεθέντος ἀνδριάντα χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ θέας οὔσης ἐμπεσεῖν τῷ κτείναντι τὸν Μίτιον καὶ ἀνελεῖν. Μίτιος (sic codd.) τοῦ Ἀργείου mentio fit in orat. adu. Neaer. p. 921, 38 Saupp. [15 ὥσπερ ὥρισται c. 7 (τελείας καὶ ὅλης 1450b 24) et c. 8 (μιᾶς καὶ ὅλης 1451a 32 sqq.); conf. συνεχεῖ quod maxime contrarium est ἐπεισοδιῶδες 9. 1451b 33.]

---

6 ἀποτύχησ 9 μήτυϊ sed 8 μίτυοσ ἐμπεσὼν 10 εἰκῆ 13 μῦθοι εἰσὶν ὑπάρχουσι 17 δέ ἐστιν ἐξ ἧς (h. e. δέ Λ ἐξης) scripsi: δὲ λέξισ (δὲ ἐξ ἧς Riccardianus 16 et corr Parisinus 2038, δὲ πρᾶξις alia apogr) 18 μετάβασισ ἐστίν 20 τἀναντία Bonitzius

11 γὰρ πολὺ τὸ γίγνεσθαι τάδε διὰ τάδε ἢ μετὰ τάδε. ἔστι δὲ περιπέτεια μὲν ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τῶν πραττομένων μεταβολὴ καθάπερ εἴρηται καὶ τοῦτο δὲ ὥσπερ λέγομεν κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ ἀναγκαῖον· ὥσπερ ἐν τῷ Οἰδίποδι ἐλθὼν ὡς εὐφρανῶν τὸν Οἰδίπουν καὶ ἀπαλλάξων τοῦ πρὸς τὴν μητέρα φόβου, δηλώσας ὃς ἦν, τοὐναντίον ἐποίησεν καὶ ἐν τῷ Λυγκεῖ ὁ μὲν ἀγόμενος ὡς ἀποθανούμενος, ὁ δὲ Δαναὸς ἀκολουθῶν ὡς ἀποκτενῶν, τὸν μὲν συνέβη ἐκ τῶν πεπραγμένων ἀποθανεῖν, τὸν δὲ σωθῆναι. ἀναγνώρισις δὲ ὥσπερ καὶ τοὔνομα σημαίνει ἐξ ἀγνοίας εἰς γνῶσιν μεταβολὴ ἢ εἰς φιλίαν ἢ εἰς ἔχθραν τῶν πρὸς εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν ὡρισμένων, καλλίστη δὲ ἀναγνώρισις, ὅταν ἅμα περιπέτειαι γίνωνται, οἷον ἔχει ἡ ἐν τῷ Οἰδίποδι. εἰσὶν μὲν οὖν καὶ ἄλλαι ἀναγνωρίσεις· καὶ γὰρ πρὸς ἄψυχα καὶ τὰ τυχόντα ἔστιν, * * ὥσπερ εἴρηται συμβαίνει, καὶ εἰ πέπραγέ τις ἢ μὴ πέπραγεν ἔστιν ἀναγνωρίσαι· ἀλλ' ἡ μάλιστα τοῦ μύθου καὶ ἡ μάλιστα τῆς πράξεως ἡ εἰρημένη ἐστίν.] ἡ γὰρ τοιαύτη ἀναγνώρισις καὶ περιπέτεια ἢ ἔλεον

---

23 καθάπερ εἴρηται 7. 1451 a 13. [ὥσπερ λέγομεν ibid. a 12 (κατὰ τὸ εἰκὸς ἢ τὸ ἀναγκαῖον, cf. 9. 1451 a 38 b 9) et 10. 1452 a 20.] 24. 33 Sophocles Oedip. Reg. 1002 sqq. Dind. 27 conf 18. 1455 b 29.

---

21 γαρ 25 εὐφρανὼν 28 ἀκολουθὼν (om apogr, inde error Bekkeri) 30 τούνομα ἐξαγνοίασ 32 κάλλισται δὲ ἀναγνωρίσεις Christius ὅτ' ἂν 33 περιπετεῖαι γίνωνται apogr: γίνονται 35 ἐστὶν ὥσπερ ὅτε ὥσπερ Riccardianus 16, fortasse ⟨ὅσ'⟩ ὥσπερ 36 ἢ μὴ apogr: εἰ μὴ ἐστιν 38 suspicor plenam orationem fuisse καὶ ⟨μάλιστ' ἐὰν καὶ⟩

1452b ἕξει ἢ φόβον, οἵων πράξεων ἡ τραγῳδία μίμησις ὑπόκειται, ἔτι δὲ καὶ τὸ ἀτυχεῖν καὶ τὸ εὐτυχεῖν ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβήσεται. ἐπεὶ δὴ ἡ ἀναγνώρισις τινῶν ἐστιν ἀναγνώρισις, αἱ μὲν θατέρου πρὸς τὸν ἕτερον μόνον, ὅταν ᾖ δῆλος ἕτερος τίς ἐστιν, ὁτὲ δὲ ἀμφοτέρους δεῖ ἀναγνωρίσαι, οἷον ἡ μὲν Ἰφιγένεια τῷ Ὀρέστῃ ἀνεγνωρίσθη ἐκ τῆς πέμψεως τῆς ἐπιστολῆς, ἐκείνῳ δὲ πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν ἄλλης ἔδει ἀναγνωρίσεως.

δύο μὲν οὖν τοῦ μύθου μέρη περὶ ταῦτ᾽ ἐστί, περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις, τρίτον δὲ πάθος. τούτων δὲ περιπέτεια μὲν καὶ ἀναγνώρισις εἴρηται, πάθος δέ ἐστι πρᾶξις φθαρτικὴ ἢ ὀδυνηρά, οἷον οἵ τε ἐν τῷ φανερῷ θάνατοι καὶ αἱ περιωδυνίαι καὶ τρώσεις καὶ ὅσα τοιαῦτα.

μέρη δὲ τραγῳδίας οἷς μὲν ὡς εἴδεσι δεῖ χρῆσθαι 12
πρότερον εἴπομεν, κατὰ δὲ τὸ ποσὸν καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται κεχωρισμένα τάδε ἐστίν, πρόλογος ἐπεισόδιον ἔξοδος χορικόν, καὶ τούτου τὸ μὲν πάροδος τὸ δὲ στάσιμον, κοινὰ μὲν

1452b 6 conf. 16. 1454b 31. 9 sqq. conf. 24. 1459b 11. [11 conf. rhet. 2, 8. 1386a 5 ὅσα τῶν λυπηρῶν καὶ ὀδυνηρῶν πάντα ἐλεεινὰ καὶ ὅσα ἀναιρετικὰ καὶ φθαρτικά· ἔστι δ᾽ ὀδυνηρὰ καὶ φθαρτικὰ θάνατοι καὶ αἰκίαι σωμάτων καὶ κακώσεις καὶ γῆρας καὶ νόσοι . . .] 15 πρότερον 6. 1450a 8. 13. 17 margo Parisini 2040, Riccardiani 15, Guelferbytani, (eadem in ὑπόθεσιν Persarum Aeschyli delata): τῶν χορῶν τὰ μέν ἐστι παροδικὰ ὡς ὅτε

περιπέτεια ἢ ἔλεον 1452b 1 οἵων apogr: οἷον 3 ἐπεὶ δὴ (ἐπειδὴ apogr) ἡ, Bekkerus errauit ἀναγνώρισις, ἀναγνωρίσεις αἱ μὲν εἰσὶ θατέρου Riccardianus 16 4 ὅτ᾽ ἂν ἑτερόσ τισ ἐστὶν ἅτερος Bernaysius 5 ὅτε 6 τῶι ὀρέστῃ 7 ἐκείνω 9 ἐστί] Λ· 11 δὲ ἔστι 12 οἵ τε apogr: ὅτε

ἁπάντων ταῦτα, ἴδια δὲ τὰ ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ κόμμοι. ἔστιν δὲ πρόλογος μὲν μέρος ὅλον τραγῳδίας τὸ πρὸ χοροῦ παρόδου, ἐπεισόδιον δὲ μέρος ὅλον τραγῳδίας τὸ μεταξὺ ὅλων χορικῶν μελῶν, ἔξοδος δὲ μέρος ὅλον τραγῳδίας μεθ' ὃ οὐκ ἔστι χοροῦ μέλος, χορικοῦ δὲ πάροδος μὲν ἡ πρώτη λέξις ὅλου χοροῦ, στάσιμον δὲ μέλος χοροῦ τὸ ἄνευ ἀναπαίστου καὶ τροχαίου, κόμμος δὲ θρῆνος κοινὸς χοροῦ καὶ ἀπὸ σκηνῆς. μέρη δὲ τραγῳδίας οἷς μὲν δεῖ χρῆσθαι πρότερον εἴπαμεν, κατὰ δὲ τὸ ποσὸν καὶ εἰς ἃ διαιρεῖται κεχωρισμένα ταῦτ' ἐστίν.

13 ὧν δὲ δεῖ στοχάζεσθαι καὶ ἃ δεῖ εὐλαβεῖσθαι συνιστάντας τοὺς μύθους καὶ πόθεν ἔσται τὸ τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἐφεξῆς ἂν εἴη λεκτέον τοῖς νῦν εἰρημένοις. ἐπειδὴ οὖν δεῖ τὴν σύνθεσιν εἶναι τῆς καλλίστης τραγῳδίας μὴ ἁπλῆν ἀλλὰ πεπλεγμένην καὶ ταύτην φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν εἶναι μιμητικήν, τοῦτο γὰρ ἴδιον τῆς τοιαύτης μιμήσεως ἐστίν, πρῶτον μὲν δῆλον ὅτι οὔτε τοὺς ἐπιεικεῖς ἄνδρας δεῖ μεταβάλλοντας φαίνεσθαι ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν, οὐ γὰρ φοβερὸν οὐδὲ ἐλεεινὸν τοῦτο ἀλλὰ μιαρόν ἐστιν, οὔτε τοὺς

λέγει δι' ἣν αἰτίαν πάρεστιν ὡς τὸ «τύριον οἶδμα λιποῦσα», τὰ δὲ στάσιμα ὡς ὅτε ἵσταται καὶ ἄρχεται τῆς θρηνῳδίας τοῦ δράματος, τὰ δὲ κομματικὰ ὅταν λοιπὸν ἐν θρήνῳ γίνωνται. [25 ἀπὸ σκηνῆς. conf. Photii lex. p. 428 Naberi μονῳδία· ἡ ἀπὸ σκηνῆς ᾠδὴ ἐν τοῖς δράμασι, καὶ μονωδεῖν τὸ θρηνεῖν· ἐπιεικῶς γὰρ πᾶσαι αἱ ἀπὸ σκηνῆς ᾠδαὶ ἐν τῇ τραγῳδίᾳ θρῆνοί εἰσιν.]

---

18 κόμμοι et 24 κόμμοσ 19 πρὸ. χοροῦ apogr: προχωροῦ 22 μεθὸ 25 ἀποσκηνῆσ οἷς μὲν ὡς εἴδεσι δεῖ apogr 28 ὧν apogr: ὡσ 31 δεῖ, εῖ in litura 33 μιμητικὴν

μοχθηροὺς ἐξ ἀτυχίας εἰς εὐτυχίαν, ἀτραγῳδότατον γὰρ τοῦτ' ἐστὶ πάντων, οὐδὲν γὰρ ἔχει ὧν δεῖ, οὔτε γὰρ φιλάνθρω- 1453a πον οὔτε ἐλεεινὸν οὔτε φοβερόν ἐστιν, οὐδ' αὖ τὸν σφόδρα πονηρὸν ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταπίπτειν, τὸ μὲν γὰρ φιλάνθρωπον ἔχοι ἂν ἡ τοιαύτη σύστασις ἀλλ' οὔτε ἔλεον οὔτε φόβον, ὁ μὲν γὰρ περὶ τὸν ἀνάξιόν ἐστιν δυστυχοῦντα, ὁ δὲ περὶ τὸν ὅμοιον, ἔλεος μὲν περὶ τὸν ἀνάξιον, φόβος δὲ περὶ τὸν ὅμοιον, ὥστε οὔτε ἐλεεινὸν οὔτε φοβερὸν ἔσται τὸ συμβαῖνον. ὁ μεταξὺ ἄρα τούτων λοιπός. ἔστι δὲ τοιοῦτος ὁ μήτε ἀρετῇ διαφέρων καὶ δικαιοσύνῃ μήτε διὰ κακίαν καὶ μοχθηρίαν μεταβάλλων εἰς τὴν δυστυχίαν ἀλλὰ δι' ἁμαρτίαν τινὰ τῶν ἐν μεγάλῃ δόξῃ ὄντων καὶ εὐτυχίᾳ, οἷον Οἰδίπους καὶ Θυέστης καὶ οἱ ἐκ τῶν τοιούτων γενῶν ἐπιφανεῖς ἄνδρες. ἀνάγκη ἄρα τὸν καλῶς ἔχοντα μῦθον ἁπλοῦν εἶναι μᾶλλον ἢ διπλοῦν ὥσπερ τινές φασι καὶ μεταβάλλειν οὐκ εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας ἀλλὰ τοὐναντίον ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μὴ διὰ μοχθηρίαν ἀλλὰ δι' ἁμαρτίαν μεγάλην ἢ οἵου εἴρηται ἢ βελτίονος μᾶλλον ἢ χείρονος. σημεῖον δὲ καὶ τὸ γιγνόμενον· πρῶτον μὲν γὰρ οἱ ποιηταὶ τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρίθμουν, νῦν δὲ περὶ ὀλίγας οἰκίας αἱ κάλλισται τραγῳδίαι συντίθενται, οἷον περὶ Ἀλκμαίωνα καὶ Οἰδίπουν καὶ Ὀρέστην καὶ Μελέαγρον

1453a 16 εἴρηται supra a 8.

---

37 ἐξατυχίασ γάρ 38 ἔστι 1453a 1 αὖ τὸν apogr: αὐ τὸ 4 ἀνάξιον ἐστὶν 8 ἀρετῆ δικαιοσύνη διακακίαν 10 μεγάλη δόξη εὐτυχία 11 οἰδίπους apogr: δίπουσ 13 τινὲσ φασὶ 15 διαμοχθηρίαν 16 ἢ βελτίονος

καὶ Θυέστην καὶ Τήλεφον καὶ ὅσοις ἄλλοις συμβέβηκεν ἢ παθεῖν δεινὰ ἢ ποιῆσαι. ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν τέχνην καλλίστη τραγῳδία ἐκ ταύτης τῆς συστάσεώς ἐστί. διὸ καὶ οἱ Εὐριπίδῃ ἐγκαλοῦντες τὸ αὐτὸ ἁμαρτάνουσιν ὅτι τοῦτο δρᾷ ἐν ταῖς τραγῳδίαις καὶ πολλαὶ αὐτοῦ εἰς δυστυχίαν τελευτῶσιν. τοῦτο γάρ ἐστιν ὥσπερ εἴρηται ὀρθόν. σημεῖον δὲ μέγιστον· ἐπὶ γὰρ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἀγώνων τραγικώταται αἱ τοιαῦται φαίνονται ἂν κατορθωθῶσιν καὶ ὁ Εὐριπίδης εἰ καὶ τὰ ἄλλα μὴ εὖ οἰκονομεῖ ἀλλὰ τραγικώτατός γε τῶν ποιητῶν φαίνεται. δευτέρα δ' ἡ πρώτη λεγομένη ὑπὸ τινῶν ἐστιν σύστασις ἡ διπλῆν τε τὴν σύστασιν ἔχουσα καθάπερ ἡ Ὀδύσσεια καὶ τελευτῶσα ἐξ ἐναντίας τοῖς βελτίοσι καὶ χείροσιν. δοκεῖ δὲ εἶναι πρώτη διὰ τὴν τῶν θεάτρων ἀσθένειαν, ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ' εὐχὴν ποιοῦντες τοῖς θεαταῖς. ἔστιν δὲ οὐχ αὕτη ἀπὸ τραγῳδίας ἡδονὴ ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κωμῳδίας οἰκεία· ἐκεῖ γὰρ ἂν οἱ ἔχθιστοι ὦσιν ἐν τῷ μύθῳ οἷον Ὀρέστης

---

26 ὥσπερ εἴρηται supra a 14. 32 conf. 17. 1455 b 22.
37 conf. schol. in Euripidis Orest. p. 347, 5 Dind. ἡ κατάληξις τῆς τραγῳδίας ἢ εἰς θρῆνον ἢ εἰς πάθος καταλύει, ἡ δὲ τῆς κωμῳδίας εἰς σπονδὰς καὶ διαλλαγάς, ὅθεν ὁρᾶται τόδε τὸ δρᾶμα κωμικῇ καταλήξει χρησάμενον· διαλλαγαὶ γὰρ πρὸς Μενέλαον καὶ Ὀρέστην. similia in argum. Alcestidis p. 87, 9 Dind.

---

apogr: ἡ βελτίονοσ 23 δι' ὅ 24 εὐριπίδη 26 ὀρθὸν 31 ὑπό τινων ἐστὶν σύστασις induxit Twiningus ἡ apogr: ἢ διπλήν 32 ἐξεναντίασ 33 βελτίοσι καὶ χείροσι apogr: βελτίωσι καὶ χείρο*σιν 34 θεατῶν Riccardianus 16 35 conieceram αὕτη ⟨ἡ⟩ 36 οἰκεία 37 οἳ ἂν Bonitzius

καὶ Αἴγισθος φίλοι γενόμενοι ἐπὶ τελευτῆς ἐξέρχονται
1453b καὶ ἀποθνήσκει οὐδεὶς ὑπ᾽ οὐδενός. ἔστιν μὲν οὖν τὸ 14
φοβερὸν καὶ ἐλεεινὸν ἐκ τῆς ὄψεως γίγνεσθαι, ἔστιν δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συστάσεως τῶν πραγμάτων, ὅπερ ἐστὶ πρότερον καὶ ποιητοῦ ἀμείνονος. δεῖ γὰρ καὶ ἄνευ τοῦ ὁρᾶν οὕτω συνεστάναι τὸν μῦθον ὥστε τὸν ἀκούοντα τὰ πράγματα γινόμενα καὶ φρίττειν καὶ ἐλεεῖν ἐκ τῶν συμβαινόντων· ἅπερ ἂν πάθοι τις ἀκούων τὸν τοῦ Οἰδίπου μῦθον. τὸ δὲ διὰ τῆς ὄψεως τοῦτο παρασκευάζειν ἀτεχνότερον καὶ χορηγίας δεόμενόν ἐστιν. οἱ δὲ μὴ τὸ φοβερὸν διὰ τῆς ὄψεως ἀλλὰ τὸ τερατῶδες μόνον παρασκευάζοντες οὐδὲν τραγῳδίᾳ κοινωνοῦσιν, οὐ γὰρ πᾶσαν δεῖ ζητεῖν ἡδονὴν ἀπὸ τραγῳδίας ἀλλὰ τὴν οἰκείαν. ἐπεὶ δὲ τὴν ἀπὸ ἐλέου καὶ φόβου διὰ μιμήσεως δεῖ ἡδονὴν παρασκευάζειν τὸν ποιητήν, φανερὸν ὡς τοῦτο ἐν τοῖς πράγμασιν ἐμποιητέον. ποῖα οὖν δεινὰ ἢ ποῖα οἰκτρὰ φαίνεται τῶν συμπιπτόντων, λάβωμεν. ἀνάγκη δὲ ἢ φίλων εἶναι πρὸς ἀλλήλους τὰς τοιαύτας πράξεις ἢ ἐχθρῶν ἢ μηδετέρων. ἂν μὲν οὖν ἐχθρὸς ἐχθρόν, οὐδὲν ἐλεεινὸν οὔτε ποιῶν οὔτε μέλλων, πλὴν κατ᾽ αὐτὸ τὸ πάθος, οὐδ᾽ ἂν

[1453b 7 conf. uit. Aeschyl. p. 4, 10 Ritschelii . . ἐκλογαὶ μὲν παρ᾽ αὐτῷ τῇ κατασκευῇ διαφέρουσαι πάμπολλαι ἂν εὑρεθεῖεν, γνῶμαι δὲ ἢ συμπάθειαι ἢ ἄλλο τι τῶν δυναμένων εἰς δάκρυα ἀγαγεῖν οὐ πάνυ· ταῖς τε γὰρ ὄψεσι καὶ τοῖς μύθοις πρὸς ἔκπληξιν τερατώδη μᾶλλον ἢ πρὸς ἀπάτην κέχρηται.]

38 ἐπιτελευτῆσ 1453b 4 συνεστᾶναι 6 τίσ 7 ἀτεχνότερον apogr: ἀτεχνώτερον 8 δεόμενον ἐστίν 10 τραγωδία 11 ἀποτραγωδίασ 13 ποιητὴν 17 ἀν

μηδετέρως ἔχοντες, ὅταν δ' ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγένηται τὰ πάθη, οἷον εἰ ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἢ υἱὸς πατέρα ἢ μήτηρ υἱὸν ἢ υἱὸς μητέρα ἀποκτείνει ἢ μέλλει ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον δρᾷ, ταῦτα ζητητέον. τοὺς μὲν οὖν παρειλημμένους μύθους λύειν οὐκ ἔστιν, λέγω δὲ οἷον τὴν Κλυταιμνήστραν ἀποθανοῦσαν ὑπὸ τοῦ Ὀρέστου καὶ τὴν Ἐριφύλην ὑπὸ τοῦ Ἀλκμαίωνος, αὐτὸν δὲ εὑρίσκειν δεῖ καὶ τοῖς παραδεδομένοις χρῆσθαι καλῶς. τὸ δὲ καλῶς τί λέγομεν, εἴπωμεν σαφέστερον. ἔστι μὲν γὰρ οὕτω γίνεσθαι τὴν πρᾶξιν, ὥσπερ οἱ παλαιοὶ ἐποίουν εἰδότας καὶ γιγνώσκοντας, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐποίησεν ἀποκτείνουσαν τοὺς παῖδας τὴν Μήδειαν. ἔστιν δὲ πρᾶξαι μέν, ἀγνοοῦντας δὲ πρᾶξαι τὸ δεινόν, εἶθ' ὕστερον ἀναγνωρίσαι τὴν φιλίαν, ὥσπερ ὁ Σοφοκλέους Οἰδίπους, τοῦτο μὲν οὖν ἔξω τοῦ δράματος, ἐν δ' αὐτῇ τῇ τραγῳδίᾳ οἷον ὁ Ἀλκμαίων ὁ Ἀστυδάμαντος ἢ ὁ Τηλέγονος ὁ ἐν τῷ τραυματίᾳ Ὀδυσσεῖ. ἔτι δὲ τρίτον παρὰ ταῦτα τὸ μέλλον-

---

28 Medea 1225 sqq. 31 conf. 24. 1460 a 30. 33 conf. 1453 b 24; eth. Nicom. 3, 1. 1110 a 28 τὸν Εὐριπίδου Ἀλκμαίωνα γελοῖα φαίνεται τὰ ἀναγκάσαντα μητροκτονῆσαι. ὁ Τηλέγονος] Sophoclis tragoedia Ὀδυσσεὺς ἀκανθοπλήξ, 'cuius argumentum fuit Vlixes ἀκάνθῃ τρυγόνος θαλασσίας a Telegono filio uulneratus et occisus.' Nauckius trag. graec. fragm. p. 182. nam de Chaeremonis Τραυματίᾳ siue Ὀδυσσεῖ τραυματίᾳ quod putarunt, nihili esse Meinekius edocuit hist. com. graec. p. 519 sqq.

---

19 μὴ δ' ἑτέρωσ ὅτ' ἂν 20 οἷον] ὀι|ον εἰ Sylburgius: ἢ 21 ἀποκτείνῃ ἢ μέλλῃ apogr 22 δρᾶ (δρᾷ) apogr: δρᾶν 26 εἴπωμεν apogr: εἴπομεν 28 ευριπίδησ 30 μὲν δεινὸν εἶθ' 32 αὐτῆι τῆι τραγωδία 33 ὁ Ἀλκμαίων ὁ Victorius: ὁ ἀλκμαίωνοσ 34 τραυματία παρὰ ταῦτα secludit

τα ποιεῖν τι τῶν ἀνηκέστων δι' ἄγνοιαν ἀναγνωρίσαι πρὶν ποιῆσαι. καὶ παρὰ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἄλλως. ἢ γὰρ πρᾶξαι ἀνάγκη ἢ μὴ καὶ εἰδότας ἢ μὴ εἰδότας. τούτων δὲ τὸ μὲν γινώσκοντα μελλῆσαι καὶ μὴ πρᾶξαι χείριστον· τό τε γὰρ μιαρὸν ἔχει, καὶ οὐ τραγικόν· ἀπαθὲς γάρ. διόπερ οὐδεὶς
1454a ποιεῖ ὁμοίως, εἰ μὴ ὀλιγάκις, οἷον ἐν Ἀντιγόνῃ τὸν Κρέοντα ὁ Αἵμων. τὸ δὲ πρᾶξαι δεύτερον. βέλτιον δὲ τὸ ἀγνοοῦντα μὲν πρᾶξαι, πράξαντα δὲ ἀναγνωρίσαι· τό τε γὰρ μιαρὸν οὐ πρόσεστιν καὶ ἡ ἀναγνώρισις ἐκπληκτικόν. κράτιστον δὲ τὸ τελευταῖον, λέγω δὲ οἷον ἐν τῷ Κρεσφόντῃ ἡ Μερόπη μέλλει τὸν υἱὸν ἀποκτείνειν, ἀποκτείνει δὲ οὒ ἀλλ' ἀνεγνώρισεν, καὶ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἡ ἀδελφὴ τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐν τῇ Ἕλλῃ ὁ υἱὸς τὴν μητέρα ἐκδιδόναι μέλλων ἀνεγνώρισεν. διὰ γὰρ τοῦτο, ὅπερ πάλαι εἴρηται, οὐ περὶ πολλὰ γένη αἱ τραγῳδίαι εἰσίν. ζητοῦντες γὰρ οὐκ ἀπὸ τέχνης

1454 a 1 Sophocles Antig. 1231 sqq. 5 eth. Nicom. 3, 2. 1111 a 11 οἰηθείη δ' ἄν τις καὶ τὸν υἱὸν πολέμιον εἶναι ὥσπερ ἡ Μερόπη, ad quae uerba haec adscribuntur in scholiis Eustratii fol. 40 b (conf. anecd. Paris. 1, 191, 3) ἡ Μερόπη περί τι παράδειγμά ἐστι, καὶ ἔστι παρ' Εὐριπίδῃ ἐν τῷ Κρεσφόντῃ ἐπιβουλεύουσα Κρεσφόντῃ τῷ υἱῷ ὡς πολεμίῳ δι' ἄγνοιαν. Plutarchus de esu carn. 2, 5. 998 e σκόπει δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ Μερόπην ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτὸν ὡς φονέα τοῦ υἱοῦ πέλεκυν ἀραμένην καὶ λέγουσαν «ὁσιαιτέραν δὴ τήνδ' ἐγὼ δίδωμί σοι πληγήν» ὅσον ἐν τῷ θεάτρῳ κίνημα ποιεῖ συνεξορθιάζουσα φόβῳ καὶ δέος μὴ φθάσῃ τὸν ἐπιλαμβανόμενον γέροντα καὶ τρώσῃ τὸ μειράκιον. 7 conf. 17. 1455 b 9. 9 πάλαι

M. Schmidtius τὸ Bonitzius: τὸν 35 τὶ 39 τραγικὸν 1454 a 1 αντιγόνη 4 πρόσ ἐστιν ἐκπληκτικὸν 5 τῶι κρεσφόντη μεροπὴ 6 οὒ ἀνεγνώρισε* 7 τῆι ἰφιγενεία 8 τῆι ἕλλη Ἀντιόπῃ Valckenarius 10 fortasse γένη αἵ

ἀλλ' ἀπὸ τύχης εὗρον τὸ τοιοῦτον παρασκευάζειν ἐν τοῖς μύθοις. ἀναγκάζονται οὖν ἐπὶ ταύτας τὰς οἰκίας ἀπαντᾶν ὅσαις τὰ τοιαῦτα συμβέβηκε πάθη.

περὶ μὲν οὖν τῆς τῶν πραγμάτων συστάσεως καὶ ποίους τινὰς εἶναι δεῖ τοὺς μύθους εἴρηται ἱκανῶς. περὶ δὲ τὰ ἤθη τέτταρά ἐστιν ὧν δεῖ στοχάζεσθαι, ἓν μὲν καὶ πρῶτον ὅπως χρηστὰ ᾖ. ἕξει δὲ ἦθος μὲν ἐὰν ὥσπερ ἐλέχθη ποιῇ φανερὸν ὁ λόγος ἢ ἡ πρᾶξις προαίρεσίν τινα, * * ᾖ, χρηστὸν δὲ ἐὰν χρηστήν. ἔστιν δὲ ἐν ἑκάστῳ γένει· καὶ γὰρ γυνή ἐστιν χρηστὴ καὶ δοῦλος, καίτοι γε ἴσως τούτων τὸ μὲν χεῖρον, τὸ δὲ ὅλως φαῦλόν ἐστιν. δεύτερον δὲ τὰ ἁρμόττοντα· ἔστιν γὰρ ἀνδρεῖον μὲν τὸ ἦθος, ἀλλ' οὐχ ἁρμόττον γυναικὶ * * τῶι ἀνδρείαν ἢ δεινὴν εἶναι. τρίτον δὲ τὸ ὅμοιον. τοῦτο γὰρ ἕτερον τοῦ χρηστὸν τὸ ἦθος καὶ ἁρμόττον ποιῆσαι ὥσπερ εἴρηται. τέταρτον δὲ τὸ ὁμαλόν. κἂν γὰρ ἀνώμαλός τις ᾖ ὁ τὴν μίμησιν παρέχων καὶ τοιοῦτον ἦθος ὑποτιθείς, ὅμως ὁμα-

---

εἴρηται 13. 1453a 17sq. 17 ὥσπερ ἐλέχθη 6. 1450b 8sqq. [conf. rhet. 2, 21. 1395 b 13 ἦθος ἔχουσιν οἱ λόγοι, ἐν ὅσοις δήλη ἡ προαίρεσις. αἱ δὲ γνῶμαι πᾶσαι τοῦτο ποιοῦσι διὰ τὸ ἀποφαίνεσθαι . . καθόλου περὶ τῶν προαιρετῶν, ὥστ' ἂν χρησταὶ ὦσιν . ., καὶ χρηστοήθη φαίνεσθαι ποιοῦσι τὸν λέγοντα.]

⟨νέαι⟩ εἰσὶν 12 fortasse οὖν ⟨οἱ νῦν⟩ 18 ποιῆι, ῆι in litura προαίρεσιν τινὰ ἦι 19 putabam ⟨ἥ τις ἂν⟩ ᾖ προαίρεσιν τινά, φαῦλον μὲν ἐὰν φαύλη ᾖ, χρηστὸν apogr χρηστὴν 21 φαῦλον ἐστίν 23 γυναικί **τῶι (opinor οὐ τῶι fuisse idque deprauatum ex οὕτω uel οὕτως; corrector uidetur γυναικί τῳ uoluisse; γυναικὶ τὸ apogr) 26 ὁμαλὸν κἂν 27 ὑποτιθεὶσ

λῶς ἀνώμαλον δεῖ εἶναι. ἔστιν δὲ παράδειγμα πονηρίας μὲν ἤθους μὴ ἀναγκαῖον οἷον ὁ Μενέλαος ὁ ἐν τῷ Ὀρέστῃ, τοῦ δὲ ἀπρεποῦς καὶ μὴ ἁρμόττοντος ὅ τε θρῆνος Ὀδυσσέως ἐν τῇ Σκύλλῃ καὶ ἡ τῆς Μελανίππης ῥῆσις, τοῦ δὲ ἀνωμάλου ἡ ἐν Αὐλίδι Ἰφιγένεια, οὐδὲν γὰρ ἔοικεν ἡ ἱκετεύουσα τῇ ὑστέρᾳ. χρὴ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἤθεσιν ὥσπερ καὶ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων συστάσει ἀεὶ ζητεῖν ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἢ τὸ εἰκός, ὥστε τὸν τοιοῦτον τὰ τοιαῦτα λέγειν ἢ πράττειν ἢ ἀναγκαῖον ἢ εἰκὸς καὶ τοῦτο μετὰ τοῦτο γίνεσθαι ἢ ἀναγκαῖον ἢ εἰκός. φανερὸν οὖν ὅτι καὶ τὰς λύσεις τῶν μύθων ἐξ αὐτοῦ δεῖ τοῦ
1454b μύθου συμβαίνειν καὶ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ Μηδείᾳ ἀπὸ μηχανῆς καὶ ἐν τῇ Ἰλιάδι τὰ περὶ τὸν ἀπόπλουν, ἀλλὰ μηχανῇ χρηστέον ἐπὶ τὰ ἔξω τοῦ δράματος, ἢ ὅσα πρὸ τοῦ

---

29 confer 25. 1461 b 21. argumentum Orestis (schol. Eurip. p. 6, 9 Dind.) τὸ δρᾶμα τῶν ἐπὶ σκηνῆς εὐδοκιμούντων, χείριστον δὲ τοῖς ἤθεσι. πλὴν γὰρ Πυλάδου πάντες φαῦλοι ἦσαν. et Μενελάου saepius notatur τὸ κακόηθες in scholiis, p. 117, 18 ἀπὸ πρώτης παρόδου σημειοῦται τὸ κακόηθες τῆς γνώμης Μενελάου. p. 119, 21. 120, 12. 120, 19 κὰκ τούτου δῆλός ἐστιν ὁ Μενέλαος πονηρῶς ταῦτα λέγων. 127, 17. 128, 26. al. 31 Σκύλλῃ] conf. 26. 1461 b 32. Μελανίππης] Euripidis Μελανίππη σοφή dicitur eiusque ῥῆσις philosopha qua ab ouo docere studet monstrosum in rerum natura nihil esse, cuius ῥήσεως celebre et a multis frequentatum initium οὐκ ἐμὸς ὁ μῦθος ἀλλ' ἐμῆς μητρὸς πάρα refertur a Dionysio Halic. rhet. v p. 355 sq. Reisk. aliisque quos Nauckius trag. graec. fragm. 404 sqq. adscribit. 32 Euripidis Iphig. Aulid. 1213 sqq. coll. cum 1368 sqq. 1454 b 1 Medea 1310 sq. 2 Ilias 2, 155 sqq.

---

29 τῶι ὀρέστη 31 τῆι σκύλλη τοῦ δὲ ἀνομοίου cum exemplo ante τοῦ δὲ periisse coniecit Victorius 32 ἐναυλίδι 34 εἰκὸσ 35 et 36 ἢ ἀναγκαῖον Hermannus 1454b 1 τῆι μηδεία 2 ἀπόπλουν Riccardianus 16: ἀπλοῦν μηχανὴ 3 ἐπὶ

γέγονεν ἃ οὐχ οἷόν τε ἄνθρωπον εἰδέναι, ἢ ὅσα ὕστερον ἃ δεῖται προαγορεύσεως καὶ ἀγγελίας· ἅπαντα γὰρ ἀποδίδομεν τοῖς θεοῖς ὁρᾶν. ἄλογον δὲ μηδὲν εἶναι ἐν τοῖς πράγμασιν, εἰ δὲ μή, ἔξω τῆς τραγῳδίας, οἷον τὸ ἐν τῷ Οἰδίποδι τῷ Σοφοκλέους. ἐπεὶ δὲ μίμησίς ἐστιν ἡ τραγῳδία βελτιόνων, ἡμᾶς δεῖ μιμεῖσθαι τοὺς ἀγαθοὺς εἰκονογράφους· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀποδιδόντες τὴν ἰδίαν μορφὴν ὁμοίους ποιοῦντες καλλίους γράφουσιν· οὕτω καὶ τὸν ποιητὴν μιμούμενον καὶ ὀργίλους καὶ ῥαθύμους καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα ἔχοντας ἐπὶ τῶν ἠθῶν τοιούτους ὄντας ἐπιεικεῖς ποιεῖν· παράδειγμα σκληρότητος οἷον τὸν Ἀχιλλέα Ἀγάθων καὶ

---

schol. Venet. B ad 73 p. 50 b 39 Bekk. διὰ τί ὁ Ἀγαμέμνων ἀποπειρᾶται τῶν Ἀχαιῶν καὶ οὕτως ἔπραξεν ὥστε ὀλίγου τὰ ἐναντία συμβῆναι ἢ ἐβουλεύετο; καὶ τὸ κώλυμα ἀπὸ μηχανῆς· ἡ γὰρ Ἀθηνᾶ ἐκώλυεν. ἔστι δὲ ἀποίητον τὸ μηχάνημα λύειν ἄλλως εἰ μὴ ἐξ αὐτοῦ τοῦ μύθου. φησὶ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ποιητικὸν μὲν εἶναι τὸ μιμεῖσθαι τὰ εἰωθότα γίνεσθαι καὶ ποιητῶν μᾶλλον τὸ κινδύνους παρεισάγειν. conf. ad 155 sq. p. 58 a 39 καὶ παραγίνεται ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ μηχανῆς ὥσπερ καθεύδοντα ἐγείρουσα τὸν Ὀδυσσέα. a 50 εἰς τοσοῦτον προάγει τὰς περιπετείας ὡς μὴ δύνασθαι αὐτὰς ἄλλον εἰ μὴ μόνον μεταθεῖναι τὸ θεῖον. πρῶτος δὲ τοῖς τραγικοῖς εἰσηγήσατο μηχανάς. [conf. Porphyrii quaest. Homer. ed. Schrader. p. 419. Roemer. relat. acad. Bauar. a. 1884 p. 299. Aristoteles metaph. 1, 4. 985 a 18 Ἀναξαγόρας μηχανῇ χρῆται τῷ νῷ πρὸς τὴν κοσμοποιίαν καὶ ὅταν ἀπορήσῃ διὰ τίν' αἰτίαν ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ τότε παρέλκει αὐτόν.] 8 Οἰδίποδι] conf. 24. 1460 a 30. 14 Ἀγάθων in Telepho.

τὰ apogr: ἔπειτα 4 οἷόν τε (siue οἷον τε) apogr: οἴονται 7 δε μὴ τὸ (uel τῶ) apogr: τὸ* 8 τῶ (sic, τοῦ apogr pauca) 9 βελτιόνων ⟨ἢ καθ'⟩ ἡμᾶς, δεῖ Stahrius 12 ῥαθύμουσ τἆλλα 14 ἀγάθων apogr duo, ἀγαθὸν pleraque: ἀγαθῶν

Ὅμηρος. ταῦτα δὴ διατηρεῖν καὶ πρὸς τούτοις τὰς παρὰ τὰς ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθούσας αἰσθήσεις τῇ ποιητικῇ· καὶ γὰρ κατ' αὐτὰς ἔστιν ἁμαρτάνειν πολλάκις, εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις λόγοις ἱκανῶς.

ἀναγνώρισις δὲ τί μέν ἐστιν, εἴρηται πρότερον· εἴδη 16
δὲ ἀναγνωρίσεως, πρώτη μὲν ἡ ἀτεχνοτάτη καὶ ᾗ πλείστῃ χρῶνται δι' ἀπορίαν, ἡ διὰ τῶν σημείων. τούτων δὲ τὰ μὲν σύμφυτα, οἷον «λόγχην ἣν φοροῦσι Γηγενεῖς» ἢ ἀστέρας οἵους ἐν τῷ Θυέστῃ Καρκίνος, τὰ δὲ ἐπίκτητα καὶ τούτων τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι, οἷον οὐλαί, τὰ δὲ ἐκτός, τὰ περιδέραια καὶ οἷον ἐν τῇ Τυροῖ διὰ τῆς σκάφης. ἔστιν δὲ καὶ τούτοις χρῆσθαι ἢ βέλτιον ἢ χεῖρον, οἷον Ὀδυσσεὺς διὰ τῆς οὐλῆς ἄλλως ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς τροφοῦ καὶ ἄλλως

---

18 ἐκδεδομένοις λόγοις scil. περὶ ποιητῶν. 19 πρότερον 11. 1452a 29. [22 σύμφυτα . . ἐπίκτητα conf. de gen. anim. 1, 17. 721b 29 οὐ μόνον τὰ σύμφυτα προσεοικότες γίνονται τοῖς γονεῦσιν οἱ παῖδες ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπίκτητα· οὐλάς τε γὰρ ἐχόντων . . καὶ στίγμα . . .]

22 Dio Chrysost. 4, 23 τοῖς μὲν ἐν Θήβαις Σπαρτοῖς ποτε λεγομένοις σημεῖον λέγεται εἶναι τοῦ γένους λόγχη τις οἶμαι ἐπὶ τοῦ σώματος. conf. Nauck. trag. graec. fragm. p. 662. 25 Τυροῖ Sophoclis. schol. in Euripidis Orest. p. 347, 9 Dind. καὶ ἐν Τυροῖ Σοφοκλέους ἀναγνωρισμὸς κατὰ τὸ τέλος γίνεται. Aristoph. Lysistr. 139 οὐδὲν γάρ ἐσμεν πλὴν Ποσειδῶν καὶ σκάφη. schol. 138 εἰς τὴν Σοφοκλέους Τυρὼ ταῦτα συντείνει ἐκθεῖσαν τὰ τέκνα εἰς σκάφη.
27 Odyss. 19. 386—475.

---

15 ταῦτα δεῖ siue δὴ δεῖ apogr τὰς παρὰ τὰ uel τὰ παρὰ τὰς apogr 16 ἐξανάγκησ 17 αὐτάσ ἔστιν 20 ἀτεχνωτάτη apogr pauca ᾗ πλείστῃ apogr: ἡ πλείστη 21 ἡ apogr: ἢ 22 φοροῦσιν 23 τῶι θυέστη 24 οὐλαὶ ἐκτὸσ περιδέραια apogr pauca: περιδέρρεα 25 οἷον apogr: οἷ

ὑπὸ τῶν συβοτῶν· εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν πίστεως ἕνεκα ἀτεχνότεραι, καὶ αἱ τοιαῦται πᾶσαι, αἱ δὲ ἐκ περιπετείας, ὥσπερ ἡ ἐν τοῖς Νίπτροις, βελτίους. δεύτεραι δὲ αἱ πεποιημέναι ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, διὸ ἄτεχνοι. οἷον Ὀρέστης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἀνεγνώρισεν ὅτι Ὀρέστης· ἐκείνη μὲν γὰρ διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ἐκεῖνος δὲ αὐτὸς λέγει ἃ βούλεται ὁ ποιητὴς ἀλλ' οὐχ ὁ μῦθος· διὸ ἐγγύς τι τῆς εἰρημένης ἁμαρτίας ἐστίν, ἐξῆν γὰρ ἂν ἔνια καὶ ἐνεγκεῖν. καὶ ἐν τῷ Σοφοκλέους Τηρεῖ ἡ τῆς κερκίδος φωνή. ἡ τρίτη διὰ μνήμης τῷ αἰσθέσθαι τι ἰδόντα, ὥσπερ ἡ ἐν Κυπρίοις τοῖς Δικαιογένους, ἰδὼν γὰρ 1455a
τὴν γραφὴν ἔκλαυσεν, καὶ ἡ ἐν Ἀλκίνου ἀπολόγῳ, ἀκούων γὰρ τοῦ κιθαριστοῦ καὶ μνησθεὶς ἐδάκρυσεν, ὅθεν ἀνεγνω-

---

28 Odyss. 21, 207—227; 217 καὶ σῆμα ἀριφραδὲς ἄλλο τι δείξω, ὄφρα μ' εὖ γνῶτον πιστωθῆτόν τ' ἐνὶ θυμῷ, οὐλήν. Eustathius ad Od. 19, 472 p. 1873, 28 ὅρα δὲ καὶ ὅτι μᾶλλον ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπὸ τῆς συμβεβηκυίας αὐτῷ οὐλῆς ἐγνωρίζετο ἢ ἐκ τῶν δώρων τῆς φύσεως, ὃς ἄλλως μὲν ἔπειθε τὴν γραῦν, ὅτε κομιδῇ ἀπειλημμένος ἦν ἐν στενῷ καὶ πρὸς αὐτῷ τῷ ἐλεγχθῆναι ἐτύγχανεν, ὡς δὲ καὶ τῆς οὐλῆς ἅψοιτο, ἔγνω τὸν ἄνακτα. ἐξ αὐτῆς δὲ καὶ τῷ Εὐμαίῳ καὶ τῷ Φιλοιτίῳ ὕστερον ἀναγνωρίζεται. Ἀριστοτέλης δέ, φασιν, ἐπιλαμβάνεται τοῦ τοιούτου ἀναγνωρισμοῦ, λέγων ὡς ἄρα κατὰ τὸν ποιητὴν τῷ τοιούτῳ λόγῳ πᾶς οὐλὴν ἔχων Ὀδυσσεύς ἐστι, τὸ δέ ἐστιν οὐχ ἁπλῶς τοιοῦτον κτλ. [cf. Roemer. l. c. 301.] 30 ἐν τοῖς Νίπτροις] Odyss. 19 l. c. 32 διὰ τῆς ἐπιστολῆς] Euripides Iphig. Taur. 747—821; conf. 796 ἔχεις τι τῶνδέ μοι τεκμήριον; 37 τῆς κερκίδος φωνή] Achilles Tatius 5, 5, 5 ἡ Φιλομήλας τέχνη σιωπῶσαν εὕρηκε φωνήν. ὑφαίνει πέπλον . . καὶ ἃ πέπονθε τῇ κερκίδι λαλεῖ. 1455a 2 ἐν Ἀλκίνου ἀπολόγῳ] Odyss. 8, 521 sqq. 9, 1 sqq.

---

31 δι' ὃ τῆι ἰφιγενεία 35 διὸ ἐγγύς τι scripsi: δι' ὅτι ἐγγὺσ ἐστὶν 37 ἡ τρίτη] τρίτη ἡ apogr: ἤτοι τῆι αἴσθεσθαί 1455a 1 τοῖς apogr: τῆσ 2 ἀπολόγῳ apogr: ἀπὸ λόγων

ρίσθησαν. τετάρτη δὲ ἡ ἐκ συλλογισμοῦ, οἷον ἐν Χοηφόροις, ὅτι ὅμοιός τις ἐλήλυθεν, ὅμοιος δὲ οὐθεὶς ἀλλ' ἢ ὁ Ὀρέστης, οὗτος ἄρα ἐλήλυθεν. καὶ ἡ Πολυείδου τοῦ σοφιστοῦ περὶ τῆς Ἰφιγενείας, εἰκὸς γὰρ τὸν Ὀρέστην συλλογίσασθαι ὅτι ἥ τ' ἀδελφὴ ἐτύθη καὶ αὐτῷ συμβαίνει θύεσθαι. καὶ ἐν τῷ Θεοδέκτου Τυδεῖ, ὅτι ἐλθὼν ὡς εὑρήσων υἱὸν αὐτὸς ἀπόλλυται. καὶ ἡ ἐν τοῖς Φινείδαις, ἰδοῦσαι γὰρ τὸν τόπον συνελογίσαντο τὴν εἱμαρμένην ὅτι ἐν τούτῳ εἵμαρτο ἀποθανεῖν αὐταῖς, καὶ γὰρ ἐξετέθησαν ἐνταῦθα. ἔστιν δέ τις καὶ συνθετὴ ἐκ παραλογισμοῦ τοῦ θεάτρου, οἷον ἐν τῷ Ὀδυσσεῖ τῷ ψευδαγγέλῳ, ὁ μὲν γὰρ τὸ τόξον ἔφη γνώσεσθαι ὃ οὐχ ἑωράκει, τὸ δὲ ὡς δι' ἐκείνου ἀναγνωριοῦντος διὰ τούτου ποιῆσαι παραλογισμόν. πασῶν δὲ βελτίστη ἀναγνώρισις ἡ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τῆς ἐκπλήξεως γιγνομένης δι' εἰκότων, οἷον [ὁ] ἐν τῷ Σοφοκλέους Οἰδίποδι καὶ τῇ Ἰφιγενείᾳ· εἰκὸς γὰρ βούλεσθαι ἐπιθεῖναι γράμματα. αἱ γὰρ τοιαῦται

---

4 Aeschyli Choeph. 161—231. 6 Πολυείδου] conf. 18. 1455b 10. 18 Οἰδίποδι] conf. 11. 1452a 25 et 33. Ἰφιγενείᾳ] Eurip. Iphig. Taur. 566 sqq. et confer supra 1454b 32.

---

4 Χοηφόροις Victorius: χλοηφόροισ 5 ὅμοιοσ alterum habet o mediam in litura 6 πολυείδου apogr: πολυείδησ 10 Φινείδαις Reizius: φινίδαισ 11 τούτω 13 θεάτρου] θατέρου Hermannus 14 ὁ μὲν apogr: τὸ μὲν 15 ὡς δὴ Tyrwhittus διὰ τοῦτο Laurentianus LX 14 16 fortasse ποιῆσαι, παραλογισμός ἀναγνωγισμὸν (supra: παραλο) Laurentianus XXXI 14 17 ἐκπλήξεως Riccardianus 16: πλήξεωσ εἰκότων apogr: εἰκόντων 18 ὁ induxi, ἡ apogr pauca τῆι ἰφιγενεία

μόναι ἄνευ τῶν πεποιημένων σημείων καὶ περιδεραίων. δεύτεραι δὲ αἱ ἐκ συλλογισμοῦ.

17 δεῖ δὲ τοὺς μύθους συνιστάναι καὶ τῇ λέξει συναπεργάζεσθαι ὅτι μάλιστα πρὸ ὀμμάτων τιθέμενον· οὕτω γὰρ ἂν ἐναργέστατα ὁ ὁρῶν ὥσπερ παρ' αὐτοῖς γιγνόμενος τοῖς πραττομένοις εὑρίσκοι τὸ πρέπον καὶ ἥκιστα ἂν λανθάνοι [τὸ] τὰ ὑπεναντία. σημεῖον δὲ τούτου ὃ ἐπετιμᾶτο Καρκίνῳ· ὁ γὰρ Ἀμφιάραος ἐξ ἱεροῦ ἀνῄει, ὃ μὴ ὁρῶντ' ἂν τὸν θεατὴν ἐλάνθανεν, ἐπὶ δὲ τῆς σκηνῆς ἐξέπεσεν δυσχερανάντων τοῦτο τῶν θεατῶν. ὅσα δὲ δυνατὸν καὶ τοῖς σχήμασιν συναπεργαζόμενον. πιθανώτατοι γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς φύσεως οἱ ἐν τοῖς πάθεσίν εἰσιν καὶ χειμαίνει ὁ χειμαζόμενος καὶ χαλεπαίνει ὁ ὀργιζόμενος ἀληθινώτατα. διὸ εὐφυοῦς ἡ ποιητική ἐστιν ἢ μανικοῦ· τούτων γὰρ οἱ μὲν εὔπλαστοι οἱ δὲ ἐξεταστικοί εἰσιν. τούτους τε λόγους καὶ τοὺς πεποιημένους δεῖ καὶ αὐτὸν ποιοῦντα ἐκτίθεσθαι καθόλου, εἶθ' οὕτως ἐπει- 1455 b
σοδιοῦν καὶ περιτείνειν. λέγω δὲ οὕτως ἂν θεωρεῖσθαι τὸ κα-

---

20 περιδεραίων apogr pauca (cf 1454 b 24): δέρεων   22 σὺν ἱστάναι   σὺν ἀπεργάζεσθ: 24 ἐναργέστατα apogr: ἐνεργέστατα   ὁ om apogr   25 ήκιστα   26 τὸ del apogr   ἐπετιμᾶτο marg Riccardiani 16: ἐπιτιμᾶ τῶι (cf 1462 a 10)   καρκίνω   27 ἐξιεροῦ   ἀνῄει Guelferbytanus (idem marg Laurentiani LX 14): ἂν εἴη   ὁρῶντ' ἂν scripsi: ὁρῶντα   28 θεατὴν] ποιητὴν Dacerius   30 σὺν ἀπεργαζόμενον   31 πάθεσιν εἰσὶν   χιμαζόμενοσ   32 δι' ὁ   34 τούτους τε τοὺς apogr nonnulla, alia τούς τε   conieceram παρειλημμένους   1455 b 1 εἶθ' apogr: εἰθ'   ἐπεισοδιοῦν corr apogr: ἐπεισοδίου   2 παρατείνειν Victorius

θόλου, οἷον τῆς Ἰφιγενείας· τυθείσης τινὸς κόρης καὶ ἀφανισθείσης ἀδήλως τοῖς θύσασιν, ἱδρυνθείσης δὲ εἰς ἄλλην χώραν, ἐν ᾗ νόμος ἦν τοὺς ξένους θύειν τῇ θεῷ, ταύτην ἔσχε τὴν ἱερωσύνην, χρόνῳ δὲ ὕστερον τῷ ἀδελφῷ συνέβη ἐλθεῖν τῆς ἱερείας, τὸ δὲ ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεὸς διά τινα αἰτίαν ἔξω τοῦ καθόλου ἐλθεῖν ἐκεῖ καὶ ἐφ' ὅ τι δὲ ἔξω τοῦ μύθου, ἐλθὼν δὲ καὶ ληφθεὶς θύεσθαι μέλλων ἀνεγνώρισεν, εἴθ' ὡς Εὐριπίδης εἴθ' ὡς Πολύειδος ἐποίησεν, κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπὼν ὅτι οὐκ ἄρα μόνον τὴν ἀδελφὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔδει τυθῆναι, καὶ ἐντεῦθεν ἡ σωτηρία. μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη ὑποθέντα τὰ ὀνόματα ἐπεισοδιοῦν, ὅπως δὲ ἔσται οἰκεῖα τὰ ἐπεισόδια, οἷον ἐν τῷ Ὀρέστῃ ἡ μανία δι' ἧς ἐλήφθη καὶ ἡ σωτηρία διὰ τῆς καθάρσεως. ἐν μὲν οὖν τοῖς δράμασιν τὰ ἐπεισόδια σύντομα, ἡ δ' ἐποποιία τούτοις μηκύνεται. τῆς γὰρ Ὀδυσσείας μικρὸς ὁ λόγος ἐστίν· ἀποδημοῦντός τινος ἔτη πολλὰ καὶ παραφυλαττομένου ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ μόνου ὄντος, ἔτι δὲ τῶν οἴκοι οὕτως ἐχόντων ὥστε τὰ χρήματα ὑπὸ μνηστήρων ἀναλίσκεσθαι καὶ τὸν υἱὸν ἐπιβουλεύεσθαι, αὐτὸς δὲ ἀφικνεῖται χειμασθεὶς καὶ ἀναγνωρίσας

1455 b 3 conf. ὑπόθεσις Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις et prolog. 26—41. 7 ἀνεῖλεν ὁ θεός] Iphig. Taur. 77 sqq. cf. 912 sqq. 952 sqq. 10 conf. 16. 1455 a 6. 14 ἡ μανία] Iphig. Taur. 274 sqq. 15 καθάρσεως] ibid. 1130 sqq. 21 ἀναγνωρίσας conf. 16.

7 τὸ δὲ apogr: τόδε διαι τινὰ 8 καθόλου] fortasse μύθου μύθου] fortasse καθόλου 9 et 10 εἶθ' 14 τῶι ὀρέστη 15 δράμασι (uel ἄσμασι) apogr: ἄρμασιν 17 μικρὸς apogr: μακρὸσ ἐστὶν ἀποδημοῦντοσ τινὸσ 19 ἔτι Riccardianus 16, Victorius: ἐπεὶ 20 ὑπομνηστήρων 21 conieceram δὴ

τινὰς αὐτὸς ἐπιθέμενος αὐτὸς μὲν ἐσώθη τοὺς δ' ἐχθροὺς διέφθειρε. τὸ μὲν οὖν ἴδιον τοῦτο, τὰ δ' ἄλλα ἐπεισόδια.

18 ἔστι δὲ πάσης τραγῳδίας τὸ μὲν δέσις τὸ δὲ λύσις, τὰ μὲν ἔξωθεν καὶ ἔνια τῶν ἔσωθεν πολλάκις ἡ δέσις, τὸ δὲ λοιπὸν ἡ λύσις. λέγω δὲ δέσιν μὲν εἶναι τὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τούτου τοῦ μέρους ὃ ἔσχατόν ἐστιν ἐξ οὗ μεταβαίνειν εἰς εὐτυχίαν * *, λύσιν δὲ τὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μεταβάσεως μέχρι τέλους· ὥσπερ ἐν τῷ Λυγκεῖ τῷ Θεοδέκτου δέσις μὲν τά τε προπεπραγμένα καὶ ἡ τοῦ παιδίου λῆψις καὶ πάλιν ἡ αὐτῶν δὴ * * ἀπὸ τῆς αἰτιάσεως τοῦ θανάτου μέχρι τοῦ τέλους. τραγῳδίας δὲ εἴδη εἰσὶ τέσσαρα, τοσαῦτα γὰρ καὶ τὰ μέρη ἐλέχθη, ἡ μὲν πεπλεγμένη, ἧς τὸ ὅλον ἐστὶν περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις, * * ἡ δὲ παθητική, οἷον οἵ τε Αἴαντες καὶ οἱ Ἰξίονες, ἡ δὲ ἠθική, οἷον αἱ Φθιώτιδες καὶ ὁ 1456a

---

1454b 27. schol. Odyss. 13 extr. adscr. in cod. Veneto N (Dind. append. p. 789) διὰ τί Ὀδυσσεὺς τῇ μὲν Πενελόπῃ ἡλικίαν τε ἤδη ἐχούσῃ καὶ φιλούσῃ αὐτὸν οὐκ ἐδήλωσεν ὅς ἦν, τῷ δὲ Τηλεμάχῳ νέῳ ὄντι καὶ τοῖς οἰκέταις τῷ μὲν συβώτῃ, τῷ δὲ βουκόλῳ ὄντι; οὐ γὰρ δήπου μὴ πεῖραν ἐκείνης εἰληφώς. ἔστι φάναι, φησὶν Ἀριστοτέλης, ὅτι τοῖς μὲν ἔδει ὡς ἂν μετέχειν μέλλουσι τοῦ κινδύνου εἰπεῖν. ἀδύνατον γὰρ ἦν ἄνευ τούτων ἐπιθέσθαι τοῖς μνηστῆρσιν. 23 cf. 8. 1451a 28. schol. Odyss. 1, 284. 29 cf. 11. 1452a 27. 32 cf. 24. 1459b 8 sq. 33 ἐλέχθη] cf. 10. 1452a 11 sqq. 11. 1452b 10.

---

23 δι' ἔφθειρε 27 μερουσ ἐξ οὗ 28 post εὐτυχίαν conieci addenda esse ἐκ δυστυχίας συμβαίνει ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν 29 λυγκεῖ apogr: λυκεῖ τῶ 31 post δὴ putaui excidisse ἀπαγωγή, λύσις δ' ἡ θανάτου] fortasse Δαναοῦ 33 ὅλ' ἔστιν 34 ante ἡ δὲ suspicabar deesse ἡ δὲ ἁπλῆ cum definitione παθητικὴ 1456a 1 ἠθικὴ

Πηλεύς. τὸ δὲ τερατῶδες, οἷον αἵ τε Φορκίδες καὶ Προμηθεὺς καὶ ὅσα ἐν ᾅδου. μάλιστα μὲν οὖν ἅπαντα δεῖ πειρᾶσθαι ἔχειν, εἰ δὲ μή, τὰ μέγιστα καὶ πλεῖστα, ἄλλως τε καὶ ὡς νῦν συκοφαντοῦσιν τοὺς ποιητάς· γεγονότων γὰρ καθ' ἕκαστον μέρος ἀγαθῶν ποιητῶν, ἑκάστου τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ ἀξιοῦσι τὸν ἕνα ὑπερβάλλειν. δίκαιον δὲ καὶ τραγῳδίαν ἄλλην καὶ τὴν αὐτὴν λέγειν οὐδὲν ἴσως τῷ μύθῳ· τοῦτο δέ, ὧν ἡ αὐτὴ πλοκὴ καὶ λύσις. πολλοὶ δὲ πλέξαντες εὖ λύουσι κακῶς· δεῖ δὲ ἄμφω ἀεὶ κρατεῖσθαι. χρὴ δὲ ὅπερ εἴρηται πολλάκις μεμνῆσθαι καὶ μὴ ποιεῖν ἐποποιικὸν σύστημα τραγῳδίαν. ἐποποιικὸν δὲ λέγω [δὲ] τὸ πολύμυθον, οἷον εἴ τις τὸν τῆς Ἰλιάδος ὅλον ποιοῖ μῦθον. ἐκεῖ μὲν γὰρ διὰ τὸ μῆκος λαμβάνει τὰ μέρη τὸ πρέπον μέγεθος, ἐν δὲ τοῖς δράμασι πολὺ παρὰ τὴν ὑπόληψιν ἀποβαίνει. σημεῖον δέ, ὅσοι πέρσιν Ἰλίου ὅλην ἐποίησαν καὶ μὴ κατὰ μέρος ὥσπερ Εὐριπίδης, ⟨ἢ⟩ Νιόβην καὶ μὴ ὥσπερ Αἰσχύλος,

---

[1456a 2 τερατῶδες cf. 14. 1453b 9 et ibi adscripta de Aeschyli uita. Φορκίδες] cf. Aeschyli Prometh. 792 sqq. πρὸς Γοργόνεια πεδία Κισθήνης, ἵνα αἱ Φορκίδες ναίουσι δηναιαὶ κόραι τρεῖς κυκνόμορφοι, κοινὸν ὄμμ' ἐκτημέναι, μονόδοντες, ἃς οὔθ' ἥλιος προσδέρκεται ἀκτῖσιν οὔθ' ἡ νύκτερος μήνη ποτέ κτλ. de tragoediae argumento, quae non potuit non esse plena τεράτων, ut est Prometheus ipsa, Nauck. trag. graec. fragm. p. 65.] 11 εἴρηται πολλάκις 5. 1449b 12 sqq. 17. 1455b 15. 13 Ἰλιάδος] conf. 26. 1462b 3 et 8 sq.

---

2 τὸ δὲ τερατῶδες Schraderus: τὸ δὲ τέταρτον όησ φόρκιδεσ προμηθεύσ 3 άιδοῦ 4 μὴ ἄλλως τε apogr: ἀλλ' ὥσγε 6 ἑκάστου τοῦ Aldina: ἕκαστον τοῦ 8 fortasse ἴσως ⟨ὁμοίαν⟩ τῷ 10 κρατεῖσθαι scripsi: κροτεῖσθ; 12 δὲ alterum om apogr 16 δὲ περσιν ἰλίου 17 ἢ addidi

ἢ ἐκπίπτουσιν ἢ κακῶς ἀγωνίζονται, ἐπεὶ καὶ Ἀγάθων ἐξέπεσεν ἐν τούτῳ μόνῳ. ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς πράγμασι στοχάζονται ὧν βούλονται θαυμαστῶς· τραγικὸν γὰρ τοῦτο καὶ φιλάνθρωπον. ἔστιν δὲ τοῦτο, ὅταν ὁ σοφὸς μὲν μετὰ πονηρίας ⟨δὲ⟩ ἐξαπατηθῇ, ὥσπερ Σίσυφος, καὶ ὁ ἀνδρεῖος μὲν ἄδικος δὲ ἡττηθῇ. ἔστιν δὲ τοῦτο εἰκὸς ὥσπερ Ἀγάθων λέγει, εἰκὸς γὰρ γίνεσθαι πολλὰ καὶ παρὰ τὸ εἰκός. καὶ τὸν χορὸν δὲ ἕνα δεῖ ὑπολαβεῖν τῶν ὑποκριτῶν καὶ μόριον εἶναι τοῦ ὅλου καὶ συναγωνίζεσθαι μὴ ὥσπερ Εὐριπίδῃ ἀλλ' ὥσπερ Σοφοκλεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς τὰ ᾀδόμενα ⟨οὐδὲν⟩ μᾶλλον τοῦ μύθου ἢ ἄλλης τραγῳδίας ἐστίν· διὸ ἐμβόλιμα ᾄδουσιν πρώτου ἄρξαντος Ἀγάθωνος τοῦ τοιούτου. καίτοι τί διαφέρει ἢ ἐμβόλιμα ᾄδειν ἢ εἰ ῥῆσιν ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο ἁρμόττοι ἢ ἐπεισόδιον ὅλον;

19 περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἤδη εἴρηται, λοιπὸν δὲ περὶ λέξεως καὶ διανοίας εἰπεῖν. τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν διάνοιαν ἐν

---

24 Ἀγάθων] conf. 25. 1461b 15. et rhetor. 2, 24. 1402a 8 φαινόμενον ἐνθύμημα παρὰ τὸ μὴ ἁπλῶς εἰκὸς ἀλλὰ τὶ εἰκός· ἔστιν δὲ τοῦτο οὐ καθόλου, ὥσπερ καὶ Ἀγάθων λέγει «τάχ' ἄν τις εἰκὸς αὐτὸ τοῦτ' εἶναι λέγοι, βροτοῖσι πολλὰ τυγχάνειν οὐκ εἰκότα.»

25 Horatius a. p. 193 *actoris partes chorus officiumque uirile defendat neu quid medios intercinat actus, quod non proposito conducat et haereat apte.*

---

19 τούτω μόνω 21 ὅτ' ἂν 22 δὲ add Riccardianus 16 23 ἡττηθῇ apogr: ἡττήθη 27 εὐριπίδη 28 ᾀδόμενα Madius: διδόμενα οὐδὲν addidi, οὐ μᾶλλον Madius 29 ἐστὶν δι'ὸ ἄδουσιν 31 ἄδειν ρήσιν 33 ἤδη apogr: ἤδ' 34 καὶ Hermannus: ἢ διανοίας καὶ λέξεως Spen-

τοῖς περὶ ῥητορικῆς κείσθω, τοῦτο γὰρ ἴδιον μᾶλλον ἐκείνης τῆς μεθόδου. ἔστι δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν ταῦτα ὅσα ὑπὸ τοῦ λόγου δεῖ παρασκευασθῆναι. μέρη δὲ τούτων τό τε ἀποδεικνύναι καὶ τὸ λύειν καὶ τὸ πάθη παρασκευάζειν οἷον 1456b ἔλεον ἢ φόβον ἢ ὀργὴν καὶ ὅσα τοιαῦτα καὶ ἔτι μέγεθος καὶ μικρότητας. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν δεῖ χρῆσθαι ὅταν ἢ ἐλεεινὰ ἢ δεινὰ ἢ μεγάλα ἢ εἰκότα δέῃ παρασκευάζειν· πλὴν τοσοῦτον διαφέρει, ὅτι τὰ μὲν δεῖ φαίνεσθαι ἄνευ διδασκαλίας, τὰ δὲ ἐν τῷ λόγῳ ὑπὸ τοῦ λέγοντος παρασκευάζεσθαι καὶ παρὰ τὸν λόγον γίγνεσθαι. τί γὰρ ἂν εἴη τοῦ λέγοντος ἔργον, εἰ φανοῖτο ἡδέα καὶ μὴ διὰ τὸν λόγον; τῶν δὲ περὶ τὴν λέξιν ἓν μέν ἐστιν εἶδος θεωρίας τὰ σχήματα τῆς λέξεως, ἅ ἐστιν εἰδέναι τῆς ὑποκριτικῆς καὶ τοῦ τὴν τοιαύτην ἔχοντος ἀρχιτεκτονικήν, οἷον τί ἐντολὴ καὶ τί εὐχὴ καὶ διήγησις καὶ ἀπειλὴ καὶ ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. παρὰ γὰρ τὴν τούτων γνῶσιν ἢ ἄγνοιαν οὐδὲν εἰς τὴν ποιητικὴν ἐπιτίμημα φέρεται ὅ τι καὶ ἄξιον σπουδῆς. τί γὰρ ἄν τις ὑπολάβοι ἡμαρτῆσθαι ἃ Πρωταγόρας

---

35 conf. rhet. 2, 26. 1403a 34 ἐπεὶ τρία ἐστὶν ἃ δεῖ πραγματευθῆναι περὶ τὸν λόγον, ὑπὲρ μὲν παραδειγμάτων καὶ γνωμῶν καὶ ἐνθυμημάτων καὶ ὅλως τῶν περὶ τὴν διάνοιαν, ὅθεν τε εὐπορήσομεν καὶ ὡς αὐτὰ λύσομεν, εἰρήσθω. λοιπὸν δὲ διελθεῖν περὶ λέξεως καὶ τάξεως.

---

gelius 1456b 2 σμικρότητα Riccardianus 16 et Parisinus 2038 3 ἰδεῶν apogr: εἰδεῶν ὅτ' ἂν 4 δέῃ (δέη) Riccardianus 16 et Parisinus 2038 (alia apogr uel δεῖ uel γ' ᾖ uel ᾗ): δ' ᾖ 7 ἂν|ειῆ 9 μὲν ἔστιν 11 ἀρχιτεκτονικὴν 15 γὰρ

ἐπιτιμᾷ, ὅτι εὔχεσθαι οἰόμενος ἐπιτάττει εἰπὼν «μῆνιν ἄειδε θεά», τὸ γὰρ κελεῦσαι φησὶν ποιεῖν τι ἢ μὴ ἐπίταξίς ἐστιν. διὸ παρείσθω ὡς ἄλλης καὶ οὐ τῆς ποιητικῆς ὂν θεώρημα. τῆς δὲ λέξεως ἁπάσης τάδ' ἐστὶ τὰ μέρη, στοιχεῖον συλλαβὴ σύνδεσμος ὄνομα ῥῆμα ἄρθρον πτῶσις λόγος. στοιχεῖον μὲν οὖν ἐστιν φωνὴ ἀδιαίρετος, οὐ πᾶσα δὲ ἀλλ' ἐξ ἧς πέφυκε συνετὴ γίγνεσθαι φωνή· καὶ γὰρ τῶν θηρίων εἰσὶν ἀδιαίρετοι φωναὶ ὧν οὐδεμίαν λέγω στοιχεῖον. ταύτης δὲ μέρη τό τε φωνῆεν καὶ τὸ ἡμίφωνον καὶ

1456b 16 schol. Venet. A in Iliad. 1, 1 p. 1b 22 Bekk. ἄειδε: ὅτι κατὰ τὴν ποιητικὴν ἤτοι ἄδειαν ἢ συνήθειαν λαμβάνει τὰ προστακτικὰ ἀντὶ εὐκτικῶν· καὶ γὰρ Ἡσίοδός φησι «δεῦτε δὴ ἐννέπετε» (O. 2) καὶ Πίνδαρος «μαντεύεο Μοῦσα» (fr. 118) καὶ Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος «ἐννέπετε Κρονίωνος Διὸς μεγάλοιο θύγατρες.» 20 Ammonius in Ar. de interpr. (Venet. 1545) f. 12a. p. 99a 11 Brand. λόγου μὲν οὖν ταῦτα οὐ μέρη (scil. σύνδεσμοι καὶ ἄρθρα καὶ προθέσεις καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιρρήματα), λέξεως δὲ μέρη, ἧς καὶ ὁ λόγος αὐτὸς μέρος, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς εἴρηται. conf. 1457a 23. Boethius in Ar. de interpr. ed. II p. 283 2 (Venet. 1566) *in opere uero de arte poetica non eodem modo diuidit locutionem sed omnes omnino locutionis partes apposuit confirmans esse locutionis partes elementa syllabas coniunctiones articulos nomina casus uerba orationes.* 25 de part. anim. 2, 16. 660a 2 ὁ λόγος ὁ διὰ τῆς φωνῆς ἐκ τῶν γραμμάτων σύγκειται, τῆς δὲ γλώττης μὴ τοιαύτης οὔσης μηδὲ τῶν χειλῶν ὑγρῶν οὐκ ἂν ἦν φθέγγεσθαι τὰ πλεῖστα τῶν γραμμάτων· τὰ μὲν γὰρ τῆς γλώττης εἰσὶ προσβολαί, τὰ δὲ συμβολαὶ τῶν χειλῶν. ποίας δὲ ταῦτα καὶ πόσας καὶ τίνας ἔχει διαφοράς, δεῖ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν μετρικῶν. ibid. 3, 1. 661b 14 πολλὰ πρὸς τὴν

16 ἐπιτιμᾶ 17 θεὰ τί ἢ μὴ ποιεῖν apogr ἐπίταξισ ἐστιν 18 δι' ὅ 20 ἐστι 21 ἄθρον ἄρθρον ante ὄνομα poni uoluit Spengelius 23 ἐξ ἧς apogr: ἐξῆσ συνθετὴ apogr φωνὴ 24 οὐδὲ μίαν

ἄφωνον. ἔστιν δὲ φωνῆεν μὲν ἄνευ προσβολῆς ἔχον φωνὴν ἀκουστήν, ἡμίφωνον δὲ τὸ μετὰ προσβολῆς ἔχον φωνὴν ἀκουστήν, οἷον τὸ Σ καὶ τὸ Ρ, ἄφωνον δὲ τὸ μετὰ προσβολῆς καθ' αὑτὸ μὲν οὐδεμίαν ἔχον φωνήν, μετὰ δὲ τῶν ἐχόντων τινὰ φωνὴν γινόμενον ἀκουστόν, οἷον τὸ Γ καὶ τὸ Δ. ταῦτα δὲ διαφέρει σχήμασίν τε τοῦ στόματος καὶ τόποις καὶ δασύτητι καὶ ψιλότητι καὶ μήκει καὶ βραχύτητι ἔτι δὲ ὀξύτητι καὶ βαρύτητι καὶ τῷ μέσῳ· περὶ ὧν καθ' ἕκαστον ἐν τοῖς μετρικοῖς προσήκει θεωρεῖν. συλλαβὴ δέ ἐστιν φωνὴ ἄσημος συνθετὴ ἐξ ἀφώνου καὶ φωνὴν ἔχοντος· καὶ γὰρ τὸ ΓΡ ἄνευ τοῦ Α συλλαβὴ καὶ μετὰ τοῦ Α, οἷον τὸ ΓΡΑ. ἀλλὰ καὶ τούτων θεωρῆσαι τὰς διαφορὰς τῆς μετρικῆς ἐστιν. σύνδεσμος δέ ἐστιν φωνὴ ἄσημος ἣ οὔτε κωλύει οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκυῖαν συντίθεσθαι * * καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου, ἣν μὴ ἁρμόττει ἐν ἀρχῇ λόγου τιθέναι καθ' αὑτόν, οἷον μέν ἤτοι δέ. ἢ φωνὴ ἄσημος ἣ ἐκ πλειόνων μὲν φω-

---

γένεσιν τῶν γραμμάτων οἱ πρόσθιοι τῶν ὀδόντων συμβάλλονται. hist. anim. 4, 9. 535a 30 διάλεκτος ἡ τῆς φωνῆς ἐστι τῇ γλώττῃ διάρθρωσις. τὰ μὲν οὖν φωνήεντα ἡ φωνὴ καὶ ὁ λάρυγξ ἀφίησιν, τὰ δὲ ἄφωνα ἡ γλῶττα καὶ τὰ χείλη· ἐξ ὧν ἡ διάλεκτός ἐστιν.

---

26 ⟨τὸ⟩ ἄνευ Christius 27 post ἀκουστὴν apogr pauca οἷον τὸ α καὶ τὸ ω addunt 28 ἀκουστὴν 29 καθ' αὐτὸ οὐδὲ μίαν φωνὴν 30 ἀκουστὸν 35 σύνθετος apogr 38 ἣ apogr: ἡ 1457a 2 in lacuna quam indicaui conieci πεφυκυῖα τίθεσθαι, quae uerba infra a 9 leguntur, omissa esse 3 ἣν μὴ ἁρμόττῃ apogr καθ' αὐτόν αὐτό Madius, αὐτήν Tyrwhittus μεν. ητοι. δε η τοι Christius δή apogr

νῶν μιᾶς σημαντικῶν δὲ ποιεῖν πέφυκεν μίαν σημαντικὴν φωνήν. ἄρθρον δ' ἐστὶ φωνὴ ἄσημος ἣ λόγου ἀρχὴν ἢ τέλος ἢ διορισμὸν δηλοῖ, * * οἷον τὸ ἀμφί καὶ τὸ περί καὶ τὰ ἄλλα. [ἢ φωνὴ ἄσημος ἣ οὔτε κωλύει οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκυῖα τίθεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου.] ὄνομα δέ ἐστι φωνὴ συνθετὴ σημαντικὴ ἄνευ χρόνου ἧς μέρος οὐδέν ἐστι καθ' αὑτὸ σημαντικόν· ἐν γὰρ τοῖς διπλοῖς οὐ χρώμεθα ὡς καὶ αὐτὸ καθ' αὑτὸ σημαῖνον, οἷον ἐν τῷ Θεοδώρῳ τὸ δῶρον οὐ σημαίνει. ῥῆμα δὲ φωνὴ συνθετὴ σημαντικὴ μετὰ χρόνου ἧς οὐδὲν μέρος σημαίνει καθ' αὑτὸ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν

1457a 10 de interpr. 2. 16a 19 ὄνομά ἐστι φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην ἄνευ χρόνου ἧς μηδὲν μέρος ἐστὶ σημαντικὸν κεχωρισμένον, ἐν γὰρ τῷ Κάλλιππος τὸ ἵππος οὐδὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ σημαίνει ὥσπερ ἐν τῷ λόγῳ τῷ καλὸς ἵππος· οὐ μὴν οὐδ' ὥσπερ ἐν τοῖς ἁπλοῖς ὀνόμασιν οὕτως ἔχει καὶ ἐν τοῖς συμπεπλεγμένοις, ἐν ἐκείνοις μὲν γὰρ τὸ μέρος οὐδαμῶς σημαντικόν, ἐν δὲ τούτοις βούλεται μὲν ἀλλ' οὐδενὸς κεχωρισμένον. conf. 4. 16b 31 sqq. 14 ibid. 3. 16b 6 ῥῆμά ἐστι τὸ προσσημαῖνον χρόνον οὗ μέρος οὐδὲν σημαίνει χωρίς . . τὸ ὑγιαίνει ῥῆμα, προσσημαίνει γὰρ τὸ νῦν ὑπάρχειν.

18 ibid. 2. 16a 33 τὸ δὲ Φίλωνος ἢ Φίλωνι καὶ ὅσα τοιαῦτα οὐκ ὀνόματα ἀλλὰ πτώσεις ὀνόματος. top. 4, 4. 124b 35 εἰ ὡσαύτως λέγεται τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος κατὰ τὰς πτώσεις, οἷον εἴ τινι ἢ τινὸς ἢ ὁσαχῶς ἄλλως.

---

5 σημαντικῶν Robortellus: σημαντικὸν 6 ἐστι ἢ apogr: ἢ 7 intercidisse suspicor οἷον cum exemplis et alteram definitionem cui adhaererent οἷον τὸ ἀμφί κτλ ἀμφί Hartungus τὸ φ̄. μ̄. ῑ. ς̀ τὸ π̄. ε̄. ρ̄. ῑ 8 ἢ apogr: ή haec ἢ φωνὴ — 10 μέσου deleuit Hermannus sed in diuersa totius loci conformatione 11 καθαυτὸ 13 et 15 καθ' αὐτὸ

ὀνομάτων· τὸ μὲν γὰρ ἄνθρωπος ἢ λευκόν οὐ σημαίνει τὸ πότε, τὸ δὲ βαδίζει ἢ βεβάδικεν προσσημαίνει τὸ μὲν τὸν παρόντα χρόνον τὸ δὲ τὸν παρεληλυθότα. πτῶσις δ' ἐστὶν ὀνόματος ἢ ῥήματος ἡ μὲν τὸ κατὰ ⟨τὸ⟩ τούτου ἢ τούτῳ σημαῖνον καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἡ δὲ κατὰ τὸ ἑνὶ ἢ πολλοῖς, οἷον ἄνθρωποι ἢ ἄνθρωπος, ἡ δὲ κατὰ τὰ ὑποκριτικά, οἷον κατ' ἐρώτησιν ἐπίταξιν· τὸ γὰρ ⟨ἆρ'⟩ ἐβάδισεν ἢ βάδιζε πτῶσις ῥήματος κατὰ ταῦτα τὰ εἴδη ἐστίν. λόγος δὲ φωνὴ συνθετὴ σημαντικὴ ἧς ἔνια μέρη καθ' αὑτὰ σημαίνει τι· οὐ γὰρ ἅπας λόγος ἐκ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων σύγκειται, οἷον ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμός, ἀλλ' ἐνδέχεται ἄνευ ῥημάτων εἶναι λόγον, μέρος μέντοι ἀεί τι σημαῖνον ἕξει, οἷον ἐν τῷ βαδίζει Κλέων ὁ Κλέων. εἷς δέ ἐστι λόγος διχῶς, ἢ γὰρ ὁ ἓν σημαίνων, ἢ ὁ ἐκ πλειόνων συνδέσμῳ, οἷον ἡ Ἰλιὰς μὲν συνδέσμῳ εἷς, ὁ δὲ τοῦ ἀνθρώπου τῷ ἓν σημαίνειν.

---

23 de interpr. 4. 16b 26 λόγος ἐστὶ φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην ἧς τῶν μερῶν τι σημαντικόν ἐστι κεχωρισμένον. 29 anal. post. 2, 10. 93b 35 λόγος εἷς ἐστι διχῶς, ὁ μὲν συνδέσμῳ, ὥσπερ ἡ Ἰλιάς, ὁ δὲ τῷ ἓν καθ' ἑνὸς δηλοῦν μὴ κατὰ συμβεβηκός. metaph. 7, 6. 1045a 12 ὁ ὁρισμὸς λόγος ἐστὶν εἷς οὐ συνδέσμῳ καθάπερ ἡ Ἰλιάς, ἀλλὰ τῷ ἑνὸς εἶναι.

---

16 λευκὸν 17 ποτέ Spengelius βαδίζει Riccardianus 16: βαδίζειν προσσημαίνει corr apogr: προσημαίνει 18 δ' Λ 19 τὸ κατὰ τὸ Riccardianus 16: τὸ κατὰ τούτω 21 ὑποκριτικὰ 22 ἐπιτάξιν ἆρ' addidi βάδιζε Riccardianus 16: ἐβάδιζεν 24 καθ' αυτὰ τί 26 ὁρισμὸσ 27 ἀεὶ τί βαδίζει apogr: βαδίζειν 29 συνδέσμῳ Riccardianus 16, Aldina 1536: συνδέσμων 30 τῷ apogr: τὸ

21 ὀνόματος δὲ εἴδη τὸ μὲν ἁπλοῦν, ἁπλοῦν δὲ λέγω ὃ μὴ ἐκ σημαινόντων σύγκειται, οἷον γῆ, τὸ δὲ διπλοῦν· τούτου δὲ τὸ μὲν ἐκ σημαίνοντος καὶ ἀσήμου, πλὴν οὐκ ἐν τῷ ὀνόματι σημαίνοντος καὶ ἀσήμου, τὸ δὲ ἐκ σημαινόντων σύγκειται. εἴη δ' ἂν καὶ τριπλοῦν καὶ τετραπλοῦν ὄνομα καὶ πολλαπλοῦν, οἷον τὰ πολλὰ τῶν μεγαλείων ὧν Ἑρμοκαϊκόξανθος. ἅπαν δὲ ὄνομά ἐστιν ἢ κύριον ἢ γλῶττα ἢ μεταφορὰ ἢ κόσμος ἢ πεποιημένον ἢ ἐπεκτεταμένον ἢ ὑφῃρημένον ἢ ἐξηλλαγμένον. λέγω δὲ κύριον μὲν ᾧ χρῶνται ἕκαστοι, γλῶτταν δὲ ᾧ ἕτεροι, ὥστε φανερὸν ὅτι καὶ γλῶτταν καὶ κύριον εἶναι δυνατὸν τὸ αὐτό, μὴ τοῖς αὐτοῖς δέ· τὸ γὰρ σίγυνον Κυπρίοις μὲν κύριον, ἡμῖν δὲ γλῶττα. μεταφορὰ δέ ἐστιν ὀνόματος ἀλλοτρίου ἐπιφορὰ ἢ ἀπὸ τοῦ

31 rhet. 3, 1. 1404 a 38 περὶ ἐκείνης (τῆς ποιητικῆς λέξεως) εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς. ibid. 3, 2. 1404 b 7 (conf. ad 22. 1458 a 18) et b 27 τῶν ὀνομάτων τοσαῦτ' ἐχόντων εἴδη ὅσα τεθεώρηται ἐν τοῖς περὶ ποιήσεως, τούτων γλώτταις μὲν καὶ διπλοῖς ὀνόμασιν καὶ πεποιημένοις ὀλιγάκις καὶ ὀλιγαχοῦ χρηστέον . . . τὸ δὲ κύριον καὶ τὸ οἰκεῖον καὶ μεταφορὰ μόναι χρήσιμοι πρὸς τὴν τῶν ψιλῶν λόγων λέξιν. conf. 22. 1459 a 13. 1457 b 6 Herodotus 5, 9 σιγύννας καλέουσι Κύπριοι τὰ δόρατα. schol. Apoll. Rhod. argon. 2, 98. p. 393, 10 K. σιγύννους καλοῦσιν οἱ Κύπριοι τὰ ἀκόντια. conf. ibid. 4, 321. p. 500, 25. al. 7 rhet. 3, 2. 1405 a 3 τί τούτων (τῶν εἰδῶν ὀνομάτων) ἕκαστόν ἐστιν καὶ πόσα εἴδη μεταφορᾶς καὶ ὅτι

31 εἴδη, εἰ in litura 32 καὶ ἀσήμου induoit Vssingius mutata distinctione σημαίνοντος, πλὴν . . σημαίνοντος, καὶ 33 ὀνόματι scripsi: ὀνόματοσ 35 μεγαλείων ὧν scripsi, μεγαλείων ὡς Winstanleius, μεγαλειοτέρων οἷον Hermannus: μεγαλιωτῶν ἑρμοκάικόξανθοσ 1457 b 1 ὄνομα ἐστὶν 2 ὑφηρημένον ἀφῃρημένον Spengelius (cf 1458 a 1. 3. 4) 4 ὧ 5 δὲ 7 δὲ

γένους ἐπὶ εἶδος ἢ ἀπὸ τοῦ εἴδους ἐπὶ τὸ γένος ἢ ἀπὸ τοῦ εἴδους ἐπὶ εἶδος ἢ κατὰ τὸ ἀνάλογον. λέγω δὲ ἀπὸ γένους μὲν ἐπὶ εἶδος οἷον «νηῦς δέ μοι ἥδ᾽ ἕστηκεν·» τὸ γὰρ ὁρμεῖν ἐστιν ἑστάναι τι. ἀπ᾽ εἴδους δὲ ἐπὶ γένος «ἦ δὴ μυρί᾽ Ὀδυσσεὺς ἐσθλὰ ἔοργεν.» τὸ γὰρ μυρίον πολύ ἐστιν, ᾧ νῦν ἀντὶ τοῦ πολλοῦ κέχρηται. ἀπ᾽ εἴδους δὲ ἐπὶ εἶδος οἷον «χαλκῷ ἀπὸ ψυχὴν ἀρύσας» καὶ «ταμὼν ἀτειρέι χαλκῷ.» ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ἀρύσαι ταμεῖν, τὸ δὲ ταμεῖν ἀρύσαι εἴρηκεν· ἄμφω γὰρ ἀφελεῖν τί ἐστιν. τὸ δὲ ἀνάλογον λέγω, ὅταν ὁμοίως ἔχῃ τὸ δεύτερον πρὸς τὸ πρῶτον καὶ τὸ τέταρτον πρὸς τὸ τρίτον, ἐρεῖ γὰρ ἀντὶ τοῦ δευτέρου τὸ τέταρτον ἢ ἀντὶ τοῦ τετάρτου τὸ δεύτερον, καὶ ἐνίοτε προστιθέασιν ἀνθ᾽ οὗ λέγει πρὸς ὅ ἐστι. λέγω δὲ οἷον ὁμοίως ἔχει φιάλη πρὸς

τοῦτο πλεῖστον δύναται καὶ ἐν ποιήσει καὶ ἐν λόγοις, αἱ μεταφοραί, εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς . . καὶ τὸ σαφὲς καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ξενικὸν ἔχει μάλιστα ἡ μεταφορὰ καὶ λαβεῖν οὐκ ἔστιν αὐτὴν παρ᾽ ἄλλου. conf. 22. 1459a 6. rhet. 3, 10. 1410b 36 τῶν μεταφορῶν τεττάρων οὐσῶν εὐδοκιμοῦσιν μάλιστα αἱ κατ᾽ ἀναλογίαν. 8 rhet. 3, 11. 1413a 14 αἱ παροιμίαι μεταφοραὶ ἀπ᾽ εἴδους ἐπ᾽ εἶδός εἰσιν.

10 Odyss. 1, 185. 24, 308. 11 Il. 2, 272. 14 conf. Empedoclis u. 452 (Mullach.) apud Theon. Smyrn. arithm. Platon. c. 1 p. 21 Geld. [p. 15, 10 Hiller.] κρηνάων ἀπὸ πέντ᾽ ἀνιμῶντα ἀτειρέι χαλκῷ. 20 rhet. 3, 11. 1412b 34 (αἱ εἰκόνες) ἀεὶ ἐκ δυοῖν λέγονται ὥσπερ ἡ ἀνάλογον μεταφορά. οἷον ἡ ἀσπίς φαμέν ἐστιν φιάλη Ἄρεως, καὶ τόξον φόρμιγξ ἄχορδος. οὕτω μὲν οὖν λέγουσιν οὐχ ἁπλοῦν,

---

ἐστὶν 10 ἡδ᾽ ὁρμεῖν apogr: ὁρμῖν, ῖν in litura ἔστιν 11 ἑστᾶναι, ᾶ ut uidetur ex ά τί ἦ δὴ apogr: ἤδη μυρι 12 μύριον πολύ τι Twiningus 14 ἀρύσας corr Vaticanus 1400, καὶ τεμὼν Laurentianus LX 21: ἀερύσασκετεμῶν ἀτειρεῖ (siue ἀτειρέι) apogr: ατηρει 16 ὅτ᾽ ἂν 17 ἔχη

Διόνυσον καὶ ἀσπὶς πρὸς Ἄρη· ἐρεῖ τοίνυν τὴν φιάλην ἀσπίδα Διονύσου καὶ τὴν ἀσπίδα φιάλην Ἄρεως. ἢ ὃ γῆρας πρὸς βίον, καὶ ἑσπέρα πρὸς ἡμέραν· ἐρεῖ τοίνυν τὴν ἑσπέραν γῆρας ἡμέρας ἢ ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τὸ γῆρας ἑσπέραν βίου ἢ δυσμὰς βίου. ἐνίοις δ' οὐκ ἔστιν ὄνομα κείμενον τῶν ἀνάλογον, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ὁμοίως λεχθήσεται· οἷον τὸ τὸν καρπὸν μὲν ἀφιέναι σπείρειν, τὸ δὲ τὴν φλόγα ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀνώνυμον· ἀλλ' ὁμοίως ἔχει τοῦτο πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὸ σπείρειν πρὸς τὸν καρπόν, διὸ εἴρηται «σπείρων θεοκτίσταν φλόγα.» ἔστι δὲ τῷ τρόπῳ τούτῳ τῆς μεταφορᾶς χρῆσθαι καὶ ἄλλως, προσαγορεύσαντα τὸ ἀλλότριον ἀποφῆσαι τῶν οἰκείων τι, οἷον εἰ τὴν ἀσπίδα εἴποι φιάλην μὴ Ἄρεως ἀλλ' ἄοινον. πεποιημένον δ' ἐστὶν ὃ ὅλως μὴ καλούμενον ὑπὸ τινῶν αὐτὸς τίθεται ὁ ποιητής, δοκεῖ γὰρ ἔνια εἶναι τοιαῦτα, οἷον

τὸ δ' εἰπεῖν τὸ τόξον φόρμιγγα ἢ τὴν ἀσπίδα φιάλην ἁπλοῦν. ibid. 3, 4. 1407a 14 δεῖ τὴν μεταφορὰν τὴν ἐκ τοῦ ἀνάλογον ἀνταποδιδόναι καὶ ἐπὶ θάτερα τῶν ὁμογενῶν· οἷον εἰ ἡ φιάλη ἀσπὶς Διονύσου καὶ τὴν ἀσπίδα ἁρμόττει λέγεσθαι φιάλην Ἄρεως. Athenaeus 10, 433c.

31 rhet. 3, 6. 1408a 6 ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα οἱ ποιηταὶ φέρουσιν, τὸ ἄχορδον καὶ τὸ ἄλυρον μέλος, ἐκ τῶν στερήσεων γὰρ ἐπιφέρουσιν· εὐδοκιμεῖ γὰρ τοῦτο ἐν ταῖς μεταφοραῖς λεγόμενον ταῖς ἀνάλογον, οἷον τὸ φάναι τὴν σάλπιγγα εἶναι μέλος ἄλυρον. cf. supra ad b 20.

---

24 ἡμέρας καὶ τὸ γῆρας ἑσπέραν βίου ἢ ὥσπερ ἐμπεδοκλῆς δυσμὰς Riccardianus 16, Parisinus 2038   29 καρπὸν   πρὸς τὸν ⟨ἀφιέντα τὸν⟩ καρπόν Casteluetrus   δι' ὅ   30 τῶι τρόπω τούτωι   32 τί   ἀλλ' ἄοινον Victorius: ἀλλὰ οἴνου   33 ante πεποιημένον explicationem κόσμου (cf 1457b 2) omissam esse statuit Madius   δ' ἔστιν   ὑπό τινων   34 ποιητὴσ

τὰ κέρατα ἐρνύγας καὶ τὸν ἱερέα ἀρητῆρα. ἐπεκτεταμένον 1458a δέ ἐστιν ἢ ἀφῃρημένον τὸ μὲν ἐὰν φωνήεντι μακροτέρῳ κεχρημένον ᾖ τοῦ οἰκείου ἢ συλλαβῇ ἐμβεβλημένῃ, τὸ δὲ ἂν ἀφῃρημένον τι ᾖ αὐτοῦ, ἐπεκτεταμένον μὲν οἷον τὸ πόλεως πόληος καὶ τὸ Πηλέος * * Πηληιάδεω, ἀφῃρημένον δὲ οἷον τὸ κρῖ καὶ τὸ δῶ καὶ «μία γίνεται ἀμφοτέρων ὄψ.» ἐξηλλαγμένον δ' ἐστὶν ὅταν τοῦ ὀνομαζομένου τὸ μὲν καταλείπῃ τὸ δὲ ποιῇ, οἷον τὸ «δεξιτερὸν κατὰ μαζόν» ἀντὶ τοῦ δεξιόν.

αὐτῶν δὲ τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν ἄρρενα τὰ δὲ θήλεα τὰ δὲ μεταξύ, ἄρρενα μὲν ὅσα τελευτᾷ εἰς τὸ Ν καὶ Ρ ⟨καὶ Σ⟩ καὶ ὅσα ἐκ τούτου σύγκειται, ταῦτα δ' ἐστὶν δύο, Ψ καὶ Ξ, θήλεα δὲ ὅσα ἐκ τῶν φωνηέντων εἴς τε τὰ ἀεὶ μακρά, οἷον εἰς Η καὶ Ω, καὶ τῶν ἐπεκτεινομένων εἰς Α· ὥστε ἴσα συμβαίνει πλήθη εἰς ὅσα τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα. τὸ γὰρ Ψ καὶ τὸ Ξ

35 Hesychius ἔρνυτας: ἔρνη, βλαστήματα, κλάδοι. ἀρητῆρα] Il. 1, 11. Hesychius ἀρητῆρα: ἱερέα. 1458a 1 ἀφῃρημένον] Strabo 8, 364 κατὰ ἀποκοπὴν . . παραδείγμασι δὲ χρῶνται τοῦ μὲν ποιητοῦ τῷ κρῖ καὶ μάψ . . παρ' Ἐμπεδοκλεῖ δὲ «μία γίνεται ἀμφοτέρων ὄψ» ἡ ὄψις. 7 Ilias 5, 393. conf. Plutarch. quaest. conuiu. 5, 4. 677d. [10 conf. metaph. 13, 6. 1093 a 20 sqq.]

35 ἔρνυγας Hermannus, ἔρνυτας Hesychius 1458a 1 ἀφηρημένον μακροτέρω 2 ᾖ apogr: ἢ συλλαβῇ ἐμβεβλημένῃ apogr: συλλαβὴ ἐμβεβλημένη 3 ἀφηρημένον τι (siue ὄντι pro τι) ᾖ apogr: ἀφήρη μὲν ὄντι ἢ πόλεως apogr: πόλεοσ 4 Πηλῆος καὶ τὸ Πηλείδου addi iussit M. Schmidtius ἀφηρημένον 5 ὄψ Victorius: ὀησ (h. e. ΟΠC ut M. Schmidtius adnotat) ἐξηλαγμένον 6 ὅτ' ἂν καταλείπη 7 δεξίτερον καταμαζόν 9 μεταξὺ τελευτᾶ καὶ σ add Riccardianus 16, Madius 10 ἔστιν 11 ἀιεὶ μακρὰ 13 πλήθει apogr

ταὐτά ἐστιν. εἰς δὲ ἄφωνον οὐδὲν ὄνομα τελευτᾷ, οὐδὲ εἰς φωνῆεν βραχύ. εἰς δὲ τὸ Ι τρία μόνον, μέλι κόμμι πέπερι. εἰς δὲ τὸ Υ πέντε. τὰ δὲ μεταξὺ εἰς ταῦτα καὶ Ν καὶ Σ.

22 λέξεως δὲ ἀρετὴ σαφῆ καὶ μὴ ταπεινὴν εἶναι. σαφεστάτη μὲν οὖν ἐστιν ἡ ἐκ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἀλλὰ ταπεινή. παράδειγμα δὲ ἡ Κλεοφῶντος ποίησις καὶ ἡ Σθενέλου. σεμνὴ δὲ καὶ ἐξαλλάττουσα τὸ ἰδιωτικὸν ἡ τοῖς ξενικοῖς κεχρημένη. ξενικὸν δὲ λέγω γλῶτταν καὶ μεταφορὰν καὶ ἐπέκτασιν καὶ πᾶν τὸ παρὰ τὸ κύριον. ἀλλ' ἄν τις [ἂν] ἅπαντα τοιαῦτα ποιήσῃ, ἢ αἴνιγμα ἔσται ἢ βαρβαρισμός, ἂν μὲν οὖν ἐκ μεταφορῶν, αἴνιγμα, ἐὰν δὲ ἐκ

---

18 rhet. 3, 2. 1404b 1 ὡρίσθω λέξεως ἀρετὴ σαφῆ εἶναι . . καὶ μήτε ταπεινὴν μήτε ὑπὲρ τὸ ἀξίωμα ἀλλὰ πρέπουσαν . . τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων σαφῆ μὲν ποιεῖ τὰ κύρια, μὴ ταπεινὴν δὲ ἀλλὰ κεκοσμημένην τἆλλα ὀνόματα ὅσα εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς.
20 Κλεοφῶντος] conf. 2. 1448a 12. rhet. 3, 7. 1408a 15 μηδ' ἐπὶ τῷ εὐτελεῖ ὀνόματι ἐπῇ κόσμος, εἰ δὲ μή, κωμῳδία φαίνεται, οἷον ποιεῖ Κλεοφῶν, ὁμοίως γὰρ ἔνια ἔλεγε καὶ εἰ εἴπειεν «πότνια συκῆ.» [de Cleophontibus apud Aristotelem cf. Ingr. Bywateri disputationem in *Journ. of Philol.* XII p. 17.] 21 Σθενέλου] conf. Aristoph. Vesp. 1313. schol. Σθένελος τραγικὸς ὃς διὰ πενίαν τὴν τραγικὴν ἀπέδοτο σκευὴν κακῶς πράττων ἐν τῇ τέχνῃ κτλ. Athenaeus 9, 367b. 25 Longini exc. apud Bakium Apsin. p. 169, 6 ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης τοὺς πάντα μεταφέροντας αἰνίγματα γράφειν ἔλεγεν. conf. Arist. rhet. 3, 2. 1405b 4; 3, 11. 1412a 24.

---

14 τῷ Σ aut ante aut post ταὐτά ἐστιν addendum post Tyrwhittum coniiciunt nonnulli · ταυτά (ταυτὰ) ἐστιν apogr: ταῦτα ἐστίν τελευτᾶ 15 κόμμι Riccardianus 16: κόμι 16 post πέντε add τὸ πῶυ τὸ νᾶπυ τὸ γόνυ τὸ δόρυ τὸ ἄστυ Riccardianus 16
23 ἀλλ' ἄν τις ἅπαντα apogr: ἀλλ' ἄν τισ ἂν ἅπαντα 24 ἅμα ἅπαντα τὰ Riccardianus 16, Parisinus 2038 ποιήσῃ apogr: ποιῆσαι

γλωττῶν, βαρβαρισμός. αἰνίγματός τε γὰρ ἰδέα αὕτη ἐστί, τὸ λέγοντα ὑπάρχοντα ἀδύνατα συνάψαι. κατὰ μὲν οὖν τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν οὐχ οἷόν τε τοῦτο ποιῆσαι, κατὰ δὲ τὴν μεταφορὰν ἐνδέχεται, οἷον «ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα,» καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐκ τῶν γλωττῶν βαρβαρισμός. δεῖ ἄρα κεκρᾶσθαί πως τούτοις· τὸ μὲν γὰρ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει μηδὲ ταπεινὸν οἷον ἡ γλῶττα καὶ ἡ μεταφορὰ καὶ ὁ κόσμος καὶ τἆλλα τὰ εἰρημένα εἴδη, τὸ δὲ κύριον τὴν σαφήνειαν. οὐκ ἐλάχιστον δὲ μέρος
1458b συμβάλλεται εἰς τὸ σαφὲς τῆς λέξεως καὶ μὴ ἰδιωτικὸν αἱ ἐπεκτάσεις καὶ ἀποκοπαὶ καὶ ἐξαλλαγαὶ τῶν ὀνομάτων· διὰ μὲν γὰρ τὸ ἄλλως ἔχειν ἢ ὡς τὸ κύριον παρὰ τὸ εἰωθὸς γιγνόμενον τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει, διὰ δὲ τὸ κοινωνεῖν τοῦ εἰωθότος τὸ σαφὲς ἔσται. ὥστε οὐκ ὀρθῶς ψέγουσιν οἱ ἐπιτιμῶντες τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς διαλέκτου καὶ διακωμῳδοῦντες τὸν ποιητήν, οἷον Εὐκλείδης ὁ ἀρχαῖος, ὡς

---

29 rhet. 3, 2. 1405a 36 μεταφέρειν τὰ ἀνώνυμα ὠνομασμένως ὃ λεχθὲν δῆλόν ἐστιν ὅτι συγγενές, οἷον ἐν τῷ αἰνίγματι τῷ εὐδοκιμοῦντι «ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν (πυρίχαλκον cod. corr. Victorius) ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα.» ἀνώνυμον γὰρ τὸ πάθος, ἔστι δ' ἄμφω πρόσθεσίς τις, κόλλησιν τοίνυν εἶπεν τὴν τῆς σικύας προσβολήν. Plutarch. vii sap. conu. 10, 154b. Demetr. de eloc. 102. al.

---

26 ˠλοττῶν ἐστι 27 λέγοντα (λέγοντα τὰ) apogr: λέγον τὰ 28 τῶν ⟨κυρίων⟩ ὀνομάτων Tyrwhittus οὐχ οἷόν τε apogr: οὐχοίονται 29 εἶδον apogr: ἴδον πυρὶ χαλκὸν Victorius: πυρίχαλκον 31 κεκρᾶσθαι πῶς e cod Lampridii Madius: κεκρίσθαι πῶσ 32 ἰδιωτικὸν μὴ δὲ 33 τ'ἄλλα 1458b 1 συμβάλλονται apogr 4 γιγνόμενον] λεγόμενον apogr 6 ἐπιτιμῶντες apogr: ἐπιτιμοῦντεσ 7 ποιητὴν

ῥᾴδιον ποιεῖν, εἴ τις δώσει ἐκτείνειν ἐφ' ὁπόσον βούλεται, ἰαμβοποιήσας ἐν αὐτῇ τῇ λέξει. «Ἐπιχάρην εἶδον Μαραθῶνάδε βαδίζοντα,» καὶ «οὐκ ἄν γ' ἐράμενος τὸν ἐκείνου ἐλλέβορον.» τὸ μὲν οὖν φαίνεσθαί πως χρώμενον τούτῳ τῷ τρόπῳ γελοῖον, τὸ δὲ μέτρον κοινὸν ἁπάντων ἐστὶ τῶν μερῶν· καὶ γὰρ μεταφοραῖς καὶ γλώτταις καὶ τοῖς ἄλλοις εἴδεσι χρώμενος ἀπρεπῶς καὶ ἐπίτηδες ἐπὶ τὰ γελοῖα τὸ αὐτὸ ἂν ἀπεργάσαιτο. τὸ δὲ ἁρμόττον ὅσον διαφέρει ἐπὶ τῶν ἐπῶν θεωρείσθω ἐντιθεμένων τῶν ὀνομάτων εἰς τὸ μέτρον. καὶ ἐπὶ τῆς γλώττης δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μεταφορῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν μετατιθεὶς ἄν τις τὰ κύρια ὀνόματα κατίδοι ὅτι ἀληθῆ λέγομεν· οἷον τὸ αὐτὸ ποιήσαντος ἰαμβεῖον Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου, ἓν δὲ μόνον ὄνομα μετατιθέντος, ἀντὶ κυρίου εἰωθότος γλῶτταν, τὸ μὲν φαίνεται καλὸν τὸ δ' εὐτελές. Αἰσχύλος μὲν γὰρ ἐν τῷ Φιλοκτήτῃ ἐποίησε

φαγέδαινα ἥ μου σάρκας ἐσθίει ποδός,

ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ ἐσθίει τὸ θοινᾶται μετέθηκεν. καὶ

---

8 ράιδιον 9 Ἐπιχάρην **Tyrwhittus**: ἤτει χάριν εἶδον **apogr**: ἴδον μαραθῶνα δὲ 10 καθίζοντα **apogr** ἄν (ἂν) γ' ἐράμενος **apogr**: ἂν γεράμενοσ γευσάμενος **Tyrwhittus** 11 φαίνεσθ; πῶσ πάντως **Hermannus** 12 ἔστι 14 ἐπὶ τὰ **apogr**: ἔπειτα 15 ἁρμόττον ὅσον **apogr**: ἁρμόττοντοσ ὅσον 16 ἐπῶν] ἐπεκτάσεων **Tyrwhittus** ἀντιθεμένων **apogr** τῶν ⟨κυρίων⟩ ὀνομάτων **conieceram** 18 ἰδεῶν **apogr**: εἰδέων (**cf 19. 1456b 3**) μετὰ τιθεὶσ 19 κατ' ἴδοι ἰαμβεῖον **apogr**: ἰάμβιον 20 μεταθέντος **Aldina** 21 ⟨καὶ⟩ εἰωθότος **Spengelius** 22 τῶι φιλοκτήτη 23 φαγέδαινα **Riccardianus 16**, φαγάδαινα **corr Vaticanus 1400**: φαγάδενα φαγέδαινα δή **Boeckhius**, φαγέδαιναν ἥ **Hermannus**, φαγέδαιν' ἀεί **Nauckius** 24 θοίναται

νῦν δέ μ' ἐὼν ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ ἀειδής,

εἴ τις λέγοι τὰ κύρια μετατιθείς

νῦν δέ μ' ἐὼν μικρός τε καὶ ἀσθενικὸς καὶ ἀειδής.

καὶ

δίφρον τ' αἰκέλιον καταθεὶς ὀλίγην τε τράπεζαν.

δίφρον μοχθηρὸν καταθεὶς μικράν τε τράπεζαν.

καὶ τὸ «ἠιόνες βοόωσιν» ἠιόνες κράζουσιν. ἔτι δὲ Ἀριφράδης τοὺς τραγῳδοὺς ἐκωμῴδει, ὅτι ἃ οὐδεὶς ἂν εἴποι ἐν τῇ διαλέκτῳ τούτοις χρῶνται, οἷον τὸ δωμάτων ἄπο ἀλλὰ μὴ ἀπὸ δωμάτων καὶ τὸ σέθεν καὶ τὸ ἐγὼ δέ νιν καὶ τὸ
1459a Ἀχιλλέως πέρι ἀλλὰ μὴ περὶ Ἀχιλλέως καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. διὰ γὰρ τὸ μὴ εἶναι ἐν τοῖς κυρίοις ποιεῖ τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ἐν τῇ λέξει ἅπαντα τὰ τοιαῦτα· ἐκεῖνος δὲ τοῦτο ἠγνόει. ἔστιν δὲ μέγα μὲν τὸ ἑκάστῳ τῶν εἰρημένων πρεπόν-

---

1458b 25 Odyss. 9, 515 νῦν δέ μ' ἐὼν ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ ἄκικυς. schol. ἄκικυς] γρ. ἀεικής Marc. Eustathius p. 1643, 6 ἄκικυς. γράφεται δὲ ἔν τισι καὶ ἀεικής. Idem 1642, 30 ὅτι τὸ ὀλίγος οὐ μόνον ἐπὶ πλήθους ἀλλ' ἰδοὺ ἐνταῦθα ἐπὶ μεγέθους ληφθὲν τὸν μικρὸν ἐσήμανεν. ὃ φαίνεται καὶ ἐν τῷ . . ὀλίγην τε τράπεζαν.
29 Odyss. 20, 259 δίφρον ἀεικέλιον καταθεὶς ὀλίγην τε τράπεζαν.
31 Il. 17, 265.

---

25 δέ μ' ἐὼν Homerus, apogr: δὲ μεὼν (μ' αἰὼν alia apogr, idem margo Vrbinatis) ἀειδὴσ ἄκικυς Homerus, Riccardianus 16 27 δέ μεὼν μικρός τε Homerus, Riccardianus 16: μικρὸσ δὲ ἀειδὴσ 29 τ' αἰκέλιον scripsi: τε ἀεικέλιον δίφρον ἀεικέλιον Homerus 31 ἠιόνες βοόωσιν Homerus, apogr: ἴωνεσ βοῶσιν ἠιόνες apogr: ἢ ἴωνεσ 31 ἀριφράδης apogr: ἀρειφράδησ 32 εἴποι apogr: εἴπηι 34 ἀποδωμάτων ἐγω 1459a 1 ἄλλα 4 τὸ apogr: τῶι

τως χρῆσθαι, καὶ διπλοῖς ὀνόμασι καὶ γλώτταις, πολὺ δὲ μέγιστον τὸ μεταφορικὸν εἶναι. μόνον γὰρ τοῦτο οὔτε παρ' ἄλλου ἔστι λαβεῖν εὐφυίας τε σημεῖόν ἐστι· τὸ γὰρ εὖ μεταφέρειν τὸ τὸ ὅμοιον θεωρεῖν ἐστιν. τῶν δ' ὀνομάτων τὰ μὲν διπλᾶ μάλιστα ἁρμόττει τοῖς διθυράμβοις, αἱ δὲ γλῶτται τοῖς ἡρωικοῖς, αἱ δὲ μεταφοραὶ τοῖς ἰαμβείοις. καὶ ἐν μὲν τοῖς ἡρωικοῖς ἅπαντα χρήσιμα τὰ εἰρημένα, ἐν δὲ τοῖς ἰαμβείοις διὰ τὸ ὅτι μάλιστα λέξιν μιμεῖσθαι ταῦτα ἁρμόττει τῶν ὀνομάτων ὅσοις κἂν ἐν [ὅσοις] λόγοις τις χρήσαιτο· ἔστι δὲ τὰ τοιαῦτα τὸ κύριον καὶ μεταφορὰ καὶ κόσμος.

περὶ μὲν οὖν τραγῳδίας καὶ τῆς ἐν τῷ πράττειν μιμή-
23 σεως ἔστω ἡμῖν ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· περὶ δὲ τῆς διηγηματικῆς καὶ ἐν μέτρῳ μιμητικῆς, ὅτι δεῖ τοὺς μύθους καθάπερ ἐν ταῖς τραγῳδίαις συνιστάναι δραματικοὺς καὶ περὶ μίαν πρᾶξιν ὅλην καὶ τελείαν ἔχουσαν ἀρχὴν καὶ

1459a 6 conf. ad 21. 1457b 7. 8 rhet. 3, 11. 1412a 11 δεῖ δὲ μεταφέρειν ἀπὸ οἰκείων καὶ μὴ φανερῶν οἷον καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ τὸ ὅμοιον καὶ ἐν πολὺ διέχουσι θεωρεῖν εὐστόχου. top. 6, 2. 140a 10 πάντες γὰρ οἱ μεταφέροντες κατά τινα ὁμοιότητα μεταφέρουσιν. rhet. 2, 20. 1394a 5. 9 rhet. 3, 3. 1406b 1 χρησιμωτάτη ἡ διπλῆ λέξις τοῖς διθυραμβοποιοῖς . . αἱ δὲ γλῶτται τοῖς ἐποποιοῖς . . ἡ μεταφορὰ τοῖς ἰαμβείοις. 11 conf. 24. 1459b 35. 12 ἰαμβείοις] conf. 4. 1449a 23. 13 rhet. 3, 2. 1404a 32. conf. ad 21. 1457a 31. 19 conf. 7. 1450b 24 sqq.

---

6 π,ᾰρ' ἄλλου 7 ἐστὶ σημεῖον ἐστὶ γᾶρ εὖ 9 διπλὰ 10 et 12 ἰαμβείοις apogr: ἰαμβίοισ 13 κἂν Harlesius, καὶ ἐν λόγοις τις χρήσεται Riccardianus 16, Parisinus 2038: καὶ ἐν ὅσοισ λόγοισ τί χρήσαιτο 17 ἐν ἑξαμέτρῳ Heinsius 18 συνιστᾶναι 19 πράξιν

μέσα καὶ τέλος, ἵν' ὥσπερ ζῷον ἓν ὅλον ποιῇ τὴν οἰκείαν ἡδονήν, δῆλον καὶ μὴ ὁμοίας ἱστορίας τὰς συνήθεις εἶναι, ἐν αἷς ἀνάγκη οὐχὶ μιᾶς πράξεως ποιεῖσθαι δήλωσιν ἀλλ' ἑνὸς χρόνου, ὅσα ἐν τούτῳ συνέβη περὶ ἕνα ἢ πλείους, ὧν ἕκαστον ὡς ἔτυχεν ἔχει πρὸς ἄλληλα. ὥσπερ γὰρ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἥ τ' ἐν Σαλαμῖνι ἐγένετο ναυμαχία καὶ ἡ ἐν Σικελίᾳ Καρχηδονίων μάχη οὐδὲν πρὸς τὸ αὐτὸ συντείνουσαι τέλος, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐφεξῆς χρόνοις ἐνίοτε γίνεται θάτερον μετὰ θάτερον, ἐξ ὧν ἓν οὐδὲν γίνεται τέλος. σχεδὸν δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ποιητῶν τοῦτο δρῶσι. διὸ ὥσπερ εἴπομεν ἤδη καὶ ταύτῃ θεσπέσιος ἂν φανείη Ὅμηρος παρὰ τοὺς ἄλλους, τῷ μηδὲ τὸν πόλεμον καίπερ ἔχοντα ἀρχὴν καὶ τέλος ἐπιχειρῆσαι ποιεῖν ὅλον· λίαν γὰρ ἂν μέγας καὶ οὐκ εὐσύνοπτος ἔμελλεν ἔσεσθαι, ἢ τῷ μεγέθει μετριάζοντα καταπεπλεγμένον τῇ ποικιλίᾳ. νῦν δ' ἓν μέρος ἀπολαβὼν ἐπεισοδίοις κέχρηται αὐτῶν

25 Herodotus 7, 166 καὶ τάδε λέγουσι, ὡς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης ἔν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλκαν τὸν Καρχηδόνιον καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἕλληνας τὸν Πέρσην. 30 εἴπομεν 8. 1451a 23—29.

20 ποιῇ apogr: ποιεῖ οἰκεῖαν ἡδονὴν 21 ἱστορίαις τὰς συνθέσεις Tyrwhittus 24 ἕκαστα Hermannus προσάλληλα 25 ἥ apogr: ἥ sed η in litura σαλαμῖνι apogr: σαλαμίνη 26 ναυμαχία apogr: ναύμαχοσ σικελία 28 μετὰ θάτερον Hermannus: μετὰ θατέρου 30 δι' ὃ ταύτη 31 τῷ Riccardianus 16, Aldina 1536: τὸ μὴ δὲ 33 μέγα rec corr μέγασ οὐκευσύνοπτοσ μέγα καὶ οὐκ εὐσύνοπτον et 34 μετριάζον Bursianus 34 τῆι ποικιλία 35 αὐτοῦ Heinsius

πολλοῖς, οἷον νεῶν καταλόγῳ καὶ ἄλλοις ἐπεισοδίοις οἷς διαλαμβάνει τὴν ποίησιν. οἱ δ' ἄλλοι περὶ ἕνα ποιοῦσι καὶ περὶ ἕνα χρόνον καὶ μίαν πρᾶξιν πολυμερῆ, οἷον ὁ 1459b
τὰ Κύπρια ποιήσας καὶ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα. τοιγαροῦν ἐκ μὲν Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας μία τραγῳδία ποιεῖται ἑκατέρας ἢ δύο μόναι, ἐκ δὲ Κυπρίων πολλαὶ καὶ τῆς μικρᾶς Ἰλιάδος πλέον ὀκτώ, οἷον ὅπλων κρίσις, Φιλοκτή-

---

1459b 3 conf. 8. 1451a 28 sq. 17. 1455b 17—23; 26. 1462b 5—10. 5 Procli chrestom. p. 459, 9 Gaisf. ἑξῆς δ' ἐστὶν Ἰλιάδος μικρᾶς βιβλία τέσσαρα Λέσχεω Μιτυληναίου περιέχοντα τάδε. ἡ τῶν ὅπλων κρίσις γίνεται καὶ Ὀδυσσεὺς κατὰ βούλησιν Ἀθηνᾶς λαμβάνει, Αἴας δ' ἔμμανὴς γενόμενος τήν τε λείαν τῶν Ἀχαιῶν λυμαίνεται καὶ ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. μετὰ ταῦτα Ὀδυσσεὺς λοχήσας Ἕλενον λαμβάνει καὶ χρήσαντος περὶ τῆς ἁλώσεως τούτου Διομήδης ἐκ Λήμνου Φιλοκτήτην ἀνάγει. . . . καὶ Νεοπτόλεμον Ὀδυσσεὺς ἐκ Σκύρου ἀγαγὼν τὰ ὅπλα δίδωσι τὰ τοῦ πατρός, καὶ Ἀχιλλεὺς αὐτῷ φαντάζεται. Εὐρύπυλος δὲ ὁ Τηλέφου ἐπίκουρος τοῖς Τρωσὶ παραγίνεται καὶ ἀριστεύοντα αὐτὸν ἀποκτείνει Νεοπτόλεμος. καὶ οἱ Τρῶες πολιορκοῦνται· καὶ Ἐπειὸς κατ' Ἀθηνᾶς προαίρεσιν τὸν δούρειον ἵππον κατασκευάζει· Ὀδυσσεύς τε αἰκισάμενος ἑαυτὸν κατάσκοπος εἰς Ἴλιον παραγίνεται καὶ ἀναγνωρισθεὶς ὑφ' Ἑλένης περὶ τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως συντίθεται [cf. Od. 4, 240—264. Eurip. Hecub. 237 sqq. Rhes. 488 sqq. 700 sqq. Aristoph. Vesp. 351], κτείνας τέ τινας τῶν Τρώων ἐπὶ τὰς ναῦς ἀφικνεῖται. καὶ μετὰ ταῦτα σὺν Διομήδει τὸ παλλάδιον ἐκκομίζει ἐκ τῆς Ἰλίου. ἔπειτα εἰς τὸν δούρειον ἵππον τοὺς ἀρίστους ἐμβιβάσαντες τάς τε σκηνὰς καταφλέξαντες οἱ λοιποὶ τῶν Ἑλλήνων εἰς Τένεδον ἀνάγονται. οἱ δὲ Τρῶες τῶν κακῶν ὑπολαβόντες ἀπηλλάχθαι τόν τε δούρειον ἵππον εἰς τὴν πόλιν εἰσδέχονται διελόντες μέρος τι τοῦ τείχους καὶ εὐωχοῦνται ὡς

---

36 κατὰ λόγωι . οἷς Riccardianus 16, Aldina 1536: δὶσ (ut est in apogr) sed erasum 1459b 1 πράξιν 2 Κύπρια Tyrwhittus (cf 4): κυπρικὰ τοί γὰρ ὀῦν 4 μόναισ (αι rec sup scr), αι rec sup scr καὶ ἐκ Riccardianus 16

της, Νεοπτόλεμος, Εὐρύπυλος, πτωχεία, Λάκαιναι, Ἰλίου πέρσις καὶ ἀπόπλους καὶ Σίνων καὶ Τρῳάδες. ἔτι δὲ 24
[ἔτι δὲ] τὰ εἴδη ταὐτὰ δεῖ ἔχειν τὴν ἐποποιίαν τῇ τραγῳδίᾳ, ἢ γὰρ ἁπλῆν ἢ πεπλεγμένην ἢ ἠθικὴν ἢ παθητικήν· καὶ τὰ μέρη ἔξω μελοποιίας καὶ ὄψεως ταὐτά· καὶ γὰρ περιπετειῶν δεῖ καὶ ἀναγνωρίσεων καὶ παθημάτων. ἔτι τὰς διανοίας καὶ τὴν λέξιν ἔχειν καλῶς. οἷς ἅπασιν Ὅμηρος κέχρηται καὶ πρῶτος καὶ ἱκανῶς. καὶ γὰρ καὶ τῶν ποιημάτων ἑκάτερον συνέστηκεν ἡ μὲν Ἰλιὰς ἁπλοῦν καὶ παθητικόν, ἡ δὲ Ὀδύσσεια πεπλεγμένον, ἀναγνώρισις γὰρ διόλου καὶ ἠθική. πρὸς γὰρ τούτοις λέξει καὶ διανοίᾳ

νενικηκότες τοὺς Ἕλληνας. 460, 17 Gaisf. ἕπεται δὲ τούτοις Ἰλίου πέρσιδος βιβλία β' Ἀρκτίνου Μιλησίου . . . . 461, 3 καὶ Σίνων τοὺς πυρσοὺς ἀνίσχει τοῖς Ἀχαιοῖς πρότερον εἰσεληλυθὼς προσποίητος· οἱ δὲ ἐκ Τενέδου προσπλεύσαντες καὶ οἱ ἐκ τοῦ δουρείου ἵππου ἐπιπίπτουσι τοῖς πολεμίοις καὶ πολλοὺς ἀνελόντες τὴν πόλιν κατὰ κράτος λαμβάνουσι . . . . Κασσάνδραν δὲ Αἴας ὁ Ἰλέως πρὸς βίαν ἀποσπῶν συνεφέλκεται τὸ τῆς Ἀθηνᾶς ξόανον . . . . 461, 17 [ex alia Iliuperside quam Stesichori esse suspicantur (Iahn. *Bilderchroniken* p. 112; Michaelis Herm. 14, 481)] καὶ Ὀδυσσέως Ἀστυάνακτα ἀνελόντος Νεοπτόλεμος Ἀνδρομάχην γέρας λαμβάνει. καὶ τὰ λοιπὰ λάφυρα διανέμονται. Δημοφῶν δὲ καὶ Ἀκάμας Αἴθραν εὑρόντες ἄγουσι μεθ' ἑαυτῶν. ἔπειτα ἐμπρήσαντες τὴν πόλιν Πολυξένην σφαγιάζουσιν ἐπὶ τὸν τοῦ Ἀχιλλέως τάφον. 8 conf. 18. 1455b 32. 10 conf. 6. 1450a 8; 5. 1449b 16. 11 conf. 11. 1452b 9 sqq.

---

6 πτωχεῖα λάκαιναι (sic) 7 ⁊ρωϊάδες, τ rec sup scr ἔτι δὲ bis 8 et 10 ταῦτα rec corr ταυτὰ 8 δεῖ apogr: δὴ 9 ἁπλὴν 11 περὶ πετειῶν sed corr in litura 13 ἱκανῶς apogr: ἱκανὸσ 14 πονημάτων corr in litura 15 παθητικὸν ἀναγνωρίσεις Christius 16 δἰόλου ἠθικὴ, ὸν (ὸγ sup scr) rec

πάντα ὑπερβέβληκεν. διαφέρει δὲ κατά τε τῆς συστάσεως τὸ μῆκος ἡ ἐποποιία καὶ τὸ μέτρον. τοῦ μὲν οὖν μήκους ὅρος ἱκανὸς ὁ εἰρημένος· δύνασθαι γὰρ δεῖ συνορᾶσθαι τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος. εἴη δ' ἂν τοῦτο, εἰ τῶν μὲν ἀρχαίων ἐλάττους αἱ συστάσεις εἶεν, πρὸς δὲ τὸ πλῆθος τραγῳδιῶν τῶν εἰς μίαν ἀκρόασιν τιθεμένων παρήκοιεν. ἔχει δὲ πρὸς τὸ ἐπεκτείνεσθαι τὸ μέγεθος πολύ τι ἡ ἐποποιία ἴδιον διὰ τὸ ἐν μὲν τῇ τραγῳδίᾳ μὴ ἐνδέχεσθαι ἅμα πραττόμενα πολλὰ μέρη μιμεῖσθαι ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν ὑποκριτῶν μέρος μόνον· ἐν δὲ τῇ ἐποποιίᾳ διὰ τὸ διήγησιν εἶναι ἔστι πολλὰ μέρη ἅμα ποιεῖν περαινόμενα, ὑφ' ὧν οἰκείων ὄντων αὔξεται ὁ τοῦ ποιήματος ὄγκος. ὥστε τοῦτ' ἔχει τὸ ἀγαθὸν εἰς μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ μεταβάλλειν τὸν ἀκούοντα καὶ ἐπεισοδιοῦν ἀνομοίοις ἐπεισοδίοις· τὸ γὰρ ὅμοιον ταχὺ πληροῦν ἐκπίπτειν ποιεῖ τὰς τραγῳδίας. τὸ δὲ μέτρον τὸ ἡρωικὸν ἀπὸ τῆς πείρας ἥρμοκεν. εἰ γάρ τις ἐν ἄλλῳ τινὶ μέτρῳ διηγηματικὴν μίμησιν ποιοῖτο ἢ ἐν πολλοῖς, ἀπρεπὲς ἂν φαίνοιτο· τὸ γὰρ ἡρωικὸν στασιμώτατον καὶ ὀγκωδέστατον τῶν μέτρων ἐστίν, διὸ καὶ γλώττας καὶ μεταφορὰς δέχεται μάλιστα· περιττὴ γὰρ καὶ ἡ διηγηματικὴ μίμησις τῶν ἄλλων. τὸ δὲ ἰαμβεῖον καὶ τετράμετρον

---

18 conf. 5. 1449b 11 sq. 19 conf. 7. 1451a 5, 10. 34 sqq. conf. 4. 1449a 22 sqq.

---

sup scr 17 πάντας **Laurentianus** ʟx **21, Aldina** 21 πρὸς δὲ **apogr:** πρόσθε 26 τῆι ἐποποιία 32 ἥρμοκεν **apogr:** ἥρμωκεν γὰρ τίσ 33 διηγηματικὴν **apogr:** διηγητικὴν 35 δι' ὃ 37 μίμησις **apogr:** κίνησισ **(cf rhet 3, 11. 1412a 9)** ἰαμ-

1460 a κινητικὰ καὶ τὸ μὲν ὀρχηστικόν, τὸ δὲ πρακτικόν. ἔτι δὲ ἀτοπώτερον εἰ μιγνύοι τις αὐτά, ὥσπερ Χαιρήμων. διὸ οὐδεὶς μακρὰν σύστασιν ἐν ἄλλῳ πεποίηκεν ἢ τῷ ἡρῴῳ, ἀλλ' ὥσπερ εἴπομεν αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει τὸ ἁρμόττον αὐτῇ [δι]αἱρεῖσθαι. Ὅμηρος δὲ ἄλλα τε πολλὰ ἄξιος ἐπαινεῖσθαι καὶ δὴ καὶ ὅτι μόνος τῶν ποιητῶν οὐκ ἀγνοεῖ ὃ δεῖ ποιεῖν αὐτόν. αὐτὸν γὰρ δεῖ τὸν ποιητὴν ἐλάχιστα λέγειν· οὐ γάρ ἐστι κατὰ ταῦτα μιμητής. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτοὶ μὲν δι' ὅλου ἀγωνίζονται, μιμοῦνται δὲ ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις· ὁ δὲ ὀλίγα φροιμιασάμενος εὐθὺς εἰσάγει ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ ἄλλο τι ἦθος καὶ οὐδέν' ἀήθη ἀλλ' ἔχοντα ἤθη. δεῖ μὲν οὖν ἐν ταῖς τραγῳδίαις ποιεῖν τὸ θαυμαστόν, μᾶλλον δ' ἐνδέχεται ἐν τῇ ἐποποιίᾳ τὸ ἄλογον, δι' ὃ συμβαίνει μάλιστα τὸ θαυμαστόν, διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν εἰς τὸν πράττοντα, ἐπεὶ [τὰ] τὰ περὶ τὴν Ἕκτορος δίωξιν ἐπὶ σκηνῆς ὄντα γελοῖα ἂν φανείη, οἱ

1460 a 2 conf. 1. 1447 b 21. 4 εἴπομεν 4. 1449 a 24. 5 sqq. conf. 3. 1448 a 22. 15 conf. 25. 1460 b 26. Il. 22, 205 λαοῖσιν δ' ἀνένευε καρήατι δῖος Ἀχιλλεύς. schol. Venet. A. 595 a 42

βεῖον apogr: ἰαμβίον 1460 a 1 κινητικὰ καὶ scripsi: κινητικαὶ ὀρχηστικὸν 2 μιγνύοι Ald, μιγνύει apogr: μὴγνύη, fuit μὴ, et η extremum in litura corr τίσ αὐτὰ δι' ὃ οὐδεὶς apogr: οὐδ' εἰσ 3 τῷ apogr: τὸ ἡρώωι 4 αὐτῇ apogr: αὐτὴ αἱρεῖσθαι Bonitzius: διαιρεῖσθ 8 μιμητὴσ 10 εἰσ ἄγει 11 ἦθος] εἶδος Bursianus οὐδέν' ἀήθη apogr: οὐδένα ἤθη ἔχοντα ἦθος Christius 12 θαυμαστὸν 13 τῆι ἐποποιΐα ἄλογον Victorius: ἀνάλογον δι' ὃ Victorius: διὸ θαυμαστὸν 14 ἐπεὶ τὰ apogr: ἔπειτα τὰ an fuit ἐπεὶ καὶ τά? 15 ἐπισκηνῆσ

μὲν ἑστῶτες καὶ οὐ διώκοντες, ὁ δὲ ἀνανεύων, ἐν δὲ τοῖς ἔπεσιν λανθάνει. τὸ δὲ θαυμαστὸν ἡδύ· σημεῖον δέ, πάντες γὰρ προστιθέντες ἀπαγγέλλουσιν ὡς χαριζόμενοι. δεδίδαχεν δὲ μάλιστα Ὅμηρος καὶ τοὺς ἄλλους ψευδῆ λέγειν ὡς δεῖ. ἔστι δὲ τοῦτο παραλογισμός. οἴονται γὰρ ἄνθρωποι, ὅταν τουδὶ ὄντος τοδὶ ᾖ ἢ γινομένου γίνηται, εἰ τὸ ὕστερον ἔστιν, καὶ τὸ πρότερον εἶναι ἢ γίνεσθαι· τοῦτο δέ ἐστι ψεῦδος. διὸ δή, ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἄλλο δ' ὃ τούτου ὄντος ἀνάγκη εἶναι ἢ γενέσθαι ᾖ, προσθεῖναι· διὰ γὰρ τὸ τοῦτο εἰδέναι ἀληθὲς ὄν, παραλογίζεται ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πρῶτον ὡς ὄν. παράδειγμα δὲ τοῦτο ἐκ τῶν Νίπτρων. προαιρεῖσθαί τε δεῖ ἀδύνατα εἰκότα μᾶλλον ἢ δυνατὰ ἀπίθανα· τούς τε λόγους μὴ συνίστασθαι ἐκ μερῶν ἀλόγων, ἀλλὰ μάλιστα μὲν μη-

---

Bekk. Μεγακλείδης πλάσμα εἶναί φησι τοῦτο τὸ μονομάχιον· πῶς γὰρ τοσαύτας μυριάδας νεύματι Ἀχιλλεὺς ἀπέστρεφεν; **[cf. Porphyrii quaest. Homer. ed. Schrader. p. 257 sq. et p. 414.]** **20 soph. elench. 5. 167 b 1** ὁ δὲ παρὰ τὸ ἑπόμενον ἔλεγχος διὰ τὸ οἴεσθαι ἀντιστρέφειν τὴν ἀκολούθησιν. ὅταν γὰρ τοῦδε ὄντος ἐξ ἀνάγκης τοδὶ ᾖ, καὶ τοῦδε ὄντος οἴονται καὶ θάτερον εἶναι ἐξ ἀνάγκης κτλ. **cf. rhet. 2, 24. 1401 b 20. anal. post. 1, 12. 78 a 8.** **26 Odyss. 19, 164—260.**

---

17 δὲ **20** ὅτ' ἂν **21** τοῦ διόντοσ, **rec corr** τουδὶ ὄντοσ τοδὶ ᾖ ἢ **apogr:** τὸ δί ἦν, **rec corr** τὸ δὶ ἢ εἰ] ἢ, **sed in marg rec** εἰ ἔστιν **22** γενέσθαι **Christius** δι' ὃ δὴ **23** δεί **Bonitzius, Christius** ἀν ἄλλο δὲ **codex Robortelli, Bonitzius,** ἄλλο δ' ὃ **scripsi,** ἄλλο ὃ **Christius:** ἄλλου δὲ, **rec corr** ἀλλ' οὐδὲ **24** ᾖ **scripsi:** ῆ ἢ **inducit Bonitzius, item Christius** **25** ὂν **prius in litura, uidetur** ὢν **fuisse** ὂν **26** τούτων **apogr,** τούτου **codex Robortelli** νίπτρων **apogr:** νίπτρω προαιρείσθαι τὲ **27** ἀπίθανα **apogr:** ἀπείθανα

δὲν ἔχειν ἄλογον, εἰ δὲ μή, ἔξω τοῦ μυθεύματος, ὥσπερ Οἰδίπους τὸ μὴ εἰδέναι πῶς ὁ Λάιος ἀπέθανεν, ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ δράματι, ὥσπερ ἐν Ἠλέκτρᾳ οἱ τὰ Πύθια ἀπαγγέλλοντες ἢ ἐν Μυσοῖς ὁ ἄφωνος ἐκ Τεγέας εἰς τὴν Μυσίαν ἥκων. ὥστε τὸ λέγειν ὅτι ἀνῄρητο ἂν ὁ μῦθος γελοῖον· ἐξ ἀρχῆς γὰρ οὐ δεῖ συνίστασθαι τοιούτους, ἂν δὲ θῇ καὶ φαίνηται εὐλογωτέρως, ἐνδέχεσθαι καὶ ἄτοπον, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐν Ὀδυσσείᾳ ἄλογα τὰ περὶ τὴν ἔκθεσιν ὡς οὐκ ἂν ἦν ἀνεκτὰ δῆλον
1460b ἂν γένοιτο, εἰ αὐτὰ φαῦλος ποιητὴς ποιήσειεν· νῦν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς ὁ ποιητὴς ἀφανίζει ἡδύνων τὸ ἄτοπον. τῇ δὲ λέξει δεῖ διαπονεῖν ἐν τοῖς ἀργοῖς μέρεσιν καὶ μήτε ἠθικοῖς μήτε διανοητικοῖς· ἀποκρύπτει γὰρ πάλιν ἡ λίαν λαμπρὰ λέξις τά τε ἤθη καὶ τὰς διανοίας.

περὶ δὲ προβλημάτων καὶ λύσεων, ἐκ πόσων τε καὶ 25

---

30 conf. 14. 1453b 31. Sophocles Oedip. Reg. 103 sqq. 31 Sophoclis Electr. 681 sqq. schol. 682 Iahn. οὔπω ἦν ἐπὶ Ὀρέστου ὁ Πυθικὸς ἀγών. 32 Μυσοῖς Aeschyli; ὁ ἄφωνος] Τήλεφος, cf. Nauckii trag. graec. frgm. p. 35. 35 Odyss. 13, 119 sqq. κὰδ δ' ἄρ' ἐπὶ ψαμάθῳ ἔθεσαν δεδμημένον ὕπνῳ. schol. p. 563—565 Dind. τὴν τῶν Φαιάκων ἀτοπίαν καθ' ἣν τὸν Ὀδυσσέα καθεύδοντα μὴ διυπνίσαντες εἰς τὴν γῆν κατέθεντο τοῦ τε Ὀδυσσέως τὸν ἄκαιρον ὕπνον διαλύειν πειρώμενος ὁ Ποντικὸς Ἡρακλείδης φησὶν ἀτόπους εἶναι τοὺς ἐξ ὧν εἴρηκεν ὁ ποιητὴς μὴ στοχαζομένους περὶ τοῦ παντὸς τρόπου τῶν Φαιάκων κτλ. Eustathius p. 1733, 5. [cf. Porphyr. Schraderi p. 415.]

---

29 μὴ 30 ὁ λάιος Riccardianus 16: ὁ ϊόλαοσ 31 ἠλέκτρα 32 ἔκτεγέασ ἥκων ὥστε apogr: ἤκωνοστε, rec corr ἥκων ώστε 33 ἀνῄρητο apogr: ἀνήρειτο γέλοιον 34 δεθῆι, rec corr δὲ 35 ἀποδέχεσθαι apogr ὀδυσσεία 1460b 1 ποιήσειε Heinsius: ποιήσει 5 τά τε apogr: τὰ δὲ

ποίων [ἂν] εἰδῶν ἐστιν, ὧδ' ἂν θεωροῦσιν γένοιτ' ἂν φανερόν. ἐπεὶ γάρ ἐστι μιμητὴς ὁ ποιητὴς ὡσπερανεὶ ζωγράφος ἤ τις ἄλλος εἰκονοποιός, ἀνάγκη μιμεῖσθαι τριῶν ὄντων τὸν ἀριθμὸν ἕν τι ἀεί, ἢ γὰρ οἷα ἦν ἢ ἔστιν, ἢ οἷά φασιν καὶ δοκεῖ, ⟨ἢ⟩ οἷα εἶναι δεῖ. ταῦτα δ' ἐξαγγέλλεται λέξει * * ἢ καὶ γλώτταις καὶ μεταφοραῖς, καὶ πολλὰ πάθη τῆς λέξεώς ἐστί, δίδομεν γὰρ ταῦτα τοῖς ποιηταῖς. πρὸς δὲ τούτοις οὐχ ἡ αὐτὴ ὀρθότης ἐστὶν τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς οὐδὲ ἄλλης τέχνης καὶ ποιητικῆς. αὐτῆς δὲ τῆς ποιητικῆς διττὴ ἁμαρτία, ἡ μὲν γὰρ καθ' αὑτήν, ἡ δὲ κατὰ συμβεβηκός. εἰ μὲν γὰρ προείλετο μιμήσασθαι * * ἀδυναμίαν, αὐτῆς ἡ ἁμαρτία· εἰ δὲ τὸ προελέσθαι μὴ ὀρθῶς ἀλλὰ τὸν ἵππον ⟨ἅμ'⟩ ἄμφω τὰ δεξιὰ προβεβληκότα ἢ τὸ καθ' ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημα οἷον τὸ κατ' ἰατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην [ἢ ἀδύνατα πεποίηται]

---

13 conf. 22. 1458 a 31—1458 b 5.

---

7 ἂν primum om apogr 8 ώσπερανεὶ Laurentianus LX 21: ὥσπερ ἂν εἰ sed rec corr αν εἶ ἢ] εἴ, ἢ rec sup scr 9 εἰκονοποιὸσ τὸν ἀριθμὸν Riccardianus 16, τῷ ἀριθμῷ alia apogr: τῶν ἀριθμῶν 10 ἀεὶ σία prius οἷα φασὶν 11 ἢ add apogr δεῖν, sed ν rec add in lacuna cuius indicium feci putaui ἢ κυρίοις ὀνόμασιν omissa esse 12 ἐστι 13 οὐχ'ή 15 διττὴ ή apogr 16 καθ'αὐτήν κατ' αὐτὴν Laurentianus LX 21 κατασυμβεβηκὸσ εἰ] ἡ, ει rec sup scr 17 mancam orationem significaui, sententia uidetur sic suppleri ὀρθῶς, ἥμαρτε δ' ἐν τῷ μιμήσασθαι (siue ἀπεργάσασθαι) δι' αὐτῆς apogr: ἄυτ h. e. αὕτης, unde αὕτη alia apogr εἰ Riccardianus 16: ἡ 18 ἅμ' addidi 19 προβεβληκότα, ε in litura 20 ἢ ἀδύνατα πεποίηται induxit Duentzerus (cf 23)

ὁποιανοῦν, οὐ καθ' ἑαυτήν. ὥστε δεῖ τὰ ἐπιτιμήματα ἐν τοῖς προβλήμασιν ἐκ τούτων ἐπισκοποῦντα λύειν. πρῶτον μὲν τὰ πρὸς αὐτὴν τὴν τέχνην· ⟨εἰ⟩ ἀδύνατα πεποίηται, ἡμάρτηται, ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει, εἰ τυγχάνει τοῦ τέλους τοῦ αὐτῆς, τὸ γὰρ τέλος εἴρηται, εἰ οὕτως ἐκπληκτικώτερον ἢ αὐτὸ ἢ ἄλλο ποιεῖ μέρος. παράδειγμα ἡ τοῦ Ἕκτορος δίωξις. εἰ μέντοι τὸ τέλος ἢ μᾶλλον ⟨ἢ⟩ ἧττον ἐνεδέχετο ὑπάρχειν καὶ κατὰ τὴν περὶ τούτων τέχνην, ἡμαρτῆσθαι οὐκ ὀρθῶς· δεῖ γὰρ εἰ ἐνδέχεται ὅλως μηδαμῇ ἡμαρτῆσθαι. ἔτι ποτέρων ἐστὶ τὸ ἁμάρτημα, τῶν κατὰ τὴν τέχνην ἢ κατ' ἄλλο συμβεβηκός; ἔλαττον γὰρ εἰ μὴ ᾔδει ὅτι ἔλαφος θήλεια κέρατα οὐκ ἔχει ἢ εἰ ἀμιμήτως ἔγραψεν. πρὸς δὲ τούτοις ἐὰν ἐπιτιμᾶται ὅτι οὐκ ἀληθῆ, ἀλλ' ἴσως δεῖ, οἷον καὶ Σοφοκλῆς

---

26 conf. 24. 1460a 15. 31 Pindarus Olymp. 3, 52 χρυσόκερων ἔλαφον θήλειαν. schol. ὅτι ἐπιμελῶς οἱ ποιηταὶ τὴν θήλειαν ἔλαφον κέρατα ἔχουσαν εἰσάγουσι, καθάπερ καὶ τὴν θηλάζουσαν τὸν Τήλεφον γράφουσι καὶ πλάττουσι. τέτακται δὲ καὶ παρὰ Ἀνακρέοντι κτλ. Callimach. hymn. in Dian. 102 κεράων δ' ἀπελάμπετο χρυσός. schol. σημείωσαι ὅτι τὰς θηλείας ἐλάφους κερατοφόρους εἶπε. Aelian. de nat. anim. 7, 39 ὅσοι λέγουσι θῆλυν ἔλαφον κέρατα οὐ φύειν, οὐκ αἰδοῦνται τοὺς τοῦ ἐναντίου μάρτυρας.

---

21 ὁποίαν ὀῦν ἑαυτὴν 22 τὰ] τὰ (εἰ superscr.) sic, εἰ non ἂν rec sup scr 23 εἰ addidi, cf 20 24 αὐτῆς Riccardianus 16: αὐτῆσ 25 εἰ] οἷον εἰ Riccardianus 16 et Parisinus 2038 27 ἢ alt rec add ⟨ἢ μὴ⟩ ἧττον Veberwegius καὶ κὰτὰ 28 (ἡ superscr.) μαρτῆσθαι, ἡ rec sup scr 29 μηδαμῇ, fuit μὴ ἔστι 30 συμβεβηκὸσ 31 (ἢ superscr.) εἴδει, ἢ rec sup scr 32 ἡ η ἀμιμήτωσ, rec corr ἢ εἰ 33 ἴσωσ, sed in marg rec οἵους conieceram ἴσως ⟨ὡς⟩

ἔφη αὐτὸς μὲν οἵους δεῖ ποιεῖν, Εὐριπίδην δὲ οἷοι εἰσίν, ταύτῃ λυτέον. εἰ δὲ μηδετέρως, ὅτι οὕτω φασίν· οἷον τὰ περὶ θεῶν, ἴσως γὰρ οὔτε βέλτιον οὔτε λέγειν οὔτ᾽ ἀληθῆ, ἀλλ᾽ ἔτυχεν ὥσπερ ξενοφάνη· ἀλλ᾽ οὖν φασι. τὰ δὲ ἴσως οὐ βέλτιον 1461a μέν, ἀλλ᾽ οὕτως εἶχεν, οἷον τὰ περὶ τῶν ὅπλων, «ἔγχεα δέ σφιν Ὄρθ᾽ ἐπὶ σαυρωτῆρος·» οὕτω γὰρ τότ᾽ ἐνόμιζον, ὥσπερ καὶ νῦν Ἰλλυριοί. περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἢ μὴ καλῶς ἢ εἴρηταί τινι ἢ πέπρακται οὐ μόνον σκεπτέον εἰς αὐτὸ τὸ πεπραγμένον ἢ εἰρημένον βλέποντα εἰ σπουδαῖον ἢ φαῦλον ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πράττοντα ἢ λέγοντα πρὸς ὃν ἢ ὅτε ἢ ὅτῳ ἢ οὗ ἕνεκεν, οἷον εἰ μείζονος ἀγαθοῦ, ἵνα γέ-

---

1461a 1 Xenophanes fr. 14 Mull. καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ γένετ᾽ οὐδέ τις ἔσται Εἰδὼς ἀμφὶ θεῶν τε καὶ ἄσσα λέγω περὶ πάντων· Εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα τύχοι τετελεσμένον εἰπών, Αὐτὸς ὅμως οὐκ οἶδε, δόκος δ᾽ ἐπὶ πᾶσι τέτυκται. **2 Il. 10, 152** ἔγχεα δέ σφιν Ὄρθ᾽ ἐπὶ σαυρωτῆρος ἐλήλατο. **schol. Venet. B p. 279b 42 Bekk.** Πορφυρίου. φαύλη δοκεῖ εἶναι ἡ τῶν δοράτων ἐπὶ σαυρωτῆρας στάσις· καὶ δὴ πολλαχοῦ θόρυβον ἤδη πεποίηκε νύκτωρ ἓν μόνον πεσόν. λύει δ᾽ Ἀριστοτέλης λέγων ὅτι τοιαῦτα ἀεὶ ποιεῖ Ὅμηρος οἷα ἦν τότε· ἦν δὲ τοιαῦτα τὰ παλαιὰ οἷάπερ καὶ νῦν ἐν τοῖς βαρβάροις. πολλοὶ δὲ οὕτω χρῶνται τῶν βαρβάρων. **conf. Eustathius 795, 30.**

8 Philoponus de an. 2, 4. 415b 20 f. H 6b διὰ τοῦτό φησιν

---

34 Εὐριπίδην **Heinsius:** εὐριπίδησ   οἷοι εἰσὶν ταύτη   35 μῆδετέρωσ, **fuit** μὴ   φασὶν   36 οὔτε **alt om Parisinus 2038, Spengelius,** οὕτω **Riccardianus 16, corr Vaticanus 1400**   ⟨εἰ⟩ ἔτυχεν **conieci**   **1461a 1** ξενοφάνης **uel** ξενοφάνει **apogr**   οὖν **Tyrwhittus,** οὕτω **Spengelius:** οὔ   φασί. τὰ δὲ ἴσως **Spengelius:** φασι τάδε. ἴσωσ   ὀυ, **rec corr** ὀυν   2 μὲν   ἔνχεα   3 ὀρθ᾽ ἔπι, **rec corr** ὀρθ᾽ ἐπὶ   τότε νομίζον, **rec corr** τότ᾽ ἐν   4 τοῦ εἰ **Reizius**   5 εἴρηται τίνι   6 εἰ **apogr:** ἢ   8 ὅτω   οὗ

νηται, ⟨ἢ⟩ μείζονος κακοῦ, ἵνα ἀπογένηται. τὰ δὲ πρὸς τὴν λέξιν ὁρῶντα δεῖ διαλύειν, οἷον γλώττῃ «οὐρῆας μὲν πρῶτον·» ἴσως γὰρ οὐ τοὺς ἡμιόνους λέγει ἀλλὰ τοὺς φύλακας, καὶ τὸν Δόλωνα «ὅς ῥ' ἦ τοι εἶδος μὲν ἔην κακός» οὐ τὸ σῶμα ἀσύμμετρον ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αἰσχρόν, τὸ γὰρ εὐειδὲς οἱ Κρῆτες εὐπρόσωπον καλοῦσι, καὶ τὸ «ζωρότερον δὲ κέραιε» οὐ τὸ ἄκρατον ὡς οἰνόφλυξιν ἀλλὰ τὸ θᾶττον. τὸ δὲ κατὰ μεταφορὰν εἴρηται, οἷον «ἄλλοι μέν

ὅτι τὸ οὗ ἕνεκα, τοῦτ' ἐστὶ τὸ τέλος, διττόν ἐστι, τὸ μὲν οὗ ἕνεκα, τὸ δὲ ᾧ, ὅπερ καὶ ἐν τῇ ποιητικῇ καὶ ἐν τῇ (sic) περὶ γενέσεως εἶπεν. sed Themistius ad eundem locum (p. 92, 4 Spengel.) τὸ δ' οὗ ἕνεκα διοσόν, τὸ μὲν ὅ, τὸ δὲ ᾧ· ὥσπερ γὰρ καὶ ἐν τοῖς ἠθικοῖς ἐλέγετο, διττὸν τὸ τέλος, ὡς μὲν τὸ ὃ εὐδαιμονία, ὡς δὲ τὸ ᾧ αὐτὸς ἕκαστος αὐτῷ. contra alii Philoponum non ethica Nicom. sed physic. ausc. 2, 2. 194a 35 διχῶς γὰρ τὸ οὗ ἕνεκα significare uolunt. 10 Il. 1, 50 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπῴχετο καὶ κύνας ἀργούς. schol. Venet. A p. 7b 9 Bekk. ὅτι οὐχ ὀρθῶς τινες οὐρῆας τοὺς φύλακας· ἀντιδιαστέλλει γὰρ διὰ τοῦ «αὐτοῖσι» (51). 12 Il. 10, 316 Δόλων . . ὅς δή τοι εἶδος μὲν ἔην κακὸς ἀλλὰ ποδώκης. 14 Il. 9, 202 μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενοιτίου υἱέ, καθίστα, Ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἔντυνον ἑκάστῳ. schol. Ven. B p. 250b 2 Bekk. ζωρότερον: ἀκρατότερον παρὰ τὸ ζῆν. οἱ δὲ ταχύτερον . . ἢ ὡς μουσικὸς καὶ ὑδαρέστερον πίνων, ἀφ' ὧν ὀνειδίζει καὶ οἰνοφλυγίαν Ἀγαμέμνονι. ἀπρεπὲς δὲ τὸ ὡς ἐπὶ κῶμον ἥκουσιν ἀκρατότερον διδόναι παρακελεύεσθαι. καὶ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς λέξεως λύουσι· τὸ γὰρ ζωρότερον τάχιον, οἱ δὲ κτλ. Eustathius 746, 41. conf. Plutarchus quaest. conu. 5, 4. 677c sqq. Athenaeus 10, 423e. 16 Il. 2, 1 ἄλλοι μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες

ἕνεκεν apogr: οὖν ἔκεν οἷον εἰ apogr: οἷον ἢ 9 ἢ rec add 10 γλώττη οὐρήασ, corr rec ἦ 12 ὅς ῥ' ἦ τοι] ὅς ῥά τοι apogr, ὅς δή τοι Homerus: ὡσ ῥῆτοι, rec corr ῥ' ἔην apogr: εἰ ἦν κακὸσ 15 κέραι ἐου τὸ, rec corr κέραι' ἐ ὀυ τὸ κέραε uel κέραιρε apogr nonnulla 16 καταμεταφοράν, rec corr

ρα θεοί τε καὶ ἀνέρες Εὗδον παννύχιοι·» ἅμα δέ φησιν «ἦ τοι ὅτ' ἐς πεδίον τὸ Τρωικὸν ἀθρήσειεν, Αὐλῶν συρίγγων θ' ὅμαδον·» τὸ γὰρ πάντες ἀντὶ ⟨τοῦ⟩ πολλοί κατὰ μεταφορὰν εἴρηται, τὸ γὰρ πᾶν πολύ τι· καὶ τὸ «οἴη δ' ἄμμορος» κατὰ μεταφοράν, τὸ γὰρ γνωριμώτατον μόνον. κατὰ δὲ προσῳδίαν, ὥσπερ Ἱππίας ἔλυεν ὁ Θάσιος τὸ «δίδομεν

ἱπποκορυσταί Εὗδον παννύχιοι. 10, 1 ἄλλοι μὲν παρὰ νηυσὶν ἀριστῆες Παναχαιῶν Εὗδον παννύχιοι. 18 Il. 10, 11 ἦ τοι ὅτ' ἐς πεδίον τὸ Τρωικὸν ἀθρήσειεν, Θαύμαζεν πυρὰ πολλὰ τὰ καίετο Ἰλιόθι πρό, Αὐλῶν συρίγγων τ' ἐνοπὴν ὅμαδόν τ' ἀνθρώπων. 19 τὸ γὰρ πάντες ἀντὶ τοῦ πολλοί] conf. schol. Od. 12, 374 p. 552, 12 Dind. τὸ γὰρ πάντα δηλοῖ τὰ πλεῖστα. schol. Il. 10, 1 p. 273 a 12, 20 Bekk. 20 Il. 18, 489 (ἄρκτον) οἴη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο. schol. Venet. A p. 507 b 36 Bekk. οἴη: ὡς πρὸς τὰ προειρημένα ἄστρα, ἐπεὶ καὶ ἄλλα ἐστὶ μὴ δύνοντα . . . Od. 5, 275.
21 eth. Nicom. 7, 14. 1153 b 35 διὰ τὸ μόνας γνωρίμους εἶναι ταύτας μόνας οἴονται εἶναι. 22 soph. elench. 4. 166 b 1 παρὰ δὲ τὴν προσῳδίαν ἐν μὲν τοῖς ἄνευ γραφῆς διαλεκτικοῖς οὐ ῥᾴδιον ποιῆσαι λόγον, ἐν δὲ τοῖς γεγραμμένοις καὶ ποιήμασι μᾶλλον, οἷον καὶ τὸν Ὅμηρον ἔνιοι διορθοῦνται πρὸς τοὺς ἐλέγχοντας ὡς ἀτόπως εἰρηκότα «τὸ μὲν οὗ καταπύθεται ὄμβρῳ» [Il. 23, 328 ἢ δρυὸς ἢ πεύκης, τὸ μὲν οὐ καταπύθεται ὄμβρῳ]. λύουσι γὰρ αὐτὸ τῇ προσῳδίᾳ λέγοντες τὸ οὐ ὀξύτερον. καὶ τὸ περὶ τὸ ἐνύπνιον τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι οὐκ αὐτὸς ὁ Ζεὺς εἶπεν «δίδομεν δέ οἱ εὖχος ἀρέσθαι» [Il. 21, 297 δίδομεν δέ τοι εὖχος ἀρέσθαι, sed Il. 2, 15 Τρώεσσι δὲ κήδε' ἐφῆπται], ἀλλὰ τῷ ἐνυπνίῳ ἐνετέλλετο διδόναι. schol. p. 299 b 36 Brandis. . . . τινὲς οὖν ἐκάκιζον τὸν Ὅμηρον περισπωμένως τὸ οὗ ἀναγινώσκοντες καὶ λέγοντες ἄτοπόν τι αὐτὸν εἰρηκέναι . . . . ἐπιδιορθοῦται δὲ τούτους [ἐν τῷ περὶ ποιητικῆς], ὡς αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ῥητορικῇ (immo ἐν τῷ περὶ

κατὰ ἄλλοι] immo πάντες μὲν 17 πανύχιοι (γ superscr.) ἅμὰ 18 ἤτοι 19 τε ὁμαδόν (ὅμαδον apogr) τοῦ add apogr πολλοὶ κατα, rec corr κατὰ 20 πολὺ τί οἴη apogr: όιη, rec corr όίη 21 καταμεταφορὰν, sed corr

δέ οἱ» καὶ «τὸ μὲν οὗ καταπύθεται ὄμβρῳ.» τὰ δὲ διαιρέσει, οἷον Ἐμπεδοκλῆς «αἶψα δὲ θνήτ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατα Ζωρά τε πρὶν κέκρητο.» τὰ δὲ ἀμφιβολίᾳ, «παρῴχηκεν δὲ πλέω νύξ·» τὸ γὰρ πλείω ἀμφίβολόν ἐστιν.

ποιητικῆς) φησιν, Ἱππίας ὁ Θάσιος μὴ περισπωμένως ἀναγινώσκων τὸ οὗ ἀλλ' ἀποφατικῶς, ὅπερ αὐτὸς ὀξυτόνως εἴρηκεν, ἵνα ᾖ τὸ λεγόμενον ὡς ἡ πείκη τὸ δένδρον οὐ καταπύθεται ὄμβρῳ . . . τὸ δὲ ἕτερον (παράδειγμα) τὸ περὶ τὸ ἐνύπνιον τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅ φησι τὸν Δία εἰπεῖν τὸ «δίδομεν δέ οἱ εὖχος ἀρέσθαι» οὐδαμοῦ κεῖται ἐν τῇ Ἰλιάδι. τὰ μὲν γὰρ περὶ τοῦ ὀνείρου ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βῆτά ἐστιν, οὐδ' ὅλως δ' εὑρήσει τις τοῦτο πρὸς ἔπος ἐκεῖ κείμενον καὶ ἔοικε τὸν μὲν νοῦν ἐκεῖθεν λαβεῖν, αὐτὸν δὲ πλάσασθαι τὸ τοῦ στίχου τεμάχιον, τὰ ἔπη τάδε μεταβαλὼν «θωρῆξαί ἑ κέλευε καρηκομόωντας Ἀχαιούς Πανσυδίῃ, νῦν γάρ κεν ἕλοι πόλιν εὐρυάγυιαν» [Il. 2, 11], et quae prolixius explicantur de δίδομεν et διδόμεν, quo Iuppiter mendacii insons fiat. conf. schol. Ven. B ad Il. 2, 12 p. 48a 28 sqq. Bekk. 24 Empedocles u. 202 sq. Mull. Simplic. in Ar. de coel. p. 507a 19, 20 Brandis. Ἐμπεδοκλέους ἐπῶν . . . αἶψα δ' ἔθνεά τ' ἐφύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι, Ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα (ἄκριτα) διαλλάξαντα κελεύθους. cf. Simplic. in phys. f. 7b [p. 32, 24 Diels.]. Plutarchus quaest. conu. 5, 4. 677d Σωσικλῆς τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἐπιμνησθεὶς εἰρηκότος ἐν τῇ καθόλου μεταβολῇ γίνεσθαι «ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα» μᾶλλον ἔφη τὸ εὔκρατον ἢ τὸ ἄκρατον ζωρὸν λέγεσθαι. Athenaeus 10, 423f. Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ μέθης ζωρότερόν φησιν εἶναι τὸ κεκραμένον παρατιθέμενος Ἐμπεδοκλέους τάδε «αἶψα δὲ θνητὰ φύοντο, τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι, Ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα διαλλάσσοντα κελεύθους.» Eustathius ad Il. 9, 203 p. 746, 57 Ἐμπεδοκλέους μέντοι τὸ «αἶψα δὲ θνητὰ φύοντο τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' εἶναι, Ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα» ζωρὸν εἶναι δηλοῖ τὸ κεκραμένον. 26 Il. 10, 251 μάλα γὰρ νὺξ ἄνεται, ἐγγύθι δ' ἠώς, Ἄστρα δὲ δὴ προβέβηκε, παρῴ-

---

rec κατὰ 23 δέ οἱ apogr: δέοι 24 αίψα, corr rec ἀίψα θνητὰ 25 ζωρά Athenaeus: ζῶά κέκρῆτο, ι rec sup scr ἀμφιβόλια, rec corr ἀμφιβολία 26 παρώχηκε πλέωνῦξ πλέον νύξ apogr πλεί(ω] πλεῖον uel πλέον apogr ἀμφίβολον ἐστὶν

τὰ δὲ κατὰ τὸ ἔθος τῆς λέξεως· ⟨ὅσα⟩ τῶν κεχραμένων οἶνόν φασιν εἶναι, ὅθεν πεποίηται «κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο», καὶ χαλκέας τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους, ὅθεν εἴρηται ὁ Γανυμήδης Διὶ οἰνοχοεύει, οὐ πινόντων οἶνον. εἴη δ' ἂν τοῦτό γε ⟨καὶ⟩ κατὰ μεταφοράν. δεῖ δὲ καὶ ὅταν ὄνομά τι ὑπεναντίωμά τι δοκῇ σημαίνειν, ἐπισκοπεῖν ποσαχῶς ἂν σημήνειε τοῦτο ἐν τῷ εἰρημένῳ, οἷον τὸ «τῇ ῥ' ἔσχετο χάλκεον ἔγχος», τὸ ταύτῃ κωλυθῆναι ποσαχῶς ἐνδέχεται ὡδί, ἢ ὡς

χηκεν (παροίχωκεν) δὲ πλέων νὺξ Τῶν δύο μοιράων, τριτάτη δ' ἔτι μοῖρα λέλειπται. schol. Venet. A p. 284 b 31 Bekk. ἡ διπλῆ διὰ τὸ πολυθρύλλητον ζήτημα καὶ τὰς γεγονυίας ἀποδόσεις . . . Aristotelis λύσις habetur ibidem p. 285 b 6. conf. Eustathius in Il. l. c. 802, 18. schol. Od. 1, 58 p. 22, 3 Dind. [cf. Hesychius πλέω νὺξ κτλ].
28 Il. 21, 592 ἀμφὶ δέ μιν κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο Σμερδαλέον κονάβησε. 29 χαλκέας] conf. schol. Ven. B in Il. 19, 283 p. 525 b 24 Bk. παλαιὰ ἡ χρῆσις τοῦ χαλκὸν ὀνομάζειν τὸν σίδηρον. ἀμέλει καὶ χαλκέας λέγομεν τοὺς τὸν σίδηρον ἐργαζομένους. 30 Il. 20, 234 (Γανυμήδης) τὸν καὶ ἀνηρείψαντο θεοὶ Διὶ οἰνοχοεύειν. Il. 5, 341 μακάρεσσι θεοῖσιν. Οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴθοπα οἶνον.
33 Il. 20, 270 ἐπεὶ πέντε πτύχας ἤλασε κυλλοποδίων, Τὰς δύο χαλκείας, δύο δ' ἔνδοθι κασσιτέροιο, Τὴν δὲ μίαν χρυσέην. τῇ ῥ' ἔσχετο μείλινον ἔγχος. schol. p. 560 a 37—561 b 19 Bekk. Eustathius 1207, 40.

27 πᾶν κεχραμένον Bursianus, ego ὅσα addidi οἶνον φασὶν 30 οἰνοχοεύειν apogr πεινόντων, ι rec sup scr exempla (28) ὅθεν πεποίηται . . κασσιτέροιο et (29) ὅθεν εἴρηται . . οἶνον locum mutare iussit secundum cod Lampridii Madius 31 τοῦτο καὶ add Heinsius μεταφορὰν ὅτ' ἂν ὄνομά τι ὑπεναντίωμά τι apogr: ὀνόματι ὑπεναντιώματι, sed ὼ corr 32 δοκῇ apogr: δοκεῖ 33 σημήνειεν Parisinus 2038, σημαίνειε (σημάνειεν) alia apogr: σημαίνοιε τῆρ, rec corr τῇῥ' 34 ταύτῃ ωδιηωσ, rec corr ὡδὶ ἢ ὧσ fortasse ὡδὶ ἢ ⟨ὡδί⟩, ὡς ἐνδέχεται· ὡδὶ

μάλιστ᾽ ἄν τις ὑπολάβοι· κατὰ τὴν καταντικρὺ ἢ ὡς
1461b Γλαύκων λέγει, ὅτι ἔνια ἀλόγως προυπολαμβάνουσιν καὶ αὐτοὶ καταψηφισάμενοι συλλογίζονται καὶ ὡς εἰρηκότος ὅ τι δοκεῖ ἐπιτιμῶσιν, ἂν ὑπεναντίον ᾖ τῇ αὑτῶν οἰήσει. τοῦτο δὲ πέπονθε τὰ περὶ Ἰκάριον. οἴονται γὰρ αὐτὸν Λάκωνα εἶναι· ἄτοπον οὖν τὸ μὴ ἐντυχεῖν τὸν Τηλέμαχον αὐτῷ εἰς Λακεδαίμονα ἐλθόντα. τὸ δ᾽ ἴσως ἔχει ὥσπερ οἱ Κεφαλλῆνές φασι· παρ᾽ αὐτῶν γὰρ γῆμαι λέγουσι τὸν Ὀδυσσέα καὶ εἶναι Ἰκάδιον ἀλλ᾽ οὐκ Ἰκάριον. δι᾽ ἁμάρτημα δὲ τὸ πρόβλημα εἰκός ἐστιν. ὅλως δὲ τὸ ἀδύνατον μὲν πρὸς τὴν ποίησιν ἢ πρὸς τὸ βέλτιον ἢ πρὸς τὴν δόξαν δεῖ ἀνάγειν. πρός τε γὰρ τὴν ποίησιν αἱρετώτερον πιθανὸν ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον καὶ δυνατόν· * * τοιούτους εἶναι, οἷον Ζεῦξις

1461b 4 schol. in Odyss. 15, 16 p. 604, 14 Dind. ὅτι Ἰθακήσιος ὁ Ἰκάριος, οὐ Σπαρτιάτης, ἀδελφὸς Τυνδάρεω. — ἀδελφοὶ τῆς Πηνελόπης δύο, Σῆμος καὶ Αὐλήτης. ὁ δὲ Ἰκάριος ἐκ Μεσσήνης ἦν τῆς Κεφαλληνιακῆς, ἐπεὶ οὐχ ὁρᾶται ἐν Ἰθάκῃ ἀναστρεφόμενος, ἀλλ᾽ οὐδὲ Λάκων, ὅθεν οὐδὲ ἐνέτυχε αὐτῷ Τηλέμαχος ἐν τῇ εἰς Λακεδαίμονα ἀποδημίᾳ. cf. ibid. 1, 285 p. 54, 9; 2, 52 p. 81,15; 4, 1 p. 169, 15; 14, 68 p. 582, 23.

ἢ ὡς . . ὑπολάβοι; Christius 35 κατ᾽ἀντικρὺ ἢ apogr: κατ᾽ἀντικρύη 1461b 1 ὅτι] τί sed in marg rec ὅτι 2 εἰρηκότος (siue εἰρηκότας) ὅ τι Casteluetrus: εἰρηκότεσ ὅτι 3 ἐπειτιμῶσιν, ει in litura, rec corr ἐπεὶ ᾖ rec corr ex ῆ αὑτῶν Heinsius: αὐτῶν 4 πέπονθε* 5 τιλέμαχον 6 κεφαλῆνεσ φασὶ 7 παραὐτῶν pr Vaticanus 1400: παρ᾽ αὐτῶν 8 ἰκάδιον ἀλλ᾽ οὐκ ἰκάριον sed 4 ἰκάριον δι᾽ ἁμάρτημα Madius: διαμάρτημα 9 εἶναι εἰκός Hermannus, et desiderauit εἶναι iam Victorius 10 βελτίον 11 et 12 πιθανὸν, ἀπίθανον apogr: πειθανὸν, ἀπείθανον 12 δυνατὸν defectum indicaui intercidisse ratus

ἔγραφεν, ἀλλὰ βέλτιον· τὸ γὰρ παράδειγμα δεῖ ὑπερέχειν. πρὸς ἅ φασιν τἄλογα· οὕτω τε καὶ ὅτι ποτὲ οὐκ ἄλογόν ἐστιν· εἰκὸς γὰρ καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς γίνεσθαι. τὰ δ' ὑπεναντία ὡς εἰρημένα οὕτω σκοπεῖν ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς λόγοις ἔλεγχοι εἰ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως, ὥστε καὶ αὐτὸν ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει ἢ ὃ ἂν φρόνιμος ὑποθῆται. ὀρθὴ δ' ἐπιτίμησις καὶ ἀλογίᾳ καὶ μοχθηρίᾳ, ὅταν μὴ ἀνάγκης οὔσης μηθὲν χρήσηται τῷ ἀλόγῳ, ὥσπερ Εὐριπίδης τῷ Αἰγεῖ, ἢ τῇ πονηρίᾳ, ὥσπερ ἐν Ὀρέστῃ τοῦ Μενελάου. τὰ μὲν οὖν ἐπιτιμήματα ἐκ πέντε εἰδῶν φέρουσιν, ἢ γὰρ ὡς ἀδύνατα ἢ ὡς ἄλογα ἢ ὡς βλαβερὰ ἢ ὡς ὑπεναντία ἢ ὡς παρὰ τὴν ὀρθότητα τὴν κατὰ τέχνην. αἱ δὲ λύσεις ἐκ τῶν εἰρημένων ἀριθμῶν σκεπτέαι, εἰσὶν δὲ δώδεκα.

26 πότερον δὲ βελτίων ἡ ἐποποιικὴ μίμησις ἢ ἡ τραγική,

---

15 conf. 18. 1456a 24. 16 soph. elench. 26. 181a 1 τοῖς δὲ παρὰ τὸν ὁρισμὸν γινομένοις τοῦ ἐλέγχου . . ἀπαντητέον σκοποῦσι τὸ συμπέρασμα πρὸς τὴν ἀντίφασιν, ὅπως ἔσται τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. cf. 5. 167a 26; 8. 170a 7. 18 ibid. 15. 174b 19 ἔτι καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς καὶ ἐν τοῖς ἐλεγκτικοῖς ὁμοίως τὰ ἐναντιώματα θεωρητέον ἢ πρὸς τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ λεγόμενα ἢ πρὸς οὓς ὁμολογεῖ καλῶς λέγειν ἢ πράττειν ἔτι πρὸς τοὺς δοκοῦντας τοιούτους ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους ἢ πρὸς τοὺς πλείστους ἢ πρὸς πάντας. 21 Αἰγεῖ] in Medea u. 658. Ὀρέστῃ] cf. 15. 1454a 29.

καὶ εἰ ἀδύνατον 14 ἃ φασὶν τ' ἄλογα ότι ποτε, rec corr ότί ἄλογον ἐστὶν 17 ὡσ αὔτωσ 18 φρόνιμος Riccardianus 16: φρόνημον, ι rec sup scr 19 ἀλογίᾳ καὶ μοχθηρίᾳ scripsi: ἀλογία καὶ μοχθηρία ὅτ' ἂν 21 τῷ Αἰγεῖ ἢ τῇ margo Riccardiani 16: τῶ αἰγειήτη ὀρέστη· fortasse Ὀρέστῃ ⟨τῇ⟩ 25 σκεπτέαι apogr: σκεπταίαι 26 βελτίων apogr: βελτίον

διαπορήσειεν ἄν τις. εἰ γὰρ ἡ ἧττον φορτικὴ βελτίων, τοιαύτη δ' ἡ πρὸς βελτίους θεατάς ἐστιν ἀεί, λίαν δῆλον ὅτι ἡ ἅπαντα μιμουμένη φορτική· ὡς γὰρ οὐκ αἰσθανομένων ἂν μὴ αὐτὸς προσθῇ, πολλὴν κίνησιν κινοῦνται, οἷον οἱ φαῦλοι αὐληταὶ κυλιόμενοι ἂν δίσκον δέῃ μιμεῖσθαι, καὶ ἕλκοντες τὸν κορυφαῖον ἂν Σκύλλαν αὐλῶσιν· ἡ μὲν οὖν τραγῳδία τοιαύτη ἐστίν, ὡς καὶ οἱ πρότερον τοὺς ὑστέρους αὐτῶν ᾤοντο ὑποκριτάς, ὡς λίαν γὰρ ὑπερβάλλοντα πίθηκον ὁ Μυννίσκος τὸν Καλλιππίδην ἐκάλει, τοιαύτη δὲ δόξα καὶ περὶ Πιν-
1462a δάρου ἦν· ὡς δ' οὗτοι [δ'] ἔχουσι πρὸς αὐτούς, ἡ ὅλη τέχνη πρὸς τὴν ἐποποιίαν ἔχει· τὴν μὲν οὖν πρὸς θεατὰς ἐπιεικεῖς φασιν εἶναι ⟨οἳ⟩ οὐδὲν δέονται τῶν σχημάτων, τὴν δὲ τραγικὴν πρὸς φαύλους· εἰ οὖν φορτικὴ χείρων δῆλον ὅτι ἂν εἴη. πρῶτον μὲν οὐ τῆς ποιητικῆς ἡ κατηγορία ἀλλὰ τῆς ὑποκριτι-

32 Σκύλλαν conf. 15. 1454a 31. [34 Μυννίσκος: uita Aeschyli p. 6, 1 Ritsch. ἐχρήσατο δ' ὑποκριτῇ πρώτῳ μὲν Κλεάνδρῳ, ἔπειτα καὶ τὸν δεύτερον αὐτῷ προσῆψε Μυννίσκον τὸν Χαλκιδέα. cf. V. Koehler. in relationibus instit. archaeol. Athen. 3, p. 108.
35 Καλλιππίδην: uita Sophoclis p. 15, 2 Iahn. Καλλιππίδην ὑποκριτὴν ἀπὸ ἐργασίας ἐξ Ὀποῦντος ἥκοντα περὶ τοὺς Χόας πέμψαι αὐτῷ σταφυλήν, τὸν δὲ Σοφοκλέα λαβόντα κτλ.]

---

27 η rec corr ἡ 28 δ' ἡ Riccardianus 16, Madius: δὴ ἐστιν ἀεί, λίαν scripsi: ἐστιν δει|λίαν 30 κινοῦνται Riccardianus 16: κινοῦντα 31 ἄν δέη 33 ἐστὶν ὤοντο 35 τοιαυτη Πινδάρου] τὴν δαρείου uel τινδαρίου apogr nonnulla, unde Τυνδαρέου Hermannus 1462a 1 ὡς δὴ Susemihlius alterum δ' om apogr αὐτοὺσ 3 φασὶν οἳ add Victorius σχημάτων τὴν apogr: σχημά|τα αὐτὴν, sed τα αὐ in litura rec corr 4 εἰ apogr: ἡ 5 μὲν ⟨οὖν⟩ Vssingius

κῆς, ἐπεὶ ἔστι περιεργάζεσθαι τοῖς σημείοις καὶ ῥαψῳδοῦντα, ὅπερ [ἐστὶ] Σωσίστρατος, καὶ διᾴδοντα, ὅπερ ἐποίει Μνασίθεος ὁ Ὀπούντιος. εἶτα οὐδὲ κίνησις ἅπασα ἀποδοκιμαστέα, εἴπερ μηδ' ὄρχησις, ἀλλ' ἡ φαύλων, ὅπερ καὶ Καλλιππίδῃ ἐπετιμᾶτο καὶ νῦν ἄλλοις ὡς οὐκ ἐλευθέρας γυναῖκας μιμουμένων. ἔτι ἡ τραγῳδία καὶ ἄνευ κινήσεως ποιεῖ τὸ αὑτῆς, ὥσπερ ἡ ἐποποιία· διὰ γὰρ τοῦ ἀναγινώσκειν φανερὰ ὁποία τίς ἐστιν· εἰ οὖν ἐστι τά γ' ἄλλα κρείττων, τοῦτό γε οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῇ ὑπάρχειν. ἔπειτα διότι πάντ' ἔχει ὅσαπερ ἡ ἐποποιία, καὶ γὰρ τῷ μέτρῳ ἔξεστι χρῆσθαι, καὶ ἔτι οὐ μικρὸν μέρος τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ὄψεις, δι' ἧς αἱ ἡδοναὶ συνίστανται ἐναργέστατα. εἶτα καὶ τὸ ἐναργὲς ἔχει καὶ ἐν τῇ ἀναγνώσει καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων, ἔτι τῷ ἐν ἐλάττονι μήκει τὸ τέλος τῆς μιμήσεως εἶναι· τὸ γὰρ ἀθροώτερον ἥδιον ἢ πολλῷ κεκρα- 1462b
μένον τῷ χρόνῳ, λέγω δ' οἷον εἴ τις τὸν Οἰδίπουν θείη [θείη] τὸν Σοφοκλέους ἐν ἔπεσιν ὅσοις ἡ Ἰλιάς. ἔτι ἧττον [ἡ] μία

1462a 11 conf. 6. 1450b 18.

6 περί ἐργάζεσθαι 7 ὅπέρ ἐστι ἐστὶ induxit Spengelius διᾴδοντα apogr, Madius (immo ᾄδοντα): διαδόντα 8 ὁ ὀπούντιος apogr: ὁ πούντιοσ 9 μὴδ' καλλιπίδη 10 ἐπιτιμᾶτο rec corr ἐπε 11 αὑτῆς apogr: αὐτῆσ 12 ὁποῖα 13 ἔστι τἀγάλλα τοῦτο 14 αὐτῇ apogr: αὐτὴ δι' ὅτι fortasse ⟨διαφέρει⟩ διότι 16 δι' ἧς] putaram δι' ἃς uel αἷς 17 ἀναγνώσει Madius: ἀναγνωρίσει 18 ἐλάττωνι 1462b 1 ἥδιον ἢ Madius (ἡδεῖον ἢ Riccardianus 16): ἡδονὴ πολλῶ 2 [οἰ]δίπουν, οἰ rec sup scr θείη bis 3 τὸ corr rec τὸ[ν] ἡ ἰλιάς Riccardianus 16: ἢ ἰλίασ sed λ in litura, fuit ἰδίασ ut ex apographis cognoscitur ἧττον μία ὁποιασοῦν μίμησις Riccardia-

μίμησις ἡ τῶν ἐποποιῶν· σημεῖον δέ, ἐκ γὰρ ὁποιασοῦν μιμήσεως πλείους τραγῳδίαι γίνονται· ὥστε ἐὰν μὲν ἕνα μῦθον ποιῶσιν, ἢ βραχέως δεικνύμενον μύουρον φαίνεσθαι, ἢ ἀκολουθοῦντα τῷ τοῦ μέτρου μήκει ὑδαρῆ. * * λέγω δὲ οἷον ἐὰν ἐκ πλειόνων πράξεων ᾖ συγκειμένη, ὥσπερ ἡ Ἰλιὰς ἔχει πολλὰ τοιαῦτα μέρη καὶ ἡ Ὀδύσσεια ⟨ἃ⟩ καὶ καθ' ἑαυτὰ ἔχει μέγεθος· καὶ τοιαῦτ' ἄττα ποιήματα συνέστηκεν ὡς ἐνδέχεται ἄριστα καὶ ὅτι μάλιστα μιᾶς πράξεως μίμησις. εἰ οὖν τούτοις τε διαφέρει πᾶσιν καὶ ἔτι τῷ τῆς τέχνης ἔργῳ, δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτὰς ἀλλὰ τὴν εἰρημένην, φανερὸν ὅτι κρείττων ἂν εἴη μᾶλλον τοῦ τέλους τυγχάνουσα τῆς ἐποποιίας.

περὶ μὲν οὖν τραγῳδίας καὶ ἐποποιίας, καὶ αὐτῶν καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν μερῶν, καὶ πόσα καὶ τί διαφέρει, καὶ τοῦ εὖ ἢ μὴ τίνες αἰτίαι, καὶ περὶ ἐπιτιμήσεων καὶ λύσεων, εἰρήσθω τοσαῦτα. * * *

1462b 5 conf. 23. 1459b 2 sqq. 8 conf. 23. 1459a 35 et 18. 1455b 23.

---

nus 16, Aldina: ἧττον ἡ μία μίμησισ 4 ὁποίασ ὂῦν 7 τοῦ μέτρου] συμμέτρῳ Bernaysius defectum orationis notaui, periisse suspicor λέγω δὲ οἷον . . ἂν δὲ μή, οὐ μία ἡ μίμησις 9 ἃ add Riccardianus 16 et Parisinus 2038 qui in toto hoc commate cum Aldina conspirant 10 τοιαῦτ' ἄττα καίτοι ταῦτα τὰ Riccardianus 16, Aldina 14 κρέιττον apogr (Bekkerus fallitur) 18 ἢ apogr: εἰ τινὲσ αἴτιαι

Περὶ κωμῳδίας

1

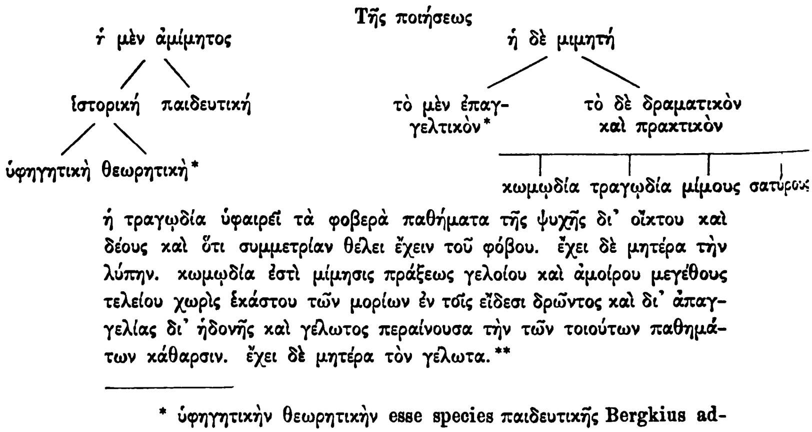
poet. 6. 1449b 21 περὶ κωμῳδίας ὕστερον ἐροῦμεν.

2

rhet. 1, 11. 1371b 33 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπεὶ ἡ παιδιὰ τῶν ἡδέων καὶ πᾶσα ἄνεσις καὶ ὁ γέλως τῶν ἡδέων, ἀνάγκη καὶ τὰ γελοῖα ἡδέα εἶναι καὶ ἀνθρώπους καὶ λόγους καὶ ἔργα. διώρισται δὲ περὶ γελοίων χωρὶς ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς.
rhet. 3, 18. 1419b 2 περὶ δὲ τῶν γελοίων, ἐπειδή τινα δοκεῖ χρῆσιν ἔχειν ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ δεῖν ἔφη Γοργίας τὴν μὲν σπουδὴν διαφθείρειν τῶν ἐναντίων γέλωτι τὸν δὲ γέλωτα σπουδῇ ὀρθῶς λέγων, εἴρηται πόσα εἴδη γελοίων ἐστὶν ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς, ὧν τὸ μὲν ἁρμόττει ἐλευθέρῳ τὸ δὲ οὔ· ὅπως οὖν τὸ ἁρμόττον αὐτῷ λήψεται. ἔστι δ' ἡ εἰρωνεία τῆς βωμολοχίας ἐλευθεριώτερον· ὁ μὲν γὰρ αὑτοῦ ἕνεκα ποιεῖ τὸ γελοῖον, ὁ δὲ βωμολόχος ἑτέρου.
schol. p. 159, 15 Speng. εἴρηται δὲ καὶ ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς πόσα εἴδη γελοῖα (γελοίων **Spengelius**), ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς Νικομαχείοις ἠθικοῖς περὶ τὸ τέλος που τοῦ Δ (**eth. Nicom. 4, 13 et 14, conf. 1128a 20** ἡ τοῦ ἐλευθερίου παιδιὰ διαφέρει τῆς τοῦ ἀνδραποδώδους καὶ αὖ τοῦ πεπαιδευμένου καὶ ἀπαιδεύτου. ἴδοι δ' ἄν τις καὶ ἐκ τῶν κωμῳδιῶν τῶν παλαιῶν καὶ τῶν καινῶν, τοῖς μὲν γὰρ ἦν γελοῖον ἡ αἰσχρολογία, τοῖς δὲ μᾶλλον ἡ ὑπόνοια, διαφέρει δ' οὐ μικρὸν ταῦτα πρὸς εὐσχημοσύνην).
schol. Neobar. fol. 82a 23 πόσα εἴδη εἰσὶν καθ' ἃ κινῆσαι τις τοὺς ἀκροατὰς εἰς γέλωτα εἴρηται ἐν τῷ περὶ ποιητικῆς.

3

περὶ κωμῳδίας e cod. Coisliniano 120 saec. x fol. 248b excerpta a Cramero anecd. Paris. 1, 403 sqq. 'uerba credo sunt alicuius commentatoris in Aristotelis tractatum de poetica, quae eapropter notabiliora sunt, quod scriptor pleniorem eum quam qui ad nos peruenit praesertim ἐν τοῖς περὶ γελοίου (uid. Aristot. rhet. 3, 18) habuisse uidetur.' Cramerus. quam sententiam pluribus adornauit Bernaysius mus. Rhen. 8, 561. [qui in repetita disputatione (*Zwei abhandlungen über die Aristotelische theorie des drama* Berol. 1880) p. 137 tractatum de comoedia ad accuratissimum exemplar M. Bonneti opera factum multis partibus emendatius edidit.]

ἡ τραγῳδία ὑφαιρεῖ τὰ φοβερὰ παθήματα τῆς ψυχῆς δι' οἴκτου καὶ δέους καὶ ὅτι συμμετρίαν θέλει ἔχειν τοῦ φόβου. ἔχει δὲ μητέρα τὴν λύπην. κωμῳδία ἐστὶ μίμησις πράξεως γελοίου καὶ ἀμοίρου μεγέθους τελείου χωρὶς ἑκάστου τῶν μορίων ἐν τοῖς εἴδεσι δρῶντος καὶ δι' ἀπαγγελίας δι' ἡδονῆς καὶ γέλωτος περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν. ἔχει δὲ μητέρα τὸν γέλωτα.**

---

* ὑφηγητικὴν θεωρητικὴν esse species παιδευτικῆς Bergkius adnotauit, idem ἀπαγγελτικόν pro ἐπαγγελτικόν. ** hanc definitionem comoediae conformatam esse secundum definitionem tragoediae quae est in poetica c. 6 apparet. inde supplementa et correctiones facile sumentur huius mancae (uelut desideratur ἡδυσμένῳ

γίνεται δὲ ὁ γέλως

- ἀπὸ τῆς λέξεως
  - κατὰ ...ωνυμίαν
  - συνωνυμίαν
  - ἀδολεσχίαν
  - παρωνυμίαν
    - παρὰ πρόσθεσιν καὶ ἀφαίρεσιν
  - ὑποκόρισμα
  - ἐξαλλαγὴν
    - φωνῇ
    - τοῖς ὁμογενέσι*
  - σχῆμα λέξεως
- ἀπὸ τῶν πραγμάτων

ὁ ἐκ τῶν πραγμάτων γέλως

- ...ι τῆς ὁμοιώσεως
  - ...ήσει ...ρὸς τὸ ...ῖρον
  - πρὸς τὸ βέλτιον
- ἐκ τῆς ἀπάτης
- ἐκ τοῦ ἀδυνάτου
- ἐκ τοῦ δυνατοῦ καὶ ἀνακολούθου
- ἐκ τοῦ παρὰ προσδοκίαν
- ἐκ τοῦ κατασκευάζειν τὰ πρόσωπα πρὸς τὸ μοχθηρόν
- ἐκ τοῦ χρῆσθαι φορτικῇ ὀρχήσει
- ὅταν τις τῶν ἐξουσίαν ἐχόντων παρεὶς τὰ μέγιστα φαυλότητα** λαμβάνῃ
- ὅταν ἀσυνάρτητος ὁ λόγος ᾖ καὶ μηδεμίαν ἀκολουθίαν ἔχων

διαφέρει ἡ κωμῳδία τῆς λοιδορίας, ἐπεὶ ἡ μὲν λοιδορία ἀπαρακαλύπτως τὰ προσόντα κακὰ διέξεισιν, ἡ δὲ δεῖται τῆς καλουμένης ἐμφάσεως.
ὁ σκώπτων ἐλέγχειν θέλει ἁμαρτήματα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος.
σύμμετρα*** τοῦ φόβου θέλει εἶναι ἐν ταῖς τραγῳδίαις καὶ τοῦ γελοίου ἐν ταῖς κωμῳδίαις.

κωμῳδίας ὕλη

- μῦθος
- ἦθος
- διάνοια
- λέξις
- μέλος
- ὄψις

μῦθος κωμικός ἐστιν ὁ περὶ γελοίας πράξεις ἔχων τὴν σύστασιν. ἤθη κωμῳδίας τά τε βωμολόχα καὶ τὰ εἰρωνικὰ καὶ τὰ τῶν ἀλαζόνων.
διανοίας μέρη δύο, γνώμη καὶ πίστις.

λόγῳ ante χωρίς) et deprauatae definitionis, nisi quod ἀμοίρου μεγέθους perperam temptatur; πρᾶξις κωμῳδίας enim ἄμοιρος μεγέθους dicitur, cum tragoediae sit μέγεθος ἔχουσα. * haec φωνῇ, τοῖς ὁμογενέσι ad σχῆμα λέξεως trahenda esse potius quam ad ἐξαλλαγὴν (ita codex, ut Bergkius uoluit, non ἐξαναλλαγήν) Meinekius adnotauit. ** φαυλότατα Bergkius. *** συμμετρία scribendum esse ut p. 78, 20 plures uiderunt.

ιε

ὅρκοι	συνθῆκαι	μαρτυρίαι	βάσανοι	νόμοι*

κωμική ἐστι λέξις κοινὴ καὶ δημώδης.
δεῖ τὸν κωμῳδοποιὸν τὴν πάτριον αὐτοῦ (αὐτοῦ cod.) γλῶσσαν τοῖς προσώποις περιτιθέναι. τὴν δὲ ἐπιχώριον αὐτῷ ἐκείνῳ.**
μέλος τῆς μουσικῆς ἐστιν ἴδιον, ὅθεν ἀπ' ἐκείνης τὰς αὐτοτελεῖς ἀφορμὰς δεήσῃ λαμβάνειν.
ἡ ὄψις μεγάλην χρείαν τοῖς δράμασι τὴν συμφωνίαν*** παρέχει.
ὁ μῦθος καὶ ἡ λέξις καὶ τὸ μέλος ἐν πάσαις κωμῳδίαις θεωροῦνται, διάνοιαι δὲ καὶ ἦθος καὶ ὄψις ἐν ὀλίγαις.

μέρη τῆς κωμῳδίας τέσσαρα

πρόλογος	χορικὸν	ἐπεισόδιον	ἔξοδος

πρόλογός ἐστιν μόριον κωμῳδίας τὸ μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ χοροῦ.
χορικόν ἐστι τὸ ὑπὸ τοῦ χοροῦ μέλος ᾀδόμενον ὅταν ἔχῃ μέγεθος ἱκανόν.
ἐπεισόδιόν ἐστι τὸ μεταξὺ δύο χορικῶν μελῶν.
ἔξοδός ἐστι τὸ ἐπὶ τέλει λεγόμενον τοῦ χοροῦ.

τῆς κωμῳδίας

παλαιά ἡ πλεονάζουσα τῷ γελοίῳ	νέα ἡ τοῦτο μὲν προιεμένη, πρὸς δὲ τὸ σεμνὸν ῥέπουσα	μέση ἡ ἀπ' ἀμφοῖν μεμιγμένη

4

rhet. 3, 2. 1404 b 37 . . . τῶν δ' ὀνομάτων τῷ μὲν σοφιστῇ ὁμωνυμίαι χρήσιμοι, παρὰ ταύτας γὰρ κακουργεῖ, τῷ ποιητῇ δὲ συνωνυμίαι. λέγω δὲ κύριά τε καὶ συνώνυμα

* Aristotelis rhet. 1, 15 in. ** τὴν δὲ ἐπιχώριον αὐτῷ τῷ ξένῳ Bernaysius, conieceram (mus. Rhen. 22, 149) περιτιθέναι, ⟨τῷ δὲ ξένῳ ἀποδιδόναι⟩ τὴν ἐπιχώριον αὐτῷ ἐκείνῳ. *** τῇ ψυχαγωγίᾳ Bernaysius.

οἷον τὸ πορεύεσθαι καὶ τὸ βαδίζειν. ταῦτα γὰρ ἀμφότερα καὶ κύρια καὶ συνώνυμα ἀλλήλοις. τί μὲν οὖν τούτων ἕκαστόν ἐστιν καὶ πόσα εἴδη μεταφορᾶς καὶ ὅτι τοῦτο πλεῖστον δύναται καὶ ἐν ποιήσει καὶ ἐν λόγοις αἱ μεταφοραί, εἴρηται καθάπερ ἐλέγομεν ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς. **Simplic. in categ. p. 43a 13 Brandis.** καὶ γὰρ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ποιητικῆς συνώνυμα εἶπεν εἶναι ὧν πλείω μὲν τὰ ὀνόματα λόγος δὲ ὁ αὐτός, οἷα δή ἐστι τὰ πολυώνυμα τό τε λώπιον καὶ ἱμάτιον καὶ τὸ φᾶρος. ἀλλ' οὐδὲν ἄτοπον, φησὶν ὁ Πορφύριος, τῆς χρήσεως τὸ διττὸν ἐχούσης χρήσασθαι τὸν Ἀριστοτέλη ἑκατέρῳ ἐπειδὴ καὶ ἔχει τινὰ λόγον ἑκάτερον . . . . . 25 ἔνθα δὲ περὶ τὰς πλείους φωνὰς ἡ σπουδὴ καὶ τὴν πολυειδῆ ἑκάστου ὀνομασίαν, ὥσπερ ἐν τῷ περὶ ποιητικῆς καὶ τῷ τρίτῳ περὶ ῥητορικῆς, τοῦ ἑτέρου συνωνύμου δεόμεθα ὅπερ πολυώνυμον ὁ Σπεύσιππος ἐκάλει.

5

Antiatticista in Bekkeri anecdotis 101, 32 κυντότατον: Ἀριστοτέλης περὶ ποιητικῆς. «τὸ δὲ πάντων κυντότατον.»

Περὶ καθάρσεως παθημάτων

polit. 8, 6. 1341a 21 ἔτι δ' οὐκ ἔστιν ὁ αὐλὸς ἠθικὸν ἀλλὰ μᾶλλον ὀργιαστικόν, ὥστε πρὸς τοὺς τοιούτους αὐτῷ καιροὺς χρηστέον, ἐν οἷς ἡ θεωρία κάθαρσιν μᾶλλον δύναται ἢ μάθησιν. **8, 7. 1341 b 32** ἐπεὶ δὲ τὴν διαίρεσιν ἀποδεχόμεθα τῶν μελῶν ὡς διαιροῦσί τινες τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ, τὰ μὲν ἠθικὰ τὰ δὲ πρακτικὰ τὰ δ' ἐνθουσιαστικὰ τιθέντες καὶ τῶν ἁρμονιῶν τὴν φύσιν πρὸς ἕκαστα

τούτων οἰκείαν ἄλλην πρὸς ἄλλο μέρος τιθέασι, φαμὲν δ' οὐ μιᾶς ἕνεκεν ὠφελείας τῇ μουσικῇ χρῆσθαι δεῖν ἀλλὰ καὶ πλειόνων χάριν, καὶ γὰρ παιδείας ἕνεκεν καὶ καθάρσεως, τί δὲ λέγομεν τὴν κάθαρσιν, νῦν μὲν ἁπλῶς, πάλιν δ' ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς ἐροῦμεν σαφέστερον, τρίτον δὲ πρὸς διαγωγήν, πρὸς ἄνεσίν τε καὶ πρὸς τὴν τῆς συντονίας ἀνάπαυσιν, φανερὸν ὅτι χρηστέον μὲν πάσαις ταῖς ἁρμονίαις, οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον πάσαις χρηστέον, ἀλλὰ πρὸς μὲν τὴν παιδείαν ταῖς ἠθικωτάταις, πρὸς δὲ ἀκρόασιν ἑτέρων χειρουργούντων καὶ ταῖς πρακτικαῖς καὶ ταῖς ἐνθουσιαστικαῖς. ὃ γὰρ περὶ ἐνίας συμβαίνει πάθος ψυχὰς ἰσχυρῶς, τοῦτο ἐν πάσαις ὑπάρχει, τῷ δὲ ἧττον διαφέρει καὶ τῷ μᾶλλον, οἷον ἔλεος καὶ φόβος, ἔτι δ' ἐνθουσιασμός· καὶ γὰρ ὑπὸ ταύτης τῆς κινήσεως κατακώχιμοί τινές εἰσιν, ἐκ δὲ τῶν ἱερῶν μελῶν ὁρῶμεν τούτους, ὅταν χρήσωνται τοῖς ἐξοργιάζουσι τὴν ψυχὴν μέλεσι, καθισταμένους ὥσπερ ἰατρείας τυχόντας καὶ καθάρσεως. ταὐτὸ δὴ τοῦτο ἀναγκαῖον πάσχειν καὶ τοὺς ἐλεήμονας καὶ τοὺς φοβητικοὺς καὶ τοὺς ὅλως παθητικούς, τοὺς δ' ἄλλους καθ' ὅσον ἐπιβάλλει τῶν τοιούτων ἑκάστῳ, καὶ πᾶσι γίνεσθαί τινα κάθαρσιν καὶ κουφίζεσθαι μεθ' ἡδονῆς. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μέλη τὰ καθαρτικὰ παρέχει χαρὰν ἀβλαβῆ τοῖς ἀνθρώποις. διὸ ταῖς μὲν τοιαύταις ἁρμονίαις καὶ τοῖς τοιούτοις μέλεσι θετέον τοὺς τὴν θεατρικὴν μουσικὴν μεταχειριζομένους ἀγωνιστάς.

Proclus diss. 4, 1 in Plat. remp. p. 360 Bas. πρῶτον εἰπεῖν χρὴ καὶ διαπορῆσαι περὶ τῆς αἰτίας δι' ἣν οὐκ ἀποδέχεται τὴν ποιητικὴν ὁ Πλάτων . . . δεύτερον τί δήποτε μάλιστα τὴν τραγῳδίαν καὶ τὴν κωμικὴν οὐ παραδέχεται καὶ ταῦτα συντελούσας πρὸς ἀφοσίωσιν τῶν παθῶν, ἃ μήτε παντάπασιν ἀποκλίνειν δυνατὸν μήτε ἐμπιπλάναι

πάλιν ἀσφαλές, δεόμενα δέ τινος ἐν καιρῷ κινήσεως, ἣν ἐν ταῖς τούτων ἀκροάσεσιν ἐκπληρουμένην ἀνενοχλήτους ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ λοιπῷ χρόνῳ ποιεῖν . . . (p. 362) τὸ δὲ δεύτερον (πρόβλημα), τοῦτο δ' ἦν τὸ τὴν τραγῳδίαν ἐκβάλλεσθαι καὶ κωμῳδίαν ἀτόπως, εἴπερ διὰ τούτων δυνατὸν ἐμμέτρως ἀποπιμπλάναι τὰ πάθη καὶ ἀποπλήσαντας ἐνεργὰ πρὸς τὴν παιδείαν ἔχειν, τὸ πεπονηκὸς αὐτῶν θεραπεύσαντας, τοῦτο δ' οὖν πολλὴν καὶ τῷ Ἀριστοτέλει παρασχὸν αἰτιάσεως ἀφορμὴν καὶ τοῖς ὑπὲρ τῶν ποιήσεων τούτων ἀγωνισταῖς τῶν πρὸς Πλάτωνα λόγων οὑτωσί πως ἡμεῖς ἑπόμενοι τοῖς ἔμπροσθεν διαλύσομεν . . . . δεῖν μὲν οὖν τὸν πολιτικὸν διαμηχανᾶσθαί τινας τῶν παθῶν τούτων ἀπεράσεις καὶ ἡμεῖς φήσομεν, ἀλλ' οὐχ ὥστε τὰς περὶ αὐτὰ προσπαθείας συντείνειν, τοὐναντίον μὲν οὖν ὥστε χαλινοῦν καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν ἐμμελῶς ἀναστέλλειν, ἐκείνας δὲ ἄρα τὰς ποιήσεις πρὸς τῇ ποικιλίᾳ καὶ τὸ ἄμετρον ἐχούσας ἐν ταῖς τῶν παθῶν τούτων προκλήσεσι πολλοῦ δεῖν εἰς ἀφοσίωσιν εἶναι χρησίμους. αἱ γὰρ ἀφοσιώσεις οὐκ ἐν ὑπερβολαῖς εἰσιν ἀλλ' ἐν συνεσταλμέναις ἐνεργείαις, σμικρὰν ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνα ἔχουσαι ὧν εἰσιν ἀφοσιώσεις.

Iamblichus de mysteriis 1, 11. p. 39, 13 Parthey. αἱ δυνάμεις τῶν ἀνθρωπίνων παθημάτων τῶν ἐν ἡμῖν πάντῃ μὲν εἰργόμεναι καθίστανται σφοδρότεραι, εἰς ἐνέργειαν δὲ βραχεῖς καὶ ἄχρι τοῦ συμμέτρου προαγόμεναι χαίρουσι μετρίως καὶ ἀποπληροῦνται καὶ ἐντεῦθεν ἀποκαθαιρόμεναι πειθοῖ καὶ οὐ πρὸς βίαν ἀποπαύονται. διὰ δὴ τοῦτο ἔν τε κωμῳδίᾳ καὶ τραγῳδίᾳ ἀλλότρια πάθη θεωροῦντες ἵσταμεν τὰ οἰκεῖα πάθη καὶ μετριώτερα ἀπεργαζόμεθα καὶ ἀποκαθαίρομεν, ἔν τε τοῖς ἱεροῖς θεάμασί τισι καὶ ἀκούσμασι τῶν αἰσχρῶν ἀπολυόμεθα τῆς ἐπὶ τῶν ἔργων ἀπ' αὐτῶν συμπιπτούσης βλάβης.

MANTISSA

ADNOTATIONIS GRAMMATICAE

1 9* ex ἕκαστοτι quod est in codice ἕκαστόν τι effi- 1447 a
ciendum putaui pro eo quod uulgabatur ἕκαστον; sic ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι Thucydides 4, 4, 2; ἧττον ἂν παντὶ σθένει ἀθροίζοιντο ἕκαστός τις φοβούμενος Xenophon cyrop. 6, 1, 42. [apud Aristotelem qui saepe simili oratione utitur additi pronominis exemplum non occurrit quaerenti; itaque addubitaui.]

17 τῷ ἐν ἑτέροις quod plures suaserunt probatur exemplis, in ipsa poetica

ποιοῦνται τὴν μίμησιν ἐν ῥυθμῷ 1. 1447 a 22
ἐν οἷς ποιοῦνται τὴν μίμησιν 1. 1447 b 29
ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ τὰ αὐτὰ μιμεῖσθαι 3. 1448 a 20. 25
ἐν τούτοις ποιοῦνται τὴν μίμησιν 6. 1449 b 33
τῆς ἐν τῷ πράττειν μιμήσεως 22. 1459 a 15

et in rhetorica

συναπεργαζομένους σχήμασι καὶ φωναῖς καὶ αἰσθήσει καὶ ὅλως ἐν ὑποκρίσει 2, 8. 1386 a 31, quod alibi uindicaui [cf. *Beitr.* 2, 80 sq.];

et sic saepe alii, Thucydides Plato Xenophon. de uitioso γένει pro ἐν inlato dixi ad 8. 1451 a 17.

---

* De primis nouem capitibus egi in relationibus academiae Vindobonensis m. Iun. a. 1865. I 265—317 (*Beiträge zu Aristoteles Poetik* 1865 I 1—53).

17 ἑτέρως καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, quemadmodum
ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα 3. 1448a 22, conf. de coel. 2, 6. 288a 31
ἀπρεποῦς καὶ μὴ ἁρμόττοντος 15. 1454a 30
ἑστῶτες καὶ οὐ διώκοντες 24. 1460a 16
πλείους καὶ μὴ μία δημοκρατία polit. 4, 1. 1289a 24
ἄλλως διατίθεσθαι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον polit. 8, 5. 1340a 41.

huius usus per abundantiam quandam contraria copulandi qui frequens est inde ab Homero apud omnes scriptores exquisita quaedam exempla Bekkerus sched. Hom. 2, 222 et e Thucydide Meinekius Herm. 3, 348 attulerunt, et possunt alia afferri.

20 διὰ τῆς φύσεως quod Madius dubitanter coniecit et multi probarunt, quo haec tria componerentur οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ διὰ συνηθείας, ἕτεροι δὲ διὰ τῆς φύσεως, uix arbitror uerum esse. neque enim hoc tertium desideratur neque διὰ τῆς φωνῆς (scil. πολλὰ μιμοῦνται ἀπεικάζοντες) de musica arte (ut ne in superioribus quidem uerbis sola pingendi ars quae proprie uocatur intelligi uidetur) sed de uulgari uaria per uocem imitandi artificio, in quo nec ῥυθμός nec ἁρμονία nec λόγος aut est aut esse debet, accipiendum est, id quod etiam Plato in simili disputatione respexit rep. 3, 397a et Cratyl. 423c. quod uero praemissis uerbis χρώμασι καὶ σχήμασι et interpositis διὰ τέχνης, διὰ συνηθείας non φωνῇ sed διὰ τῆς φωνῆς his magis quam illis congruenter dicitur, Plato rep. 3, 392d ἤτοι ἁπλῇ διηγήσει ἢ διὰ μιμήσεως γιγνομένῃ ἢ δι' ἀμφοτέρων περαίνειν scripsit cum concinnius posset ἢ ἀμφοτέροις.

25 κἂν εἰ τυγχάνουσιν rectius scribi in apographis nonnullis quam quod uulgabatur τυγχάνωσιν in codice,

exempla fidem faciunt quae post alios plurima collegi *Beitr.* 1, 35.

27 Heinsii coniectura οἱ ⟨πολλοὶ⟩ τῶν ὀρχηστῶν olim mihi probabilis uisa est maxime comparatis uerbis τῆς αὐλητικῆς ἡ πλείστη καὶ κιθαριστικῆς (15), et licet plane certa non sit, praestat tamen eis quae ex apographo aliquo sumpta commendarunt μιμεῖται . . ἡ τῶν ὀρχηστῶν. uidetur autem scriptor non omnes uoluisse saltatores imitari, eandem fortasse differentiam secutus quam Plato significat leg. 7, 795 e τῆς ὀρχήσεως ἄλλη μὲν Μούσης λέξιν μιμουμένων, τό τε μεγαλοπρεπὲς φυλάττουσα ἅμα καὶ ἐλεύθερον, ἄλλη δὲ εὐεξίας ἐλαφρότητός τε ἕνεκα καὶ κάλλους τῶν τοῦ σώματος μελῶν. qui uero eorum imitantur, eos mero numero imitari; quodque affirmandi causa adiicit esse etiam saltandi artem imitationem (καὶ γὰρ οὗτοι 27), indicio est ὀρχηστικήν supra (15) non nominatam nunc demum quasi ex obliuione asciscі.

28 μιμοῦνται καὶ ἤθη καὶ πάθη καὶ πράξεις h. e. eadem, quae poetica ipsa imitatur, quam ueteres dicebant (apud Strabonem 15) φιλοσοφίαν τινὰ εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων καὶ διδάσκουσαν ἤθη καὶ πάθη καὶ πράξεις μεθ' ἡδονῆς.

29 τοῖς λόγοις ἢ ψιλοῖς τοῖς μέτροις (siue ἢ τοῖς ψιλοῖς) conieceram [cf. *Beitr.* 1, 6] propter uerba τοὺς λόγους καὶ τὴν ψιλομετρίαν 2. 1448 a 11, sed epitheton fortasse recte ad utrumque nomen refertur.

9 qui primus defectum orationis agnouit Bernaysius 1447 b
(*'abhandlungen der hist. phil. gesellschaft in Breslau'* 1857 p. 186. [*zwei abhandlungen über die Aristotelische theorie des drama Berlin* 1880 p. 81]) ἀνώνυμος suppleri iussit, id quod legisse interpres Arabs uidetur, et hanc certe

sententiam fuisse proxima conuincunt οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν ὀνομάσαι κοινόν (scil. ὄνομα), quibus excusat Aristoteles manifesto, quod haec genera poesis, quorum commune uocabulum non extat, ἐποποιίας nomine, quae est eiusdem generis species, praeter usum complectatur; in qua tamen causa illud non negligendum est, ἔπη non solum unum genus certum carminum metrorumque sed etiam uniuerse carmina uocari uelut apud Platonem Protag. 338 e. qui uero ob orationis quandam difficultatem, quam olim significaui, ἐποποιία nomen initio enuntiati (1447 a 29) abesse uoluerunt, illud non satis uidentur reputasse, quae 1447 a 13 proposita sint genera deinceps omnia recenseri. [nominis ἀνώνυμος usum Aristoteli haud infrequentem exemplis plurimis *Beitr.* 1, 40 persecutus eram, maxime iis quibus κοινὸν ὄνομα desiderari dicitur, uelut

ἀνώνυμον γὰρ τὸ κοινὸν ἐπὶ πάσης τῆς καπνώδους διακρίσεως meteorol. 1, 4. 341 b 15; cf. ibid. 4, 9. 387 b 2 οὐ γὰρ κεῖται ὄνομα κοινόν

ἀνώνυμον γὰρ τὸ κοινὸν ἐπὶ δικαστοῦ καὶ ἐκκλησιαστοῦ, τί δεῖ ταῦτ' ἄμφω καλεῖν polit. 3, 1. 1275 a 30

ἡ μὲν οὖν κατὰ τὸ ποιὸν κίνησις ἀλλοίωσις ἔστω· τοῦτο γὰρ ἐπέζευκται κοινὸν ὄνομα . . ἡ δὲ κατὰ τὸ ποσὸν τὸ μὲν κοινὸν ἀνώνυμον . . ἡ δὲ κατὰ τόπον καὶ τὸ κοινὸν καὶ τὸ ἴδιον ἀνώνυμος, ἔστω δὲ φορὰ καλουμένη τὸ κοινόν phys. ausc. 5, 2. 226 a 26 sqq.

ἀλλ' ἀνώνυμον τὸ κοινὸν ἐπ' αὐτῶν de part. anim. 3, 6. 669 b 9.

Ioannes Barco in obseruationibus de Aristotelis arte poetica a me edita quas publicauit in *riuista di filologia*

a. 1875 p. 15 ab addendo nomine abstineri posse sibi persuasit sensu in re summa non mutato. contra Bergkius in Fleckeiseni annalibus a. 1878 p. 182 Bernaysii inuento uehementer probato orationem multis uerbis additis integrare studuit, sed ut mihi quidem haec supplementa totaque ista disputatio irrita esse uideantur.]

14 τοὺς μὲν addi ante ἐλεγειοποιούς, quod iam apographa quaedam tenent, nihil opus. sic αἰκίας καὶ φόνους ἀκουσίους, τοὺς δὲ ἑκουσίους polit. 2, 4. 1262a 26; εἰ ὁ μὲν ἀδικεῖ ὁ δ' ἀδικεῖται, καὶ εἰ ἔβλαψεν ὁ δὲ βέβλαπται . . ὅταν ὁ μὲν πληγῇ ὁ δὲ πατάξῃ, ἢ καὶ κτείνῃ ὁ δ' ἀποθάνῃ eth. Nic. 5, 7. 1132a 5; conf. de part. anim. 2, 1. 646b 22; 2, 8. 654a 28; et ubique hoc genus dicendi frequentatur, in quo ne recte quidem semper interpretes ὁ μέν cogitando addi iubent. nam non fit ubiuis distributio quae fieri fortasse possit, sed unum ponitur quasi solum et deinde adiicitur alterum; uelut apud Platonem symp. 207d νέος ἀεὶ γιγνόμενος, τὰ δὲ ἀπολλύς (h. e. Lehrsio interprete *während er immer neu wird und anderes verliert*) F. A. Wolfius τὰ μὲν προσλαμβάνων inseri uoluit, eodem errore quo nunc critici hos uersus Horatianos de arte poetica 60 *ut siluae foliis pronos mutantur in annos, prima cadunt* (h. e. *wie der wald alljährlich neue blätter bekommt und die alten abfallen*) nisi addita sententia tali *ut noua succrescunt* ferri posse negant*; neque Phaedon. 105d τὸ δὲ δίκαιον μὴ δεχόμενον (τί ὠνομάζομεν) καὶ ὃ ἂν μουσικὸν μὴ δέχηται;

[* cf. Aristoteles quae scribit de long. et breu. uit. 6. 467a 12 νέα γὰρ ἀεὶ τὰ φυτὰ γίνεται· διὸ πολυχρόνια. ἀεὶ γὰρ ἕτεροι οἱ πτόρθοι, οἱ δὲ γηράσκουσιν; et Lucretius 4, 375 *semper enim noua se radiorum lumina fundunt primaque dispereunt.*]

Ἄμουσον, ἔφη, τὸ δὲ ἄδικον recte τὸ μέν auditur, non magis quam ibid. 116 a περιεμένομεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι, τότε δ' αὖ περὶ τῆς ξυμφορᾶς διεξιόντες (plane ut Cicero de legibus 1, 5, 15 *in ripa inambulantes,* inquit, *tum autem residentes*) τότε μέν intelligitur. sic nostro loco nulla distributione facta ἐλεγειοποιοὺς uocant, inquit, alios ἐποποιούς. conf. 4. 1448 b 27 et ad 25. 1461 a 1 adnotata.

22 de positu participii in his μικτὴν ῥαψῳδίαν ἐξ ἁπάντων τῶν μέτρων dixi ad 15. 1454 b 16.

22 uerba καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον ne quis apodosin esse putet, ea quae antecedit sententia ὁμοίως δὲ κἂν εἰ κτλ membrum tertium subiicitur superioribus illis οὐδὲν ἂν ἔχοιμεν ὀνομάσαι κοινόν (9); deesse enim dicit commune nomen, quo comprehendas tria, primum mimos Socraticosque sermones, dein quolibet uno metrorum genere decurrentia carmina, denique uarietate uersuum distinctam poesim (*Beitr.* 1, 38). [quippe haec tria imitandi genera ἐποποιίας nomine complexus erat ante: id quia nunc excusat, ut sententia perficiatur, necesse est eadem genera tria referri, quae uno nomine comprehendi posse negat.] quamobrem ad haec ὁμοίως δὲ κἂν εἰ ex prioribus negatiua cogitatur apodosis, uelut τῶν ἀρίστων οὐκ ἔστιν ἔπαινος . . ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀγαθῶν (scil. οὐκ ἔστιν ἔπαινος) eth. Nicom. 1, 12. 1101 b 22; ὁ γεωργὸς οὐκ αὐτὸς ποιήσεται ἑαυτῷ τὸ ἄροτρον οὐδὲ τἆλλα ὄργανα, οὐδ' αὖ ὁ οἰκοδόμος . . ὡσαύτως δὲ ὁ ὑφάντης τε καὶ ὁ σκυτοτόμος (scil. οὐ ποιήσονται τὰ αὑτῶν ὄργανα) Plato rep. 2, 370 c; porro adnecti non positae sed cogitatae apodosi sententiam (καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον), ne id quidem mirum est aut singulare; similiter enim top. 1, 15. 106 a 30 τὸ λευκὸν τὸ ἐπὶ τῆς

φωνῆς καὶ τοῦ χρώματος οὐ τῇ αὐτῇ αἰσθήσει κρίνομεν, ἀλλὰ τὸ μὲν ὄψει τὸ δ' ἀκοῇ. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὀξὺ καὶ τὸ ἀμβλὺ ἐν χυμοῖς καὶ ἐν ὄγκοις (scil. οὐ τῇ αὐτῇ αἰσθήσει κρίνομεν), ἀλλὰ τὸ μὲν ἁφῇ τὸ δὲ γεύσει. his autem quae addit καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον, h. e. et poetam eum nominare par est, quippe qui et imitationem faciat nec possit a metro nomen nancisci, quoniam redit ad ea quae supra dixit de uulgi consuetudine poetas a uersuum genere appellandi deque imitatione quae sola faciat poetas, totam comprehensionem apte concludit. [denique in summa sententiae perspicuitate illud non impediet legentem quod haec quam tertiam partem dixi ὁμοίως δὲ κἂν εἴ τις κτλ, quae ipsa forma accurate applicata est ad secundam, interiectis enuntiatis pluribus (b 13 πλὴν οἱ ἄνθρωποι usque ad 19 μᾶλλον ἢ ποιητήν) a sententia regenti 9 οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν et a partibus duabus prioribus soluta est; quae res est peruulgata in sermone Aristotelico, quam exemplis declarare difficile et molestum est; tamen ne quid desideretur (Spengelii causa p. 35) affero uel de sens. 2. 438b 17 φανερὸν ὡς δεῖ τοῦτον τὸν τρόπον ἀποδιδόναι καὶ προσάπτειν ἕκαστον τῶν αἰσθητηρίων ἑνὶ τῶν στοιχείων· τοῦ μὲν ὄμματος τὸ ὁρατικὸν ὕδατος ὑποληπτέον, ἀέρος δὲ τὸ τῶν ψόφων αἰσθητικόν, πυρὸς δὲ τὴν ὄσφρησιν (21), dein hoc latius explicatur ita ut multis interpositis uersibus tandem eadem oratione ad illa tria quartum adiiciatur et quintum, 30 τὸ δ' ἁπτικὸν γῆς, τὸ δὲ γευστικὸν εἶδός τι ἁφῆς ἐστιν. cf. de gen. et corr. 2, 9. 335b 9—16; metaph. 12, 6. 1080a 15—b 4 et quae Bonitzius ad haec adnotauit.]

2 4 βελτίονας, χείρονας quod scribitur et deinde (6) in eodem enuntiato κρείττους, χείρους, ut infra identidem, 1448a

uariant scriptores, cum Aristoteles et hic et alibi uelut polit. 6, 1. 1317a 32 τῇ μὲν γὰρ ἐλάττω, τῇ δ' ἀκολουθήσει πλείονα, tum Plato saepius, de quo Schanzius admonuit in nou. comm. Platon. p. 76, et Xenophon, cuius praeter cetera hoc est paulo insignius exemplum κρεῖττον γὰρ μείζω οἰηθέντας μείονα ἰδεῖν ἢ μείω ἀκούσαντας ἰσχυρότερα εὑρίσκειν cyrop. 6, 3, 17. itaque 4. 1449a 6, cum in codice esset μεῖζον, malui cum apographis μείζονα, quam cum editoribus corrigere μείζω.

5 ἢ καὶ τοιούτους scil. μιμήσονται [uel μιμοῦνται], quod e protasi sumitur; formam enuntiati recte cepit is qui primus scripsit quod antiquitus uulgabatur ἢ χείρονας ἀνάγκη μιμεῖσθαι ὥσπερ, sed nihil addendum est et ἢ καὶ τοιούτους, ad quae uerba refertur quod in exemplis ponitur ὁμοίους (6 et 12), cum detrimento sententiae tollitur; alii a uerbis δῆλον δέ siue δή (7) apodosin incipere statuunt, quod mihi minus probatur. [nam ratio sic concluditur 'quoniam qui imitantur agentes imitantur, quos necesse est aut probos esse aut prauos, efficitur ut triplici differentia aut meliores uulgo aut deteriores aut tales quales plerumque esse solent imitando exprimant, quemadmodum pictores in haec tria discrimina discedunt.' dein hoc quod de uniuersa imitatione positum est, ad eas artes refertur de quibus cum maxime agitur. uerba ἤτοι βελτίονας κτλ, quibus neruus sententiae continetur, nec illis ἀνάγκη δὲ τούτους κτλ appositi loco adnecti neque, quod pictorum exemplum ostendit, sine imitandi uerbo constare possunt, idque ex protasi, uti dixi, repetendum est; nam hoc fieri potuisse, quoniam Spengelius p. 26 et Christius negant, quorum hic ποιοῦσιν post τοιούτους addit, ille sententiam praue interpretatur, uel hoc exemplo satis firmabitur, metaph.

4, 7. 1017a 13 οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν εἰρημένων· τὸν γὰρ ἄνθρωπον ὅταν μουσικὸν λέγωμεν καὶ τὸν μουσικὸν ἄνθρωπον ἢ τὸν λευκὸν μουσικὸν ἢ τοῦτον λευκόν, τὸ μὲν (scil. λέγομεν) ὅτι ἄμφω τῷ αὐτῷ συμβεβήκασι κτλ; sic enim haec et legit et interpretatur Alexander (331, 7) ἄν τε γὰρ λέγωμεν τὸν ἄνθρωπον μουσικὸν κτλ, τὸ μὲν ὅτι ἀμφότερα τῷ αὐτῷ συμβέβηκε λέγομεν; cf. ibid. 1032b 23 cum Bonitzii adn.]

10 καὶ τὸ περὶ τοὺς λόγους δὲ καὶ τὴν ψιλομετρίαν h. e. genus quod circa sermones et meros uersus uersatur (ut Plato scribit τῆς μουσικῆς τὸ περὶ λόγους τε καὶ μύθους rep. 3, 398b). tueor enim τὸ quod est in codice sed uulgo abiicitur. nam non proximum auditur ἔστι γενέσθαι ταύτας τὰς ἀνομοιότητας sed relabitur scriptor ad superius illud quod idem est ἕξει ταύτας τὰς διαφοράς (8). [quod etsi alienum non erat (cf. ad 26. 1462a 14) tamen malui nunc deleto articulo concinniorem orationem restituere.] ad haec autem οἷον Ὅμηρος μὲν βελτίους ex ipsa sententia intelligitur ἐμιμήσατο, non secus atque eth. Nicom. 6, 7. 1141a 9 τὴν σοφίαν ἐν ταῖς τέχναις τοῖς ἀκριβεστάτοις τὰς τέχνας ἀποδίδομεν, οἷον Φειδίαν λιθουργὸν σοφὸν καὶ Πολύκλειτον ἀνδριαντοποιόν ex sententia intelligitur καλοῦμεν. [de quo genere ad 14. 1453b 17 dixi.]

15 [ὥσπερ γὰρ scribendum conieci (Herm. 12, 192): quod teneo praetermissis quae ab aliis aut a me ipso temptata erant ante. sic autem censeo Timothei et Philoxeni Cyclopas ad unum genus pertinere imitationis deteriorum, cuius in epica quoque poesi auctores duo nominati sunt; dithyrambos enim et nomos cum sua natura ad imitationem meliorum uocari constet, ut ne ab his quidem illas differentias imitandi abesse intelli-

geretur, satis erat dici 'possit enim aliquis imitari quo modo Cyclopas Timotheus et Philoxenus imitati sunt.']

16 ἐν ταύτῃ τῇ διαφορᾷ si scribimus, conueniunt haec cum illis ταύτας τὰς διαφοράς (8), ταύτας τὰς ἀνομοιότητας (10). [neque ineptum erat quod Victorius proposuit et ego olim probaui ἐν τῇ αὐτῇ δέ.] sed αὐτῇ fortasse recte accipitur 'in ipsa quam dico differentia', quo sensu 6. 1449 b 34 αὐτὴν τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν scribitur h. e. ipsam quam dixi uersuum compositionem.

3 19 τούτων τρίτη διαφορά h. e. harum quas recenseo differentiarum tertia, quemadmodum

ἥ τε Κρητικὴ καὶ ἡ Λακωνικὴ καὶ τρίτη τούτων ἡ Καρχηδονίων polit. 2, 11. 1272 b 28

τετάρτη δ' ἡ Λακωνικὴ τούτων polit. 3, 14. 1285 b 26

φωνὴ καὶ ψόφος ἕτερόν ἐστι, καὶ τρίτον τούτων διάλεκτος hist. anim. 4, 9. 535 a 28

ἄλλο δ' ἐστὶ τρίτον τούτων σοφώτατον καὶ γλαφυρώτατον hist. anim. 9, 39. 623 a 7

οἱ δὲ ταῦτά τε καὶ ἀέρα τρίτον, οἱ δὲ καὶ ὕδωρ τούτων τέταρτον de gen. et corr. 2, 1. 329 a 2

καὶ γὰρ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὸ καθόλου καὶ τὸ γένος οὐσία δοκεῖ εἶναι ἑκάστου καὶ τέταρτον το'των τὸ ὑποκείμενον metaph. 6, 3. 1028 b 34

τὸ μὲν πρῶτον ἐζητήθη ὅπερ πέφυκε πρῶτον . . δεύτερον δὲ . . τρίτον δὲ τούτων rhet. 3, 1. 1403 b 21.

τούτων τὴν τελευταίαν ὕβριν Sophocles Electra 271 h. e. quae est harum quas dico contumeliarum extrema, quod fuit qui temere temptaret.

24 μιμουμένους putaui olim (*Beitr.* 4, 400) ui passiua esse accipiendum, item Bonitzius in indice, quod ne quis omnino fieri posse dubitet, cauebit Maduigius adu. 1, 389

qui plura eius generis affert, etsi de Platonis rep. 10, 604 e, quo ille praeter cetera utitur exemplo, non immerito dubitant; uide etiam infra ad παραλογίζεται 24. 1460 a 25 adnotata. sententiam non dubito hanc fuisse 'omnes qui imitando exprimuntur licet ut agentes imitari' (τοὺς μιμουμένους πάντας ὡς πράττοντας ἔστι μιμεῖσθαι). nam ne πάντας quidem opinor recte mutari (in πάντα). est autem haec altera imitandi ratio contraria illi (21) ὁτὲ μὲν ἀπαγγέλλοντα, id quod dupliciter fit, ἢ ἕτερόν τι γιγνόμενον ἢ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα. in duas enim partes (ut infra δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας 6. 1449 b 26) haec primum tribui, quarum altera rursus bipertita sit, certum puto nec aliis rationibus quas contra attulerunt moueor nec Platonis exemplo (rep. 3, 394 c), cuius uis nulla est in Aristotelem. [nam quamquam dubium non est quin Platonis partitionem artium cognitam habuerit et hoc loco respiciat, nihil tamen impediebat quo minus quas ille tres partes fecerat ad duas sed earum alteram rursus in duas diuisam reuocaret, et hoc an illud maluerit, ex ipsius oratione, non ex Platone diiudicandum est; neque magis quod est apud Platonem ὥς τις ἄλλος ὤν (393 c) Aristoteli ἕτερόν τινα γιγνόμενον pro τι obtrudere licet (cf. 24. 1460 a 10), quem praesertim nemo nesciat usum neutrius ualde adamasse (*Beitr.* 1, 42); sic phys. ausc. 7, 3. 247 b 14 scribit ὅταν ἐκ τοῦ μεθύειν ἢ καθεύδειν ἢ νοσεῖν εἰς τἀναντία μεταστῇ τις, οὔ φαμεν ἐπιστήμονα γεγονέναι πάλιν . . τῷ γὰρ καθίστασθαι τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς φυσικῆς ταραχῆς φρόνιμόν τι γίνεται καὶ ἐπιστῆμον; cf. ibid. 8, 4. 255 a 33 b 1 et 23.] post ὁτὲ μέν particulas quamuis in altera parte non ὁτὲ δέ sed interposita praesertim duplici ἢ particula inferatur ἢ πάντας, tamen non obscura est distributio

quam dico, nec hoc insolens est coeptam a μέν particula orationem continuari ut per καί (1448 a 34) ita per disiungendi particulam ἤ, uelut polit. 5, 6. 1305 b 23 ἡ δημαγωγία διττή, ἡ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις . . ἢ ὅταν τὸν ὄχλον δημαγωγῶσιν et 5, 7. 1306 b 22 ἐν ταῖς ἀριστοκρατίαις γίνονται αἱ στάσεις, αἱ μὲν διὰ τὸ . . ἢ ὅταν . . ἢ ὅταν. [atque omnino Aristoteles in coniungendis et subiungendis sententiis non nimis curiosus est; uelut metaph. 6, 7. 1032 b 26 cum scribit ἡ θερμότης τοίνυν ἡ ἐν τῷ σώματι ἢ μέρος τῆς ὑγιείας ἢ ἕπεταί τι αὐτῇ τοιοῦτον ὅ ἐστι μέρος τῆς ὑγιείας ἢ διὰ πλειόνων duo ponit (non tria) sed alterum rursus in duo diuiditur ἢ ἕπεταί τι αὐτῇ ἢ διὰ πλειόνων (cf. Bonitzii adn.). de coel. 1, 11. 280 b 20 εἴτε γὰρ πρότερόν τι ὂν ὕστερον ἢ μή ἐστιν ἢ ἐνδέχεται μὴ εἶναι, φθαρτὸν εἶναί φαμεν, εἴτε φθειρόμενόν ποτε καὶ μεταβάλλον εἴτε μή· ἔστι δ' ὅτε καὶ . . καὶ ἔτι ἄλλως. de gen. et corr. 1, 5. 320 b 18 γίγνεται ἁπλῶς ἕτερον ἐξ ἑτέρου, καὶ ὑπό τινος δὲ ἐντελεχείᾳ ὄντος, ἢ ὁμοιοειδοῦς ἢ ὁμογενοῦς, οἷον πῦρ ὑπὸ πυρὸς ἢ ἄνθρωπος ὑπ' ἀνθρώπου, ἢ ὑπ' ἐντελεχείας.]

24 ταύταις ταῖς qui uoluit Spengelium*, etsi sponsorem nactus est, lapsum esse per errorem olim non infrequentem alibi adnotaui (*Beitr.* 4, 409). dicitur autem illud ἐν τρισὶ ταύταις διαφοραῖς ἡ μίμησίς ἐστιν eodem modo quo aut polit. 8, 7. 1342 b 33 δῆλον ὅτι τούτους ὅρους τρεῖς ποιητέον εἰς τὴν παιδείαν aut de coel. 2, 2.

---

* Spengelium ubi simpliciter nomino, intelligitur eius libellus academicus *Aristotelische studien. IV Poetik* (relat. acad. Bauaricae cl. I uol. XI sect. 2. 1866). in quo suo ordine loci poeticae tractantur, ut paginarum numerum addi nihil necesse fuerit. [addito nomini numero nouissimum eius libellum significo quem inuectiuum in meam poeticae editionem emisit a. 1875.]

285a 10 τῶν Πυθαγορείων ἄν τις θαυμάσειεν ὅτι δύο μόνας ταύτας ἀρχὰς ἔλεγον. de dicendi breuitate in proximis (διαφοραῖς, ἐν οἷς κτλ) confer polit. 4, 16. 1300b 15 ἔστι δὲ διαφορὰ τῶν δικαστηρίων ἐν τρισὶν ὅροις, ἐξ ὧν τε καὶ περὶ ὧν καὶ πῶς.

31 τῆς μὲν γὰρ κωμῳδίας: recepi ex codice γάρ particulam quae uulgo abiiciebatur (cf. *Z. krit. Ar. schr.* 9,* *Beitr.* 4, 427); intelligitur autem τῆς μὲν γὰρ κωμῳδίας ἀντιποιοῦνται οἱ Μεγαρεῖς, quo modo saepe in enuntiatis explicatiuis uerbum e prioribus auditur, sic

> διαδύεται γὰρ διὰ τῶν τοιούτων καὶ εἰς βάθος καὶ πάντῃ, διὰ μὲν γὰρ τὸ καθαρὸν εἰς βάθος, διὰ δὲ τὸ λεῖον πάντῃ de somn. 2. 460a 20,

ubi item alterum hoc γάρ quod est in codicibus iniuria spernitur;

> τέκτων καὶ γεωμέτρης διαφερόντως ἐπιζητοῦσι τὴν ὀρθήν, ὁ μὲν γὰρ ἐφ' ὅσον χρησίμη, ὁ δὲ τί ἐστιν eth. Nic. 1, 7. 1098a 30
>
> ὄντων τεττάρων τῶν ἁπλῶν σωμάτων, ἑκάτερον τοῖν δυοῖν ἑκατέρου τῶν τόπων ἐστίν, πῦρ μὲν γὰρ καὶ ἀὴρ τοῦ πρὸς τὸν ὅρον φερομένου, γῆ δὲ καὶ ὕδωρ τοῦ πρὸς τὸ μέσον de gen. et corr. 2, 3. 330b 30
>
> διὰ τὸ μὴ διαδήλους εἶναι τὰς ὀσμὰς ὥσπερ τοὺς χυμούς, ἀπὸ τούτων εἴληφε τὰ ὀνόματα, ἡ μὲν γὰρ γλυκεῖα ἀπὸ τοῦ κρόκου, ἡ δὲ δριμεῖα θύμου de an. 2, 9. 421a 31; ἡ μὲν γλυκεῖα κρόκου sine γάρ rec. alt. p. 109, 27 Biehlii
>
> ὅλως τὰ ὀστρακόδερμα ἔχει τῇ μὲν ὁμοίως τοῖς μαλακοστράκοις, τῇ δὲ τοῖς μαλακίοις, ᾗ μὲν γὰρ

---

* in relationibus academiae Vindobonensis m. Oct. a. 1861. xxxviii 59—148.

ἔξωθεν . . τοῖς μαλακοστράκοις, τὸ δὲ σχῆμα . ., τοῖς μαλακίοις de part. anim. 4, 9. 684b 16; cf. 3, 1. 662a 25,

quae uulgo non apte interpunguntur;

ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως, τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις (scil. ἐνέπεσε) ὡς καταστρεψομένοις, τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῆς ἀπούσης πόθῳ ὄψεως Thucydides 6, 24, 3.

hic usus particulae qui plurima habet apud omnes scriptores exempla apud Aristotelem maxime occurrit in distributione, uelut

διαφέρουσιν ἀλλήλων τρισίν, ἢ γὰρ τῷ ἐν ἑτέροις μιμεῖσθαι ἢ κτλ 1. 1447a 16

εἷς δέ ἐστι λόγος διχῶς, ἢ γὰρ ὁ ἓν σημαίνων ἢ ὁ ἐκ πλειόνων συνδέσμῳ 20. 1457a 28

ἀνάγκη μιμεῖσθαι τριῶν ὄντων τὸν ἀριθμὸν ἕν τι ἀεί, ἢ γὰρ οἷα ἦν ἢ ἔστιν, ἢ κτλ 25. 1460b 10

ἐπιτιμήματα ἐκ πέντε εἰδῶν φέρουσιν, ἢ γὰρ ὡς ἀδύνατα ἢ κτλ 25. 1461b 22 (cf. 24. 1459b 9)

ἀκολουθεῖ διχῶς, ἢ γὰρ ἅμα ἢ ὕστερον, sed statim καὶ ποιητικὰ τριχῶς, τὰ μὲν ὡς rhet. 1, 6. 1362a 30

διὰ ταῦτα πράξουσιν, ἢ γὰρ διὰ λογισμὸν ἢ διὰ πάθος rhet. 1, 10. 1369a 17. cf. 1, 12. 1372b 20

πάντες τριῶν ἕνεκα ἀδικοῦσιν, ἢ τοῦδε γὰρ ἕνεκα ἢ τοῦδε rhet. 2, 23. 1398a 30

αἱ ἐνστάσεις φέρονται τετραχῶς, ἢ γὰρ ἐξ ἑαυτοῦ ἢ ἐκ τοῦ ὁμοίου ἢ κτλ rhet. 2, 25. 1402a 35 cf. top. 8, 10. 161a 1

πρὸς οὓς δὲ (τὰ δίκαιά ἐστι), διώρισται δίχα. ὥρισται γὰρ πρὸς τὸ κοινὸν ἢ πρὸς ἕνα τῶν κοινωνούντων ἃ δεῖ πράττειν καὶ μὴ πράττειν. διὸ καὶ τἀδικήματα καὶ τὰ δικαιώματα διχῶς ἔστιν ἀδικεῖν

καὶ δικαιοπραγεῖν, ἢ γὰρ πρὸς ἕνα ἢ πρὸς τὸ κοινόν rhet. 1, 13. 1373 b 19.

nam prius illud exemplum quod uulgo legebatur ὥρισται, ἢ γὰρ πρὸς τὸ κοινόν codicis indicio usus mutaui.

τοῦτο ἐνδέχεται διχῶς, ἢ γὰρ τοῖς ἀρίστοις τῶν ἐνδεχομένων αὐτοῖς ἢ τοῖς ἁπλῶς ἀρίστοις polit. 4, 8. 1294 a 7

αἱ μεταβολαὶ γίνονται διχῶς, ὁτὲ μὲν γὰρ πρὸς τὴν πολιτείαν ὁτὲ δὲ οὐ πρὸς κτλ polit. 5, 1. 1301 b 6. cf. phys. ausc. 5, 1. 225 a 3; de coel. 1, 11. 280 b 13, 26

τῇ μουσικῇ χρῆσθαι δεῖν πλειόνων χάριν, καὶ γὰρ παιδείας ἕνεκεν καὶ καθάρσεως, τρίτον δὲ πρὸς διαγωγήν polit. 8, 7. 1341 b 38

ἀρκτέον ἀπὸ τῶν γνωρίμων, ταῦτα δὲ διττῶς, τὰ μὲν γὰρ ἡμῖν τὰ δὲ ἁπλῶς eth. Nic. 1, 2. 1095 b 2

γίνονται αἱ νηνεμίαι διὰ δύ' αἰτίας, ἢ γὰρ . . ἢ κτλ meteorol. 2, 5. 361 b 25

τὸ δ' εἶδος ἐντελέχεια, αὕτη δ' ὑπάρχει διχῶς, ἢ γὰρ ὡς ἡ ἐπιστήμη ἢ ὡς τὸ θεωρεῖν de anim. 2, 1. 412 a 10 rec. alt. p. 105, 8 Biehl. sed uulgo τοῦτο διχῶς, τὸ μὲν ὡς ἐπιστήμη

et saepissime alibi, neque enim perscribere uolo omnia, sed illud obseruandum est saepe in compariter formatis sententiis etiam abesse particulam, cuius uis in hoc genere orationis mihi ualde esse eleuata uidetur ita ut uix recte statuatur uerbum audiri. [id quod cum illis exemplis intelligatur tum similibus iis quibus sine distributione explicatio per γάρ particulam non addito uerbo adnectitur ita ut saepe particulam abesse malis, uelut ut genus ipsum significem paucis

λέγομεν τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν πρὸς ἡμᾶς ἐπανα-

φέροντες, ἢ γὰρ κατὰ τὰ ἡμέτερα δεξιά, ἢ καθ' ὁμοιότητα τοῖς ἡμετέροις de coel. 2, 2. 285 a 1. cf. 3, 3. 302 a 31

καὶ Ἐμπεδοκλεῖ ἀναγκαῖον λέγειν ὥσπερ καὶ Λεύκιππός φησιν, εἶναι γὰρ ἄττα στερεά, ἀδιαίρετα δέ de gen. et corr. 1, 8. 325 b 5

τοῦ εἶναι τὴν ἁπλῆν γένεσιν φθορὰν οὖσάν τινος . . εἴρηται τὸ αἴτιον, διὰ γὰρ τὸ τὴν ὕλην διαφέρειν de gen. et corr. 1, 3. 318 b 35

ἀδύνατον τὰς τοιαύτας ἔχειν τέχνας μὴ μανθάνοντά ποτε καὶ λαβόντα καὶ μὴ ἔχειν μὴ ἀποβαλόντα ποτέ, ἢ γὰρ λήθῃ ἢ πάθει τινὶ ἢ χρόνῳ metaph. 8, 3. 1047 a 1.]

confer quae in simili causa ad 6. 1450 b 18 scripsi.

34 καὶ τῆς τραγῳδίας quod superiori τῆς μὲν κωμῳδίας (31) subiicitur, mutata oratio pluribus praesertim interiectis nihil habet offensionis. soph. elench. 11. 171 b 8 συλλογισμὸς ἐριστικὸς εἷς μὲν ὁ φαινόμενος συλλογισμός . . καὶ ὅσοι μὴ ὄντες Waitzius καὶ ὅσοι esse pro ἕτεροι δὲ ὅσοι positum adnotauit (cf. *Beitr.* 4, 427), nec talia rara sunt.

1448b 2 περὶ τῶν διαφορῶν καὶ πόσαι καὶ τίνες τῆς μιμήσεως 4 εἰρήσθω ταῦτα: iungitur τῶν διαφορῶν τῆς μιμήσεως, id quod interpunctione obscurabatur. sic Plato Phileb. 17 c λάβῃς τὰ διαστήματα ὁπόσα ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν τῆς φωνῆς, quod et ipsum non ab omnibus uidetur recte accipi. εἰρήσθω ταῦτα: clauditur quidem poetica uerbis εἰρήσθω τοσαῦτα eodemque modo Aristoteles saepius loquitur. sed nunc ταῦτα ponit, quemadmodum εἰρήσθω περὶ ἁπάντων ἡμῖν ταῦτα soph. elench. 33. 183 a 33. ταῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω περὶ αὐτῶν de coel. 2, 7. 289 a 34 (cf. metaph. 1, 8. 989 a 19). περὶ γνώμης εἰρήσθω ταῦτα rhet. 2, 21.

1395 b 19, ubi corrector Parisini codicis ex ταῦτα fecit τοσαῦτα. περὶ μὲν οὖν αἰσχύνης ταῦτα; περὶ μὲν οὖν πίστεων ταῦτα rhet. 2, 6. 1385 a 13; 3, 17. 1418 b 23, et in aliis libris satis frequenter. nolo enim pusillam rem persequi amplius. Spengelius quidem quam recte ad haec 'alibi dicere solet τοσαῦτα' adscripserit, fortasse sciet nunc ipse post ea quae ad rhetor. 1, 12. 1372 a 2 ne ipsa quidem diligenter adnotauit.

7 τούτῳ διαφέρουσιν (οἱ ἄνθρωποι) τῶν ἄλλων ζῴων ὅτι μιμητικώτατόν ἐστι scil. τῶν ζῴων ὁ ἄνθρωπος, similiter et eadem differentia numeri polit. 1, 2. 1253 a 16 τοῦτο πρὸς τἆλλα ζῷα τοῖς ἀνθρώποις ἴδιον, τὸ μόνον (scil. τῶν ζῴων) ἀγαθοῦ αἴσθησιν ἔχειν. [uel quod aptius etiam de somn. 3. 457 b 25 καταπίπτουσιν . . οἱ ἄνθρωποι (μόνον γὰρ ὀρθὸν τῶν ζῴων); cf. de part. anim. 4, 10. 686 a 25. 27*. de mutato eadem sententia numero ad 26. 1461 b 29 dixi.]

29 εἶναι mirere fuisse cui offensioni esset, quasi is praesentis tantum infinitiuus ac non aeque imperfecti esset; notissimae rei unum ponam exemplum non uno nomine accommodatum ad nostrum, Platonis symp. 180 c Φαῖδρον μὲν τοιοῦτόν τινα λόγον εἰπεῖν, μετὰ δὲ Φαῖδρον ἄλλους τινὰς εἶναι. nam quod ad illa εἰπεῖν τοιοῦτον ποίημα adiicitur εἰκὸς δὲ εἶναι πολλούς scil. ποιητάς, nec illud dissimile est nec quod in ipsa poetica habetur 6. 1450 a 26 τῶν νέων τῶν πλείστων ἀήθεις τραγῳδίαι εἰσὶν καὶ ὅλως ποιηταὶ πολλοὶ τοιοῦτοι. [de infinitiuo addam ex Aristotele exemplum quod sit instar omnium;

* [unde intelligitur in Theophrasti uerbis ἀφορίζει τὴν πρὸς τὰ ζῷα διαφοράν· ἄνθρωπον γάρ φησι τῶν ἄλλων διαφέρειν ὅτι μόνον ξυνίησι (Doxogr. graec. 506, 20) praue doctos μόνος correxisse. cf. de gen. anim. 5, 1. 780 b 5.]

quam enim Anaxagorae sententiam dicit metaph. 9, 6. 1056b 29 ὅτι ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν (cf. phys. ausc. 1, 4. 187a 29) eandem sic refert phys. ausc. 3, 4. 203a 25 ἐντεῦθεν ἔοικε καὶ ὁμοῦ ποτε πάντα χρήματα φάναι εἶναι (cf. 32). de gen. et corr. 1, 10. 327b 20 λέγουσιν οὐ καλῶς οἱ πάντα ποτὲ ὁμοῦ [καὶ] φάσκοντες εἶναι καὶ μεμῖχθαι.]

30 ἔστιν scil. εἰπεῖν τοιοῦτον ποίημα, quibus quod adnectitur οἷον ὁ Μαργίτης scil. ἔστι τοιοῦτον, nominatiuus ponitur pro accusatiuo, quemadmodum ἐνίους δέ τινας ᾔσθημαι καὶ γυμναστικὴν (προκαλύπτεσθαι), οἷον Ἴκκος ὁ Ταραντῖνος Plato Protag. 316d, et exempla multa collegit Bekkerus sched. Hom. 1, 265. cf. ad 25. 1461a 1.

30 ὁ Μαργίτης καὶ τὰ τοιαῦτα, sic Αἰθιόπων καὶ τῶν τοιούτων hist. anim. 3, 9. 517a 18. Περικλέα καὶ τοὺς τοιούτους eth. Nic. 6, 5. 1140b 8. Ἀναξαγόραν καὶ Θαλῆν καὶ τοὺς τοιούτους eth. Nic. 6, 7. 1141b 4. οἷον ἀλεκτρυόνες καὶ τὰ τοιαῦτα de part. anim. 2, 13. 657b 28, cf. 10. nam a relatiuo ἐν οἷς, quod non cum τὰ τοιαῦτα ut uulgo coniungitur sed ad genus ipsum ψόγων (27) refertur, non inusitato modo, uelut 24. 1459b 12 οἷς ἅπασιν, noua incipit sententia (*Beitr.* 1, 43).

30 κατὰ τὸ ἁρμόττον quod e codice recipiendum fuit, uulgabatur enim καὶ τὸ ἁρμόττον, dicitur ut κατὰ τὸ προσῆκον rhet. 1, 1. 1355a 22; 1, 9. 1367b 12. κατὰ τὸ εἰκός, κατὰ τὸ δίκαιον, alia.

34 τὰ σπουδαῖα ποιητής uelut τὰ μετέωρα φροντιστής in apol. Socr. 18b. τὰ σπουδαῖα autem dicit, quoniam his tam epica quam tragica poesis continetur: uoluit enim, opinor, Homerum unum tam tragoediam praeiuisse quam comoediam.

37 οὐ ψόγον scil. ποιήσας, id quod ex δραματοποιήσας sumitur; cf. ad 1449a 4.

1 Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια: articulus qui ex codice accessit spernendus non est, neque uero priori nomini quod Spengelius suasit addendus articulus (cf. *Beitr.* 4, 409) 1449a

διήγησις ἕτερον καὶ ἡ ἐπιδιήγησις rhet. 3, 13. 1414 b 13 ubi Spengelius qui addidit hunc articulum ex codice hoc nostro utitur exemplo

καὶ γὰρ ἐνέργειά ἐστιν τῶν τοιούτων καὶ ἡ χρῆσις πλοῦτος rhet. 1, 5. 1361 a 24. priori enim nomini a correctore codicis additus est articulus (cf. polit. 7, 8. 1328 a 38)

περὶ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ συμφέροντος (sic enim codex) rhet. 1, 6. 1363 b 3, sed cf. 1, 6. 1362 a 21

παρ' ἐπιθυμίαν ἢ τοὺς λογισμούς rhet. 1, 10. 1369 b 5

μεταφορᾷ δηλοῦν καὶ τοῖς ἐπιθέτοις rhet. 3, 6. 1407 b 31

ἐν τῇ δυάδι τρίτη μονὰς ἔσται πρὶν τὰ τρία εἶναι καὶ ἐν τῇ τριάδι τετάρτη καὶ ἡ πέμπτη πρὶν τοὺς ἀριθμοὺς τούτους metaph. 12, 7. 1081 a 34

προτέρα ἐστὶν ἡ ἐνέργεια καὶ λόγῳ καὶ τῇ οὐσίᾳ metaph. 8, 8. 1049 b 11, unde fortasse ibid. 11, 6. 1072 a 6 Ἐμπεδοκλῆς φιλίαν καὶ τὸ νεῖκος cum paucis libris scribendum est; nam plerique τὸ omittunt

ἔστι δὲ θάνατος καὶ ἡ φθορὰ πᾶσιν ὁμοίως τοῖς μὴ ἀτελέσιν de resp. 17. 478 b 28

μᾶλλον ζῶσι κατὰ λογισμὸν ἢ κατὰ τὸ ἦθος rhet. 2, 13. 1390 a 16, sed τῷ ἤθει ζῶσι μᾶλλον ἢ τῷ λογισμῷ 2, 12. 1389 a 35. cf. παρὰ τὸ κατὰ φύσιν καὶ κατὰ τὸν νόμον soph. elench. 12. 173 a 9

ἔν τινι πονηρίᾳ ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος Plato Phileb. 45 e, sed amoueri articulum Badhamus uoluit

εἴθ' ἡδονῇ εἴτε τῷ νῷ προσφυέστερον ibid. 64 c, ubi Hirschigius articulum tollit, sed cf. etiam 35 e

καὶ Χερρόνησον καὶ Νάξον καὶ τὴν Εὔβοιαν Aeschines 2, 175, quem articulum leui unius codicis auctoritate abiiciunt editores nonnulli.

ad poetarum usum nolo excurrere, apud quos multa similia extant, non semper recte aestimata.

4 ἀντὶ τῶν ἰάμβων κωμῳδοποιοί et 5 ἀντὶ τῶν ἐπῶν τραγῳδοδιδάσκαλοι plane eodem dicendi genere, quod nonnullis (in quibus Spengelio) dubitandi materiam parauit, quo Herodotus 7, 62 ἀντὶ τῶν πίλων μιτρηφόροι ἦσαν scribit et Aristoteles ipse de part. anim. 2, 13. 657 b 34 ἀντὶ ταύτης τῆς φυλακῆς πάντα σκληρόφθαλμά ἐστιν. et his quidem tribus exemplis apparet id quod aliis quoque cognoscitur Graecos compositis ita nonnumquam uti ut partium non obliti uideantur, uelut supra 1448 b 37 οὐ ψόγον ἀλλὰ τὸ γελοῖον δραματοποιήσας (cf. annal. gymn. Austriac. 1872 p. 535). [ad idem genus talia referre licet τυφλὸς οὐ λέγεται ὁ ἑτερόφθαλμος ἀλλ' ὁ ἐν ἀμφοῖν μὴ ἔχων ὄψιν metaph. 4, 22. 1023 a 5. τὰ δὲ πλατύρυγχα αὐτῶν ἐστιν. τοιούτῳ γὰρ ὄντι ῥᾳδίως δύνατ' ὀρύσσειν de part. anim. 3, 1. 662 b 12, ut Aristophanes dicit πάντα τὤρνεα πτερορρυεῖ, κᾆτ' αὖθις ἕτερα φύομεν au. 106, et Theophrastus ἄνοζα λέγω οὐχ ὥστε μὴ ἔχειν ὅλως ἀλλ' ὥστε ὀλίγους ἔχειν; τὰ μὲν δίοζα τὰ δὲ τρίοζα τὰ δὲ πλείους ἔχοντα hist. plant. 1, 8, 1. 3 et saepe similiter.]

7 ἐπισκοπεῖν ἆρ' ἔχει quod posui, codex enim παρέχει, firmatur phys. ausc. 3, 5. 204 b 2 ἐπισκοποῦμεν περὶ τῶν αἰσθητῶν . . ἆρ' ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἢ οὐκ ἔστι σῶμα ἄπειρον. saepeque apud Aristotelem σκοπεῖν, ἀπορεῖν, θεωρεῖν ἆρα uel ἆρα — ἢ οὔ; eodemque modo Plato σκεψώμεθα . . ἆρα καλῶς λέγεται ἢ οὔ Gorg. 508 c, σκέψασθαι ἆρ' ἐστὸν ἁλμυρὼ ἢ οὔ Theaet. 185 b (cf. *Beitr.* 1, 43). sed qui εἰ ἄρα ἔχει quod adhuc uulgabatur maluerit, ne

ei quidem deerunt exempla, quamquam Aristoteleum ne nunc quidem in promptu est, nam metaph. 2, 1. 995 b 27 ambiguum est et rectius opinor cum E A[b] μὴ μόνον τί ἐστι τούτων ἕκαστον, ἀλλὰ καὶ ἆρα ἓν ἑνὶ ἐναντίον quam cum ceteris εἰ ἄρα scribitur, sed Platonis sunt uelut σκοπῶμεν εἰ ἄρα ἐστὶν ἐπιστήμη τε καὶ αἴσθησις ταὐτὸν ἢ ἕτερον Theaet. 163 a.

7 ἔχει ἡ τραγῳδία ἱκανῶς, αὐτό τε καθ' αὐτὸ κρῖναι καὶ πρὸς τὰ θέατρα quod conieci, nam Forchhammerus qui et ipse illud κρῖναι pro deprauatis κρίνεται ἢ ναί proposuit longe diuersam orationis et sententiae formam sequitur, in eum sensum accipi uolui quo hist. anim. 9, 38. 622 b 20 scribitur τῶν δ' ἐντόμων ἐργατικώτατον ζῴων ἐστί, σχεδὸν δὲ καὶ πρὸς τἆλλα συγκρίνεσθαι πάντα, quod exemplum fortasse me fugisset nisi suppeditasset Bonitzii index Aristotelicus; sed opinor genere non distare eum usum quo infinitiuos εἰκάσαι συμβαλεῖν εἰπεῖν et ipsum κρῖναι tam addita quam omissa ὡς particula saepe scriptores ponunt uelut Demosthenes ἀκοῦσαι μὲν γὰρ οὑτωσὶ παγκάλως ἔχει et Aristoteles ipse οὐκ ἔστιν ἀσφαλὲς τὸ νομοθετεῖν ἀλλ' εὐόφθαλμον ἀκοῦσαι μόνον polit. 2, 8. 1268 b 24. quod si probabiliter coniicitur, tradita scriptura facile explicatur ita ut uoci κρίνεται ex κρῖναι leuiter corruptae addita sit uel superscripta correctio ἢ ναι. nam de quo quis cogitet κριθῆναι, etsi recte stare poterat, longius uidetur discedere.* in reliquis nihil est quod moueatur. nam neutrum pronominis

* haec pridem exarata, ea uero quae in ann. gymn. Austr. 1873 p. 658 breuiter scripsi etiam impressa erant, cum adferuntur doctissimi Ingr. Bywateri obseruationes criticae ex *Journal of Philology* uol. v. excerptae, in quibus cum alia scite adnotentur tum κρῖναι eadem ui eademque explicatione corruptelae commendatur.

ad τραγῳδίαν relatum more firmatur tam Aristotelis quam aliorum uelut Platonis Theaet. 146e γνῶναι ἐπιστήμην αὐτὸ ὅ τί ποτ' ἐστίν. (*Beitr.* 1, 44.)

9 γενομένης οὖν quod est in codice seruandum putaui, etsi γενομένη οὖν siue γενομένη δ' οὖν probum erat nec recte de δ' οὖν particularum usu Aristotelico dubitauerat Spengelius (*Zeitschr. f. alt. wiss.* 1841 p. 1262), qui postea meliora edoctus mutauit sententiam (cf. *Beitr.* 1, 45), sed γενομένης οὖν (τραγῳδίας) ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς, κατὰ μικρὸν ηὐξήθη ita scribitur ut

τυθείσης τινὸς κόρης ταύτην ἔσχε τὴν ἱερωσύνην 17. 1455b 3 conf. b 17

ὑποβεβλημένης τινὸς τὸν αὐτῆς υἱὸν διὰ τὸ ἀσπάζεσθαι ἐδόκει συνεῖναι τῷ μειρακίῳ rhet. 2, 23. 1400a 25

ἐν Δελφοῖς ἐκ κηδείας γενομένης διαφορᾶς ἀρχὴ πασῶν ἐγένετο τῶν στάσεων polit. 5, 4. 1303b 37; cf. 1304a 4. 10

περὶ τὸν ἐγκέφαλον συμβαίνει τὸν αὐτὸν τρόπον· τὸ πρῶτον ὑγρὸς καὶ πολύς, ἀποπνέοντος δὲ καὶ πεττομένου σωματοῦταί τε μᾶλλον καὶ συμπίπτει καὶ ὁ ἐγκέφαλος καὶ τὸ μέγεθος τὸ τῶν ὀμμάτων de gen. anim. 2, 6. 744a 15

ἀλλοίωσις μέν ἐστιν, ὅταν ὑπομένοντος τοῦ ὑποκειμένου, αἰσθητοῦ ὄντος, μεταβάλλῃ ἐν τοῖς αὐτοῦ πάθεσιν, οἷον τὸ σῶμα ὑγιαίνει καὶ κάμνει ὑπομένον γε ταὐτό de gen. et corr. 1, 4. 319b 10.

haec qui considerauerit, quibus addi similia multa possunt, non mutabit opinor γενομένης, quantumuis lenis sit correctio; neque huic genetiuo obstare crediderim uerba καὶ αὐτὴ καὶ ἡ κωμῳδία κτλ, quae ne sunt quidem nimis arte cum reliquis conexa, sed paulo liberiore

modo interponuntur (poterat enim καὶ γὰρ αὐτή), ut arrepta occasione similitudinis causa una origines comoediae, de qua nunc non agebatur, significentur. de αὐτή, cuius loco non debebat suaderi αὕτη, dixi ad 15. 1454 b 17.

19 uerba ἐκ μικρῶν μύθων quia statim excipiuntur ab his καὶ λέξεως γελοίας, factum uidetur ut mutata oratione ad hoc posterius potissimum accommodatum sit uerbum (ἀπεσεμνύνθη) et τὸ μέγεθος suo iam uerbo destitutum pendentis qui uocatur nominatiui uicem gerat, cuius generis exempla ad haec Platonis Theaetet. 173 d σπουδαὶ δὲ ἑταιρειῶν ἐπ' ἀρχὰς καὶ σύνοδοι οὐδὲ ὄναρ πράττειν προσίσταται αὐτοῖς adscribunt editores; neque negligendum in hac causa uidetur, quod rhet. 1, 2. 1358 a 21 scribitur κἀκεῖνα μὲν οὐ ποιήσει περὶ οὐδὲν γένος ἔμφρονα, ταῦτα δέ, ὅσῳ τις ἂν βέλτιον ἐκλέγηται τὰς προτάσεις, λήσει ποιήσας ἄλλην ἐπιστήμην τῆς διαλεκτικῆς. pendere enim ταῦτα apparet, nec tamen merito ad concinniorem formam reuocabitur oratio.

27 ἑξάμετρα: ad tetrametra redeundi, quod uoluerunt, nulla fuit necessitas, sed hoc dicit, cum tetrametrorum saltationi conuenientium usu relicto tragoedia propter λέξιν λεκτικόν τι μέτρον assumeret, ἰαμβεῖα elegisse quorum haec esset natura, non hexametra quorum grauitas a sermonum tenuitate longius recederet. quod ἐκβαίνοντες τῆς λεκτικῆς ἁρμονίας inquit λέγομεν ἑξάμετρα nescio an non incommode illustretur exemplis Socratis in Phaedro 241 d aut Agathonis in symposio 197 c omissa λεκτικῇ ἁρμονίᾳ in hexametros uersus excurrentium.

28 ἔτι δὲ ἐπεισοδίων πλήθη scil. ἐγένετο, quod e u. 21 repetitur.

28 καὶ τὰ ἄλλ' ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται ἔστω ἡμῖν εἰρημένα: haec sic ut leguntur in codice (nam uul-

gabatur λέγεται. περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα ἔστω ἡμῖν εἰρημένα) obtineri posse A. Stahrius adnotauit firmauique eam sententiam (*Beitr.* 1, 17. 47) exemplis

[τὸ γὰρ αὐτὸ ἅμα ὑπάρχειν τε καὶ μὴ ὑπάρχειν ἀδύνατον (εἶναι) τῷ αὐτῷ καὶ κατὰ τὸ αὐτό (καὶ ὅσα ἄλλα προσδιορισαίμεθ' ἄν,* ἔστω προσδιωρισμένα πρὸς τὰς λογικὰς δυσχερείας), αὕτη δὴ βεβαιοτάτη τῶν ἀρχῶν metaph. 3, 3. 1005 b 19

εἰ δὲ μὴ ἐνδέχεται ἅμα ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ τἀναντία (προσδιωρίσθω δ' ἡμῖν καὶ ταύτῃ τῇ προτάσει τὰ εἰωθότα) ibid. b 27.

significat iis quae ponit definiendi causa addi alia solere (cf. 8, 5. 1048 a 1. 17), quae qualia sint ex interpr. 6. 17 a 35 et soph. elench. 5. 167 a 25 intelligitur, sed ea nunc non addit, uerum tamen ne quid desideretur ita existimari uult quasi sint adiecta, h. e. ἔστω προσδιωρισμένα, προσδιωρίσθω; cf. de coel. 1, 11. 281 a 18. 24; Plato soph. 243 c; 245 e. adde

σχεδὸν δὲ πάντα ἀνάγεται τἀναντία εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην· τεθεωρήσθω δ' ἡμῖν ταῦτα ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἐναντίων metaph. 3, 2. 1004 a 1

πάντα καὶ τἆλλα ἀναγόμενα φαίνεται εἰς τὸ ἓν καὶ πλῆθος· εἰλήφθω γὰρ ἡ ἀναγωγὴ ἡμῖν ibid. 1004 b 34

τῶν ἐναντιώσεων ἑκάστη πρὸς τὰς πρώτας διαφορὰς ἀναχθήσεται τοῦ ὄντος, εἴτε πλῆθος καὶ ἓν εἴθ'

---

* [quod Alexander scribit (225, 25) προσδιωρισάμεθα, ἔστω προσδιωρισμένα, idemque in uno codice (A^b) exhibetur (προσδιωρισάμεθα, οὕτω τὰ προσδιωρισμένα), hanc scripturam, quam a me neglectam iactat Spengelius p. 30, nihili esse et ab hac quaestione alienam ipse intellexit.]

ὁμοιότης καὶ ἀνομοιότης αἱ πρῶται τοῦ ὄντος εἰσὶ διαφοραὶ εἴτ' ἄλλαι τινές· ἔστωσαν γὰρ αὗται τεθεωρημέναι metaph. 10, 3. 1061a 12.

nam non fit nunc reductio quam accipi uult pro facta, neque primae differentiae exponuntur, sed sunto, ait, pro expositis; ac ne primo quidem loco lectorem tam relegat ad aliam disputationem (poterat enim τεθεώρηται) quam hoc loco ut praetermittat uult sibi concedi (cf. 19. 1456a 35 ἐν τοῖς περὶ ῥητορικῆς κείσθω); multaque sunt in omnibus libris similia, quibus hoc commune est, ut sibi scriptor dari aliquid aut condonari poscat. quorum ad analogiam, quidquid obloquitur Spengelius p. 29 sqq., adhuc mihi persuadeo, hoc modo dinumerationem singulorum concludi καὶ τὰ ἄλλ' ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται ἔστω ἡμῖν εἰρημένα· πολὺ γὰρ ἂν ἴσως ἔργον εἴη διεξιέναι καθ' ἕκαστον h. e. 'et reliqua, quibus (quo modo) quaeque ornata esse dicuntur, sunto nobis dicta; neque enim libet nunc singulatim omnia persequi.' non reconditas res esse quas hoc modo praetereat et pro dictis existimari uelit sed uulgares ac tralaticias uerbis indicat κοσμηθῆναι λέγεται. quae uero 'ingeniosus' Graeculus addidit ἐπεισοδίων πλήθη καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται. [περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα] ἔστω ἡμῖν εἰρημένα· πολὺ γὰρ ἂν ἴσως ἔργον εἴη διεξιέναι καθ' ἕκαστον. ἡ δὲ κωμῳδία, his supplementis nec defectus causa aperitur et oratio inutiliter atque inepte oneratur; nam satis erat dici aut καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἕ. κ. λέγεται· πολὺ γὰρ ἂν ἔργον κτλ, aut καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἕ. κ. λέγεται. περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα ἔστω εἰρημένα· ἡ δὲ κωμ. solet enim ab hac formula ad aliam rem transire, uelut phys. ausc. 8, 8. 265a 10.] ὡς autem recte scribitur neque licet speciosum sit cum Hermanno praeferendum

οἷς. non enim hoc uoluit scriptor τὰ ἄλλα, οἷς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται, sed τὰ ἄλλα ἔστω εἰρημένα ponit uniuerse sed ut illi explicandi gratia addat ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται.

32 ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ ἐστι τὸ γελοῖον μόριον: nihil in his muto. posteaquam enim comoediam etsi est imitatio deteriorum negauit tamen omnem complecti κακίαν, iam propriam comoediae materiam (hoc enim est τὸ γελοῖον, i. e. *das komische*) τοῦ αἰσχροῦ quod et ipsum est τῶν κακῶν speciem quandam esse praedicat, eam scilicet quae est ἀνώδυνος καὶ οὐ φθαρτική. nam ὅσα τῶν ὀδυνηρῶν καὶ ὅσα φθαρτικά, πάντα ἐλεεινά (rhet. 2, 8. 1386a 5).

1449b 4 προλόγους non recte mutatur (in λόγους); agit enim de initiis et progressu solius Atticae comoediae, et ita quidem ut tragoediae Atticae rationes respiciat, in quam ab ipso dicebatur (Themistii or. 26. 316d) Thespis primus πρόλογον καὶ ῥῆσιν introduxisse; idem πρόσωπα; ad eandemque similitudinem referuntur πλήθη ὑποκριτῶν (cf. 4. 1449a 16), et quod addit τὸ δὲ μύθους ποιεῖν Ἐπίχαρμος καὶ Φόρμις (scil. ὑπέδειξαν, simile enim uerbum ex proximo ἀπέδωκεν hic quidem facile auditur) propter Atticam comoediam dicit (cf. 4. 1449a 19), quae sero hoc et a Siculis nacta est. conf. 3. 1448a 30 sqq. [de re V. de Wilamowitz-Moellendorff Herm. 9, 332, qui ut in ceteris nihil mutandum esse mecum sentit, ita recte, opinor, οὖν ex apographis recipiendum dicit: sic certe τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθε, τῶν δὲ Ἀθήνησιν apte et Aristotelis mori conuenienter (uide quae ad 11. 1452b 9 memoraui) prior sententia de Siculis resumitur, commode ut altera quae est de Atheniensibus adnectatur.]

8 uerbis λόγους καὶ μύθους nulla differentia fabularum quam propter Epicharmi exemplum putarunt significatur sed Aristotelem hoc uoluisse opinor καθόλου ποιεῖν λόγους id est μύθους. sic de anim. 1, 4. 408a 18 ὁ δὲ τῆς μίξεως λόγος ἁρμονία καὶ ψυχή; dicit enim ἁρμονία hoc est ψυχή. [propter Spengelium qui haec risit p. 36 addo usum καὶ explicatiui apud Aristotelem latissime patere, quem cum Waitzius organ. 2, p. 397 sq. tum saepe Bonitzius in commentario metaphysicorum notauit.]

8 ἰαμβικὴ ἰδέα quid uocetur uix arbitror hodie aptiore posse exemplo declarari quam Aristophanis equitibus, qui mihi quidem germanus ἴαμβος uidetur dramatis formas mutuatus.

9 ἡ μὲν οὖν ἐποποιία τῇ τραγῳδίᾳ: minime agitur de temporali ordine, quod Spengelius aliique opinati transponi iusserunt ἡ μὲν οὖν τραγῳδία τῇ ἐποποιίᾳ, sed hoc dicit, bonam partem itineris epica poesis cum tragica una processit (et sic maluit quam contra, quia de tragica arte prius et potius dicturus est, ad quam epicae poesis rationes accommodabuntur) dein in diuersas partes discedunt, eo dicendi genere usus, quo scribit ipse

μέχρι μὲν οὖν τούτου σχεδὸν συνηκολουθήκασι καὶ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι .. διαφέρουσι δ' ἀλλήλων τῷ κτλ phys. ausc. 1, 5. 188b 26

μέχρι μὲν οὖν τοῦ εὑρεῖν τὸν τόπον ὁμοίως τοῦ φιλοσόφου καὶ τοῦ διαλεκτικοῦ ἡ σκέψις, τὸ δ' ἤδη ταῦτα τάττειν ἴδιον τοῦ διαλεκτικοῦ top. 8, 1. 155 (151) b 7

μέχρι μὲν τοίνυν ἐνταῦθα ὁ σοφιστής τε καὶ ὁ ἀσπαλιευτὴς ἅμα ἀπὸ τῆς κτητικῆς τέχνης πορεύεσθον .. ἐκτρέπεσθον δέ γε ἀπὸ τῆς ζῳοθηρικῆς ὁ μὲν ἐπὶ .. ὁ δὲ ἐπὶ .. Plato soph. 222a

καὶ ἔοικε μέχρι μέν του ὁμολογεῖσθαι παρὰ πολλῶν, ἔπειτα δὲ ἀμφισβητεῖσθαι Cratyl. 412c.

et uerbi ἀκολουθεῖν uis quam dico (nostro sermone *mitgehen* i. e. *übereinstimmen*) etiam aliis exemplis firmatur. [neue quem aoristi forma uerbi ἠκολούθησεν, quam nunc Spengelius crepat p. 45, a uera sententia abducat, saepe quidem in physicis maxime metaphysicisque libris cum aliorum uerborum tum huius ipsius ἀκολουθεῖν formae praeteriti ponuntur uix ut praeteriti temporis notionem persentias uelut ut huius quidem uerbi exempla pauca ponam, ταύτῃ δ' ἠκολούθηκε (τῇ καρδίᾳ) καὶ τῶν ἄλλων τῶν καλουμένων σπλάγχνων ἕκαστον· ἐκ τῆς αὐτῆς γὰρ ὕλης συνεστᾶσιν de part. anim. 2, 1. 647a 34. ἠκολούθησε δὲ μάλιστα τὸ διαιρεῖσθαι πάντα καὶ ἄπειρα εἶναι ἀπὸ τοῦ μεταβάλλοντος· εὐθὺς γὰρ ἐνυπάρχει τῷ μεταβάλλοντι τὸ διαιρετὸν καὶ τὸ ἄπειρον phys. ausc. 6, 4. 235b 1. φανερὸν ὅτι τέτταρες ἔσονται αἱ τῶν στοιχείων συζεύξεις, θερμοῦ καὶ ξηροῦ . . καὶ ἠκολούθηκε κατὰ λόγον τοῖς ἁπλοῖς σώμασι, πυρὶ καὶ ἀέρι κτλ de gen. et corr. 2, 3. 330b 1 (cf. de coel. 1, 2. 268b 24); sed illa aoristi forma ex figurata oratione, quam supra declaraui, nata est, qua epica poesis intra unius stadii fines una cum tragoedia decucurrisse, dein ambae discedere dicuntur.] commune autem epicae poesi cum tragoedia est solum hoc μέτρον μέγα (h. e. spatium magnum siue fines ampli), μίμησις εἶναι σπουδαίων (μέχρι γὰρ μόνου τούτου, πέρα δ' οὔ, ἅμα πορεύεσθον),* differentia uero

* [hanc dicendi rationem μέχρι μόνου μέτρου μεγάλου, quae a μέτρου usu non abhorret, simili exemplo firmare non potui, et olim (*Beitr.* 3, 326) μέχρι μόνου μέρους μεγάλου in eandem sententiam proposueram. sed siue μέτρον μ. siue μέρος μέγα (cf. 26. 1462a 15) siue alio quo modo appellatur μίμησις σπουδαίων, qua

eo oritur, quod illa mero metro utatur et narrando imitationem perficiat. tria enim illa discrimina imitandi, quibus capp. 1 et 2 artes omnes segregatae sunt, ad unam nunc poesim epicam tragicamque adhibentur. quibus insuper nouum additur μῆκος (12) h. e. ambitus actionis. de μήκους noua magnisque moliminibus commendata explicatione Teichmuelleri m. Iunio a. 1867 in academia Vindobonensi (cf. *Beitr.* 3, 335) breuiter iudicium feci in eandemque sententiam postea alii, proxime Ribbeckius (mus. Rhen. 24, 133) dixerunt. quod uero Spengelius eo quoque offensus quod τῷ . . ἀπαγγελίαν εἶναι, ταύτῃ διαφέρουσιν sine exemplo diceretur, τῷ ἀπαγγελίαν εἶναι ταύτην, διαφέρουσιν (siue διαφέρει) proposuit, illam offensionem tollent

καὶ ταύτῃ θεσπέσιος ἂν φανείη . . τῷ μηδὲ τὸν πόλεμον ἐπιχειρῆσαι ποιεῖν ὅλον 23. 1459a 30

οὐ ταύτῃ διαφέρουσι τῶν ἄλλων, τῷ μὴ νομίζειν polit. 7, 15. 1334a 41 (*Beitr.* 3, 327)

τῷ πρὸς ἕτερον ὁμιλεῖν, καὶ ταύτῃ ὡμοίωται Plato rep. 10, 605b.

ac ταύτην apparet immutato ab ipso ordine requiri, in recepta collocatione nihil desiderari. denique διαφέρουσι tam recte hoc loco quam διαφέρει 14 poni, ipsa natura et usus huius uerbi ostendit. conf. 9. 1451b 2 et 4 et quae ibi adnotaui. denique uerba

---

sola tragoedia cum epica poesi conspirat, ego nihil illis uerbis nisi praeparationem quandam agnosco eorum quae proxime insequuntur, μίμησις εἶναι σπουδαίων; ac μόνου certe temptari non debuit: μέχρι τοῦ τεκεῖν μόνον de gen. anim. 3, 2. 753a 10. μέχρι τοῦ ἀνθῆσαι μόνον ἀφικνεῖσθαι Theophrastus hist. plant. 2, 2, 4. μέχρι μόνης τῆς ἀκοῆς σωζόμενον de sublim. p. 17, 7 Iahn. h. e. semper 'non ultra,' *nur bis*, ut in poetica.]

12 ἔτι τῷ μήκει ἡ μὲν ὅτι μάλιστα πειρᾶται poterant illa quidem in unam comprehendi sententiam, sed quod olim conieci (*Zur krit. Ar. schr.* 8) τῷ μήκει, ᾗ ἡ μὲν (uelut εἰσὶ δὲ διαφοραὶ κατὰ μὲν τοὺς βίους καὶ τὰ ἤθη καὶ τὰς πράξεις αἱ τοιαίδε, ᾗ τὰ μὲν ἔνυδρα αὐτῶν ἐστιν hist. anim. 1, 1. 487 a 15, conf. ibid. 6, 9. 564 b 26. διαφέρουσι δ' ᾗ οἱ μὲν κάραβοι ἔχουσιν οὐράν, οἱ δὲ de part. anim. 4, 8. p. 684 a 1. διαφέρει δὲ ᾗ ἡ μὲν . . ἡ δὲ phys. ausc. 2, 2. 194 b 3. τῶν τοιούτων διαφέρειν τὰ ἑκούσια τῶν ἀκουσίων, ᾗ ὁ μὲν ἑκὼν Xenoph. mem. 2, 1, 18, alias) ineptum non erat, et Spengelius qui reprehendit ignorauit usum: illud erat ineptum ὅτι uelle a μάλιστα auellere ut causalis esset particula.

19 ἃ δὲ αὐτῇ scripsi cum codice; quod uerum esse me uideo aegre persuadere doctis, qui retinent quod adhuc uulgabatur ἃ δὲ αὕτη (scil. ἔχει); quod ut probum est, ita ratio iubet, cum nihil obstet, auctoritati parere. nam nec αὕτη pronomen potius quam αὐτή requiritur, ut exempla docebunt ad 15. 1454b 17 adscripta, et scite oratio non redit ad ἐποποιία ἔχει sed proximo ὑπάρχει τῇ τραγῳδίᾳ reliqua accommodantur, ἃ δὲ αὐτῇ (scil. ὑπάρχει), οὐ πάντα ἐν τῇ ἐποποιίᾳ. uerbum enim ὑπάρχει utroque modo usurpatur uelut eadem uarietate de part. anim. 1, 1. 641 b 7 ὑπάρχει ἡ φορὰ καὶ ἐν ἑτέροις τῶν ζῴων, διάνοια δ' οὐδενί. de an. 3, 3. 428 a 21 τῶν θηρίων οὐθενὶ ὑπάρχει πίστις, φαντασία δ' ἐν πολλοῖς.

22 περὶ τραγῳδίας λέγωμεν ἀπολαβόντες αὐτῆς ἐκ τῶν 6
εἰρημένων τὸν γινόμενον ὅρον τῆς οὐσίας: pro ἀπολαβόντες dubito quam uere in proecdosi ἀναλαβόντες posuerim. quod uerbum etsi frequens est apud Aristotelem ea fere ui qua latine *repetere* dicitur, tamen fortasse illud quo-

que uerbum tueri licebit ea significatione quam ad 23. 1459a 35 ἓν μέρος ἀπολαβὼν ἐπεισοδίοις κέχρηται attigi. de tragoedia enim ita orditur disputare ut primum seorsum ponat eam quae ex ante dictis oriatur naturae eius definitionem. coniunguntur autem uerba in hunc modum τὸν ἐκ τῶν εἰρημένων γινόμενον ὅρον, de qua collocatione infra dixi ad 17. 1455a 24. neque γενόμενον rectius quam γινόμενον scribitur, et ὅρον οὐσίας quod Aristotelium esse Spengelius confidenter ut solet negauit tuebuntur haec ἢ μόνον εἶναι οὐσίας ὅρον ἢ μάλιστα metaph. 6, 13. 1039a 20. οὐσίας ἔστι μὲν ἧς ἐνδέχεται εἶναι ὅρον καὶ λόγον ibid. 7, 3. 1043b 28. et omnino aegre intelligas cur ὅρος οὐσίας minus recte dicatur quam uel ὁρίσασθαι τὴν οὐσίαν de part. anim. 1, 1. 642a 26. eundemque in eo quoque fefellit opinio, quod praemissis uerbis περὶ κωμῳδίας ὕστερον ἐροῦμεν ad haec περὶ δὲ τραγῳδίας λέγωμεν addi νῦν particulam uoluit, quae abest etiam in 'oppositione temporis' uelut in his ὅτι μὲν οὖν εἰσι πολιτεῖαι πλείους εἴρηται πρότερον, ὅτι δέ ἐστι καὶ δημοκρατίας εἴδη πλείω λέγωμεν polit. 4, 4. 1291b 15. ὅτι μὲν οὖν πολιτεῖαι πλείους εἴρηται, διότι δὲ πλείους λέγωμεν ἀρχὴν λαβόντες ibid. 4, 4. 1290b 23. et sic saepius praesertim participio ad λέγωμεν adiecto.

25 ἡδυσμένῳ λόγῳ χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις: iure defenditur genetiuus ἑκάστου nec ante χωρίς interpungi debebat. dicit enim conditam orationem utriusque generis eius sed separati in partibus. χωρίς quod usu certo ab ἑκάστου secerni non potest (cf. de coel. 2, 12. 292b 27) refertur ad τὰ μόρια, neque obstat genetiuo explicatio (29) τὸ δὲ χωρὶς τοῖς εἴδεσι (λέγω) τὸ διὰ μέτρων ἔνια μόνον περαίνεσθαι καὶ πάλιν ἕτερα διὰ μέλους. unde illud intelligitur duplex genus ἡδυσ-

μένου λόγου discerni, ut ἑκάστου hic ut alibi sit pro ἑκατέρου (*Arist. aufs.* 2, 50). et quod in definitione ἡδυσμένου λόγου iuxta ponit ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν καὶ μέλος, poterat quidem tertium abesse, poterat cum ῥυθμός et ἁρμονία efficiant μέλος tertium addi non μέλος sed μέτρον (conf. 1. 1447 a 22, 1447 b 25), et utramuis uiam critici inierunt, sed fortasse ἁρμονίαν καὶ μέλος (h. e. *harmonie und gesang*) in unius generis significationem coniungi uoluit fere ut ἁρμονίαι καὶ μέλη saepius coniunctim dicuntur polit. 8, 7. ceterum confer Platonem symp. 187 d ἐπειδὰν δέῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καταχρῆσθαι ῥυθμῷ τε καὶ ἁρμονίᾳ ἢ ποιοῦντα, ὃ δὴ μελοποιίαν καλοῦσιν, ἢ χρώμενον ὀρθῶς τοῖς πεποιημένοις μέλεσί τε καὶ μέτροις. [cf. Bergkii opinationes in philologi Gottingensis uol. 31 p. 243 expositas.]

38 διὰ τούτων h. e. τοῦ ἤθους καὶ τῆς διανοίας, sed 1450 a 2 κατὰ ταύτας est κατὰ τὰς πράξεις.

1450 a 2 διάνοιαν recepi ex codice declarauique dicendi genus exemplis (*Beitr.* 1, 49) ὡς οὔτε πέφυκε μίαν οὕτως εἶναι τὴν πόλιν polit. 2, 2. 1261 b 7. ἐνταῦθα πέφυκεν εἶναι δημοκρατίαν polit. 4, 12. 1296 b 26. τὰς κρήνας καὶ τὰ φρέατα ἐπιλείπειν πέφυκεν Demosthenes 14, 30. non secus ac φύσιν ἔχει Plato: ἢ φύσιν ἔχει πρᾶξιν λέξεως ἧττον ἀληθείας ἐφάπτεσθαι rep. 5, 473 a. οὐ γὰρ ἔχει φύσιν κυβερνήτην ναυτῶν δεῖσθαι ibid. 6, 489 b.

3 uerba τῆς μὲν πράξεως non habent quod respondeat. debebat ut uidetur subiici τῶν δὲ πραττόντων ἡ μίμησις διάνοια καὶ ἦθος, sed hoc cum superioribus contineatur ac deinde a uerbis λέγω γάρ (4) horum trium μύθου ἤθους διανοίας compariter suspensae sint definitiones, factum est incuria stili ut ad sententiam quidem nihil, ad orationis formam nonnihil desideretur. ceterum

his τῆς πράξεως ὁ μῦθος ἡ μίμησις cum manifesto ἡ μίμησις τῆς πράξεως dicatur esse et appellari μῦθος, nec bis positus articulus neque series uocabulorum dubitationi esse obnoxia uidebitur conferenti ὅτι ὁ λόγος ἡ συμφωνία ἀριθμῶν h. e. Bonitzio interprete ὅτι ἡ συμφωνία λόγος ἀριθμῶν metaph. 13, 5. 1092b 14. [conf. ibid. 12, 7. 1081a 7.]

12 αὐτῶν h. e. ποιητῶν, id quod ex μιμοῦνται (10) repeti potest. nec omnino nimis in hoc genere scrupulosus est scriptor, qui quidem de an. 1, 4. 408b 32 scribit πολὺ δὲ τῶν εἰρημένων ἀλογώτατον τὸ λέγειν ἀριθμὸν εἶναι τὴν ψυχὴν κινοῦνθ' ἑαυτόν. ὑπάρχει γὰρ αὐτοῖς (scil. τοῖς τοῦτο λέγουσιν) ἀδύνατα πρῶτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ κινεῖσθαι συμβαίνοντα, ἴδια (sic enim rectius priores quam nuper Torstrikius ἰδίᾳ, ut 409b 1 ἴδιον τὸ ἄτοπον, et ipsum iniuria condemnatum ab eodem) δ' ἐκ τοῦ λέγειν αὐτὴν ἀριθμόν.

13 πᾶν scil. δρᾶμα, quamquam una tragoedia dicitur, et saepe δρᾶμα, δράματα ubi cogitatur de tragoedia tantum, uelut ἔξω τοῦ δράματος, ἐν δ' αὐτῇ τῇ τραγῳδίᾳ 14. 1453b 32, ἐν τοῖς δράμασιν seorsum ab ἐποποιίᾳ 18. 1456a 15. 17. 1455b 15. ut non recte iudicasse uideantur qui haec κοινὰ μὲν ἁπάντων (scil. δραμάτων) ταῦτα 12. 1452b 17 ultra tragoediam pertinere opinati sint. confer 18. 1456a 31 ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο de tragoedia.

17* supplementa a me olim proposita (symb. phil. Bonn. 156) καὶ εὐδαιμονίας ⟨καὶ κακοδαιμονίας, ἡ δὲ εὐδαιμονία⟩ καὶ ἡ κακοδαιμονία, etsi in reprehensionem quorundam doctorum hominum incurrerunt, adhuc ueris-

* hanc alteram capitis sexti partem explanatius tractaui in symbola philologorum Bonnensium in honorem Fr. Ritschelii collecta a. 1864 p. 153—184.

sima esse arbitror. quod prius uulgabatur καὶ εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας· καὶ γὰρ ἡ εὐδαιμονία non satis facere sententiae aut orationi manifestum uidetur, quaeque in codice scribuntur καὶ εὐδαιμονίας καὶ ἡ κακοδαιμονία ipsa opinor uiam monstrare quae ad recuperandam integram orationem perducat in hac praesertim frequentia similium in hoc libello errorum. quod antea conieceram καὶ ⟨γὰρ⟩ εὐδαιμονίας, ne tum quidem confidentius posueram (cf. *Beitr.* 4, 411), et ut absit particula, sententia ipsa non mutatur, et abesse posse concedo scilicet eodem modo quo in compari conclusione καὶ οὗ ἕνεκα πολλὰ πεπόνηται ἢ δεδαπάνηται (ἀγαθόν ἐστιν)· φαινόμενον γὰρ ἀγαθὸν ἤδη, καὶ ὡς τέλος τὸ τοιοῦτον ὑπολαμβάνεται καὶ τέλος πολλῶν, τὸ δὲ τέλος ἀγαθόν rhet. 1, 6. 1363a 2 a me olim positum καὶ ⟨γὰρ⟩ ὡς etsi sententiae accommodatum tamen necessarium non est. adscribo ad haec Platonis rep. 10, 603c πράττοντας ἀνθρώπους μιμεῖται ἡ μιμητικὴ βιαίους ἢ ἑκουσίας πράξεις καὶ ἐκ τοῦ πράττειν ἢ εὖ οἰομένους ἢ κακῶς πεπραγέναι καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν ἢ λυπουμένους ἢ χαίροντας.

29 λέξει καὶ διανοίᾳ posui facili errore in λέξεις καὶ διανοίας mutata. nec enim commode dici uidetur ἐφεξῆς τιθέναι λέξεις καὶ διανοίας, commode ἐφεξῆς τιθέναι ῥήσεις, quarum series possit alicui uideri ipsam efficere tragoediam. eas autem quod ἠθικάς, quod λέξει καὶ διανοίᾳ εὖ πεποιημένας dicit (conf. 24. 1460b 3), hoc uoluit ne omnibus quidem uirtutibus morum sententiarum orationis distinctas ῥήσεις posse tragoediae defectum συστάσεως πραγμάτων compensare. confer Platonis Phaedr. 268c ὡς ἐπίσταται περὶ σμικροῦ πράγματος ῥήσεις παμμήκεις ποιεῖν καὶ περὶ μεγάλου πάνυ σμικρὰς ὅταν τε βούληται οἰκτρὰς καὶ τοὐναντίον αὖ φοβερὰς καὶ ἀπειλητικάς.

30 οὐ ex apographis propagatum necessarium puto (conf. symb. phil. Bonn. 163 sqq. Bonitzium in ann. gymn. Austr. 1866 p. 799 sqq.). id quod cum aliis argutiis quae mihi quidem uisae sunt conuellere frustra nonnulli conati sunt, tum proxime eo argumento, quod οὐ . . ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον non uideatur usu probari. in quo eos aberrauisse a uero exempla arguent, pauca de multis

ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς καὶ οὐ προῃσθημένοις τὰ γεγενημένα ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι τοὺς ἑαυτῶν εἶναι Thucyd. 3, 112, 3. Xenoph. Hellen. 2, 3, 43. oecon. 20, 3, 4

οὐδὲ γὰρ ἂν δικαίως ἐμοὶ ἐπιτιμήσαιτε εἴ τι σαφῶς εἴποιμι διδάσκειν βουλόμενος, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τούτῳ εἰ αἰσχρῶς τυγχάνει βεβιωκώς Aeschin. 1, 38; ibid. 118

μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς ἀπόρως διατεθέντας . . ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον παράδειγμα ποιῆσαι τοῖς βουλομένοις τὴν πόλιν εὖ ποιεῖν Lysias 18, 23; ibid. 27, et saepius apud eundem

Μενεκλῆς οὐ παρεφρόνει ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οὗτος νυνί Isaeus 2, 40

ὥστ' οὐ φθονεῖσθαί εἰσιν ἄξιοι ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οὗτοι Isaeus 6, 61

μὴ περιόψεσθαί με ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαφθαρέντα ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον σώσειν δικαίως Andocides de myst. 2; ibid. 146

ταῦτα οὗτος μὲν ἴσως οἴεται μεγάλα κακά, ἐγὼ δ' οὐκ οἴομαι ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ποιεῖν ἃ οὗτος νυνὶ ποιεῖ Plato apol. Socr. 30 d

οὐκ ἄρα ἔδει ἐρῶντι καὶ ἀνοήτῳ χαρίζεσθαι ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον μὴ ἐρῶντι καὶ νοῦν ἔχοντι Phaedr. 241 c

ἀλλ' οὐ χρὴ θαυμάζειν ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον, εἰ μὴ διδακτόν Protag. 326 e

οὐκ ἂν θαυμάσαιμι ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰ μὴ οὕτως ἔχοι rep. 9, 585 a.

denique ne nullum sit Aristotelis exemplum πόρρωθεν ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν, πόρρω δ' οὐχ οὕτω τῷ τόπῳ, πολὺ δὲ μᾶλλον τῷ ὀλίγην ἔχειν αἴσθησιν de coel. 2, 3. 286 a 4. illa uero inanis est controuersia πολὺ μᾶλλον post negationem illatum utrum 'multo magis' sit an 'multo potius'. nam etsi sic recte reddi poterat, est tamen uerus comparatiuus sed ita ut omnium linguarum usu melior dicitur non solum qui melior est bono sed etiam qui melior prauo. sic graece dicitur οὐκ αἰσχρόν . . ἀλλὰ αἴσχιον, οὐ χαλεπόν . . ἀλλὰ χαλεπώτερον, οὐ θαυμαστόν . . ἀλλὰ ἀξιολογώτερον. neque quidquam interest utrum οὐ-ἀλλὰ μᾶλλον an οὐ-ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον dixeris. harum autem uocum uis uere comparatiua nulla re magis declaratur, quam quod praemissa negatiua sententia tamen rursus ad μᾶλλον accommodatur ἤ particula, uelut ὅτι οὐκ ἐξ ὀνομάτων ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτὰ ἐξ αὐτῶν μαθητέον ἢ ἐκ τῶν ὀνομάτων Plato Cratyl. 439 b, quocum Cicero apte conferetur de leg. 1, 6, 18 *non ita est, ac potius ignoratio iuris litigiosa est quam scientia.* itaque haec est Aristotelis sententia, tantum abesse ut mera ῥήσεων etiam omni genere artis cultarum series perficiat quod sit officium tragoediae, ut multo magis huic satis faciat tragoedia quae in illis manca sit sed habeat σύστασιν πραγμάτων; et graece quoque locutioni πολλοῦ δεῖ locus erat in hac conformanda sententia, uelut apud Platonem scribitur rep. 4, 440 e τοὐναντίον ἢ ἀρτίως ἡμῖν φαίνεται περὶ τοῦ θυμοειδοῦς. τότε μὲν γὰρ ἐπιθυμητικόν τι αὐτὸ ᾠόμεθα εἶναι, νῦν δὲ πολλοῦ δεῖν

φαμεν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αὐτὸ ἐν τῇ τῆς ψυχῆς στάσει τίθεσθαι τὰ ὅπλα πρὸς τοῦ λογιστικοῦ.

33 ψυχαγωγεῖν quid sit quod dicatur poetica (cf. 1450b 17) cum ex aliis exemplis ab aliis et a me (symb. phil. Bonn. p. 168) allatis dispicitur tum hoc testimonio declaratur apud Strabonem 16 ποιητὴν γὰρ ἔφη (Ἐρατοσθένης) πάντα στοχάζεσθαι ψυχαγωγίας, οὐ διδασκαλίας. τοὐναντίον δ' οἱ παλαιοὶ φιλοσοφίαν τινὰ λέγουσι πρώτην τὴν ποιητικὴν εἰσάγουσαν εἰς τὸν βίον ἡμᾶς ἐκ νέων καὶ διδάσκουσαν ἤθη καὶ πάθη καὶ πράξεις μεθ' ἡδονῆς . . διὰ τοῦτο καὶ τοὺς παῖδας αἱ τῶν Ἑλλήνων πόλεις πρώτιστα διὰ τῆς ποιητικῆς παιδεύουσιν οὐ ψυχαγωγίας χάριν δήπουθεν ψιλῆς ἀλλὰ σωφρονισμοῦ.

1 orationis formam sic accipio εἴ τις ἐναλείψειε τοῖς 1450b
καλλίστοις φαρμάκοις χύδην, οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράνειεν καὶ λευκογραφήσας εἰκόνα εἰ ἐναλείψειε φαρμάκοις, ut χύδην h. e. nulla ante delineatione facta et λευκογραφήσας εἰκόνα inter se opponantur. et uis uocabuli χύδην, quae consilium et necessitatem excludit, cum aliis exemplis quae in symb. 166, 30 attuli tum hoc Platonis de Phaedro illustratur 264b οὐ χύδην δοκεῖ βεβλῆσθαι τὰ τοῦ λόγου, ἢ φαίνεται τὸ δεύτερον εἰρημένον ἔκ τινος ἀνάγκης δεύτερον δεῖν τεθῆναι κτλ. lineamenta autem regere debent usum colorum (cf. de gen. anim. 2, 6. 743b 23 καὶ γὰρ οἱ γραφεῖς ὑπογράψαντες ταῖς γραμμαῖς οὕτως ἐναλείφουσι τοῖς χρώμασι τὸ ζῷον), cum χύδην illiti colores, etiamsi ipsi pulcherrimi sint, placere non possint. nam quod οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράνειεν scribit, non uoluit illum quoque delectare, sed simili fere ratione ei quam modo de comparatiuis notaui per illa uerba componuntur etiam sententiae quarum ait altera, altera negat, uelut apud Thucydid. 1, 124, 2 ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον

βεβαιοῦται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον. metaph. 4, 6. 1016b 14 οὐκ ἂν φαῖμεν ὁμοίως ἓν ἰδόντες ὁπωσοῦν τὰ μέρη συγκείμενα τοῦ ὑποδήματος, ἂν μὴ διὰ τὴν συνέχειαν, ἀλλ' ἐὰν οὕτως ὥστε ὑπόδημα εἶναι. picturae autem rationes tragoedia sequitur, in qua componenda priorem moribus esse oportet actionis adumbrationem h. e. μῦθον, qua regitur descriptio morum (conf. 17. 1455b 1—15), qui eandem uim in tragoedia quam in pictura colores habent. huic uero similitudini, qua praecedere μῦθον, sequi τὰ ἤθη debere declaratur, subiicitur altera ex ipsa natura tragoediae prompta eiusdem rei ratio ἔστιν τε μίμησις κτλ. hac explicatione, a qua Teichmuelleri (*Arist. forschungen* 1, 48) rationes longius discedunt, fortasse suo loco uindicabitur hoc comma, quod plerique supra a 33 post πραγμάτων ponunt de Casteluetri coniectura.

5 τὰ ἐνόντα dicit ut

τῶν ἐνόντων ἀξίως (ἀξίων Maduigius) ῥηθῆναι ἐν τῷ πράγματι οὐδὲν παραλέλοιπεν Plato Phaedr. 235b

οὐδὲν τῶν ἐνόντων εἰπεῖν παρέλιπον Aeschines 2, 38

κατιδὼν τὸ πλῆθος τῶν ἐνόντων εἰπεῖν Isocrates 5, 110

ἐξείργετο περὶ ἀμφοτέρων τοὺς ἐνόντας εὑρεῖν τε καὶ ἐξειπεῖν λόγους h. e. Kruegero interprete 'quae de re quapiam dici possunt inuenire et eloqui' Dionysius de Thucyd. 14, 6 (844, 10)

εὑρετικὸς τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ἐνόντων λόγων idem de Lys. 486, 2.

διάνοια igitur, quae cur tertia loco sit ex re ipsa intelligitur, sic definitur, facultas dicendi ea quae pro rei natura dici possunt quaeque rei accommodata sunt, id ipsum quod in eloquentia (nihil enim aliud illa uerba ἐπὶ τῶν λόγων sibi uelle, quidquid contra dixerunt, cer-

tum arbitror) officium est artis politicae et rhetoricae: hoc enim est in tragoedia discrimen, ut uetustiores poetae πολιτικῶς dicentes facerent, recentiores ῥητορικῶς. scilicet haec ratio affertur, cur ad διάνοιαν poeticam analogia utriusque artis adhibeatur quae eloquentiae διάνοιαν regere debeat. confer rhet. 3, 14. 1414b 19 τὸ προοίμιόν ἐστιν ἀρχὴ λόγου, ὅπερ ἐν ποιήσει πρόλογος καὶ ἐν αὐλήσει προαύλιον. πάντα γὰρ ἀρχαὶ ταῦτ' εἰσίν. quam uero uim πολιτική haberet, putaui ex rhetorica intelligi 1, 2. 1356a 25 ὥστε συμβαίνει τὴν ῥητορικὴν οἷον παραφυές τι τῆς διαλεκτικῆς εἶναι καὶ τῆς περὶ τὰ ἤθη πραγματείας ἣν δίκαιόν ἐστιν προσαγορεύειν πολιτικήν (cf. 1, 4. 1359b 10), neque aliter posse in hac congruentia orationis πολιτικῶς quod sequitur accipi, h. e. utrumque referri ad ἦθος et προαίρεσιν. id quod plenius in symb. 172—179 persecutus sum, nisi quod nihil intercidisse et integram esse orationem pridem mihi persuasi.

9 uerba ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον ἢ προαιρεῖται ἢ φεύγει* quae in editionibus omittebantur sic ut in codice legun-

---

* [haec uerba uulgo reiecta primus quod sciam suo loco reposita posse Aristoteli uindicari scripsi (*Beitr.* 1, 52): ἔστιν δὲ ἦθος . . ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν ὁποία τις· διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος τῶν λόγων ἐν οἷς μηδ' ὅλως ἔστιν ὅ τις προαιρεῖται ἢ φεύγει ἢ ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον τί προαιρεῖται ἢ φεύγει ὁ λέγων, ut ἀήθεις λόγοι duplicis generis distinguerentur, aut qui nihil haberent cum προαιρέσει coniunctum aut in quibus culpa legentis προαίρεσις non appareret; quam opinionem meam cum alii probarunt tum Christius hinc profectus ad hunc modum uerba ordinauit ἔστιν δὲ ἦθος . . ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν· διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος τῶν λόγων, ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον ὁποῖά τις ἢ προαιρεῖται ἢ φεύγει, ἢ ἐν οἷς μηδ' ὅλως ἔστιν ὅ τι προαιρεῖται ἢ φεύγει ὁ λέγων, oratione probabili recuperata sed traiiciendi modo impeditiore. ego cur non redeam ad meam pristinam coniecturam supra dixi.]

tur in textu posui, eaque, modo ὁποῖά τις restituas (uulgabatur enim ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν ὁποία τις), orationi recte accommodari olim (*Beitr.* 4, 412) scripsi, neque est opinor quod hinc amoueantur. nam et praestat in proximis (10) ὅ τι cum apographis quam quod tum commendaui ὅ τις cum codice scribi nec uerba illa ipsa ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν, ὁποῖά τις ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον ἢ προαιρεῖται ἢ φεύγει h. e. ʻquod aperiat uoluntatem, qualia quis in quibus apertum non est aut appetat aut fugiat' aut a sententia aut ab oratione iure possunt legentem offendere; nam primum quod dicit ὃ δηλοῖ ὁποῖά τις ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον προαιρεῖται (haec enim apparet cogitatione iungi) oratione uult patefieri quod sine oratione in obscuro est, h. e. ἐν τῷ λόγῳ ὑπὸ τοῦ λέγοντος παρασκευάζεσθαι καὶ παρὰ τὸν λόγον γίγνεσθαι. τί γὰρ ἂν εἴη τοῦ λέγοντος ἔργον, εἰ φανοῖτο καὶ μὴ διὰ τὸν λόγον (19. 1456b 6), quidquid autem abundantiae est in oratione nec sine consilio adhibitum uidetur, si quidem intererat significari προαιρέσει utrumque et appetendi et fugiendi studium contineri, nec caret exemplis, uelut

συνελογίσαντο τὴν εἱμαρμένην ὅτι ἐν τούτῳ εἵμαρτο ἀποθανεῖν αὐταῖς 16. 1455a 10

ἀνώνυμον τὸ κοινὸν ἐπὶ δικαστοῦ καὶ ἐκκλησιαστοῦ, τί δεῖ ταῦτ' ἄμφω καλεῖν polit. 3, 1. 1275a 30

περὶ τῆς τάξεως αὐτῶν, ὃν τρόπον ἕκαστον κεῖται τῷ τὰ μὲν εἶναι πρότερα τὰ δ' ὕστερα de coel. 2, 10. 291a 29

πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἀνάγκη ἀπαντᾶν ὅταν τις ἔρηται πότερον ἡ ὀρθὴ κτλ metaph. 6, 10. 1036a 14

πρὸς ἐκείνην δεῖ τὴν σκέψιν ἀπαντᾶν τὸν πλείω λόγον ὅταν ἐπισκοπῶμεν εἰ αἱ οὐσίαι . . ἰδέαι εἰσίν metaph. 12, 1. 1076a 29

ἆρ' ἂν οὗτοι εὖ πράττοιεν διὰ τὴν κτῆσιν, ὅτι κεκτημένοι εἶεν πάντα ἃ δεῖ κεκτῆσθαι τὸν δημιουργόν Plat. Euthydem. 280 c

τὴν αἰτίαν τῆς τῶν πτερῶν ἀποβολῆς, δι' ἣν ψυχῆς ἀπορρεῖ, λάβωμεν Phaedr. 246 c

μέμνησαι οὖν τὴν προτέραν ἐκλογὴν τῶν ἀρχόντων, οἵους ἐξελέξαμεν rep. 7, 535 a

οὐ μνημονεύεις τοὺς τῶν καμνόντων λόγους, οὓς λέγουσιν ὅταν κάμνωσιν rep. 9, 583 c

οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτερον τῷ νόμῳ ἕτοιμον πείθεσθαι, ᾗ ὁ νόμος ἐξηγεῖται rep. 10, 604 b.

16 recepta apographorum scriptura πέμπτον, nam in codice est πέντε,* et simul ante uerba ἡ δὲ ὄψις leniore adhibita interpunctione haec aptissima prodit sententia 'reliquarum autem partium (h. e. quae post illas quattuor iam reliquae sunt duae) quinto loco μελοποιία grauissimum est condimentum, ὄψις autem ad poeticam artem omnino non pertinet.' ita in simili dinumeratione τρίτη δ' ἡ (τυραννὶς) τῶν Πεισιστρατιδῶν . . τῶν δὲ λοιπῶν ἡ περὶ Ἱέρωνα polit. 5, 12. 1315 b 34. et quod πέμπτον sic quasi aduerbii uice interponitur, similiter cum alibi tum Plat. Phileb. 27 b πρῶτον μὲν τοίνυν ἄπειρον λέγω, δεύτερον δὲ πέρας,· ἔπειτ' ἐκ τούτων τρίτον μικτὴν καὶ

---

* [quas numeri notationes notum est librariorum incuria confundi, uelut de gen. anim. 2, 6. 742 a 29 pro δευτέρου quod necessarium est in tribus libris δύο exaratum exstat. ad eundem errorem h. e. ad scripturam πρὸς τὴν ᾱ referrem etiam metaph. 4, 12. 1020 a 1 τὰ λεγόμενα κατὰ δύναμιν πάντα λέγεται πρὸς τὴν πρώτην [μίαν], (μίαν enim ab Alexandro omissum Bonitzius cum Bekkero induxit), nisi retineret quod ibid. 8, 1. 1046 a 10 ὅσαι πρὸς τὸ αὐτὸ εἶδος, πᾶσαι ἀρχαί τινές εἰσι, καὶ πρὸς πρώτην μίαν λέγονται, hic etiam Alexandro μίαν tuente, legitur.]

γεγενημένην οὐσίαν. neque obstat quod uerbis superioribus (12) τέταρτον δὲ τῶν μὲν λόγων ἡ λέξις, quibus haec τῶν δὲ λοιπῶν omnino accommodari non possunt, iam nihil est quod respondeat. nam uoluit quidem scriptor ut uidetur illis τῶν μὲν λόγων adiicere τῶν δὲ μελῶν, sed propter interiorem necessitudinem, qua μελοποιία et ὄψις ad uim quidem et officium poeticae artis aestimatae continentur, non continuauit coeptam orationem sed illorum ratione omissa haec potius copulauit. conf. ad 6. 1450 a 3.

18 ὡς γὰρ h. e. 'quia enim' (*weil nämlich*). sufficiebat quidem sine γάρ solum ὡς, qua particula causali ratio adnectitur, uelut metaph. 5, 1. 1025 b 29 δεῖ δὲ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὸν λόγον πῶς ἐστὶ μὴ λανθάνειν, ὡς ἄνευ γε τούτου τὸ ζητεῖν μηθέν ἐστι ποιεῖν. de coel. 2, 13. 294 a 6. quod ex apographis uulgabatur ἡ μὲν γὰρ τῆς τραγῳδίας δύναμις desiderio quidem alterius articuli non flagitatur: uide

στάσιν ἄρα καὶ νόσον τῆς ψυχῆς πονηρίαν λέγοντες ὀρθῶς ἐροῦμεν Plat. soph. 228 b

οὐ γὰρ ἐπὶ γενέσεως αἰτίᾳ πήγνυται καθάπερ ὄργανον ἀλλ' ἕνεκα τοῦ δημιουργηθέντος σωτηρίας id. polit. 287 e

ὅτι γενέσει μὲν μέτεστι τοῦ πάσχειν καὶ ποιεῖν δυνάμεως soph. 248 c.

quibus locis omnibus addi alterum articulum (τὴν τῆς, τῆς τοῦ) primo Heindorfius, altero Stephanus, tertio Maduigius iusserunt, sed his correctis restabunt alia, uelut τῆς θερμότητος ἢ λευκότητος ἢ ὁτουοῦν γένεσιν Theaet. 182 a. quod uero γάρ adiicitur causali particulae ὡς nulla insequente apodosi, eius rei haec sunto exempla

οἱ χρήσιμοι δὲ καὶ ἡδεῖς ἐπὶ πλεῖον διαμένουσιν· ἕως

γὰρ (*solange nämlich*) ἂν πορίζωσιν ἡδονὰς ἢ ὠφελείας ἀλλήλοις eth. Nicom. 8, 10. 1159 b 10

οἱ μὲν φαῦλοι ἔσονται φίλοι δι' ἡδονὴν ἢ τὸ χρήσιμον, ταύτῃ ὅμοιοι ὄντες, οἱ δ' ἀγαθοὶ δι' αὑτοὺς φίλοι· ᾗ γὰρ ἀγαθοί ibid. 8, 6. 1157 b 2

καὶ ὃ ἔλεγεν Γοργίας, ὅτι οὐχ ὑπολείπει αὐτὸν ὁ λόγος, ταὐτό ἐστιν· εἰ γὰρ Ἀχιλλέα λέγων Πηλέα ἐπαινεῖ, εἶτα Αἰακόν, εἶτα τὸν θεόν, ὁμοίως δὲ καὶ ἀνδρίαν, ἢ τὰ καὶ τὰ ποιεῖ ἢ τοιόνδε ἐστίν rhet. 3, 17. 1418 a 34.

sic enim recte scribitur in codice, nisi quod ἢ τὰ καὶ τὰ habet, a Fossio correctum. nam Spengelius qui ἀνδρίαν ἢ τὰ καὶ τά coniungit, ut ποιεῖ ὃ (sic) τοιόνδε ἐστίν apodosin reddant, perperam accepit uim pronominum quae numquam idem quod τὰ τοιαῦτα significant. et εἰ γάρ (*wenn nämlich*) ita superioribus adhaerent, ut apodosis non desideretur. [uide quae Herm. 10, 455 sqq. scripsi, etiam contra Spengelium, qui p. 13 sqq. ne γάρ illud agnosceret hoc loco ad deteriorum codicum scripturam λέγει confugit, reliquis plerumque sententiam ipsam interpretando peruertit.]

πότερον δὲ μέρος (ἡ χρηματιστική) αὐτῆς (τῆς οἰκονομικῆς) ἐστι ἢ ἕτερον εἶδος, ἔχει διαμφισβήτησιν· εἰ γάρ (*wenn nämlich*) ἐστι τοῦ χρηματιστικοῦ θεωρῆσαι πόθεν χρήματα καὶ κτῆσις ἔσται, ἡ δὲ κτῆσις πολλὰ περιείληφε μέρη καὶ ὁ πλοῦτος, ὥστε πρῶτον (ἔχει διαμφισβήτησιν) ἡ γεωργικὴ πότερον μέρος τι τῆς χρηματιστικῆς ἢ ἕτερόν τι γένος polit. 1, 8. 1256 a 13.

quae uerba multis modis a pluribus temptata, modo εἰ γάρ illud recte acceperis, sine offensione legi uidentur.

διὸ καὶ ἀεὶ ἔστι πλεονεκτεῖν ἀπολογούμενον μᾶλλον

ἢ κατηγοροῦντα διὰ τοῦτον τὸν παραλογισμόν· ἐπεὶ γὰρ ὁ μὲν κατηγορῶν διὰ εἰκότων ἀποδείκνυσιν, ἔστι δὲ οὐ ταὐτὸ λῦσαι ἢ ὅτι οὐκ εἰκὸς ἢ ὅτι οὐκ ἀναγκαῖον, ἀεὶ δ' ἔχει ἔνστασιν τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ· ⟨οὐ γὰρ ἂν ἦν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ⟩ καὶ εἰκὸς ἀλλ' ἀεὶ καὶ ἀναγκαῖον, ὁ δὲ κριτὴς οἴεται ἂν οὕτω λυθῇ ἢ οὐκ εἰκὸς εἶναι ἢ οὐχ αὐτῷ κριτέον παραλογιζόμενος ὥσπερ ἐλέγομεν rhet. 2, 25. 1402b 25.

ita existimo scribendum esse, cum in codice sit καὶ εἰκός, et ἂν οὕτω ἐλύθη, hoc a Bonitzio correctum, sed ad ἐπεὶ γάρ cum nulla apodosis adiiciatur (nam Spengelius praue sententiam accepit), Bonitzius (*Ar. stud.* 2, 11) καὶ γάρ reposuit, quod et huic et superioribus duobus locis reddi quidem poterat, sed nec ibi necessarium arbitror neque uero hoc loco, cum ad ἐπεὶ γάρ (*weil nämlich*) ex praemissis audiatur apodosis. [neque Roemerus mihi suas rationes probauit quas in mus. Rhen. 39, 507 exposuit; nam ad sententiam nihil desideratur et redit omnis dubitatio ad unam γάρ particulam.]

ἐπεὶ δ' ἕτεροι τούτων κύριοί εἰσιν, ἆρ' οὐκ εὔηθες ἡμᾶς ἄλλην τινὰ ποιεῖσθαι μελέτην λόγων ἐναντίως ἔχουσαν ἀκριβῶς; εἰ γὰρ οἱ τοῖς ὀνόμασιν ἐξειργασμένοι καὶ μᾶλλον ποιήμασιν ἢ λόγοις ἐοικότες . . ἀπιστίας καὶ φθόνου τὰς τῶν ἀκουόντων γνώμας ἐμπιπλᾶσι Alcidamas de soph. 11, 12.

ubi pro εἰ γάρ nulla reddita apodosi nec ego olim (*der rhetor Alkidamas* 1864 p. 36) εἴπερ neque nuper idem illud καὶ γάρ Blassius [etiam ed. alt. a. 1881] recte scripsimus.

Κορίνθιοι δὲ κατά τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἧσσον ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυ-

ραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἄποικοι· οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν Thucydid. 1, 25, 4.

nam participia quorum loco etiam enuntiatum causale poni poterat, non obstante γάρ particula, quae nullum suum habet uerbum, superioribus adhaerent. neque denique in Aristodemi nuper inuento libello ὁ δὲ Ἀργίλιος δεδοικὼς περὶ αὑτοῦ, ἐπειδὴ γὰρ οὐδὲ οἱ πρότεροι πεμφθέντες ἀπενόστησαν, πρὸς Ξέρξην οὐ παρεγένετο Buechelero in Fleckeiseni annalibus a. 1868 p. 97 de ceteris rectissime iudicanti in eo adsentiar quod γάρ illud deleri iussit; qua sublata particula etiam in supra allatis exemplis omnem tollere difficultatem licebat. [sed illi compar est quod in Philonis qui dicitur tractatu de mundo legitur τὴν δὲ Δῆλον καὶ Ἀνάφην ὠνόμασαν δι' ἀμφοτέρων ὀνομάτων πιστούμενοι τὸ λεγόμενον, ἐπειδὴ γὰρ ἀναφανεῖσα δήλη ἐγένετο ἀδηλουμένη καὶ ἀφανὴς οὖσα τὸ πάλαι. sic enim Bernaysius p. 265, 8 edidit recepta ex codice Mediceo γὰρ particula uulgo omissa, eandemque Dielesius retinuit Doxogr. graec. p. 486, 22; qui ibidem p. 506, 4 eiusdem usus exemplum nouum addidit Theophrasti ὡσαύτως δ' ἄν τις καὶ περὶ τὴν φρόνησιν ἀπορήσειεν, εἰ γὰρ τῶν αὐτῶν ποιεῖ καὶ τὴν αἴσθησιν, quae uerba is mihi quidem uere interpretatus uidetur.] haec qui considerauerit respexeritque exempla affinia quae ad 3. 1448a 31 adscripsi usumque eius particulae Aristotelium plene pertractauerit, agnoscet opinor non de nihilo esse, quod ibi scripsi eius particulae uim uideri ualde esse imminutam. [ita scilicet ut etiam particulis causali, condicionali ex superuacuo, nulla insequente apodosi, addi potuerit. qui uero ὡς γὰρ illa ui quam dixi

ferri posse pernegant, iis auctor sim non ut sententiam quae una est dispescant in duas, ὡς γὰρ τῆς τραγῳδίας δύναμις, καὶ ἄνευ ἀγῶνος . . ἔστιν (nam ut est metaph. 8, 5. 1048a 17 τὴν γὰρ δύναμιν ἔχει ὡς ἔστι δυνάμει τοῦ ποιεῖν, quae Alexander interpretatur (p. 548, 5) ὡς γάρ ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ ποιεῖν, οὕτως ἔχει αὐτήν, sic poterat fortasse dici ὡς γὰρ τῆς τραγῳδίας δύναμις ἔστι, καὶ ἄνευ ἀγῶνος ποιεῖ τὸ αὐτῆς uel similiter; sed illo modo uix satis probabilis aut perspicua oratio efficitur), neque ut ἴσως γὰρ reponant, speciosa illud quidem coniectura partum sed re uera ineptum ac nimis me iudice festinanter receptum, sed ut apographorum correctori calculum addant scribenti, quo nihil erat simplicius, ἡ γὰρ τῆς τραγῳδίας δύναμις. sic ἡ γὰρ τῆς ὀσμῆς δύναμις θερμὴ τὴν φύσιν ἐστίν de sens. 5. 444a 24.]

27 ἀρχὴ δέ ἐστιν κτλ: dubitationes quas de his et 7
proximis uerbis ob leuiculas differentias orationis Spengelius mouit discussit Bonitzius in ann. gymn. Austriac. a. 1866 p. 802 sqq.

1451a 2 μυρίων σταδίων: haec ut proxime 7 ἑκατὸν τραγῳδίας Aristoteles ὑπερβολικῶς dicit quod solet in exemplis maxime, quem morem Spengelius attigit ad polit. 5, 3. 1302b 37 (*Ar. stud.* 3, 59), et ipse eiusdem exempla nonnulla attuli *Ar. aufs.* 2, 10 sq., et possunt alia afferri uelut rhet. 2, 8. 1386a 29 τὰ δὲ μυριοστὸν ἔτος γενόμενα ἢ ἐσόμενα. de gen. anim. 2, 6. 745a 33 εἰ δ' ἦν μυριετὴς ὁ βίος ἢ χιλιετής κτλ. de coel. 2, 12. 292a 29.

3 ὥστε δεῖ καθάπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ ἐπὶ τῶν ζῴων ἔχειν μὲν μέγεθος, τοῦτο δὲ εὐσύνοπτον εἶναι, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν μύθων ἔχειν μὲν μῆκος κτλ: de ὥστε particula, a qua apodosin incipere iam Victorius adnotauit, dixi ad 9. 1452a 10. ad ἔχειν intelligitur τὸ ζῷον, τὸν

μῦθον. hoc enim dicit καθάπερ ἐπὶ τῶν ζῴων (cum de animantibus agitur) τὸ ζῷον δεῖ ἔχειν μέγεθος, οὕτως ἐπὶ τῶν μύθων (ubi de fabulis agitur) τὸν μῦθον δεῖ ἔχειν μῆκος. satis memorabile hoc periphrasticae locutioni adhibitae ἐπί praepositionis exemplum pluraque de multiplici admodum huius praepositionis usu Aristotelis, de quo nonnulla Lehrsius Herodian. p. 449 sq., notantur in ann. gymn. Austriac. a. 1872 p. 536 sq. [adde de coel. 2, 12. 292 a 24 ὥσπερ ἐπὶ σώματος τὸ μὲν οὐδὲ γυμναζόμενον εὖ ἔχει, τὸ δὲ μικρὰ περιπατῆσαν. de insomn. 2. 459 a 29 καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν φερομένων τοῦ κινήσαντος οὐκέτι θιγγάνοντος κινεῖται (scil. τὸ φερόμενον). metaph. 6, 12. 1037 b 14 ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ἄνθρωπος καὶ λευκὸν πολλὰ μέν ἐστιν, ὅταν μὴ ὑπάρχῃ θατέρῳ θάτερον, h. e. Alexandro interprete (p. 486, 29) ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος καὶ λευκὸν πολλά ἐστιν.] σωμάτων quod addubitatur et identidem corrigitur uerum esse arbitror. est enim τὸ σῶμα πρᾶγμά τι ὃ συνέστηκεν ἐκ τινῶν (1450 b 35) et exemplo eius nunc utitur fere quemadmodum polit. 5, 3. 1302 b 34 ὥσπερ σῶμα ἐκ μερῶν σύγκειται καὶ δεῖ αὐξάνεσθαι ἀνάλογον, ἵνα μένῃ συμμετρία, εἰ δὲ μή, φθείρεται, ὅταν ὁ μὲν πους τεττάρων πηχῶν ᾖ τὸ δ' ἄλλο σῶμα δυοῖν σπιθαμαῖν, ἐνίοτε δὲ κἂν εἰς ἄλλου ζῴου μεταβάλλοι μορφήν . . οὕτω καὶ πόλις κτλ. neque minus apte ζῷα appellabantur: conf. de gen. anim. 2, 6. 745 a 5 ἔστι γάρ τι πᾶσι τοῖς ζῴοις πέρας τοῦ μεγέθους. [ac licet dubium non sit quin τῶν ζῴων σώματα intelligantur (cf. Polybius 1, 4, 7 ὡς ἂν εἴ τινες ἐμψύχου καὶ καλοῦ σώματος γεγονότος διερριμένα τὰ μέρη θεώμενοι νομίζοιεν ἱκανῶς αὐτόπται γίνεσθαι τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ τοῦ ζῴου καὶ καλλονῆς) tamen nec σῶμα plane idem cum ζῴῳ (cf. de coel. 2, 13. 293 b 6 ἐν τοῖς ζῴοις οὐ ταὐτὸν τοῦ ζῴου

καὶ τοῦ σώματος μέσον) neque Aristoteles a cumulandis synonymis alienus. conf. ἃ κινεῖ αὐτὰ ἑαυτά, οἷον τὸ τῶν ἐμψύχων καὶ τὸ τῶν ζῴων γένος phys. ausc. 8, 6. 259 b 2.]

9 ὥσπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτέ φασιν: si recte capio uim uocabulorum ποτὲ καὶ ἄλλοτε, ut intelligi uidetur ex talibus ἤδη γάρ ποτε καὶ ἄλλοτε πρεσβύτου ἀνδρὸς ἤκουσα Lucian. 1, 180, 5 Bekk. [ἤδη ποτ' ἄλλως . . ἐφρόντισα Euripid. Hippol. 377.] ὅτι τὰ αὐτὰ γράμματα ἔστι που καὶ ἄλλοθι μείζω Plat. rep. 2, 368 d. ὑμᾶς δεῖ παρασκευάζεσθαι ὡς μαχουμένους εἴ ποτε καὶ ἄλλοτε Xenoph. anab. 6, 4, 12 et similibus πως καὶ ἄλλως, ποτὲ καὶ πρότερον, ποτὲ καὶ αὖθις, haec est sententia πρὸς κλεψύδρας ἂν ἠγωνίζοντο, ὥσπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε πρὸς κλεψύδρας ἀγωνίσασθαί φασιν. utrum τραγῳδίαι dicantur ἀγωνίζεσθαι an οἱ ἀγωνιζόμενοι ἀγωνίζεσθαι τραγῳδίας ambiguum est (cf. Boeckhii opp. 4, 513) sed nihil refert nec κλεψύδρας minus apte quam κλεψύδραν scribitur. de iudiciali uero usu κλεψύδρας notissimo, quem afferri omnino non attinebat, illo modo certe loqui non poterat, neque in ea re quidquam proficitur pro φασὶν reposito εἰώθασιν. sed quod aliquando (ποτὲ καὶ ἄλλοτε) tragoediis in ἀγῶνα ingredientibus reuera sic ut nunc exempli causa ponitur tempus finitum fuisse dicatur, id cur absonum fuerit memorari non uideo. neque haec quae sunt de mensura tragoediarum libidini poetarum commissa fuisse cum aliunde constet (conf. 9. 1451 b 37) tum testimonio Suidae de Aristarcho Tegeate οὗτος δὲ ὁ Ἀρίσταρχος σύγχρονος ἦν Εὐριπίδῃ, ὃς πρῶτος εἰς τὸ νῦν αὐτῶν μῆκος τὰ δράματα κατέστησε. conf. Plat. Theaetet. 173 c οὔτε γὰρ δικαστὴς οὔτε θεατὴς ὥσπερ ποιηταῖς ἐπιτιμήσων τε καὶ ἄρξων ἐπιστατεῖ παρ' ἡμῖν.

10 ὁ μείζων scil. μῦθος. de fabulis enim dicebatur. de

orationis forma apte conferetur polit. 7, 4. 1326b 23 οὗτός ἐστι πόλεως ὅρος ἄριστος, ἡ μεγίστη τοῦ πλήθους ὑπερβολὴ πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς εὐσύνοπτος.

13 ἐφεξῆς γιγνομένων h. e. *in dem successiven verlaufe des geschehens* interprete Bonitzio qui ann. gymn. Austr. a. 1866 p. 788 Spengelii de nudo participio dubitationes confutauit, idem μεταβάλλειν (14) recte explicans μεταβολὴν γίνεσθαι, quo eodem modo 13. 1453a 13 non μῦθος dicitur μεταβάλλειν quod uideatur alicui sed sine subiecto uerbum positum est.

8 16 πολλὰ καὶ ἄπειρα eo more dicitur quo inde ab Homero (γαῖα πολλὴ καὶ ἀπείρων, ἄνθρωποι πολλοὶ ἀπειρέσιοι) scriptores omnes, nec graeci solum sed etiam romani (*pauci atque admodum pauci, magna ac multo maxima parte* Cicero, *magna atque immanis* Lucretius) locuti sunt, cuius usus exempla, etiam Aristotelia, post Lobeckium in Sophocl. Aiac. 646 collegi in mus. Rhenan. 28, 183sq. [quibus addas de coel. 1, 9. 278a 19 πλείω καὶ ἄπειρα ὄντα τὰ ὁμοιοειδῆ. de sublim. 22. p. 41, 18 Iahnii πολλὰ καὶ ἀναρίθμητα πάθη. Vseneri Pelagia p. 17, 3 πολλοὶ ὡς εἰπεῖν καὶ ἀναρίθμητοι.] τῷ ἑνί autem quod recte restitutum est pro τῷ γένει (per eundem errorem nato quo 1. 1447a 17 τῷ ἓν abiit in τῷ γένει) neutrius generis est, ut ἑνός (31) neutrum est (cf. de coel. 2, 14. 296b 30 μία γὰρ φορὰ τοῦ ἑνός). hoc enim uoluit: 'ut in unam rem innumera cadunt, quae non omnia coeunt in unum, ita hominis unius sunt actiones multae, quae unam non efficiunt actionem.' sic συμβαίνειν cum saepe alias tum in compari enuntiato phys. ausc. 2, 5. 196b 28 ἄπειρα γὰρ ἂν τῷ ἑνὶ συμβαίη ponitur, quam sententiam, ne de illa explicatione uerborum πολλὰ καὶ ἄπειρα dubites, Plutarchus ibi ubi hac disputatione physicae utitur, de

fato 7. 572a ita refert πολλὰ γὰρ καὶ ἄπειρα τῷ ἑνὶ ὑπάρχει παντάπασιν ἀλλήλων διαφέροντα. totius autem enuntiati comparatiui formae gemina est haec eth. Nicom. 1, 7. 1098a 18 ἔτι ἐν βίῳ τελείῳ. μία γὰρ χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ οὐδὲ μία ἡμέρα· οὕτω δὲ οὐδὲ μακάριον καὶ εὐδαίμονα μία ἡμέρα οὐδ' ὀλίγος χρόνος. nec absimile genus illud, de quo ad 15. 1454b 11 adnotaui.

20 καὶ Θησηίδα uulgabatur, sed Ἡρακληίδα Θησηίδα καὶ τὰ τοιαῦτα scribitur ut λέγω δὲ πάθη ὀργὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὰ τοιαῦτα rhet. 2, 12. 1388b 33 (*Beitr.* 1, 52). de forma Ἡρακληίς pro uulgari Ἡράκλεια admonuit Meinekius anal. Alex. p. 176.

34 διαφέρεσθαι, cui integerrimae uoci inutiliter mederi student, esse 'differri, disiici, distrahi' et Hermannus adnotauit et Bonitzius in indice.

34 ὃ γὰρ προσὸν ἢ μὴ προσὸν μηδὲν ποιεῖ ἐπίδηλον h. e. 'quo siue adest siue abest nihil efficitur', siue 'quod demi possit nullo effectu.' hanc enim esse sententiam argumentatio docet, et copulantur notiones positiua et negatiua eo modo quo uel metaph. 11, 10. 1076a 2 scribitur οὐθὲν γὰρ ἡ ἑτέρα (οὐσία) τῇ ἑτέρᾳ συμβάλλεται οὖσα ἢ μὴ οὖσα. quem usum late patentem attigi ad 19. 1456b 13.

36 οὐ τὸ τὰ γενόμενα λέγειν, τοῦτο ποιητοῦ ἔργον: 9
pronomen quod Spengelium male habuit positum est ut in his

οὐ γάρ τοι τὸ ἀγαθοὺς ἄνδρας γενέσθαι, τοῦτο ἀρκεῖ ὥστε καὶ διατελεῖν Xenoph. cyropaed. 7, 5, 75

οὐδὲ τὸ ἥττω εἶναι αὑτοῦ, ἄλλο τι τοῦτ' ἐστὶν ἢ ἀμαθία Plat. Protag. 358c

οὐ τοῦ ἑτοίμου παρ' αὐτοῦ δοκοῦντος εἶναι τυχεῖν, τούτου μάλιστα ἐπιθυμῶ Xenoph. Hier. 1, 32.

οὐ γὰρ εἰ κατὰ γραμματεῖόν τις ἑαυτὸν κατήσχυνε, τοῦτ' ἐξήτασεν Aeschin. 1, 160

οὐχ ὅτι ἀδίκως κινδυνεύω, τοῦθ' ἡγοῦμαι μέγιστον εἶναι τῶν παρόντων κακῶν Isae. 1, 6, quod esse poterat οὐ τὸ ἀδίκως κινδυνεύειν, τοῦτο.

οὐχ ὅ τι ἂν τῇ πόλει βέλτιστον ᾖ, τοῦτο οἱ ῥήτορες λέγουσιν Lys. 18, 16

οὐχ ὃ βούλονται λέγειν οἱ ἄνθρωποι κενόν, τοῦτ' ἐξελέγχουσιν Arist. phys. ausc. 4, 6. 213 a 23

τὴν ψυχὴν οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν λέγειν, οὕτως ἐμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν Plat. Tim. 34 b

οὐχ ὡς τοῖς ῥήμασι λέγεται, οὕτω καὶ τὸ ἀληθὲς ἔχειν Phaedon. 102 b.

quamquam poterat in his omnibus aut abesse pronomen aut cum pronomine negatio referri, οὐ τὸ λέγειν . . οὐ τοῦτο, οὐδὲ τὸ νοεῖν . . οὐδὲ τοῦτο, οὐχὶ καθάπερ . . οὐ ταύτῃ, οὐχ ὥσπερ . . οὐχ οὕτως (cf. ann. gymn. Austriac. 1868 p. 256). qui quidem usus pronominis etsi notissimus est, tamen haerent in eo ubi merae ἐπεξηγήσει inseruit etiam alibi, uelut Herodot. 4, 81, 4 βουλόμενον γὰρ τὸν σφέτερον βασιλέα, τῷ οὔνομα εἶναι Ἀριαντάν, τοῦτον εἰδέναι τὸ πλῆθος τὸ Σκυθέων, κελεύειν et 4, 172, 4 ὀμνύουσι τοὺς παρὰ σφίσι ἄνδρας δικαιοτάτους καὶ ἀρίστους λεγομένους γενέσθαι, τούτους, τῶν τύμβων ἀπτόμενοι non ferunt pronomen nisi repetito uerbo uel participio, et tamen iidem non offenduntur his 5, 62, 2 τὸν νηὸν μισθοῦνται τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν νῦν ἐόντα τότε δὲ οὔκω, τοῦτον ἐξοικοδομῆσαι et aliis similibus.

3 μετὰ μέτρου ἢ ἄνευ μέτρων: nec haerendum in ua- 1451 b
rietate orationis cum Spengelio uarietatis osore nec consilium quaerendum. nam ut recte utrumque dicebatur,

uelut ἐν μέτροις καὶ ἄνευ μέτρων rhet. 1, 5. 1361 a 35, μήτ' ἐν μέτρῳ μήτε ἄνευ μέτρου Plato rep. 2, 380 c, sic ambo recte copulantur, non prorsus eadem ui sed ut nos dicimus '*im versmaass oder ohne verse*,' quo discrimine supra 1. 1447 b 16 scribitur διὰ τῶν μέτρων ἐκφέρωσιν sed 18 οὐδὲν κοινὸν πλὴν τὸ μέτρον. eademque uarietate 6. 1449 b 30 διὰ μέτρων ἔνια μόνον περαίνεσθαι καὶ πάλιν ἕτερα διὰ μέλους. itaque quod in Platonis sophista 218 c δεῖ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μᾶλλον διὰ λόγων ἢ τοὔνομα μόνον συνωμολογήσασθαι χωρὶς λόγου legitur, ego nec cum Stephano διὰ λόγου correxerim nec cum Heindorfio consilium uarietatis agnoscam (cf. Bonitzium ann. gymn. Austriac. 1866 p. 789). [nihil neque ego neque Bonitzius profecimus: nam Christius μετὰ μέτρων ἢ ἄνευ μέτρων edidit ad mentem Spengelii qui rediit (p. 38) ad illam interrogationem '*cur numerum mutat*,' cui a me satisfactum putaram. nam ut mittam ea quibus olim usus eram, quae leguntur de gen. anim. 5, 1. 779 a 13 συμβαίνουσι καὶ καθεύδουσιν αἰσθήσεις τοῖς ζῴοις, οὐ μόνον τὰ καλούμενα ἐνύπνια ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ ἐνύπνιον, aut ibidem 2, 6. 743 a 25 οὔτε κιβωτὸν μὴ ἐκ ξύλου ὁ τέκτων ποιήσειεν ἂν οὔτ' ἄνευ τούτου κιβωτὸς ἔσται ἐκ τῶν ξύλων, porro 5, 5. 785 b 14 αἱ μὲν τρίχες κατὰ τὸ δέρμα (sic enim recte ex duobus codicibus restitutum est) μεταβάλλουσι, τὰ δὲ δέρματα οὐθὲν κατὰ τὰ πνεύματα καὶ τὸν ἥλιον (sed b 11 ὑπὸ ἡλίων καὶ πνευμάτων), de his et similibus multis quae in his libris et ubique occurrunt attente legenti ex me si quis quaereret *cur numerum mutat* haud cunctanter responderem 'quia ita libuit scriptori,' et hoc esse satis rationis arbitror in hoc genere. ceterum uide quae ad 19. 1456 b 1 adnotaui.]

[4 τοῦτο διαφέρει τὸ qui proposuit Spengelius p. 46,

a Christio receptum, nec testimonio codicis satis fecit, in quo cum τοῦτο διαφέρει τῷ exaratum sit, probabile est τῷ recte scriptum, τοῦτο errore librarii ortum esse, et uarietatem uerbi sine causa sustulit. nam cum utrumque recte dicatur ὁ ἱστορικὸς καὶ ὁ ποιητὴς et διαφέρουσιν et διαφέρει, uelut metaph. 8, 7. 1049a 27 τούτῳ διαφέρει τὸ καθόλου καὶ τὸ ὑποκείμενον τῷ εἶναι. de gen. et corr. 1, 5. 322a 23 ταύτῃ διαφέρει τροφὴ καὶ αὔξησις τῷ λόγῳ, sed ibid. 1, 3. 318b 17 διαφέρουσι γῆ καὶ πῦρ ταύταις ταῖς διαφοραῖς, ne in ista quidem uicinitate erat quod mutatio numeri offenderet ὁ ἱστορικὸς καὶ ὁ ποιητὴς οὐ τῷ . . διαφέρουσιν . . ἀλλὰ τούτῳ διαφέρει τῷ τὸν μὲν . . τὸν δέ. de quo genere cum alibi dixi tum ad 18. 1455b 32. nunc satis sit unum sed paulo insignius exemplum memorasse, de coel. 3, 3. 302a 21 ἐν μὲν γὰρ σαρκὶ καὶ ξύλῳ καὶ ἑκάστῳ τῶν τοιούτων ἔνεστι δυνάμει πῦρ καὶ γῆ· φανερὰ γὰρ ταῦτα ἐξ ἐκείνων ἐκκρινόμενα· ἐν δὲ πυρὶ σὰρξ ἢ ξύλον οὐκ ἐνυπάρχουσιν· ἐξεκρίνετο γὰρ ἄν. ubi quod unus codex non bonus καὶ ξύλον οὐκ ἐνυπάρχει exhibet, correctorem agnoscas Spengelii similem. itaque et hanc differentiam numeri tueor et comparem in eodem uerbo 5. 1449b 12 et 14 (cf. p. 115) quam item Christius cum Spengelio atque aliis remouit.]

13 συστήσαντας τὸν μῦθον διὰ τῶν εἰκότων οὕτω τὰ τυχόντα ὀνόματα ὑποτιθέασιν: οὕτω nec ad εἰκότων refertur quod Lessingius uoluit hoc sensu 'ita ut uerisimilibus illis conueniat' neque omnino uim habet sed ad συστήσαντες participium refertur usu uulgari [uelut ne desideretur exemplum προχειρισάμενοι περὶ τοῦ πρώτου τῶν σωμάτων οὕτω σκοπῶμεν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν de coel. 1, 5. 271b 25; cf. ibid. 4, 1. 308a 6. οἱ γραφεῖς ὑπογράψαντες ταῖς γραμμαῖς οὕτως ἐναλείφουσι τοῖς χρώ-

μασι τὸ ζῷον de gen. anim. 2, 6. 743b 24]. quod ἐπιτιθέασιν scribunt, non sine causa faciunt propter ὀνόματα ἐπιτιθεμένη (10) et propter usum qui uel ex Platonis Protagor. 349b dispicitur ἑκάστῳ τῶν ὀνομάτων τούτων ὑπόκειταί τις ἴδιος οὐσία et ἕκαστον ἰδίῳ πράγματι τῶν ὀνομάτων τούτων ἐπικεῖσθαι et symp. 205b ἀφελόντες τοῦ ἔρωτός τι εἶδος ὀνομάζομεν τὸ τοῦ ὅλου ἐπιτιθέντες ὄνομα ἔρωτα, sed Aristoteli ἐπιτιθέασιν restituere uolentem retinet quod etiam 17. 1455b 12 ὑποθέντα τὰ ὀνόματα legitur. et hoc genere uariat etiam alibi, uelut quod 21. 1457b 2 ὑφῃρημένον est idem postea 1458a 1. 3 bis ἀφῃρημένον dicitur et cum saepius ἐπεκτεταμένον, ἐπέκτασις in eodem capite semel 22. 1458b 8 εἴ τις δώσει ἐκτείνειν ἐφ' ὁπόσον βούλεται, in quibus facile quidem est sed non probabile aequabilitatem formae refingi.

14 περὶ τὸν καθ' ἕκαστον recepi ex codice, quod tam recte scribitur quam ἡ γὰρ ὀργὴ πρὸς τὸν καθ' ἕκαστόν ἐστιν in eodem codice rhet. 2, 3. 1380b 21. de enuntiati forma καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἰαμβοποιοὶ ποιοῦσιν dixi ad 25. 1461a 35.

23 ὥστ' οὐ πάντως εἶναι ζητητέον: 'multum offendit' εἶναι Spengelium, quod poterat sane abesse ut ὥστε καὶ καθ' ἕκαστον ζητητέον de an. 2, 3. 414b 32, poterat ἂν εἴη (siue εἴη ἄν) scribi ut ibidem 1, 1. 402a 16 ὥστε ζητητέον ἂν εἴη (cf. de part. anim. 1, 1. 640b 27. 641a 29); nec deest eius corruptelae exemplum eth. Nicom. 8, 2. 1155b 21 ὥστε φιλητὰ ἂν εἴη ubi unus codex (K^b) φιλητὰ εἶναι habet. at tamen rectus ab ὥστε particula infinitiuus in simili συντάξει exemplum habet in ipsa poetica 26. 1462b 5 ἧττον μία μίμησις ἡ τῶν ἐποποιῶν· σημεῖον δέ, ἐκ γὰρ ὁποιασοῦν μιμήσεως πλείους τραγῳδίαι

γίνονται· ὥστε ἐὰν μὲν ἕνα μῦθον ποιῶσιν μύουρον φαίνεσθαι, ubi parili desiderio olim ἀνάγκη addiderunt, quo hodie nemo utetur. cf. de part. anim. 1, 1. 641 b 25 ὥστε εἶναι φανερὸν κτλ. [Spengelius p. 42 docet non eam fuisse offensionem quam ego ineptus admodum crediderim sed quod adiectiuo uerbali adiectum εἶναι (ut ἐστὶ additum) usu respuatur non solum Aristotelis. quam miram sermonis imperitiam, quae uix superetur ab altera qua idem uir doctus οὐχὶ formam apud Aristotelem legi negabat, exemplis allatis confutaui Herm. 10, 453.]

24 περὶ οὓς αἱ τραγῳδίαι εἰσίν: nude αἱ τραγῳδίαι dici parum in hac sententia aptum uidetur et alii senserunt. quod addi suasi εὐδοκιμοῦσαι, et uis uocis apprime accommodata est ad rem, dicuntur enim tragoediae quae plausum tulerunt et cum plausu spectantur, ut εὐδοκιμοῦσαι μεταφοραί rhet. 3, 11. 1412 b 33 et ibidem 1413 a 10 ἐκπίπτουσιν οἱ ποιηταὶ ἐὰν μὴ εὖ, καὶ ἐὰν εὖ, εὐδοκιμοῦσιν, et quam procliui errore post ουσαι exciderit εὐδοκιμοῦσαι neminem fugit.

31 οἷα ἂν εἰκὸς γενέσθαι καὶ δυνατὰ γενέσθαι: quod rerum gestarum ait nihil impedire quominus nonnullae tales sint quales fieri potuerint, cum superius 1451 b 17 τὰ γενόμενα dixerit φανερὸν ὅτι δυνατά, ipsam naturam rerum et speciem respicit, quoniam non omnia quae facta sunt iis nimirum qui nesciunt facta esse potuisse fieri uidebuntur.

33 sq. in his plura addubitantur coniecturisque temptantur, primum ἐπεισόδια, quasi non recte dicatur ἐπεισοδιώδης μῦθος esse is in quo ἐπεισόδια non sint satis inter se apta et coagmentata, ita ut non δρᾶμα quod est ἕν sed seriem quandam habere ἐπεισοδίων id est actuum uideare; eaque metaphora utitur Aristoteles in re longe

diuersa in libris metaphysicis, quorum uerba supra in testimoniis rettuli. dein ἁπλῶν, nondum facta scilicet ea quam infra facit 10. 1452 a 12 distributione μύθων ἁπλῶν et πεπλεγμένων. sed simplices fabulae quae sint uel sine explicatione obscurum non est et haec quae dicit simplicium maxime fabularum propria sunt. neque 6. 1450 a 34 περιπέτειαν et ἀναγνώρισιν potissima dicere μύθου μέρη dubitauit quarum definitiones postea c. 11 affert, et κάθαρσιν παθημάτων et in poetica posuit c. 6 non explicato nomine et polit. 8, 6. 1341 a 23 nominauit κάθαρσιν quam proximo demum capite uberius declarat. confer rhet. 3, 10 et 11. itaque nunc initio sumpto ab simplicibus fabulis, quibus nonnulli non aptissimo modo gratiam eam uindicare student quae ab argumento abest, ex ipsa natura et officio tragoediae longe efficaciorem illis machinis materiam ostendit tractationemque materiae. ita recte progrediente disputatione ad discrimen illud fabularum deducitur.

37 διὰ τοὺς ὑποκριτάς ambigo utrum deprauatum habeam, et apographa quaedam κριτάς corrigunt quod pluribus placuit, an de actione liceat intelligere secundum illud loquendi genus quo κωμῳδοί, τραγῳδοί, σάτυροι, *gladiatores*, similia dicuntur pro eorum ludorum actione, ut in eam uim illa uerba accipiantur quam planius ita efferre licebat διὰ τοὺς ἀγῶνας καὶ τοὺς ὑποκριτάς, ut ἄνευ ἀγῶνος καὶ ὑποκριτῶν 6. 1450 b 18. ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῶν ὑποκριτῶν 24. 1459 b 25 (conf. 13. 1453 a 27. 7. 1451 a 6). hanc enim fere sententiam fuisse indicare proxima uidentur.

1452 a 3 * loci lacunosi quae olim proposui supplementa (*Beitr.*

---

* inde ab hoc loco usque ad extremum caput duodeuicesimum pertinent ea quae accuratius exposui in relationibus academiae

4, 412) ταῦτα δὲ γίνεται καὶ μάλιστα ⟨τοιαῦτα, ὅταν παρὰ δόξαν γένηται, ἐκπλήττει γὰρ μάλιστα⟩, καὶ μᾶλλον ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν δι' ἄλληλα retineo ratus ea et sententiam et orationem Aristotelis referre et originem defectus patefacere.* quem quod dicentem facio τὰ παράδοξα ἐκπλήττειν μάλιστα, quo fit ut quae suapte natura misericordiam mouere possint, cum ex improuiso accidant, uel maxime id efficiant (λυπεῖ γὰρ μᾶλλον τὸ πολὺ παρὰ δόξαν rhet. 2, 2. 1379a 23), et notum est quae uis tribuatur ἐκπλήξει in poetica (cf. 14. 1454a 4. 16. 1455a 17) et compluribus haec usurpata est sententia, quos nunc omitto. [καὶ μάλιστα est 'uel maxime', usu noto nec ab Aristotele alieno, qui ita scribit, τὸ γὰρ μὴ τυχόντως ἀλλ' ἕνεκά τινος ἐν τοῖς τῆς φύσεως ἔργοις ἐστὶ καὶ μάλιστα de part. anim. 1, 5. 645a 24,

---

Vindobonensis m. Ianuar. a. 1866 LII 89—175 (*Beiträge zu Aristoteles Poetik.* 1866 II 3—89). * [Alexander comm. in metaph. Arist. p. 693, 23 Bon. enarratis aliorum philosophorum sententiis scribit ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ μᾶλλον καὶ μάλιστα τὴν ὕλην ὑποκείμενόν φησιν, ὥσπερ ἀπολογούμενος ὑπὲρ ἑαυτοῦ λέγει, quo modo Aristoteles ipse anal. post. 1, 9, 76a 20 loquitur ὥστ' εἰ μᾶλλον οἶδε καὶ μάλιστα, κἂν ἐπιστήμη ἐκείνη εἴη καὶ μᾶλλον καὶ μάλιστα, de quorum sensu uide Waitzium ad h. l. ad haec exempla si quis illam integram esse orationem statuat, ταῦτα (sc. φοβερὰ καὶ ἐλεεινὰ) δὲ γίνεται καὶ μάλιστα καὶ μᾶλλον (h. e. et maxime et magis quam aliter), ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν δι' ἄλληλα, non nego haec duo quae aptius diiungebantur coniungi potuisse in unum; sed quae insequuntur τὸ γὰρ θαυμαστὸν οὕτως ἕξει μᾶλλον κτλ huic alteri tantum parti καὶ μᾶλλον ὅταν . . δι' ἄλληλα accommodata sunt. itaque teneo quam olim inii emendandi uiam, cui praesertim mos Aristotelius quem dixi exemplisque paucis declaraui fauere uideatur. quo minus credibile est, quod nonnulli, in quibus Spengelius, opinati sunt, alterum utrum, aut καὶ μάλιστα aut καὶ μᾶλλον, mero errore scribae natum esse.]

ne quis καὶ particulam cum Christio inducendam existimet.] qui uero post καὶ μάλιστα non apte inferri καὶ μᾶλλον obiecerunt, et sententiae ratione redarguuntur et usu. nam quod certa condicione maximum est, super addita condicione etiam maius esse recte dicitur, et Aristoteles qui non ita raro positionibus similiter nouas subnectit condiciones (πάντα δὲ ταῦτα μᾶλλον, scil. αἰσχρά, ἂν δι' ἑαυτὸν φαίνηται. οὕτω γὰρ ἤδη ἀπὸ κακίας μᾶλλον rhet. 2, 6. 1384a 14) scribit

τιμὴ καὶ εὐδοξία τῶν ἡδίστων διὰ τὸ γίγνεσθαι φαντασίαν ἑκάστῳ ὅτι τοιοῦτος οἷος ὁ σπουδαῖος, καὶ μᾶλλον ὅταν φῶσιν οὓς οἴεται ἀληθεύειν rhet. 1, 11. 1371a 8

τό τε γὰρ συνεχὲς (ἕν ἐστιν) ἢ ἁπλῶς ἢ μάλιστά γε τὸ φύσει καὶ μὴ ἁφῇ μηδὲ δεσμῷ, καὶ τούτων μᾶλλον ἓν καὶ πρότερον, οὗ ἀδιαιρετωτέρα ἡ κίνησις καὶ μᾶλλον ἁπλῆ et quae sequuntur metaph. 9, 1. 1052a 19; cf. Alexander ad h. l. p. 575, 1

εἰ οὖν οὕτως εὖ ἔχει, ὡς ἡμεῖς ποτέ, ὁ θεὸς ἀεί, θαυμαστόν, εἰ δὲ μᾶλλον, ἔτι θαυμασιώτερον metaph. 11, 7. 1072b 24

μέγιστον τῶν κακῶν ἐστιν ἡ ἀδικία τῷ ἀδικοῦντι καὶ ἔτι τούτου μεῖζον μεγίστου ὄντος εἰ οἷόν τε τὸ ἀδικοῦντα μὴ διδόναι δίκην Plato Gorg. 509b

μάλιστα μὲν ταύτην τὴν ἀρετὴν οἱ θεοὶ τιμῶσι τὴν περὶ τὸν ἔρωτα, μᾶλλον μέντοι θαυμάζουσιν . . ὅταν ὁ ἐρώμενος τὸν ἐραστὴν ἀγαπᾷ ἢ ὅταν ὁ ἐραστὴς τὰ παιδικά id. symp. 180a.

quae facile accommodabuntur ad nostrum exemplum. τὰ παράδοξα enim quae uim maximam habent duplicia sunt, quoniam aut δι' ἄλληλα accidunt aut ἀπὸ τύχης, sed illa efficaciora sunt his.

amplitudinem animi quae maxime eminet contemnendis doloribus unam esse omnium rem pulcherrimam, eoque pulchriorem si uacet populo neque plausum captans se tamen ipsa delectet Cicero Tusc. disp. 2, 26, 64.

5 οὕτως h. e. *in diesem falle,* ὅταν δι' ἄλληλα γένηται τὰ παρὰ τὴν δόξαν, ut in rhetorica et 2, 6. 1384a 14 loco supra adscripto et 1, 11. 1370a 13 ἀναγκαῖα καὶ βίαια ταῦτα, ἐὰν μὴ ἐθισθῶσιν. οὕτω δὲ τὸ ἔθος ποιεῖ ἡδύ, et saepe. sic Plato Cratyl. 404a ὅτι οὕτως (h. e. ἐπειδὰν ἡ ψυχὴ καθαρὰ ᾖ πάντων τῶν περὶ τὸ σῶμα κακῶν καὶ ἐπιθυμιῶν, quae uerba praecedunt, nam uulgo perperam interpretantur) ἂν κατέχοι αὐτοὺς δήσας τῇ περὶ ἀρετὴν ἐπιθυμίᾳ et rep. 6, 499c.

6 θαυμασιώτατα cum praecedat in eadem sententia θαυμαστόν, uelut metaph. 11, 7. 1072b 25 θαυμαστόν . . ἔτι θαυμασιώτερον. Theophrastus de caus. plant. 4, 6, 7 ἧττον θαυμαστόν . . ἔτι θαυμασιώτερον. eadem uarietate uti Platonem M. Schanzius admonuit nou. comm. Plat. p. 76.

10 ab ὥστε particula apodosin ad protasin ἐπεὶ δέ (1) relatam incipere, si quidem recte apodosis dicitur in oratione ἀνακολούθῳ, cum alii tum Hermannus obseruauit ad Vigerum 783sq. eumque usum cuius alterum exemplum supra 8. 1451a 3 legitur quique late patet neque in longioribus tantum comprehensionibus obtinet apud Aristotelem dedita opera persecutus est Bonitzius *Arist. stud.* 3, 106—124.

10 16 πεπλεγμένη δέ ἐστιν ἐξ ἧς: sic correxi quod in codice est πεπλεγμένη δὲ λέξις, et syntaxis haec quam effeci λέγω δὲ ἁπλῆν μὲν πρᾶξιν . . πεπλεγμένη δέ ἐστιν eadem est qua infra scribitur λέγω δὲ κύριον μέν . .

γλῶτταν δέ . . μεταφορὰ δέ ἐστιν 21. 1457b 3. λέγω δὲ παλαιοὺς μὲν τούς . . . πρόσφατοι δὲ ὅσοι rhet. 1, 15. 1375b 28. nec genere diuersum est διὰ τὸ ἐν μὲν τῇ τραγῳδίᾳ μὴ ἐνδέχεσθαι . . ἐν δὲ τῇ ἐποποιίᾳ ἔστιν 24. 1459b 24.

20 διαφέρει πολὺ τὸ γίγνεσθαι τάδε διὰ τάδε ἢ μετὰ τάδε uerum esse et ex usu neque cum Spengelio* καὶ μετὰ requirendum exempla docent (cf. *Beitr.* 3, 316)

οὐ μικρὸν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθὺς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι eth. Nicom. 2, 1. 1103b 24

διαφέρει γάρ τι πρὸς τὸ δηλῶσαι ὡδὶ ἢ ὡδὶ εἰπεῖν rhet. 3, 1. 1404a 10

διαφέρει οὐ μικρὸν ἐν κτήσει ἢ χρήσει τὸ ἄριστον ὑπολαμβάνειν καὶ ἐν ἕξει ἢ ἐνεργείᾳ eth. Nicom. 1, 9. 1098b 31

διαφέρει τὸ θερμὸν εἶναι οὕτως ἢ ἐκείνως πλεῖστον de part. anim. 2, 2. 649a 1. de coel. 1, 5. 271b 4

πολὺ τὸ διαφέρον κατὰ γένος ἢ κατὰ δόσιν ἀμφισβητεῖν Isaei 4, 22

τὸ καλῶς ἐργάζεσθαι ἢ κακῶς ἐπιμελεῖσθαι . . τοσοῦτον διαφέρει ὅσον ἢ ὅλως ἐργάζεσθαι ἢ ὅλως ἀργὸν εἶναι Xenoph. oecon. 20, 20.

nec insolens esse duplex ἤ et hoc exemplum ostendit et alia uelut Aristotelis

οὐ τῷ ἢ ἔμμετρα λέγειν ἢ ἄμετρα διαφέρουσιν 9. 1451b 1

---

* [haec adnotauerat Spengelius: 'ἢ] *magis ex usu* καὶ.' nil praeterea. insimulat enim p. 38 me falso sententiam suam retulisse quo haberem quod refellerem. dubitarat certe (quo enim ista adnotatio?) et aliorum dubitationem mouit, neque quidquam ad eam tollendam attulit. itaque mihi licebat exemplis collectis uanam esse dubitationem probare.]

τί διαφέρει ἢ ἐμβόλιμα ᾄδειν ἢ εἰ ῥῆσιν ἐξ ἄλλου εἰς ἄλλο ἁρμόττοι 18. 1456a 30

οὐδὲν διαφέρει ἢ μὴ κεῖσθαι ἢ μὴ χρῆσθαι rhet. 1, 15. 1375b 20

ἔστιν οὐ ταὐτὸ λῦσαι ἢ ὅτι οὐκ εἰκὸς ἢ ὅτι οὐκ ἀναγκαῖον rhet. 2, 25. 1402b 27; cf. de coel. 4, 4. 312a 20.

11 23 καθάπερ εἴρηται scil. 7. 1451a 13 συμβαίνει εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταβάλλειν. nam non prius datam definitionem περιπετείας indicat quae nulla est in superioribus sed μεταβολῆς modum duplicem l. c. significatum notat. qua quidem finitione μεταβολῆς plane perficitur περιπετείας explicatio, quae sic demum concinit cum ea quae proxime insequitur ἀναγνωρίσεως definitione. poterat igitur sane plenius scribere εἰς τὸ ἐναντίον μεταβολὴ ἢ εἰς εὐτυχίαν ἢ εἰς δυστυχίαν καθάπερ εἴρηται, sed satis erant ad sententiam haec postrema καθάπερ εἴρηται h. e. κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, eodemque modo scribit φαίνεται μὲν οὖν ἀμφότερα εἰκότα, ἔστι δὲ τὸ μὲν εἰκός, τὸ δὲ οὐχ ἁπλῶς ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται rhet. 2, 24. 1402a 22: nimirum quod ibidem a 8 dixerat μὴ ἁπλῶς εἰκὸς ἀλλά τι εἰκός significat. καὶ ταῦτα πάντα ἕν τι οὕτως, οὐχ ὡς κοινόν τι τὸ ἕν, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται, in superiore scilicet disputatione, metaph. 9, 1. 1053a 13 (cf. *Beitr.* 2, 7 et 69 et quae ad 18. 1456a 24 adnotaui).

26 δηλώσας ὃς ἦν: infra 1452b 4 δῆλος ἕτερος τίς ἐστιν, sed illo modo et ipse οὐκ ἐδήλωσεν ὃς ἦν quem locum in testimoniis adscripsi ad 17. 1455b 21 et δηλοῖ ὅς ἐστιν Thucydides 1, 136, 4, quamquam idem φράζει ὅστις ἐστὶν 1, 137, 2. εἰπὼν ὃς ἦν Xenophon cyrop. 6, 1, 46. et recte Franckenius comment. Lysiac. 175 hoc

discrimen attingens 'tam frequens' inquit 'est illud ὅς εἰμι ubi nomen alicuius quaeritur, ut haec pro legitima dicendi ratione haberi debeat.'

27 ὁ μὲν ἀγόμενος ὡς ἀποθανούμενος, ὁ δὲ Δαναὸς ἀκολουθῶν ὡς ἀποκτενῶν: ex superioribus (26) τοὐναντίον ἐποίησεν cogitatur non hoc idem sed simile uelut τἀναντία ἔπαθον, quibus deinceps explicandi gratia adduntur τὸν μὲν συνέβη κτλ.

30 ὥσπερ καὶ τοὔνομα σημαίνει, ut solet origines uocum in explicandis notionibus respiciens (*Beitr.* 2, 69)

οἱ χερνῆτες, οὗτοι δ' εἰσίν, ὥσπερ σημαίνει καὶ τοὔνομα αὐτούς (recte enim pronomen additur), οἱ ζῶντες ἀπὸ τῶν χειρῶν polit. 3, 4. 1277a 39

μεγαλοπρέπεια . . καθάπερ γὰρ τοὔνομα αὐτὸ ὑποσημαίνει, ἐν μεγέθει πρέπουσα δαπάνη ἐστίν eth. Nicom. 4, 4. 1122a 22

διάθεσις . . θέσιν γὰρ δεῖ τινα εἶναι ὥσπερ καὶ τοὔνομα δηλοῖ ἡ διάθεσις metaph. 4, 19. 1022b 2

μεταβολή ἐστιν ἔκ τινος εἴς τι, δηλοῖ δὲ καὶ τοὔνομα, μετ' ἄλλο γάρ τι δηλοῖ phys. ausc. 5, 1. 225a 1. cf. 5, 3. 227a 12

τὸ πᾶν τέλειον ἀναγκαῖον εἶναι καὶ καθάπερ τοὔνομα σημαίνει πάντῃ de coel. 1, 1. 268b 9.

33 οἷον ἔχει (scil. περιπέτειαν) ἡ ἐν τῷ Οἰδίποδι (ἀναγνώρισις).

35 καὶ γὰρ πρὸς ἄψυχα καὶ τὰ τυχόντα ἔστιν ὥσπερ εἴρηται συμβαίνει: [qui συμβαίνειν scribunt, leni mutatione ambages orationis creant uix satis probabiles. nam cum ὥσπερ εἴρηται non possit esse nisi τὸν εἰρημένον τρόπον (siue τὸ λεχθέν) satis erat his omissis dici καὶ πρὸς τὰ τυχόντα ἔστι συμβαίνειν, melius etiam alterum utrum πρὸς τὰ τυχόντα ἔστιν, uel π. τ. τ. συμβαίνει. neque

ueri similius est ἔστιν ὡς ὅπερ εἴρηται συμβαίνει, uel ἔστιν ὅτε ὥσπερ εἴρηται συμβαίνει, quoniam sic quoque superuacaneum erat illud ὅπερ (ὥσπερ) εἴρηται. quamobrem insistens eam quam olim temptaui uiam ita existimo in hac structura εἰσὶν μὲν οὖν καὶ ἄλλαι ἀναγνωρίσεις· καὶ γὰρ πρὸς ἄψυχα καὶ τὰ τυχόντα ἔστιν, καὶ εἰ πέπραγέ τις ἢ μὴ πέπραγεν ἔστιν ἀναγνωρίσαι, quamquam ad prius ἔστιν ex superioribus intelligi ἀναγνώρισις potuerit, tamen utrumque ἔστιν eandem uim continere, sic ut ad alterum adiectum sit quod in priore cogitetur, πρὸς τὰ τυχόντα ἔστιν, καὶ εἰ πέπραγέ τις ἔστιν ἀναγνωρίσαι. hoc enim modo Aristoteles non ita raro enuntiata formauit, uelut

> ἔστι περιεργάζεσθαι τοῖς σημείοις καὶ ῥαψῳδοῦντα, ὅπερ Σωσίστρατος, καὶ ᾄδοντα, ὅπερ ἐποίει Μνασίθεος 26. 1462a 7
>
> καὶ γὰρ ἡ τροφή, ὅταν τὸ κωλῦον, καὶ τὸ ὑγιαστόν, ὅταν τὸ ἐπίσχον μὴ ᾖ, φέρεται εὐθύς de coel. 4, 3. 311a 8
>
> ἔστι δὲ δυνάμει ἄλλως ὁ μανθάνων ἐπιστήμων καὶ ὁ ἔχων ἤδη καὶ μὴ θεωρῶν . . . ὁ γὰρ ἔχων ἐπιστήμην μὴ θεωρῶν δὲ δυνάμει ἐστὶν ἐπιστήμων πως phys. ausc. 8, 4. 255a 33. b 2 (cf. 5. 257 a 14. metaph. 11, 7. 1072b 22 Bon.)

ad prius ἔχων ex proximo ἐπιστήμων repeti ἐπιστήμην poterat. sed alteri participio nomen additum est quod ad prius cogitando adiicitur.

> τοὺς ὀδόντας ἐξ ἀνάγκης ἀνατεῖλαι τοὺς μὲν ἐμπροσθίους ὀξεῖς, ἐπιτηδείους πρὸς τὸ διαιρεῖν, τοὺς δὲ γομφίους πλατεῖς καὶ χρησίμους πρὸς τὸ λεαίνειν τὴν τροφήν phys. ausc. 2, 8. 198b 24

poterat utrobique abesse τὴν τροφήν (cf. de gen. anim. 3, 1. 661b 8) sed additum est ad alterum uerbum.

θαυμαστὸν καὶ τὸ περὶ μὲν τῆς μονῆς ζητεῖν, περὶ δὲ τῆς φορᾶς αὐτῶν μὴ ζητεῖν διὰ τίν' αἰτίαν τὸ μὲν ἄνω φέρεται τὸ δὲ κτλ de coel. 2, 13. 296 a 1

ἔστιν δὲ δικαιοσύνη μὲν ἀρετὴ δι' ἣν τὰ αὑτῶν ἕκαστοι ἔχουσιν καὶ ὡς ὁ νόμος . . ἀνδρία δὲ δι' ἣν πρακτικοί εἰσιν τῶν καλῶν ἔργων ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ ὡς ὁ νόμος κελεύει rhet. 1, 9. 1366 b 10. 12. 15. cf. ibid. 2, 19. 1392 b 26. 28; 1393 a 6

ἡ δὲ ἔξοδος τοὐναντίον γίνεται τοῖς ᾠοῖς ἢ τοῖς ζῳοτοκουμένοις· τοῖς μὲν γὰρ ἐπὶ κεφαλὴν καὶ τὴν ἀρχήν, τῷ δ' ᾠῷ γίνεται ἡ ἔξοδος οἷον ἐπὶ πόδας de gen. anim. 3, 2. 752 b 13.]

ad ἔστιν igitur quoniam nihil asciscendum est emendando, segregatis ab eo uerbis ὥσπερ εἴρηται συμβαίνει, quamquam imperfecta oratio sententiam non satis certo declarat, tamen uiam significari probabile est, qua uia etiam ἄψυχα καὶ τὰ τυχόντα agnosci possint, in quae uidelicet non idem quod in homines cadit. itaque ὅσα addendum ante ὥσπερ, ubi facile omittebatur, conieci: καὶ γὰρ πρὸς ἄψυχα καὶ τὰ τυχόντα ἔστιν, ὅσα ὥσπερ εἴρηται συμβαίνει. sic enim solet, id quod non semper recte accipi uideo, per ὅσα pronomen adnecti explicatio, uelut

οὐδὲν γὰρ αὐτῶν ἔχει τὴν ἀρχὴν ἐν ἑαυτῷ τῆς ποιήσεως ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν ἄλλοις καὶ ἔξωθεν οἷον οἰκία καὶ τῶν ἄλλων τῶν χειροκμήτων ἕκαστον, τὰ δ' ἐν αὑτοῖς μὲν ἀλλ' οὐ καθ' αὑτά, ὅσα (*das nämlich was*) κατὰ συμβεβηκὸς αἴτια γένοιτ' ἂν αὑτοῖς phys. ausc. 2, 1. 192 b 28

τὸ μὲν γὰρ ὑφ' ἑτέρου (κινεῖσθαι) ὑπάρχει καὶ τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ ἐνίαις ἀρχαῖς, ὅσα πλείους φέρεται φορὰς ibid. 8, 6. 259 b 30

τῶν πλείστων ἐπὶ τοῦ μέσου κεῖσθαι (τὴν γῆν) λεγόν-

των, ὅσοι τὸν ὅλον οὐρανὸν πεπερασμένον εἶναί φασιν de coel. 2, 13. 293a 19

ἔνια δ' οὐκ ἔχει τῶν ζῴων ὡς ἀξίως εἰπεῖν μυελόν, ὅσων τὰ ὀστᾶ ἰσχυρὰ καὶ πυκνά de part. anim. 2, 6. 651b 36

ἔνια οὔτε θῆλυ γεννᾷ οὔτ' ἄρρεν, ὅσα μηδ' αὐτὰ γίνεται ἐκ θήλεος καὶ ἄρρενος de gen. anim. 2, 4. 737b 13.

confer infra 15. 1454b 3 ἐπὶ τὰ ἔξω τοῦ δράματος, ἢ ὅσα πρὸ τοῦ γέγονεν, ἢ ὅσα ὕστερον, et 23. 1459a 23. ad hunc igitur modum per ὅσα indicari ratio uidetur, qua ἀναγνώρισις fiat τῶν τυχόντων, eorum scilicet, quae ita uti dictum est siue praedictum accidunt. cuius generis exemplum non desiderabit qui Oedipum Coloneum reminiscitur.

36 ἡ μάλιστα τοῦ μύθου scil. οὖσα h. e. quae maxime propria sit fabulae. nam memini in ea quoque re (sed in qua non?) haesisse non neminem.

38 uerba καὶ περιπέτεια abesse non possunt, etsi sunt sane paulo liberius adiecta, et praestat fortasse in eandem sententiam quam alibi plenius explicaui (*Beitr.* 2, 9 sq.) scribi ἡ γὰρ τοιαύτη ἀναγνώρισις ⟨καὶ μάλιστ' ἐὰν⟩ καὶ περιπέτεια ἢ ἔλεον ἕξει. sic enim recte referri apparet ea quae superius (29—33) posita erant, et ἀναγνώρισιν esse agnitionem personarum et optimam esse ἀναγνώρισιν quae περιπετείᾳ iuncta sit; causaque erroris bis posita καὶ particula manifesta est, et omissis illis ἢ abire in ἡ et ipsum incommodum paene necessarium fuit.

2 uerba καὶ τὸ ἀτυχεῖν καὶ τὸ εὐτυχεῖν nisi fallor ita 1452b copulantur, ut etiamsi καί-καί particulae aequabilitatem significare uideantur, posterioris tamen sit uis maior. nam in proximis quidem ἀτυχίαν tantum, quae ex agnitione maxime cum περιπετείᾳ iuncta oriatur, cogitauisse uide-

tur, memor fortasse exempli quod supra (33) eius agnitionis posuerat, Oedipi, nunc addit ex ea condicione rerum ut ἀτυχίαν ita εὐτυχίαν nasci; et notum est hoc modo et illas particulas et fortasse saepius τε . . καί usurpari, quo genere ipse 16. 1455 a 7 ὅτι ἥ τ' ἀδελφὴ ἐτύθη καὶ αὐτῷ συμβαίνει θύεσθαι scribit.

9 δύο μὲν οὖν τοῦ μύθου μέρη περὶ ταῦτ' ἐστί h. e. in eo sunt ut τὰ ἐλεεινὰ καὶ φοβερὰ efficaciora reddant ἐκπλήξει. hinc enim 9. 1452 a 1 profectus erat. refert autem nunc haec, ut tertium addat, τρίτον δὲ πάθος, ea consuetudine qua δύο μὲν οὖν εἴδη ταῦτα μοναρχίας, ἕτερον δέ polit. 3, 14. 1285 a 29. οὗτοι μὲν οὖν οἱ δύο λόγοι, τρίτος δέ phys. ausc. 6, 9. 239 b 29 et similiter alibi scribit. his uero partibus fabulae tribus quasi ex aequo enumeratis quod pergit τούτων δὲ (scil. τῶν τριῶν) περιπέτεια μὲν καὶ ἀναγνώρισις εἴρηται, id necessarium quidem non fuit addi. sed et loquendi genus probum est περιπέτεια εἴρηται pro eo quod poterat περὶ περιπετείας siue τούτων δὲ τί περιπέτεια εἴρηται nec caret exemplis, uelut ἐν δὴ τῷ συζῆν οἱ μὲν πρὸς ἡδονὴν καὶ λύπην ὁμιλοῦντες εἴρηνται, περὶ δὲ τῶν ἀληθευόντων εἴπωμεν eth. Nicom. 4, 13. 1127 a 18. τὰ γὰρ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ εἴρηται καθ' αὑτὰ πρότερον (sic enim codex, uulgo διήρηται) rhet. 1, 13. 1373 b 31; et quidquid inest iterationis in illis uerbis suapte sponte ex hac conformatione sententiae oriebatur, sic ut metaph. 10, 8. 1065 a 1 resumuntur modo dicta progrediendi causa et ut nouum addatur ἔστι δὴ τὸ συμβεβηκὸς ὃ γίγνεται μέν, οὐκ ἀεὶ δ' οὐδ' ἐξ ἀνάγκης οὐδ' ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τί μὲν οὖν ἐστι τὸ συμβεβηκός, εἴρηται, διότι δ' οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη τοῦ τοιούτου, δῆλον (cf. 4, 12. 1019 b 28 ad 15. 1454 a 25 adscripta). et metaph. 12, 2. 1076 a 38 ὅτι μὲν τοίνυν

ἔν γε τοῖς αἰσθητοῖς ἀδύνατον εἶναι (τὰ μαθηματικά), εἴρηται μὲν καὶ ἐν τοῖς διαπορήμασιν ὅτι δύο ἅμα στερεὰ εἶναι ἀδύνατον, ἔτι δὲ καὶ ὅτι τοῦ αὐτοῦ λόγου . . ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται πρότερον, ἀλλὰ πρὸς τούτοις φανερὸν ὅτι κτλ. neque magis uituperanda sunt talia δι' ὧν μὲν οὖν τὰ πάθη ἐγγίγνεται καὶ διαλύεται, εἴρηται. τὰ δὲ ἤθη ποῖοί τινες κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς ἕξεις καὶ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς τύχας διέλθωμεν μετὰ ταῦτα. λέγω δὲ πάθη μὲν ὀργὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὰ τοιαῦτα, περὶ ὧν εἰρήκαμεν πρότερον rhet. 2, 11. 1388b 29, aut quae Cicero scribit *unus is modus est, de quo satis dixi, qui est susceptus ex praesensione rerum futurarum, alter ex perturbationibus tempestatum, tertius ex commoditate rerum, quas percipimus, quartus ex astrorum ordine. de praesensione diximus* de nat. deor. 3, 7, 16.

13 32 ταύτην non potest ad πεπλεγμένην referri, neque enim in hanc solam hoc cadit, φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν εἶναι μιμητικήν, sed hoc genus est idque significant addita uerba τοῦτο γὰρ ἴδιον τῆς τοιαύτης (h. e. τραγικῆς, quod ex τραγῳδίας 31 sumitur) μιμήσεως, illae uero species sunt, ἁπλῆ et πεπλεγμένη. itaque ταύτην ad σύνθεσιν refertur (uel si mauis ad τραγῳδίαν) et sententia haec est 'compositio optimae tragoediae debet esse compositio res misericordiam timoremque mouentes imitans non simplex sed implexa' (cf. *Beitr.* 2, 73). tractatur autem in proximis πεπλεγμένη, quae quoniam μεταβολῇ nititur ea quam περιπέτειαν dixit primum in eius μεταβολῆς rationes inquirit.

4 περὶ τὸν ἀνάξιόν ἐστιν δυστυχοῦντα quae ferri nolunt mihi necessaria esse uidentur. nam etsi recte de 1453a communi consuetudine dicebatur ἀνάξιον δυστυχεῖν aut ἀναξίως δυστυχοῦντα, tamen altero utro reposito corruit

concinnitas, quoniam δυστυχοῦντα etiam ad τὸν ὅμοιον necessario asciscitur, et τὸν ἀνάξιον ipso eo quod sequitur τὸν ὅμοιον tantum non poscitur (conf. rhet. 2, 9. 1386 b 20). itaque uoluit scriptor haud dubie δυστυχοῦντα τὸν ἀνάξιον δυστυχεῖν, quo tamen addito infinitiuo nihil opus erat. neque poetica licentia Antigona dicitur πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιωτάτη κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει. quod praemissis nominibus οὔτε ἔλεον οὔτε φόβον distributio per pronomina facta ὁ μὲν γὰρ περὶ τὸν ἀνάξιόν ἐστιν δυστυχοῦντα, ὁ δὲ περὶ τὸν ὅμοιον rursus nominibus positis explicatur ἔλεος μὲν περὶ τὸν ἀνάξιον, φόβος δὲ περὶ τὸν ὅμοιον, eam abundantiam, quam critici non desinunt uexare, olim tutabar (*Beitr.* 2, 72) exemplis collectis quibus hoc genus uberius dicendi minime alienum esse ab Aristotele comprobarem. atque haec quae scribit

> εὖ δὴ οἱ ποιηταὶ ἐν ταῖς κωμῳδίαις μεταφέρουσι σκώπτοντες τὰς πολιὰς καλοῦντες γήρως εὐρῶτα καὶ πάχνην. τὸ μὲν γὰρ τῷ γένει τὸ δὲ τῷ εἴδει ταὐτόν ἐστιν, ἡ μὲν πάχνη τῷ γένει (ἀτμὶς γὰρ ἄμφω), ὁ δὲ εὐρὼς τῷ εἴδει (σῆψις γὰρ ἄμφω) de gen. anim. 5, 4. 784 b 19

> ἐπὶ τὸν χρόνον ἐπιβλέπειν, εἴ που διαφωνεῖ . ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἐπίστασθαι ἔφησε μεμνῆσθαι· τὸ μὲν γὰρ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου ἐστί, τὸ δὲ καὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. ἐπίστασθαι μὲν γὰρ λεγόμεθα τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα, μνημονεύειν δ' οὐκ ἐνδέχεται ἀλλ' ἢ τὸ παρεληλυθός top. 2, 4. 111 b 27

tam prope ad illam ubertatem totamque orationis formam accedunt ut qui non iisdem tantum uerbis sed etiam analogiae nonnihil tribuat in sermone non possit non eiusdem scriptoris filum agnoscere. porro uide talia

εἰ γὰρ εἴη τις ὑπερέχων μὲν κατὰ τὴν αὐλητικήν, πολὺ δ' ἐλλείπων κατ' εὐγένειαν ἢ κάλλος, εἰ καὶ μεῖζον ἕκαστον ἐκείνων ἀγαθόν ἐστι τῆς αὐλητικῆς, λέγω δὲ τήν τ' εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος polit. 3, 12. 1282b 36.

quis enim hanc explicationem pronominum ἕκαστον ἐκείνων desiderauerit?

οὐ γὰρ ὁ δικαστὴς οὐδ' ὁ βουλευτὴς οὐδ' ὁ ἐκκλησιαστὴς ἄρχων ἐστὶν ἀλλὰ τὸ δικαστήριον καὶ ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος, τῶν δὲ ῥηθέντων ἕκαστος μόριόν ἐστι τούτων, λέγω δὲ μόριον τὸν βουλευτὴν καὶ τὸν ἐκκλησιαστὴν καὶ τὸν δικαστήν polit. 3, 11. 1282a 34

in quo exemplo eadem qua superius abundantia insigni Bernaysius λέγω δὲ μόριον ne inutiliter addita uerba uiderentur pressit uertendo, uereor ne iniuria. [si quidem saepe Aristoteles per idem λέγω δὲ explicandi causa adnectere solet etiam quae sine obscuritate ulla abesse poterant, uelut ut pauca duobus addam exempla

ὅσα δὲ ζῷα λέγεται καὶ ζῆν, ἐν μὲν τοῖς ἀμφοτέρων τούτων τετυχηκόσι (λέγω δὲ ἀμφοτέρων τοῦ τε ζῷον εἶναι καὶ τοῦ ζῆν) ἀνάγκη ταὐτὸν εἶναι καὶ ἓν μόριον καθ' ὅ τε ζῇ καὶ καθ' ὃ προσαγορεύομεν αὐτὸ ζῷον de iuu. et senect. 1. 467b 19; cf. de resp. 5. 472b 25

ἔστι δέ τις ἐν τοῖς οὖσιν ἀρχὴ περὶ ἣν οὐκ ἔστι διεψεῦσθαι, τοὐναντίον δ' ἀναγκαῖον ἀεὶ ποιεῖν, λέγω δὲ ἀληθεύειν, οἷον ὅτι . . metaph. 10, 5. 1061b 34

περὶ τὸ χωριστὸν ἄρα ὂν καὶ τὸ ἀκίνητον ἑτέρα τούτων ἀμφοτέρων τῶν ἐπιστημῶν ἐστί τις, εἴπερ ὑπάρχει τις οὐσία τοιαύτη, λέγω δὲ χωριστὴ καὶ ἀκίνητος ibid. 10, 7. 1064a 33.]

alius generis est

νῦν δ' οἱ μὲν ἔχουσι θορικὰ οἱ δ' ὑστέρας, καὶ ἐν ἅπασιν ἔξω δυοῖν, ἐρυθρίνου καὶ λάχνης, αὕτη ἐστὶν ἡ διαφορά, οἱ μὲν γὰρ θορικὰ ἔχουσιν οἱ δ' ὑστέρας de gen. anim. 3, 5. 755b 20

ubi rursus delent haec extrema, quae abesse potuisse, quoniam apertum erat quae differentia diceretur, quis non uidet. sed simili modo non tam explicandi gratia quam affirmandi quae posuerat addere solet scriptor quibus sine detrimento carere potuisse orationem facile concesseris. quorum unum nunc identidem temptatum et luxurie quadam sua quae uidebatur leuatum a criticis exemplum adscribam, ut mihi illos non magis persuasisse profitear, quam persuasisse uideo Bernaysio

ὁ δὲ πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν που πολίτης ἐστίν. καὶ γὰρ μέτοικοι καὶ δοῦλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκήσεως. οὐδ' οἱ τῶν δικαίων μετέχοντες οὕτως ὥστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι. τοῦτο γὰρ (scil. τὸ τῶν δικαίων μετέχειν) ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοινωνοῦσιν. καὶ γὰρ ταῦτα (h. e. δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι) τούτοις ὑπάρχει polit. 3, 1. 1275a 7.

18 τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρίθμουν: uix potuit significantius uerbum et quod magis poetas nullo delectu quaslibet fabulas decantasse declararet inueniri et tamen dubitarunt homines critici.

24 τὸ αὐτὸ ἁμαρτάνουσιν h. e. τὸ αὐτὸ ἁμάρτημα, scilicet quod illi quos supra (13) praue duplicem quam simplicem maluisse fabulam dixit. ceterum collocatio (coniunguntur enim uerba οἱ ἐγκαλοῦντες ὅτι τοῦτο δρᾷ) eadem est quae in his καθόλου γὰρ οἱ λέγοντες ἐξαπατῶσιν ἑαυτοὺς ὅτι τὸ εὖ ἔχειν ἀρετή polit. 1, 13. 1260a 25.

31 σύστασις ἡ διπλῆν τε τὴν σύστασιν ἔχουσα: taedio

fuit cum aliis tum ipsi adeo Hermanno bis positum σύστασις, et potuisse elegantius scribi τραγῳδία ἡ διπλῆν τὴν σύστασιν ἔχουσα quis negauerit, sed ne nimis in hoc genere ducamur uenustatis studio prohibere possunt opinor exempla quale hoc est Platonicum οὐκ ἂν πᾶσα φύσις ἱκανὴ γένοιτο μὴ θαυμαστῆς μετέχουσα φύσεως et cetera quae Lobeckius adscripsit ad Soph. Aiac. 277 p. 167 sq. [ex Aristoteleis quae ille non attigit satis erit memorari ἡ μὲν γὰρ τῶν ὀστῶν φύσις σωτηρίας ἕνεκεν μεμηχάνηται μαλακοῦ, σκληρὰ τὴν φύσιν οὖσα, ἐν τοῖς ἔχουσιν ὀστᾶ de part. an. 2, 8. 653b 33. αἴτιον ἂν εἴη τοῦ πάθους τὸ φύσει λευκοτέραν αὐτῶν εἶναι τὴν τῶν πτερῶν φύσιν de gen. anim. 5, 5. 785a 22.]

14 3 δεῖ γὰρ καὶ ἄνευ τοῦ ὁρᾶν οὕτω συνεστάναι τὸν μῦ- 1453b
θον ὥστε τὸν ἀκούοντα τὰ πράγματα γινόμενα φρίττειν: collocationem uerborum apparet ui sententiae regi, qua illa καὶ ἄνευ τοῦ ὁρᾶν quae ad τὸν ἀκούοντα pertinebant praeter ordinem praeposita sunt, quo fere modo *grauioribus bellis etiam sine collega omne imperium nostri penes singulos esse uoluerunt* Cicero scribit de rep. 1, 40.

17 ἂν μὲν οὖν ἐχθρὸς ἐχθρόν, οὐδὲν ἐλεεινὸν οὔτε ποιῶν οὔτε μέλλων, οὐδ' ἂν μηδετέρως ἔχοντες: sententia planissima uel sine exemplis quae statim subiiciuntur, sed grammatica ratio ualde neglecta, neque tamen addito ad ἐχθρόν uerbo ἀποκτείνῃ quod ex Aldina a. 1536 uulgabatur, ne de uanis recentiorum conaminibus dicam, quidquam proficitur, quid enim addemus ad haec ἂν μηδετέρως ἔχοντες, nec participia ποιῶν, μέλλων habent cui applicentur, et si quis δείκνυσιν adiecerit quod olim ferebatur, is uereor ut scriptoris mentem assecutus sit, qui in omittendis uerbis ibi ubi ex rei natura intelliguntur

maiore quam quisquam alius quem ego nouerim licentia usus est (*Beitr.* 2, 73 sq.) uelut

οἷον ἐν Ἀντιγόνῃ τὸν Κρέοντα ὁ Αἵμων 1454 a 1

nihil adiuuante contextu μέλλει ἀποκτείνειν intelligitur (cf. ad 2. 1448 a 10. 16. 1454 b 23. 21. 1457 b 35)

καὶ ὅτι εἰ μηδὲ Θησεὺς ἠδίκησεν οὐδ' Ἀλέξανδρος καὶ εἰ μηδ' οἱ Τυνδαρίδαι οὐδ' Ἀλέξανδρος, καὶ εἰ Πάτροκλον Ἕκτωρ καὶ Ἀχιλλέα Ἀλέξανδρος rhet. 2, 23. 1397 b 20

quod cum nostro exemplo (me auctore) Bonitzius composuit in indice s. u. *ellipsis,* et res ipsa docet quale uerbum audiatur

(ἀγαθά ἐστιν) καὶ τὰ ἴδια, καὶ ἃ μηδείς, καὶ τὰ περιττά rhet. 1, 6. 1363 a 27 conf. ibid. 36

καὶ ἡ μὲν βασιλεία σῴζεται διὰ τῶν φίλων, τυραννικὸν δὲ τὸ μάλιστ' ἀπιστεῖν τοῖς φίλοις, ὡς βουλομένων μὲν πάντων, δυναμένων δὲ μάλιστα τούτων polit. 5, 11. 1313 b 30

ultro intelligitur ἐπιτίθεσθαι (conf. 2, 10. 1272 b 16), et futile est quorundam codicum additamentum αὐτὸν καθελεῖν

(ἀδικοῦσι) καὶ τοὺς διαβεβλημένους ἢ εὐδιαβόλους. οἱ τοιοῦτοι γὰρ οὔτε προαιροῦνται, φοβούμενοι τοὺς κριτάς, οὔτε δύνανται πείθειν rhet. 1, 12. 1372 b 35

intelligitur προαιροῦνται ἐπεξιέναι, quod olim addi suasi, sed nec addendum est nec uulgari ellipsis ratione e uicinia asciscitur sed ex ipsa sententia petitur

[ἔτι δὲ οὐδ' ἐγκεχείρηκεν οὐδεὶς ἑτέρας ἀλλὰ τὰς αὐτὰς ἁπάντων λέγουσιν ἀρχάς metaph. 2, 4. 1000 b 32

nimis enim suspectum est quod in uno codice (A^b) adiicitur λέγειν neque Bonitzio accedam in ἐγκεχείρηκεν latere εἴρηκεν uel τὴν ἀρχὴν εἴρηκεν coniicienti. nam Ale-

xander 178, 4 cum scribit μηδὲ τὴν ἀρχὴν εἰρηκέναι τινὰ ἄλλας ἀρχάς ipsum illud ἐγκεχείρηκεν reddidit. conf. 3, 3. 1005b 2 ὅσα δ' ἐγχείρουσι τῶν λεγόντων τινὲς περὶ τῆς ἀληθείας cum Bon. adn., sed paulo ante 1005a 30 οὐθεὶς τῶν κατὰ μέρος ἐπισκοπούντων ἐγχειρεῖ λέγειν τι περὶ αὐτῶν. de coel. 2, 12. 292b 10 τὸ μὲν ἔχει καὶ μετέχει τοῦ ἀρίστου, τὸ δ' ἀφικνεῖται ἐγγὺς δι' ὀλίγων, τὸ δὲ διὰ πολλῶν, τὸ δ' οὐδ' ἐγχειρεῖ ἀλλ' ἱκανὸν εἰς τὸ ἐγγὺς τοῦ ἐσχάτου ἐλθεῖν]. et haec latius patent et gradus quosdam habent lenitudinis aut duritiei, uelut ellipsis licentia ualde impeditus est locus de an. 3, 6, de quo dixi *Ar. aufs.* 1, p. 12. atque in hoc genere uerum est illud parcissimum esse uerborum Aristotelem, cui ex altera parte sua abundantia non deest. [caditque praeter ceteros in hunc quod uniuerse de Graecis uerissime posuit Lobeckius Aiac. p. 167 'gentem esse uerborum modo prodigam, modo immodice parcam.']

21 ἀποκτείνει ἢ μέλλει scil. ἀποκτείνειν, quae est usitata ellipsis, ut ad uerba μέλλειν βούλεσθαι διανοεῖσθαι δοκεῖν ἀξιοῦν δύνασθαι alia, quae carere additamento non possunt, ex praemisso uerbo eiusdem uerbi infinitiuus audiatur. quo genere cum Plato scribat symp. 213c εἴ τις ἄλλος γελοῖός ἐστι τε καὶ βούλεται frustra addi εἶναι iussit Badhamus (*Beitr.* 2, 74).

22 ὅταν ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγένηται τὰ πάθη, ταῦτα ζητητέον, uelut ὅταν ὁ εἷς ἢ οἱ ὀλίγοι ἢ οἱ πολλοὶ πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον ἄρχωσι, ταύτας ὀρθὰς ἀναγκαῖον εἶναι τὰς πολιτείας polit. 3, 7. 1279a 28. ἢν μὲν ἐσακούσωσί τι πρεσβευομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα Thucyd. 1, 82, 2, et ita saepe multi. [ne quis Spengelii inutili coniectura moueatur.]

23 λύειν τὴν Κλυταιμνήστραν ἀποθανοῦσαν ὑπὸ τοῦ

᾿Ορέστου, ut ὠφελήσουσιν οἱ κακοὶ ἀφαιρεθέντες Xenophon, αὐτῷ ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχεν Thucydides.

27 ἔστιν οὕτω γίνεσθαι τὴν πρᾶξιν, ὥσπερ οἱ παλαιοὶ ἐποίουν εἰδότας: obscurabatur dicendi genus interpunctione post ἐποίουν illata. nam oratio ita formata est ut non obstante praemissa οὕτω uoce reliqua ab ὥσπερ particula regantur nec ad illa ἔστιν οὕτω γίνεσθαι τὴν πρᾶξιν omnino redeatur (cf. mus. Rhen. 21, 153). eodem modo accipienda esse arbitror haec de Platonis Cratylo 411 b δοκῶ γέ μοι οὐ κακῶς μαντεύεσθαι ὃ καὶ νῦν δὴ ἐνενόησα, ὅτι οἱ πάνυ παλαιοὶ ἄνθρωποι οἱ τιθέμενοι τὰ ὀνόματα παντὸς μᾶλλον, ὥσπερ καὶ τῶν νῦν οἱ πολλοὶ τῶν σοφῶν ὑπὸ τοῦ πυκνὰ περιστρέφεσθαι ζητοῦντες ὅπῃ ἔχει τὰ ὄντα ἀεὶ ἰλιγγιῶσι κἄπειτα αὐτοῖς φαίνεται περιφέρεσθαι τὰ πράγματα. nam ἰλιγγιᾶν et reliqua dici uidentur non οἱ πάνυ παλαιοί sed τῶν νῦν οἱ πολλοί ut ab illis ὅτι οἱ πάνυ παλαιοὶ ἄνθρωποι coeptum enuntiatum grammatica ratione sed nullo detrimento sententiae imperfectum relinquatur. uide ad 25. 1461a 31.

28 καθάπερ καὶ Εὐριπίδης, qui nimirum τῶν παλαιῶν non est.

1454a 1 οὐδεὶς ποιεῖ ὁμοίως, εἰ μὴ ὀλιγάκις: uniuersae negationi subiici exceptionem, id mirum alicui uisum esse est sane mirandum, sed poterat paulo ad οὐδείς accommodatius εἰ μὴ ὀλίγοι καὶ ὀλιγάκις scribi. sic certe et Aristoteles loquitur saepius

ὀλίγα καὶ ὀλιγάκις 24. 1460a 9; de gen. anim. 3, 5. 756a 16

ὀλίγαις καὶ ὀλιγάκις de gen. anim. 1, 19. 727b 28

ἐν ὀλίγοις καὶ ὀλιγάκις eth. Nicom. 7, 11. 1151b 30

ἢ μηδέποτε . . ἢ ὀλιγάκις καὶ παρ' ὀλίγοις polit. 4, 11. 1296a 37

μὴ δὶς τὸν αὐτὸν ἄρχειν μηδεμίαν ἢ ὀλιγάκις ἢ ὀλίγας polit. 6, 2. 1317b 23
οἷς πλείστοις χρώμεθα καὶ πλειστάκις polit. 7, 11. 1330b 11,

et Plato πολλὰς καὶ πολλάκις, ἐν πολλαῖς καὶ πολλάκις, πολλῶν καὶ πολλάκις, ἐνίους καὶ ἐνίοτε, ἔνια καὶ ἐνίοτε, ἐνίοτέ τε καὶ ἔνια. sed uariat etiam Aristoteles uelut 4. 1449a 26 πλεῖστα ἰαμβεῖα λέγομεν, ἑξάμετρα δὲ ὀλιγάκις. quare nemo sanus inuito obtruserit morem quantumuis consuetum.

2 τὸ δὲ πρᾶξαι scil. γινώσκοντα quod ex 1453b 38 sumitur.

4 κράτιστον δὲ τὸ τελευταῖον: graui errore arbitror ordinem in his mutari ita ut qui nunc optimus est modus secundus ab optimo euadat. immo traditum ordinem uidetur ipsa haec disputatio satis uindicare. tria enim genera posuit 1 πρᾶξαι εἰδότας, 2 ἀγνοοῦντα πρᾶξαι, 3 μέλλοντας ποιεῖν ἀναγνωρίσαι πρὶν ποιῆσαι. his quod ex logica magis partitione (1453b 37) quam ex poetarum usu accessit quartum (nihil enim desiderari Veberwegius*

* [ipse enim conieceram (*Beitr.* 2, 23) hoc additamento integrandam esse orationem ἔτι δὲ τρίτον παρὰ ταῦτα ⟨τὸ μελλῆσαι γινώσκοντα καὶ μὴ ποιῆσαι καὶ τέταρτον⟩ τὸ μέλλοντα ποιεῖν, quam coniecturam commemoratione non indignam habuit Christius, sed disputatio ipsa ni fallor fidem facit nihil desiderari, quoniam ex quattuor generibus, quae complectitur uerbis ἢ γὰρ πρᾶξαι ἀνάγκη ἢ μὴ καὶ εἰδότας ἢ μὴ εἰδότας, unum, id ipsum quod addi uolebam, statim ut prauum reprobat. ceterum ratio ipsa quam instituit enumerandi quae fieri possunt, dein unum ex iis secludendi eadem plane est qua utitur in phys. ausc. 5, 1. 225a 1 ἐπεὶ πᾶσα μεταβολή ἐστιν ἔκ τινος εἴς τι, μεταβάλλοι ἂν τὸ μεταβάλλον τετραχῶς, ἢ γὰρ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον ἢ ἐξ ὑποκειμένου εἰς μὴ ὑποκείμενον ἢ οὐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον ἢ οὐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς μὴ ὑποκείμενον.

intellexit) postquam ut pessimum (quamuis semel ab ipso adhibitum Sophocle) reiecit, tria illa reliqua eodem ordine recurrunt, quo primum perscripta fuerunt, et hoc quod postremum dicit longe efficacissimum tam ueteribus quam nostra aetate uisum esse, cum eis patefiat quae Plutarchus de Meropa narrauit tum comprobatur egregie illis quae Goethius de compari omnino argumento Iphigeniae Delphicae quam aliquando meditabatur in Itinere Italico scripsit (cf. relat. acad. Vindob. m. nouemb. a. 1873 [*Ar. aufs.* 3, 3—5]).

9 διὰ γὰρ τοῦτο, ὅπερ πάλαι εἴρηται, οὐ περὶ πολλὰ γένη αἱ τραγῳδίαι εἰσίν: putabam αἱ ⟨νέαι⟩ τραγῳδίαι, quoniam ante 13. 1453a 17, ad quem locum nunc respicit, πρῶτον μὲν γὰρ inquit οἱ ποιηταὶ τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρίθμουν, νῦν δὲ περὶ ὀλίγας οἰκίας αἱ κάλλισται τραγῳδίαι συντίθενται, et apparet quam facile post γένη αἱ omitti νέαι potuerit. sed nisi fallor in proximis quoque addita uoce adiuuatur sententia.

12 ἀναγκάζονται οὖν ⟨οἱ νῦν⟩ ἐπὶ ταύτας τὰς οἰκίας ἀπαντᾶν ὅσαις τὰ τοιαῦτα συμβέβηκε πάθη. nam ueteres quidem nondum reperto eo quod efficacissimum esset in fabulis libere per omnia fabularum genera uagabantur h. e. τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρίθμουν.

19 ἐὰν ποιῇ φανερὸν ὁ λόγος προαίρεσίν τινα ἧι, χρηστὸν δὲ ἐὰν χρηστήν: in hac scriptura codicis aut ἧι deleri necesse est aut addi quo orationi adaptetur. illud olim praetuli edidique a. 1867 προαίρεσίν τινα [ᾖ], cum ita censerem ἧι esse ex praecedenti (17) χρηστὰ ᾖ (aut fortasse ex fine uerbi ποιῇ) alieno loco repetitum; itaque

ὥστε ἀνάγκη ἐκ τῶν εἰρημένων τρεῖς εἶναι μεταβολάς . . ἡ γὰρ οὐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς μὴ ὑποκείμενον οὐκ ἔστι μεταβολή.]

Ritterus statuerat, et est hoc longe uerisimilius quam quod Vssingio placuit ex ἦθος (17) natum esse; id quod ipsa forma quae est in codice respuitur tam certo quam eorum commentum qui προαίρεσίν τινα ἢ ⟨φυγὴν⟩ ne oratione quidem probabili restituunt (*Beitr.* 2, 75). sed quamquam illud genus erroris quod repetitis ex proximo nominibus continetur, de quo dixi ad 25. 1460 b 35, minime alienum est ab hoc libello, tamen nunc quidem huius peccati exigua est a uicinia probabilitas; et altera uia, qua addendo ᾗι orationi uindicari possit, nancisci uidemur quod sententiae prosit. cum enim intellectum sit, reiectis iis quae olim inserta legebantur φαῦλον ἐὰν φαύλην ratiocinationem a προαιρέσει qualicumque ad probam προαίρεσιν progredi, eo fere modo quo rhet. 2, 21. 1395 b 13, quae uerba ad 15. 1454 a 17 inter testimonia adscripsi, huic consilio προαίρεσίν τινα non ita satisfacere ratus ut non adiuuari supplemento possit, ex ipsa scriptura ᾖ coniecturam cepi, scriptum fuisse ἕξει ἦθος μὲν ἐὰν ποιῇ φανερὸν ὁ λόγος ἢ ἡ πρᾶξις προαίρεσίν τινα ⟨ἥ τις ἂν⟩ ᾖ, χρηστὸν δὲ ἐὰν χρηστήν h. e. 'ἦθος exsistet cum oratio patefaciet προαίρεσιν quandam quaecumque (qualiscumque) ea est siue proba siue praua, probum ἦθος cum probam προαίρεσιν patefaciet'. sic enim illa indifferentia qualitatis recte effertur, id quod in solo τινὰ pronomine non inest; ad hoc autem uerba ἥ τις ἂν ᾖ adiiciuntur quemadmodum Varro scribit *uel hominem uel equum uel aliud quod quidquid est quod alligari potest* de ling. lat. 8, 10. nam Spengelius ne hic quidem meam mentem perspexit cum (p. 21) inutile esse post τινα hoc additamentum ἥτις ἂν ᾖ et probabilius fuisse scribit φανερὸν ποιῇ προαίρεσιν ἥτις ἂν ᾖ. neque enim hoc intelligi uolui, quod genus scribitur

μεγάλην εἶναι διαφορὰν πρὸς τὴν τῶν σωμάτων δύναμιν τὴν τροφὴν ὁποία τις ἂν ᾖ polit. 7, 17. 1336a 4
ἕνα μὲν τρόπον τούτῳ διοίσει τὸ ἁπλῶς τι γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι τοῦ μὴ ἁπλῶς, ἄλλον δὲ τῇ ὕλῃ ὁποία τις ἂν ᾖ de gen. et corr. 1, 3. 318b 14
τὴν μέθεξιν ἢ τὴν μίμησιν ἥτις ἂν εἴη τῶν εἰδῶν ἀφεῖσαν ζητεῖν metaph. 1, 6. 987b 13

sed illud potius, quod est in his
διὰ γὰρ τὸ ὀλίγον εἶναι τὸ θερμόν, ἅτε τοῦ πλείστου διαπεπνευκότος ἐν τῷ πλήθει τῆς ζωῆς, ἥ τις ἂν ἐπίτασις γένηται τοῦ μορίου, ταχέως ἀποσβέννυται, h. e. qualiscumque siue magna siue parua intensio accidit, de resp. 17. 479a 17
αἴτιον ὅτι τὸ ἕν ἐστιν ἀδιαίρετον, ὅ τι [περ] ἂν ἓν ᾖ, οἷον ἄνθρωπος εἷς ἄνθρωπος καὶ οὐ πολλοί phys. ausc. 3, 7. 207b 6
ἐν ἅπασιν εἰώθαμεν τοῦτο λέγειν τὸ ποιοῦν, ὁμοίως ἔν τε τοῖς φύσει καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ τέχνης, ὃ ἂν ᾖ κινητικόν de gen. et corr. 2, 9. 335b 28
ἀὴρ μὲν γὰρ ὁπόσος ἂν ᾖ ἐπιπολάζει ὕδατι, ὕδωρ δὲ ὁπόσον ἂν ᾖ ἀέρι ὑφίσταται de coel. 4, 4. 311a 28 cf. 25. 26
ἀεὶ ὁ ἀριθμὸς ὃς ἂν ᾖ τινῶν ἐστιν, ἢ πύρινος ἢ γήϊνος ἢ μοναδικός metaph. 13, 5. 1092b 19, quae Alexander 807, 5 ἀεὶ πᾶς ἀριθμὸς ἢ πύρινός ἐστι ἢ γήϊνος reddit
εἰ πᾶν ὃ ἂν ᾖ, μὴ ἀεὶ δέ, γέγονεν metaph. 5, 2. 1026b 18
πᾶν γὰρ ἢ ἕτερον ἢ ταὐτὸ ὅ τι ἂν ᾖ ὄν ibid. 9, 3. 1054b 25.

ad hunc enim morem dici recte poterat ἅπασα προαίρεσις

ἥ τις ἂν ᾖ ἦθος ποιεῖ, χρηστὴ δὲ χρηστὸν ἦθος, et hoc quidem sensu haud inutiliter ad προαίρεσίν τινα addi ἥ τις ἂν ᾖ facile sentitur. in quo pronomine inesse hoc quod dico 'qualiscumque' etiam ex polit. 2, 7. 1266 b 34 intelligitur.

22 δεύτερον δὲ τὰ ἁρμόττοντα h. e. δεύτερον οὗ δεῖ στοχάζεσθαι τὰ ἁρμόττοντα ἤθη ἐστίν, per errorem enim in proecdosi τὸ posui.

22 ἔστιν γὰρ ἀνδρεῖον μὲν τὸ ἦθος scil. ποιῆσαι, quemadmodum in proximis (25) est χρηστὸν τὸ ἦθος καὶ ἁρμόττον ποιῆσαι, nec hoc nimis difficile auditur. [ut apud Aristotelem, qui quid sibi permiserit in omittendis uerbis quae ultro intelliguntur non ignorat nisi qui numquam legerit. merum autem ἔστιν, ea ui positum scilicet qua ἔστιν γὰρ ὅλον καὶ μηδὲν ἔχον μέγεθος 7. 1450 b 25. ἔστι μὲν γὰρ οὕτως ἐπιστῆμόν τι ὡς de an. 2, 5. 417 a 22 h. e. ἔστιν εἶναι, uix satisfacere sententiae crediderim, quoniam non de iis agitur quae fieri possunt in rerum natura, sed de iis quae facere liceat poetis. itaque necesse est intelligatur ἔστιν ἀνδρεῖον μὲν τὸ ἦθος ποιῆσαι (ut ἔστι μὲν γὰρ οὕτω πῦρ ποιῆσαι, ἔστι δὲ καὶ ὧδε θεωρῆσαι) siue additur hoc uerbum siue auditur, et Aristotelem non aliud cogitasse, proxima fidem faciunt (25) χρηστὸν τὸ ἦθος καὶ ἁρμόττον ποιῆσαι (cf. ad 11. 1452 a 35). quamobrem qui refugiunt ellipsin iis suaserim ut addant ποιῆσαι, quo nihil aptius excogitari poterit. ego quod non refugio, ut omittam quae alibi exposui, maxime ad 14. 1453 b 17 et 24. 1459 b 7, uel talia me mouent quale aut hoc est de an. 3, 4. 429 b 31 δεῖ δ' οὕτως ὥσπερ ἐν γραμματείῳ μηθὲν ὑπάρχει ἐντελεχείᾳ γεγραμμένον, ubi Torstrikius ὑπολαβεῖν addi iussit, conuenienter illud quidem sententiae et mori Aristotelis, qui saepe similiter,

δεῖ γὰρ νοῆσαι ὥσπερ, δεῖ δὲ λαβεῖν, ὑπολαβεῖν, sed tamen non plane certo, aut haec metaph. 4, 27. 1024 a 22 οὐδ' ὅσα ὅλα, οὐδὲ ταῦτα ὁτουοῦν μορίου στερήσει κολοβά· οὐ γὰρ δεῖ οὔτε τὰ κύρια τῆς οὐσίας οὔτε τὰ ὁπουοῦν ὄντα· οἷον ἂν τρυπηθῇ ἡ κύλιξ, οὐ κολοβός, ἀλλ' ἂν τὸ οὖς ἤ ἀκρωτήριόν τι. καὶ ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐὰν σάρκα ἢ τὸν σπλῆνα ἀλλ' ἐὰν ἀκρωτήριον, καὶ τοῦτο οὐ πᾶν ἀλλ' ὃ μὴ ἔχει γένεσιν ἀφαιρεθὲν ὅλον, in quibus nihil est obscuri in sententia sed qui γραμματικῶς interpretari conabitur, ascito etiam Alexandri commentario, persentiet quid ualeat ellipsis in sermone Aristotelis; et his multa sunt in utroque libro similia. itaque de Spengelio qui me propter illam interpretationem ad Bosium misit (p. 24) apparet quid iudicandum sit.]

23 οὔτω ἀνδρείαν ducente codice posui, uelut in eodem codice rhet. 3, 2. 1405 a 13 οὐ τῶι scriptum est pro οὔτω. sic autem accipi uolo: ita fortem ut uir fortis describitur; id quod ex ipsa sententia intelligitur. nam ἀνδρία est quidem in utroque genere sed non eodem modo, ut ne reliquae quidem uirtutes eaedem in utroque: ὥσπερ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἑτέρα σωφροσύνη καὶ ἀνδρία. δόξαι γὰρ ἂν εἶναι δειλὸς ἀνὴρ εἰ οὕτως ἀνδρεῖος εἴη ὥσπερ γυνὴ ἀνδρεία polit. 3, 4. 1277 b 20. [restitui deprauatam codicis scripturam quia non satis certam esse hanc coniecturam intelligo, ab aliis autem allata probare non possum.]

25 ὥσπερ εἴρηται non refertur ad τοῦτο ἕτερον h. e. ad sententiam primariam, nam nusquam hoc in superioribus dixit nec dicendi locus erat, sed refertur ad χρηστὸν τὸ ἦθος καὶ ἁρμόττον, quae modo posuerat. etenim hanc rationem affert cur τὸ ὅμοιον illis tertio loco adiiciatur: 'τὸ ὅμοιον enim aliud est quam τὸ ἦθος probum

atque accommodatum uti dictum est uel appellatum describere'; cf. 13. 1453a 13; 10. 1452a 15 (*Beitr.* 2, 34). quod uero tam nullo interuallo admonet eorum quae modo dixit, solet ita uariis rationibus suadente disputationis itinere nonnumquam paucissimis uersibus interiectis, uelut, ut pauca afferam, quamquam talia difficile monstrantur exemplis

τὸ δυνατόν, ὅταν μὴ ἀναγκαῖον ᾖ τὸ ἐναντίον ψεῦδος εἶναι, οἷον τὸ καθῆσθαι ἄνθρωπον δυνατόν· οὐ γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὸ μὴ καθῆσθαι ψεῦδος. τὸ μὲν οὖν δυνατὸν ἕνα μὲν τρόπον, ὥσπερ εἴρηται, τὸ μὴ ἐξ ἀνάγκης ψεῦδος σημαίνει metaph. 4, 12. 1019b 28—31 (cf. ad 11. 1452b 9 adnotata)

πάντων λόγον ἀξιοῦσιν οὗτοι εἶναι· ἀρχὴν γὰρ ζητοῦσι, καὶ ταύτην δι' ἀποδείξεως λαμβάνειν, ἐπεὶ ὅτι γε οὐ πεπεισμένοι εἰσί, φανεροί εἰσιν ἐν ταῖς πράξεσιν. ἀλλ' ὅπερ εἴπομεν, τοῦτο αὐτῶν τὸ πάθος ἐστίν· λόγον γὰρ ζητοῦσιν ὧν οὐκ ἔστι λόγος metaph. 3, 6. 1011a 9—11

οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ τὸ χαλκῷ εἶναι καὶ δυνάμει τινὶ κινητῷ, ἐπεὶ εἰ ταὐτὸ ἦ ἁπλῶς ἢ κατὰ τὸν λόγον, ἡ τοῦ χαλκοῦ ᾗ χαλκὸς ἐντελέχεια κίνησις ἂν ἦν· οὐκ ἔστι δὲ ταὐτὸ ὥσπερ εἴρηται phys. ausc. 3, 1. 201a 31—34

ἔχουσι δὲ καὶ διάρθρωσίν τινα αἱ καρδίαι παραπλησίαν ταῖς ῥαφαῖς. οὐκ εἰσὶ δὲ συναφεῖς ὥς τινος ἐκ πλειόνων συνθέτου, ἀλλὰ καθάπερ εἴπομεν διαρθρώσει μᾶλλον de part. anim. 3, 4. 667a 6—8 cf. de gen. anim. 4, 4. 771a 5—10.

et nunc quidem non sine causa legentem relegat ad ea quae modo dixerat, quippe ex quibus colligatur τὸ ὅμοιον diuersum esse ab illis neque eorum definitionibus conti-

neri, ut quod addit ὥσπερ εἴρηται appareat non multum discedere ab eo quod poni recte poterat ὥσπερ ὥρισται. [itaque teneo hanc quam olim proposui interpretationem, quidquid cauillatur Spengelius, qui nec olim quod probabile esset neque in nouissimo libello p. 24 attulit; defectum autem statuere neque posse sententiam ostendere quae desideretur, id uero est hariolari, non cum consilio et ratione agere.]

29 παράδειγμα πονηρίας ἤθους μὴ ἀναγκαῖον h. e. exemplum non necessarium, quod facile euitari potuit.

33 χρὴ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἤθεσιν ὥσπερ καὶ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων συστάσει: alterum καί 'abundare' scribit Spengelius, sed eodem modo persaepe tam in poetica ipsa quam in aliis libris locutus est.

ὥσπερ γὰρ καὶ χρώμασι καὶ σχήμασι . . οὕτω καὶ 1. 1447a 18

ὥσπερ δὲ καὶ τὰ σπουδαῖα . . οὕτως καὶ 4. 1448b 34

ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει, καὶ τοῦτο 8. 1451a 23

χρὴ καθάπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις μιμητικαῖς . . οὕτω καὶ τὸν μῦθον 8. 1451a 30 conf. 15. 1454b 10

ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἔχει ὥσπερ καὶ περὶ τούτων rhet. 1, 13. 1374a 17

ἔστι γὰρ ὥσπερ καὶ σώματος καὶ διανοίας γῆρας polit. 2, 9. 1270b 40

ὁμοίως ἀνάγκη καὶ περὶ τόπου τὸν φυσικὸν ὥσπερ καὶ περὶ ἀπείρου γνωρίζειν phys. ausc. 4, 1. 208a 27

τοῦ φυσικοῦ θεωρῆσαι καὶ περὶ κενοῦ ὥσπερ καὶ περὶ τόπου ibid. 4, 6. 213a 13

ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὕτω καὶ ἐπὶ κινήσεως ibid. 8, 7. 260b 16 sed duo codd. ὥσπερ ἐφ' ἑτέρων

καθάπερ καὶ τἆλλα δεῖται τροφῆς κἀκεῖνο de resp. 21. 480a 17

ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι φυσικοὶ καὶ οὗτος ibid. 4. 472a 2
οὕτως ὥσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτως καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι Plato Phaedon. 76e
ubi plura adscribunt editores. et uniuerse Hauptius similem errorem arguens (Herm. 7, 9 [opp. 3, 569]) uerissime 'Graeci' inquit 'ubi duas res inter se componunt haud raro in utraque enuntiati parte καί usurpant aequabilitatis magis sensui obsequentes quam cogitationis accurate conformandae studio.' [illud addo eodem genere etiam in negatiuis sententiis dici uelut εἰ μηδ' ἐκείνη καλῶς, οὐδ' αὕτη καλῶς de sens. 5. 443b 2. εἰ μηδὲ ταύτης ἕτερόν ἐστιν ὁ τόπος, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδενός phys. ausc. 4, 1. 209a 12; nec dissimilis etiam duplicis γε particulae usus, de quo usu uide quae ad 26. 1462a 13 adnotaui.]

1 καὶ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ Μηδείᾳ ἀπὸ μηχανῆς καὶ ἐν τῇ 1454b
Ἰλιάδι τὰ περὶ τὸν ἀπόπλουν: paulo meo quidem sensu liberius hoc alterum exemplum priori adnectitur, sed similiter ἢ δὴ οὕτω δεῖ ἢ μετ' εἰρωνείας, ὥσπερ Γοργίας ἐποίει καὶ τὰ ἐν τῷ Φαίδρῳ rhet. 3, 7. 1408b 20. quod uero cum exemplo tragoediae, in qua nunc uersatur, epicum copulat, morem sequitur eum, quo, cum in exemplis non nisi unam illam causam de qua agit respiciat, omisso generum discrimine ad illustrandam rem tragicam ab epico poemate promit exemplum et contra in media epica poesi non recusat exemplum tragicum. uelut statim 1454b 14. 13. 1453a 32. 16. 1454b 26 et 1455a 2, ne quid dicam de capite octauo quod uix credideris partem esse ut est disputationis tragicae, aut de capitibus 21 et 22 λέξει dicatis quamquam et ipsis ad disputationem tragoediae pertinentibus, et contra 24. 1460a 30 tragoediarum exempla adhibentur poesi epicae. non dissi-

mili genere in rhetorica plurima poetarum ponuntur exempla. nec illud negligendum in exemplis quod non semper recte aestimari uidetur Aristotelem ut bonum magistrum tenacissimum fuisse exemplorum quae semel posuerat ad remque accommodata esse cognouerat. quo magis cauendum est ne exemplorum delectu decepti de poetarum poematumue existimatione Aristotelis praue iudicemus.

3 πρὸ τοῦ, quo nihil usitatius est optimis quibusque scriptoribus, notissimi sunt lusus Aristophanis in Thesmophoriazusis et Ecclesiazusis, cur Aristoteli abiudicetur causa nulla est, et hic quidem ne aptum quidem erat πρῶτον.

6 ἄλογον δὲ μηδὲν εἶναι scil. δεῖ, quod ex 1454 a 37 repeti puto: φανερὸν οὖν ὅτι καὶ τὰς λύσεις τῶν μύθων ἐξ αὐτοῦ δεῖ τοῦ μύθου συμβαίνειν . . ἄλογον δὲ μηδὲν εἶναι ἐν τοῖς πράγμασιν. hae enim uidentur primariae partes sententiae esse. nam quod ad χρηστέον (3) applicari infinitiuum εἶναι credunt, notus quidem est usus, quo scribitur uelut σκοπεῖν δὲ καὶ παρ' οἷς ὁ ἔπαινος rhet. 1, 9. 1367 b 7 praecedente (a 32) ληπτέον, uel χρηστέον δὲ καὶ τῶν αὐξητικῶν πολλοῖς . . . . κἂν μὴ καθ' αὑτὸν εὐπορῇς, πρὸς ἄλλους ἀντιπαραβάλλειν ibidem 1368 a 10. 20, cuiusque alia exempla e topicis maxime Bonitzius congessit in indice (*inf.*), et ad Platonem Criton. 51 c ποιητέον ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν, et Lucianum Hermot. 23 (179, 36 Bekk.) τῶν δ' ἄλλων ἀμελητέον καὶ μήτε πατρίδος τῆς ἐνταῦθα ἐπιλαμβανομένης πολὺν ποιεῖσθαι λόγον editores collegerunt, sed tamen ab illis exemplis nonnihil recedit infinitiuus εἶναι et altera explicandi ratio mihi quidem praestare uidetur. infra autem ταῦτα δὴ διατηρεῖν 1454 b 15 cur

δεῖ desideremus quod ipsum paucis uersibus interiectis (9) legebatur nihil est, et δὴ optime locum tuetur suum.

7 εἰ δὲ μή quod post ἄλογον μηδὲν εἶναι infertur, ut rursus in eadem sententia 24. 1460 a 29, notus hodie usus est, in quo olim uel doctissimi haeserunt, quem Heindorfius ad Platon. Hipp. mai. 285 e explicauit.

9 βελτιόνων ἢ καθ' ἡμᾶς, δεῖ Stahrius proposuit eumque secuti sunt alii. sed nec ad βελτιόνων requiritur additamentum et ἡμᾶς, h. e. nos si poetari uolumus, satis usui conuenire alibi ostendi (*Beitr.* 2, 37. *Arist. aufs.* 2, 17). nunc unum ponam paulo memorabilius exemplum ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον αἱ πίστεις γίνονται δι' ἀποδεικτικοῦ λόγου ἀλλὰ καὶ δι' ἠθικοῦ (τῷ γὰρ ποιόν τινα φαίνεσθαι τὸν λέγοντα πιστεύομεν), δέοι ἂν τὰ ἤθη τῶν πολιτειῶν ἑκάστης ἔχειν ἡμᾶς, scil. si orare uolumus ad populum, neque eosdem nunc dicit ἡμᾶς, qui πιστεύομεν dicebantur, rhet. 1, 8. 1366 a 9.

10 δεῖ μιμεῖσθαι τοὺς εἰκονογράφους· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἀποδιδόντες . . οὕτω καὶ τὸν ποιητήν: Spengelius pro καὶ γὰρ maluit* καὶ ὥσπερ lapsus in uulgatissima forma enuntiati comparatiui. nam ita

* [insimulat me rursus Spengelius p. 43 leuitatis ac mendacii. in *stud.* ad h. l. adnotauerat: 'καὶ γὰρ] *si* καὶ ὥσπερ *reddideris, aptius sententiae cohaerent, at necessaria haec correctio non est.*' unde colligere uidebar eum *maluisse* tamen scribi quod sane necessarium esse negat. quam causam postea coniecturae attulit, quam ipsius uerbis referam: '*jetzt bilden die Worte* οὕτω καὶ . . ποιεῖν *einen eigenen für sich bestehenden Satz, zu dem das verbum finitum* δεῖ *fehlt und aus obigem, wenn auch hart, ergänzt werden muss . . verbindet man aber obige Worte mit dem vorausgehenden und das Ganze in der Form* δεῖ μιμεῖσθαι . . καὶ ὥσπερ ἐκεῖνοι . . γράφουσιν, οὕτω καὶ τὸν ποιητὴν . . ἐπιεικεῖς ποιεῖν, *so hängen auf diese Art die Sätze einfach und richtig zusammen,* ea si erat causa coniectandi, ne sic quidem

συμβαίνει δέ ποτε καθάπερ ἐν τοῖς διαγράμμασιν· καὶ γὰρ ἐκεῖ ἀναλύσαντες ἐνίοτε συνθεῖναι πάλιν ἀδυνατοῦμεν· οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐλέγχοις **Aristoteles soph. elench. 16. 175 a 27**

συμβαίνει . . σχισθέντος τοῦ κυήματος πλείω γίνεσθαι καθάπερ ἐν τοῖς ποταμοῖς αἱ δῖναι· καὶ γὰρ ἐν τούτοις . . δύο ἐξ ἑνὸς γίνονται συστάσεις· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν κυημάτων συμβαίνει **de gen. anim. 4, 4. 772 b 18**

ἡ δ' ἄνεσις παραπλησία γίνεται ὥσπερ ἂν εἴ τις χορδὴν κατατείνας σύντονον ποιήσειε τῷ ἐξάψαι τι βάρος οἷον δὴ ποιοῦσιν αἱ τοὺς ἱστοὺς ὑφαίνουσαι· καὶ γὰρ αὗται τὸν στήμονα . . οὕτω γὰρ καὶ ἡ τῶν ὄρχεων φύσις προσήρτηται **ibid. 5, 7. 787 b 22**

καὶ μὴ ποίει γ' ἅπερ αἱ μοιχευόμεναι δρῶσι γυναῖκες· καὶ γὰρ ἐκεῖναι παρακλίνασαι . . . τούτων σὺ ποίει μηδέν **Aristophanes pac. 979 sq.**

ποιεῖτον ταὐτὸν ὅπερ οἱ ἐν τῇ τελετῇ τῶν Κορυβάντων· καὶ γὰρ ἐκεῖ χορηγία τίς ἐστι καὶ παιδιά· καὶ νῦν τούτω οὐδὲν ἄλλο ἢ χορεύετον **Plato Euthydem. 277 d**

ἔπραττε ταῦτα μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα· καὶ γὰρ ἐκεῖνος . . οὕτω δὴ καὶ Θησεύς κτλ **Plutarchus uit. Thes. 11, 1.**

et omnino illud καὶ γὰρ ἐκεῖ, ἐκεῖνος, ἐκεῖνοι **frequentissi-**

---

formam enuntiati comparatiui, qua nihil melius erat aut usitatius, temptare mutando debebat, sed ista potius offensio quam iusta esset circumspicere. quam uanam esse supra ostendi. nunc ille mouit dubitationem, sed ad eam remouendam nihil attulit effecitque hoc exemplo, quod multis, ut non possis non hariolationis similem habere hanc criticam. uelut item supra ad 9 adnotauit 'βελτιόνων (ἢ καθ') ἡμᾶς *haud incommodum sed tamen necessarium non est.*']

mum est apud omnes scriptores in explicanda comparatione, post quam explicatam nouo enuntiato repeti sententia primaria solet (cf. ann. gymn. Austriac. 1867 p. 723). [quod δεῖ in relata sententia οὕτω καὶ τὸν ποιητήν non una repetitur sed ex superiore auditur, in qua duritie se maxime offendisse scribit Spengelius p. 43, notum est apud Aristotelem saepe δεῖ, ἀνάγκη, similia, per duo aut plura deinceps enuntiata suam uim exercere (cf. supra ad b 6 adnotata, et c. 24 in. 1459 b 8—12; metaph. 12, 6. 1080 a 15 Bon.) eodemque orationis genere cum scribit (quo l. c. usus eram exemplo)

> ἔοικε δὲ τοῖς ἀνθρώποις διαφέρειν τὸ αἰσθητήριον τοῦτο (ὀσφραντικόν) πρὸς τὸ τῶν ἄλλων ζῴων, ὥσπερ τὰ ὄμματα πρὸς τὰ τῶν σκληροφθάλμων· τὰ μὲν γὰρ ἔχει τὰ βλέφαρα, τὰ δὲ σκληρόφθαλμα οὐκ ἔχει· οὕτως οὖν καὶ τὸ ὀσφραντικὸν αἰσθητήριον τοῖς μὲν ἀκάλυφες εἶναι . . τοῖς δὲ ἔχειν ἐπικάλυμμα de an. 2, 9. 421 b 26

ἔοικε auditur, durius certe, si quid duri est in ea re, quam illo loco δεῖ. adde

> εὔλογον δ' οὕτω καὶ τὰ σκληρόφθαλμα τῶν χρωμάτων αἰσθάνεσθαι καὶ μὴ διαδήλους αὐτοῖς εἶναι τὰς διαφορὰς τῶν χρωμάτων πλὴν τῷ φοβερῷ καὶ ἀφόβῳ· οὕτω δὲ καὶ τὰς ὀσμὰς τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος (scil. εὔλογόν ἐστιν αἰσθάνεσθαι) ibid. 2, 9. 421 a 13. cf. etiam alteram recensionem p. 108, 8 Biehlii.]

14 a uerbis παράδειγμα σκληρότητος nouum incipere enuntiatum cum aliis Teichmuellerus *Arist. forschungen* 1, 252 recte statuit. ceterum obtineo eam quam *Beitr.* 2, 38 exposui explicationem nec moueor emendandi conaminibus nuper prolatis.

16 τὰς ἀκολουθούσας αἰσθήσεις τῇ ποιητικῇ: seriem hanc uocabulorum, τῇ ποιητικῇ enim participio regitur, inter ea exempla retuli quae eius generis plurima collegi *Arist. aufs.* 2, 42. quibus addi poterant cum Aristotelia alia tum hoc ex poetica μικτὴν ῥαψῳδίαν ἐξ ἁπάντων τῶν μέτρων 1. 1447b 22. [ceterum iis assentior qui τὰς παρὰ τὰ ἐξ ἀνάγκης (h. e. παρὰ τὰ ἀναγκαῖα, quorum αἱ αἰσθήσεις scilicet non sunt) ἀκολουθούσας τῇ ποιητικῇ αἰσθήσεις intelligi malunt.]

17 καὶ γὰρ κατ' αὐτὰς praue Spengelius post alios mutatum cupiit in κατὰ ταύτας. nam illud pronomen tam recte hic legitur quam

δοκεῖ δέ τισιν ἡ τοῦ πυρὸς φύσις αἰτία τῆς τροφῆς καὶ τῆς αὐξήσεως εἶναι. καὶ γὰρ αὐτὸ φαίνεται μόνον τῶν σωμάτων τρεφόμενον καὶ αὐξόμενον de an. 2, 4. 416a 10.

neque enim αὐτὸ 'ipsum' est, quod quis credat (cf. Simplicii comm. p. 113, 7 Ber. Themistius p. 94, 9 Speng.), non magis quam de gen. anim. 5, 1. 780a 26 ἡ τοῦ δέρματος φύσις . . δεῖ γὰρ αὐτὸ διαφανὲς εἶναι, aut de coel. 1, 9. 278b 25 εἰ ἔστιν ἔξω τῆς ἐσχάτης περιφορᾶς σῶμα φυσικόν, ἀνάγκη αὐτὸ ἤτοι τῶν ἁπλῶν εἶναι σωμάτων ἢ τῶν συνθέτων, aut ibid. 4, 2. 309b 28 τί τῆς κινήσεως αἴτιον; οὐ γὰρ δὴ τό γε κενόν· οὐ γὰρ αὐτὸ κινεῖται μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ στερεόν, 'ipsum' est αὐτό.

μᾶλλον δὲ καὶ περὶ τὰς τέχνας (βουλευόμεθα) ἢ τὰς ἐπιστήμας· μᾶλλον γὰρ περὶ αὐτὰς διστάζομεν eth. Nic. 3, 5. 1112b 7

δεῖ μὴ λανθάνειν τί ἐστι κίνησις· ἀναγκαῖον γὰρ ἀγνοουμένης αὐτῆς ἀγνοεῖσθαι καὶ τὴν φύσιν phys. ausc. 3, 1. 200b 14

δόξειε δ' ἂν ἀκόλουθον εἶναι καὶ περὶ μεγαλοπρεπείας

διελθεῖν· δοκεῖ γὰρ καὶ αὐτὴ περὶ χρήματά τις ἀρετὴ εἶναι eth. Nicom. 4, 4. 1122a 18

περὶ τὰ αὐτὰ δὲ σχεδόν ἐστι καὶ ἡ τῆς ἀλαζονείας μεσότης· ἀνώνυμος δὲ καὶ αὐτή ibid. 4, 13. 1127a 13. cf. 7, 14. 1153b 23

μάλιστα ἡ κεγχρὶς πολύγονον . . τίκτει δ' οὐδ' αὐτὴ πολλὰ λίαν de gen. anim. 3, 1. 750a 10

neque discedunt in poetica ipsa

γενομένης οὖν (τραγῳδίας) ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆς, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ κωμῳδία 4. 1449a 9

ἃ ἐποποιία ἔχει, ὑπάρχει τῇ τραγῳδίᾳ, ἃ δὲ αὐτῇ, οὐ πάντα ἐν τῇ ἐποποιίᾳ 5. 1449b 19

in quorum utroque loco perperam offenduntur critici.

16 20 (ἀναγνώρισις) ᾗ πλείστῃ χρῶνται (quamquam Spengelio improbata) propter codicis auctoritatem praetuli scripturae quae adhuc uulgabatur ᾗ πλεῖστοι. nam usu quoque illud stabilitur, si quidem πλείστη ἀναγνώρισις dicitur ut

δῆλον οὖν ὅτι ἡ ἁμαρτία περὶ τοῦτο πλείων· top. 6, 1. 139b 9

πλεῖστος δὲ τόπος ἐστὶ τοῦ ποιεῖν παράδοξα λέγειν soph. elench. 12. 173a 7

τῶν διαθεόντων ἀστέρων ἡ πλείστη λοξὴ γίνεται φορά meteor. 1, 4. 342a 27

πλείστη γὰρ αὕτη ἡ χρεία Theophrastus hist. plant. 5, 7, 1

καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ Demosthen. Leptin. 1

οἶδα ὅτι καὶ τούτῳ πολλῷ χρήσεται τῷ λόγῳ· μή με Δημοσθένει παραδῶτε . . τὰ τοιαῦτα πολλάκις οἶδ' ὅτι φθέγξεται Demosth. in Mid. 29

τούτῳ δὲ χρῶνται πλείστῳ λόγῳ Antiph. de caed. Herod. 64

λέγεται καὶ πολὺ τοῦτο τὸ ῥῆμα Plat. rep. 8, 562c quemadmodum apud Harpocrationem saepius legitur πολύ ἐστι τοὔνομα παρὰ τοῖς ῥήτορσιν, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ, alia. diuersum est πάμπολυ τὸ μέρος, h. e. genus late patens multaque complexum, Plat. soph. 236b et similia alia, quae miscentur ab interpretibus.

22 λόγχην ἣν φοροῦσι Γηγενεῖς ex poeta, quod negauit Spengelius [etiam p. 36], sumptum cum plerisque statuo eique uersui proxima ἀστέρας οἵους ἐν τῷ Θυέστῃ Καρκίνος, scil. ἐποίησεν quod sponte intelligitur, adhaerent ita ut nomen utrobique sequatur casum pronominis relatiui. cuius dicendi generis exempla Bekkerus collegit sched. Homer. 1, 314. eodemque more Aristoteles ipse polit. 2, 9. 1271a 9 ἔτι δὲ καὶ τὴν αἵρεσιν ἣν ποιοῦνται τῶν γερόντων . . ἐστὶ παιδαριώδης scribit.

24 in textu posui formam περιδέρρεα a codice traditam, quam praeter uulgatam περιδέραια in usu fuisse Moeris testis est 208, 10 Bekk. περιδέρρεα Ἀττικοί, περιτραχήλια Ἕλληνες aliique grammatici. infra 1455a 20 eandemne formam restituas an quod scripsi δεραίων dubitabile est in codicis scriptura. [nunc utrobique uulgarem formam nominis reposui.]

25 καὶ οἷον ἐν τῇ Τυροῖ διὰ τῆς σκάφης scil. ἡ ἀναγνώρισις γίγνεται, paulo liberius ut assolet adiecto exemplo. nam poterat recto ordine τὰ περιδέραια καὶ οἷον ἐν τῇ Τυροῖ ἡ σκάφη.

29 καὶ αἱ τοιαῦται πᾶσαι, h. e. agnitiones omnes, non solum eae quae per notas fiunt de quibus nunc cum maxime agitur, sed omnes quae πίστεως ἕνεκα sunt, ἀτεχνότεραι (id quod ex superiore sententia auditur) siue, quod idem est, χείρους sunt. possis enim paullo plenius sententiam hoc modo referre: ἔστι καὶ τούτοις (τοῖς

σημείοις) χρῆσθαι ἢ βέλτιον ἢ χεῖρον· οἷον Ὀδυσσεὺς διὰ τῆς οὐλῆς ἄλλως ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς τροφοῦ καὶ ἄλλως ὑπὸ τῶν συβοτῶν· εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν πίστεως ἕνεκα (διὰ σημείων ἀναγνωρίσεις, qualis erat subulcorum agnitio) ἀτεχνότεραι, καὶ (et quidem) αἱ τοιαῦται πᾶσαι (uidelicet αἱ πίστεως ἕνεκα πᾶσαι, οὐ μόνον αἱ διὰ σημείων πίστεως ἕνεκα), αἱ δὲ ἐκ περιπετείας (διὰ σημείων ἀναγνωρίσεις), ὥσπερ ἡ ἐν τοῖς Νίπτροις, βελτίους. est haec fere Hermanni explicatio eamque contra inanes Spengelii opiniones pluribus firmauit Bonitzius ann. gymn. Austriac. 1866 p. 791. subiiciuntur igitur illa καὶ αἱ τοιαῦται πᾶσαι, ut latius patere uniuersumque esse illud iudicium significetur, uelut ἀμφότεροι δὴ ὅθεν οὐ δεῖ κερδαίνειν βουλόμενοι αἰσχροκερδεῖς, καὶ πᾶσαι δὴ αἱ τοιαῦται λήψεις ἀνελεύθεροι eth. Nicom. 4, 3. 1122a 11 et in ea disputatione saepius. [unde intelligitur, cur ego ne nouissimam quidem opinionem Spengelii (p. 12) καὶ αἱ τοιαῦται πᾶσαι ⟨χείρους⟩ suppleri iubentis comprobare possim: quo modo perspicua oratio prauo additamento onerari uidetur, quasi quid discriminis esset inter ἀτεχνότεραι et χείρους aut αἱ τοιαῦται πᾶσαι eaedem dicerentur quae supra αἱ πίστεως ἕνεκα. sed hoc quod summum erat, quae uis esset uerborum αἱ τοιαῦται πᾶσαι, Spengelius quodam confuso genere interpretandi plane obscurauit.]

30 δεύτεραι δὲ αἱ πεποιημέναι: et hic et rursus 1455a 20 Spengelius suo illo aequabilitatis studio quo nihil alienius est aut ab indole sermonis graeci aut ab huius scriptoris ingenio singularem numerum reponi iussit, qui item 11. 1452b 4 (cf. 1452a 32sq.) temere idem genus pluralis numeri attemptauit: uide Bonitzium l. c.* sunt

* [haec a me aut a Bonitzio obiecta quoniam nihil mouerunt Spengelium (p. 40sq.), unum etiam apponam exemplum dinumera-

autem hae fictae a poeta agnitiones ἄτεχνοι potius quam ἔντεχνοι, quia non ex actionis decursu ultro oriuntur, uerum a poeta libere et seorsum a fabulae necessitate finguntur: parum enim ita distant ab eis agnitionibus quibus qui agnoscuntur notis quibusdam quas gerunt produntur.

31 οἷον Ὀρέστης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἀνεγνώρισεν ὅτι Ὀρέστης· ἐκείνη μὲν γὰρ κτλ: Stahrius primus haec ut traduntur seruari iussit, ἀνεγνώρισεν, a Spengelio in ἀνεγνωρίσθη mutatum, esse 'notum fecit' arbitratus, eamque uim uocabuli, quam iam Tyrwhittus cogitauerat, credi par est ab Aristotele non alienam fuisse (conf. ad 17. 1455 b 9). itaque ἀναγνωρίσαι idem ualet quod γνωρίσαι. id quod antiatticista Bekkeri (anecdot. 87, 26) esse ἀντὶ τοῦ ἑτέρῳ γνώριμα ποιῆσαι scribit, et hoc quidem saepius ita ponunt uelut ὁπόταν σε βουλώμεθα γνωρίζειν τῶν οὐκ ἐπισταμένων τῷ Lucianus 2, 249, 11 Bekk. βουλόμενος ἡμῖν γνωρίσαι τὸν ξένον Plutarchus de gen. Socr. 8. 579 d. idemque ἀνεγνώρισεν intelligitur ad uerba ἐκείνη μὲν γὰρ διὰ τῆς ἐπιστολῆς. per epistolam enim non agnouit sed semet ipsa notam fecit. pronomen ἐκείνη personam notans quod refertur ad indicem tragoediae ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ, id quod scio doctissimo cuidam uiro displicuisse, non dissimilia sunt

---

tionis generum, quod est in politicis 3, 14. 1285 a 15 ἓν μὲν οὖν τοῦτ' εἶδος βασιλείας, στρατηγία διὰ βίου· τούτων δ' αἱ μὲν κατὰ γένος εἰσίν, αἱ δ' αἱρεταί. παρὰ ταύτην δ' ἄλλο μοναρχίας εἶδος οἷαι παρ' ἐνίοις εἰσὶ βασιλεῖαι τῶν βαρβάρων; ibid. b 4 τέταρτον δ' εἶδος μοναρχίας βασιλικῆς αἱ κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἑκούσιαί τε καὶ πάτριαι. quis qui haec contenderit cum iis quae hoc capite leguntur et quae undecimo, quamquam haec inter se collata satis ipsa per se persuasionis habent, non utrobique ueram Aristotelis manum agnoscat?]

ἐν τῷ Λυγκεῖ ὁ μὲν (scil. Λυγκεύς) ἀγόμενος, ὁ δὲ Δαναός 11. 1452a 27

Ὀδύσσειαν ποιῶν οὐκ ἐποίησεν ἅπαντα ὅσα αὐτῷ συνέβη 8. 1451a 24

ὅθεν εἴρηται τὰ ἐν τῇ Σοφοκλέους Ἀντιγόνῃ· ἀπολογεῖται γάρ (scil. ἡ Ἀντιγόνη), ὅτι ἔθαψεν rhet. 1, 15. 1375a 33

ὥσπερ γε καὶ ὁ Ὀρέστης (h. e. nomen Orestes) κινδυνεύει ὀρθῶς ἔχειν, εἴτε τις τύχη ἔθετο αὐτῷ (Oresti) τὸ ὄνομα Plat. Cratyl. 394e, ubi eius generis plura occurrunt

et memini legere nostro sermone tale fere '*Schiller's Wallenstein bleibt ein meisterwerk, wenn sich auch zeigen lassen sollte, dass er* (scil. *Wallenstein*) *unschuldig war.*'

35 διὸ ἐγγύς τι malui quam διὸ ἐγγύς cum in codice esset διότι ἐγγύς, quod ferri non potest. cum illo confer

ἐγγὺς γάρ τι δοκεῖ τοῦ μὴ ἀδικεῖν εἶναι rhet. 1, 12. 1373a 11

τὸ ἀρχαῖον ἐγγύς τι φαίνεται τοῦ φύσει rhet. 2, 9. 1387a 16

φαίνεται τὸ συμβεβηκὸς ἐγγύς τι τοῦ μὴ ὄντος metaph. 5, 2. 1026b 21

αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ ψυχῆς κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τῶν τοῦ σώματος Plat. rep. 7, 518d

ἀδιαλύτῳ εἶναι ἢ ἐγγύς τι τούτου Phaedon. 80b.

36 καὶ ἐν τῷ Σοφοκλέους Τηρεῖ ἡ τῆς κερκίδος φωνή scil. λέγει ἃ βούλεται ὁ ποιητής (34). his enim illa adhaerere uidentur, nisi forte intelligitur οἷον ἡ τῆς κερκίδος φωνὴ πεποιημένη ἐστὶν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ (30). sed uerba illa ἡ τῆς κερκίδος φωνή sumpta uidentur a poeta ipso.

37 ἡ τρίτη (scil. ἀναγνώρισις γίνεται) διὰ μνήμης τῷ

αἰσθέσθαι τι ἰδόντα: nam ἡ τρίτη ex ipsa scriptura codicis prodit neque est quod aequabilitatis causa τρίτη δὲ ἡ praeferamus quod uulgabatur. nam uariant hoc genere cum Aristoteles uelut

ἓν μὲν δὴ τὸ εὖ ἐν τοῖς συνδέσμοις, δεύτερον δὲ τὸ τοῖς ἰδίοις ὀνόμασιν λέγειν καὶ μὴ τοῖς περιέχουσιν. τρίτον μὴ ἀμφιβόλοις rhet. 3, 5. 1407 a 30

τῶν δ' ἱεράκων κράτιστος μὲν ὁ τριόρχης, δεύτερος δ' ὁ αἰσάλων, τρίτος ὁ κίρκος hist. anim. 9, 36. 620 a 17

ἓν μὲν οὖν εἶδος δημοκρατίας τοῦτο, ἄλλο δὲ τὸ . . εἶναι, ἕτερον εἶδος δημοκρατίας τὸ μετέχειν, ἕτερον δὲ εἶδος δημοκρατίας τὸ μετεῖναι, ἕτερον εἶδος δημοκρατίας polit. 4, 4. 1291 b 38—1292 a 4

tum Plato

ὑγιαίνειν μὲν ἄριστόν ἐστι, τὸ δὲ δεύτερον καλὸν γενέσθαι, τρίτον δὲ τὸ πλουτεῖν Gorg. 451 e

et alibi saepius (cf. *Beitr.* 4, 427 et ad 25. 1461 b 14). τῷ αἰσθέσθαι (αἴσθεσθαι et hoc loco est in codice et rhet. 2, 4. 1382 a 8) si recte intelligo non tam 'percipiendo' significat quam 'offerendo obiiciendo quod sensibus percipi possit', ut quae in exemplis dicuntur κλαῦσαι, δακρῦσαι. quod qui fieri potuerit, nescio an iis aliquo modo patefiat quae de αἰσθήσεως notione *Beitr.* 2, 82 disputaui.* uerba autem διὰ μνήμης non cum τρίτη uoce coniunguntur, quod in editionibus interpunctione indicatur, sed hoc dicit opinor ἡ τρίτη ἀναγνώρισις γίνεται τῷ διὰ μνήμης

* [eodem res redit siue illam siue uulgarem τοῦ αἰσθάνεσθαι significationem statuas; τὸ διὰ μνήμης αἰσθάνεσθαι est reminiscendo uel ob memoriam aliquam sensu quodam affici uel moueri, qui quia celari non potest prodit inuitum, uelut lacrimae (δακρῦσαι) recordanti oborientes sensum indicant.]

αἰσθέσθαι τι ἰδόντα, quemadmodum in exemplo est ἀκούων καὶ μνησθεὶς ἐδάκρυσεν. de illa collocatione uerborum dixi ad 17. 1455 a 24. denique ad ἰδόντα addi poterat ἢ ἀκούοντα, ut utrumque est in exemplis, sed eam inconcinnitatem si qua est uindicabo ad 1455 a 19.

6 καὶ ἡ (ἀναγνώρισις) Πολυείδου τοῦ σοφιστοῦ περὶ τῆς 1455a Ἰφιγενείας scribit non nimis exacto stilo, uoluit autem ἀναγνώρισιν intelligi qua ab Iphigenia agnosci Orestem fecit Polyidus poeta.

8 καὶ ἐν τῷ Θεοδέκτου Τυδεῖ ὅτι ἐλθὼν κτλ: quod adhuc uulgabatur καὶ ἡ ἐν τῷ Τυδεῖ ne aptum quidem uidetur, unde enim pendet ὅτι, et ἡ abest a codice. sunt igitur haec ita formata ut superiora illa (4) ἡ ἐκ συλλογισμοῦ, οἷον ἐν Χοηφόροις, ὅτι, nisi quis malit explicare καὶ ἐν τῷ Θ. Τυδεῖ εἰκὸς συλλογίσασθαι ὅτι, ut haec proximis accommodentur εἰκὸς γὰρ τὸν Ὀ. συλλογίσασθαι ὅτι (conf. ad 25. 1461 a 12).

11 συνελογίσαντο τὴν εἱμαρμένην h. e. quod in eo loco expositae fuerant conspicatae eum ratiocinabantur in eodem suam esse sortem obire.

12 ἔστιν δέ τις καὶ συνθετὴ ἐκ παραλογισμοῦ: haec proximae ἀναγνωρίσει quae est ἐκ συλλογισμοῦ ita subiiciuntur ut quid sit in hac συνθέσεως facile appareat. sed τοῦ θεάτρου nihili est. neque enim id agitur quod spectatores aut uere aut falso colligant uel ratiocinentur sed ἀναγνώρισις potius quaeritur quam poeta fecit in fabula. quae ut ex simplici unius ratiocinatione prodire, ita composita esse potest alterius ex syllogismo, paralogismo alterius. nimirum ueri simillima est Hermanni coniectura τοῦ θατέρου, nisi quod τοῦ non ad θατέρου pertinet sed ad παραλογισμοῦ, ut quod alibi dixi παραλογισμὸς ὁ θατέρου intelligatur (cf. 24. 1459 b 21).

uerba quibus exemplum declaratur in hac ignoratione fabulae nec explicari satis tuto neque corrigi possunt, tamen illud manifestum uidetur, ratiocinationem (h. e. enim et hic et in reliquis exemplis συλλογισμός, συλλογίσασθαι non ut de conclusione quae proprie uocatur cogites, de quo Spengelius mire alucinatur) ratiocinationem igitur in his esse ὁ μὲν (conf. ἐν τῷ Λυγκεῖ ὁ μὲν 11. 1452a 27) τὸ τόξον ἔφη γνώσεσθαι ὃ οὐχ ἑωράκει, paralogismum autem uerbis τὸ δὲ ὡς δι' ἐκείνου ἀναγνωριοῦντος διὰ τούτου ποιῆσαι (scil. ἀναγνωρισμόν) significari; unde speciem quandam nanciscitur coniectura scriptum fuisse τὸ δὲ . . ποιῆσαι, παραλογισμός, non ποιῆσαι παραλογισμόν.

18 οἷον [ὁ] ἐν τῷ Σοφοκλέους Οἰδίποδι καὶ τῇ Ἰφιγενείᾳ: deleui ὁ errore librarii creatum qui bis οἷον scribere uoluit, quo errore saepius peccauit, sed substitit in ὁ (cf. ad 25. 1460 b 36), quae uox uulgo mutatur in ἡ. quod sane stare potuit, quoniam illud non obest, quod ita duae diuersae diuersarum tragoediarum ἀναγνωρίσεις nec articulo nec praepositione repetitis iunctim citantur, ἡ ἐν τῷ Σοφοκλέους Οἰδίποδι καὶ τῇ Ἰφιγενείᾳ, quode uide ad 23. 1459 b 2. sed illud probabilius est (*Beitr.* 3, 329).

19 εἰκὸς γὰρ βούλεσθαι ἐπιθεῖναι γράμματα: haec quia solum Iphigeniae exemplum attingunt, Oedipum quae declararent Spengelius addidit de suo, concinnitatem secutus quam scriptor spreuit, qui 17. 1455 b 9 scribit ἀνεγνώρισεν εἴθ' ὡς Εὐριπίδης εἴθ' ὡς Πολύειδος ἐποίησεν, κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπὼν ὅτι οὐκ ἄρα μόνον τὴν ἀδελφὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔδει τυθῆναι alterum declarans, de altero tacens, quamquam, quod in illa quoque exempla cadit, in superioribus explicarat utrumque 16. 1454 b 31 et 1455 a 6. in contrariam partem peccant delendo rhet. 2, 19.

1392b 25 in disputatione de locis quibus εἰ γέγονεν ἢ μὴ γέγονεν demonstratur καὶ εἰ ἔμελλε γίγνεσθαι καὶ (scil. εἰ ἔμελλε) ποιεῖν. εἰκὸς γὰρ τὸν μέλλοντα καὶ ποιῆσαι. apparet alterum tantum explicari, itaque tollunt uerba γίγνεσθαι καί, quasi non aeque uerum sit εἰκὸς τὸ μέλλον γίγνεσθαι γεγονέναι et hoc non a quouis intelligente lectore ultro cogitetur: et plura illa disputatio exempla praebet quae nunc omitto. similis non compar inconcinnitas, quoniam idem in utrumque ualet, quod in illis secus est, agnoscitur in his

ὅσοι τῶν ποιητῶν Ἡρακληίδα Θησηίδα καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα πεποιήκασιν· οἴονται γὰρ ἐπεὶ εἷς ἦν ὁ Ἡρακλῆς ἕνα καὶ τὸν μῦθον εἶναι 8. 1451a 20

ἀναιρουμένου γὰρ τοῦ ὅλου οὐκ ἔσται ποὺς οὐδὲ χείρ, εἰ μὴ ὁμωνύμως, ὥσπερ εἴ τις λέγοι τὴν λιθίνην polit. 1, 2. 1253a 20 (conf. supra 1454b 37)

eodemque modo saepius Plato legentis iudicium exspectat, uelut

οὐδ' ἄρα φίλιπποί εἰσιν, οὓς ἂν οἱ ἵπποι μὴ ἀντιφιλῶσιν, οὐδὲ φιλόρτυγες οὐδ' αὖ φιλόκυνές γε καὶ φίλοινοι καὶ φιλογυμνασταὶ καὶ φιλόσοφοι, ἂν μὴ ἡ σοφία αὐτοὺς ἀντιφιλῇ Lysid. 212d

ἐπιλειπούσης γὰρ ἐπιστήμης ὁ ἁμαρτάνων ἁμαρτάνει, ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δημιουργός, ὥστε δημιουργὸς ἢ σοφὸς ἢ ἄρχων οὐδεὶς ἁμαρτάνει τότε ὅταν ἄρχων ᾖ ἀλλὰ πᾶς γε ἂν εἴποι ὅτι ὁ ἰατρὸς ἥμαρτε καὶ ὁ ἄρχων ἥμαρτε rep. 1, 340e.

19 αἱ γὰρ τοιαῦται μόναι ἄνευ τῶν πεποιημένων σημείων καὶ περιδεραίων: haec planissima sunt quamquam a Spengelio praue intellecta. neque enim hoc uoluit illas agnitiones unicas esse quae careant indiciis et monilibus, sed hoc dicit: hae ἀναγνωρίσεις per se solae sunt (con-

stant) sine illis extrinsecus adminiculis ascitis. et haec quidem sic uniuerse significantur uerbis τῶν πεποιημένων σημείων καὶ περιδεραίων, quoniam ea nunc non attinebat singillatim per suas species referre.

24 οὕτω γὰρ ἂν ἐναργέστατα ὁ ὁρῶν: recepi articulum 17
ex codice adhuc neglectum (cf. *Beitr.* 2, 43). nihil enim impedit collocatio similiaque sunt

πάντα γὰρ τὰ αἴτια τὰ μέσα ὁ ἰδὼν τὰ ἄκρα ἐγνώρισεν anal. post. 1, 34. 89b 15

καθόλου γὰρ οἱ λέγοντες ἐξαπατῶσιν ἑαυτοὺς ὅτι τὸ εὖ ἔχειν τὴν ψυχὴν ἀρετή polit. 1, 13. 1260a 25,

ubi immerito iubemur οἱ delere a Spengelio, qui ne nostrum quidem exemplum intemptatum reliquit*

εἰς δύναμιν δὲ ὁ θεραπεύων ἐπιεικὴς εἶναι δοκεῖ eth. Nicom. 8, 16. 1163b 18.

his putaui satis uindicari superiora illa ἐκ τῶν εἰρημένων τὸν γινόμενον ὅρον 6. 1449b 23 et διὰ μνήμης τῷ αἰ-

* [perstitit in reiiciendo articulo (p. 18) eique Christius obtemperauit. sed Spengelius certe rem non perspexit cum ita scribit '*hier kann der Artikel überhaupt nicht stehen*, *weil es kein allgemeiner für sich bestehender Satz ist*, *sondern die Worte sich auf die Person beziehen*, *die voraus geht*, δεῖ συνιστάναι . . ὅτι μάλιστα πρὸ ὀμμάτων τιθέμενον, *denn so sieht er*, *der Dichter*, *am deutlichsten was sich geziemt*'. nam neque certa persona ante designata est neque si esset designata (τὸν ποιητὴν δεῖ συνιστάναι), idcirco minus recte uniuersa sententia adnecti poterat: '*denn wer* (siue *einer der*) *auf diese Weise die Dinge leibhaft vor Augen sieht*, *findet das rechte*'; plane ut est in exemplo ex analyticis petito quod supra adscripsi. nam uerbis appositis haec praecedunt οἷον εἴ τις ἰδὼν ὅτι ἡ σελήνη τὸ λαμπρὸν ἀεὶ ἔχει πρὸς τὸν ἥλιον ταχὺ ἐνενόησε διὰ τί τοῦτο .. πάντα γὰρ τὰ αἴτια τὰ μέσα ὁ ἰδὼν τὰ ἄκρα ἐγνώρισεν. itaque ego mihi adhuc persuadeo nihil hic nisi collocationem articuli offendisse, et oratione hoc modo ordinata ὁ γὰρ οὕτως ἐναργέστατ' ἂν ὁρῶν εὑρίσκοι τὸ πρέπον neminem haesurum fuisse.]

σθέσθαι 16. 1454 b 37 (quoniam non in sola hoc participia cadit) nec discedit etiam τὸν Εὐριπίδου Ἀλκμαιῶνα γελοῖα φαίνεται τὰ ἀναγκάσαντα μητροκτονῆσαι eth. Nicom. 3, 1. 1110 a 28. et Platonis adscribo aliorumque

τούτου ἐφίεσθαι τὴν ψυχὴν μηνύει τὸ ὄνομα ὁ θέμενος
τὴν νεόεσιν Cratyl. 411 d
ταύτην δὲ ὁ κεκτημένος politic. 259 b
ταῦτα τοὺς συνδράσοντας Thucydidis
ταῦτα τοὺς ἀδικοῦντας Demosthenis.

27 ὃ μὴ ὁρῶντ' ἂν τὸν θεατὴν ἐλάνθανεν: addidi ἄν particulam (cf. *Beitr.* 2, 42) hanc esse sententiam ratus 'quod si non spectasset fugisset spectatorem, sed in scena ubi omnia oculis exponuntur et uiderunt et aegre tulerunt spectatores', ad similitudinem horum ἐπεὶ τὰ περὶ τὴν Ἕκτορος δίωξιν ἐπὶ σκηνῆς ὄντα γελοῖα ἂν φανείη, ἐν δὲ τοῖς ἔπεσιν λανθάνει 24. 1460 a 14. quodsi quis hanc sententiam, quam satis certam esse arbitror, etiam non addita particula constare dixerit, non multum refragabor, haud ignarus subinde in similibus enuntiatis omissam particulam editoribus probari.

29 ὅσα δὲ δυνατὸν καὶ τοῖς σχήμασιν συναπεργαζόμενον: adhaerent haec superioribus illis (22) δεῖ τοὺς μύθους συνιστάναι καὶ τῇ λέξει συναπεργάζεσθαι ὅτι μάλιστα πρὸ ὀμμάτων τιθέμενον .... ὅσα δὲ δυνατὸν καὶ τοῖς σχήμασιν συναπεργαζόμενον. iubetur enim poeta componere fabulam ita primum ut sibi ante oculos ponat actionem, deinde quantum id fieri possit etiam gestibus ea quasi ὑποκριτής agat. ad hanc σχημάτων explicationem adhibueram olim (*Z. krit. Ar. schr.* 18. *Beitr.* 2, 42) haec ex rhetorica ἐπεὶ ἐγγὺς φαινόμενα τὰ πάθη ἐλεεινά ἐστιν, ἀνάγκη τοὺς συναπεργαζομένους σχήμασι καὶ φωναῖς καὶ αἰσθήσει καὶ ὅλως ἐν ὑποκρίσει ἐλεεινοτέρους εἶναι 2, 8. 1386 a 29. nec

argutiis mouebor ut abiiciam simplicem explicationem quam l. c. cum plerisque secutus eram. ceterum cum his praeceptis Aristotelis quae nisi ineptis non risui erunt non incommode conferentur ea quae Agatho de poetica arte dicit in Aristophanis Thesmophor. 148 sqq. [cf. Cicero de or. 2, 46, 193.]

34 τούτους τε λόγους καὶ τοὺς πεποιημένους δεῖ καὶ αὐτὸν ποιοῦντα ἐκτίθεσθαι καθόλου: uulgabatur τούς τε λόγους, nec id sane improbabile (conf. 24. 1460 a 27 τούς τε λόγους μὴ συνίστασθαι ἐκ μερῶν ἀλόγων), tamen dubitaui ea nunc in textu ponere, arbitratus uoluisse scriptorem τούτους τε λόγους δεῖ ἐκτίθεσθαι καθόλου, quae quiuis recte acciperet ita ut λόγους cum illis ἐκτίθεσθαι καθόλου iungeret artius, sed interposita illa καὶ τοὺς πεποιημένους καὶ αὐτὸν ποιοῦντα obscurant eam conformationem nec tamen plane impediunt. pro πεποιημένους putaram olim (*Z. krit. Ar. schr.* 18) παρειλημμένους scribendum esse, ut 14. 1453 b 22 legitur τοὺς παρειλημμένους μύθους λύειν οὐκ ἔστιν et conferre licebat Platonis ἢ παραλαβεῖν καθαρὰν ἢ αὐτοὶ ποιῆσαι rep. 6, 501a, sed πεποιημένους fortasse uindicabitur his eiusdem Platonis καταχρῆσθαι ῥυθμῷ τε καὶ ἁρμονίᾳ ἢ ποιοῦντα ἢ χρώμενον ὀρθῶς τοῖς πεποιημένοις symp. 187 d.

1455 b 4 ἀδήλως τοῖς θύσασιν h. e. insciis sacrificantibus. conf. τοῦ ἱερέως ἀποθανόντος, ὑφ' ὅτου δὲ δὴ ἀδήλως de part. anim. 3, 10. 673 a 19. de genetiuo absoluto adnotaui ad 4. 1449 a 9.

7 τὸ δὲ ὅτι ἀνεῖλεν: suspicor a librario per errorem uerba ἔξω τοῦ καθόλου et ἔξω τοῦ μύθου inter se mutata esse scripsisseque Aristotelem τὸ δὲ ὅτι ἀνεῖλεν ὁ θεὸς διά τινα αἰτίαν ἔξω τοῦ μύθου ἐλθεῖν ἐκεῖ καὶ ἐφ' ὅ τι δὲ ἔξω τοῦ καθόλου. oraculum enim Apollinis quo

Tauros adire Orestes iubebatur et causa oraculi ἔξω τοῦ μύθου (τῆς Ἰφιγενείας scilicet) erant, ut ab Oedipo caesus Laius ἔξω τοῦ δράματος 14. 1453 b 32 et nescire Oedipum quo modo perierit Laius ἔξω τοῦ μυθεύματος dicitur 24. 1460 a 30 (cf. 15. 1454 b 7). itaque illa quae memorantur in tragoedia (77 sqq.) sed sunt tamen ἔξω τοῦ μύθου recte uoluit esse ἔξω τοῦ καθόλου. de errore librarii uide ad 25. 1461 a 28.

9 ἀνεγνώρισεν non esse 'agnouit (sororem)', sed esse 'agnoscebatur (Orestes)', cuius agnitio agitur, olim scripsi (*Z. krit. Ar. schr.* 23. cf. *Beitr.* 2, 85), recte opinor quidquid obloquitur Spengelius, cum praesertim sic demum apte subiiciantur uerba κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπὼν ὅτι κτλ. sed quod reponi ἀνεγνωρίσθη suaseram, erraui cum uulgo opinatus illam uim quam statuo non posse inesse in actiua uerbi forma. hoc cum iam constet, mutationis causa nulla est et ἀνεγνώρισεν (h. e. ἀναγνώρισιν ἐποίησεν) idem ualet quod ἀνεγνώρισεν ὃς ἦν quod ad sententiam apte scribi poterat ut δηλώσας ὃς ἦν 11. 1452 a 26 et ἀνεγνώρισεν ὅτι Ὀρέστης 16. 1454 b 32, ubi uide. ceterum ambigui quid est sane ipsa rei natura in ἀναγνωρίσει, id quod persentisci uidetur etiam 11. 1452 b 4 et 7. quod uero in hac ἐκθέσει interponit εἴθ' ὡς Εὐριπίδης εἴθ' ὡς Πολύειδος ἐποίησεν, indicio est Aristotelem in reliquis Euripidis fabulam secutum ἀναγνώρισιν Orestis Polyidi exemplo institutam potiorem habuisse secundum id iudicium quod facit in capite decimo sexto.

11 ὅτι οὐκ ἄρα μόνον τὴν ἀδελφὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔδει τυθῆναι: colligit ita ratiocinatus Orestes ex praesenti condicione rerum. cui sententiae apprime conuenit ἄρα particula et ἔδει. de quo usu saepe multi dixerunt. uno exemplo utar, Platonis ἠγνοηκὼς τὸ ἅπαν ἐξ ἀρχῆς,

ὅτι οὐκ ἄρα ἔδει (uti nunc apparet) ποτὲ ἐρῶντι χαρίζεσθαι Phaedr. 241 b.

13 ἐπεισοδιοῦν, ὅπως δὲ ἔσται οἰκεῖα τὰ ἐπεισόδια: iussu codicis abieci quod uulgo post ἐπεισόδια adiectum legebatur σκοπεῖν. notum est hoc dicendi genus, quo ad ὅπως uerbum σκοπεῖν ὁρᾶν ἐπιμελεῖσθαι simile auditur, quo cum Aristoteles ipse utitur

ὅπως οὖν τὸ ἁρμόττον αὐτῷ λήψεται rhet. 3, 18. 1419 b 6 tum alii multi, uelut

ἀλλ' ὅπως ἀνὴρ ἔσει Euripides Cyclop. 595

καὶ ὅπως μὴ ἐξαπατήσει ἡμᾶς Plato Protag. 313 c.

cuius usus natura nulla re magis declarari uidetur, quam quod ita licebat

δεῖ σ' ὅπως δείξεις Sophoclis Aiac. 556

et similiter (cf. Philoctet. 55. Cratinus ap. Meinekium Com. graec. fragm. 2, 1. 82). iam cum possis sic explicare δεῖ ἐπεισοδιοῦν, οὕτω δὲ (scil. δεῖ ἐπεισοδιοῦν) ὅπως οἰκεῖα ἔσται ad exemplum Aristophanis

ὡς τάχιστα χρὴ λέγειν, οὕτω δ' (scil. χρὴ λέγειν) ὅπως ἐρεῖτον ἀστεῖα Ran. 905,

tamen morem respicienti illud probabilius, ut ne de Aristophanis quidem uersu dubitatio absit; cf. Sophoclis Electra 1296.

14 οἷον ἐν τῷ Ὀρέστῃ: praepositionem abesse uoluit Victorius, ut datiuus ab adiectiuo οἰκεῖα regeretur. quem ego non sequar. nam etsi probum illud erat, ne praepositio quidem inepta, dummodo ne de indice tragoediae cogites. intelligitur enim ὅπως ἔσται οἰκεῖα τὰ ἐπεισόδια, οἷον ἐν τῷ Ὀρέστῃ (h. e. ubi de Oreste agitur siue ut nostrates loquuntur *wie beim Orestes*) οἰκεία ἐστὶν ἡ μανία. hoc liberiore modo in afferendo exemplo [uel simili cum Aristoteles utitur

τοῖς ὑγροῖς μὲν σωματώδεσι δὲ θερμαινομένοις περιίσταται, καθάπερ ἐν τοῖς ἑψήμασι ψυχομένοις, τὸ περίξηρον de gen. anim. 2, 3. 737 a 35

poterat enim ἐν abesse et datiuus τοῖς ἑψήμασι a uerbo περιίσταται regi; qui etiam metaph. 6, 15. 1040 a 28

λανθάνει ὅτι ἀδύνατον ὁρίσασθαι ἐν τοῖς ἀϊδίοις, μάλιστα δὲ ὅσα μοναχά

maluit, quam quod poterat et Alexander (p. 502, 21) interpretando expressit ὁρίσασθαι τὰ ἀΐδια, tum] Plato

οἷον καὶ ἐν τούτῳ ὃ ἡμεῖς οὐσίαν καλοῦμεν εἰσὶν οἳ ἐσίαν καλοῦσιν Cratyl. 401 c

οἷον καὶ ἐν τῇ τοῦ πηλοῦ ἐρωτήσει φαῦλόν που καὶ ἁπλοῦν εἰπεῖν ὅτι γῆ ὑγρῷ φυραθεῖσα πηλὸς ἂν εἴη Theaetet. 147 c

θαρροῦντες τιθῶμεν καὶ ἐν ἀνθρώπῳ.. φύσει φιλόσοφον αὐτὸν δεῖν εἶναι rep. 2, 376 b.

21 αὐτὸς δὲ ἀφικνεῖται: scripseram in proecdosi δή, quod placuit, neque ineptum erat, sed ego nunc δέ non muto, quam particulam post genetiuum absolutum positam uindicabit Plato θαυμάσια εἰργάζετο τά τε ἄλλα καί ποτε ὄντος πάγου δεινοτάτου καὶ πάντων ἢ οὐκ ἐξιόντων ἔνδοθεν ἢ εἴ τις ἐξίοι ἠμφιεσμένων θαυμαστά, οὗτος δ' ἐν τούτοις ἐξῄει sympos. 220 b.

21 ἀναγνωρίσας τινάς non potest esse 'postquam agnouit quosdam.' nam Vlixes nouit bubulcum et subulcum, sed ab illis agnoscitur διὰ τῆς οὐλῆς (cf. 16. 1454 b 27) quam ipse iis ad fidem faciendam ostendit, nec probabile est aut huic loco accommodatum si quis intelligere uelit 'postquam nonnullos fidos sibi et beneuolos cognouit (Od. 21, 205 ἐπειδὴ τῶν γε νόον νημερτέ' ἀνέγνω)' sed exspectamus solummodo 'postquam nonnullis ipse se declarauit quis esset.' quod in illis uerbis inesse nec nego

neque uero affirmare audeo (*Beitr.* 2, 86). αὐτός quod sequitur in codice uideor recte seruasse pro eo quod adhuc uulgabatur αὐτοῖς. nam nec ἐπιθέμενος datiuum poscit (conf. ἐπιλαβόμενος στασιαζόντων ὁ δῆμος καὶ λαβὼν προστάτην ἐκ τῶν γνωρίμων, ἐπιθέμενος ἐκράτησεν polit. 5, 6. 1305b 16) nec obstat alterum αὐτός quod uim contrariorum αὐτὸς μὲν ἐσώθη τοὺς δ' ἐχθροὺς ἔφθειρεν extollit.

27 ἐξ οὗ μεταβαίνειν εἰς εὐτυχίαν: supplementa quibus 18
(*Beitr.* 2, 46. 4, 411) mancam orationem ad integritatem reuocaui ἐξ οὗ μεταβαίνειν εἰς εὐτυχίαν ⟨ἐκ δυστυχίας συμβαίνει ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν⟩ tam sententia quam dicendi more Aristotelis commendari uidentur. confer

συμβαίνει εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταβάλλειν 7. 1451a 13

μεταβάλλειν οὐκ εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας ἀλλὰ τοὐναντίον ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν 13. 1453a 14

δύναται εἰς εὐθύτητα ἐκ περιφερείας καὶ εὐθύτητος εἰς περιφέρειαν μεταβάλλειν meteorol. 4, 8. 385b 30.

et origo defectus manifesta.

31 καὶ πάλιν ἡ αὐτῶν δή: haec quae spreta ab editoribus iacebant recipienda erant e codice supplementaque mutilatae orationis quaerenda (cf. *Z. krit. Ar. schr.* 24 sq. *Beitr.* 4, 411). quaeque olim proposui καὶ πάλιν ἡ αὐτῶν δὴ ⟨ἀπαγωγή, λύσις δ' ἡ⟩ ἀπὸ τῆς αἰτιάσεως, in his uocem ἀπαγωγή pro rei natura apparet prorsus certam non esse, sed conformationem illam sententiae non dubito ueram esse, cum primum καὶ πάλιν h. e. 'et porro' ut l. c. dixi usu Aristotelis probetur (exempla congessit Bonitzius in indice) et δή particula, quae causam erroris patefacit statim insequente δ' ἡ, progredienti claudendaeque dinumerationi inseruire soleat.

ἕκαστος γὰρ υἱὸν ἑαυτοῦ φήσει τὸν αὐτὸν καὶ γυναῖκα

δὴ τὴν αὐτήν, καὶ περὶ τῆς οὐσίας καὶ περὶ ἑκάστου δὴ τῶν συμβαινόντων ὡσαύτως polit. 2, 3. 1261 b 22

μεγίστη μὲν οὖν ἴσως διάστασις ἀρετὴ καὶ μοχθηρία, εἶτα πλοῦτος καὶ πενία, καὶ οὕτω δὴ ἑτέρα ἑτέρας μᾶλλον polit. 5, 3. 1303b 15

ποῖά ἐστιν ἃ ἡμᾶς ὠφελεῖ. ὑγίεια, φαμέν, καὶ ἰσχὺς καὶ κάλλος καὶ πλοῦτος δή Plato Menon. 87 e

οἷον ὁρᾶν ἀκούειν φρονεῖν καὶ ὑγιαίνειν δὴ καὶ ὅσ' ἄλλα ἀγαθά rep. 2, 367 d.

et hinc est illud usu tritissimum in finienda enumeratione καὶ ὅλως δή, καὶ καθόλου δή, καὶ ἁπλῶς δή, similia, ut Spengelium non probem haec integerrima uerba

καὶ ὅλως δὴ δεῖ τοῦτο μὴ λανθάνειν, ὡς οἱ δυνάμεως αἴτιοι γενόμενοι καὶ ἰδιῶται καὶ ἀρχαὶ καὶ φυλαὶ καὶ ὅλως μέρος καὶ ὁποιονοῦν πλῆθος στάσιν κινοῦσιν polit. 5, 4. 1304a 33

dupliciter corrumpentem, cum et δή illud aptissimum sententiae deleri et ὅλως alterum (sic enim intelligo) aut abiici aut in ὅλον mutari iusserit.

30 ἡ τοῦ παιδίου λῆψις: putaui κατάληψιν τοῦ παιδίου dici ut supra 9 ἐλθὼν δὲ καὶ ληφθείς, 14 ἡ μανία δι' ἧς ἐλήφθη pro καταληφθείς, κατελήφθη ponitur, et saepe alias similiter. sed parum perspecta fabula neque hoc satis certum est nec quam uerum sit quod olim (*Z. krit. Ar. schr.* 25) conieci 31 ἀπὸ τῆς αἰτιάσεως τοῦ Δαναοῦ (coll. 11. 1452a 28) facile dixeris.

32 τραγῳδίας δὲ εἴδη εἰσὶ τέσσαρα, τοσαῦτα γὰρ καὶ τὰ μέρη ἐλέχθη: de differentia numeri εἰσί, ἐλέχθη uerbo dixi *Arist. aufs.* 2, 31. cohaerentiam autem sententiarum qua Aristoteles nunc ad εἴδη τραγῳδίας defertur *Beitr.* 2, 51 sqq. explanare studui. nam etsi ne me quidem

fugerat ualde concisam esse et pressam hanc disputationem, tamen nexum apparere putaui quo haec continerentur quae inde a δέσεως et λύσεως explicatione (24) usque eo ubi redit ad πλοκὴν καὶ λύσιν (1456 a 9) exponuntur. sed εἰδῶν quod eundem esse numerum dicit qui μερῶν, loquitur quidem ut ἔστιν τῆς ῥητορικῆς εἴδη τρία τὸν ἀριθμόν· τοσοῦτοι γὰρ καὶ οἱ ἀκροαταὶ τῶν λόγων ὑπάρχουσιν ὄντες rhet. 1, 3. 1358 a 36. τρία τὰ τῆς φιλίας εἴδη, ἰσάριθμα τοῖς φιλητοῖς eth. Nicom. 8, 3. 1156 a 7. nec sine fructu comparabitur etiam ratio qua τὰ τῶν πολιτειῶν εἴδη ex partibus earum colliguntur polit. 4, 4. 1290 b 23 sqq. sed nunc quae μέρη dicat, scilicet ea quibus tragoediarum εἴδη contineantur, magna multorum controuersia est, quam nunc non persequor: illud dico, usum multiplicem μέρος uocabuli qui est in ipsa poetica reputanti mihi non μέρη καθ' ἃ ποιά τις ἐστὶν ἡ τραγῳδία dici uideri quae nec quattuor sunt sed sex et quorum ne quattuor quidem seligi possunt quae εἴδη quattuor efficiant, sed partes potiores tragoediae quae adhuc tractatae sunt significari: tractauit autem μῦθον ἁπλοῦν et μῦθον πεπλεγμένον, tractauit πάθος, tractauit denique ἦθος, et ex his quidem quattuor rebus praecipuam uim habentibus in tragoedia quattuor illa εἴδη quae posuit oriri apparere mihi uidetur.

34 quod hoc loco post πεπλεγμένην definitam omissa esse conieci (*Beitr.* 2, 48) uerba ἡ δὲ ἁπλῆ cum definitione, ea coniectura suis rationibus nititur nec ex alius correctione loci necessitatem nanciscitur. nam primum haec genera πεπλεγμένην, ἁπλῆν, παθητικήν, ἠθικήν hoc modo ordinari et rei natura poscit et suadet exemplum ἢ γὰρ ἁπλῆν ἢ πεπλεγμένην ἢ ἠθικὴν ἢ παθητικήν 24. 1459 b 9; deinde cum supra 10. 1452 a 14 ἁπλῆ πρᾶξις

et πεπλεγμένη ita definiantur, illa ut ἄνευ περιπετείας ἢ ἀναγνωρισμοῦ esse, haec μετὰ ἀναγνωρισμοῦ ἢ περιπετείας dicatur, hoc quoque loco probabile est ἁπλῆς definitionem simili ratione accommodatam fuisse ad πεπλεγμένης explicationem ἧς τὸ ὅλον ἐστὶν περιπέτεια καὶ ἀναγνώρισις, id quod apte fieri nisi hoc loco non potuit. itaque his argumentis cum ueri simile non sit infra 1456 a 2, ubi haec ualde deprauata uerba τὸ δὲ τέταρτον ὀησ in codice leguntur, ἁπλῆς definitionem esse extritam, eius corruptelae probabilis emendatio ex ipsa loci natura petenda est. atque mihi quidem tam exempla allata quam corrupti uocabuli speciem consideranti ne nunc quidem quicquam praestabilius uisum est eo quod olim praeeuntibus aliis posui τὸ δὲ τερατῶδες, cuius uocabuli uis et sententia et supra 14. 1453 b 9 significata est et nunc exemplis satis declaratur (uide ad utrumque locum in testimoniis adscripta). hoc autem non esse unum ex illis quattuor generibus ipsa mutata forma orationis indicio est.

3 ἅπαντα δεῖ πειρᾶσθαι ἔχειν: non dicit ἅπαντα εἴδη, 1456 a
non magis quam infra καθ' ἕκαστον μέρος (5) ea quae proprie uocantur tragoediae μέρη intelliguntur, sed uniuerse utrumque ponitur, hoc *in jedem stück*, illud *man muss wo möglich alles haben oder doch das meiste:* sic enim accipitur hoc usitatissimum μάλιστα μέν, εἰ δὲ μή.

5 συκοφαντοῦσιν τοὺς ποιητάς: conf. schol. in Aristoph. ran. 53 διὰ τί δὲ μὴ ἄλλο τι τῶν πρὸ ὀλίγου διδαχθέντων . . . ἡ δὲ Ἀνδρομέδα ὀγδόῳ ἔτει προεισῆλθεν. ἀλλ' οὐ συκοφαντητέα ἦν τὰ τοιαῦτα. ibid. 1012 οὐδὲ τοῦτο συκοφαντητέον ὅτι νεκρὸν λέγει τεθνάναι. schol. in Euripid. Androm. 733 ἔνιοί φασι παρὰ τοὺς χρόνους αἰνίττεσθαι τὰ Πελοποννησιακά. οὐκ ἀναγκαῖον δὲ κατασυκοφαντεῖν τὸν Εὐριπίδην ἀλλὰ φάσκειν πλάσματι κεχρῆσθαι.

6 ἑκάστου τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ ἀξιοῦσι τὸν ἕνα ὑπερβάλλειν h. e. unum poetam peculiarem cuiusque uirtutem superare uolunt. nam ἑκάστου quod a proximis pendet τοῦ ἰδίου ἀγαθοῦ recte suaserunt olim pro ἕκαστον quod traditum est et adhuc plerisque probatur restitui. nam ὑπερβάλλειν τινός dicitur cum alibi saepe tum

ἔστιν ἀκρασία καὶ ἐγκράτεια περὶ τὸ ὑπερβάλλον τῆς τῶν πολλῶν ἕξεως eth. Nicom. 7, 11. 1152a 25

τὸν ὑπερβάλλοντα πόδα τῆς συμμετρίας polit. 3, 13. 1284b 8

ἐνδέχεται καὶ τὴν ταύτης ὑπερβάλλουσαν κατὰ πλῆθος εἶναι μείζω πόλιν polit. 7, 4. 1326b 10.

et ἑκάστου genetiuus praeponitur ut αὐτοῦ περὶ τῆς ἀϊδιότητος de coel. 2, 1. 284b 2. αὐτοῦ περὶ τῆς οὐσίας phys. ausc. 4, 2. 210a 13. οὐκ εἰς ἅπαντα τὰ σχήματα βλεπτέον ἀλλ' ἑκάστου προβλήματος εἰς τὸ οἰκεῖον anal. pr. 1, 32. 47b 12 (cf. 21. 1458a 11. 12 et ad 17. 1455a 24).

7 δίκαιον δὲ καὶ τραγῳδίαν ἄλλην καὶ τὴν αὐτὴν λέγειν οὐδὲν ἴσως τῷ μύθῳ· τοῦτο δὲ ὧν κτλ: in proecdosi quae adnotatione carebat a Bonitzio mecum communicatam coniecturam in textu posueram, fortasse confidentius. sed hoc apparere opinor, ut plena sit sententia datiuus τῷ μύθῳ desiderari unde pendeat. nam τὴν αὐτὴν ad haec quoque intelligi uix satis probabile uideatur. itaque resumo in quod olim incideram οὐδὲν ἴσως ⟨ὁμοίαν⟩ τῷ μύθῳ. certe sic quidem recte subiici uidentur explicandi causa τοῦτο δὲ (scil. ἐν ταύταις) ὧν κτλ i. e. 'hoc autem cadit in eas' (*das ist der fall bei denen*) 'quarum', oriturque haec satis apta ut mihi uidetur sententia 'duas tragoedias uel in summa dissimilitudine argumenti merito (hoc enim est illud δίκαιον, cf. rhet. 1, 2. 1356a 27) pro eadem haberi, eas scilicet, quae eandem sequantur σύνθεσιν in πλοκῇ et

λύσει positam.' ceterum de tota forma sententiae confer

εἰ χρὴ τὰ ὄργανα λέγειν ἕτερα καὶ ταὐτὰ τοῖς ἔργοις de anim. 2, 4. 416a 5

πῶς ποτε χρὴ λέγειν τὴν πόλιν εἶναι τὴν αὐτὴν ἢ μὴ τὴν αὐτὴν ἀλλ' ἑτέραν polit. 3, 3. 1276a 18.

et explicatiuum illud τοῦτο δέ siue τοῦτο δ' ἐστίν habes metaph. 1, 1. 981a 28. de gen. et corr. 1, 6. 323a 18. phys. ausc. 4, 14. 223b 16. 26. 32; 5, 4. 228a 31 (cf. infra 1456a 21).

10 κρατεῖσθαι quod scripsi pro κροτεῖσθαι (mus. Rhenan. 18, 318) suppeditauit sententia compar polit. 7, 13. 1331b 37 δεῖ δ' ἐν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμαις ταῦτα ἀμφότερα κρατεῖσθαι, τὸ τέλος καὶ τὰς εἰς τὸ τέλος πράξεις.

10 ὅπερ εἴρηται πολλάκις, saltem bis, 5. 1449b 12 ubi differre tragoediam praeter cetera τῷ μήκει docuit, et 17. 1455b 15 ubi episodiorum ambitum diuersum esse in epica poesi et tragoedia ostendit. nam 9. 1451b 38, ubi παρὰ τὴν δύναμιν παρατείνειν τὸν μῦθον uetat, epicae quidem poesis nulla est mentio. et sufficiunt loci illi duo ad uindicandum πολλάκις de quo nonnulli iniuria dubitarunt. [Susemihlius in conspectu locorum citatorum tertiae politicorum editioni adiecto ad haec 7, 15. 1334a 15 τέλος γὰρ ὥσπερ εἴρηται πολλάκις εἰρήνη μὲν πολέμου duo loca (1333a 30—36. 1334a 2—10) et ea quidem ex eadem disputatione adscripsit; confer eundem ad 1337b 30. Prantelius de coel. 4, 5 extr. 313a 12 ad haec ἔσται τι πλῆθος ἑκατέρου οὗ ὑπερέξει ὕδωρ τε ἀέρος ὀλίγου τῷ ἄνω καὶ ἀὴρ ὕδατος τῷ κάτω, καθάπερ εἴρηται πολλάκις adnotauit '*d. h. hier u. c.* 2' (cf. inprimis 309a 30 sqq. et 310a 11 sqq., in eadem et haec disputatione). in rhetorica 3, 4 in. 1406b 20 εἰκόνα esse metaphoram scribit, idem 3, 10. 1410b 17 additis καθάπερ εἴρηται πρότερον,

denique ad haec duo loca respiciens 3, 11. 1412b 33 εἰσὶ καὶ αἱ εἰκόνες, ὥσπερ εἴρηται καὶ ἐν τοῖς ἄνω, τρόπον τινὰ μεταφοραί, et in eodem tenore non multis uersibus interiectis 1413a 13 αἱ δ' εἰκόνες ὅτι μεταφοραί, εἴρηται πολλάκις, ut πολλάκις non plus quam illos duos locos complecti uideatur, sed etiamsi tres statuas tamen hoc notionem πολλάκις non expleat ex ea finitione quam dedit ipse de gen. anim. 3, 1. 750a 18 δύο ἢ τρία τὰ πλεῖστα γεννῶσι, τὰ δὲ πολλὰ δύο, οὗτοι γὰρ οἱ ἀριθμοὶ μεταξὺ τοῦ ἑνὸς καὶ πολλῶν. in quibus libris quae leguntur 3, 1. 749a 19 τῶν ἰχθύων οἱ μὲν σελαχώδεις ὥσπερ εἴρηται πολλάκις ἐν αὐτοῖς ᾠοτοκήσαντες ζῳοτοκοῦσι, nisi quid me fugit bis tantum antea similiter elata sunt, 1, 10. 718b 32 et 2, 1. 732a 35. et sunt id genus alia in naturalibus maxime libris, sed raro cum fiducia iudicare licet, cum praesertim haec πολλάκις εἴρηται non unam rationem sed uarias admittere uideantur. sed tamen his quae attuli fortasse tantum effectum est, ut ne quis h. l. πολλάκις emendando aut interpretando male habeat. neque secus alii scriptores.] Herodotus certe cum scribit τῶν δ' ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ χρημάτων πολλάκις μνήμην ἑτέρωθι τοῦ λόγου ἐποιησάμην 6, 19, 3, duos tantum locos [1, 92 et 5, 36 (nam 2, 159 alienum est et falso huc relatum)], et quod Thucydides 2, 62, 1 Periclem orantem facit ἀρκείτω μὲν ὑμῖν καὶ ἐκεῖνα ἐν οἷς ἄλλοτε πολλάκις γε δὴ ἀπέδειξα, apud ipsum quidem duas solum orationes [2, 13 et 1, 140 sqq.] significaueris*, et in Platonis sym-

* [Spengelii graues errores mihi cum fastu et conuicio aduersantis (p. 44) praetereo: ipse sibi placuit quod in *stud.* postquam πολλάκις uariis modis uexauit '*quomodo dicere potest* πολλάκις? *num ita licet, an exciderunt quaedam in quibus idem repetebatur? an* πάλαι *scribendum est*?' tandem in hanc arbitrariam sententiam euasit

pos. 207 c Diotima cum dicit εἰ τοίνυν πιστεύεις ἐκείνου εἶναι φύσει τὸν ἔρωτα, οὗ πολλάκις ὡμολογήκαμεν, haec ego non alio referre scio quam ad 206 e, uertitque Lehrsius *was wir wiederholt zugegeben,* quo uocabulo nostro saepe uim graecae uocis accurate reddideris*; nec quod Socrates in Phaedone 95 e ἐξεπίτηδες inquit πολλάκις ἀναλαμβάνω, ipse quidem hoc quod Cebes ante posuerat plus semel (91 d) protulit. et Ciceronem non sane accuratissimum in talibus scriptorem qui conferre uoluerit de fin. 3, 18, 61; de nat. deor. 3, 9, 23; de orat. 3, 36, 145, al. ne eum quidem aliter suum illud 'saepe' usurpare intelliget. idemque nisi fallor cadit in πολὺν χρόνον, quod non ubique cum pondere ponitur, uelut in sympos. 185 d ἀπνευστὶ ἔχοντι πολὺν χρόνον poterat quidem scribi quod Sauppius suaserat οὐ πολὺν χρόνον, ut in Phaedon. 59 e legitur οὐ πολὺν χρόνον ἐπισχών, sed in Philebo 65 c πολὺν ἐπισχὼν χρόνον, necessarium fuisse aegre mihi persuadeo.

11 μεμνῆσθαι καὶ μὴ ποιεῖν: Madius olim, nuper Spengelius καί particulam, quam hic sane infinitiui omitti patiebantur quoniam μεμνῆσθαι μὴ ποιεῖν coniungi poterat, deleri iusserunt, sed firmat particulam compar exemplum

μεμνῆσθαι δὲ καὶ τῶν προειρημένων χρὴ καὶ τὴν ἀκρίβειαν μὴ ὁμοίως ἐν ἅπασιν ἐπιζητεῖν eth. Nicom. 1, 7. 1098 a 26 (*Beitr.* 2, 56).**

'*puto non nimis haec curasse Aristotelem*' nulla ratione neque argumento stabilitam; sed sic solebat.] * [cf. Lucianus in rhet. praec. 7 (1, p. 68, 20 Bekk.) ἡ ἑτέρα δὲ (ὁδὸς) πλατεῖα καὶ ἀνθηρὰ καὶ εὔυδρος, τοιαύτη οἵαν μικρῷ πρόσθεν εἶπον, ἵνα μὴ καὶ ταὐτὰ λέγων πολλάκις ἐπέχω σε ἤδη ῥήτορα εἶναι δυνάμενον.] ** [plane ut Lucianus scribit de hist. conscr. 61 (2, p. 40, 15 Bekk.) τὸ δ' ὅλον ἐκείνου μοι μέμνησο (πολλάκις γὰρ τοῦτο ἐρῶ) καὶ μὴ πρὸς τὸ παρὸν μόνον ὁρῶν γράφε.]

uerum hic usus particulae late patet,

εἰ θήσομεν ἀληθεῖς εἶναι τὰς πρώτας ὑποθέσεις καὶ μήτε τὸ κάτω φερόμενον εἰς ἄπειρον ἐνδέχεσθαι φέρεσθαι μήτε τὸ ἄνω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον (sunt enim, ut ego intelligo, quae per καί particulam adduntur αἱ πρῶται ὑποθέσεις, et abesse poterat καί, quod tamen nemo delebit) de coel. 1, 7. 274b 11

εἰ γὰρ ἐνδέχεται τὸ πρότερον λεχθὲν καὶ ὁ διανέμων ἀδικεῖ (est autem hoc τὸ πρότερον λεχθέν) eth. Nicom. 5, 12. 1136b 17

ὅταν ὑπάρχῃ τῷ τε νῦν λεχθὲν καὶ ἄρχῃ μὴ ὁ νόμος ἀλλ' οἱ ἄρχοντες polit. 4, 5. 1292b 6 (nam ne τε-καί quidem particulae alienae ab hoc ἐπεξηγήσεως usu, cf. poet. 13. 1453a 31)

εἰ καθάπερ δείκνυται ἐν τοῖς περὶ ἀστρολογίαν θεωρήμασιν οὕτως ἔχει καὶ τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος μεῖζόν ἐστιν meteor. 1, 8. 345b 1

εἰ δὲ λέγουσί τι οἱ ποιηταὶ καὶ πέφυκε φθονεῖν τὸ θεῖον metaph. 1, 2. 982b 32

βέλτιον δὲ τιθέναι τἀληθὲς καὶ φάναι τοῦτο συμβαίνειν διὰ τὸ κτλ de coel. 2, 14. 297a 15

ὅτι ἐγὼ ταῦτα ἀληθῆ λέγω καὶ Λακεδαιμόνιοι πρὸς φιλοσοφίαν ἄριστα πεπαίδευνται Plato Protag. 342d

εἴπερ ἀληθῆ τυγχάνει ὄντα ἃ λέγεις περὶ ἐμοῦ καί τις ἔστ' ἐν ἐμοὶ δύναμις sympos. 218d*

---

* [haec dum reputo, M. Schanzio accedere dubito apud Lucianum in hac simillime formata oratione ἔπειτα εἰσῄει με, μὴ ἄρα τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενον ἀληθὲς ᾖ καὶ τὸ πεπαιδεῦσθαι ἀπάγῃ τῶν ὀρθῶν λογισμῶν τοὺς ἐς μόνα τὰ βιβλία . . ἀφορῶντας conu. 34 (1, p. 238, 21 Bekk.), quia codices in ἀπάγῃ uel ἀπάγει uariant, non καὶ sed ὡς τὸ πεπαιδεῦσθαι ἀπάγει scribendum esse coniicienti mus. Rhen. 38, 142.]

εἰ ἀληθὴς ἦν ὁ παρὰ τούτων λόγος καὶ ἦσαν δύο κείμενοι νόμοι περὶ τῶν κηρυγμάτων Aeschines 3, 40 (poterat τούτων λόγος δύο εἶναι νόμους, sed κείμενοι praue deletur a Weidnero)

εἰ οὕτως ἔχει ταῦτα ὥσπερ ἐγὼ οἶμαι καὶ ἡ ψυχὴ καταλείπει τὸ σῶμα Xenophon cyrop. 8, 7, 22

εἰ γὰρ ὀρθῶς ἐλέγομεν ἄρτι (382 c d) καὶ τῷ ὄντι θεοῖσιν ἄχρηστον ψεῦδος Plato rep. 3, 389 b

τὸ τοῦ Ὁμήρου πεπονθέναι· καὶ σφόδρα βούλεσθαι ἐπάρουρον ἐόντα θητευέμεν ibid. 7, 516 d.

magis memorabilia uidentur talia esse

μετὰ τοὺς εἰρημένους λόγους μεταβῆναι καὶ σκέψασθαι περὶ βασιλείας polit. 3, 14. 1284 b 35

ἀλλ᾽ ἔτι προστιθέασι καὶ φασὶ διὰ τὴν ἐρημίαν ἀναγκαῖον τὸ σχῆμα τοῦτ᾽ ἔχειν αὐτήν de coel. 2, 13. 294 a 9

σὺ δὲ προστίθῃς καὶ αὐτὸ φῇς εἶναι τὸ τοῦ κρείττονος Plato rep. 1, 339 b

τόδε μοι χάρισαι καὶ λέγε ibid. 1, 351 c

ὅτι ἄρξαι καὶ παροινεῖν τοὺς νεωτέρους τῶν πρεσβυτέρων εἰκότερον (ubi Reiskius τοῦ παροινεῖν maluit) Antiphon tetr. 3, 3, 2

πειρασόμεθα δὲ καὶ ἐροῦμεν ἅπερ Plato Phileb. 13 c, prorsus ut Cicero loquitur *experiar et dicam planius* de orat. 1, 41, 187. nam recte πειρασόμεθα legi puto quod in codice Bodleiano uitiose scribitur πειρόμεθα neque Badhamum sequar πεισόμεθα coniicientem.

17 ἢ Νιόβην scripsi recte opinor nec attinet nunc satis mirabilia quae olim quaeque nuper etiam excogitata sunt de hoc loco studiosius recensere. adiicitur autem illis uerbis ad prius exemplum πέρσιν Ἰλίου ὅλην hoc

alterum ita ut ex illis cogitetur, nam nihil addendum est, ἢ Νιόβην ὅλην καὶ μὴ κατὰ μέρος ὥσπερ Αἰσχύλος. atque ὅλην quod audiri dixi (de altero enim κατὰ μέρος nulla est controuersia) dicendi morem sequor qui ex his percipitur

πλὴν οὐ καθ' αὑτὸ αἰσχρὸν ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, οὐδὲ θῆλυ (scil. καθ' αὑτό) ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός phys. ausc. 1, 9. 192 a 23

τοῦ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς τὸ μὲν ἐνδεχόμενον κινεῖσθαι καθ' αὑτό . . τὰ δ' οὐκ ἐνδεχόμενα (scil. καθ' αὑτά) ἀλλ' ἀεὶ κατὰ συμβεβηκός ibid. 4, 4. 211 a 19

οἷς ἂν παραχρῆμα ᾖ τὸ ἡδύ, τὸ δὲ λυπηρὸν ὕστερον, ἢ τὸ κέρδος (scil. παραχρῆμα ᾖ), ἡ δὲ ζημία ὕστερον rhet. 1, 12. 1372 b 11

οὔτε πάντων ἴσον ἔχειν δεῖ τοὺς ἴσους ἕν τι μόνον ὄντας οὔτε ἄνισον (scil. πάντων) τοὺς ἀνίσους καθ' ἕν polit. 3, 13. 1283 a 26

Πάριοι γοῦν Ἀρχίλοχον τετιμήκασι καὶ Χῖοι Ὅμηρον καὶ Μυτιληναῖοι Σαπφὼ καὶ Λακεδαιμόνιοι Χίλωνα καὶ τῶν γερόντων ἐποίησαν καὶ Ἰταλιῶται Πυθαγόραν rhet. 2, 23. 1398 b 10

ubi καί illud post Χίλωνα ex codice accessit et uerissimum est quamquam ne a Spengelio quidem intellectum, est enim καὶ Λακεδαιμόνιοι Χίλωνα (scil. τετιμήκασι) καὶ τῶν γερόντων ἐποίησαν. et haerent maxime ibi ubi non addito sed audito uocabulo aliquid adiicitur, quod genus attigi ad 1. 1447 b 22. sed Aristotelem etiam plura et non exiguo interuallo in comparibus scilicet enuntiatis lectoribus addenda relinquere cum alia tum memorabile exemplum ostendit eth. Nicom. 5, 9. 1134 a 6, quod a Spengelio pessumdatum uindicare studui in ann. gymn. Austriac. a. 1872 p. 541. addo ex superiore illo genere Platonis exempla nonnulla

οὐ νόμῳ ἄρα μόνον ἐστὶν αἴσχιον τὸ ἀδικεῖν τοῦ ἀδικεῖσθαι οὐδὲ δίκαιον (scil. νόμῳ μόνον) τὸ ἴσον ἔχειν ἀλλὰ καὶ φύσει Gorg. 489a

οὔτε γὰρ αὐτὸς βίᾳ πάσχει εἴ τι πάσχει, βία γὰρ Ἔρωτος οὐχ ἅπτεται, οὔτε ποιῶν ποιεῖ (scil. βίᾳ, quod in codicibus quibusdam additur praue) symp. 196b

λέγεται ψυχὴ ἡ μὲν νοῦν τε ἔχειν καὶ ἀρετὴν καὶ εἶναι ἀγαθή, ἡ δὲ ἄνοιάν τε καὶ μοχθηρίαν (scil. ἔχειν) καὶ εἶναι κακή Phaedon. 93b.

18 ἐξέπεσεν ἐν τούτῳ μόνῳ h. e. displicuit (explosus est) non in hoc uno dramate, quoniam drama nullum Agathonis nominatum est, sed in hac una re siue hoc uno uitio compositionis, quod ante significatum est (σφάλλει γὰρ ἐν τούτῳ μόνῳ τἆλλ' εὖ φρονῶν Euripides Suppl. 303). ἐκπίπτειν autem uerbum usurpatur nunc ut in rhet. 3, 11. 1413a 10 in disputatione εἰκόνων, ἔτι ἐν οἷς μάλιστα ἐκπίπτουσιν οἱ ποιηταί, ἐὰν μὴ εὖ, καὶ ἐὰν εὖ, εὐδοκιμοῦσιν.

19 ἐν δὲ ταῖς περιπετείαις καὶ ἐν τοῖς ἁπλοῖς πράγμασι στοχάζονται ὧν βούλονται θαυμαστῶς: quae hic ἁπλᾶ πράγματα dicit ea non sunt contraria πεπλεγμένοις, sed ἁπλοῦν μῦθον siue ἁπλῆν σύστασιν intelligit eam, cui ex altera parte διπλῆ σύστασις respondet quam 13. 1453a 13 dixit, h. e. τελευτῶσα ἐξ ἐναντίας τοῖς βελτίοσι καὶ χείροσι ut Odysseae exemplo declaratur (32). huic contrariam simplicem compositionem, quae unius hominis μεταβολῇ contineatur, intelligi exempla fidem faciunt, quibus nunc utitur, Sisyphi et alterum. iam cum ex illa disputatione (c. 13) constet, theatris duplicem fabulam magis placuisse in eaque re poetas spectatoribus obsecundasse, nunc eosdem dicit 'etiam in simplicibus actionibus peripetias adornasse ut quod illi cuperent mirifice assequerentur.' nam, ne quis dubitet, στοχάζεσθαι poetae, spec-

tatores autem βούλεσθαι dicuntur, non impeditiore oratione quam 1. 1447b 16 καὶ γὰρ ἂν ἰατρικὸν ἢ μουσικόν τι διὰ τῶν μέτρων ἐκφέρωσιν (poetae), οὕτω καλεῖν εἰώθασιν (homines).

21 τραγικὸν γὰρ τοῦτο καὶ φιλάνθρωπον, scil. ἔστιν ὃ βούλονται. [sic enim interpretor; in qua re neque articulus desideratur ad τραγικόν adiectus (cf. phys. ausc. 8, 7. 260b 9 καὶ γὰρ βαρὺ καὶ κοῦφον καὶ μαλακὸν καὶ σκληρὸν .. πυκνότητες δοκοῦσι καὶ ἀραιότητες εἶναι) et oratio commode procedit ita, primum ut quid cupiant spectatores quidue poetae iis obtemperantes faciant significetur uniuerse, στοχάζονται ὧν βούλονται θαυμαστῶς· τραγικὸν γὰρ καὶ φιλάνθρωπόν ἐστι τοῦτο ὃ βούλονται uel οὗ στοχάζονται, dein afferantur exempla, ἔστι δὲ τοῦτο (h. e. ἔστι δὲ τραγικὸν καὶ φιλάνθρωπον) ὅταν ὁ σοφὸς κτλ (cf. *Beitr.* 2, 88).] haec autem nomina ita copulantur ut hoc posteriore illud definitius circumscribatur. nam φιλάνθρωπον, cuius uis nominis ex 13. 1452b 37 sqq. dispicitur, est illud quidem tragicum sed summam uim tragicam non attingit, ideoque gratum est spectatoribus quaeriturque a poetis. quod quam uerum sit Sisyphi exemplum docet, si quis aestimauerit ad ea quae de tragica μεταβολῇ praecipiuntur c. 13. [quod uero enuntiata continua duo ab iisdem uerbis ordiuntur (ἔστιν δὲ τοῦτο), id quod sunt qui patiundum esse negent, minime ab sermonis more Aristotelici abhorret.]

23 ἔστιν δὲ τοῦτο εἰκὸς ὥσπερ Ἀγάθων λέγει h. e. non abest ab illo genere συστάσεως ueri similitudo, ea nimirum quam Agatho dicit, ueri simile scilicet esse multa accidere praeter similitudinem ueri (cf. *Beitr.* 2, 61). neque enim ὥσπερ Ἀγάθων λέγει ad primariam sententiam ἔστι τοῦτο εἰκός refertur, sed natura εἰκότος quod in-

telligi uoluit definitur diciturque ὥσπερ (cf. ad 11. 1452a 23 et ad 15. 1454a 25) ut metaph. 2, 2. 998a 2 ἅπτεται γὰρ τοῦ κανόνος οὐ κατὰ στιγμὴν ὁ κύκλος ἀλλ' ὥσπερ Πρωταγόρας ἔλεγεν ἐλέγχων τοὺς γεωμέτρας. nisi quod nunc statim explicandi gratia adiicitur εἰκὸς γὰρ (scil. λέγει εἶναι; cf. ad 3. 1448a 31) κτλ consimili conformatione qua meteor. 2, 4. 360a 18 scribitur οὐχ ἡ αὐτή ἐστιν ἥ τε τοῦ ἀνέμου φύσις καὶ ἡ τοῦ ὑομένου ὕδατος, καθάπερ τινὲς λέγουσιν, τὸν γὰρ αὐτὸν ἀέρα κινούμενον μὲν ἄνεμον εἶναι, συνιστάμενον δὲ πάλιν ὕδωρ. [quamquam illa εἰκὸς γὰρ γίνεσθαι κτλ fortasse non suspensa sunt sed oratione recta uerbis ὥσπερ 'Α. λέγει adiuncta. sic metaph. 11, 10. 1075b 8 'Αναξαγόρας δὲ ὡς κινοῦν τὸ ἀγαθὸν ἀρχήν· ὁ γὰρ νοῦς κινεῖ ἀλλὰ κινεῖ ἕνεκά τινος, ὥστε ἕτερον. πλὴν ὡς ἡμεῖς λέγομεν· ἡ γὰρ ἰατρική ἐστί πως ἡ ὑγίεια, uel ibid. 4, 29. 1025a 10 τοῦτο δὲ ψεῦδος λαμβάνει διὰ τῆς ἐπαγωγῆς· ὁ γὰρ ἑκὼν χωλαίνων τοῦ ἄκοντος κρείττων, τὸ χωλαίνειν τὸ μιμεῖσθαι λέγων, item Plato in Philebo 43a λέγεις ὡς ἀεί τι τούτων ἡμῖν συμβαίνει ὡς οἱ σοφοί φασιν· ἀεὶ γὰρ ἅπαντα ἄνω τε καὶ κάτω ῥεῖ.] sed ὥσπερ similiter ponitur etiam rhet. 2, 21. 1395a 28 δεῖ δὲ φιλεῖν οὐχ ὥσπερ φασὶν ἀλλ' ὡς ἀεὶ φιλήσοντα, quae plenius ante dicta erant (25) οὐ δεῖ ὥσπερ φασὶ φιλεῖν ὡς μισήσοντας. cf. metaph. 3, 5. 1010a 4.

28 τοῖς δὲ λοιποῖς τὰ ᾀδόμενα οὐδὲν μᾶλλον τοῦ μύθου ἢ ἄλλης τραγῳδίας: addidi οὐδέν usu suadente quo scribitur

οὐθὲν γὰρ μᾶλλον ἐμὸν ἢ ὑμέτερον rhet. 3, 14. 1415b 13
οὐδὲν μᾶλλον ἄρχειν ἢ ἄρχεσθαι δίκαιον polit. 3, 16. 1287a 16
μεταβάλλουσιν οὐθὲν μᾶλλον εἰς δῆμον ἢ εἰς ἄλλην πολιτείαν polit. 5, 12. 1316b 20

οὐθὲν μᾶλλον ῥευσοῦνται κάτωθεν ἢ ἄνωθεν meteor. 2, 2. 356 a 16

οὐδὲν μᾶλλον νῦν μεμῖχθαι ἢ πρότερον de gen. et corr. 1, 10. 327 b 1.

et contra οὐδὲν ἧττον ἂν εἴη ἱστορία μετὰ μέτρου ἢ ἄνευ μέτρων 9. 1451 b 3. poterat etiam τί μᾶλλον eodem sensu, uelut τί γὰρ μᾶλλον γεωμετρίας ἢ ὁποιασοῦν περὶ τούτων ἐστὶν ἴδιον τὸ ἐπαΐειν metaph. 2, 2. 996 b 33. sed sententiam ipsam pridem perspexerat Madius qui et οὐ addiderat et διδόμενα quod quantumuis ineptum ne nunc quidem desinunt tueri recte mutarat in ᾀδόμενα, in quo uerbo ob scripturae speciem (ΑΙΔΕΙΝ) saepius aberrasse librarios notum est, uelut in Platonis rep. 2, 364 c κακίας πέρι εὐπετείας διδόντες nec hoc quod praue defenditur nec διᾴδοντες sed ex Mureti coniectura ᾄδοντες uerum esse recte Maduigius adu. 1, 417 adnotauit, et ibidem 3, 398 d τοῦ μὴ ᾀδομένου λόγου in pluribus libris διδομένου legitur. ut uel de 26. 1462 a 7 ubi in codice est διαδόντα dubites an non διᾴδοντα quod uulgatur sed καὶ ᾄδοντα scriptum fuerit, quoniam certaminis notio abest.

34* καὶ διανοίας recte repositum est, et procliuis error 19
in hac scriptura ΚΑΙΔΙανοίας. sed ordo inuerti (διανοίας καὶ λέξεως) non debuit, si quidem λέξις καὶ διάνοια scribitur et 6. 1450 a 9, ubi praue nec perspecto consilio scriptoris qui paria componit μῦθος ἤθη, λέξις διάνοια, ὄψις μελοποιία mutarunt ordinem Spengelius primum et post eum alii [nouissime Christius], et 6. 1450 a 29 καὶ λέξει καὶ διανοίᾳ, et 24. 1459 b 16 λέξει καὶ διανοίᾳ, ut

* capita quibus λέξις disputatur 19—22, porro ea quibus epica poesis praeter 25 et 26 plenius explanaui in relationibus academiae Vindobonensis m. Iun. a. 1867 LIII 213—343 (*Beiträge zu Aristoteles Poetik* 1867 III 213—343).

hunc praeoptasse ordinem uideatur scriptor. subnascitur enim scriptoribus in talibus quoque consuetudo quaedam ultro.

36 ἔστι δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν ταῦτα: haec integerrima uerba non in una re inutiliter temptauit Spengelius. etenim praemissis illis τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν διάνοιαν ἐν τοῖς περὶ ῥητορικῆς κείσθω recte procedit oratio ita ἔστι δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν ταῦτα, uelut

ἡ ποίησις τὰ καθόλου, ἡ δ' ἱστορία τὰ καθ' ἕκαστον λέγει. ἔστιν δὲ καθόλου μέν 9. 1451 b 7

ταύτης μέρη τό τε φωνῆεν καὶ τὸ ἡμίφωνον καὶ ἄφωνον· ἔστιν δὲ φωνῆεν μέν 20. 1456 b 25

ὅσα τῶν λυπηρῶν καὶ ὀδυνηρῶν πάντα ἐλεεινά. ἔστι δ' ὀδυνηρά rhet. 2, 8. 1386 a 7.

sed ille 'exspectauit'* potius ἔστι δὲ τὰ περὶ τὴν διάνοιαν πάντα ὅσα. nam ne eam quidem dicendi uarietatem ut quae modo erant περὶ τὴν διάνοιαν nunc dicantur κατὰ τὴν διάνοιαν huic scriptori concedit peruerso illo omnia exaequandi studio. utrumque enim mori conuenire cum multis exemplis constet tum nullo insigniore quam quod de an. 2, 3. 414 b 28 παραπλησίως ἔχει τῷ περὶ τῶν σχημάτων καὶ τὰ κατὰ ψυχήν altera recensio, altera παραπλησίως ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν σχημάτων ἔχει καὶ τὰ περὶ τὴν ψυχήν ferat, aut quod rhet. 1, 8. 1366 a 19 περὶ τῶν περὶ τὰς πολιτείας ἠθῶν, ibidem 2, 18. 1391 b 20 in ea-

* [sic enim scripserat in *stud.* 'ἔστι δὲ κατὰ τὴν διάνοιαν ταῦτα: *articulum* τὰ *ante praepositionem inserendum censet Heinsius*; *uulgata non mutanda*, *etsi potius* ἔστι δὲ τὰ περὶ τὴν διάνοιαν πάντα *exspectamus*.' nam et hic mendacii accusor p. 49, qui nihil aliud quam exemplis probaui falsum esse, id quod Spengelius affirmarat 'potius exspectari'. sed ille tam hoc posuit sine ratione quam sine ratione 'uulgatam mutandam' negauit.]

dem re περὶ τῶν κατὰ τὰς πολιτείας ἠθῶν scribatur. denique pro ταῦτα ὅσα ne exspectemus potius πάντα ὅσα uetamur uel his ex ipsa poetica promptis exemplis

ἐπὶ ταύτας τὰς οἰκίας ἀπαντᾶν ὅσαις 14. 1454a 12,
ubi Spengelius quidem ἐπὶ τάς maluit
ταῦτα ἁρμόττει τῶν ὀνομάτων ὅσοις 22. 1459a 12
ταῦτα θαυμασιώτατα δοκεῖ ὅσα 9. 1452a 6

ne ex aliis libris congeram exempla nusquam non occurrentia. [praeterquam unum non uno nomine ad hanc rem appositum metaph. 9, 7. 1057a 20 πάντα γὰρ τὰ μεταξὺ ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐστὶ καὶ ὧν ἐστι μεταξύ. μεταξὺ μὲν γὰρ ταῦτα λέγομεν εἰς ὅσα μεταβάλλειν ἀνάγκη πρότερον.]

1456b 1 καὶ ἔτι μέγεθος καὶ μικρότητας scil. παρασκευάζειν, quo uerbo haec quoque nomina reguntur, ut appareat non coniungi τὸ λύειν καὶ τὸ παρασκευάζειν (sed τὸ ἀποδεικνύναι καὶ τὸ λύειν) nec πάθη abesse posse* sed καὶ τὸ πάθη παρασκευάζειν καὶ ἔτι μέγεθος καὶ μικρότητας copulari aptissime (cf. *Z. krit. Ar. schrift.* 13). tenui autem quod in codice legitur μικρότητας, quia eandem memorabilem sane discrepantiam numeri deprehendi etiam non semel in Platonis legibus

ὑπερβάλλουσας τὰς λύπας τῶν ἡδονῶν μεγέθει καὶ πλήθει καὶ πυκνότησιν 5, 734a
πλήθει καὶ μεγέθει καὶ σφοδρότησιν ἰσότησί τε διαφέροντα 5, 733b
ὁμαλότητί τε καὶ ὁμοιότησιν 6, 779b
ἄπειρα παθήματα πλήθει καὶ μεγέθεσιν 9, 860b.

[ex Aristotelicis addi possunt (ut omittam talia μετα-

* [quod Bernaysius crediderat, sed uide eundem nunc in *zwei abhandlungen über die Aristotelische theorie des drama* p. 155.]

φορᾷ καὶ τοῖς ἐπιθέτοις. παρ' ἐπιθυμίαν ἢ τοὺς λογισμούς (supra p. 105). ἐπὶ τῆς γλώττης καὶ ἐπὶ τῶν μεταφορῶν 22. 1458 b 17, quae multa sunt, quamquam ea quoque morem quendam scriptoris produnt, sed ut me simili genere nominum contineam)

διαφέρει τῇ θέσει καὶ τοῖς μεγέθεσιν de part. anim. 4, 5. 679 b 37. cf. ibid. 3, 14. 674 b 16

ἐν τῷ ψύχει καὶ ταῖς ἀλέαις πονοῦσι τὰ ὀστρακόδερμα de part. anim. 4, 5. 680 a 29.

utroque exemplo causam mutati numeri aegre definias, alterum etiam magis mirum, quia saepe tam ψῦχος et ἀλέα quam ψύχη et ἀλέαι coniungi uel inter se opponi solent. unde apparet uanum fuisse quod Spengelius p. 18 obiecit in contrariis qualia illa sunt μέγεθος καὶ μικρότητες numerum uariari non licuisse. sed multa memorabilia sunt in pluralis numeri usu Aristotelico, uelut, ex eodem genere nominum, de gen. anim. 3, 1. 749 b 20 τὰ περιστερώδη πλήθη ἔχει τοῦ σώματος ὥσπερ τὰ βαρέα, statim (23) insequente in eadem sententia διὰ τὸ πλῆθος τοῦ σώματος τίκτουσι, uel ibid. 3, 1. 750 b 15 ἡ ἀπόκρισις συνίσταται . . καὶ τελειοῦται τοῖς μεγέθεσιν, quid causae putamus esse pluralis numeri? quod genus qui cum cura persecutus fuerit, cauebit ne temere neget fieri posse quae facta esse exempla euincunt; confer ad 9. 1451 b 3.]

2 δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν δεῖ χρῆσθαι: uerbis ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν non significantur ea quibus uti oporteat, quae Spengelii opinio fuit, neque quidquam mutatione indiget. hoc enim dicit aperte, τοῖς τῆς διανοίας μέρεσιν quae proxime enumerauit etiam ἐν τοῖς πράγμασιν esse utendum ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἰδεῶν h. e. ἀπὸ τῶν αὐτῶν τόπων (ut in rhet. 2, 3.

1380b 30 ἐκ τούτων τῶν τόπων λεκτέον, metaph. 3, 5. 1009a 6. 15 ἀπὸ τῆς αὐτῆς δόξης, ἀπὸ τῆς αὐτῆς διανοίας οἱ λόγοι εἰσίν), ab iis scilicet locis qui de oratione expositi sunt in rhetorica. conf. 7. 1450b 33 (*Beitr.* 3, 302).

4 ἢ εἰκότα qui cum Casteluetro in ἢ μικρά mutari iubet Spengelius, nec tenorem disputationis perspexit, qui εἰκότα, circum quae τὸ ἀποδεικνύναι καὶ τὸ λύειν uersatur, desiderari omnino non patitur, nec attendit usum quo ad μεγάλα contrarium μικρά addi nihil necesse erat, id quod uel ex rhet. 2, 19 discitur. similique aequabilitatis cura etiam alia aliorum scriptorum, maxime Platonis, corrumpunt critici, quod nunc non persequor.

4 abutitur leuissimo errore, quo pro δέῃ in codice scribitur δ' ἦ, qui Aristophanis exemplo ascito, appellata etiam Dorica dialecto Aristoteli serio uindicare formam δῇ non dubitauit. sed uel Aristophanem metri causa δῇ potius scripsisse quam μονοσυλλάβως pronuntiari δέῃ uoluisse, quamquam illud Dindorfius et Meinekius statuerunt, licebit post ea quae recto iudicio Bekkerus sched. Hom. 1, 213 sq. adnotauit, addubitare. uerum utut de Aristophane iudicatur et comicis, Aristoteles nec metri angustiis premitur neque uero Dorice scribit, et librarii error, qui unam uocem non raro exemplo (uelut quod recte scribitur δέῃ δὲ νομοθετῆσαι rhet. 1, 13. 1374a 34, in codice est δὲ ἧι νομ.) accepit pro duabus (δὲ ἦ), certe mirabilis non est. [Mauricium Schmidtium dicebam, cui me non persuasisse uideo.]

7 εἰ φανοῖτο ἡδέα καὶ μὴ διὰ τὸν λόγον: [hanc scripturam codicis reposui; in proecdosi ᾖ δέοι edideram. sic autem puto etiamnunc, καὶ esse *etiam*, quasi dicas εἰ φανοῖτο καὶ μὴ διὰ τὸν λόγον φαινόμενον, uelut φθείρεται καὶ μηδὲν κινούμενον phys. ausc. 4, 13. 222b 24.

ἠρεμήσει καὶ μὴ τὸ μέσον ἔχουσα de coel. 2, 14. 297 a 34 (cf. 7. 1450 b 25), et καὶ μὴ διὰ τὸν λόγον non discedere ab his καὶ ἄνευ τοῦ λόγου, uelut τραγῳδίας δύναμις καὶ ἄνευ ἀγῶνος 6. 1450 b 18, ἡ τραγῳδία καὶ ἄνευ κινήσεως ποιεῖ τὸ αὑτῆς 26. 1462 a 11 (cf. 14. 1453 b 3). quod si recte statuitur (nam plerique καὶ esse *et* opinati cui hoc adhaeresceret addiderunt, δι' αὐτὰ καὶ μὴ διὰ τ. λ. Susemihlius, αὐτὰ καὶ μὴ δ. τ. λ. Christius, similiter Spengelius, cf. ad 1. 1447 a 17 p. 88) unum ἡδέα quaeri oportet num quid forte labis contraxerit. uniuersa enim notio exspectari uideatur, qualem aut Tyrwhittus restituit ἃ δεῖ aut propius ad memoriam ego εἰ φανοῖτο ᾗ δέοι καὶ μὴ δ. τ. λ. in quo ᾗ pro ἃ uel οἷα et optatiuum (nam conuenientior sermoni erat indicatiuus) uindicabam exemplis Platonicis ὡς τὰ μὲν πολλὰ ᾗ δοκεῖ ταύτῃ καὶ ἔστιν ἑκάστῳ, θερμά, ξηρά, γλυκέα Theaetet. 171 e. ἡγοῖο ἂν ταῦτα σὰ εἶναι ἅ σοι ἐξείη καὶ ἀποδόσθαι καὶ δοῦναι καὶ θῦσαι ὅτῳ βούλοιο θεῶν Euthydem. 302 a, quorum uim Spengelius certe non perspexit (p. 8). sed fateor rem esse incertam et posse fieri ut ἡδέα obtineatur eo fere modo quo *Beitr.* 3, 303 interpretabar. nam ἡδέα εἶναι quae proponantur, id quoque requiritur, idque in λόγῳ positum est et uel maxime τοῦ λέγοντος ἔργον esse debet. quae ab aliis allata uidi probare non possum]. Spengelius* autem λόγον accusati-

* [Spengelius p. 8 respondit se διὰ τοῦ λόγου uoluisse quia ante αὐτὴ δι' αὑτῆς scripsisset quod non potuisset δι' αὑτήν esse. nempe mihi ne de leuissimis quidem rationibus criticis cum Spengelio conueniebat. nam si uerum erat quod dicit non potuisse δι' αὑτήν scribi, non διὰ τὸν λόγον mutare sed ex hoc intelligere debebat, illud supplementum irritum esse. sed uerum non est, poterat non minus recte αὐτὴ δι' αὑτήν scribi, uelut phys. ausc. 2, 1. 193 a 5

uum mutari uelle in genetiuum non debebat. nam et saepe διά praepositio alterum utrum casum regit nullo discrimine, uelut quam differentiam putabimus inesse in his

δεῖ ἀστασιάστους εἶναι διὰ τὸν νομοθέτην. νῦν δ' ἂν ἀτυχία γένηταί τις καὶ τὸ πλῆθος ἀποστῇ τῶν ἀρχομένων, οὐδὲν ἔστι φάρμακον διὰ τῶν νόμων τῆς ἡσυχίας polit. 2, 11. 1273 b 21

aut in his

τινῶν ὄντων ἕτερόν τι διὰ ταῦτα συμβαίνειν παρὰ ταῦτα rhet. 1, 2. 1356 b 15 (cf. an. pr. 1, 1. 24 b 19) et

τεθέντων τινῶν ἕτερόν τι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει διὰ τῶν κειμένων top. 1, 1. 100 a 25 (cf. soph. elench. 1. 165 a 1)

aut in his

οἱ μὲν εἰκῇ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως rhet. 1, 1. 1354 a 7. 9 et

μιμοῦνται οἱ μὲν διὰ τέχνης οἱ δὲ διὰ συνηθείας poet. 1. 1447 a 20.

et nostro loco ut saepe alias uariandi causa nunc διὰ τὸν λόγον scribit cum superius παρὰ τὸν λόγον posuerit scriptor. sic ὁ νόμος ἰσχὺν οὐδεμίαν ἔχει πρὸς τὸ πείθεσθαι πλὴν παρὰ τὸ ἔθος, τοῦτο δ' οὐ γίνεται εἰ μὴ διὰ χρόνου πλῆθος polit. 2, 8. 1269 a 20, in quibus sententia non mutata permutari potuisse has praepositiones arbitror

---

τὸ δεικνύναι τὰ φανερὰ διὰ τῶν ἀφανῶν οὐ δυναμένου κρίνειν ἐστὶ τὸ δι' αὑτὸ καὶ μὴ δι' αὑτὸ γνώριμον, et ne uarietas quidem ista αὐτὴ δι' αὑτῆς καὶ μὴ διὰ τὸν λόγον peritum offendere debebat, uelut de gen. anim. 3, 4. 755 a 16 αὐξάνεται δι' αὑτοῦ καὶ οὐ διὰ πρόσφυσιν οὐδεμίαν. sed hoc exemplo quod multis intelligitur Spengelium semper sensu quodam sermonis fretum, numquam accurata moris Aristotelici obseruatione nisum iudicasse.]

(nam Spengelius qui abesse πλῆθος uoluisse uidetur errauit), uel οὐ παρὰ τὸν χρόνον ἡ ἔλλειψις ἀλλὰ διὰ τὸ κατὰ πάθος ζῆν eth. Nicom. 1, 1. 1095 a 7. et quod nunc παρὰ τὴν ἐμπειρίαν dicit (eth. Nicom. 3, 9. 1115 b 3), alibi in eadem sententia διὰ τὴν ἐμπειρίαν esse uoluit (rhet. 2, 5. 1383 a 31). denique quod ex his quoque exemplis dispicitur, παρά praepositionem, etsi a nonnullis subinde non recte intelligitur, notum est et multis obseruatum causae notionem habere, ut statim 1456 b 13 (*Beitr.* 3, 303 et 343).

13 παρὰ γὰρ τὴν τούτων γνῶσιν ἢ ἄγνοιαν οὐδὲν εἰς τὴν ποιητικὴν ἐπιτίμημα φέρεται h. e. 'siue scias has res siue nescias, inde nulla reprehensio in poeticam cadit.' de reprehensione enim sola agi res ipsa docet et proxima de Protagora ostendunt. copulantur autem γνῶσιν ἢ ἄγνοιαν non ut per se solum utrumque ualeat, sed coniunctis uoluit indifferentiam sciendi nesciendiue significari, eo modo quo 8. 1451 a 35 ὃ προσὸν ἢ μὴ προσὸν μηδὲν ποιεῖ ἐπίδηλον scripsit. negligunt hunc morem graecis romanisque scriptoribus communem copulatis contrariis unam efficiendi notionem saepius critici et ad inutilia emendandi conamina adduci se patiuntur. sunt autem eius usus genera plura nec ad unum omnia referenda (cf. ann. gymn. Austriac. a. 1872 p. 501).

14 ὅ τι καὶ ἄξιον σπουδῆς h. e. *was auch nur der mühe werth wäre*, usu noto quique multa habet exempla, quae tamen hic illic uel doctissimis fraudem fecerunt, uelut

εὐλαβουμένου καὶ λέγειν rhet. 3, 7. 1408 a 18 Spengelius non intellexit, explicui exemplisque firmaui in ann. gymn. Austriac. a. 1868 p. 11

οἷς ἡδὺ καὶ λέγειν Aristophan. nub. 528 Kockio suspicionem mouit, recte acceptum a Teuffelio

πρὶν ταῦτα καὶ φράσαι μοι Aristoph. plut. 259 non recte explicuit Dindorfius, tuitus est Meinekius uindic. Aristoph. 211
αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν Lysias
ἃ οὐ βούλεται καὶ εἰπεῖν Hyperides
ἃ καὶ λόγῳ ἐστὶν ἀκούειν οὐκ ἐπιτερπές Plato Phaedr. 240 d
καὶ λόγῳ κακά Sophoclis Trachin. 1046 Cicero uertit '*dictu grauia*' sed hodie alia anquiruntur.

15 ἃ Πρωταγόρας ἐπιτιμᾷ: uidetur plura a Protagora uituperata significare sed subsistit in uno exempli causa allato nec tamen οἷον particulam desideraueris.

19 ὡς ἄλλης (τέχνης scilicet) καὶ οὐ τῆς ποιητικῆς: plene dicit οὐδὲ ἄλλης τέχνης καὶ ποιητικῆς, κατ' ἰατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην 25. 1460 b 14. 20, cumque 1. 1447 a 24 scribat ἡ κιθαριστικὴ κἂν εἴ τινες ἕτεραι οἷον ἡ τῶν συρίγγων, praecedit proxime (21) τέχναις.

25* ταύτης δὲ μέρη h. e. huius species sunt φωνῆεν et reliqua, quod propter Spengelium moneo, qui miratus est ἀδιαιρέτου φωνῆς tamen μέρη dici. conf. ad 22. 1458 b 12.

34 περὶ ὧν ἐν τοῖς μετρικοῖς προσήκει θεωρεῖν: mox 37 τούτων θεωρῆσαι τὰς διαφορὰς τῆς μετρικῆς ἐστιν, et rursus de part. anim. 2, 16. 660 a 5 τίνας ἔχει διαφορὰς δεῖ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν μετρικῶν (ut eth. Nicom. 7, 5. 1147 b 8 δεῖ παρὰ τῶν φυσιολόγων ἀκούειν). inde plures τοῖς μετρικοῖς siue ἐν τοῖς περὶ μετρικῆς scribi non sine causa suaserunt. tamen aegre definias cur τὰ μετρικά minus conueniat ei qui non solum τὰ τοπικά, προβλη-

---

* haec et proxima difficile tractantur sine rerum explanatione, quam l. c. persecutus sum quamque nunc referre nolo. itaque grammatica pauca tantum quae ab explicatione rerum facilius segregantur attingam.

ματικά, similia scribit sed etiam τὰ φυσικά non secus ac τὰ περὶ φύσεως.

1 in definitione συνδέσμου haec quidem ἢ οὔτε κωλύει οὔτε ποιεῖ φωνὴν μίαν σημαντικὴν ἐκ πλειόνων φωνῶν πεφυκυῖαν συντίθεσθαι sic ut in codice scribuntur apte uidentur in unam coire sententiam, sed iis proxima καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων καὶ ἐπὶ τοῦ μέσου non posse accommodari. itaque nonnulla ante omissa esse putabam, ea uero suppeditari infra 8—10, ubi errore librarii eadem συνδέσμου definitio repetitur sed ita ut omissis uerbis πεφυκυῖαν συντίθεσθαι scribatur πεφυκυῖα τίθεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν ἄκρων κτλ. certe haec uerba πεφυκυῖα τίθεσθαι supra suo loco reposita plenam aptamque efficiunt orationem, nec illud incredibile si quidem ab initio scriptum fuit πεφυκυῖαν συντίθεσθαι πεφυκυῖα τίθεσθαι librarium cum bis idem comma poneret eorum alterum utrum utrobique scribendo omisisse. 1457a

4 in altera explicatione συνδέσμου uerba ἢ . . πέφυκεν (uulgo enim πεφυκυῖα omissa ἢ uoce legebatur) e codice recipienda esse scripsi mus. Rhen. (a. 1865) 21, 153. coniunguntur autem uerba πλειόνων φωνῶν μιᾶς: sic

ὀλίγων μὲν πλειόνων δ' ἑνός polit. 3, 7. 1279a 35

πλείους δημοκρατίας μιᾶς εἶναι καὶ διαφόρους polit. 6, 1. 1317a 22 (cf. 23)

κινούμενα πλείους μιᾶς φορᾶς de coel. 2, 14. 296a 35 cf. 1, 6. 274a 28

φύσιν ἢ μίαν ἢ πλείους μιᾶς metaph. 1, 3. 983b 17, quibus addo ut in transcursu uindicem Aeschinis locum 3, 38 εἴ τις ἀναγέγραπται ἐναντίος νόμος ἑτέρῳ νόμῳ ἢ ἄκυρος ἐν τοῖς κυρίοις ἢ εἴ που εἰσὶ νόμοι πλείους ἑνὸς ἀναγεγραμμένοι περὶ ἑκάστης πράξεως, ubi illud ἑνὸς adeo rei aptum est et paene necessarium ut ex interpolatione ortum esse mihi non persuadeatur. nam Prisciani testi-

monium (18, 270) ambiguum est certe nec dum si quid uideo satis exactum. quod uero Weidnerus νόμος, νόμῳ, νόμοι his paucis uersibus eiecit, exemplo sit cladis ab hoc editore in Aeschinis oratione factae, qui et de serie illa uerborum ἐναντίος νόμος ἑτέρῳ hic ut saepe errauit (cf. *Arist. aufs.* 2, 42), et rursus 36 λέξουσιν ὡς εἰσὶ τῇ πόλει δύο νόμοι, εἷς μὲν ὃν . . . ἕτερον δ' εἶναι νόμον φήσουσιν τὸν δεδωκότα deletis uerbis νόμον et τόν et orationis formam deprauauit et usum neglexit (cf. ad 24. 1459b 21).

6 definitio ἄρθρου (quod esse articulum quem dicimus cum explicatio incredibile reddit tum quod φωνὴ ἄσημος uocatur, id quod non cadit in articulum) suis truncata uidetur exemplis. nam quae sequuntur praepositionum exempla οἷον τὸ ἀμφί (hoc enim recte restitutum arbitror pro φμι codicis) καὶ τὸ περί illi definitioni subiici non possunt. unde probabile mihi uisum est bis olim posita οἷον particula librarium ab altera aberrantem ad alteram cum illius definitionis exemplis explicationem alteram omisisse cui quae nunc leguntur exempla inseruirent.

12 ἐν τοῖς διπλοῖς οὐ χρώμεθα ὡς καὶ αὐτὸ καθ' αὑτὸ σημαῖνον h. e. ἐν τοῖς διπλοῖς οὐ χρώμεθα τῷ μέρει ἡγούμενοι καὶ αὐτὸ καθ' αὑτὸ σημαίνειν. hunc enim in sensum Graecos ὡς particula cum accusatiuo participii iuncta uti notum est quamquam hoc quidem loco cum aliis tum Spengelio neglectum. nam qui propter χρώμεθα datiuum requirunt ὡς καὶ αὐτῷ καθ' αὑτὸ σημαίνοντι, ignorant naturam huius dicendi generis, et possent eodem iure 26. 1462a 10 ἐπετιμᾶτο καὶ νῦν ἄλλοις ὡς οὐκ ἐλευθέρας γυναῖκας μιμουμένων genetiui loco poscere datiuum. sed Plato si scribit εὐθὺς γὰρ ἀντιλαβέσθαι παντὶ πρόχειρον ὡς ἀδύνατον τὰ πολλὰ ἓν εἶναι soph. 251b nemo desiderat genetiuum ἀδυνάτου, et talia saepe interpretes

uelut ad Phaedon. 109 d, Protagor. 342 c enarrare solent. exemplum quod subiicitur· οἷον ἐν τῷ Θεοδώρῳ τὸ δῶρον οὐ σημαίνει non inutiliter componetur cum eo quod in eadem re ponitur de interpr. 2. 16 a 21 ἐν τῷ Κάλλιππος τὸ ἵππος οὐδὲν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ σημαίνει. haec enim dicendi ratio nostro mori conuenientior, illa ueteribus est usitatior, qui, ut Lehrsius dicit ibi ubi hunc usum dedita opera persequitur quaest. epic. 325, 'amant ubi forma tantum uocabuli respicitur non ut nos solemus facere in uocibus citandis extra constructionem illud ponere sed cum oratione connectunt' (cf. eundem *Pindarschol.* 4). ad idem genus dicendi, cuius Hauptius in prooem. ind. Berol. 1862 [opp. 2, 202] exquisita quaedam exempla a doctis hominibus praue accepta collegit, refertur quod in nostro exemplo non τὸ δῶρος ut est in composito nomine sed τὸ δῶρον scribitur, uelut 1. 1447 b 13 συνάπτοντες τῷ μέτρῳ non τὸ ποιός sed τὸ ποιεῖν ἐλεγειοποιοὺς ὀνομάζουσιν, et apud Platonem Phaedr. 238 c ἐρρωμένως ῥωσθεῖσα νικήσασα ἀγωγὴ ἀπ' αὐτῆς τῆς ῥώμης (h. e. ab eo quod modo dixerat ἐρρωμένως ῥωσθεῖσα) ἐπωνυμίαν λαβοῦσα ἔρως ἐκλήθη.* affinia sunt talia quale οἷον ἐν τῷ βαδίζει Κλέων ὁ Κλέων h. e. uocabulum Κλέων 20. 1457 a 28, quod genus multum est in Platonis Cratylo (conf. ad 16. 1454 b 31), de quo praeter alios Schanzius admonuit in specim. crit. p. 18.

15 uerba ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων (in quibus ne quis καί abundare dicat cf. ad 15. 1454 a 33) proximis adduntur ἧς οὐδὲν μέρος σημαίνει καθ' αὑτό, quae eadem duobus uersibus interiectis de nomine dicta erant

* [cf. Sophocles Antig. 323 Φυ. ἦ δεινὸν ᾧ δοκεῖ γε καὶ ψευδῆ δοκεῖν. Κρ. κόμψευέ νυν τὴν δόξαν (h. e. τὸ δοκεῖν). Aristophanes pac. 454 ἰὴ παιὼν ἰή. Χο. ἄφελε τὸ παίειν ἀλλ' ἰὴ μόνον λέγε.]

(cf. ad 15. 1454a 25). quae uero sequuntur τὸ μὲν γὰρ ἄνθρωπος κτλ iis illa σημαντικὴ μετὰ χρόνου, id quod uerborum proprium est, explicantur. in quibus quod οὐ σημαίνει τὸ πότε scribitur, quae contraria sunt illis προσσημαίνει τὸ μὲν τὸν παρόντα χρόνον τὸ δὲ τὸν παρεληλυθότα, concedo potuisse τὸ ποτέ scribi, necessarium hoc fuisse non credo.

19 τὸ σημαῖνον recepi ex codice (uulgabatur σημαίνουσα sine τό), quod tam ad κατὰ τὸ τούτου ἢ τούτῳ (in his enim τὸ recte cum alii tum Bonitzius addi suaserant) quam ad κατὰ τὸ ἑνὶ ἢ πολλοῖς et ad κατὰ τὰ ὑποκριτικά refertur (*Beitr.* 3, 316).

22 eorum quae τὰ ὑποκριτικά appellat duo exempla οἷον κατ' ἐρώτησιν, ἐπίταξιν ponit ἀσυνδέτως, ut solet ibi ubi plura afferre potest sed subsistit in duobus. nam ἤ particulam quae uulgabatur expelli iussi *Beitr.* 1, 53 sed frustra, fouere enim pergunt particulam qui usum nesciunt. uide

οἷον ἀριθμός, μέγεθος anal. post. 1, 32. 88b 28
οἷον Σωκράτης, Κορίσκος de part. anim. 1, 4. 644a 25
οἷον ὀφθαλμός, χείρ de part. anim. 1, 1. 641a 5 sed unus codex non optimus addit ἤ
οἷον γόμφον, ἀστράγαλον de part. anim. 2, 9. 654b 21

et ita saepissime in historia animalium uelut 488a 24. 26; b 15

οἷον φιλοτιμία, φιλομάθεια eth. Nicom. 3, 13. 1117b 29
τιμή, δόξα rhet. 1, 6. 1362b 20
δύναμις τοῦ λέγειν, τοῦ πράττειν ibidem 22
τὸ ὁρᾶν, τὸ ἀκούειν φάσκοντες εἶναι λυπηρόν eth. Nicom. 7, 15. 1154b 8 ubi dubites quam recte ex uno codice καί particula recepta sit
ὅτι ἀσωτευόμενοι, κατατοκιζόμενοι γίνονται πένητες

polit. 5, 12. 1316b 15. nam ne hic quidem coniunctionem quam Lambino auctore addunt editores desiderari putarim

ἐπεὶ τὸ ἄρχειν ἥδιστον, καὶ σοφόν, δίκαιον εἶναι ἡδύ. ἀρχικὸν γὰρ τὸ φρονεῖν, ἐστὶν δὲ ἡ σοφία κτλ rhetor. 1, 11. 1371b 27. tueor enim hanc primitiuam scripturam codicis a correctore mutatam in σοφὸν δοκεῖν εἶναι.

22 illis exemplis τῶν ὑποκριτικῶν ut explicatio conueniret, suasi τὸ γὰρ ⟨ἆρ'⟩ ἐβάδισεν scribi (mus. Rhen. 19, 309) quod uerum puto. nam et necessarium fuit interrogationem hanc esse declarari nec simplicius declarari potuit quam illa addita particula, qua Aristoteles uti solet ubi exempli causa interrogationes ponit uelut

οὕτω γὰρ ῥηθέντος, ἆρά γε τὸ ζῷον . . καὶ ἆρά γε . . πρότασις γίνεται top. 1, 4. 101b 30

ἐρωτᾶται . . οἷον ἆρ' ὃ ἂν ᾖ . . soph. elench. 17. 176b 1

ἐν τῷ ἆρ' ἐπίστασαι τοῦτο soph. elench. 32. 182a 36

et ubiuis in logicis maxime libris, ubi multa erat eius rei occasio. qui uero interrogandi signo defungi maluerunt, illud non uidentur quaesiuisse, Aristotelesne omnino notam iam interrogationis usurpauerit, quam uetustam certe non fuisse constat (cf. Bekkerus sched. Hom. 1, 203).

24 οὐ γὰρ ἅπας λόγος ἐκ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων σύγκειται, οἷον ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμός scil. οὐκ ἐκ ῥήματος σύγκειται, quod facile cogitatur [cf. ad l. 1447 b 22 p. 92]. in proximis ἀλλ' ἐνδέχεται ἄνευ ῥημάτων εἶναι λόγον, etsi rectum nec alienum ab usu erat ἐνδέχεται λόγος, tamen nihil mouendum est et uanis dubitationibus* in-

* [scripserat in *stud.* 'οἷον ὁ τ. ἀ. ὁρ.] *at finis est* ἄνθρωπος ζῷον λογικὸν δίπουν, *omisso uerbo, unde si Aristoteles exemplum ad-*

dulget Spengelius, contra quem dixi *Beitr.* 3, 312. [sed nihil effeci, nam Christius transposuit sententias ad arbitrium Spengelii οὐ γὰρ ἅπας λόγος ἐκ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων σύγκειται, ἀλλ' ἐνδέχεται ἄνευ ῥημάτων εἶναι λόγον, οἷον ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμός, μέρος μέντοι ἀεί τι σημαῖνον ἕξει, οἷον κτλ. quem ordinem non nego tolerabilem esse, sed est certe deterior tradito, a quo nisi libido discedere non potuit. nam quod Spengelius (p. 47) scribit, praemisso exemplo uerba ἀλλ' ἐνδέχεται ἄνευ ῥημάτων εἶναι λόγον nimis languida esse et inutilia, non uidit illud quod apertum erat haec uerba etiam cum proximis μέρος μέντοι ἀεί τι σημαῖνον ἕξει coniungi. exemplum autem medium inter cohaerentes sententias interponitur etiam 13. 1453a 32 δευτέρα σύστασις ἡ διπλῆν τε τὴν σύστασιν ἔχουσα καθάπερ ἡ Ὀδύσσεια καὶ τελευτῶσα ἐξ ἐναντίας τοῖς βελτίοσι καὶ χείροσιν, si quidem Odysseae exemplo non prius tantum sed totum declaratur. cf. de gen. anim. 5, 1. 779b 15 ὑπολαμβάνειν τὰ μὲν γλαυκὰ πυρώδη, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησι, τὰ δὲ μέλανα πλεῖον ὕδατος ἔχειν.]

27 μέρος μέντοι ἀεί τι σημαῖνον ἕξει, οἷον ἐν τῷ βαδίζει Κλέων ὁ Κλέων: turbas haec uerba excitarunt. Cleonis enim exemplo quia λόγον ἄνευ ῥήματος declarari putarunt, obstupefacti fraudem esse librariorum clamarunt, et nonnulli confidenter ineptiunt nec sine secus iudicantium contemptu. uerum illud noluit Aristoteles nec posito

---

didit, haec postponenda sunt inter λόγον *et* μέρος.' dubitationem de ueritate exempli putaram indicari (l. c.): stuporis accusor, qui non uiderim quid uoluerit (p. 47). sed fateor ne nunc quidem mihi contigisse ut istud genus sermonis perspicerem. quae praeterea in illis uerbis lusit in *stud.*, ex eo genere sunt, quod ego non possum non alienum habere ab arte (cf. *Beitr.* l. c.).]

iam eius λόγου exemplo (οἷον ὁ τοῦ ἀνθρώπου ὁρισμός scil. λόγος ἐστὶν ἄνευ ῥήματος) eiusdem rei alterum omnino exemplum desiderabatur, sed cum in definitione esset φωνὴ συνθετὴ σημαντικὴ ἧς ἔνια μέρη καθ' αὑτὰ σημαίνει τι, primum quo firmaret illud suum ἔνια μέρη redarguit opinionem eorum qui nisi qui et ὄνομα et ῥῆμα haberet λόγον non esse arbitrarentur, deinde his μέρος μέντοι ἀεί τι σημαῖνον ἕξει repetiit illa superiora ἧς ἔνια μέρη καθ' αὑτὰ σημαίνει τι, et haec quibus continetur huius φωνῆς συνθετῆς σημαντικῆς differentia cum nomine quod et ipsum est φωνὴ συνθετὴ σημαντική sed ἧς μέρος οὐδὲν καθ' αὑτὸ σημαντικόν, haec igitur et indigebant exemplo de differentia et aptissime explicantur eo quod positum est οἷον ἐν τῷ βαδίζει Κλέων ὁ Κλέων scil. καθ' αὑτὸ σημαίνει, quod quidem in contrariam partem idem ualet quod duplicis nominis exemplum (13) οἷον ἐν τῷ Θεοδώρῳ τὸ δῶρον οὐ σημαίνει (*Beitr.* 3, 243).

21 31 ἁπλοῦν δὲ λέγω ὃ μὴ ἐκ σημαινόντων, h. e. ἐκ μὴ σημαινόντων, σύγκειται. quae collocatio et apud Aristotelem ipsum multa habet exempla, quorum nonnulla Waitzius ad categ. 4b 22 adscribit, et apud alios.

καὶ ὃ πάντες αἱροῦνται (κάλλιόν ἐστιν) τοῦ μὴ ὃ πάντες rhet. 1, 7. 1364b 37 quod Spengelium male habuit

ὅτι οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσιν Thucydides 3, 67, 1, apud quem notum est frequens esse hoc genus

τὸ ἀγνοεῖν ἑαυτὸν καὶ μὴ ἃ οἶδε δοξάζειν (h. e. ἃ μὴ οἶδε) Xenophon mem. 3, 9, 6, ubi plura affert L. Dindorfius

διὰ τὴν οὐκ ἐκ καλοῦ θέαν h. e. 'propter conspectum e loco non apto et idoneo' Plato soph. 236b, id quod Maduigius a prauis correctionibus uindicauit

adu. 1, 380 et recte acceperat iam doctissimus editor Britannicus Lewis Campbell.

[idem genus agnoscitur in his

εἰ δὲ πρότερον ἐξ ἄλλως ἐχόντων συνέστη ὁ κόσμος de coel. 1, 10. 279b 25

φαίνεται τὰ μιγνύμενα πρότερόν τε ἐκ κεχωρισμένων συνιόντα καὶ δυνάμενα χωρίζεσθαι πάλιν de gen. et corr. 1, 10. 327b 27 h. e. ἐκ πρότερον κεχωρισμένων.]

33 πλὴν οὐκ ἐν τῷ ὀνόματι σημαίνοντος καὶ ἀσήμου: uerba haec immerito uulgo desiderabantur in editionibus, recipienda esse e codice scripsi mus. Rhen. 21, 152, correcto scilicet ὀνόματος, quod librarius insequentis uocabuli formae adaequauerat, in ὀνόματι. quia enim duplex nomen dixerat esse ἐκ σημαίνοντος καὶ ἀσήμου, addit non in nomine ipso, cuius siue simplex est siue duplex nullam partem per se esse σημαντικήν supra (12) docuerat, sed extra nomen partes quae duplex nomen conficiant posse significantes esse aut non significantes.

1457 b 7 ἢ ἀπὸ τοῦ γένους ἐπὶ εἶδος: haec et similia quae insequuntur usque ad 13 possunt exemplo esse eius libertatis qua Aristoteles in compari omnino oratione modo ponit articulum modo omittit. cf. 18. 1455b 26—29.

12 ad πολύ non inepte addideris τι, quod olim Twiningus suaserat, ut ἑστάναι τι 11, ἀφελεῖν τι 16, τὸ γὰρ πᾶν πολύ τι 25. 1461a 20. tamen dubitaui recipere coniecturam cum ne πολύ quidem (h. e. *eine vielheit*) absonum uideatur. conf. metaph. 13, 1. 1088b 10.

14 ταμὼν ἀτειρέι χαλκῷ: haec uerba alibi [ann. gymn. Austr. 1873 p. 659] composui cum Empedoclis uersu quem Theo Smyrnaeus arithm. Platon. 1, 21 ed. Geld. [15, 7 Hilleri] seruauit: ἡ τῶν πολιτικῶν [Πλατωνικῶν Hillerus]

λόγων παράδοσις τὸ μὲν πρῶτον ἔχει καθαρμόν τινα, οἷον ἡ ἐν τοῖς προσήκουσι μαθήμασιν ἐκ παίδων συγγυμνασία [τὴν . . συγγυμνασίαν Hillerus]· ὁ μὲν γὰρ Ἐμπεδοκλῆς κρηνάων ἀπὸ πέντ' ἀνιμῶντά φησιν ἀτειρέι χαλκῷ δεῖν ἀποῤῥύπτεσθαι, ὁ δὲ Πλάτων ἀπὸ πέντε μαθημάτων δεῖν φησι ποιεῖσθαι τὴν κάθαρσιν κτλ. unde uersum Empedoclis sic constituerunt κρηνάων ἀπὸ πέντ' ἀνιμῶντας ἀτειρέι χαλκῷ χρὴ μὲν ἀποῤῥύπτεσθαι uel similiter, non inepte nec tamen plane certo. sed id nostram causam non attingit ita. cum enim Aristoteles ταμών dicat metaphora positum pro ἀρύσας, ἀνιμῶντα autem propriam uim hauriendi habeat, in hac similitudine uerborum in eam opinionem incidi, illum uersum ab Aristotele citari, Empedoclem autem non ἀνιμῶν sed quod uersui non difficilius accommodabitur ταμών scripsisse siue hoc mero scribendi errore in illam uocem abierit siue explicandi causa adscriptum ἀνιμῶν primitiuam uocem expulerit. Empedoclis certe exemplo iam planum est quod mihi olim (cf. *Beitr.* 3, 248 sq.) cum ceteris obscurum fuit, quo sensu illa ταμὼν ἀτειρέι χαλκῷ acceperit Aristoteles. in ταμεῖν enim eadem quae in ἀρύσαι secernendi aut separandi uis (ἀφελεῖν τι) inest, quo fit ut alterum pro altero ponere per metaphoram liceat. quodsi quid recte de Empedoclis uersu conieci, ne de alterius quidem uersus auctore dubitaueris, quoniam ita illa duo exempla copulari uidentur, ut cuius alterum sit ad eundem utrumque redeat. [coniecturae meae, qua in uerbis Empedocleis a Theone non ἀνιμῶντα sed ταμόντα scriptum fuisse eumque uersum ab Aristotele citari opinabar, aliquid praesidii accedere uidetur ex eo quod Hillerus adnotauit in codice Theonis ἀνιμῶντα sic scriptum esse ut αν et ω ex correctione orta, ι autem in raso loco exaratum sit. itaque mea sententia probata

Dielesius iudicauit Herm. 15, 173 (cf. 177), qui accuratiora etiam de codicis scriptura rettulit.]

19 καὶ ἐνίοτε προστιθέασιν ἀνθ' οὗ λέγει πρὸς ὅ ἐστι: numeri uarietatem in uerbo προστιθέασιν praecedente et insequente ἐρεῖ uel λέγει quam fuit qui tollere uellet ad 26. 1461 b 30 tueor. ceterum sententia haec est προστιθέασι τοῦτο πρὸς ὅ ἐστιν ἐκεῖνο ἀνθ' οὗ λέγει τὴν μεταφοράν, id quod exempla patefaciunt, quae hanc duplicem tantum non simplicem speciem metaphorae ἀνάλογον attinent.

22 ὃ γῆρας πρὸς βίον, καὶ ἑσπέρα πρὸς ἡμέραν: particulam καί abesse uoluit Spengelius, quem redarguent haec exempla

οἷον ὡς ἡ τοῦ α πρὸς τὴν τοῦ β, οὕτως καὶ ἡ τοῦ β πρὸς τὴν τοῦ γ eth. Nicom. 5, 6. 1131 b 1, ubi οὕτως deest in duobus codicibus

ἐν τῇ γεωμετρικῇ συμβαίνει καὶ τὸ ὅλον πρὸς τὸ ὅλον ὅπερ ἑκάτερον πρὸς ἑκάτερον ibid. 7. 1131 b 13

ἀνάλογον ἔχει καθάπερ ὕδωρ πρὸς γῆν, καὶ τὰ πλεῖον ἀεὶ ἀπέχοντα τῶν στοιχείων de coel. 2, 4. 287 b 20

ὅ τι πόλις πρὸς πόλιν ἀρετῇ καὶ εὐδαιμονίᾳ, τοῦτο καὶ ἀνὴρ πρὸς ἄνδρα Plato rep. 9, 576 c

24 ἑσπέραν βίου ἢ δυσμὰς βίου: hac metaphora, δυσμὰς βίου dico, notum est multos usos esse nec solum poetas, nihil enim poetici in uocabulo δυσμαί quod putarunt (cf. Schoemannum ad Isaeum 6, 40 p. 342). auctores plurimos interpretes ad Platonis Leg. 6, 770 a ἡμεῖς δ' ἐν δυσμαῖς τοῦ βίου adscribunt, quorum nescio quo pacto immemor fuit is qui confidenter posuit *der abend des lebens gehört zu den modernen vergleichen nicht zu den antiken.* sed quod δυσμὰς βίου primum Empedoclem scripsisse identidem ferunt, id nescio quam fidem habeat, quoniam nec alibi hoc de Empedocle quod sciam traditur, et in poetica

uulgabatur quidem adhuc ἑσπέραν βίου ἢ ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς δυσμὰς βίου, sed in codice legitur ut in textu posueram iam in proecdosi γῆρας ἡμέρας ἢ ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς. nam haec etsi inter Empedoclea non repperi quo referam, fuisse eius poetae μεταφορικωτάτου metaphoram similem illi γῆρας ἡμέρας, cuius admonere uoluerit Aristoteles, quis negauerit, ad δυσμὰς βίου autem uulgatam metaphoram adscribi auctorem certe opus non fuit.

28 ὁμοίως ἔχει τοῦτο (scil. τὸ ἀφιέναι τὴν φλόγα) πρὸς τὸν ἥλιον (i. e. τὸν ἀφιέντα τὴν φλόγα) καὶ τὸ σπείρειν πρὸς τὸν καρπόν, cuius loco, ut analogia constet, καρποσπόρον potius siue σπορέα uel ex Casteluetri coniectura (quam *Beitr.* 3, 315 laudaui) πρὸς τὸν ⟨ἀφιέντα τὸν⟩ καρπόν exspectaueris. nam quae praeterea excogitata sunt mihi absona uidentur. uersum, quo exemplo utitur, σπείρων θεοκτίσταν φλόγα, quem Euripidis esse hariolabatur Spengelius, ne tragicum quidem potius quam lyricum esse certius affirmaueris. θεόκτιστον autem formam quod reponi iussit idem, non curauit scilicet Pindari τοξοφόρον Δάλου θεοδμάτας σκοπόν olymp. 6, 59 aliaque similia Pindari aliorumque.

31 προσαγορεύσαντα τὸ ἀλλότριον (ὄνομα scilicet).

32 οἷον εἰ τὴν ἀσπίδα εἴποι φιάλην μὴ Ἄρεως ἀλλ' ἄοινον: haec postquam Victorius optime constituit, nuper exstitit qui rursus omnia perturbaret. nimirum Aristoteles dicit εἰ τὴν ἀσπίδα εἴποι φιάλην μὴ Ἄρεως (ut 22 in altero sed affini genere translationis ἐρεῖ τὴν ἀσπίδα φιάλην Ἄρεως) ἀλλὰ (ἀποφήσας scilicet τῶν οἰκείων τι) ἄοινον (φιάλην). quodque haec μὴ Ἄρεως ἀλλ' ἄοινον sic iuxta posuit post εἴποι φιάλην (licebat enim εἰ τὴν ἀσπίδα μὴ φιάλην Ἄρεως εἴποι ἀλλ' ἄοινον), eo hic quidem ipsa ratione adducebatur quam illius superioris modi metaphorae haberet, sed

solet etiam alibi eadem uti collocatione uerborum, uelut
δεῖ τὴν σύνθεσιν εἶναι τῆς καλλίστης τραγῳδίας μὴ ἁπλῆν ἀλλὰ πεπλεγμένην 13. 1452 b 31 cf. meteor. 1, 4. 341 b 7 τὴν ἀναθυμίασιν ἀναγκαῖον γίνεσθαι μὴ ἁπλῆν, ὥς τινες οἴονται, ἀλλὰ διπλῆν
τὸν χορὸν δεῖ συναγωνίζεσθαι μὴ ὥσπερ Εὐριπίδῃ ἀλλ' ὥσπερ Σοφοκλεῖ 18. 1456 a 27
ὅταν ὑπάρχῃ τό τε νῦν λεχθὲν καὶ ἄρχῃ μὴ ὁ νόμος ἀλλ' οἱ ἄρχοντες polit. 4, 5. 1292 b 6
εἴ τις τοὺς ἀθλητὰς κληροίη μὴ οἳ δύνανται ἀγωνίζεσθαι ἀλλ' οἷ ἂν λάχωσιν rhet. 2, 20. 1393 b 5
(cf. *Beitr*. 3, 315).

33 ὃ ὅλως μὴ καλούμενον ὑπὸ τινῶν h. e. non usurpatum a quoquam nomen, ut 1458 a 6 τοῦ ὀνομαζομένου. sic
οὐκ ᾔδεισθα τὸ μανθάνειν ὅτι οἱ ἄνθρωποι καλοῦσι μὲν ἐπὶ τῷ τοιῷδε Plato Euthydem. 277 e
τῶν οἰκετικῶν ὀνομάτων καλοῦμεν ἄττα που idem soph. 226 b, cf. Cratyl. 391 d et saepe
sed Theaetet. 168 c ἐκ συνηθείας ῥημάτων τε καὶ ὀνομάτων ἃ οἱ πολλοὶ ὅπῃ ἂν τύχωσιν ἕλκοντες ne cum dubitationis quidem significatione afferre debebam (*Beitr*. 3, 316). nam Hirschigii est καλοῦντες, qui ut sibi constitisse uideretur etiam 199 a ὅπῃ τις χαίρει ἕλκων τὸ ἐπίστασθαι καὶ μανθάνειν posuit καλῶν.

34 οἷον τὰ κέρατα ἐρνύγας (siue ἔρνυγας) καὶ τὸν ἱερέα ἀρητῆρα opinor καλεῖν. certe satis libere haec adnectuntur exempla, uelut 1458 a 3 οἷον τὸ πόλεως πόληος κτλ, paulo plenius a 7 οἷον τὸ δεξιτερὸν ἀντὶ τοῦ δεξιόν. conf. 22. 1458 b 33 ἃ οὐδεὶς ἂν εἴποι ἐν τῇ διαλέκτῳ τούτοις χρῶνται οἷον τὸ (non τῷ) δωμάτων ἄπο ἀλλὰ μὴ κτλ.

1458a 1 ἐπεκτεταμένον δέ ἐστιν ἢ ἀφῃρημένον τὸ μὲν ἐὰν . .

τὸ δὲ ἂν κτλ: pro disiunctiua particula ἤ maluit Spengelius* coniunctiuam καί, quo iure haec patefacient

πτῶσις δ' ἐστὶν ὀνόματος ἢ ῥήματος ἡ μὲν . . ἡ δὲ . . ἡ δέ 20. 1457 a 18

τὸ δὲ βαδίζει ἢ βεβάδικεν προσσημαίνει τὸ μὲν . . τὸ δέ 20. 1457 a 17

τὰ μὴ γενόμενα ἢ μὴ ἐσόμενα οὐχ οἷόν τε τὰ μὲν . . τὰ δέ rhet. 1, 3. 1359 a 12

τὸ μὲν ὀλίγους ἢ πολλοὺς εἶναι κυρίους συμβεβηκός ἐστιν τὸ μὲν . . τὸ δέ polit. 3, 8. 1279 b 35 cf. 3, 6. 1279 a 4 sqq.

οὐδὲ τὸ καθ' αὑτὸ ἀγαθὸν ἢ δι' αὑτὸ τὸ μὲν . . τὸ δέ de anim. 1, 3. 406 b 9.

9 τελευτᾷ εἰς τὸ ν καὶ ρ ⟨καὶ σ⟩ καὶ ὅσα ἐκ τούτου (scil. τοῦ σ) σύγκειται h. e. *die mit σ zusammengesetzt sind.* loquitur autem grammaticorum more, quem qui cognitum habet, nihil esse addendum intelliget.

12 ὥστε ἴσα συμβαίνει πλήθη (στοιχείων scilicet) εἰς ὅσα: nam non πλήθει quod adhuc uulgatur sed πλήθη est in codice, quod cur mutaretur causam nullam inueni.

22 21 ἐξαλλάττουσα τὸ ἰδιωτικόν, ut in rhet. 3, 2. 1406 a

* [qui quidem p. 39 denuo affirmauit *καί* requiri non ob eam causam quam ego nimis inepte putassem ('ἤ] *immo καί*' adnotauerat in *stud.*) sed quia in hac enumeratione qua septem genera nominum sua quodque definitione deinceps explicarentur, λέγω δὲ κύριον μὲν . . γλῶτταν δὲ . . μεταφορὰ δέ ἐστιν . . πεποιημένον δ' ἐστὶν . . ἐπεκτεταμένον δέ ἐστιν ἢ ἀφῃρημένον . . ἐξηλλαγμένον δ' ἐστὶν . . disiunctiuae particulae locus non esset. qui si quaesiuisset cur haec duo coniunctis definitionibus explicarentur et exemplum primum quod posueram ex poetica petitum attendisset, haud difficulter intelligere poterat ἤ consulto positum et esse scriptoris mori consentaneum: sed nimis saepe in externis haerere, raro in scriptoris consilia inquirere solebat.]

15 ἐξαλλάττει γὰρ τὸ εἰωθὸς καὶ ξενικὴν ποιεῖ τὴν λέξιν. Hermannus quidem ne 'res definienda iam definitionem contineret' ἐξαλλάττουσα τοῦ ἰδιωτικοῦ proposuit sed cum recte dicatur ἐξαλλάττει τὸ ἰδιωτικὸν ἡ τοῖς ξενικοῖς κεχρημένη, ne illud quidem parum aptum esse putauerim (*Beitr*. 3, 317).

24 ἄν τις ἅπαντα τοιαῦτα (h. e. ξενικά, siue per species μεταφορικά, γλωσσηματικά) ποιήσῃ, ἢ αἴνιγμα ἔσται ἢ βαρβαρισμός: quibus statim subiicitur explicatio per partes ἂν μὲν οὖν ἐκ μεταφορῶν (scil. ποιήσῃ), αἴνιγμα, ἐὰν δὲ κτλ. quae a superioribus seiungi non debebant grauiore interpunctione. nam οὖν particulam, etsi hic abesse poterat sine detrimento, tamen etiam intra unius enuntiati fines distributioni inseruire multis exemplis constat, uelut ut pauca afferam

πάντες οἱ τόποι πίπτουσιν εἰς τὴν τοῦ ἐλέγχου ἄγνοιαν, οἱ μὲν οὖν παρὰ τὴν λέξιν, ὅτι . . οἱ δ' ἄλλοι παρά soph. elench. 6. 169a 18

ἐν Αἰγύπτῳ τε γὰρ ἔχει τὸν τρόπον τοῦτον ἔτι καὶ νῦν τά τε περὶ τὴν Κρήτην, τὰ μὲν οὖν περὶ Αἴγυπτον Σεσώστριος οὕτω νομοθετήσαντος, Μίνω δὲ τὰ περὶ Κρήτην polit. 7, 10. 1329b 2

ἡμεῖς οὔπω ὑγιῶς ἔχομεν ἀλλ' ἀνδριστέον καὶ προθυμητέον ὑγιῶς ἔχειν, σοὶ μὲν οὖν καὶ τοῦ ἔπειτα βίου ἕνεκα, ἐμοὶ δέ Plato Phaedon. 90e, nam ibi praue οὖν inducitur a Stallbaumio.

idemque genus agnoscitur in talibus

ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις ἤδη πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκείας, γενομένη μὲν οὖν τοῦ ζῆν ἕνεκεν, οὖσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν polit. 1, 2. 1252b 27

ἔστιν δὲ πρᾶξαι μὲν ἀγνοοῦντας δὲ πρᾶξαι τὸ δεινόν,

εἶθ' ὕστερον ἀναγνωρίσαι τὴν φιλίαν, ὥσπερ ὁ Σοφοκλέους Οἰδίπους, τοῦτο μὲν οὖν ἔξω τοῦ δράματος, ἐν δ' αὐτῇ poet. 14. 1453 b 29. cf. meteor. 1, 13. 350 b 2. polit. 5, 12. 1316 a 9

τὴν δὲ σοφίαν τοῖς ἀκριβεστάτοις τὰς τέχνας ἀποδίδομεν, οἷον Φειδίαν λιθουργὸν σοφόν (καλοῦμεν), ἐνταῦθα μὲν οὖν οὐθὲν ἄλλο σημαίνοντες τὴν σοφίαν . . εἶναι δέ κτλ eth. Nicom. 6, 7. 1141 a 9

(γίνεται) αὐτόματα τὰ μὲν ἐκ τῆς δρόσου, κατὰ φύσιν μὲν οὖν ἐν τῷ ἔαρι, πολλάκις δὲ καὶ τοῦ χειμῶνος hist. anim. 5, 19. 551 a 1. sic enim rectius scribi quam μὲν ἐν τῷ putaui codicum uestigiis indicari. cf. ibid. 553 b 24

(νεμεσητὸν) τὸν ἥττω τῷ κρείττονι ἀμφισβητεῖν, μάλιστα μὲν οὖν τοὺς ἐν τῷ αὐτῷ . . εἰ δὲ μή rhet. 2, 9. 1387 a 32

ὅλως μὲν οὖν αἰσχρολογίαν ἐκ τῆς πόλεως δεῖ τὸν νομοθέτην ἐξορίζειν (ἐκ τοῦ γὰρ εὐχερῶς λέγειν ὁτιοῦν τῶν αἰσχρῶν γίνεται καὶ τὸ ποιεῖν σύνεγγυς) μάλιστα μὲν οὖν ἐκ τῶν νέων ὅπως μήτε λέγωσι μήτε ἀκούωσι μηδὲν τοιοῦτον, ἐὰν δέ τις polit. 7, 17. 1336 b 4

καὶ ἐβούλετο φθάσαι μάλιστα μὲν οὖν τὴν Ἀμφίπολιν, εἰ δὲ μὴ τὴν Ἠιόνα προκαταλαβών Thucydides 4, 104, 5

αὐτοὶ δόντες ὁμήρους καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι φοβουμένους τὸν ἐπιόντα στρατόν, πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμήρους αὐτοῖς Μυονέας, ἔπειτα idem 3, 101, 2

διδάσκειν δεῖ ὅτι οὐ δεινά ἐστι, μάλιστα μὲν οὖν ἵππῳ εὐκαρδίῳ, εἰ δὲ μή Xenophon de re equestri 6, 14, ubi plura affert L. Dindorfius

τελευτήσαντος ἐκείνου, τοῦτο μὲν οὖν φύσει χαλεπὸς ὤν,

τοῦτο δὲ φίλῳ πονηρῷ χρώμενος ἐγεγόνει τύραννος Plutarchus de mul. uirt. 25. 260e
μᾶλλον ὑφείμην ἂν τοῦ Σαράπιδος Αἰγυπτίοις ἢ τοῦ Ὀσίριδος, ἐκεῖνο μὲν οὖν ξενικόν, τοῦτο δὲ ἑλληνικὸν ἡγούμενος idem de Is. et Os. 61. 376a, ubi editores aut inducunt οὖν aut grauius ante ἐκεῖνο interpungunt, praue utrumque.

commune est his exemplis omnibus quod οὖν particula non initio enuntiati posita est sed in una eademque comprehensione distributionem signat. quo magis Hermanni error manifestus est, qui Euripidis Cyclop. 27 ποίμνας Κύκλωπος ἀνοσίου ποιμαίνομεν. παῖδες μὲν οὖν μοι κλιτύων ἐν ἐσχάτοις νέμουσι μῆλα, ἐγὼ δέ . . μένων τέταγμαι quia 'cum quid uniuerse designatum deinde per partes expliceter, μέν, non μὲν οὖν, iusta particula sit', Scaligeri coniecturam παῖδες μὲν οὕμοὶ commendat. addito enim suo partibus uerbo nulla difficultas est. ambiguum utri illorum generi attribuas hoc de rhet. 1, 5. 1361b 7 exemplum κάλλος ἕτερον καθ' ἑκάστην ἡλικίαν ἐστίν· νέου μὲν οὖν κάλλος τὸ . . ἀκμάζοντος δὲ κτλ. neque inutiliter denique conferetur Andocides 3, 37 et 38.

27 κατὰ μὲν οὖν τὴν τῶν ὀνομάτων σύνθεσιν οὐχ οἷόν τε τοῦτο ποιῆσαι, κατὰ δὲ τὴν μεταφορὰν ἐνδέχεται h. e. iunctura uerborum non potest fieri sed potest translatione.

30 ἐκ τῶν γλωττῶν (scil. ἐάν τις ἅπαντα ποιήσῃ, quod sponte intelligitur) βαρβαρισμός: teneo enim haec uerba ut olim (cf. *Beitr.* 3, 319) ab iisque seiungo illa καὶ τὰ τοιαῦτα quae exemplo allato adhaerent, more eo quem attigi ad 4. 1448b 30, et ne apte quidem cum proximis conciliari possunt. sed cum praepositis ἂν ἐκ μεταφορῶν, αἴνιγμα (ἔσται), ἐὰν δὲ ἐκ γλωττῶν, βαρβαρισμός deinde explicare singula scriptor ita pergat αἰνίγματός

τε γὰρ ἰδέα αὕτη, consentaneum est certe ad alteram quoque partem orationem reuerti. uerum reuertitur ita non ut explanata aenigmatis natura iam barbarismi uim declaret sed ut eandem quam supra sententiam ponat, ex glossis, scilicet frequentius usurpatis, oriri barbarismum. et hoc quidem nemini offensioni erit qui contulerit aut de anim. 1, 5. 410 b 16, de quo loco disputaui in annal. gymn. Austriac. a. 1868 p. 19 sq. aut meteorol. 1, 11. 347 b 16 χιὼν γὰρ καὶ πάχνη ταὐτόν, καὶ ὑετὸς καὶ δρόσος, ἀλλὰ τὸ μὲν πολὺ τὸ δ' ὀλίγον. ὁ μὲν γὰρ ὑετὸς ἐκ πολλῆς ἀτμίδος γίγνεται ψυχομένης· τούτου δ' αἴτιον ὅ τε τόπος πολὺς καὶ ὁ χρόνος ὤν, ἐν ᾧ συλλέγεται καὶ ἐξ οὗ. τὸ δ' ὀλίγον ἡ δρόσος. ἐφήμερος γὰρ ἡ σύστασις καὶ ὁ τόπος μικρός. sed in illis tamen exemplis repetitae sententiae subiicitur ratio, et hoc est illud quod in nostro recte requiras. poteratque cum γλῶττα ante (21. 1457 b 4) definita esset ὄνομα ᾧ ἕτεροι χρῶνται aptissime si quid uideo explicatio barbarismi, ut exemplo utar, hoc modo perfici: ἐκ τῶν γλωττῶν βαρβαρισμός· ᾗ γὰρ ἕτεροι χρῶνται διαλέκτῳ βαρβαρισμός. nam ne particula quidem desideratur quae illis αἰνίγματός τε γάρ respondeat; uide ad 25. 1461 b 14.*

31 δεῖ ἄρα κεκρᾶσθαί πως τούτοις h. e. δεῖ μὴ ἅπαντα ποιῆσαι τοιαῦτα (ξενικά) 24. τούτοις enim nunc dicit τοῖς ξενικοῖς rationemque addit: τὸ μὲν γὰρ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει (ταῦτα scil., τὰ ξενικά), οἷον ἡ γλῶττα καὶ ἡ μεταφορὰ

---

* [Spengelius p. 16 meis rationibus parum perspectis conuiciatur et instat particulam esse addendam. qua adiecta in summa re nihil proficitur. nam per sententiam haec quidem αἰνίγματός τε γὰρ ἰδέα et ἔκ τε τῶν (siue καὶ ἐκ τῶν) γλωττῶν βαρβαρισμός apte inter se conciliari nequeunt.]

καὶ ὁ κόσμος καὶ τἆλλα τὰ εἰρημένα εἴδη. in quibus post οἷον uidebatur unum et alterum eorum generum exempli causa uoluisse afferre deinde additis uerbis καὶ τἆλλα complexus una omnia; similiter Plato in Cratylo 411 a ταῦτα τὰ καλὰ ὀνόματα, τὰ περὶ τὴν ἀρετήν, οἷον φρόνησίς τε καὶ σύνεσις καὶ δικαιοσύνη καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα πάντα. cf. supra 20. 1457 a 7.

1458b 1 οὐκ ἐλάχιστον δὲ μέρος συμβάλλεται εἰς τὸ σαφὲς αἱ ἐπεκτάσεις: uulgabatur συμβάλλονται, sed ego putaui seruari posse quod est in codice συμβάλλεται, quod firmare studui exemplis (*Beitr.* 3, 320) non omnibus illis quidem pari ui ualentibus. nam

ἔστι γὰρ ὥσπερ δῆμος ἤδη οἱ ὅμοιοι polit. 5, 8. 1308 a 16

ἔστι δ' ὥσπερ χυμὸς ὁ μὲν γλυκὺς ὁ δὲ πικρὸς οὕτω καὶ ὀσμαί de anim. 2, 9. 421 a 26

haec et similia, frequens est enim hoc genus maxime apud Platonem, causam non congruentis numeri manifestam habent; et

ὦπται γὰρ ἱκανῶς ἤδη ἀνόχευτοι νεοττίδες ἀλεκτορίδων καὶ χηνῶν τίκτουσαι ὑπηνέμια hist. anim. 6, 2. 559 b 22

καὶ προσξυνεβάλετο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες ἐς Ἰωνίαν ἐκείνοις βοηθοὶ τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι Thucydid. 3, 36, 2

in his uis participii id ualet ut quae a uerbis ὦπται, προσξυνεβάλετο pendent totius enuntiati uicem gerere uideantur; sed

δοκεῖ δὲ διαλαμπουσῶν τῶν σιαγόνων ἐκ τῆς ἐπιτάσεως ὥσπερ λύχνοι φαίνεσθαι οἱ ὀφθαλμοί hist. anim. 4, 9. 536 a 17

qui δοκοῦσι scribunt uidentur temere mouere quod explicare nesciunt; dissimilia sunt

ἀφ' ὧν ἐμοὶ ξενίαι καὶ φιλότητες πρὸς πολλοὺς . . γεγένηται Andocid. 1, 145

ubi edunt nunc quidem γεγένηνται, sed illud olim uindicauerat Sauppius his usus exemplis

γούνατά τε κνῆμαί τε πόδες θ' ὑπένερθεν ἑκάστου χεῖρές τ' ὀφθαλμοί τε παλάσσετο μαρναμένοιιν Il. 17, 386 sq.

καὶ γὰρ πάχναι καὶ χάλαζαι καὶ ἐρυσῖβαι ἐκ πλεονεξίας καὶ ἀκοσμίας περὶ ἄλληλα τῶν τοιούτων γίγνεται ἐρωτικῶν Platon. symp. 188b

sed idem nunc credendus est ab ea sententia recessisse, quoniam in Iahnii editione symposii dicitur γίγνεται deleri uoluisse. [cui tamen neque Vsenerus in repetito Iahnii exemplari neque si recte intelligo Schanzius obtemperarunt, Stobaeus autem γίγνεται et legit neque respuit.] porro

ἔστι γὰρ ἔμοιγε καὶ βωμοὶ καὶ ἱερὰ οἰκεῖα καὶ πατρῷα καὶ τὰ ἄλλα Platon. Euthydem. 302c

cui exemplo plura adscripserat Heindorfius, iam cum uerba καὶ βωμοί a codicibus Bodleiano Vaticanoque absint, satis certum non est. [ut persuadendi uim habeat. nam cum Schanzii beneficio constet uerba καὶ βωμοὶ quae absunt ab Oxoniensi libro exstare in Veneto (T) quem is principem esse secundae codicum classis euicit, in hac discrepantia testium ego et hoc loco et similibus multis saepe uereri soleo ne Oxoniensi plus fidei quam par sit habeatur.] sed

ἵνα δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι γίγνηται ἀπὸ τῆς δόξης ἀρχαί τε καὶ γάμοι καὶ ὅσαπερ Γλαύκων διῆλθεν Platon. rep. 2, 363a

et certum uidetur et nostro loco satis simile est.* ut ego

* [Spengelius haec obiter inspexit qui putaret (p. 12) me hoc uno Platonis exemplo aliquid efficere uoluisse. quod is futilibus

συμβάλλεται illud intactum relinquam, cum praesertim quae nunc singillatim recensentur αἱ ἐπεκτάσεις καὶ ἀποκοπαὶ καὶ ἐξαλλαγαί in proxima sententia διὰ μὲν γὰρ τὸ ἄλλως ἔχειν ἢ ὡς τὸ κύριον παρὰ τὸ εἰωθὸς γιγνόμενον τὸ μὴ ἰδιωτικὸν ποιήσει quasi genus unum cogitari uideantur. certe qui τὸ παρὰ τὸ εἰωθὸς γιγνόμενον scripserunt, hoc ut subiecti loco esset, explicatiuam uim participii non recte ceperunt.* [ex Aristotele adiicere licet

αἱ μὲν οὖν διαφοραὶ τοῦ τιμιώτερον εἶναι τὸ γένος καὶ ἀτιμότερον τὸ συνιστάμενον ἐν τῇ περιλήψει τῆς ἀρχῆς τῆς ψυχικῆς ἐστιν. τούτου δὲ καὶ οἱ τόποι αἴτιοι καὶ τὸ σῶμα τὸ περιλαμβανόμενον de gen. anim. 3, 11. 762a 24

αὗται μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ἔχουσι τὸ ἡδὺ καὶ λυπηρόν . . αἱ δὲ καθ' αὑτὰς ἡδεῖαι τῶν ὀσμῶν εἰσιν, οἷον αἱ τῶν ἀνθῶν· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον οὐδ' ἧττον πρὸς τὴν τροφὴν παρακαλοῦσιν οὐδὲ συμβάλλεται πρὸς ἐπιθυμίαν οὐδὲν ἀλλὰ τοὐναντίον μᾶλλον de sens. 5. 443b 25 (Sophonias paraphr. de an. 91, 16 ed. Berol. παρακαλεῖ)

ἔστι δ' ὥσπερ χυμὸς ὁ μὲν γλυκὺς ὁ δὲ πικρός, οὕτω καὶ ὀσμαί (uid. supra p. 230). ἀλλὰ τὰ μὲν ἔχουσι τὴν ἀνάλογον ὀσμὴν καὶ χυμόν, λέγω δὲ οἷον γλυκεῖαν ὀσμὴν καὶ γλυκὺν χυμόν, τὰ δὲ τοὐναντίον·

---

interpretandi artificiis eleuare studuit. ego uero nihil attuli nisi quod ad rem pertinere credidi, si quis intelligat quid sit δι' ἐπαγωγῆς comprobare aliquid in sermone.] * [cf. de sublimit. p. 16, 8 Iahn. ὅθεν ἐπίφορον εἰς συνταγμάτων κατόρθωσιν τά τε κάλλη τῆς ἑρμηνείας καὶ τὰ ὕψη καὶ πρὸς τούτοις αἱ ἡδοναί, καὶ αὐτὰ ταῦτα καθάπερ τῆς ἐπιτυχίας οὕτως ἀρχαὶ καὶ ὑποθέσεις καὶ τῶν ἐναντίων καθίστανται. τοιοῦτόν πως καὶ αἱ μεταβολαὶ καὶ ὑπερβολαὶ καὶ τὰ πληθυντικά.]

ὁμοίως δὲ καὶ δριμεῖα καὶ αὐστηρὰ καὶ ὀξεῖα καὶ λιπαρά ἐστιν ὀσμή. ἀλλ' ὥσπερ εἴπομεν, διὰ τὸ μὴ σφόδρα διαδήλους εἶναι τὰς ὀσμὰς ὥσπερ τοὺς χυμούς, ἀπὸ τούτων εἴληφε τὰ ὀνόματα καθ' ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων· ἡ μὲν γὰρ γλυκεῖα ἀπὸ τοῦ κρόκου καὶ μέλιτος de an. 2, 9. 421 a 26 quibuscum in summa re conspirat altera recensio p. 109, 21 Biehlii: ἔστι δ' ὥσπερ χυμὸς ὁ μὲν γλυκὺς ὁ δὲ πικρός, καὶ ὀσμαὶ τὸν αὐτὸν ἔχουσαι τρόπον· ἀλλὰ τὰ μὲν ἔχει τὴν ἀνάλογον ὀσμὴν καὶ χυμόν, [λέγω δὲ οἷον γλυκεῖαν ὀσμὴν καὶ γλυκὺν χυμόν,] τὰ δὲ τοὐναντίον· ὁμοίως .. ὀσμή. ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται διὰ τὸ μὴ σφόδρα .. πραγμάτων· ἡ μὲν γλυκεῖα κρόκου καὶ μέλιτος. nam quae uncis inclusa addidi non possunt nisi casu omissa esse. haec coniuncta cum exemplis ante allatis Aristotelis aut Platonis fortasse tuebuntur uerbum συμβάλλεται ad nomina αἱ ἐπεκτάσεις et reliqua relatum, quod quamuis facili opera mutari in συμβάλλονται potuerit, tamen etiam atque etiam ego mihi persuadeo temere mutari. qua in re non negligendum est, quod ad 16. 1454 b 30 tetigi, nomina, quae utrumque numerum recipiebant, uelut ὀσμή, χυμός, γλῶττα, μεταφορά, miris modis uariare solere numeros non solum eadem disputatione sed iisdem sententiis eademque oratione, cuius rei exempla plura et insignia habent illa de an. et de sens. capita et hoc ipsum poeticae caput. inde enim causa male congruentis orationis facile cognoscitur.]

9 ἰαμβοποιήσας ἐν αὐτῇ τῇ λέξει h. e. iambum siue carmen probrosum et cauillatorium faciens mero sermone pedestri (*in purer prosa*). ex quo carmine duo ponuntur exempla, quibus consilium idem fere proditur cum nostratis poetae uersu notissimo *in jena und weimar macht man hexameter wie den da.* sed uersus ipsi, quibus Aristoteles utitur,

nimis illi sunt abrupti quam ut satis certo explicentur aut emendentur: nisi quod nomen Ἐπιχάρην Tyrwhittum puto recte e codicis uestigiis esse assecutum. prosodia autem, quam numeri requirunt, non scriptura opinor exprimenda fuit sed recitationi relinquenda.

11 τὸ μὲν οὖν φαίνεσθαί πως χρώμενον τούτῳ τῷ τρόπῳ γελοῖον h. e. quasi conspicuum esse hunc in modum utentem, scil. ἐπεκτάσει, de qua nunc cum maxime agitur. sic enim si φαίνεσθαι uerbum accipitur, cui contrarium est λανθάνειν ποιοῦντας siue κλέπτειν, non esse uidetur quod aut hoc aut πως mutetur, sed τούτῳ τῷ τρόπῳ credendum est non esse datiuum a uerbo χρώμενον pendentem sed idem ualere quod τοῦτον τὸν τρόπον, quemadmodum rhet. 3, 1. 1404 a 28 ἑτέρα λόγου καὶ ποιήσεως λέξις ἐστίν. δηλοῖ δὲ τὸ συμβαῖνον· οὐδὲ γὰρ οἱ τὰς τραγῳδίας ποιοῦντες ἔτι χρῶνται (scil. τῇ λέξει) τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ .. τῶν ὀνομάτων ἀφείκασιν ὅσα παρὰ τὴν διάλεκτόν ἐστιν .. διὸ γελοῖον μιμεῖσθαι τούτους οἳ αὐτοὶ οὐκέτι χρῶνται (τῇ λέξει siue τοῖς ὀνόμασιν) ἐκείνῳ τῷ τρόπῳ.

12 τὸ δὲ μέτρον κοινὸν ἁπάντων ἐστὶ τῶν μερῶν: sententiam quam non recte intellexit Spengelius explicare plenius studui alibi [*Beitr.* 3, 322]. ἐπεκτάσει, inquit, qui ultra modum utitur, ut Euclides ille irridendi causa, facit sane ridiculum, modum uero seruari oportet non in hac sola sed in generibus omnibus, quandoquidem etiam metaphora, glossa, ceteris qui siue impudenter siue consilio ad cauillandum utitur, idem potest efficere quod ille ἐπεκτάσει cum risu usus: apparet igitur ex horum generum omnium abusu siue cogitato siue incogitato non recte iudicium fieri de usu. ceterum quod de his generibus nunc ἁπάντων τῶν μερῶν dicit, paulo post 13 de iisdem τοῖς ἄλλοις εἴδεσιν, rursus paucis interiectis 18 ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν, insig-

niore exemplo apparet quod multis cognoscitur μέρη, εἴδη, ἰδέας sine discrimine uocari. cf. ad 20. 1456b 25.

15 τὸ δὲ ἁρμόττον (ἐπεκτάσεων nimirum de quibus nunc ipsum dicit similiumque generum ἀποκοπῶν ἐξαλλαγῶν 1458b 2, quae ab altero genere γλωττῶν μεταφορῶν secernuntur aperte) ὅσον διαφέρει (h. e. quantum praestet, conf. 26. 1462b 12. polit. 2, 5. 1263a 24) ἐπὶ τῶν ἐπῶν θεωρείσθω i. e. in epicis carminibus, in quibus ἐπεκτάσεων similiumque quae dixi plurimus usus. nam Tyrwhitto ἐπὶ τῶν ἐπεκτάσεων scribenti non putaui assentiendum esse (*Beitr.* 3, 323). neque enim hoc opus erat adiici in ea cohaerentia sententiae quam significo, et ἐπὶ τῶν ἐπῶν aptissime dicitur et ea de causa quam dixi et propter uerba εἰς τὸ μέτρον. denique ἐντιθεμένων τῶν ὀνομάτων εἰς τὸ μέτρον h. e. ἀντὶ τῶν ἐπεκτάσεων (ἀποκοπῶν ἐξαλλαγῶν) τῶν ὀνομάτων ἐντιθεμένων (scil. τῶν ὀνομάτων quorum illa πάθη sunt) εἰς τὸ μέτρον (conf. 21. 1458a 6). ut aptum quidem fuerit sed fortasse non necessarium quod olim (in mus. Rhen. 19, 309) collatis proximis 18 conieci τῶν ⟨κυρίων⟩ ὀνομάτων siue quod idem est τῶν εἰωθότων ὀνομάτων. sed hoc utut est, de sententia dubitatio esse nulla potest.

26 εἴ τις λέγοι τὰ κύρια μετατιθείς scil. κατίδοι ὅτι ἀληθῆ λέγομεν (19), quod utrumque in proximis duobus exemplis cogitatur, in quibus iuxta ponuntur simpliciter uerba poetae et Aristotelis exempla.

29 τ' αἰκέλιον cur scripserim ex adnotatione critica testimoniisque patefiet. item cur καὶ ἀειδής 25 tenuerim. sed de forma αἰκέλιος ne quis dubitet adeat Hermannum ad Aeschyli Prometheum 473. [cf. Roemerus rel. acad. Monac. 1884 p. 282.]

32 ἃ οὐδεὶς ἂν εἴποι ἐν τῇ διαλέκτῳ: confer ἀφείκασιν

(οἱ τὰς τραγῳδίας ποιοῦντες) ὅσα παρὰ τὴν διάλεκτόν ἐστιν rhet. 3, 1. 1404 a 33. nam paulum diuersa sunt ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους 4. 1449 a 26 et ἐπιτιμῶντες τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τῆς διαλέκτου 22. 1458 b 6.

1459 a 8 τὸ τὸ ὅμοιον θεωρεῖν: notum est Aristotelem easdem articuli formas se excipientes non euitasse, uelut τὸ τὸ τέλος εἶναι polit. 5, 10. 1311 a 10. διὰ τὸ τὸ περιέχον πῦρ διαῤῥαίνεσθαι meteor. 1, 3. 341 a 30. διὰ μὲν γὰρ τὸ τὸ μέγεθος εἶναι phys. ausc. 4, 12. 220 b 27. hist. anim. 3, 11. 517 b 33, contra Platonem ne geminatione aures offenderet maluisse nonnumquam uno defungi articulo ubi grammatica duo requireret. quem morem Platonis Bekkerus attigit sched. Homer. 1, 315.

16 περὶ δὲ τῆς διηγηματικῆς καὶ ἐν μέτρῳ μιμητικῆς h. e. 23
'quod attinet ad', cuius usus noti ponam unum satis memorabile exemplum περὶ μὲν τῶν νόμων οὕτως διωρίσθω, περὶ δὲ μαρτύρων, μάρτυρές εἰσιν διττοί rhet. 1, 15. 1375 b 26. [non recte nuper temptatum a Roemero, mus. Rhen. 39, 502, qui si hanc totam orationem cum nostra tota conferre uoluerit, intelliget περὶ δὲ μαρτύρων immerito deleri. ceterum cf. phys. ausc. 7, 4. 249 a 29 περὶ δὲ δὴ ἀλλοιώσεως, πῶς ἔσται ἰσοταχὴς ἑτέρᾳ ἑτέρα;] significatur autem poesis epica duabus illis differentiis quibus eam a tragoedia distare scripsit 5. 1449 b 11 τῷ δὲ τὸ μέτρον ἁπλοῦν ἔχειν καὶ ἀπαγγελίαν εἶναι, ταύτῃ διαφέρουσιν.

19 ἀρχὴν καὶ μέσα καὶ τέλος: supra 7. 1450 b 26 ἀρχὴν καὶ μέσον καὶ τελευτήν (cf. de coel. 1, 1. 268 a 12), unde in hunc quoque locum temere illatum est μέσον. sed Plato quoque Phileb. 31 a μήτε ἀρχὴν μήτε μέσα μήτε τέλος. [Spengelii mirum iudicium (p. 17 sq.) ne quem in errorem rapiat, sunt sane apud Aristotelem, in physicis maxime libris, ubi μέσα in simili formula locum habere

non potuit; haec tamen sententia, qua ἐποποιίας πρᾶξιν (h. e. μῦθον) ὥσπερ ζῷον iubet ὅλην καὶ τελείαν εἶναι, ἔχουσαν ἀρχὴν καὶ μέσα καὶ τέλος, non minus ferebat μέσα plurali numero quam illa apud Platonem in Phaedro 264 c δεῖν πάντα λόγον ὥσπερ ζῷον συνεστάναι . . μέσα τε ἔχειν καὶ ἄκρα.]

21 καὶ μὴ ὁμοίας ἱστορίας τὰς συνήθεις εἶναι, ἐν αἷς κτλ: haec ita interpretanda censui ὅτι δεῖ τοὺς μύθους συνιστάναι δραματικοὺς δῆλον καὶ (ὅτι δεῖ) μὴ ὁμοίας (αὐτοῖς) ἱστορίας τὰς συνήθεις εἶναι. nam poterat quidem concinnius oratio sic continuari καὶ μὴ (δεῖ) ὁμοίους (τοὺς μύθους) ἱστορίαις εἶναι uel ex olim proposita coniectura et multis probata καὶ μὴ ὁμοίας ἱστορίαις τὰς συνθέσεις εἶναι, sed ubi duo componuntur, uariant interdum ueteres ita ut ex nostro more dicendi contrarium potius exspectaueris, uelut rhet. 3, 14. 1414 b 19 τὸ μὲν οὖν προοίμιόν ἐστιν ἀρχὴ λόγου, ὅπερ ἐν ποιήσει πρόλογος καὶ ἐν αὐλήσει προαύλιον . . τὸ μὲν οὖν προαύλιον ὅμοιον τῷ τῶν ἐπιδεικτικῶν προοιμίῳ· καὶ γὰρ οἱ αὐληταὶ . . συνῆψαν τῷ ἐνδοσίμῳ, καὶ ἐν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς λόγοις δεῖ οὕτω γράφειν malis τὸ μὲν οὖν τῶν ἐπιδεικτικῶν προοίμιον ὅμοιον τῷ προαυλίῳ, ut in proximis scribitur 1415 a 8 τὰ τοῦ δικανικοῦ προοίμια ταὐτὸ δύναται ὅπερ τῶν δραμάτων οἱ πρόλογοι, nec tamen quidquam mutare licebit, et possum alia afferre aliorum sed nihil opus. [talia dicebam, ut hoc Spengelii causa addam haec cauillantis p. 25, quale hoc est Herodoti 3, 105 αὐτίκα οἱ μύρμηκες ὀδμῇ μαθόντες διώκουσι· εἶναι δὲ ταχυτῆτα οὐδενὶ ἑτέρῳ ὁμοῖον, aut Platonis rep. 2, 375 d ἴδοι ἄν τις καὶ ἐν ἄλλοις ζῴοις, οὐ μέντ' ἂν ἥκιστα ἐν ᾧ ἡμεῖς παρεβάλλομεν τῷ φύλακι, exspectes enim τὸν φύλακα quem tota ista oratione canis imagine et exemplo declarat. similiter Sophocles in Antig.

392 ἀλλ' ἡ γὰρ ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ ἔοικεν ἄλλῃ μῆκος οὐδὲν ἡδονῇ, quae uerba Nauckium etiam ob inuersam istam comparationis formam male habuerunt. Theocritus 5, 48 καὶ ἁ σκιὰ οὐδὲν ὁμοία τᾷ παρὰ τίν (cf. 8, 88—91). ceterum confer *Beitr.* 3, 326 sq.]

24 ὧν ἕκαστον ὡς ἔτυχεν ἔχει πρὸς ἄλληλα: maluit Hermannus ἕκαστα propter ἄλληλα, sed singularem tuebuntur quae *Arist. aufs.* 2, 29 composita sunt

ἀκολουθεῖν φήσομεν τὴν διάθεσιν τὴν ἀρίστην ἑκάστου πράγματος πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν ὑπεροχήν polit. 7, 1. 1323 b 13, in quibus item offenderunt docti

τοῖς τετράποσι καὶ ζῳοτόκοις οὐ πόρρω τρόπον τινὰ διέστηκεν ἀλλήλων τὸ τῆς ὀσφρήσεως αἰσθητήριον de part. anim. 2, 16. 658 b 27

πόσας ἔχουσι διαφορὰς ἢ πρὸς ἄλληλα τῶν τοιούτων γενῶν ἕκαστον ἢ πρός de gen. anim. 3, 10. 761 a 9

ὅσον ἑκάτερον τούτων ἀπ' ἀλλήλων διέστηκε Aeschines 1, 137

ὅτε μὲν ἑκάτερον αὐτῶν χωρὶς ἀλλήλων ἦν, ἓν ἄρα ἑκάτερον ἦν, ἐπεὶ δ' ἐπλησίασαν ἀλλήλοις Plato Phaedon. 97 a, quamquam idem uulgari etiam modo scribit τί διαφέρουσιν ἕκαστ' ἀλλήλων soph. 263 d, χωρὶς ἕκαστα ἀπ' ἀλλήλων polit. 269 b, γένεσιν εἶναι ἐξ ἑκατέρων [immo ἐξ ἑκατέρου quod potiores libri habent, quod cur deleatur cum Schanzio causam non intelligo] εἰς ἄλληλα Phaedon. 71 b

ὥστε τῶν νῦν μηδένα ἀνδρῶν ἐπ' ἀλλήλοισιν αἴρεσθαι δόρυ Aristophanes Lysistr. 49, ubi simili errore Meinekius uindic. Aristoph. p. 117 μηδένας desiderabat.

28 ἐξ ὧν ἓν οὐδὲν γίνεται τέλος: similiter supra ἐξ ὧν ἐνίων οὐδέν ἐστιν ἕν, ἐξ ὧν μία οὐδεμία γίνεται πρᾶξις 8.

1451a 17, 19. quae sic interpretor 'ex quibus finis nullus oritur qui unus sit, actio nulla quae una sit siue unitatem habeat.' ut in haec quidem exempla non uideatur cadere quod Sauppius de Antiph. soph. p. 10 ceteroquin recte scribit 'ἓν οὐδὲν constanti usu in unum coniuncta "nihil quidquam" significare.'

33 λίαν γὰρ ἂν μέγας καὶ οὐκ εὐσύνοπτος ἔμελλεν ἔσεσθαι, ἢ τῷ μεγέθει μετριάζοντα καταπεπλεγμένον τῇ ποικιλίᾳ: speciosa est Bursiani coniectura qua haec ad concinnitatem reuocari uoluit λίαν γὰρ ἂν μέγα καὶ οὐκ εὐσύνοπτον ἔμελλεν ἔσεσθαι ἢ τῷ μεγέθει μετριάζον καταπεπλεγμένον. tamen nescio an ita explicare liceat ut ad alteram enuntiati partem ex illis uerbis ἔμελλεν ἔσεσθαι simile audiatur ἔδει, ἀναγκαῖον ἦν εἶναι. quod genus explicandi adhibent talibus

τοῦτο οὔτ' ἀπόλλυσθαι οὔτε γίγνεσθαι δυνατόν, ἢ πάντα τε οὐρανὸν πᾶσάν τε γένεσιν συμπεσοῦσαν στῆναι (scil. non δυνατόν sed ἀναγκαῖον) Plato Phaedr. 245 d

ἀλήθεια ἦν διώκειν αὐτὸν πάντως ἔδει, ἢ ἀλαζόνι ὄντι μηδαμῇ μετεῖναι φιλοσοφίας ἀληθινῆς, ubi ἔδει in altera parte certe non cogitatur, rep. 6, 490a

ἡμᾶς ἔλαθεν ὅτι οὐ μόνον ἐπιστήμης ἡγουμένης ὀρθῶς τε καὶ εὖ τοῖς ἀνθρώποις πράττεται τὰ πράγματα, ἢ ἴσως καὶ διαφεύγειν ἡμᾶς τὸ γνῶναι τίνα ποτὲ τρόπον γίνονται οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες Menon. 96e

ᾤμην τοῖς δημηγόροις οὐκ ἐγχωρεῖν μέμφεσθαι τούτῳ τῷ πράγματι, ἢ τῷ αὐτῷ λόγῳ τούτῳ ἅμα καὶ ἑαυτῶν κατηγορεῖν Gorg. 520b

et Platonis plura ad haec loca et ad alia afferunt interpretes [uelut ad Protag. 323a Sauppius]

ἔστ' ἐν ἡμῖν τῆς πόλεως τὰ πράγματα, ἢ μηκέτ' εἶναι

μήτε Πελοποννησίους Βοιωτίους τε πάντας ἐξολωλέναι Aristophanes Lysistr. 32.

nisi quod ellipsis ratio, uaria praesertim, quam fere sequuntur interpretes, ad nostrum magis sensum dicendique usum accommodata uidetur, quam quod ita uis natiua infinitiui post ἤ illati declaretur, quam credibile est unam fuisse et communem. ut ne a nostro quidem exemplo aliena esse putanda sit. [nisi me sensus fallit, per ἤ particulam et infinitiuo affertur fere quod consectarium fieri dicatur, si alterum quod ponitur non sit: id quod et in hunc locum cadit et in haec uerba Aristotelis

τοῖς δὲ σκορπίοις πεζοῖς οὖσι καὶ κέντρον ἔχουσιν ἀναγκαῖον ἐπὶ ταῦτ' ἔχειν τὸ κέντρον, ἢ μηθὲν χρήσιμον εἶναι πρὸς τὴν ἀλκήν de part. anim. 4, 6. 683a 11. neque enim ἀναγκαῖον illud pariter utrique parti sententiae accommodatur.

sunt alia non eiusdem generis sed quibus tamen pars altera sententiae non eodem cum prima uerbo sed simili regatur, uelut

οὐ γὰρ ῥᾴδιον τὴν ἁρμόττουσαν πᾶσιν ἀποδιδόναι θερμασίαν, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐλλείπειν τοῖς δὲ πλεονάζειν καὶ ἀναθολοῦν οἷον σήπουσαν de gen. anim. 3, 2. 753a 28

τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ μείζονος ὠθούμενον οὐχ οἷόν τε κυμαίνειν ἀλλὰ συμπιέζεσθαι μᾶλλον καὶ συγχωρεῖν ἕτερον ἑτέρῳ de coel. 2, 14. 297a 10

δύο δ' ὄντων (οὐσῶν) οὐχ οἷόν τε τρία εἶναι ἀλλὰ τέσσαρα, ὥσπερ φαίνεται de gen. et corr. 2, 5. 332b 2

scilicet utroque loco ex οἷόν τε in altera parte cogitatur ἀναγκαῖον, id quod in simili oratione adiectum est de

coel. 3, 1. 299 a 17 πολλά ἐστιν ἃ τοῖς ἀδιαιρέτοις οὐχ οἷόν τε ὑπάρχειν, τοῖς δὲ φυσικοῖς ἀναγκαῖον. quamobrem non probabo eos qui Bursiani coniectura recepta aequabilitatem orationis scriptori quam toties spreuit reddendam esse censent.]

35 νῦν δ' ἓν μέρος ἀπολαβὼν ἐπεισοδίοις κέχρηται αὐτῶν πολλοῖς: uerbum ἀπολαβών (de quo cf. ad 6. 1449 b 22) in his similiter ponitur

ἡ μαθηματικὴ ἀπολαβοῦσα περί τι μέρος τῆς οἰκείας ὕλης ποιεῖται τὴν θεωρίαν metaph. 10, 4. 1061 b 21 (cf. Bonitzii adn.)

ὥσπερ οἱ ἀδύνατοι λέγειν οὐ κατὰ ὅλον ἀλλ' ἀπολαβὼν μέρος τι πειράσομαί σοι ἐν τούτῳ δηλῶσαι ὃ βούλομαι Plato rep. 3, 392 e

τὴν εὐδαίμονα πλάττομεν οὐκ ἀπολαβόντες ὀλίγους ἐν αὐτῇ τοιούτους τινὰς τιθέντες ἀλλ' ὅλην ibidem 4, 420 c

περὶ ὅτου βούλει τοῦ σώματος ἀπολαβὼν σκόπει Gorg. 495 e

τούτῳ ἀπολαβόντες χρήσασθε Thucyd. 6, 87, 3.

αὐτῶν nisi ad ἓν μέρος referri non potest neque tam numerus quam casus ab ἐπεισοδίοις uocabulo suspensus offensioni est. quod aliquando conieci ἐπεισοδίοις κέχρηται αὔξων πολλοῖς, quamquam et de sententia comparari possit 24. 1459 b 27 πολλὰ μέρη, ὑφ' ὧν αὔξεται ὁ τοῦ ποιήματος ὄγκος (cf. 17. 1455 b 16) et de orationis forma ἕκαστος τῶν δημαγωγῶν προήγαγεν αὔξων εἰς τὴν νῦν δημοκρατίαν polit. 2, 12. 1274 a 10, satis certum non esse uideo. quae uero sequuntur καὶ ἄλλοις ἐπεισοδίοις οἷς διαλαμβάνει τὴν ποίησιν eorum cum *Beitr.* 3, 328 sq. duas scripserim explicationes, nunc malo διαλαμβάνειν de uariando et distinguendo intelligere, conf. 24. 1459 b 30.

1459b 1 ὁ τὰ Κύπρια ποιήσας καὶ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα: non sine causa ne unus utriusque poematis scriptor esse uideretur articulum ὁ ante τὴν omissum desiderarunt. quem tamen quominus adiiciamus nescio an talibus prohibeamur quale hoc est εἴ τις καὶ συνάγοι τοὺς τόπους εἰς ἕν, ὥστε ἅπτεσθαι τὴν Μεγαρέων πόλιν καὶ Κορινθίων τοῖς τείχεσιν, ὅμως οὐ μία πόλις polit. 3, 9. 1280b 13 ubi addito articulo καὶ τὴν Κορινθίων adiuuari perspicuitas poterat. [nec dissimile de coel. 1, 2. 316a 10 ἴδοι ἄν τις καὶ ἐκ τούτων ὅσον διαφέρουσιν οἱ φυσικῶς καὶ λογικῶς σκοποῦντες, h. e. καὶ οἱ λογ.] atque id genus late patet, cuius ad hoc Platonis exemplum σεμνότερόν τι τὸν διὰ στρατηγικῆς ἢ φθειριστικῆς δηλοῦντα soph. 227b Heindorfius plura adscripsit. [quare uel apud Herodotum 2, 58 ἡ μαντηΐη ἥ τε ἐν Θήβῃσι τῇσι Αἰγυπτίῃσι καὶ ἐν Δωδώνῃ παραπλήσιαι ἀλλήλῃσι τυγχάνουσιν ἐοῦσαι, quamquam scribi debuit quod Steinius edidit καὶ ἡ ἐν Δ., ab addendo articulo abstineri malim.]

4 ἐκ δὲ Κυπρίων πολλαὶ καὶ τῆς μικρᾶς Ἰλιάδος πλέον ὀκτώ: rursus praepositio requiritur bis posita, non inepte rem respicienti et usum uulgarem, sed tamen in hac quoque causa cautiores fortasse reddent talia σωμάτων τὸ μῆκος δύναται εἰς εὐθύτητα ἐκ περιφερείας καὶ εὐθύτητος εἰς περιφέρειαν μεταβάλλειν meteor. 4, 9. 385b 30, ubi ἐξ addere facile fuit sed omittit codex optimus, aut τὸ γὰρ ἀναχθὲν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ὕδωρ πάλιν ὑόμενον ἀθροισθὲν ὑπὸ γῆν ῥεῖν οἷον ἐκ κοιλίας μεγάλης ἢ πάντας (ποταμούς) ἐκ μιᾶς ἢ ἄλλον ἄλλης ibid. 1, 13. 349b 3. nam quod ante μιᾶς quoque praepositio omittitur in libris nonnullis, non optimo, correctioni deberi puto. [quibus addo οἱ μὲν γὰρ ἐκ τῶν εἰδῶν τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ ποιοῦσιν, οἷον ἐκ μακροῦ μὲν καὶ βραχέος τὰ μήκη,

πλατέος δὲ καὶ στενοῦ τὰ ἐπίπεδα, ἐκ βαθέος δὲ καὶ ταπεινοῦ τοὺς ὄγκους metaph. 12, 9. 1085a 9.]

24 7 τὰ εἴδη ταὐτὰ δεῖ ἔχειν τὴν ἐποποιίαν τῇ τραγῳδίᾳ, ἢ γὰρ ἁπλῆν ἢ πεπλεγμένην ἢ ἠθικὴν ἢ παθητικήν: additur uulgo δεῖ εἶναι, quae quam recte requirerentur addubitaram (*Z. krit. Ar. schr.* 25), necessario adiicienda esse confidenter posuit Spengelius,* contra dixi (*Beitr.* 3, 330), sed frustra ut uidetur. pergunt enim addere, quae potuisse addi nulla controuersia est. sed primum δεῖ cur repetatur causa nulla est (conf. ad 15. 1454b 10 et rhet. 3, 14. 1414b 24 καὶ ἐν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς λόγοις δεῖ οὕτω γράφειν· ὅ τι γὰρ ἂν βούληται εὐθὺ εἰπόντα ἐνδοῦναι καὶ συνάψαι) et ne εἶναι quidem in hac maxime enuntiatorum cohaerentia (cf. ad 3. 1448a 31) cum fide addi iusserit qui, ut ἐστίν, εἰσίν saepe uel cum duritia quadam quae nobis uidetur omittitur, uelut

τό τε γὰρ μιαρὸν ἔχει καὶ οὐ τραγικόν (scil. ἐστι) 14. 1453b 38

περὶ τούτων αὐτῶν εἰπεῖν διὰ τί τὸ μὲν κοῦφον τὸ δ' ἔχει βάρος de coel. 4, 2. 309b 22

τῶν ζῴων τὰ μὲν ἔχει πόδας, τὰ δ' ἄποδα hist. anim. 1, 5. 489b 19

καὶ τούτων τὰ μὲν διάλεκτον ἔχει, τὰ δὲ ἀγράμματα hist. anim. 1, 1. 488a 32

quibus geminum hoc Platonis

αἱ μὲν συλλαβαὶ λόγον ἔχουσι, τὰ δὲ στοιχεῖα ἄλογα Theaetet. 203a

---

* [cui ne his quidem quidquam probasse uisus sum (p. 25): qui quidem nec meam ratiocinandi uiam perspexit nec quae attuli exempla examinauit omnia, in paucis uero praue interpretando effecit ne εἶναι desideraretur (p. 17).]

περὶ αὐτοῦ λέγειν ἢ ἐπίφθονον ἢ μακρολογίαν ἔχει rhet. 3, 17. 1418b 24

τοὺς τοιούτους οἳ μήτε εὐδοκιμοῦσιν μήτε φαῦλοι rhet. 3, 14. 1414b 37

ὅσοι μήτε πλούσιοι μήτε ἀξίωμα ἔχουσιν ἀρετῆς μηδέν polit. 3, 11. 1281b 24

καὶ γὰρ δίκαιοι καὶ σωφρονικοὶ καὶ ἀνδρεῖοι καὶ τἆλλα ἔχομεν εὐθὺς ἐκ γενετῆς eth. Nicom. 6, 13. 1144b 5,

sic εἶναι quoque infinitiuum considerauerit non raro uel ibi desiderari ubi uix uideatur abesse posse

τοῦ δὲ γλαυκότερα καὶ μὴ χρόαν ἄλλην ἴσχειν αἴτιον ὅτι de gen. anim. 5, 1. 779b 10

ὑπολαμβάνειν τὰ μὲν γλαυκὰ πυρώδη, τὰ δὲ μέλανα πλεῖον ὕδατος ἔχειν ἢ πυρός ibidem b 15*

Σοφοκλῆς ἔφη αὐτὸς μὲν οἵους δεῖ [sc. εἶναι] ποιεῖν, Εὐριπίδην δὲ οἷοι εἰσίν 25. 1460b 33

ταύτας δεῖ τὰς οὐσίας εἶναι ἄνευ ὕλης· ἀϊδίους γὰρ δεῖ, εἴ πέρ γε καὶ ἄλλο τι ἀΐδιον metaph. 11, 6. 1071b 21

---

* [ex his locis et superioribus plerisque intelligitur quam facile ab adiectiuis ad ἔχειν cum nomine uel in uicem oratio transeat aut utrumque coniungatur. in quo genere quid peripateticis probatum fuerit Theophrastus documento sit qui talia scribit hist. plant. 3, 7, 5 οἱ δὲ ἐκ τῆς Ἴδης βαθυρριζότερον ἐλάτην δρυὸς ἀλλ' ἐλάττους ἔχειν καὶ εὐθυρριζοτέραν εἶναι· βαθυρριζότατον δὲ καὶ τὴν κοκκυμηλέαν καὶ τὴν ἡρακλεωτικήν, τὰς δὲ ῥίζας λεπτὰς καὶ ἰσχυρὰς τὴν ἡρακλεωτικήν, τὴν δὲ κοκκυμηλέαν πολύρριζον, ἄμφω δ' ἐμβιῶναι δεῖν· δυσώλεθρον δὲ τὴν κοκκυμηλέαν· ἐπιπολῆς δὲ σφένδαμνον καὶ ὀλίγας, τὴν δὲ μελίαν πλείους καὶ εἶναι πυκνόρριζον κτλ. quid ergo miramur Aristotelem cum posset τὰ εἴδη ταὐτὰ ἔχει ἡ ἐποποιία, ἢ γὰρ ἁπλῆ, uel τὰ εἴδη ταὐτὰ δεῖ εἶναι τῆς ἐποποιίας, ἢ γὰρ ἁπλῆ, maluisse scribere τὰ εἴδη ταὐτὰ δεῖ ἔχειν τὴν ἐποποιίαν τῇ τραγῳδίᾳ, ἢ γὰρ ἁπλῆν ἢ πεπλεγμένην?]

συμβήσεται ἢ βάρος ἄπειρον ἢ κουφότητα εἶναι ἄπειρον. ἀλλὰ μὴν οὐδ' οἷόν τε τὸ κύκλῳ σῶμα φερόμενον ἄπειρον **de coel. 1, 7. 274b 25**

τὸ προσδιαιρεῖσθαι τὴν λέξιν ὅτι ἡδεῖαν δεῖ καὶ μεγαλοπρεπῆ περίεργον· τί γὰρ μᾶλλον ἢ σώφρονα καὶ ἐλευθέριον. τὸ δὲ ἡδεῖαν εἶναι ποιήσει δῆλον ὅτι τὰ εἰρημένα . . . . καὶ τὸ ἡδεῖαν τὰ εἰρημένα ποιήσει ἂν εὖ μιχθῇ **rhet. 3, 12. 1414a 19, in quibus non semel desideraueris** εἶναι

ἓν μὲν δὴ τὸ προαίρεσιν δηλοῦν, ποιὸν δὲ τὸ ἦθος τῷ ποιὰν ταύτην **rhet. 3, 16. 1417a 17, cf. metaph. 4, 13. 1020a 31** τῷ ποσὸν εἶναι ἐκεῖνο καὶ ἡ κίνησις ποσή, ὁ δὲ χρόνος τῷ ταύτην

εἰ ἔστιν ἑτέρα φύσις καὶ οὐσία χωριστὴ καὶ ἀκίνητος, ἑτέραν ἀνάγκη καὶ τὴν ἐπιστήμην αὐτῆς εἶναι καὶ προτέραν τῆς φυσικῆς καὶ καθόλου· τῷ προτέραν **metaph. 10, 7. 1064b 11, cf. 5, 1. 1026a 30** αὕτη προτέρα καὶ φιλοσοφία πρώτη καὶ καθόλου οὕτως ὅτι πρώτη

παραπλησίως τὰ περὶ τῆς χώρας ἔχει. περὶ μὲν γὰρ τοῦ ποίαν τινά, δῆλον ὅτι **polit. 7, 5. 1326b 26**

εἶναι γὰρ τὴν μὲν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴν ὀλιγαρχικόν, τὸ δὲ τὰς ἀρχὰς αἱρετάς, ἀριστοκρατικόν **polit. 2, 12. 1273b 41 et talia saepius in libris politicis**

δεῖ γὰρ αὐτὸν μὲν ἔχειν ἰσχύν, εἶναι δὲ τοσαύτην τὴν ἰσχὺν ὥστε ἑκάστου μὲν καὶ ἑνὸς κρείττω, τοῦ δὲ πλήθους ἥττω **polit. 3, 15. 1286b 35.**

quam ob rem intacta reliqui poet. 15. 1454a 34 ζητεῖν ἢ τὸ ἀναγκαῖον ἢ τὸ εἰκός, ὥστε τὸν τοιοῦτον τὰ τοιαῦτα λέγειν ἢ πράττειν ἢ ἀναγκαῖον ἢ εἰκός (**scil.** εἶναι), **et 25. 1461b 8** δι' ἁμάρτημα τὸ πρόβλημα εἰκός ἐστιν **rectius**

fortasse εἶναι audietur quam aut addatur aut alia explicatio quaeratur

οὐ τῷ εἰδέναι μόνον φρόνιμος ἀλλὰ καὶ τῷ πρακτικός eth. Nicom. 7, 11. 1452a 8

μία μὲν οὖν ἡ ἀνώμαλος (κίνησις) τῷ συνεχής phys. ausc. 5, 4. 229a 1

χείρων καὶ ἡ ἀμυγδαλῆ καὶ τῷ χυλῷ καὶ τῷ σκληρὰ ἐκ μαλακῆς Theophrastus hist. plant. 2, 2, 5

quibus nescio an satis firmentur haec de Platonis Philebo 58b οὐ τοῦτο ἐζήτουν, τίς τέχνη ἢ τίς ἐπιστήμη πασῶν διαφέρει τῷ μεγίστη καὶ ἀρίστη καὶ πλεῖστα ὠφελοῦσα ἡμᾶς (scil. εἶναι) in quibus artificiosa excogitantur ab interpretibus, et Platonis plura afferri possunt, uelut Theaetet. 179e ὅσοι προσποιοῦνται ἔμπειροι, ubi dubites quam necessario addant sine teste εἶναι.

10 καὶ τὰ μέρη ἔξω μελοποιίας καὶ ὄψεως ταὐτά. καὶ γὰρ περιπετειῶν δεῖ καὶ ἀναγνωρίσεων καὶ παθημάτων. ἔτι τὰς διανοίας καὶ τὴν λέξιν ἔχειν καλῶς: conieceram aliquando post ταὐτά intercidisse uerba καὶ τὰ τοῦ μύθου μέρη ταὐτά, quibus commodius paulo proxima καὶ γὰρ περιπετειῶν adhaererent, sed ut intelligi illa uidentur, ita addi fortasse necessarium non fuit. postquam enim scriptor easdem praeter duas esse epicae cum tragica poesi partes dixit, earum partium quoniam una rursus tripertita est, plenam esse eam congruentiam partium approbans addit καὶ γὰρ περιπετειῶν δεῖ κτλ, quae sunt scilicet, in quae pars illa una rursus tribuitur. quod uero τῶν ἠθῶν mentionem desiderantes aut καὶ ἠθῶν post παθημάτων aut τὰ ἤθη καὶ ante τὰς διανοίας adiici uoluerunt, mihi et olim uanum uisum est (*Z. krit. Ar. schr.* 25 sqq. *Beitr.* 3, 286. 331 sqq.) neque nunc aliter sentio. nam nec illis addi quartum potest, cum eadem tria μέρη

τοῦ μύθου, non plura, enumerentur supra 11. 1452b 9 sq., nec his tertium, quoniam infra (16) ubi de Homero iudicatur rursus haec duo tantum seorsum a reliquis in compari enuntiato ponuntur: quae quidem congruentia in utramque partem tam plana est ac plena uix ut uideatur negligi potuisse. accedit quod memorandi τὰ ἤθη ut in hac disputatione locus non est ita ne necessitas quidem ulla aut utilitas fuit. nam bipertita oratione τὰ εἴδη inquit ταὐτὰ δεῖ ἔχειν τὴν ἐποποιίαν τῇ τραγῳδίᾳ et ἔτι τὰς διανοίας καὶ τὴν λέξιν ἔχειν καλῶς, eademque rursus sententia duplex, ipsa forma cum illis conspirans, infra redit in iudicio de Homero, ut in his duobus appareat uim disputationis inesse nec plura requiri. sed εἴδη cum memorauerit similitudinis causa in transcursu adiicit μέρη, καὶ τὰ μέρη ταὐτά (h. e. *wie auch die theile dieselben*), id quod iam 5. 1449b 16 posuerat, nec enumerat nunc μέρη, quod inutile fuit, illud addit, ut de congruentia partium plene constet, ne τοῦ μύθου quidem descriptionem, quam ante fecerat, a poesi epica esse alienam. haec igitur quae sunt de partibus nec per orationem continuari poterant illis ἔτι τὰς διανοίας καὶ τὴν λέξιν ἔχειν καλῶς et alienum erat a consilio scriptoris singillatim nunc partes recensere. quae si ita sunt, ut mihi quidem planissime uidentur, apparet corrumpere, non corrigere scriptorem qui ἤθη obtrudant inuito.

16 πρὸς γὰρ τούτοις λέξει καὶ διανοίᾳ πάντα ὑπερβέβληκεν: uulgabatur πρὸς δέ et aut hoc aut τε aptissimum est, sed in codice scribitur πρὸς γάρ. unde quod nonnulla ante omissa esse collegit Spengelius, mihi non persuasit. desiderari enim nihil supra (ad 10) ostendi, nec quidquid omissum esse statuitur exputari sententiae conformatio potest cui particula causalis conueniat. tamen tenui γάρ

nec destituo. sic enim uideo Platonem scribere rep. 1, 343 d δίκαιος ἀνὴρ ἀδίκου πανταχοῦ ἔλαττον ἔχει. πρῶτον μὲν ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους ξυμβολαίοις . . ἔπειτα ἐν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν, ὅταν τέ τινες εἰσφοραὶ ὦσιν . . ὅταν τε λήψεις . . καὶ γὰρ ὅταν ἀρχήν τινα ἄρχῃ ἑκάτερος κτλ. tertium membrum duobus illis per γάρ particulam subnectitur, eo modo quo notum est saepe in utraque lingua per causalem particulam adiici, quod ita euidens esse significatur, ut uix uideatur afferendum fuisse. ex quo genere sunt quae in ann. gymn. Austriac. a. 1872 p. 500 tetigi, quibus similia plura addi possunt. sed uide etiam ad 24. 1459 b 36. denique πάντα e codice recepi, uulgabatur enim πάντας. neutrum illud nemo nescit qua ui ponatur in similibus sententiis, uelut πάντα γὰρ (ἡ τοῦ πείθειν τέχνη) ὑφ' αὑτῇ δοῦλα δι' ἑκόντων ἀλλ' οὐ διὰ βίας ποιοῖτο Plat. Phileb. 58 b, et Sauppius explicuit ad Demosth. Philipp. 1, 8.

21 τὸ πλῆθος τραγῳδιῶν τῶν εἰς μίαν ἀκρόασιν τιθεμένων: non erat quod ante τραγῳδιῶν adderetur articulus. nam et in nominibus hic positus articuli probus est, uelut in poetica ipsa ἱστορίας τὰς συνήθεις 23. 1459 a 21. παραλογισμοῦ τοῦ θατέρου 16. 1455 a 13. uerum erat etiam ὄνομα κείμενον τὸ ἀνάλογον 21. 1457 b 25 quod uulgabatur, sed τῶν ἀνάλογον quod est in codice non minus aptum. confer praeterea c. 12, et 16. 1455 a. 1 et in aliis libris ἐκ ζῴων τῶν συγγενῶν hist. anim. 5, 19. 550 b 30. πρὸ συνδέσμου τοῦ ἀναγκαίου rhet. 3, 5. 1407 a 25. ὁ μέγιστος ἀνὴρ γυναικὸς τῆς μεγίστης μείζων, καὶ ἀνὴρ ὁ μέγιστος τῆς μεγίστης γυναικὸς μείζων memorabili uarietate rhet. 1, 7. 1363 b 23. 25. πρὸς πόνους τοὺς πολεμικούς, πρὸς πόνους τοὺς ἀναγκαίους rhet. 1, 5. 1361 b 11. 13. περὶ πολιτείας τῆς ἀρίστης polit. 2, 8. 1267 b 29. διαθέσεως τῆς ἀρίστης de coel. 2, 1. 284 a 18. ἀρχὰς τὰς

κυρίους polit. 6, 8. 1323a 7. δι' αὔξησιν τὴν παρὰ τὸ ἀνάλογον polit. 5, 2. 1302b 3. 33. πράξεων τῶν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς polit. 5, 10. 1310b 11. τάξις ἡ περὶ τὰς ἀρχάς polit. 4, 1. 1289a 16. διὰ πολλὴν ὑπεροχὴν τὴν τοῦ βασιλεύοντος polit. 4, 2. 1289b 1. ἄνευ πίστεως τῆς πρὸς ἀλλήλους Xenoph. Hier. 4, 1. ἀρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν Thucydid. 3, 82, 8. κατὰ φθόνον τὸν ἑαυτῶν Platon. Gorg. 457d. γραφὰς τὰς ἐξ ἀνθρώπων Lys. 13, 73, ubi lapsum esse puto qui transponi iussit τὰς ἐξ ἀνθρώπων γραφάς. et in participiis νόμος ὁ γεγραμμένος rhet. 1, 15. 1375b 4. βουλεύεσθαι περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τῶν εἰρημένων εἰς εὐδαιμονίαν rhet. 1, 9. 1366b 21. περὶ αἰτίας τῆς κινούσης de gen. anim. 1, 1. 715a 13. καὶ παῖδας τοὺς μήπω ἐγγεγραμμένους καὶ τοὺς γέροντας τοὺς ἀφειμένους polit. 3, 1. 1275a 13. ἐν πολλαῖς ὀλιγαρχίαις οὐκ ἔξεστι χρηματίζεσθαι ἀλλὰ νόμοι εἰσὶν οἱ κωλύοντες polit. 5, 12. 1316b 3. δέονται οἱ νόμοι νόμου τοῦ διορθώσοντος rhet. 2, 23. 1400a 10. ἕτερον δ' εἶναι νόμον φήσουσιν ἐναντίον τούτῳ τὸν δεδωκότα ἐξουσίαν Aeschin. 3, 36, quem articulum a nouissimo editore praue deleri supra ad 20. 1457a 4 adnotaui.

22 ἔχει πολύ τι ἡ ἐποποιία ἴδιον: conf. rhet. 3, 12. 1413b 31 ἔτι ἔχει ἴδιόν τι τὰ ἀσύνδετα. de conformatione sententiae dixi ad 10. 1452a 16.

28 τοῦτ' ἔχει τὸ ἀγαθόν, ut ἑκάτερον ἔχει ἀγαθὸν τὸ εἶδος τῆς ῥητορείας rhet. 1, 2. 1356b 18. ἔχουσιν ἀγαθὸν τοῦτο, ὅτι rhet. 2, 20. 1394a 2. ἕξει τὸ ἐξ ἀμφοτέρων ἀγαθόν polit. 2, 5. 1263a 24.

29 εἰς μεγαλοπρέπειαν καὶ (εἰς) τὸ μεταβάλλειν τὸν ἀκούοντα h. e. uariis motibus ac sensibus afficere auditorem (cf. *Beitr.* 3, 289. 336). nam ut dicitur μεταβάλλομεν τὴν ψυχὴν ἀκροώμενοι τοιούτων polit. 8, 5. 1340a

22, quod non distat ab eo quod ibidem a 40 scribitur ὥστε ἀκούοντας ἄλλως διατίθεσθαι καὶ μὴ τὸν αὐτὸν ἔχειν τρόπον, ita, cum in alio genere tam recte dicatur μετέβαλεν ἡ ὀλιγαρχία quam ὁ δῆμος μετέβαλε τὴν πολιτείαν polit. 5, 6. 1305 b 12 et 21, dubitandum non uidetur quin μεταβάλλειν τὸν ἀκούοντα ea ui accipiendum sit quam significo quamque Bonitzium quoque statuere uideo in indice, et licet Platonem conferre rep. 3, 413 d νέους εἰς δείματα κομιστέον καὶ εἰς ἡδονὰς αὖ μεταβλητέον.

30 ἀνομοίοις ἐπεισοδίοις h. e. uariis episodiis siue uarietate episodiorum, cuius contrarium statim insequitur (31) τὸ γὰρ ὅμοιον (h. e. *das einerlei*) ταχὺ πληροῦν ἐκπίπτειν ποιεῖ τὰς τραγῳδίας, ut rhet. 1, 11. 1371 a 26 τὸ γὰρ αὐτὸ ἀεὶ ὑπερβολὴν ποιεῖ τῆς καθεστώσης ἕξεως. ὅθεν εἴρηται μεταβολὴ πάντων γλυκύ scribitur eodemque sensu Cicero de inu. 1, 41, 76 *uariare* inquit *orationem magno opere oportebit, nam omnibus in rebus similitudo est satietatis mater.* sed ἀνόμοια ἐπεισόδια si sunt quod nemo dubitat uaria episodia, cur Platonis symp. 188 b οἱ λοιμοὶ φιλοῦσι γίγνεσθαι ἐκ τῶν τοιούτων καὶ ἄλλ' ἀνόμοια πολλὰ νοσήματα mutemus potius quam in hanc simplicissimam sententiam '*viele andere manichfaltige krankheiten*' accipiamus. conf. hist. anim. 4, 1. 523 b 12 ὃ πολλὰ καὶ ἀνόμοια περιείληφε εἴδη.

36 περιττὴ γὰρ καὶ ἡ διηγηματικὴ μίμησις τῶν ἄλλων: genetiuus pendet a nomine περιττή quod uim comparatiuam habet, ut in Electra Sophoclis 155 πρὸς ὅ τι σὺ τῶν ἔνδον εἶ περισσά,* ubi simile exemplum desiderabat Hauptius [ind. lect. 1865 opp. 2, 290]. in eandem noti-

* [similiter Antiphon tetral. 2, 4, 6 οὐδὲν περισσὸν τούτων ἁμαρτών. Xenophon cyrop. 8, 2, 22 ἐπειδὰν κτήσωμαι ἃ ἂν ἴδω περιττὰ ὄντα τῶν ἐμοὶ ἀρκούντων, al.]

onem alibi Aristoteles περιττῶς πρὸς τοὺς ἄλλους polit. 2, 11. 1272b 25. sed quod aliquando haesi in καί particula et in opinionem incidi scribendum esse καὶ σεμνοτέρα, conueniebat hoc quidem sensui, ut apparet ex rhet. 3, 3. 1406b 3 αἱ γλῶτται (χρησιμώταται) τοῖς ἐποποιοῖς. σεμνὸν γὰρ καὶ αὔθαδες (cf. *Beitr.* 3, 291), tamen inutilis est coniectura et καί particula optime locum tueri uidebitur recte cohaerentiam accipienti. hoc enim dicit 'non recipit διηγηματικὴ μίμησις aliud metrum quam heroicum: nam heroicum est metrum grauissimum ac ponderosum maxime, eximia autem etiam narratiua imitatio prae ceteris.' hinc igitur colligitur ob similem naturam metri et poematis heroum recte huic poematum generi accreuisse. nec uero γάρ particula (περιττὴ γάρ) quemquam offendet, cuius loco etsi poterat in progredienti argumentatione δέ poni, tamen huic explicatiuo enuntiato non minus conueniebat altera illa particula.

3 τῷ ἡρῴῳ: maluerunt ἡρωικῷ, quia bis in hoc ipso 1460a capite (1459b 32. 34) μέτρον ἡρωικόν appellatur, nam quae praeterea Spengelius adscribit diuersa sunt quoniam ἡρωικά carmina dicuntur, sed recte idem rhet. 3, 8. 1408b 32 τῶν ῥυθμῶν ὁ μὲν ἡρῷος attulit, et sic Plato plane ut in rhetorica componit ῥυθμῶν ἡρῷον ἴαμβον τροχαῖον rep. 3, 400b, et Cicero quoque de legibus 2, 27, 68 *herois uersibus*, etsi unde haec ducta sunt Plato ἡρωικῶν στίχων. sed uariat in similibus formis Aristoteles saepius, ξένα et ξενικά, σημαίνοντα et σημαντικά, al., ut mihi ne illud quidem Spengelius recte suadere uideatur ut 6. 1450b 17 ψυχαγωγόν potius quam ψυχαγωγικόν scribatur (cf. *Beitr.* 3, 337).

6 οὐκ ἀγνοεῖ ὃ δεῖ ποιεῖν αὐτόν. αὐτὸν γὰρ δεῖ τὸν ποιητήν: priore pronomine deleto Spengelius sententiam pla-

nissimam corrupit. nam ut res ipsa et proxima docent hoc agitur quas poeta partes ipse in carmine suo suscipiat. [haec Spengelius quidem probauit (p. 38). sed id non prohibuit quominus eadem denuo coniectura proponeretur. ut paene credas homines doctos in eo maxime offendisse quod in confinio duarum sententiarum bis idem positum esset uocabulum. quod si est, hic quoque admirari licet, quam ab exigua sermonis Aristotelici scientia critici ad hunc scriptorem emendandum se dare instituant.]

10 ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἢ ἄλλο τι ἦθος h. e. ἢ παῖδα ἢ γέροντα ἢ θεὸν ἢ ἄνθρωπον sim. haec enim sunt ἤθη quae uocantur. additur καὶ οὐδέν' ἀήθη ἀλλ' ἔχοντα ἤθη eo dicendi genere quo Plato scribit καὶ οὐχὶ ἄκαρποι ἀλλ' ἔχοντες σπέρμα Phaedr. 277 a. nimirum possunt ἤθη esse etiam ἀήθη sed talia non inducit Homerus sed ἔχοντα ἤθη.

11 δεῖ μὲν οὖν: non colligit ex superioribus sed pergit disputando eique rei h. l. inseruit οὖν particula (*Beitr.* 3, 338).

18 πάντες γὰρ προστιθέντες ἀπαγγέλλουσιν ὡς χαριζόμενοι: plana est sententia quae tamen praue accipi potuit. *fit plerumque,* ait Cicero Phil. 1, 3, 8, *ut ii qui boni quid uolunt afferre affingant aliquid, quo faciant id quod nuntiant laetius.* de uerbo προστιθέναι conf. ad 26. 1461 b 30.

22 διὸ δή, ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἄλλο δ' ὃ τούτου ὄντος ἀνάγκη εἶναι ἢ γενέσθαι ᾖ, προσθεῖναι: sententiam primus perspexit Bonitzius, qui ita scribendum coniecerat διὸ δεῖ (δὴ codex) ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἄλλο (ἄλλου codex) δὲ τούτου ὄντος ἀνάγκη εἶναι ἢ γενέσθαι [ᾖ] προσθεῖναι, in summa rei uerissime, nisi quod illud ἄλλο δὲ τούτου ὄντος ἀνάγκη εἶναι non plene sufficere sententiae putaui. neque enim hoc satis est ad efficiendum illum paralogismum, alterum, prius si est, necessario consequi,

sed hoc requiri uidetur, prius falsum esse, alterum autem quod, illud si est, necessarium sit consequi, reuera esse. hoc enim quia et est et esse sciunt (εἰ τὸ ὕστερον ἔστιν), colligunt etiam prius esse uerum. et hoc sensisse scriptorem indicant opinor etiam uerba proxima διὰ γὰρ τὸ τοῦτο εἰδέναι ἀληθὲς ὄν. itaque paulum deflectens a Bonitzio malui ἄλλο δ' ὃ τούτου ὄντος ἀνάγκη εἶναι ᾖ γενέσθαι ᾖ, quod illo non difficilius, fortasse etiam paulo esse lenius uidebitur. [idem desiderium sentire uideor in Christii emendatione scribentis διὸ δεῖ, ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἄλλο ὃ τούτου ὄντος ἀνάγκη εἶναι ᾖ γενέσθαι [ᾖ] προσθεῖναι.] sed contra dixerunt ferri non posse ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος (scil. ᾖ), ἄλλο δὲ ᾖ h. e. ἀληθὲς ᾖ, ὄντως ᾖ. quos ego uelim primum reputare, orationem sic procedere ἂν τὸ πρῶτον ψεῦδος, ἄλλο δ' ὃ τούτου ὄντος quod non est τούτου ψεύδους ὄντος sed contra ἀληθοῦς ὄντος. quo praemisso quam quaeso aut obscuritatem aut ambiguitatem creare potuit illud ᾖ. deinde ut statim ipse uariat εἰδέναι ἀληθὲς ὄν et παραλογίζεται ὡς ὄν, ita in libello de Gorgia 6. 979a 38 sic scribitur non obscure ὡσπερεὶ δυοῖν, ὄντος, τοῦ δ' οὐκ ὄντος, τὸ μὲν ἔστι, τὸ δ' οὐκ ἀληθές. particulas autem διὸ δή, quae ut saepe alias sic hoc loco apte coniungi uidentur, mutare in διὸ δεῖ, quamuis hoc ualde accommodatum sit, dubito, quia de infinitiuo προσθεῖναι cuius non una uidetur esse explicatio incertus haereo. de Spengelii leuibus rationibus qui cum in sententia etiam post Bonitzium caecutiat grammaticum agit et dicendi uarietatem ut solet exstirpat satis uideor dixisse *Beitr.* 3, 339 sq.

25 παραλογίζεται ἡμῶν ἡ ψυχή: sic παραλογίζεται ἡ ψυχὴ ὡς ἀληθῶς λέγοντος rhet. 3, 7. 1408a 20

παραλογίζεται ὁ ἀκροατὴς ὅτι ἐποίησεν ἢ οὐκ ἐποίησεν rhet. 2, 24. 1401b 8

ὁ κριτὴς οἴεται παραλογιζόμενος rhet. 2, 25. 1402b 31.

sed ut habet etiam uim actiuam uelut

οἱ λόγοι παραλογίζονται τὸν ἀκούοντα soph. elench. 33. 182b 8

et apud Aeschinem saepius (1, 117; 2, 128; 3, 221), ita passiua quoque significatione usurpatur

ὁ γὰρ ὑφ᾽ ἑτέρου ῥᾳδίως παραλογιζόμενος soph. elench. 16. 175a 10

ὥσπερ οἱ μὴ δεινοὶ παρακρούονται, τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ τῶν ὀνομάτων τῆς δυνάμεως ἄπειροι παραλογίζονται soph. elench. 1. 165a 14. probabilius enim propter παρακρούονται passiuam uim statuas

παραλογίζεται γὰρ ἡ διάνοια ὑπ᾽ αὐτῶν, ὥσπερ ὁ σοφιστικὸς λόγος, εἰ ἕκαστον μικρὸν, καὶ πάντα polit. 5, 8. 1307b 35

ubi quod Spengelius 'uerbum et passiuo et actiuo dictum esse sensu' scribit, uidetur ad uerba ὥσπερ ὁ σοφιστικὸς λόγος audiri uoluisse παραλογίζεται, praue si quid uideo. nam illa uerba ita dicuntur ut ὥσπερ ἡ παροιμία rhet. 1, 12. 1373a 3 et similia eorumque sententia haec est 'ut est in sophistica ratione, si singula parua, etiam uniuersa' uel quemadmodum nos dicimus '*nach dem sophistischen satz.*' (cf. *Beitr.* 3, 341).

30 ὥσπερ Οἰδίπους (tragoediam dicit etsi statim personam intelligit) scil. ἔξω τοῦ μυθεύματος ἄλογον ἔχει τὸ μὴ εἰδέναι. cf. ad 16. 1454b 31.

33 ἐξ ἀρχῆς γὰρ οὐ δεῖ συνίστασθαι τοιούτους: ἐξ ἀρχῆς scilicet ne postea corrigere cogamur, ut βέλτιον ἐξ ἀρχῆς ὁρᾶν ὅπως μὴ ἐνέσονται τοσοῦτον ὑπερέχοντες ἢ ἐάσαντας γενέσθαι ἰᾶσθαι ὕστερον polit. 5, 3. 1302b 19 ait et βέλτιον

τὸν νομοθέτην ἐξ ἀρχῆς οὕτω συστῆσαι τὴν πολιτείαν ὥστε μὴ δεῖσθαι τοιαύτης ἰατρείας polit. 3, 13. 1284 b 17. συνίστασθαι τοιούτους ambiguum est actiuane ui an passiua accipiatur, item ambiguum πῶς δεῖ συνίστασθαι τοὺς μύθους 1. 1447 a 9 et τοὺς λόγους μὴ συνίστασθαι (δεῖ) ἐκ μερῶν ἀλόγων 24. 1460 a 28. uerum actiua significatio est manifesta 6. 1450 a 36 πρότερον δύνανται τοῖς ἤθεσιν ἀκριβοῦν ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι, ubi συνιστάναι reponunt. sed nostro loco ne quod insequitur quidem ἂν δὲ θῇ scil. τοιούτους actiuam uim uerbi illius poscere uidetur.

34 φαίνηται εὐλογωτέρως (scil. ἔχειν) recepi ex codice, uulgabatur εὐλογώτερον, quod etsi probum erat, tamen ne illud quidem esse quod reiiciatur dicam ad 25. 1460 b 28. nam de aduerbiali forma comparatiui nulla dubitatio est (cf. rhet. 3, 10. 1410 b 18 ἧττον ἡδύ, ὅτι μακροτέρως).

35 ἐνδέχεσθαι (δεῖ) καὶ ἄτοπον: tenui hoc quod est in codice (*Beitr.* 3, 342) et licet possit fortasse etiam usitatissima Aristoteli huius uerbi significatio huic quoque sententiae accommodari (quo modo l. c. interpretabar, ἄτοπον ut dicatur ἐνδέχεσθαι siue admitti posse, ad eum modum quo paulo ante 1460 a 12 δεῖ ἐν ταῖς τραγῳδίαις ποιεῖν τὸ θαυμαστόν, μᾶλλον δ' ἐνδέχεται ἐν τῇ ἐποποιίᾳ τὸ ἄλογον), tamen simplicitas suadere uidetur ut eandem nunc eius uerbi notionem statuamus qua δέχεσθαι et ἀποδέχεσθαι notum est cum apud alios tum apud Aristotelem saepe usurpari, quorum uerborum hoc posterius nostro loco ex apographis adhuc uulgabatur. nam cum Plato scribat tam ἡ φύσις ἐνδέχηται καὶ μὴ δυσχεραίνῃ παῖδας ἢ παρθένους κοινωνεῖν legg. 8, 834 d quam πότερον ἀποδέχει πάντα ἤ τι καὶ δυσχεραίνεις τῶν λεχθέντων polit. 294 a et rursus tam λέγε, εἴ τι ἔχεις βέλτιον ὡς ἐμοῦ ἐνδεξομένου Cratyl. 428 b quam ἀπόδεξαί μου ὃ λέγω ibid.

430 d, itemque Aristophanes ἔγνων ἐνδεχομένην τοὺς λόγους equit. 632, Euripides λέξεις τ' ἄμεινον τοῦδέ τ' ἐνδέξει λόγους Phoen. 460, οὐκ ἀπιστίᾳ σοὺς λόγους ἐνδεξόμεσθα Ion. 1614, aliique multi similiter, non uideo cur quod optimae graecitati conueniebat alienum habeamus ab Aristotele.

1460 b 7 * ὧδ' ἂν θεωροῦσιν γένοιτ' ἂν φανερόν: bis ponit ἂν particulam quemadmodum in similiter formatis sententiis Plato ὧδ' ἄν τις σκοπῶν ὀρθῶς ἂν αὐτὰ διακρίνοι legg. 5, 742 c. Xenophon ὧδ' ἂν ἐπισκοποῦντες ἴσως ἂν καταμάθοιμεν oecon. 4, 5. Thucydides ἀφ' ὧν ἄν τις σκοπῶν μάλιστ' ἂν ἔχοι τι προειδὼς μὴ ἀγνοεῖν 2, 48, 3. [denique Aristoteles ipse οὕτως γὰρ ἂν ἔχον χρησιμώτατον ἂν εἴη πρὸς τὴν ἰσχύν de part. anim. 2, 8. 654 a 18.] et quis non, neque in hac solum enuntiatorum conformatione sed etiam in aliis multis ac uariis. de Aristotele Spengelius ** inanes dubitationes mouerat, quas *Beitr.* 4, 408 et 438 excussi.

---

* de ea parte disciplinae epicae quae est in his ultimis duobus capitibus (25 et 26) disputaui in relationibus academiae Vindobonensis m. Iul. a. 1867. LVI 351—439 (*Beiträge zu Aristoteles Poetik* 1867 IV) ** [scripserat in *stud.* '*nec repetitum* ἂν *in seqq.* ὧδ' ἂν θεωροῦσι γένοιτ' ἂν φανερόν *apud Arist. placet, prius plures om. exempla tamen sunt* (quattuor significat non apta omnia neque certa) . .' in rhetoricae autem commentario sub idem tempus edito p. 98 ad haec uerba οὔτ' ἄνευ τύχης διαμείνειεν ἂν '*uetus interpres et ueteres editiones omnes* ἂν εὐτυχής, *quod et dicendi usus Aristoteli communis refellit: nusquam enim repetita particula* ἂν *utitur*'. unde intelligi potest quo iure in me inuectus sit p. 49 sq. de re ibi, aliorum usus obseruatione, non prudentius quam olim iudicauit. quae ne frustra attigisse uidear, addam iis, quae ll. cc. collegi, οὔτε γὰρ ἂν αἱ τῆς σελήνης ἐκλείψεις τοιαύτας ἂν εἶχον τὰς ἀποτομάς de coel. 2, 14. 297 b 24. μέλλων γὰρ ἂν βαδίζειν τις οὐκ ἂν βαδίσειεν de gen. et corr. 2, 11. 337 b 7. quae certa sunt, quamuis aliquid discrepantiae haereat in libris.]

8 ὡσπερανεὶ ζωγράφος: malui coniunctim scribere ὡσπερανεί, cuius scripturae exempla Waitzius collegit anal. pr. 34 a 22. nec aliter Plato φοβούμενος ὡσπερανεὶ παῖς Gorg. 479 a, de quo Heindorfius adnotauit.

11 ταῦτα δ' ἐξαγγέλλεται λέξει ἢ καὶ γλώτταις καὶ μεταφοραῖς, καὶ πολλὰ πάθη τῆς λέξεώς ἐστί: aegre intelligitur, et iam olim dubitarunt, qui his ἐξαγγέλλεται λέξει h. e. 'effertur dicendo' species per ἢ καί particulas nulla interposita altera specie adnecti potuerint. quare mancam esse orationem ratus ante ἢ καί esse uerba ἢ κυρίοις ὀνόμασιν addenda suspicabar (*Beitr.* 4, 407). illa duo genera quod excipiuntur uerbis καὶ πολλὰ πάθη τῆς λέξεώς ἐστί, poterant haec quidem primariae sententiae relatiua quadam forma, uelut καὶ ὅσα (ἄλλα), subiici potius quam soluta adponi, sed idem genus ut arbitror sequitur Plato ἐπὶ πόσῳ ἄν τις δέξαιτο ἐξετάσαι ἢ 'Οδυσσέα ἢ Σίσυφον ἢ ἄλλους μυρίους ἄν τις εἴποι apol. Socr. 41 b, ubi Stephano μυρίους οὓς scribente recentiores similia exempla plura afferunt. πάθη Theophrasti testimonium (*Beitr.* 4, 353) suadebat ἐπεκτεταμένα, ἀφῃρημένα, ἐξηλλαγμένα praecipue intelligi quae cum reliquis generibus Aristoteles supra c. 22 poetarum usui concessit.

13 οὐχ ἡ αὐτὴ ὀρθότης ἐστὶν τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς οὐδὲ ἄλλης τέχνης καὶ ποιητικῆς: uera esse haec uerba arbitror et emendando corrumpi. sententia autem haec est (cf. *Beitr.* 4, 353), non esse ciuilis artis eandem et poeticae ὀρθότητα non magis quam alius cuiusuis artis et poeticae eadem est ὀρθότης. nam hoc ualet illud οὐδέ, nostro dicendi more *so wenig als* (cf. Plat. symp. 204 a). in eaque re positum est argumentum cur ne ad ciuilis quidem artis ὀρθότητα aestimari debeat poesis, cuius propria sit uirtus et uitium. illud autem nemo

nescit uoluisse Platonem, qui exagitans poetas poeticamque per totam ciuitatem iudicium una ratione ciuili moraliue regit: id quod cum nunc curiosius persequi nolim, illud obseruatione dignum esse aio, amplam materiam disputandi hoc uno breui enuntiato comprimi, quo omnis Platonis de prohibenda ab optima republica poesi ratio conuellitur.

15 αὐτῆς τῆς ποιητικῆς διττὴ ἁμαρτία: nam etsi recte scribi poterat διττὴ ἡ ἁμαρτία, ut recte etiam 13. 1453a 35 ἔστιν δὲ οὐχ αὕτη ἡ ἀπὸ τραγῳδίας ἡδονή, necessarium fuisse neutrum exempla probant quae pauca composui *Beitr.* 4, 408. haec autem duplex ἁμαρτία poeticae ipsius — ἡ μὲν γὰρ (scil. ἁμαρτία τῆς ποιητικῆς) καθ' αὑτήν, ἡ δὲ κατὰ συμβεβηκός — quo enuntiato explanatur, id cum in codice male scriptum est tum a criticis peius etiam habitum. opinor autem sic et scripturam ueram recuperari et sententiam ellipsi hic illic paulo duriore obscuram declarari εἰ μὲν γὰρ προείλετο μιμήσασθαι ⟨ὀρθῶς, ἥμαρτε δ' ἐν τῷ μιμήσασθαι δι'⟩ ἀδυναμίαν, αὐτῆς ἡ ἁμαρτία· εἰ δὲ τὸ προελέσθαι μὴ ὀρθῶς (scil. εἶχεν) ἀλλὰ (scil. προείλετο μιμήσασθαι οἷον) τὸν ἵππον ⟨ἅμ'⟩ ἄμφω τὰ δεξιὰ προβεβληκότα ἢ τὸ καθ' ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημα οἷον τὸ κατ' ἰατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην [ἢ ἀδύνατα πεποίηται] ὁποιανοῦν, οὐ καθ' ἑαυτήν (scil. ἐστιν αὐτῆς ἡ ἁμαρτία siue κατὰ συμβεβηκός). nam quod post μιμήσασθαι nonnulla esse intercepta conieci, primum uocem ὀρθῶς desiderari ipsa contraria pars εἰ δὲ τὸ προελέσθαι μὴ ὀρθῶς testis est, rectae autem προαιρέσει opponitur ἁμαρτία ἐν τῇ μιμήσει siue ἐν τῇ ἀπεργασίᾳ.*

* [cf. phys. ausc. 2, 8. 199b 1 ἔστιν ἔνια κατὰ τέχνην ἐν οἷς τὸ ὀρθῶς ἕνεκά του, ἐν δὲ τοῖς ἁμαρτανομένοις ἕνεκα μέν τινος ἐπιχειρεῖται ἀλλ' ἀποτυγχάνεται.]

quae quidem ἁμαρτία non potest aliam causam habere quam ἀδυναμίαν h. e. ἀτεχνίαν. ea uero cum in ipso imitandi munere patefiat, haec est ipsius ἁμαρτία poeticae. neque quidquam obscuritatis habet quod quam supra poeticae ἁμαρτίαν καθ' αὑτήν uocauit eam nunc αὑτῆς ἁμαρτίαν dicat, et uideo Platonem ita scribere sympos. 181 a πᾶσα πρᾶξις αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς οὔτε καλὴ οὔτε αἰσχρά. οἷον ὃ νῦν ἡμεῖς ποιοῦμεν . . οὐκ ἔστι τούτων αὐτὸ καλὸν οὐδέν nec Gellii testimonium καθ' αὑτό addentis ualere opinor. in altera autem comprehensionis parte, cuius ualde concisam orationem supplementa quae posui adiuuabunt, cur in equi exemplo ἅμ' ante ἄμφω addiderim, ex iis intelligetur, quae de equorum ingressu narrantur de incess. anim. 14. 712 a 24 κινεῖται δὲ τὰ ὀπίσθια (σκέλη) πρὸς τὰ ἔμπροσθεν κατὰ διάμετρον· μετὰ γὰρ τὸ δεξιὸν τῶν ἔμπροσθεν τὸ ἀριστερὸν τῶν ὄπισθεν κινοῦσιν, εἶτα τὸ ἀριστερὸν τῶν ἔμπροσθεν, μετὰ δὲ τοῦτο τὸ δεξιὸν τῶν ὄπισθεν et paucis explicandi gratia interiectis b 7 διὰ τοῦτο οἱ ἵπποι καὶ ὅσα τοιαῦτα ἵσταται προβεβηκότα κατὰ διάμετρον καὶ οὐ τοῖς δεξιοῖς ἢ τοῖς ἀριστεροῖς ἀμφοτέροις ἅμα. et ἅμ' ἄμφω siue ἅμα ἄμφω hoc ordine scribitur rhet. 3, 11. 1412 b 28 et de anim. 2, 11. 423 b 16, ubi item ἅμ' in omnibus praeter unum optimum codicem excidit. [cf. de gen. et corr. 1, 2. 316 b 23; χερσὶν ἅμ' ἄμφω hymn. Cer. 15; Aristophanes pac. 1233.] uni illi exemplo additur uniuerse ἢ τὸ καθ' ἑκάστην τέχνην ἁμάρτημα (h. e. id quod secundum quamcunque artem uitium est) οἷον τὸ κατ' ἰατρικὴν ἢ ἄλλην τέχνην ὁποιανοῦν. haec enim iungenda esse (et ὁποιανοῦν est in codice) et res ipsa et consuetudo dicendi fidem facit: τῆς Λακωνικῆς (πόλεως) ἢ ὁποιασοῦν ἄλλης polit. 5, 12. 1316 b 8. τὰ δίκαια ἢ τὰ σώφρονα ἢ ὁποιαοῦν ἄλλα eth. Nicom. 9, 8.

1168b 26. περὶ φιλοσοφίαν καὶ περὶ τέχνην ὁποιανοῦν anal. pr. 1, 30. 46a 3. τῆς ἀστρολογικῆς ἐπιστήμης . . ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἄλλην ὁποιανοῦν ἔχει τέχνην ibid. a 21. quae uero media interposita sunt ἢ ἀδύνατα πεποίηται ea incuria librarii e u. 23 ubi eadem uerba post eandem uocem τέχνην recte leguntur huc translata esse ubi nullam prorsus utilitatem habent sed quae sana sunt et simplicia ualde conturbant, olim conieceram (*Z. krit. Ar. schrift.* 30 sq.) tum immemor Duentzeri qui eandem ante me opinionem protulerat, eamque coniecturam licet postea identidem redarguere conati sint adhuc uerissimam habeo. neque ego uidi quemquam qui quod speciem saltem probabilis sententiae haberet ex illis uerbis illo loco relictis efficeret, et plane me iudice aberrant a uera ratione qui cum aperta sit causa erroris et eius cuius multa sunt in poetica exempla tamen nescio quo pacto diffidentes librarios olim iisdem erroribus lapsos esse quibus nostrum hodie quiuis scribendo peccat litterulis licenter mutandis leniorem scilicet medicinam quaerant.

22 πρῶτον μὲν τὰ πρὸς αὐτὴν τὴν τέχνην scil. ἐπιτιμήματα δεῖ ἐκ τούτων ἐπισκοποῦντα λύειν. de his enim primum agit uerbaque illa uulgo non recte cum proximis in unum coniunguntur. similiter Plato φέρε δὴ κοινῇ σκεψώμεθα ποῖόν τι αὐτῶν ἐστιν ἕκαστον. πρῶτον μὲν τὸ τοιόνδε. ἡ δικαιοσύνη κτλ Protag. 330b et saepius.

23 ἀδύνατα πεποίηται, ἡμάρτηται, ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει (scil. ἡμαρτῆσθαι), εἰ τυγχάνει τοῦ τέλους τοῦ αὐτῆς, τὸ γὰρ τέλος εἴρηται, εἰ οὕτως ἐκπληκτικώτερον ἢ αὐτὸ ἢ ἄλλο ποιεῖ μέρος: primum enuntiatum posset fortasse ita stare ut legitur in codice in eam scilicet formam quam Bekkerus tetigit sched. Hom. 1, 61, sed cum supra (20) ubi eadem uerba errore librarii scripta leguntur ἢ ἀδύνατα

habeatur, inde nanciscimur εἰ particulam quae huic sententiae maxime conueniens est. reliqua ea interpunctione qua usus sum, uulgo enim praue distinguitur, uidentur recte sensum scriptoris referre. nam εἴρηται (de quo conf. ad 11. 1452b 9) qui mutatum eunt, siue εὕρηται malunt siue αἱρεῖται siue τηρεῖται*, ut inde pendeat proxima sententia εἰ οὕτως κτλ, illud non uidentur satis attendisse, lectorem manifesto ad ea delegari, quae 24. 1460a 12 eodem posito exemplo de ui et utilitate quae sit τοῦ θαυμαστοῦ in poesi scripta sunt, deinde his εἰ οὕτως κτλ accuratius definiri quae ante uniuerse dicta sunt εἰ τυγχάνει τοῦ τέλους. id quod recte uidetur perspexisse qui primus scripsit quod olim uulgabatur ⟨οἷον⟩ εἰ οὕτως κτλ. addita enim οἷον particula, quae modo consueto uim explicatiuam habet, haec non cum interiecto enuntiato τὸ γὰρ τέλος εἴρηται sed cum superioribus εἰ τυγχάνει τοῦ τέλους copulantur in eam sententiam quam significo. illud addubites an forte etiam asyndeton illud non obstante sententia interposita tueri liceat. uideo enim Platoni talia placuisse

> τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου ἂν πολὺ ἦν, ὦ φίλε Πῶλε, σὺ γὰρ τούτων ἔμπειρος, ὁμοῦ ἂν πάντα χρήματα ἐφύρετο ἐν τῷ αὐτῷ Gorg. 465d
>
> εἰ ἐκεῖνό γε ἐν αὐτῷ ὑπάρχοι, ὦ Καλλίκλεις, ὃ σὺ πολλάκις ὡμολόγησας, εἰ βεβοηθηκὼς εἴη αὐτῷ κτλ ibid. 522c.

et ἀσυνδέτως quidem sed non interiecta sententia alia idem saepius explicatiua enuntiata adnectit uelut

* [quorum tamen nihil si quid uideo proprietatem sermonis seruat. poterat τὸ γὰρ τέλος ἔσται uel ὑπάρχει uel τὸ γὰρ τέλος εἴρηται ὑπάρχειν scribi, ut est in proximis b 27 εἰ τὸ τέλος ἐνεδέχετο ὑπάρχειν. quo minus εἴρηται destituo.]

παντάπασι γὰρ τῶν γε τοιούτων ἐν τῷ γήρᾳ πολλὴ εἰρήνη γίγνεται καὶ ἐλευθερία, ἐπειδὰν αἱ ἐπιθυμίαι παύσωνται κατατείνουσαι καὶ χαλάσωσι, παντάπασι τὸ τοῦ Σοφοκλέους γίγνεται, δεσποτῶν πάνυ πολλῶν ἔστι καὶ μαινομένων ἀπηλλάχθαι rep. 1, 329 c

nam Stallbaumius dupliciter peccat, cum et γάρ post ἐπειδάν addat deprauata usitata παλινδρομίᾳ quam uocant et quod nostram causam attinet ἔστι deleat, quod uerbum recte se habere superius illud Gorgiae exemplum docere potuit

ἔστιν ὅτῳ λυσιτελεῖ ἐκ τούτου τοῦ λόγου χρυσίον λαμβάνειν ἀδίκως, εἴπερ τοιόνδε τι γίγνεται, λαμβάνων τὸ χρυσίον ἅμα καταδουλοῦται τὸ βέλτιστον ἑαυτοῦ τῷ μοχθηροτάτῳ rep. 9, 589 d

εἰ μὲν ὡς σὺ ἄρτι ἔλεγες ἔχει, ἡ δικαιοσύνη σοφία, μετὰ δικαιοσύνης, εἰ δ' ὡς ἐγὼ ἔλεγον, μετ' ἀδικίας rep. 1, 351 c, ubi quod εἰ ante ἡ additur ab editoribus dubito quam necessarium sit

et Hyperides

ἐμαίνεσθε γὰρ ἂν εἰ ἄλλον τινὰ τρόπον τὸν νόμον τοῦτον ἔθεσθε ἢ οὕτως, εἰ τὰς μὲν τιμὰς καὶ τὰς ὠφελίας ἐκ τοῦ λέγειν οἱ ῥήτορες καρποῦνται, τοὺς δὲ κινδύνους ὑπὲρ αὐτῶν τοῖς ἰδιώταις ἀνεθήκατε pro Euxen. 23, 24

et Lysias 3, 38

τί δ' ἂν ποτε ἔπαθον, εἰ τἀναντία τῶν νῦν γεγενημένων ἦν, εἰ πολλοὺς ἔχων τῶν ἐπιτηδείων ἐγὼ ἀπαντήσας Σίμωνι ἐμαχόμην αὐτῷ.

itaque uerendum est ne demendo illud asyndeton Aristotelem non librarios corrigamus. [certe quidem hoc genus asyndeti ab Aristotele alienum non esse uel haec exempla probant

οἷον ἐνίοτε οἱ γραφῆς ποιοῦσιν, ἑτέραν χρόαν ἐφ' ἑτέραν ἐναργεστέραν ἐπαλείφουσιν de sens. 3. 440 a 8

εἰ γὰρ μὴ τοῦτ', ἐξ ἀνάγκης πάντ' ἔσται, εἰ τοῦ γιγνομένου καὶ φθειρομένου μὴ κατὰ συμβεβηκὸς αἴτιόν τι ἀνάγκη εἶναι metaph. 5, 3. 1027 a 30

quorum alterum plane eam formam praebet quam illi loco cui haec adscripsi uindico.]

26 εἰ μέντοι τὸ τέλος ἢ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐνεδέχετο ὑπάρχειν καὶ κατὰ τὴν περὶ τούτων τέχνην (haec enim sic coniungenda uidentur, seorsum a uulgatis editionibus, in hanc sententiam 'si poterat aliquo modo, plus minusue,* constare finis etiam non laesa harum rerum norma') ἡμαρτῆσθαι οὐκ ὀρθῶς scil. ἔχει. nam non est quod ἡμαρτῆσθαι mutetur (in ἡμάρτηται) et ἔχει ex 24 ἀλλ' ὀρθῶς ἔχει scil. ἡμαρτῆσθαι auditur; sed supra quoque (18) scribit

εἰ δὲ τὸ προελέσθαι μὴ ὀρθῶς (ἔχει siue ἐστι, nam et hoc et scribitur recte et intelligitur)

et similiter saepe

ὀρθῶς δὲ καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ποιῆσαι τὴν τῶν κεράτων φύσιν de part. anim. 3, 2. 663 a 34

καὶ τὸ φάναι εἶναί τι παράλογον τὴν τύχην ὀρθῶς phys. ausc. 2, 5. 197 a 18

πρῶτον μὲν οὐ καλῶς τὸ λέγειν τὴν ψυχὴν μέγεθος εἶναι de an. 1, 3. 407 a 2

* [sic enim, ut esset 'aliquo modo', putaui uerba ἢ μᾶλλον ἢ ἧττον explicari posse, ad eum modum quo de gen. et corr. 2, 6. 333 b 25 scribit ἔδει οὖν . . ἀποδεῖξαι ἢ ἀκριβῶς ἢ μαλακῶς ἢ ἁμῶς γέ πως (cf. metaph. 5, 1. 1025 b 13), uel in negatiua sententia οὐδὲν μᾶλλον οὐδ' ἧττον πρὸς τὴν τροφὴν παρακαλοῦσιν de sens. 5. 443 b 28. sed plerique praeferunt ἢ μᾶλλον ἢ ⟨μὴ⟩ ἧττον. et sic sane metaph. 10, 5. 1062 a 25 δόξειε κἂν οὐχ ἵππον εἶναι φάσκων τὸν ἄνθρωπον ἢ μᾶλλον ἢ οὐχ ἧττον ἀληθεύειν ἢ οὐκ ἄνθρωπον. cf. ibid. 12, 1. 1076 a 15 ἀγαπητὸν εἴ τις τὰ μὲν κάλλιον λέγοι τὰ δὲ μὴ χεῖρον.]

sed plene

οὐ καλῶς δ' ἔχει λέγειν, οὐ κακῶς μὲν οὖν ἔχει φάναι
polit. 7, 7. 1328a 8; 8, 6. 1341b 4.

hinc erat quod 24. 1460a 35 ἂν δὲ θῇ καὶ φαίνηται εὐλογωτέρως putaui non esse corrigendum (cf. *Beitr.* 3, 415).

29 ἔτι (scil. quaerere licet ad redarguendum ἐπιτίμημα) ποτέρων ἐστὶ τὸ ἁμάρτημα, τῶν κατὰ τὴν τέχνην ἢ — poterat subiici τῶν κατὰ συμβεβηκός sed sequitur paulum mutata oratione — κατ' ἄλλο συμβεβηκός. illis enim non assentior qui πότερόν ἐστι τὸ ἁμάρτημα τῶν scribunt, sed ποτέρων praemittitur duplici interrogationi, quemadmodum eth. Nicom. 9, 1. 1164a 22 τὴν ἀξίαν δὲ ποτέρου τάξαι ἐστί, τοῦ προιεμένου ἢ τοῦ προλαβόντος.

32 ἢ εἰ ἀμιμήτως ἔγραψεν: haec e codicis scriptura sponte prodeunt, quae illud quoque patefacit qui ortum sit quod apographa habent ἢ εἰ κακομιμήτως, id quod adhuc uulgabatur. sed ἀμιμήτως, quod non est scilicet 'modo non imitabili' sed idem quod ἄνευ μιμήσεως ualet, dicitur ut ἀμέμπτως ἀσκέπτως ἀναποκρίτως et ἀψήφιστος ἀναγώνιστος ἀπροφάσιστος ἀναίσθητος, ne quid dicam ἀπράκτως ἀμελετήτως ἀφροντίστως alia, quae qui curiosius persecutus erit, credet fortasse etiam sine exemplo Aristotelem σιωπᾶν ἀρρήτως (h. e. ἀρρησίᾳ) apud Plutarchum consol. ad Apoll. 27. 115d scripsisse, quamquam nouissimum Plutarchi editorem [Hercherum] uideo ἀρρήκτως olim propositum praetulisse. ἀμιμήτως autem quod scripsit cum sufficeret κακομιμήτως, ea uis α priuatiui agnoscitur quam ipse explicuit locis quos ad metaph. 4, 22. 1022b 35 adscribit Bonitzius, et uide Meinekium Sophocl. Oedip. Colon. p. 225 (cf. mus. Rhen. 22, 148).

33 ἐὰν ἐπιτιμᾶται ὅτι οὐκ ἀληθῆ regerere licet ἀλλ' ἴσως δεῖ siue quod olim [*Z. krit. Ar. schr.* 33. *Beitr.* 4, 416]

conieceram ἴσως ⟨ὡς⟩ δεῖ scil. εἶναι, quod etiam in exemplo insequenti auditur αὐτὸς μὲν οἵους δεῖ (scil. εἶναι, non ποιεῖν) ποιεῖν, Εὐριπίδην δὲ οἷοι εἰσίν. referuntur enim haec ad 1460b 11 ἢ οἷα εἶναι δεῖ (cf. ad 24. 1459b 7). de illa occurrendi forma ἀλλὰ κτλ conf. 1461a 1. 2. b 13. rhet. 2, 25. 1402b 4 ἐπὶ τοῦ ἐναντίου ἔνστασις φέρεται, οἷον εἰ τὸ ἐνθύμημα ἦν ὅτι ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ πάντας τοὺς φίλους εὖ ποιεῖ, ἀλλ' οὐδ' ὁ μοχθηρὸς κακῶς. Sophoclis dictum simili est acumine, quo apud Plinium n. h. 34, 65 Lysippus fertur dixisse *a ueteribus factos quales essent homines, a se quales uiderentur esse.*

34 ταύτῃ λυτέον: poterat quidem perquam apte continuari oratio hoc modo ⟨ταῦτα μὲν οὖν⟩ ταύτῃ λυτέον, εἰ δὲ μηδετέρως, quemadmodum de part. anim. 1, 5. 645b 13 ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ διωρίσθω. [similiter Theophrastus ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ ληπτέα, διῃρήσθω hist. plant. 1, 6, 12. 1, 2, 2.] sed haud scio an illa recte olim [*Beitr.* 4, 416] ita explicuerim, ut ea forma quae frequens est maxime in enuntiatis comparatiuis exemplo οἷον καὶ Σοφοκλῆς κτλ quod ipsum superiori enuntiato adiungitur ex altera parte illa apodosis ταύτῃ λυτέον subiiciatur, et dubium non est quin οἷον-ταύτῃ tam recte dicatur quam ὥσπερ-ταύτῃ aut οἷον-οὕτω.

35 εἰ δὲ μηδετέρως h. e. εἰ μήτε ἀληθῆ μήτε ὡς δεῖ, (δεῖ λύειν) ὅτι οὕτω φασίν· οἷον τὰ περὶ θεῶν, ἴσως γὰρ οὔτε βέλτιον [οὔτε] λέγειν οὔτ' ἀληθῆ ἀλλ' ⟨εἰ⟩ ἔτυχεν ὥσπερ Ξενοφάνει, ἀλλ' οὖν φασι. τὰ δὲ ἴσως οὐ βέλτιον: rectius alterum οὔτε deletur (in apographis) mera repetitione ortum quam ut uulgo mutatur in οὕτω. quo minus alia quaerenda sunt, cum praesertim eodem genere librarius saepius peccarit, ut 18. 1456a 12 ἐποποιικὸν δὲ λέγω [δὲ] τὸ πολύμυθον. 26. 1462a 1 ὡς δ' οὗτοι [δ']

ἔχουσι. 22. 1458a 24 ἀλλ' ἄν τις [ἂν] ἅπαντα, ubi meo iudicio irritum fuerit uelut ἅμ' ἅπαντα refingere. 22. 1459a 13 ὅσοις κἂν ἐν [ὅσοις] λόγοις, quod et ipsum non recte tractari arbitror ab eo qui ut aliquid ex ὅσοις efficeret ἐν τοῖς λόγοις reposuit, cum articulum hic non magis desiderari appareat quam uel rhet. 3, 2. 1405a 4 πλεῖστον δύνανται καὶ ἐν ποιήσει καὶ ἐν λόγοις αἱ μεταφοραί. et omnino consentaneum est rationi morem librarii etiam in prauis respicere. ita non multum ab illis discedit quod nonnumquam quae semel ponenda essent aut geminauit 24. 1459b 7 ἔτι δὲ [ἔτι δὲ]. 26. 1462b 2 θείῃ [θείῃ] aut geminare uoluit et incepit, ut 16. 1455a 18 οἷον [ὁ]. 26. 1462b 3 ἧττον [ἡ].* [in proximis repeto eam quam a. 1864 (mus. Rhen. 19, 309) proposui coniecturam ἀλλ' ⟨εἰ⟩ ἔτυχεν ὥσπερ Ξενοφάνης (uel Ξενοφάνει). unde probabilis oratio oritur: ἴσως γὰρ τὰ περὶ θεῶν (h. e. de diis quae uulgo creduntur) οὔτε βέλτιον λέγειν οὔτε ἀληθῆ, ἀλλ', εἰ ἔτυχεν, ἔστιν (ἔχει) οὕτως ὥσπερ Ξενοφάνης ἔλεγεν uel ὥσπερ Ξενοφάνει ἦν, scilicet de diis nihil sciri posse (*Beitr.* 4, 359 sq.). formula εἰ ἔτυχε h. e. 'si res ita fert', 'fortasse', '*möglicherweise*', saepe Aristoteles usus est, de gen. et corr. 2, 2. 329b 16 οὐκ ἔστι σώματος ἀπ-

* [haec et quae ad 25. 1460b 15 p. 260 scripseram si legisset Vssingius, poterat intelligere me non fugisse illud corruptelae genus quod ipse dedita opera persecutus latissime patere per poeticae et rhetoricae libros sibi persuasit (opusc. phil. ad Maduigium missa a. 1876 p. 221). sed is mihi quidem a uero initio ultra fines uagari uidetur. nam si tollimus si qua uerba in uicinia bis scripta occurrunt, uereor ne saepe fallaci specie inducamur (cf. ad 18. 1456a 21 et ad 24. 1460a 6 adnotata, et 21. 1457a 32 καὶ ἀσήμου, 14. 1453b 34 παρὰ ταῦτα, al.) eaque ratio perniciosa euasura sit scriptori qualis esse Aristoteles uidebitur non solum ex poetica et rhetorica cognoscenti.]

τοῦ πάθος ᾖ ἁπτόν, ἀλλὰ καθ' ἕτερον καὶ εἰ ἔτυχε τῇ φύσει πρότερον. de part. anim. 2, 2. 649a 20 τάχα δὲ καὶ ἡ τοῦ πυρὸς φύσις εἰ ἔτυχε τοιαύτη τίς ἐστιν. phys. ausc. 4, 9. 217a 25; 7, 4. 248b 19; 7, 5. 250a 15, b 6. neque secus εἰ οὕτως ἔτυχε, de quo uide mus. Rhen. l. c. et Bonitzii ind. Ξενοφάνης an Ξενοφάνει rectius scribatur, quoniam in codice est ξενοφάνη, ambigo. nominatiuum, ut ex sententia audiatur λέγει uel ἔλεγε, talia tueri possunt quale phys. ausc. 8, 1. 252a 19 διόπερ βέλτιον ὡς Ἐμπεδοκλῆς, κἂν εἴ τις ἕτερος εἴρηκεν οὕτως ἔχειν, ἐν μέρει τὸ πᾶν ἠρεμεῖν. tertium casum commendant de gen. et corr. 1, 8. 325b 15 τοῖς δ' ἄλλοις ἧττον, οἷον Ἐμπεδοκλεῖ τίνα τρόπον ἔσται γένεσις καὶ φθορά, οὐ δῆλον et similia plura in eodem disputationis tenore (cf. de coel. 3, 8. 307a 16); idemque genus datiui agnoscitur 18. 1456a 27 τὸν χορὸν δεῖ συναγωνίζεσθαι μὴ ὥσπερ Εὐριπίδῃ ἀλλ' ὥσπερ Σοφοκλεῖ. et hoc mihi probabilius uidetur altero.]

1 primus uerba recte distinxit Spengelius ἀλλ' οὕτω 1461a φασί. τὰ δὲ ἴσως, in quibus τὰ δέ (h. e. *anderes aber*) ponitur ut 1461a 9 τὰ δὲ πρὸς τὴν λέξιν ὁρῶντα δεῖ διαλύειν et in proximis saepe. illud ambiguum est et dubitabile, pro οὐ quod est in codice οὕτω rectius scribatur, qua uoce scriptor supra (35) usus erat quaeque non raro alias abiit in οὐ (cf. M. Schmidtii Didym. 269 sq.), an quod ut elegantius in textu posui iam olim sed nouissime a Bonitzio commendatum οὖν, et ipsum non raro deprauatum in οὐ (cf. 1. 1447b 28; mus. Rhen. 19, 310). sed utrum praetuleris, sententia eadem est.

4 περὶ τοῦ καλῶς ἢ μὴ καλῶς ἢ εἴρηταί τινι ἢ πέπρακται οὐ μόνον σκεπτέον εἰς κτλ: cum constet in duplicis interrogationis parte priore saepe πότερον uel εἰ desiderari,

qua de re cum alii tum Heindorfius ad haec Platonis de Gorgia 488d διόρισον ταὐτὸν ἢ ἕτερόν ἐστιν adnotauit, dubito quam recte aut εἰ καλῶς Reizius aut quod certe deterius erat Spengelius εἰ εἴρηται scribi iusserint.

7 ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πράττοντα ἢ λέγοντα (βλέποντα σκεπτέον) πρὸς ὃν ἢ ὅτε ἢ ὅτῳ ἢ οὗ ἕνεκεν, οἷον εἰ μείζονος ἀγαθοῦ (ἕνεκα): sic enim rectius opinor scribetur quam uulgo ἢ μείζονος.

9 τὰ δὲ πρὸς τὴν λέξιν ὁρῶντα δεῖ διαλύειν: saepius βλέπειν, ἀποβλέπειν πρός τι (uel εἰς) dicit, ut δεῖ πρὸς δύο βλέποντα τιθέναι τοὺς νόμους. πρὸς ποῖα δεῖ βλέποντας ἐπαινεῖν. πρὸς διάνοιαν ἀποβλέποντα θετέον, sed Aristophanes au. 1333 ὅπως φρονίμως πρὸς ἄνδρ' ὁρῶν πτερώσεις, quod *indole cuiusque considerata* reddunt. pro διαλύειν Spengelius, quia praeterea in hac disputatione non διαλύειν sed λύειν λύσις dicatur, reponi δεῖ λύειν iussit, sed cum constet (cf. *Beitr.* 4, 418) Aristotelem et λύειν et διαλύειν ἀπορίαν, διαλύειν λόγον, λόγους dixisse, ego in illius partes non discesserim. utriusque uerbi exempla collegit Lehrsius in Aristarcho p. 203 sq.

12 καὶ τὸν Δόλωνα «ὅς ῥ' ἦ τοι (hoc enim potius prodit ex codicis scriptura quam quod ex Homero uulgo scribitur ὅς δή τοι) εἶδος» κτλ οὐ (scil. λέγει) τὸ σῶμα ἀσύμμετρον ἀλλά: sequitur enim hoc exemplum superiorum (11) formam ἴσως γὰρ οὐ τοὺς ἡμιόνους λέγει, item tertium (14) καὶ τὸ ζωρότερον οὐ (λέγει) τὸ ἄκρατον. conf. ad 16. 1455a 8. quae qui recte reputauerit, non temere dubitabit de illis τὸ γὰρ εὐειδὲς οἱ Κρῆτες εὐπρόσωπον καλοῦσι, quae transpositione usi sic mutarunt τὸ γὰρ εὐπρόσωπον οἱ Κρ. εὐειδὲς καλοῦσι ne accommodate quidem ad hunc nexum orationis quem significaui. sed uerba illa suo pristino ordine in hunc sensum recte accipi 'uocabulo quod est εὐειδὲς

Cretes εὐπρόσωπον appellant', cum exempla hoc ipso loco posita probant tum alia multa fidem faciunt quamquam non raro a criticis addubitata (*Beitr.* 4, 418)

ἔλεγεν ὡς τὸ εὐωχεῖσθαι ἐν τῇ Ἀθηναίων γλώττῃ ἐσθίειν καλοῖτο Xenoph. mem. 3, 14, 7. sed Reiskius transponi infinitiuos, alii articulum saltem ab altero ad alterum transire infinitiuum uoluerunt

Ἰσαῖος δ' ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου κλήρου τοὺς συγγενεῖς γεννήτας ὠνόμασεν Harpocrat. 78, 11 Dind. Schoemannus ad Isaeum p. 356 'res ipsa' inquit 'docet scribendum esse συγγενεῖς τοὺς γεννήτας' [ut est apud Hesychium s. u. γεννῆται, ubi uide Schmidtii adn.], sed uidemus hoc secus esse

[τὰ γὰρ ἄποινα χρήματα ὠνόμαζον οἱ παλαιοί Demosthenes in or. adu. Aristocr. 33

ὅτι τὴν καρδίαν ψυχὴν καλεῖ schol. ad Platonis symp. 218 a τὴν καρδίαν ἢ ψυχὴν γὰρ ἢ ὅ τι δεῖ αὐτὸ ὀνομάσαι πληγείς, unde Vsenerus merito collegit ἢ ψυχὴν a Platone scripta non esse]

ὥστ' ἔγωγε τὸ δοξάζειν λέγειν καλῶ καὶ τὴν δόξαν λόγον εἰρημένον Plato Theaetet. 190 a, sed ibid. c εἰ τὸ λέγειν πρὸς ἑαυτὸν δοξάζειν ἐστίν, et confer 189 e

uel bis posito articulo uelut

ἐπὶ τῶν ἱπποβοτέων τῇ χώρῃ λείπουσι· οἱ δὲ ἱπποβόται ἐκαλέοντο οἱ παχέες Herodotus 5, 77, 3. conf. 4, 31, 3 et 4, 110

ad idem genus pertinet et usum illum declarat

τὸ μανθάνειν οἱ ἄνθρωποι καλοῦσιν ἐπὶ τῷ τοιῷδε ὅταν Platon. Euthydem. 277 e

a quo non distat quod Aristoteles scribit

λέγομεν γὰρ τὸ μανθάνειν συνιέναι πολλάκις eth. Nicom. 6, 11. 1143 a 17

[ἐκεῖνοι δὲ τὸν ἀριθμὸν τὰ ὄντα λέγουσι metaph. 12, 8. 1083b 17; cf. ibid. 4, 29. 1025a 11 τὸ χωλαίνειν τὸ μιμεῖσθαι λέγων]

aut Plato

ὥς φησιν Ὅμηρος. τὸ γὰρ γεγάασι γεγεννῆσθαι λέγει Cratyl. 410c

et quidem uerbum λέγειν saepius ita usurpatur neminemque offendit, sed καλεῖν, ὀνομάζειν, eodem posita modo, quia eorum uerborum usus a nostro dicendi more recedit (cf. ad 21. 1457b 33), dubitationes creant.

16 τὸ δὲ κατὰ μεταφορὰν εἴρηται οἷον h. e. *ein anderes ist metaphorisch gesagt z. b.*, quibus deinde (20) in eandem conformationem adduntur καὶ τὸ «οἴη δ' ἄμμορος» κατὰ μεταφοράν scil. εἴρηται. ut appareat frustra Spengelium et τὰ δὲ scribi et εἴρηται deleri uoluisse. [tamen Christius τὰ δὲ recepit, deteriore si quid sentio orationis forma (cf. *Beitr.* 4, 418) et rectius omnino Spengelius utrumque poposcerat et τὰ δὲ scribi et εἴρηται deleri. sed Christium etiam eo censeo peccauisse, quod ἱπποκορυσταί adiecit e uersu Homerico, cum tamen locum alterum (18) mancum ut erat reliquerit neque ex Homero suppleuerit. de locis Homericis uide quae *Beitr.* 4, 365 sqq. exposui et quae nuper Roemerus in relationibus acad. Monac. cl. II 1884 p. 275 et 279.]

21 κατὰ δὲ προσῳδίαν scil. δεῖ λύειν siue διαλύειν, quod ex initio disputationis (10) δεῖ διαλύειν οἷον γλώττῃ intelligitur hoc quidem loco eo facilius quod additur ὥσπερ Ἱππίας ἔλυεν, et si in proximis (23) τὰ δὲ διαιρέσει (δεῖ λύειν), (25) τὰ δὲ ἀμφιβολίᾳ ut supra γλώττῃ scribitur, tamen 27 rursus τὰ δὲ κατὰ τὸ ἔθος τῆς λέξεως (δεῖ διαλύειν), et utrumque recte, quique Aristotelem nouerit, in hac non quaesita sed sponte nascenti uarietate ubiuis obuia non

haerebit aut emendandi libidini indulgebit cum Spengelio *, qui omnia exaequare uidetur supremam legem artis criticae habere [*Beitr.* 4, 418].

27 τὰ δὲ κατὰ τὸ ἔθος τῆς λέξεως. ⟨ὅσα⟩ τῶν κεκραμένων οἶνόν φασιν εἶναι: exemplum sine οἷον particula quae perperam uulgabatur adiungitur ut in proxime superiore exemplo et alias (cf. 16. 1454 b 24. *Beitr.* 4, 419). exemplum ipsum adhuc puto addita ὅσα uoce, quae facile post λέξεως intercidebat, a me recte restitutum esse. sensus enim hic est 'quidquid mixtorum est uinum appellant' loquiturque eo modo etiam alibi, ὅσα τῶν οὐσιῶν de an. 1, 5. 410 a 17. ὅσα τῶν λυπηρῶν rhet. 2, 8. 1386 a 4. illa autem οἶνόν φασιν εἶναι quod ita intelligo non 'uinum esse dicunt' sed 'uini nomine appellant', satis probari arbitror exemplis quibus olim usus sum

> ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα οἱ ποιηταὶ φέρουσιν, τὸ ἄχορδον καὶ τὸ ἄλυρον μέλος . . εὐδοκιμεῖ γὰρ τοῦτο ἐν ταῖς μεταφοραῖς λεγόμενον ταῖς ἀνάλογον, οἷον τὸ φάναι τὴν σάλπιγγα εἶναι μέλος ἄλυρον rhet. 3, 6. 1408 a 5

nam noluit profecto 'τὴν σάλπιγγα dicere esse μέλος ἄλυρον', sed 'τὴν σάλπιγγα appellare μέλος ἄλυρον', 'hoc nomen ponere pro illo.' nihil enim haec distant ab iis quae in poetica scribuntur εἰ τὴν ἀσπίδα εἴποι φιάλην μὴ Ἄρεως ἀλλ' ἄοινον 21. 1457 b 32

> ὥσπερ ἡ ἀνάλογον μεταφορά, οἷον ἡ ἀσπίς φαμέν ἐστιν

---

* [perseuerauit in sua opinione p. 41. scripserat autem in *stud.* '*requirimus etiam hic ex usu* τὰ δὲ κατὰ προσῳδίαν *uel* τὰ δὲ προσῳδίᾳ.' de uarietate, in simili genere quid Aristoteli placuerit, uel hoc exemplo cognoscas, metaph. 4, 6. 1016 b 31 ἔτι δὲ τὰ μὲν κατ' ἀριθμόν ἐστιν ἕν, τὰ δὲ κατ' εἶδος, τὰ δὲ κατὰ γένος, τὰ δὲ κατ' ἀναλογίαν, ἀριθμῷ μὲν ὧν . . εἴδει δ' ὧν . . γένει δ' ὧν . . κατ' ἀναλογίαν δὲ ὅσα κτλ. cf. ibid. b 23 sqq. et 12, 2. 1077 b 1 et 6.]

φιάλη Ἄρεως καὶ τόξον φόρμιγξ ἄχορδος. οὕτω μὲν οὖν λέγουσιν οὐχ ἁπλοῦν, τὸ δ' εἰπεῖν τὸ τόξον φόρμιγγα ἢ τὴν ἀσπίδα φιάλην ἁπλοῦν rhet. 3, 11. 1412b 34

in quibus etsi mirum est dici ἡ ἀσπίς φαμέν ἐστιν φιάλη, non τὴν ἀσπίδα φαμὲν εἶναι φιάλην, tamen res ipsa dubitari non sinit quin illud idem ualeat quod in proximis τὸ δ' εἰπεῖν τὸ τόξον φόρμιγγα. adde polit. 7, 1. 1323b 15. sed cum in uulgus notum sit Graecos nominandi uerbis ὀνομάζειν προσαγορεύειν ἐπωνυμίαν ἔχειν similibus abundantia quadam addere infinitiuum εἶναι solere neque appellandi solum uerbis sed etiam talibus καταστῆσαι ποιῆσαι ἀποδεῖξαι τάττειν ὁρίζεσθαι, dubitationi fere obnoxium est φάναι εἶναι, quod est sane suapte natura ita comparatum, ut in utramque partem accipi possit, et saepe me iudice Platonis interpretes ueram uim non reddiderunt, cuius certa uidentur praeter cetera

ἐνταῦθα ἤδη εἶ τῆς ἡλικίας, ὃ δὴ ἐπὶ γήραος οὐδῷ φασιν εἶναι οἱ ποιηταί rep. 1, 328e

ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτ' ἀφείς, εἴτε ληρήματα χρὴ φάναι εἶναι εἴτε φλυαρίας Gorg. 486c, ubi tamen fuit qui εἶναι deleret in uno scilicet e quattuordecim codicibus Bekkeri omissum.

illis igitur ὅσα τῶν κεκραμένων οἶνόν φασιν εἶναι indicat Aristoteles ἔθος λέξεως quo uti ad diluendum ἐπιτίμημα possis, ita uidelicet ut οἶνος non sua propria ui sed illa latiore significatione accipiatur qua quidquid τῶν κεκραμένων sit οἶνος uocetur.* eamque λύσιν apparet adhiberi huic exemplo ὅθεν εἴρηται ὁ Γανυμήδης Διὶ οἰνοχοεύει (ne-

---

* [et hanc sententiam praeter unum Spengelium (p. 22) probarunt omnes, sed uaria eam forma expresserunt.]

que enim opus est οἰνοχοεύειν scribi), οὐ πινόντων οἶνον (29), quod quidem cum illis tam certa ratione coniungitur quam alterum κνημὶς νεοτεύκτου κασσιτέροιο (28) ad fabrorum appellationem, non uini, pertinere manifestum uidetur. nimirum mihi nondum contigit ut intelligam quomodo haec eo ordine scribi potuerint ab Aristotele quo in codice leguntur, sed librarii errorem agnosco (cum Madio), qui cum utrumque exemplum per ὅθεν uocabulum adiungeretur casu a priore ὅθεν aberrauit ad alterum, sed animaduerso errore media omissa reuocauit ita ut, notato haud dubie uero ordine, prius exemplum sedem occupare iuberet alterius, cui simile genus erroris tetigimus ad 17. 1455 b 7 (cf. *Beitr.* 4, 373 et 420).*

31 δεῖ δὲ καὶ ὅταν ὄνομά τι ὑπεναντίωμά τι δοκῇ σημαίνειν, ἐπισκοπεῖν ποσαχῶς ἂν σημήνειε τοῦτο ἐν τῷ εἰρημένῳ, οἷον τὸ «τῇ ῥ' ἔσχετο χάλκεον ἔγχος» τὸ ταύτῃ κωλυθῆναι ποσαχῶς ἐνδέχεται ὡδὶ ἢ ὡς μάλιστ' ἄν τις ὑπολάβοι· κατὰ τὴν καταντικρὺ ἢ ὡς Γλαύκων λέγει ὅτι κτλ: omnis huius loci satis impediti explicatio eo contineri uidetur, primum ut illa οἷον τὸ «τῇ κτλ» τὸ ταύτῃ κωλυθῆναι ποσαχῶς ἐνδέχεται in unam coire sententiam intelligatur, deinde haec κατὰ τὴν καταντικρὺ ἢ ὡς Γλαύκων λέγει, a quibus nouum incipit enuntiatum, non esse diiungenda agnoscatur, id quod Spengelius certe non perspexerat, cuius rationes, quae aliis placuerunt, mihi minime probantur. dubius haereo solum in illis ὡδὶ ἢ ὡς μάλιστ' ἄν τις ὑπολάβοι, de quibus nescio an olim non satis recte iudicauerim (*Beitr.* 4, 421), neque nunc confidentius iudico, sed dum reputo rhet. 2, 23. 1399 a 6 ἄλλος (τόπος) ἐκ τῶν μερῶν, ὥσπερ ἐν τοῖς τοπικοῖς, ποία κίνησις ἡ ψυχή, ἥδε

* [Spengelii causa haec scripseram qui in *stud.* exempla recte transponi negarat. postea illorum immemor mutauit sententiam p. 19.]

γὰρ ἢ ἧδε, [de part. anim. 1, 1. 639 a 14 χωρὶς τοῦ πῶς ἔχει τἀληθές, εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως,] porro rhet. 1, 15. 1376 b 26 ἔπειτα (σκοπεῖν) εἰ (ἐναντίαι αἱ συνθῆκαι) ἄλλαις συνθήκαις ὑστέραις ἢ προτέραις. αἱ γὰρ ὕστεραι κύριαι, ἢ αἱ πρότεραι ὀρθαὶ αἱ δ' ὕστεραι ἠπατήκασιν, ὁποτέρως ἂν ᾖ χρήσιμον, quorum haec postrema ita posita sunt ut in simili causa ibid. 2, 23. 1399 b 13 ληπτέον δ' ὁπότερον ἂν ᾖ χρήσιμον (conf. 1397 b 1. 16), haec igitur dum reputo, reiectis aliis opinionibus quas aliquando foueram, eo adducor ut existimem interrogationi illi ποσαχῶς ἐνδέχεται responsionem subiici ὡδὶ ἢ ὡδί, quam illa ὡς μάλιστ' ἄν τις ὑπολάβοι in eum sensum excipiant ut expositis explicandi modis eligatur is in quem quis maxime poetae uerba acceperit. [et notum est Aristotelem ὡδὶ ἢ ὡδί particulis aut hoc modo aut similiter iunctis uti ut certos modos indicet quos declarare non uult, uelut rhet. 3, 1. 1404 a 10 διαφέρει πρὸς τὸ δηλῶσαι ὡδὶ ἢ ὡδὶ εἰπεῖν. metaph. 11, 6. 1071 b 36 φύσει μὲν (κινεῖται) ὡδί, βίᾳ δὲ ἢ ὑπὸ νοῦ ἢ ἄλλου ὡδί. 1072 a 12 sq. et saepe in his potissimum libris. cuius particulae uim et usum si recte intelligo Christii rationes probari non possunt, qui his ἐπισκοπεῖν ποσαχῶς ἐνδέχεται hanc interrogationem ὡδὶ ἢ ὡς μάλιστ' ἄν τις ὑπολάβοι; non satis apte iugatam adnectit.] uerba κατὰ τὴν καταντικρὺ ἢ ὡς Γλαύκων λέγει ὅτι, a quibus nouam incipere sententiam dixi, iunguntur plane eadem ratione qua τοὐναντίον ἢ ὡς Ἀναξαγόρας λέγει meteor. 1, 12. 348 b 12 uel ἐναντίως ἢ ὡς οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσιν de coel. 2, 2. 285 b 25. nec inepte conferetur etiam ἄλλως ἔχειν ἢ ὡς τὸ κύριον 22. 1458 b 3 aut ἐναντίως ἢ ὡς ἔχουσιν αἱ προτάσεις anal. post. 1, 17. 80 b 35. nouum autem ab illis enuntiatum incipere uolo in eum modum quo uerbis οὐχ ὥσπερ, οὐ γὰρ ὥσπερ, καὶ οὐχ ὥσπερ adnecti solet sententia

ita ut negatio suo proprio uerbo destitui uideatur et reliqua oratio omnis ab ὥσπερ particula pendeat, uelut

καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἰαμβοποιοὶ περὶ τὸν καθ' ἕκαστον ποιοῦσιν 9. 1451 b 14

sed hoc quidem ambiguum est exemplum, non ambigua

ἐκδύνουσι δὲ καὶ οἱ ἔχεις τὸ γῆρας καὶ τοῦ ἔαρος καὶ τοῦ μετοπώρου, καὶ οὐχ ὥσπερ φασί τινες τοῦτο τὸ γένος τῶν ὄφεων μὴ ἐκδύεσθαι μόνον hist. anim. 8, 17. 600 b 24

τοιαῦτα (sc. κοῦφα) γάρ ἐστί τινα καὶ οὐχ ὥσπερ οἴονταί τινες πάντ' ἔχειν βάρος de coel. 4, 4. 311 b 16

σῶμα μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν (ἡ ψυχή), σώματος δέ τι καὶ διὰ τοῦτο ἐν σώματι ὑπάρχει καὶ ἐν σώματι τοιούτῳ, καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ πρότερον εἰς σῶμα ἐνήρμοζον αὐτήν, οὐθὲν προσδιορίζοντες ἐν τίνι καὶ ποίῳ de anim. 2, 2. 414 a 20

ὀρθῶς καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ποιῆσαι τὴν τῶν κεράτων φύσιν ἀλλὰ μὴ καθάπερ ὁ Αἰσώπου Μῶμος διαμέμφεται τὸν ταῦρον ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῖς ὤμοις ἔχει τὰ κέρατα de part. anim. 3, 2. 663 a 34

οὐ γὰρ ὥσπερ τινὲς λέγουσιν ὅτι εἰ σαρκώδης ἦν μακροβιώτερον ἂν ἦν τὸ γένος de part. anim. 2, 10. 656 a 15

οὐ γὰρ ὥσπερ ἔνιοι τῶν τεχνολογούντων τιθέασιν ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὴν ἐπιείκειαν [τοῦ λέγοντος] ὡς οὐδὲν συμβαλλομένην rhet. 1, 2. 1356 a 10

οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ ἰάτρευσις λέγεται οὐκ εἰς ἰατρικὴν ὁδὸς ἀλλ' εἰς ὑγίειαν phys. ausc. 2, 1. 193 b 13

ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὥσπερ αἱ ψακάδες ἄνω μὲν ὀχοῦνται διὰ μικρότητα, ἐνδιατρίψασαι δ' ἐπὶ τοῦ ἀέρος... συνελθόντων δὲ πολλῶν μικρῶν μεγάλαι καταφέρονται ψακάδες meteor. 1, 12. 348 a 7.

possunt alia afferri ex Aristotelis libris (cf. *Beitr.* 4, 422. ann. gymn. Austriac. 1872, 541) sed satis sunt etiam illa ad significandum genus. hoc addo non negationis hanc propriam esse dicendi rationem sed eodem talia redire

ἀλλὰ καθάπερ καὶ παῖδας τοὺς μήπω δι' ἡλικίαν ἐγγεγραμμένους καὶ τοὺς γέροντας τοὺς ἀφειμένους φατέον εἶναι μέν πως πολίτας οὐχ ἁπλῶς δὲ λίαν polit. 3, 1. 1275 a 14, in quibus uerbis Spengelius καθάπερ ferendum non esse censuit

καὶ γὰρ καθάπερ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις φιλοσοφήμασι περὶ τὰ θεῖα πολλάκις προφαίνεται τοῖς λόγοις ὅτι τὸ θεῖον ἀμετάβλητον ἀναγκαῖον εἶναι πᾶν τὸ πρῶτον καὶ ἀκρότατον de coel. 1, 9. 279 a 30

quorum sensum bene explicuit Bernaysius (*Dialog.* 94. 165), de oratione non recte uidetur iudicasse. neque enim apodosis est quaerenda sed hac iunctura uerborum καθάπερ τοῖς λόγοις, ὅτι τὸ θεῖον ἀμετάβλητον, ἀναγκαῖον προφαίνεται εἶναι πᾶν τὸ πρῶτον (scil. ἀμετάβλητον) hanc nanciscimur sententiam aptam: 'est enim ita quemadmodum rationibus, quibus numen esse immutabile probatur, necessarium apparet, esse omne quod est primum ac summum (immutabile).' neque haec Aristotelis sunt propria, sed ex aliis scriptoribus uno nunc utar loco huic nostro affini Hyperidis

ἐπὶ τῶν δημοσίων ἀγώνων οὐ χρὴ τοὺς δικαστὰς πρότερον τὰ καθ' ἕκαστα τῆς κατηγορίας ὑπομένειν ἀκούειν, πρὶν αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν ἀντιγραφὴν ἐξετάσωσιν εἰ ἔστιν ἐκ τῶν νόμων ἢ μή· οὐ μὰ Δία, οὐχ ὥσπερ ἐν τῇ κατηγορίᾳ Πολύευκτος ἔλεγεν, οὐ φάσκων δεῖν κτλ pro Euxen. 20, 4.

sic enim fere Aristoteles ἐπισκοπεῖν δεῖ inquit ποσαχῶς ἐνδέχεται· κατὰ τὴν καταντικρὺ ἢ ὡς Γλαύκων λέγει ὅτι h. e.

contrariam in rationem atque qua Glauco dicit multos occupata mente iudicare de poetis.* reliqua uerba ex codicis testimonio (ἔνια quod mutatum non oportuit) et doctorum hominum emendatione (ὡς εἰρηκότος ὅ τι δοκεῖ h. e. quasi poeta dixisset quidquid ipsis uidetur, cf. soph. elench. 14. 173 b 33. top. 2, 6. 112 b 18) uideor recte scripsisse. haec autem peruersa existimandi de poeta ratio commode illustratur exemplo de Icario siue Icadio (1461 b 7 παρ' αὐτῶν γῆμαι, ut Plat. rep. 2, 362 b γαμεῖν ὁπόθεν ἂν βούληται), in quo ex errore nominis uidetur ortum esse πρόβλημα.

9 ὅλως δὲ τὸ ἀδύνατον μὲν πρὸς τὴν ποίησιν ἢ πρὸς τὸ βέλτιον ἢ πρὸς τὴν δόξαν δεῖ ἀνάγειν: sententiam quae uulgo addita ἢ particula ante πρὸς τὴν ποίησιν obscurabatur ita explico ut olim (*Z. krit. Ar. schr.* 34. *Beitr.* 4, 424): τὸ ἀδύνατον δεῖ λύειν τῷ ἀνάγειν ἢ πρὸς τὸ βέλτιον ἢ πρὸς τὴν δόξαν. duae enim tantum λύσεις τοῦ ἀδυνάτου significantur in proximisque declarantur exemplis. uerba autem πρὸς τὴν ποίησιν segreganda sunt ab insequentibus ἢ πρὸς τὸ βέλτιον ἢ πρὸς τὴν δόξαν quae species sunt λύσεων, cum illa uniuerse indicent rationem qua haec agantur. in poesi enim ἀδύνατον licet altera utra earum λύσεων diluere. neque obstat quod ita praepositio eadem non eadem ui bis posita uideatur. talia enim non refugiunt aut Aristoteles aut alii, estque illius maxime praepositionis usus multiplex et uarius. [ὁ δοξάζων πρὸς τὸν ἐπιστάμενον οὐχ ὑγιεινῶς διάκειται πρὸς τὴν ἀλήθειαν metaph. 3, 4. 1008 b 30. πρὸς τοὺς φίλους τὰ πρὸς δόξαν οὐκ αἰσχυνόμεθα rhet. 2, 4. 1461 b

* [de sententia non inepte comparabuntur haec de gen. anim. 4, 1, 765 a 26 τὸ αὐτὸ τοῦτο συμβαίνειν τινές φασιν, οὐκ ἀληθῆ λέγοντες ἀλλὰ μαντευόμενοι τὸ συμβησόμενον ἐκ τῶν εἰκότων καὶ προλαμβάνοντες ὡς οὕτως ἔχον πρὶν γινόμενον οὕτως ἰδεῖν.]

1381 b 30 cf. 19 sqq.] uerbi autem ἀνάγειν significatio quam dico constat uel eo exemplo quo l. c. usus sum ἔστι δὲ λύειν, φησὶν Ἀριστοτέλης, καὶ εἰς τὰ ὑπάρχοντα ἀνάγειν ἔθη ὅτι τοιαῦτα ἦν fr. 158 Ros. possuntque alia afferri, quae olim posui quaeque plurima collegit Bonitzius in indice. earum autem prior λύσεων, nam uerba πρός τε γὰρ τὴν ποίησιν αἱρετώτερον πιθανὸν ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον καὶ δυνατόν* apparet ad δόξαν referri, sed prior λύσις quae est ἐν τῷ πρὸς τὸ βέλτιον ἀνάγειν quibus uerbis explicatur, ea mutila habentur in codice neque quidquam proficitur illis quae in editionibus uulgo circumferebantur. codex autem cum praebeat τοιούτους εἶναι οἷον Ζεῦξις ἔγραφεν ἀλλὰ βέλτιον, manifestum est duo desiderari, et unde pendeant illa τοιούτους εἶναι, et quibus haec ἀλλὰ βέλτιον obiiciantur: cui utrique desiderio satis faciunt ea quae olim (*Z. kr. Arist. schr.* 33 cf. *Beitr.* 4, 379 et 425) proposui supplementa ⟨καὶ εἰ ἀδύνατον⟩ τοιούτους εἶναι, ἀλλὰ βέλτιον, quae teneo, nihil motus aut Spengelii instabili iudicio aut aliorum imperitia artis. de illo usu ἀλλά particulae adnotaui ad 25. 1460 b 33. quae uero interponuntur οἷον Ζεῦξις ἔγραφεν (scil. τοιούτους, *wie dergleichen Zeuxis malte,* praue enim οἵους scribitur, nec accusatiuum addi oportuit, cf. Plat. soph. 217 c), id iudicium de Zeuxide ex-

* [supra 24. 1460 a 27 προαιρεῖσθαι ἀδύνατα εἰκότα μᾶλλον ἢ δυνατὰ ἀπίθανα. sed quod nunc πιθανὸν ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον καὶ δυνατόν composita sunt, eadem uarietate de part. anim. 2, 7. 652 b 31 ἀντὶ μὲν μεγάλων ὀλίγων πυκναὶ καὶ λεπταὶ φλέβες περιέχουσιν αὐτόν, ἀντὶ δὲ πολλοῦ καὶ παχέος αἵματος λεπτὸν καὶ καθαρόν. similiter de coel. 1, 12 tam ποσόν τινα ὡρισμένον χρόνον (283 a 7) quam ποσόν τινα καὶ ὡρισμένον χρόνον (282 b 20) scribitur. unde perspicuum esse potest, uerba καὶ δυνατόν a superioribus seiungi non debere neque probabiles esse Christii coniecturas qui haec ita discerpsit ἢ ἀπίθανον ⟨δυνατόν⟩. καὶ δυνατὸν * * τοιούτους κτλ.]

pendendum relinquam archaeologis, quorum unus haud dubitanter mecum fecit Helbigius in Fleckeiseni ann. 1867 p. 667. proxima τὸ γὰρ παράδειγμα δεῖ ὑπερέχειν (13), quae plenam efficiunt sententiam, superioribus recte scriptis et explicatis nullam difficultatem offerunt ei quidem qui παράδειγμα quid sit recte perspexerit.

14 πρὸς ἅ φασιν τἄλογα scil. ἀνάγειν δεῖ. haec enim applicantur illis (9) τὸ ἀδύνατον μὲν ἢ πρὸς . . ἢ πρὸς . . δεῖ ἀνάγειν, et poterant quidem addita δ' particula (πρὸς δ' ἅ φασιν) adiungi [*Beitr.* 4, 426 et 427], sed cauendum est in talibus a nimia confidentia iudicii. cf. ad 22. 1458 a 30 et 16. 1454 b 37. οὕτω τε (scil. δεῖ ἀνάγειν siue λύειν τὸ ἄλογον) καὶ (εἰς τοῦτο siue τούτῳ) ὅτι κτλ: plana est etiam per breuitatem dicendi sententia, et quod uerbis οὕτω τε resumitur ante dictum ut adiiciatur alterum, mos agnoscitur non solum Aristoteli familiaris, cuius haec sunt

> Θαλῆς ὕδωρ εἶναί φησι λαβὼν ἴσως τὴν ὑπόληψιν ἐκ τοῦ πάντων ὁρᾶν τὴν τροφὴν ὑγρὰν οὖσαν, διά τε δὴ τοῦτο τὴν ὑπόληψιν λαβὼν ταύτην καὶ διὰ τὸ metaph. 1, 3. 983 b 20
>
> ὥστ' εἰ μᾶλλον ὑπάρχει φορὰ τοῖς μᾶλλον ἀπειληφόσι τὴν φύσιν, καὶ ἡ κίνησις αὕτη πρώτη τῶν ἄλλων ἂν εἴη κατ' οὐσίαν, διά τε ταῦτα καὶ διότι ἥκιστα τῆς οὐσίας ἐξίσταται phys. ausc. 8, 7. 261 a 18
>
> φανερὸν τοίνυν ὅτι ἀνάγκη ἐπὶ τοῦ μέσου εἶναι τὴν γῆν καὶ ἀκίνητον, διά τε τὰς εἰρημένας αἰτίας καὶ διότι de coel. 2, 14. 296 b 21

et similiter saepe, ταῦτά τε δὴ συμβαίνει ἄτοπα καὶ τό. ταῦτά τε οὖν· συμβαίνει καὶ ὅτι. τοῦτό τε δὴ ἀπορήσειεν ἄν τις καὶ διὰ τίν' αἰτίαν. διά τε ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν καὶ διὰ τό.

15 τὰ δ' ὑπεναντία ὡς εἰρημένα οὕτω σκοπεῖν ὥσπερ οἱ

ἐν τοῖς λόγοις ἔλεγχοι (sc. σκοποῦσιν) εἰ τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως, ὥστε καὶ αὐτὸν (sc. σκοπεῖν δεῖ τὸν ποιητὴν) ἢ πρὸς ἃ αὐτὸς λέγει ἢ (πρὸς) ἃ ἂν φρόνιμος ὑποθῆται: orationis formam uideor satis illis quibus usus sum supplementis significasse. [et ὥστε, ὥστε καί (h. e. *mithin, mithin auch*) saepe insigni cum breuitate, nonnumquam cum duriore ellipsi poni solet, uelut ut genus significem, οὐκ ἄρα ἔστι κύκλῳ στραφῆναι τὸ ἄπειρον, ὥστε οὐδὲ τὸν κόσμον de coel. 1, 5. 272 a 20. ὥρισται ἄρα τὸ μέσον, ὥστε καὶ τὸ ἐν τούτῳ σῶμα ὂν ibid. 1, 6. 273 a 18. ἀεὶ γάρ που ἔσται τὸ γιγνόμενον ἐξ αὐτοῦ, ὥστε κἀκεῖνο de gen. et corr. 1, 5. 320 b 4. προσήκει δὲ τὸν μάλιστα γνωρίζοντα περὶ ἕκαστον γένος ἔχειν λέγειν τὰς βεβαιοτάτας ἀρχὰς τοῦ πράγματος, ὥστε καὶ τὸν περὶ τῶν ὄντων ᾗ ὄντα τὰς πάντων βεβαιοτάτας metaph. 3, 3. 1005 b 8. ὁ πάντα ἀληθῆ λέγων καὶ τὸν ἐναντίον αὐτοῦ λόγον ἀληθῆ ποιεῖ, ὥστε τὸν αὑτοῦ οὐκ ἀληθῆ ibid. 3, 8. 1012 b 15.] sententiam autem declarabunt ex sophisticis elenchis deprompta quae *Beitr.* 4, 384 sq. attuleram et nunc inter testimonia ad h. l. adscripsi. [ad eum igitur modum quem ibi designauit, etiam in poesi si qua ὑπεναντία h. e. sibi aduersantia quae uidentur occurrunt, exigere iubet aut ad ea quae poeta ipse dicit aut ad ea quae homo prudens eum uelle existimet. dicit autem ὑπεναντία ὡς εἰρημένα, quoniam ad haec quae sunt in oratione uult modum istum ex rhetorica et dialectica translatum pertinere.]

19 ὀρθὴ δ' ἐπιτίμησις καὶ ἀλογίᾳ καὶ μοχθηρίᾳ: postrema uerba temere Spengelius delenda censuit, ego datiuos restitui pro nominatiuis qui sunt in codice nec uidentur aptam recipere explicationem. sed saepe in hoc codice ι non adscribitur ubi debebat (1448 a 3. 1454 b 3, 20. 1461 b 21), datiui autem a nomine ἐπιτίμησις pendentes haec ha-

bent exempla καθ' αὑτὸν δὲ τῷ λόγῳ πέντ' εἰσὶν ἐπιτιμήσεις. φανερὸν ὅτι οὐδὲ λόγῳ ἡ αὐτὴ ἐπιτίμησις top. 8, 11. 161 b 19. 38, quibus accedit fortasse ἐπιτίμησις δὲ λόγῳ κατ' αὐτὸν τὸν λόγον ibid. 161 a 16, ubi pro uulgata scriptura λόγου unus bonus codex habet λόγῳ (*Beitr.* 4, 428). et hoc genus latius patere apud Aristotelem nunc ex Bonitzii indice discitur.

20 μὴ ἀνάγκης οὔσης μηθέν: exspectaueris μηδεμιᾶς, ut μήτε ἀνάγκης ἡμῖν μηδεμιᾶς γενομένης Lysias 3, 25. μηδὲ ἀνάγκη μηδεμία Plato Protag. 327 d. μήτε ἄλλης ἀνάγκης μηδεμιᾶς Phaedon. 109 a. nunc μηθέν ponitur quasi non μὴ ἀνάγκης οὔσης sed μὴ ἀναγκαίου ὄντος ante scriptum esset.

22 ἢ γὰρ ὡς ἀδύνατα sc. ἐπιτιμᾶται, quod ex uerbis ἐπιτιμήματα φέρουσιν petitur.

25 ἐκ τῶν εἰρημένων ἀριθμῶν h. e. εἰδῶν, τόπων, μερῶν, μορίων, quem usum post alios exemplis si non Aristotelis at aliorum Graecorum firmare studui *Beitr.* 4, 430, nec Romani secus. sed ex Aristotele ipso nonnulla Teichmuellerus *Forschungen* 2 xvi attulit, quae mihi neque olim ignota fuerunt nec nunc satis ad hanc rem accommodata uidentur.

26 27 εἰ γὰρ ἡ ἧττον φορτικὴ βελτίων, τοιαύτη (i. e. βελτίων) δ' ἡ πρὸς βελτίους θεατάς ἐστιν ἀεί, λίαν δῆλον ὅτι ἡ ἅπαντα μιμουμένη φορτική: in codicis scriptura δειλίαν, quae uulgo abiiciebatur, delitescere suspicabar olim (*Z. kr. Ar. schr.* 35) ἀεὶ λίαν, teneoque eam coniecturam a Spengelio non nimis considerate reprehensam (cf. *Beitr.* 4, 431 sqq.). et ἀεί quidem cum duplici comparatiuo (uel superlatiuo) iunctum quam uim habeat et quam aptum in hac oratione fuerit multa ostendunt exempla

ἀεὶ μὲν ὁ μείζων καλλίων ἐστί 7. 1451 a 10

ἀγαθῶν τὸ μεῖζον αἱρετώτερον ἀεί eth. Nicom. 1, 5. 1097 b 19

μείζονος ἀεὶ ὁ βελτίων ἄξιος καὶ μεγίστων ὁ ἄριστος eth. Nicom. 4, 7. 1123 b 28

τοῦ βελτίονος ἀεὶ καὶ μορίου καὶ ἀνθρώπου σπουδαιοτέραν (λέγομεν) τὴν ἐνέργειαν eth. Nicom. 10, 6. 1177 a 4

ἀεὶ βελτίων ἡ ἀρχὴ ἡ τῶν βελτιόνων ἀρχομένων ipsa sententia etiam ad nostrum accedente polit. 1, 5. 1254 a 25

ἀεὶ γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι βελτίω τὴν ἐγγύτατα ταύτης polit. 4, 11. 1296 b 7, ubi Spengelius ipse quod erat δεῖ uerissime mutauit in ἀεί

ἀεὶ γὰρ τὸ χεῖρον τοῦ βελτίονός ἐστιν ἕνεκεν polit. 7, 14. 1333 a 21 (cf. 29)

ἀεὶ τὸ βέλτιστον ἦθος βελτίονος αἴτιον πολιτείας polit. 8, 1. 1337 a 17

[εὔλογον ἤδη τὸ μὲν ἐγγυτάτω τῆς ἁπλῆς καὶ πρώτης περιφορᾶς ἐν πλείστῳ χρόνῳ διιέναι τὸν αὑτοῦ κύκλον, τὸ δὲ πορρωτάτω ἐν ἐλαχίστῳ, τῶν δὲ ἄλλων τὸ ἐγγύτερον ἀεὶ ἐν πλείονι, τὸ δὲ πορρώτερον ἐν ἐλάττονι de coel. 2, 10. 291 b 3

μάλιστα μὲν γὰρ ἐκείνου τυχεῖν ἄριστον πᾶσι τοῦ τέλους· εἰ δὲ μή, ἀεὶ ἄμεινόν ἐστιν ὅσῳ ἂν ἐγγύτερον ᾖ τοῦ ἀρίστου de coel. 2, 12. 292 b 18

ἀεί τε γὰρ ὁ πλείων ἀὴρ ἄνω φέρεται μᾶλλον de coel. 4, 2. 308 b 27; cf. ibid. 1, 8. 277 b 4. 2, 13. 294 a 15. 2, 14. 297 a 27

ἔστω γὰρ ἀεὶ ἡ πλείων δύναμις ἡ τὸ ἴσον ἐν ἐλάττονι χρόνῳ ποιοῦσα phys. ausc. 8, 10. 266 a 26

εἰ μὲν γὰρ ἀεὶ τὰ καθόλου μᾶλλον ἀρχαί, φανερὸν ὅτι τὰ ἀνωτάτω τῶν γενῶν metaph. 2, 3. 998 b 17.

sic ἀεὶ Bonitzius cum Alexandro qui ita interpretatur (160, 5) εἰ μὲν γὰρ ἀεὶ τὰ καθόλου τῶν μὴ ὁμοίως καθόλου μᾶλλον ἀρχαί, τὰ ἀνωτάτω ἂν γένη εἶεν ἀρχαί. ex codicibus enim A^b δεῖ, ceteri ὅτι. cf. 999 a 22

ἀεὶ γὰρ (ἡ φύσις) ἐκ τῶν ἐνδεχομένων αἰτία τοῦ βελτίονός ἐστιν de part. anim. 2, 14. 658 a 23 cf. de gen. anim. 2, 1. 731 b 26

ὅλως δ' ἀεὶ τὸ βέλτιον καὶ τιμιώτερον . . τοῦ μὲν ἄνω καὶ κάτω ἐν τοῖς μᾶλλόν ἐστιν ἄνω de part. anim. 3, 3. 665 a 22

εἰ δὴ ἀεὶ ἡ μείζων κίνησις τὴν ἐλάττω ἐκκρούει de sens. 7. 447 a 14

ἀεὶ δὲ τῶν ὁμογενῶν τὸ μαλακώτερον τοῦ σκληροτέρου κρεῖττον Theophrastus hist. plant. 5, 5, 1.

ἀεί autem in hac sententia τοιαύτη δ' ἡ πρὸς βελτίους θεατάς ἐστιν ἀεί perapte extremo loco collocatur nec praeter morem scriptoris. cuius rei (Spengelii causa p. 21) cogor exempla ponere: unum supra allatum est; adde

ὥστε μεγέθους δεῖ μείζονος αὐταῖς ἀεί de part. anim. 3, 4. 666 b 34

ἔστι μὲν οὖν ὡς τὸ αὐτὸ τὸ νῦν λεγόμενον ἀεί, ἔστι δ' ὡς οὐ τὸ αὐτό (h. e. τὸ αὐτὸ ἀεί) phys. ausc. 4, 11. 219 b 31 cf. 4, 13. 222 a 14. 15

ὑποκείμενον γάρ τι καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν ἡ φύσις ἀεί. phys. ausc. 2, 1. 192 b 34

οὐδ' οἱ φυσιολόγοι καλῶς λέγουσιν οἱ πάντα τὰ αἰσθητὰ κινεῖσθαι φάσκοντες ἀεί. phys. ausc. 8, 8. 265 a 3

καὶ τοῦτ' εἶναι ἢ ἀκίνητον ἢ κινούμενον, καὶ κινούμενον ἢ ὑφ' αὑτοῦ ἢ ὑπ' ἄλλου ἀεί phys. ausc. 8, 6. 259 a 31

ἔτι οὐσία λέγεται τὸ μὴ καθ' ὑποκειμένου, τὸ δὲ κα-

θόλου καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται ἀεί. metaph. 6, 13. 1038 b 15.]

porro λίαν particulam res ipsa docet non cum δῆλον sed cum φορτική nomine coniungi in hunc sensum: ἡ ἅπαντα μιμουμένη (h. e. quae motu et gestibus omnia simulat, id quod deinde exemplis declaratur) λίαν φορτική h. e. illiberalis et ad imperitorum ἀναισθησίαν comparata. cui iuncturae uerborum nec interpositum δῆλον ὅτι siue fuit δηλονότι impedimento est (ὁμοίως τοίνυν δῆλον ὅτι καὶ ἐπ' ἀριθμοῦ ἕξει metaph. 6, 13. 1039 a 11) nec λίαν paulo a suo nomine interiectis uocibus seiunctum, cuius uis et natura particulae facile fert talem collocationem numquam sine consilio adhibitam, idemque quod in graecum λίαν notum est cadere in latinum *nimis*. [uelut, ne sine exemplo loquar,

λίαν οὖν ἦν ἂν τὸ σῶμα πᾶν προπετὲς αὐτῶν de inc. anim. 11. 710 b 27

περὶ ὧν λίαν εἰσὶν οἱ λεγόμενοι λόγοι μυθώδεις meteor. 1, 13. 350 b 8

τούτων ὅσα μὴ γεώδη τὴν φύσιν ἔχει λίαν de gen. anim. 2, 6. 743 b 13

eodemque modo Plato quoque, Isocrates, Isaeus. *nimis* autem Cicero ita ponit, *cui nimis uidetur senatus in conseruanda patria fuisse crudelis* in Pis. 8, 17. *cuius omnia nimis etiam exstant scripta numerose* or. 52, 175.]

29 ὡς γὰρ οὐκ αἰσθανομένων, ἂν μὴ αὐτὸς προσθῇ, πολλὴν κίνησιν κινοῦνται h. e. non sensuros esse opinati nisi quis ipse exaggerarit, multis motibus mouentur. προσθῇ enim eandem nunc fere addendi, augendi, exaggerandi uim habet quam προστιθέντες 24. 1460 a 18 (cf. *Ar. aufs.* 1, 9). αὐτός autem singulari numero, id quod nonnullorum corrigendi libidinem excitauit, eo usu scribitur, quo solent

Graeci in eodem saepe enuntiato uniuerse elatam sententiam dein non addito pronomine indefinito ad unum accommodare hominem (*Beitr.* 4, 435. 439)

χαίρουσι τὰς εἰκόνας ὁρῶντες, ὅτι συμβαίνει θεωροῦντας μανθάνειν, ἐπεὶ ἐὰν μὴ τύχῃ προεωρακώς 4. 1448b 15

ἐνίοτε προστιθέασιν ἀνθ' οὗ λέγει πρὸς ὅ ἐστιν 21. 1457 b 19

[διὰ τὸ τοὺς ζητοῦντας ἄνευ τοῦ διαπορῆσαι πρῶτον ὁμοίους εἶναι τοῖς ποῖ δεῖ βαδίζειν ἀγνοοῦσι καὶ πρὸς τούτοις οὐδ' εἴ ποτε τὸ ζητούμενον εὕρηκεν ἢ μὴ γινώσκειν metaph. 2, 1. 995 a 35]

(ἀχάριστοι) ὅτι αὐτῶν ἕνεκα ὑπηρέτησαν ἢ ὅτι ἀπέδωκαν ἀλλ' οὐκ ἔδωκαν, εἴτ' εἰδὼς εἴτε μὴ εἰδώς rhet. 2, 7. 1385 b 1, sic enim εἰδώς (bis) in codice legitur,

quod et olim mutarunt et nuper Spengelius, sed tamen in eadem disputatione paucis interiectis 8 sq. legitur εἰ ἔλαττον μὴ ὑπηρέτησαν . . ἢ εἰ φαῦλα εἰδώς. [cf. de gen. et corr. 1, 2. 315 b 34 ὅμως δὲ τούτοις ἀλλοίωσιν καὶ γένεσιν ἐνδέχεται ποιεῖν τροπῇ καὶ διαθιγῇ μετακινοῦντα τὸ αὐτό . . . τοῖς δὲ εἰς ἐπίπεδα διαιροῦσιν οὐκέτι.] nec negligenda sunt etiam talia

οἷς ὑπάρχουσι γονεῖς ἢ τέκνα ἢ γυναῖκες. αὐτοῦ γὰρ ταῦτα rhet. 2, 8. 1385 b 28 quod et ipsum scrupulum iniecit Spengelio

τοὺς ὁμοίους ἐλεοῦσιν . . . ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις μᾶλλον φαίνεται καὶ αὐτῷ ἂν ὑπάρξαι rhet. 2, 8. 1386 a 25.

cf. quae de simili causa contra Spengelium disputauit Bonitzius ann. gymn. Austr. 1866, 796. [adde de gen. anim. 2, 6. 741 b 37 διορίζεται τὰ μέρη τῶν ζῴων πνεύματι, οὐ μέντοι οὔτε τῷ τῆς γεννώσης οὔτε τῷ αὐτοῦ. de coel. 2, 13. 294 b 7 πᾶσι γὰρ ἡμῖν τοῦτο σύνηθες, μὴ πρὸς τὸ πρᾶγμα ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν ἀλλὰ πρὸς τὸν τά-

ναντία λέγοντα. καὶ γὰρ αὐτὸς ἐν αὐτῷ ζητεῖ μέχρι περ ἂν οὗ μηκέτι ἔχῃ ἀντιλέγειν αὐτὸς αὐτῷ. de gen. et corr. 2, 11. 338 b 8 ἄνθρωποι δὲ καὶ ζῷα οὐκ ἀνακάμπτουσιν εἰς αὐτοὺς ὥστε πάλιν γίνεσθαι τὸν αὐτόν. cf. ad 4. 1448 b 7 et quae leguntur de iuu. et sen. 1. 467 b 18—22; de gen. anim. 2, 3. 736 a 35—b 1.] et genus hoc omne Herodoti, Thucydidis, Platonis praeter ceteros, Demosthenis oratorumque interpretes, ne quid dicam de poetis, toties explicuerunt ut mirere fieri potuisse talia ut in Aristotele damnarentur. sed errant in simili genere etiam alibi, uelut in Platonis symp. 183 c ἐπειδὰν δὲ παιδαγωγοὺς ἐπιστήσαντες οἱ πατέρες τοῖς ἐρωμένοις μὴ ἐῶσι διαλέγεσθαι τοῖς ἐρασταῖς, καὶ τῷ παιδαγωγῷ ταῦτα προστεταγμένα ᾖ ego nec τοὺς ἐραστάς praetulerim datiuo et uerba καὶ τῷ παιδαγωγῷ ταῦτα προστεταγμένα ᾖ ab Iahnio deleta, in quibus et ipsis causa mutati numeri non obscura uidetur, nolim abesse. [restituit Vsenerus; non persuasi Hugio.] in contrariam partem peccant Herodoti editores, quem constat saepe in describendis maxime moribus uno tenore a plurali numero pergere ad singularem. qua re 4, 65, 1 cum plene dicat αὐτὰς δὲ τὰς κεφαλὰς οὔτι πάντων ἀλλὰ τῶν ἐχθίστων ποιεῦσι τάδε, ἀποπρίσας ἕκαστος πᾶν τὸ ἔνερθε τῶν ὀφρύων ἐκκαθαίρει quia abesse poterat tollunt ἕκαστος, sed iisdem alibi uelut 4, 103, 3 in compari enuntiato πολεμίους δὲ ἄνδρας τοὺς ἂν χειρώσωνται ποιεῦσι τάδε, ἀποταμὼν ἕκαστος κεφαλὴν ἀποφέρεται ἐς τὰ οἰκία eadem uox nulli offensioni est. cf. 5, 16, 4.

32 ἡ μὲν οὖν τραγῳδία τοιαύτη ἐστίν h. e. nimia imitando, quippe quae gestibus omnia declaret. qua re fit, ut eadem fere ratione discedat ab epica poesi talia non moranti, qua principes histrionum, uelut Mynniscus (sic enim rectius scribitur nomen Μυννίσκος ut et hoc loco

legitur in codice et apud alios quam, ut uulgo, Μυνίσκος), ab inferioribus recedant.

4 εἰ οὖν φορτικὴ χείρων δῆλον ὅτι ἂν εἴη: melius in apographis εἰ quam in codice ἡ scribi et prius putaui neque nunc etiamsi contra dixerit Spengelius aliter sentio. tandem enim argumentatio paulo liberius uagata comprehenditur concluditurque ratio tragicam artem, si est, ut ante probatum est, φορτική h. e. ad illiberales ac rudes homines accommodata, inferiorem esse epica. redit igitur iam eo unde 1461 b 27 profectus erat εἰ γὰρ ἡ ἧττον φορτικὴ βελτίων. quam quidem ratiocinationem qui accuratius perpenderit, concedet fortasse non de nihilo fuisse quod supra 1461 b 28 δέ addi post λίαν uolueram (*Beitr.* 4, 434), ut illae tres essent protases, quibus deinceps explicatis et ad tragoediam (32) relatis nunc demum paulum uariata redderetur apodosis. [hanc de δέ addendo opinionem hoc loco memoraueram (nam nimis impudenter calumniatur Spengelius p. 21) quia ad hunc locum pertinebat et hoc plane seiunctum erat ab ea quaestione quae est de ἀεὶ λίαν.] 1462 a

13 εἰ οὖν ἔστι τά γ' ἄλλα κρείττων, τοῦτό γε οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῇ ὑπάρχειν: duplicem particulam γε in protasi et apodosi positam quam codex praebet non esse spernendam arbitrabar (*Beitr.* 4, 435). ita enim alii quoque

τοῦτον μὴ κολάσετε, εἰ μή γε ἄλλῳ τινὶ μείζονι, τῇ γε παρούσῃ ἀτιμίᾳ Lysias 31, 29

παντὸς ἄρα μᾶλλον ὅ γε ἄνθρωπος σῶς ἐστιν, ἐπειδὴ τό γε ὀλιγοχρονιώτερον οὐκ ἀπόλωλε Plato Phaedon. 87 c

οἴεσθαί γε χρή, ἐὰν τῷ ὄντι γ' ᾖ φιλόσοφος ibid. 68 b

ἀλλ' οὖν πεπειράσθω γ' ἐπειδήπερ γ' ἅπαξ ἐμοὶ σεαυτὸν παραδέδωκας εὖ ποιεῖν Aristophanes uesp. 1129

ψυχήν γ' ἄριστος, πλήν γ' ὅτι κτλ idem pac. 676.

diuersa est mera in eadem parte enuntiati repetitio eius particulae, quam et ipsam notum est non esse inusitatam. [et talia a peripateticorum usu aliena non esse ultro credibile est nec desunt exempla, uelut Theophrastus quod scribit

σχεδὸν τά γε πολλὰ παραπλησίαν ἔχοντα τὴν ὄψιν, πλὴν τοῖς γε φύλλοις hist. plant. 7, 6, 1 non distat ab eo quod Aristophanes in pace l. c.

Aristotelis autem talia sunt

τὸ μέντοι γε ἓν οὐσίαν εἶναι καὶ μὴ ἕτερόν γέ τι ὂν λέγεσθαι ἕν, παραπλησίως τοῖς Πυθαγορείοις ἔλεγε metaph. 1, 6. 987 b 22, ubi γε alterum ex duobus codd. (A^b F^b) addidit Bekkerus

καίτοι καὶ ἐνυπάρχον καὶ μὴ ἐνυπάρχον φθείρει τὸ ἐναντίον, οἷον τὸ νεῖκος τὸ μῖγμα. καίτοι γε οὐκ ἔδει· οὐ γὰρ ἐκείνῳ γε ἐναντίον metaph. 13, 5. 1092 b 6. sic καίτοι γε Bonitzius cum parte codicum et Alexandro

εἴ γε μὴν γραμμὰς ἢ τὰ τούτων ἐχόμενα θήσει τις ἀρχάς, ταῦτά γ' οὐκ εἰσὶν οὐσίαι χωρισταί metaph. 10, 2. 1060 b 12. γ' Bonitzius de coniectura, γὰρ A^b, ceteri δ'

διόπερ οὐχ οἷόν τ' ἀΐδιον εἶναι (τὴν κίνησιν), βίαιόν γ' οὖσαν καὶ παρὰ φύσιν· ἡ δέ γε τοῦ κόσμου τάξις ἀΐδιός ἐστιν de coel. 2, 14. 296 a 32

ἀλλ' οὖν καὶ ταύτῃ γε δῆλον ὅτι ἡ ἐνέργεια προτέρα τῆς δυνάμεως. ἀλλὰ μὴν καὶ οὐσίᾳ γε metaph. 8, 8. 1050 a 2

ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκείνων γέ τι ᾤοντο εἶναι τὴν τύχην, οἷον φιλίαν ἢ νεῖκος ἢ νοῦν ἢ ἄλλο γέ τι τῶν τοιούτων phys. ausc. 2, 4. 196 a 17.

quae me non fugit non omnia comparia esse aut inter se

aut cum poeticae uerbis quae disceptantur, sed morem quidem scriptoris in ea re minime ab optimorum usu deflectentem declarant omnia.]

14 ἔπειτα διότι πάντ' ἔχει: respondent haec ex altera parte illis (5) πρῶτον μέν. profligata enim illa accusatione quae histrioniam magis quam artem tragicam carperet, iam superiorem esse tragoediam poesi epica ex utriusque generis natura haustis argumentis demonstrare orditur Aristoteles poteratque apte continuari oratio ἔπειτα ⟨διαφέρει⟩ διότι, ut a uerbo διαφέρει penderet primum διότι πάντ' ἔχει ὅσαπερ ἡ ἐποποιία καὶ ἔτι τὴν μουσικήν, deinde (17) εἶτα καὶ τὸ ἐναργὲς ἔχει, porro mutata oratione (18) ἔτι τῷ ἐν ἐλάττονι μήκει τὸ τέλος εἶναι, et tam recte et ex usu ὅτι (διότι) quam datiuus infinitiui ponitur; sed quartum (1462 b 3) ἔτι ἧττον μία μίμησις etsi poterat inserta ὅτι particula ceteris congruentius formari, tamen ne relinqui quidem coeptam conformationem insolentius est. [immo dum reputo quae metaph. 9, 2. 1054 a 13 leguntur ὅτι δὲ ταὐτὸ σημαίνει πως τὸ ἓν καὶ τὸ ὄν, δῆλον τῷ τε παρακολουθεῖν ἰσαχῶς ταῖς κατηγορίαις καὶ μὴ εἶναι ἐν μηδεμιᾷ, οἷον οὔτ' ἐν τῇ τί ἐστιν οὔτ' ἐν τῇ ποῖον, ἀλλ' ὁμοίως ἔχει ὥσπερ τὸ ὄν, καὶ τῷ μὴ προσκατηγορεῖσθαι ἕτερόν τι τὸ εἷς ἄνθρωπος τοῦ ἄνθρωπος, ὥσπερ οὐδὲ τὸ εἶναι παρὰ τὸ τί ἢ ποιὸν ἢ ποσόν, καὶ τὸ ἑνὶ εἶναι τὸ ἑκάστῳ εἶναι, in quibus, ut Bonitzius adnotat, in utroque enuntiati causalis membro ab infinitiuo ad modum finitum transitur: τῷ τε παρακολουθεῖν — ἀλλ' ὁμοίως ἔχει et τῷ μὴ προσκατηγορεῖσθαι — καὶ τὸ ἑνὶ εἶναι (sc. ἐστὶ) τὸ ἑκάστῳ εἶναι, quibus ob similem uarietatem conferri quodam modo possunt de gen. anim. 4, 3. 769 b 3 οὐ ῥᾴδιον δὲ οὐδὲ τρόπον ἕνα τῆς αἰτίας ἀποδιδόντας τὰς αἰτίας εἰπεῖν περὶ πάντων, τοῦ τε γίνεσθαι θῆλυ καὶ ἄρρεν, καὶ διὰ τί τὸ μὲν θῆλυ τῷ πα-

τρὶ πολλάκις ὅμοιον τὸ δ' ἄρρεν τῇ μητρί, καὶ πάλιν τῆς πρὸς τοὺς προγόνους ὁμοιότητος, ἔτι δὲ διὰ τίν' αἰτίαν ὁτὲ μὲν κτλ: haec ego dum reputo, probabilius uidetur illo quoque loco bis a pendenti oratione causali transiri ad rectam: διότι πάντ' ἔχει — εἶτα καὶ τὸ ἐναργὲς ἔχει et ἔτι τῷ .. εἶναι — ἔτι ἧττον μία ἡ μίμησις.] atque διαφέρει uerbum etiamsi fortasse supra non additum fuerit, cogitatum certe fuisse scriptori, ex iis uerbis apparet quibus series argumentorum colligitur ita nouum ut etiam adiiciatur (1462b 12) εἰ οὖν τούτοις τε διαφέρει πᾶσιν καὶ ἔτι τῷ, maluitque scriptor condicionalem abire in formam quam recta uti oratione (τούτοις τε οὖν διαφέρει καὶ ἔτι) ut conclusio, cui haec argumenta inseruiebant omnia, commodius subiiceretur φανερὸν ὅτι (14). itaque licet in his siue addito siue non addito uerbo διαφέρει concinnitatem fortasse aliqua parte desideres, sententia tamen plana est neque oratio seuerius ad aequabilitatem reuocanda.

15 καὶ γὰρ τῷ μέτρῳ (τῆς ἐποποιίας scilicet) ἔξεστι χρῆσθαι. hexametrum enim qui est proprius numerus carminis heroici noluit prorsus alienum esse a tragoedia.

16 τὴν μουσικὴν καὶ τὰς ὄψεις, δι' ἧς αἱ ἡδοναὶ συνίστανται ἐναργέστατα: si uerum est δι' ἧς (conieceram aliquando δι' ἅς siue αἷς), relatiuum ad prius nomen refertur sed tamen ita ut utraque re et musica et scenico apparatu delectare efficacissime tragoedia dicatur.

17 τὸ ἐναργὲς ἔχει καὶ ἐν τῇ ἀναγνώσει καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων h. e. tam lecta quam acta tragoedia habet illam quam praedicat Aristoteles ἐνάργειαν.

1462b 1 τὸ γὰρ ἀθροώτερον ἥδιον ἢ πολλῷ κεκραμένον τῷ χρόνῳ: Spengelium fateor me non intelligere qui articulum τῷ abesse maluit. an non graece dixerunt τῦφε πολλῷ τῷ

καπνῷ Aristophanes (uesp. 457). πάττε πολλοῖς τοῖς ῥόδοις (nub. 1330). συχνῷ τῷ ψεύδει χρῆσθαι Plato (rep. 5, 459 c). λοιδορήσηται μεγάλῃ τῇ φωνῇ Isaeus (6, 59). μετὰ πολλῆς τῆς ἐνδείας ἐτράφης Demosthenes (de coron. 258). συμπεφυρμένον πολλῷ τῷ ἀλλοτρίῳ Plutarchus (de tuenda sanitate 8, 126 c). idem aegre desiderat articulum τό cum κεκραμένον uoce coniunctum, participium ut uidetur non recte accipiens, cuius uim sic declares τὸ γὰρ ἀθροώτερον ἥδιον ἢ εἰ πολλῷ κεκραμένον εἴη τῷ χρόνῳ.

7 ante uerba λέγω δὲ οἷον nonnulla intercidisse statui. ad sententiam enim desiderari uidentur haec ἐὰν δὲ μὴ (sc. ἕνα μῦθον ποιῶσιν), οὐ μία ἡ μίμησις (nam non erat necessarium haec ab ὥστε particula pendere, cf. 24. 1459b 24 sq.): sic enim et quod contrarium sit illis ἐὰν μὲν ἕνα μῦθον ποιῶσιν nanciscimur et quod proximis λέγω δὲ οἷον ἐὰν ἐκ πλειόνων πράξεων ᾖ συγκειμένη (scil. ἡ μίμησις) explicetur, cumque probabile sit etiam priori parti additum fuisse exemplum per eadem uerba λέγω δὲ οἷον, hanc fuisse causam defectus credibile est.

8 ὥσπερ ἡ Ἰλιὰς ἔχει πολλὰ τοιαῦτα μέρη καὶ ἡ Ὀδύσσεια: uituperant ordinem in his et componi iubent ἡ Ἰλιὰς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, sed quis uituperauerit Ciceronem cum scribit *cum concisus ei Thrasymachus minutis numeris uideretur et Gorgias, qui tamen primi traduntur* or. 13, 40 aut Aristotelem ipsum cum dicit οἷον Παρμενίδης τὰς γυναῖκας τῶν ἀνδρῶν θερμοτέρας εἶναί φησι καὶ ἕτεροί τινες de part. anim. 2, 2. 648 a 29. aut ὅτι Καλλίᾳ κάμνοντι τηνδὶ τὴν νόσον τοδὶ συνήνεγκε καὶ Σωκράτει καὶ καθ' ἕκαστον πολλοῖς metaph. 1, 1. 981 a 8. aut οἷον μύρμηκές εἰσι καὶ πτερωτοὶ καὶ ἄπτεροι καὶ αἱ καλούμεναι πυγολαμπίδες hist. anim. 4, 1. 523 b 20. aut τοῦ χρηματιστικοῦ θεωρῆσαι πόθεν χρήματα καὶ κτῆσις ἔσται, ἡ δὲ κτῆ-

σις πολλὰ περιείληφε μέρη καὶ ὁ πλοῦτος polit. 1, 8. 1256a 15. quique rem leuidensem persequi curiosius uoluerit, percipiet ualde adamatam fuisse Aristoteli hanc rationem nomina etiam coniunctissima collocatione diiungendi.

De appendice quam feci fragmentorum testimoniorumque de altera huius libri parte quae hodie desideratur pauca habeo quae admoneam. nam pleraque per se plana sunt. anonymi de comoedia narrationem (3) quam fateor mihi persuasisse Bernaysium ad Aristotelis doctrinam, nescio sane quibus gradibus, redire, quoniam Aristotelia mixta cum scriptoris ineptiis tenet, totam posui, ut quiuis facile iudicare ipse possit. synonymorum definitionem (4) quod Simplicius in poetica fuisse tradit, uerum esse concedet, qui ipsum quem adscripsi rhetoricae locum paulo accuratius inspexerit. ea uero quae in libello de sublimitate p. 50, 2 Iahn. Aristotele et Theophrasto auctoribus de metaphorarum μειλίγμασιν referuntur ex poetica sumpta esse Iahnius mihi quidem non probauit, et de Aristotele rectius opinor conferetur rhet. 3, 7. 1408b 2. contra antiatticistae testimonium (5) qui ad dialogum de poetis quam ad librum de arte poetica referri malunt, non satis curiose uidentur ex quibus ille auctoribus ac libris sua repetat circumspexisse. denique quae ad Aristotelis disputationem περὶ καθάρσεως παθημάτων pertinere uisa sunt, ea post reliquias de comoedia inserui rationibus ductus quae in relationibus academiae Vindobonensis m. Maii a. MDCCCLXXIV expositae propediem legi poterunt [*Arist. aufs.* 3, 9—13].

INDEX ADNOTATIONIS

1

2

20
25

Lipsiae typis I. B. Hirschfeldi.